
ARTIS
AURIFERAE
I
1610

(vol 2 not in Library)

ARTIS AVRIFERAE, QVAM CHEMIAM VOCANT,

Volumina duo,

QVÆ CONTINENT

TVRBAM PHILOSOPHORVM, *aliosq; antiquiß. auctores, quæ versa pagina indicat.*

Accesſit nouiter volumen tertium, continens:

1. Lullij vltimum Teſtamentum.
2. Elucidationem Teſtam. totius ad R Odoardum.
3. Poteſtatem diuitiarum, cum optima expoſitione Teſtamenti Hermetis.
4. Compendium Artis Magicæ, quoad compoſitionem Lapidis.
5. De Lapide & oleo Philoſophorum.
6. Modum accipiendi aurum potabile.
7. Compendiũ Alchimiæ & naturalis Philoſophiæ.
8. Lapidarium.

Item Alberti Magni ſecretorum Tractatus.

Abbreuiationes quaſdam de Secretis Secretorum Ioannis pauperum.

Arnaldi Quæſt. de Arte Tranſmut. Metall. eiuſq; Teſtamentum.

Omnia hactenus nunquam viſa nec edita.

Cum Indicibus rerum & verborum locupletiß.

BASILEÆ,

Typis CONRADI WALDKIRCHI.

cIↃ IↃ c x.

IN HOC I. VOLVMINE CONTINENTVR:

Ex his priores decem & poſtremum, ex manuſcriptis exemplaribus impreſſimus.

TYPO.

N.º 20. Avicennae Tractatulus ist, nach Wüstenfeld, Gesch. d. Arab. Ärzte, p. 72, von Ibn Sina (Avicenna) selbst verfasst, im Gegensatz zu den anderen alchem. Schriften unter d. Namen Avicennas. auch zu N.º 15. hier.

TYPOGRAPHVS LECTORIBVS S. P. D.

ANTE annos aliquot, amice LECTOR, edidimus Volumẽ ſatis iuſtum, variorum autorum περὶ χημείας tractantium, opera GVLIELMI GRATTAROLI Medici, collectum. Id cùm non malè nobis ceſsiſſet, gratumque fuiſſe huius Philoſophiæ ſtudioſis animaduerteremus, animum ad eam artem magis excolendam & illuſtrandam, quod in nobis fuit, appulimus. Itaq; iuuantibus amicis, Viris doctis, plura collegimus, & ex eis collectis meliora, vt puto, ſelegimus: duobuſque hiſce voluminibus, forma commodiori, nec ſumptuoſa, diſtribuimus, cogitamuſque adhuc præſtantiora, ſi Deus nobis otia fecerit, amicique iuuerint, in lucem dare: quibus homines huius præ-

ſtantiſſimæ vtiliſſimæque artis cupidi, vti fruique poſſint. Sed dicet aliquis, me his meis editionibus plus nocumenti Reipublicæ adferre, quàm emolumenti, cùm vana ſit ars, & ſcientia nulla: quæ non de rebus omninò certis, ſed incertis, & rarò contingentibus, imò rariſsimè, aut fortè nunquam multorum opiniones tractet. Neminem enim hactenus noſtro, aut ſuperiori ſeculo præſtitiſſe, quæ tam magnificè multifariamque pollicentur huius artis Scriptores. Cùm igitur fine careat intento, omnia autem propter finem fiant, ſequitur, nullam eſſe artem, nullámve ſcientiam, & ridiculos illos atque ſtultos, qui hæc tractant, aut impoſtoribus inertibus credunt. Quibus cùm à præſtantibus doctiſſimisque Philoſophis certis demonſtrationibus ſatis ſuperque reſponſum ſit, probataque huius artis veritas (præſertim verò à celeberrimo Philoſopho Petro Bono Ferrarienſi in ſua Precioſa Margarita, nunc primùm à nobis integrè (& non vt anteà Venetijs) edita: nec non à Laurentio Ventura Veneto, noſtra hac ætate, libro ad illuſtriſsimum Ottonem Henricum Palatinum

Palatinum dicato,& à nobis edito, artis veritas vindicata, &olim ab infinitis ferè viris Philoſophis idem factitatum) nihil mea reſponſione opus eſt: cùm pręſertim meum non ſit docere aut partes defendere: ſed bonarum literarum & artium doctores in publicum ad communem vtilitatem edere, & inter ſe eos committere, vt veritas tanquam ex ſilicum colliſione excutiatur. Interim tamen quod mihi, inerti ſcilicet, videtur, dicam. Ab illis ferè contradici, qui in ea arte (& ſi alioqui doctiſſimi) nunquam verſati ſunt: neminem verò magis temerariè aut agere aut judicare, quàm ignari & imperiti iudicant. Inexperto enim videntur multa impoſſibilia, quę tamẽ arte & naturâ facillimè fiunt, vt paſſim in omni ferę genere artium experientia docet. Contrà peritus & expertus naturæ ſagaciſſimę ſcrutator, & vt ita dicam, coadiutor, ingenio atq; ſolicitudine, etiam quæ imperitis & ignaris impoſſibilia videntur, & ſupra captum vulgi, præſtare atque efficere poteſt. Quod ad me attinet, etſi nunquam huiuſmodi attigerim, neque is ſim, qui de tam abſtruſo myſterio

quicquam iudicare poſſim, non poſſum tamen in animum inducere meum, tot doctos Philoſophos, & magni nominis viros, imò etiam illuſtres Reges huius artis præcipuos ſcriptores, quorum ſcripta etiam proferimus, deceptos fuiſſe, alioſque decipere voluiſſe, cùm aliâs nomen præſtantiſſimũ apud omnes doctos iam per tot ſecula conſecuti ſint: vti Geber, Auicenna, Raſis, Villanouanus, Raymũdus, & alij penè infiniti, tum veteres, tum neoterici, à quorum nominibus nunc abſtinemus. Non dubito etiam multos hodie eſſe, fuiſſeque anteà inſignes impoſtores; homines nequam, literarum & omnium bonarum artium, atque morum rudiſſimos, omnis generis nequitiæ peritiſſimos, qui cùm præter Cererem & Bacchum, quibus ita familiariter vtuntur, vt etiam eorum ſtigmata nõ in corpore tantùm, ſed in facie & naſo inſigniti, nihil prorſus ſciant, magnificis tamen verbis venditant ſe magnatibus pro Geberis & Raymũdis, vt eorum crumenas decoquant, cùm ne aquã quidem ardentem ex vino conficere poſſint: cuius tamen dolia integra ſingulis diebus

bus exhaurire possunt. Ab his, inquam, impostoribus patibulo dignis caueant Nobiles & Principes viri: nisi aurum potabile facere velint.

Sed ut eò redeamus, vnde digressi sumus, authores viros doctos, & verè Philosophos tibi, amice LECTOR, nunc proponimus huius artis præcipuos Autores. Et primo loco Philosophorum Pythagoricæ Synodi sententias, & quasi Aphorismos damus, quibus, si diligenter incubueris, Deumq; omnium bonorũ datorem, vt ipsi frequenter monent, rogaueris, non dubito te & naturæ secreta quam plurima consecuturum, & desiderij tui compotem futurum. Synodũ hanc TVRBAM PHILOSOPHORVM vocant, cuius duo exemplaria typis excusimus, propter diuersam & nominum, & sententiarum, & ordinis rationẽ; vt quisque quod sibi magis arriserit, sequatur. In eam sequuntur Exercitationes, quibus difficultates plurimæ enodantur. Quibus Aurora Consurgens annectitur quæ Philosophorum loquendi modos, ambages, ænigmata & similitudines aperit. Reliqua breuitatis causa præteri-

mus: omnia verò ex manuſcriptis exemplaribus, vel nunquam edita priùs, vel meliora & auctiora damus. Quidq́ue in ſingulis Tomis contineatur, ſequens à titulo pagina indicat. Nunc nobis orandus es, vt hos noſtros qualeſcunque labores boni conſulas: meliora forſitan à nobis accepturus, ſi huius artis, & in primis veritatis amantes in commune conſulere voluerint, nobisq́; communicare, quæ aliâs nullo ſuo emolumento, aliorũ verò detrimento apud illos perire poſſunt. Quod dictum velim non tantùm in hac arte, ſeu ſcientia, quàm in aliis omnibus. Si enim veteres ſibi tantùm nati fuiſſent, ſcientiasq́ue ac artes nobis cælaſſent, quid quæſo differremus à cæteris animantibus? His itaque grato animo fruere.

Vale.

PRO-

PROPOSITIONES, SEV MAXIMAE ARTIS CHEMICÆ.

PROPOSITIO I.

OMNE purum & mundum extractum à ſua minera & lapidibus, tum rebus extraneis, ſine aliqua præparatione, quæ non funditur vt cera, incongrua eſt huic operi. Ex hac concluditur, quòd excluduntur omnia metalla, & omnes ſpecies Marchaſitæ, vitrum, cryſtallum, corallus, & omnes margaritæ, quæ in igne non liqueſiunt.

Propoſitio II.

Omne ſublimabile, quod adhæret lateribus vaſis prohibentis viſionem rei extraneæ in vaſe, remota eſt & incongrua huic negotio. Ad hoc excluduntur maximè omnes quatuor ſpiritus principales: ſcilicet argentum viuum, arſenicum, ſulphur, & omne genus tutiæ & magneſiæ.

Propoſitio III.

Omne minerale, cuius non ſit terra, a-

lienum est & inimicum huic operi. Ex hoc excluduntur omnia, quæ procedunt ab animalibus, vt sunt capilli, sanguis, caro, stercus, oua, & similia: & etiam omnia animalia, vt testudines, caragdi, talpæ, ranæ, apes, & similia.

Propositio IV.

Qualibet res animata & procedens à rebus inanimatis, inepta est huic arti maiori. Ex hac propositione maximè excluduntur omnes superfluitates animalium, & omnia vegetabilia, & quæ ab eis procedunt, vt puta vinum, aqua ardens, oleum, mel, vrina, sperma, & his similia.

Propositio V.

Omne quod in vna hora diei naturalis non potest ad ignem denigrari, dealbari, & rubificari, non intrant in compositionem huius operis, obtinens locum masculineitatis.

Propositio VI.

Omne quod caret fumo rubeo, clausum, & in vase paruo ad ignem debitum, non intrat in compositionem huius operis, tenens locum fœmi-

fœmineitatis. A' duabus prædictis maximis excluduntur alumina & sales, & omne genus baurachiorum, & gignarum, & omnes liquores ab eis procedentes.

Propositio VII.

Nulla res vnius numeri potest perficere opus maioris ordinis. Ex hoc maximè elicitur, quòd lapis Philosophorum fit ex duobus: scilicet masculo & fœmina: vel ex rubeo & albo.

Propositio IIX.

Quicquid in vno vase, & in vno numero non potest compleri, incongruum est huic operi. Et ex hoc maximè excluduntur pluralitates vasorum.

Propositio IX.

Quicquid spatio centum dierum ad plus non valet talem perfectionem finire, & aurum & argentum facere, inimicum est huic operi. Ex hoc maximè excluduntur nouem menses, vel elicitur quòd lapis debet compleri in centum diebus vltima perfectione, vsque ad tempus multiplicationis inclusiuè.

Propoſitio X.

Omne quod in primis ſex diebus ad ignem debitum fuſum in vaſe phyſico in furno ſibi neceſſario non apparebit croceum, & in alijs ſex diebus rubeum, & in ſubſequentibus album albedine perfecta, & in triginta diebus concludentibus rubicundiſsimum rubedine perfecta, non eſt de intentione huius operis. Ex hoc maximè elicitur modus operãdi: ſcilicet quòd lapis phyſicus debet poni in vaſe vitreo inuiolabiliter clauſo in furno phyſico, & fundi debet ad lentum ignem, & in illa fuſione debet teneri ad ignem vniformem per ſpacium dierum decem & octo, in primis ſex diebus medicina erit crocea, in alijs ſex diebus erit rubea, & in alijs ſex erit nigra, & poſtmodum rubea intenſiſsima rubedine, quam tenebis per triginta dies, in quibus debes nutrire cum duobus luminibus non multum groſsis dictum lapidem die noctuq; per ſpacium dictorum triginta dierum. Quibus finitis, apparebit color croceus, qui cooperiet totum rubeum ad inſtar nubis. Et ille color croceus ceſſabit infra ſpacium octo dierum: poſtmodum apparebit albedo perfecta & clara, vt ſtella Dianæ: & erit medicina perfecta ad Lunam ſuper Mercu-

rium

rium, & corpora imperfecta ad infinitum. Adhuc addito vno lumine debet nutriri per ſpacium triginta dierum cum tribus luminibus, & apparebit medicina rubicūdiſsima ad modum Scarlati, & erit medicina perfecta ad rubeum ſuper Mercurium, & corpora imperfecta in perpetuum & in infinitum, Chriſto fauente, Deo gratias.

Propoſitio XI.

Omnis medicina, quæ ſeipſam multiplicare non poteſt ad infinitum, non eſt de intentione operis maioris ordinis. Ex hoc maximè elicitur, quòd multiplicatio huius operis ſit vna pars medicinæ prædictæ: ad rubedinem debet poni vas prædictum, cum duodecim partibus cum igne trium luminum per quindecim dies, & deueniet ad vltimam rubedinem, & erit Elyxir ad rubeum perfectum, & ita potes multiplicare in infinitum.

Propoſitio XII.

Quicquid excedit valorem vnius vnciæ auri puri, non eſt de intentione maioris ordinis. Et ex hoc maximè elicitur, quòd illa, quæ lapidem phyſicū componunt, ſi excedunt vn-

ciam vnam auri puri, non sunt de intentione maioris ordinis. Et ex hoc maximè sequitur, quòd quindecim grana fermenti sunt idonea pro opere majoris ordinis: quoniam illa emuntur vili pretio.

Propositio XIII. & vltima.

Id tantùm quod compositum est ex oleo incombustibili, & de sale fusibili, est amicabile huic arti. Ex hoc maximè elicitur, quòd lapis physicus componitur ex oleo incombustibili, & sale fusibili.

DEO GRATIAS, AMEN.

Turba

Turba Philoſophorum.

TVRBA PHILO-SOPHORVM

IN

SECVNDA PHILOSOPHIA LONGE DIVERSA ET COPIOsior, quàm reliquæ, quæ paßim circumferuntur.

INITIVM LIBRI TVRBAE PHILOSOPHORVM, in quo discipulorum prudentiorum dicta Arisleus congregauit, Pythagoram philosophũ & magistrum introducendo, sententiasq; ex discipulis colligendo. Vocatur & hic liber tertia synodus Pythagorica, de occulta sapientia inscriptus. Iubet autem Pythagoras Eximidium discipulum collocutionem ordiri, & de sapientia occulta differere, deinde & cæteros ordine quoque suam sententiam efferre. Incipiens itaque.

EXIMIDIVS ait: Omnium rerum initium esse naturam quandam, eamq; perpetuam, infinitam, omnia fouentem coquentemque. Naturam autem corruptionis & generationis tempora esse veluti terminos, quibus ad id quod vniuersalis natura fouet, ac coquit, peruenitur. Stellæ verò & astra cùm ignea sint, vtiq; natura coctionis & fomenti sunt. vt autem mansura essent, & suum officium rectè facerent, Deus inter ea & terram, resque fouendas & coquendas, aëra constituit, qui stellas contineret & prohiberet, ne (præsertim Solis flamma, taceo enim de cæteris, ait) omnia subsistentia combureret. Et si spiritibus, quibus creaturæ generan-

tur, aër non inſpiraret, omnia Sol ſuo calore ſubſiſtentia deſtrueret. Sed & aqua frigiditate & humiditate ſua omnia deſtrueret, niſi intercederet aër. Aër itaque cùm calidus & ſiccus ſit, ſic concordat calorem ignis cœleſtis & ſtellarum cum frigiditate aquea, vt inter eos perpetua ſit manſura amicitia, omniumque rerum exiſtentium procedat fomentum & decoctionis beneficium.

Ait TVRBA: Bene deſcripſiſti ignem, perſequere igitur.

Ait ille: Aëra magnifico & honorifico, eò quòd ipſo opus emendatur, cùm inſpiſſat & rareſcit, & cùm caleſit & frigeſcit. Eius autem ſpiſſitudo fit, quando in cœlo diſtinguuntur propter Solis eleuationem. Eius verò raritas fit, quando ex altero Sole aër rareſcit & calefit. Illo verò rareſcente propè fit Sol: quo propinquo, calor peruenit homini & creaturis.

Ait ANAXAGORAS: Bene deſcripſiſti aëra. At ſcitote Turba, quòd quatuor interiorum ſpiſſitudo in terra ſola quieſcit, eò quòd ignis ſpiſſum in aëra cadit, aeris verò ſpiſſum, & quod ex igne ſpiſſo congregatur, in aquam incidit. Aquæ quoque ſpiſſum, & quod ex ignis & aeris ſpiſſo coadunatur, in terra quieſcit. Ita iſtorum quatuor ſpiſſitudo in terra quieſcit inque ea coniuncta ſunt. Ipſa ergo terra omnibus cæteris elementis ſpiſſior eſt, vti palàm apparet, & videre eſt. Ignis autem rarior eſt cæteris, & vti terra, quæ ſpiſſior, eſt inferior, ita ille ſuperior & dignior. Aer verò minus rarus igne, aqua rurſus minus rara quàm aer. Omne enim frigidum & humidum, eſt minoris raritatis, quàm calidum & humidum. Et minoris raritatis eſt terra quàm aqua, eò quòd eſt frigida & ſicca: & omne frigidum & ſiccum minus rarum eſt, quàm frigidum & humidum.

Ait PYTHAGORAS: Bene aptaſtis, ô filij doctrinæ, harum naturarum deſcriptiones, ex quibus Deus omnia creauit. Perſequimini ergo.

Ad hæc LVCAS ait: Notifico vobis, quòd ex his quatuor naturis, Deus omnia creauit, & omnia creata in eas reuertuntur: in his generantur & moriuntur ſuo tempore, prout Deus deſtinauit.

Ait

Ait LOCASTES: Scitote quòd creatura Mundi, ex duobus densis, & duobus raris creata est. & nihil densorum sublimi inest creaturæ. Ideoque & Sole, & omnibus inferioribus est creaturis rarior.

Inquit PYTHAGORAS: Dico Deum ante omnia fuisse: & cùm solus esset, quatuor creauit numero simplicia, quæ sunt quatuor elementa, eiusdem essentiæ, id est, materiæ, diuersarum tamen formarum, hoc est, qualitatum simplicium, quæ ad inuicem conuertuntur, è quibus iam creatis, omnia deinceps creauit, tàm sublimium quàm inferiorum, eò quòd oportuit creaturas ex radice quadam extrahi, à qua multiplicarentur ad inhabitandum mundo. Ideo ante omnia Deus quatuor creauit elementa, ex quibus postea quod voluit, creauit, diuersas scilicet naturas, quarum quasdam ex vno creauit.

Ait TVRBA: Quæ sunt illa magister, quæ Deus sublimis ex vno creauit?

Et ille: Sunt Angeli, quos Deus ex igne creauit.

Et TVRBA: Quæ sunt creata ex duobus?

Et ille: Creata sunt ex duobus, Sol, Luna & Stellę, nēpe ex aere & igne. Ideo sunt Angeli, Sole & Luna & stellis lucidiores, eò quòd ex vno singulari, quod est quartum & omnium rarissimum, creati sunt: Sol verò, Luna & stellæ, ex ignis & aeris composito creati sunt.

Inquit Turba: Et cœli creatio vnde?

Et ille: Creauit Deus cœlum ex aqua & aere, ita cœlum quoque ex duobus est compositum, ex altero rariorum scilicet aere, & altero densorum, scilicet aqua.

Et illi: Magister perage dicta tua, & edissere de tribus.

Et ille: Ex tribus elementis Deus creauit volatilia, bruta animalia, ac vegetabilia, scilicet ex aere, aqua & terra.

TVRBA autem ait: Discerne hæc Magister.

Et ille: Quædam creata sunt ex aere, & terra: quædam verò ex igne, aere, & terra. De proximo, exemplo sunt volatilia, & omnia spiritum habentia, de primo verò sunt exemplo, vegetabilia. Omnia verò bruta ex terra, aere & igne sunt: vegetabilia autem ex aqua, terra & aere, nihilque habent commune cum igne.

Et illi: Dicemus tamen etiam vegetabilibus inesse ignem?

Et ille: Verum dicetis: nam ex aeris calore in eo abscondito, quemadmodum significaui tenuem ignem aeri inesse, ignis illis inest, quia aeri inest ignis, & aer in vegetabilibus. De igne autem elementari per se loquendo, non inest, nisi spiritum & animam habentibus. Ex quatuor autem elementis homo creatus est. Intelligite igitur omnes, quòd omne quod ex vna creauit Deus essentia, non occidit, aut moritur, nisi in die iudicij. Mortis enim diffinitio, est compositi dissolutio: Incompositi autem nulla est disiunctio. Ex duob. autem, vel tribus, vel quatuor compositis, vnumquodq; compositum separari necesse est, quæ separatio mors est. Et scitote, quòd quicquid ex solo igne simplici & tenuiss. creatum est, id neque bibit, neque comedit, neque dormit, sed quod ex spisso igne creatum est secus habet.

Inquit ARISLEVS: Magister, quia ad posteritatis vtilitatem nos coadunasti, nihil quidem vtilius cognitione elementorum ad nostram notitiam peruenire potuit. At nunc cuperemus de occulta sapientia, propter quam excutiendam conuocati sumus, verba fieri.

Et ille: Dixi ante, quòd Deus omnia, hoc est, quatuor elementa ex nihilo, deinde ex his omnia creata eduxit, cœlum, thronos, angelos, stellas, mare, & omnia quæ in eis sunt. Et quia videmus quatuor illa elementa ferè inimica inter se, ideo creaturæ variæ sunt: Nam si ex eodem cuncta elementa essent creata, vnius essent naturæ, & conuenirent. Attamen & illa quatuor sic vniuit & copulauit Deus, vt pacem perpetuam obseruare necesse habeant: ita siccum humido, & calidum frigido sæpe miscetur, & conueniēter coit, & inde creaturæ exeunt, quæ preciosissimæ etiam sunt. Eorum autem elementorum quæ coeunt, duo videntur & tanguntur: duo verò non videntur neq; tanguntur. Quia si coniunguntur ea tantummodo quæ videntur & tanguntur, proculdubiò etiam reliqua commixta sunt, quę duobus prioribus insunt: Aer enim de igne participās, etiam cum aqua commune quid habet, similiter & terram hæc

ram hęc omnia in se complecti, suprà est dictum. Quòd si æs nostrũ, quod terra est, aquæ miscueritis, rem grandem efficietis. Nam ære ipso nostro cum aqua maris imposito & cocto, terram ostendit, aquam imbibens, & alia duo elementa in se complectens: quod significatur processu operis, contritione sc. & coagulatione lapidis, statim ex his nummos fieri. Sed quid vos singuli hac super re tractaturi & dicturi sitis, audiam. Interim vbi nec ab insipientibus agnoscatur, nec à filijs doctrinæ ignoretur, expositionem incipiatis. & tu prior dic Aristenes.

ARISTENES ait: Huius operis clauis est numorum ars. Accipite igitur corpus quod vobis monstratum est, ac in tabulas tenues coaptate: deinde maris nostri aqua imponite, quæ dum regitur, Aqua permanens dicitur. Pòst imponite leui igne, donec tabulæ confringantur, & fiant aqua, & Etheliæ iungite, & lento igne simul assate, donec fiat brodium saginatum, & in suam Etheliam vertite, donec coaguletur, & fiat numus varius, quem Solis florem nuncupamus. Coquite eum deinceps, donec nigredine priuetur, & albedo appareat. Postea regite ipsum, & animam auri commiscete, & coquite, donec fiat Ethelia rubea, quam terite cum patientia, nec vos tædeat eam cum aqua imbuere, quæ ex ea exiuit, & quæ est permanens, donec rubeum fiat. Hoc enim est æs combustum, & auri flos, & fermẽtum: quod cum aqua permanente dirigite, postea desiccate, donec puluis fiat, & omni humiditate priuetur.

Inquit PARMENIDES: Scitote, viri prudentes, quòd inuidi multipliciter tractauerunt de aquis, brodijs, corporibus & metallis. vt vos decipiant qui scientiam inquiritis. Hæc ergo dimittite omnia, & aurũ numosque fieri facite ex hoc nostro ære, & æs, aut plumbum pro pinguedine vel nigredine, & stannum pro liquefactione sumite: scientes quòd nisi veritatis naturas eiusque compositiones bene coaptetis, & consanguinea consanguineis iungatis, nihil operamini, eò quòd naturæ cùm suis obuiant naturis, continent eas, & lætãtur in eis. Nam putrescunt & gignuntur, eò quòd natura, quæ regit ipsum, illudque diruit ac in puluerem

& nihilum conuertit, deinde idem renouat, reiterat & gignit frequenter: Idem enim ipsum quod mortificat, id & viuificat. Intendite ergo noscere quid est, quod rem putrefacit ac renouat, & cuius sit saporis, & quæ longinquitas & propinquitas, & qualiter post inimicitiam fiat amicitia, & qualiter accidat corruptio & generatio, & qualiter illę naturę complectantur inuicem, & quomodo in igne lento concordes fiant: quibus notis & pceptis manus vestras operi applicate. Quòd si dictas qualitates ignoratis, nolite operi appropinquare, quoniam totum est noxium, & infortunium ac tristitia. Modò Sapientum verba intelligite, & hoc breue dictum retinete, videlicet, quòd Natura naturâ lætatur, & naturam continet, & natura naturam vincit & superat. Hisce verbis comprehenditur totum opus. Dimittite ergo sermones superfluos, & accipite argẽtum viuum, & congelate eum in corpore magnesiæ, & sulphuris, quod non comburitur, & vertite ipsum in naturam albam. Et si æri nostro imposueritis, album fiet. Et si ipsum rubeum facere volueritis, rubeum fiet. Et si ampliùs coxeritis ipsum, aurum fiet. Dico etiam, quòd vertit ipsum mare in rubeum, & auri collam: & similiter vertit aurum in rubeum ignem, eò quòd natura naturâ lætatur. Coquite ergo ipsum in humore, donec appareat natura abscondita: & cùm videritis hoc, imbite eum septies aqua permanẽte, coquendo, assando, donec rubeum fiat. O natura illa cœlestis, veritatis naturas Dei nutu multiplicans. ô natura fortis, naturas vincens & superans, suasque naturas gaudere faciens. Hæc est illa natura specialis & spiritualis, cui Deus posse dedit supra ignis violentiam. Ideoque magnificamus eam, quia nihil est preciosius in verâ tinctura. Est enim veritas omnem scientiam continens, & cùm liquefit cum corporibus, opus altissimum operatur, & ea in suum vertit colorem, & quemadmodum apud visum superficiem tingendo vincit, sic intima superat.

Post hæc ZIMON ait: Ego plumbi albi vobis dispositionem monstrabo, in quo nihil aliud est quàm opus mulierum & ludus puerorum. Et scitote, quòd secretum operis ex mare & fœmina constat, hoc est, agente

& pa-

& patiente. In plumbo eſt maſculus, in auripigmento fœmina. Maſculus gaudet ſuſcepta fœmina, & iuuatur ab ea, & fœmina ſuſcipit in maſculo ſperma tingens, & coloratur ex eo. Itaque iunctos hos in vitreo vaſe ponite, & terite eos cum Ethelia, & aceto acerrimo, & coquite eos per ſeptem dies, & ne arcanum fumiget, cauete: & cùm ſiccum fuerit, totum iterum imbuite aceto, & tandem obtinebitis arcanum. Quoad rubeum, dico quòd non poteſtis rubeum facere, niſi primùm dealbaueritis: quoniam duæ illæ naturæ nihil aliud ſunt, quàm album & rubeum: Dealbate ergo rubeum, & ſecundùm quatuor anni partes eum regite, & in vltimo fructum vobis adferet. Adhæc inſuper dico, quòd in plumbo rubedo ſit. Sumite ergo æs, quod Magiſter ſuprà nominauit, & ponite plumbum cum eo, donec ſpiſſum fiat. Hoc erit plumbum, de quo dixerunt Sapientes, quòd æs & plumbum lapis precioſus fiant. Miſcete ergo ea inſimul, & aſſate aurum cum eis, & cùm eos benè rexeritis, habebitis ſpiritum tingentem, & compoſitum ex maſculo & fœmina, quod eſt operis initium.

Inquit SCITES Philoſophus: Scitote omnes ſapientiæ inueſtigatores, quòd huius artis fundamentum, propter quam multi perierunt, vnum quid eſt, quod omnibus rebus fortius & ſublimius: apud incipientes verò omnium rerum eſt vilius.

Ait PYTHAGORAS: Nomina ergo, ô Scites, hoc vnum.

Et ille: Acetum acerrimum, quod fecit aurum, merum eſſe ſpiritum, ſine quo nec albedo, nec nigredo, nec rubedo conſiſtit. Et ſcitote, quòd cùm corpori miſcetur, continetur, & vnum fit cum eo, & vertit ipſum in ſpiritum, & ſpirituali tingit tinctura, inuariabiliq; rurſus à tincto, tincturam accipit corporalem, quam deleri non poteſt. Et ſcitote, quòd ſi corpus abſque aceto ſuper ignem poſueritis, comburetur id, & corrumpetur. Et ſcitote, quòd humor primus eſt frigidus. Cauete igitur ignem immoderatum, quia inimicus eſt frigori. Ideò dixerunt Sapientes, Vos ſuauiter regere oportet, donec Sulphur fiat incremabile. & ita ſcripſit filius Ade:

Acetum hoc corpus comburit, & in cinerem vertit, ipsumq́; corpus dealbat & congelat, fitque numus intensissimæ albedinis. Coquite ergo lapidem donec diruatur, deinde soluite rursus, ac aqua maris temperate. Et scitote, quòd totius operis spes est dealbatio, cui rubor succedit: deinde perfectio, seu continuatio.

SOCRATES inquit: Scitote Turba, filij doctrinæ, quòd absque plumbo nulla fit tinctura, eò quòd in eo consistit virtus operis. Et prima quidem vis est acetum: secũda verò plumbum. Accipite ergo plumbum, quod fit ex lapide, qui dicitur Kuhul, & sit optimum, ac coquite in aceto, donec niger & albus: Deinde nitri aqua ipsum terite, donec spissus fiat vt pinguedo. Deinde coquite, donec lapis fiat, intensissimo igne, & spissitudo corporis diruitur aqua concepta. Attendite ergo super ipsum donec lapis fiat, quem terite, & rore & sale, & aqua maris & pluuiæ. Et si siccus fuerit, sui residuum humoris velociter bibit, eò quòd est plumbum combustum. Augete igitur ipsum, ne comburatur vlterius. Hoc autem Sulphur, quod non comburitur, nuncupamus. Terite igitur ipsum aceto acerrimo centum quinquaginta diebus, cauẽtes ne in fumũ vertatur acetum, & pereat. Hoc cognito, quod demonstraui, nihil aliud est, quàm Opus mulierum, & Ludus puerorum.

ZENON inquit: Scitote omnes huius artis inuestigatores, quòd nisi lapidem hunc dealbaueritis, eum rubeum facere non poteritis. Et scitote, quòd annus in quatuor diuiditur tempora. Primum est frigidæ complexionis, Hyems scilicet. Secundum verò complexio est Veris. Tertium Aestatis: deinde quartum, in quo fructus maturatur, Autumnus. Hoc itaque modo oportet vos naturas regere: videlicet Hyeme soluere, Vere coquere, Aestate coagulare, Autumno autem fructus colligere, hoc est, tingere. Hoc igitur exemplo regite naturas tingentes: sin autem, neminem nisi vos reprehendatis. Dicam tamen plura de plumbo rubificando. Accipite æs, quod Magister sumere iussit, & ponite plumbum cum eo, donec spissum fiat: congelate, desiccate donec rubeum fiat. Hoc vtique est plumbum rubeum, de quo dixerunt Sapientes: Aes & plumbum

lapis

lapis preciosus: miscete ea æqualiter, & assate cum eis aurum, & si benè rexeritis, fit spiritus tingens in medio spirituum. Cùm enim masculus fœminæ coniungitur, fit ipsa fœmina non fugiens, & totum compositum spirituale. & ex ipso spirituali composito rubeum, quod est mūdi principium. Et sic habetis plumbum rubeum, sine quo nihil potestis facere.

MVNDVS inquit: Inuestigatores artis, scire vos oportet, quòd Philosophi in libris suis Gumi multis nominibus nominauerunt, & tamen nihil aliud est, quàm aqua permanens, ex qua quidem aqua lapis noster preciosissimus generatur. O quàm multi sunt gumi huius inuestigatores, & quàm pauci sunt, qui noscāt eam. Dico vobis, quòd guma hæc non emendatur nisi solo auro. & sunt quidam inuestigatores, qui licèt inueniāt applicationes, nolunt tamen labores sustinere, quia simul & sumptus fiunt. Audite vos tamen me, & huius gnmę applicationes enarrabo. Dico quòd guma nostra fortior est auro, & qui noscunt eam, auro preciosiorem tenent. Aurum tamē honoramus, quia sine ipso guma non emendatur Guma ergo nostra apud Philosophos, preciosior est & nobilior margaritis, q̄a paulò auro eminētior est & sublimior. Et inde est, ꝙ qui scribunt de ea, nihil manifestè narrauerūt. Si enim venditores cognoscerent eam, non venderent eam tam vili pretio. Accipite itaque gumæ candidissimæ partem vnam, & vrinæ vituli albi partem aliam, & ex felle piscis partem vnam, & de corpore gumi, sine quo emendari non potest opus, partem vnam: & decoquite per quadraginta dies: postea in calido Sole desiccate, donec coaguletur. Deinde cum lacte feruenti, quousque lac deficiat. coquite donec desiccetur, denuò cum lacte ficus ipsum miscete, & coquite, donec humor ille desiccetur. Postmodum aqua pluuiali eum humectate, assate postea, donec desiccetur: vltimò aqua permanente imbibite, & assate, donec intensissimæ sit siccitatis. His omnibus peractis, ipsam gumam miscete cum guma, & coquite fortiter, donec tota vis aquæ pereat, corpusque totum desiccetur humiditate sua, inducendo super ipsum ignem, quousq; illius siccitas intendatur. Postea dimit-

tite per quadraginta dies, vt in illa maneat decoctione, donec spiritus penetret ipsum corpus. Hoc enim regimine spiritus in corpora, & corpora in spiritus vertuntur. Moneo tamen caueatis, ne compositum fumiget, & fugiat. Propterea vas benè operite, & inuenietis arcanum, quod Philosophi in suis libris occultauerunt.

Inquit DARDANVS: Omnibus iam notum est per Magistros Philosophos de aqua permanente. Nihil itaque oportet studiosum huius artis incipere, nisi huius aquæ vi cognita. Non enim oportet in commixtione, contritione, nutritione, & toto regimine, nisi illa nota aqua permanente vti: quia vis eius est spiritualis sanguis, obque hoc à Philosophis dicta est aqua permanens. Contrita autem cum corpore, corpus illud in spiritum vertit, quoniam sibi mixta inuicem, & in vnum redacta se inuicem vertunt. Corpus scilicet incorporat spiritum, spiritus verò corpus in spiritum vertit, prout sanguis vertit. Scitote enim, quòd omne quod spiritum habet, etiam sanguinem habet. huius igitur mementote.

Inquit BELVS: Philosophi aquam permanentem vocauerunt, eiusque frequenter meminerunt: similiter etiam album & rubeum facere multipliciter descripserunt, & variis nominibus. Manifesta autem veritate, occultis verbis concordes sunt, quibus modis pondera, compositiones, & regimen coniũgi oporteat, factumque hoc omne, ne insipientes ipsum lapidem cognoscerent. Excelsum est enim hoc apud Philosophos, lapidem non esse lapidem: apud idiotas & insipientes vtile & incredibile. Quis enim credat lapidem posse aquam, aut aquam lapidem fieri, cùm nihil sit diuersius? Attamen re vera ita est. Lapis enim est hæc ipsa permanens aqua, & dum aqua est, lapis non est. Eo modo diuersa sortita hæc est aqua nomina. Quidam enim ex conditione & statu operis aquam, gummi, venenum, acetum: deinde coruum, æs vstum, æs nigrum, plumbum, serpentem: deinde marmor, lapidem cristallum, Etheliam albam, aurum, regem natum. Quidam à loco vbi generatur aqua ipsa, nomẽ ei sumpserunt: quidam

à calore

à calore, quidam ſputum Lunæ, quidam cor ſalis eandem nominauerunt.

Inquit PANDVLPHVS: Scitote omnes ſapientiæ inueſtigatores, quòd aqua permanens eſt aqua vitæ munda, & quòd nullum venenum tingens generatur abſq; Sole & ſua vmbra. Qui enim Sapientum venenũ Sole & eius vmbra tinxit, ad maximũ peruenit arcanũ. Si id intellexiſtis, ô Turba, benè quidem: ſin autem operis vobis perfectionem reitero. Accipite album mundum, quod maximum eſt arcanum, in quo eſt veritatis tinctura, eiusq; arenam, quæ facta eſt ex lapide, ſepties imbuite, quouſq; totam imbuat aquam, & vaſis os fortiter claudite, quoniam ex eo apparebit lapis tyrij coloris. Sed cùm receperitis album mundum, & ceperitis ſepties eum imbibere, tunc accipiatis de aqua reſiduatum partium antea cõſeruatarum, & ſit ignis priore interior, & ſic imbuite corpus ſepties, donec illæ duæ finiantur, ſeu deficiant duæ tertiæ partes, easq; omnes terra bibat: deinde ipſum calido ponite igni, donec terra ſuum extrahat florem, ac ſatis placeat.

ARDARIVS inquit: Regimen lapidis & compoſitionem vobis enarrabo. Sumite occultum & honorabile arcanum, quod eſt magneſies alba, & quę eſt cum viuo mixta, ſed non accipiatis eam niſi puram & mundam, & ſuo imponite vaſi, & orate Deum, vt hunc maximum videre lapidem vobis concedat: deinde coquite eum lentè, cùm extraxeritis, videte ſi factus eſt niger, & ſi ita eſt, optimè rexiſtis: ſin autem, regite ipſum albo, quod eſt maximum arcanum, donec appareat nigredo, & quidem pura nigredo, quæ 40. tantummodò diebus durat. Poſtea terite ipſum cum ſuis confectionibus, quę ſunt flos æris, aurum Indicum, quorum radix eſt vna ex vnguento croceo, & alumine fixo. Hoc itaque per 40. dies diligenter coquite: quo completo, initium lapidis Deus vobis oſtendet. Coquite ipſum iterum, & gumi reſiduo imbuite, ſcientes quòd quoties cinerem imbuitis, oportet ipſum toties ſiccari, & rurſus humectari, donec eius color in id quod quæritis vertatur. Præter hæc ſciatis, quòd huius lapidis precioſi perfectio eſt, ipſum regere reſiduo tertiæ partis medicinæ, & duas ſeruare, ad eũ per vices imbuendum, & ad iuſtu

vſque colorem coquendum. Sit autem ignis priore intenſior, donec fluat vt cera, quæ quidem cùm deſiccatur, ſeipſam continet. Coquite ergo eam, donec bibat collam auri, & cùm ſiccata fuerit, imbuite eam ſepties, quouſque duas partes ſui bibat: & poſtea ponite eam in igne, donec ſuum florem extrahat, remittite eam calori, & beati eſtis, ſi benè intelligitis quæ dico. Sin autem, reiterate opus, ſumentes album humidum, quod eſt maximum ſecretum, in quo vera conſiſtit tinctura, & imbuite ex eo ſepties arenam (quæ facta eſt ex lapide priùs ſepties imbuto) quouſq; totam bibat aquam, & os vaſis fortiter claudite, vt ſæpè dictum eſt, & ecce apparebit vobis lapis Tyrius.

THEOPHILVS ait: Artis inueſtigatores ſcitote, quòd ars numi, & auri arcanum eſt tenebroſa veſtis, quam nemo nouit, niſi qui libros philoſophiæ diligenti & aſſidua lectione perlegerit. Nam quod occultatur, eſt maius quàm id, quod perdiſci poteſt. Propterea notifico poſteris, quòd inter Boritin & Aes propinquitas eſt, eò quòd Boritis Sapientum æs veluti aquam ita fluxilem reddit & vertit. Diuidite ergo venenum in duo æqualia, in vno æs liquefacite, in altero æs terite, triturate, & humectate, donec in laminas producatur: & iterũ cum priori veneni parte coquite, donec duas ebibat. & hoc facite ſepties: deinde 42. diebus coquite: deinde aperite vas, & inuenietis æs in argentum viuum verſum. Abluite ipſum coquendo, quouſq; ſua priuetur nigredine, fiatque æs vmbra carens. Iterum ipſum continuè coquite donec coaguletur: ipſo autem coagulato, fiet maximum arcanum, quod Boritin Philoſophi nuncupauêre. Hunc igitur lapidem coagulatum coquite, donec & quouſque ſalmuræ ſimilis fiat marinæ. Tunc autem ipſum aqua imbuite permanente, quam vos iuſſi conſeruare, ac multipliciter coquite, quouſq; eius appareant colores. Hæc igitur putrefactio maxima, quæ maximum in ſe continet arcanum. Coquitur autem, donec poſt nigredinem albus eſt factus mediocriter, & donec coaleſcat. Vbi coaluerit, & veluti flos candidiſſimus apparuerit, tunc fortiùs coquendo, non autem manibus teratur, quouſque tota eius natura diruatur.

Tunc

Tunc ſubinde imbuendus eſt per duo ad ſeptem, vel vna ad tres corporis, vel æris, donec ſatis color placuerit.

CERVS ait: Intelligite omnes doctrinæ filij, quòd Theophilus vobis ſignificauit, inter magnetem & ferrum eſſe propinquitatem, ſimiliter inter æs Philoſophorum, & aquam eorum permanentem, quorum vtrumq; ſcilicet attractiuum alterius ſit. Intelligite præterea, quòd inter ſtannum & argentum viuum nulla eſt propinquitas, nec natura vnius conuenit cum natura alterius, & hoc eſt dictum ſine inuidia. Inſuper accipite argentum viuum, quod eſt vis maſculinæ, ipſumque cum ſuo corpore coquite, donec fiat aqua fluxibilis, & coquite maſculum ſimul cum vapore ſuo, quouſque vtrumque coaleſcat, & fiat lapis. Tum aquam, quam diuideratis in duas partes, accipite, & vnam partem ad corpus liquefaciendum & coquendum ponite: alteram verò ad combuſtũ mundandum, & ſuum ſocium, ſeruate. Imbuite igitur lapidẽ ſepties, & mundate donec diruatur, & corpus vniuerſum ab omni mundetur coinquinatione, & fiat terra, quę efficitur 40. dieb9: ipſam rurſus liquefacite, donec fiat vt aqua, quę eſt argentum viuum. Deinde aqua nitri abluite, donec fiat vt numus liquefactus. Deinde coquite, donec congeletur, & fiat ſtanno ſimile. Regite ipſum itaque coquendo, donec crocus fiat excellentiſsimus, & tandiu coquite, donec ad propoſitum veniatis.

BORATES ait: Non eſt ſapientis inuidere, propterea dicam liberè quod ſentio. Accipite plumbum, & vt Philoſophi iuſsêre, liquefacite, deinde congelate, donec lapis fiat, deinde regite ipſum lapidẽ cum auricolla, & granatorũ ſyrupo, donec confringatur. Iam enim aquã in duas partes diuiſiſtis, & in altera plumbum liquefeciſtis, & factum eſt vt aqua. Coquite igitur ipſam, donec fiat terra, deinde ipſam aqua reſeruata imbuite, donec rubeum induat colorem, ac, prout dixi, frequentiſsimè regite. Vel ſi vultis argentum viuum coagulare, ſuo miſcete compari, deinde diligenter coquite, donec vterq; fiat aqua, deinde coquite illam aquam, donec coaguletur. Hæc enim aqua cum vapore ſuo com-

pari desiccatur, & puluerisatur, ac conuertitur tota in argentum viuum coagulatum. Suo igitur vasi iterum imponite, & terite aqua sua, donec crocus fiat in colore auro similis.

Ait MENABADVS: Multa dicta sunt, suadeo tamen posteris, vt corpora faciant non corpora, & incorporea vera corpora. Hoc enim regimine totum paratur compositum, eiusque naturæ occultum extrahitur. Qui enim argentum viuum corpori iungit magnesiæ & fœminam viro, naturam extrahit occultam, per quam corpora colorantur. Et hoc regimine si intelligitis, non corpora fiunt corpora, & corpora incorporea redduntur. & si diligenter igne rexeritis, ac Etheliæ iunxeritis, fiunt res mundæ & non fugientes: scientes quòd argentum viuum est ignis comburens, corpora mortificans & confringens suo regimine, quod idem & vnum est. Et quantò magis corpori miscetur & teritur, tantò magis corpus diruitur, teritur, & attenuatur. Cùm autem corpora diligenter teritis, eaque vt oportet coquitis, resultat inde Ethelia, ignem non fugiẽs, & tinctura, quæ omnia corpora confringit, & spiritus omnes retinet, ac colorat, eò quòd Ethelia colorata omnia colorat. Et scitote, quòd corpus nõ potest tingere seipsum, nisi spiritus occultus extrahatur è ventre eius, & fiat corpus, anima & spiritus (qui est spiritualis tinctura) Spissum enim illud terreum non tingit, verùm ipsum tenue naturæ tingit, quod corpus perstringit. Cùm autem corpus æris regitis, & ex eo tenuissimum extrahitis, vertitur id tenuissimum in tincturam & colorat. Ideoque dixit Sapiens, quòd æs nisi priùs tingatur, non tingit, & hæ duæ tincturæ sunt condensum & humidum: condensum iungitur humido, eò quòd sulphura sulphuribus continentur, & iure naturæ gaudet natura, sua natura aduentante.

ZENON inquit: Video vos duo corpora iunxisse, quod minimè fieri debet: propterea vobis dico filiis sapientiæ, quòd oportet vos compositum putrefacere 40. diebus: deinde quinquies vase sublimare, deinde igni stercoris iungere & coquere, & colores, qui subinde apparent, sunt huiusmodi: prima die apparet color ni-

lor niger citrinus, secunda niger rubeus, tertia croco sicco similis. Deinde succedit perfectus color, numo vulgi similis, & est Yxir compositum ex humido & sicco inuariabili tingens tinctura. Et scitote, quòd corpus dicitur, in quo aurum est. Elixir autem componentes, cauete ne festinanter spiritum extrahatis: fortasse enim moreretur. extrahite autem ipsum vt Elixir nostrum, hoc est, vt venenum, & remanebit anima, id est, tinctura ex multis attracta rebus & numis imposita. Hæc igitur tinctura est vita iis, quibus iungitur. Detrimentum autem & mors corporibus, à quibus extrahitur. Atque ob id dixêre Sapientes, inter ipsos esse libidinem, tanquam inter marem & fœminam, & qui naturas horum nouit, prolixitatem decoctionis & compositionis patienter fert, & lucrum accipit.

CHAMBAR inquit: Notandum est, venerabilis Turba, quòd inuidi lapidem antimonium nuncupârunt, ipsumque iusserunt regi, donec coruscans fiat, & vt marmor splendens, & commiscentur aceto, & tegitur donec aqua fiat, deinde congelatur, fitque lapis coruscans, splendorem habens vt marmor: quem vbi videritis, iubeo regere donec rubeus fiat, eò quòd dum coquitur, donec diruatur, & terra fiat, in rubeum vertitur colorem, & hoc vbi videritis, reiterate, coquite, & imbuite, quousque colorem induat prædictum, & aurum fiat occultum. Deinde iterate ipsum, & fiet aurum Tyrij coloris. Oportet igitur vos, cùm videritis sic lapidem coruscantem, diruendo incidere, & in terram vertere, donec incipiat aliquid ruboris. & postea aquæ residuum accipietis (quam antea vos iusserunt diuidere in duas partes) & eo residuo arenam multoties imbuetis, quousque colores occulti in ea vobis appareant, & si eam benè rexeritis, videbitis colores, sin minùs frustrabimini. Respicite igitur qualiter faciatis amplexari paria. Masculus enim suam amplexatus fœminam, velociter in eius corpus transit, & liquefacit ipsum, cōgelat, diruit, & confringit, & deinceps rubor non moritur. & si hoc efficiatis absque pondere, mors eueniet, qua eueniente, malum putandum est. Facite ergo in liquefaciendo ignem leuem,

ipſa autem in terram verſa Aquila, intenſionem facite ignem, & imbuite ipſam, donec colores appareant.

CVSTOS inquit: Miror, ô Turba Sapientum, de tali vi huius aquæ ac naturæ: cùm introiuit in hoc corpus, vertit ipſum in terram, deinde in puluerem: quem ſi vultis experiri, an ſit perfectus, manu contingite: & ſi impalpabilem vt aquam inueniatis, optimus eſt. Sin autem, iterate ipſum coquendo donec perficiatur. Et ſciatis, quòd ſi aliud quàm æs noſtrum acceperitis, & aqua noſtra eum regatis, nihil efficietis. Contrà autem ſi æs noſtrum aqua noſtra rexeritis, omnia prędicta inuenietis. Coquite ipſum ergo leui igne, & fiet lapis nũmoſus, de quo Sapientes dixêre: quòd Natura naturâ lætatur, propter propinquitatem, quam habent inter ſe hæc duo corpora cum aqua permanente. Horum igitur duorum vna eſt natura. inter eos propinquitas eſt, quæ ſi non eſſet, non ita citò commiſcerentur, nec continerent ſe inuicem, nec vnum fierent.

DIAMEDES ait: Scitote, viri Sapientes, quòd ex homine non naſcitur niſi homo, nec ex brutis niſi ſuum ſimile. atque ob id dico, naturam non emendari niſi ſua natura, quemadmodum homo non niſi ab homine emendatur. Ac proinde venerabili vtimini natura, ex ea namq; & ars exiſtit, & opus eius fit. Coniungite ergo maſculinum ſerui rubei filium ſuæ odoriferæ uxori, & iuncti artem gignent, quibus nolite introducere alienũ, nec puluerem, nec aliam rem, & ſufficiat vobis conceptio, & verus filius naſcetur. O quàm præcioſiſſima eſt ſerui illius rubei natura, ſine qua regimen conſtare non poteſt.

BASSEN inquit: Introducite citrinum cum ſua vxore poſt coniugium in balneũ, & ne incendatis balneum plurimum, ne ſenſu & motu priuentur. Subire facite balneum, quouſque corpus & color eorum vnũ quid fiant. Deinde reddite ei ſudorem ſuum, ac iterum neci date, requiemq́ue ei conſtituite, cauentes ne fugiant. Et tunc veneramini regem, & ſuam vxorẽ, & nolite eos cõburere nimio igne, ſed eos regite donec nigri fiant, deinde albi, pòſt rubei, vltimò fiant venenum tingens. Si hęc intelligitis huius ſcientię inueſtigatores, bene

bene eſt, ſin minus & adhuc ignorantes eſtis, ſcitote quòd Deus celauerit à vobis veritatem. Nolite ergo Philoſophos reprehendere, ſed voſmetipſos. Si enim Deus in vobis mentem fidelem ſciret, vtique veritatem vobis manifeſtaret.

NEPHITVS ait: Breuiter dico vobis artis inueſtigatores, quòd Corſufle ſit caput huius operis, non initiũ verum, ſed poſt complexum ritè ita vocatur. Quapropter Corſufle eſt totum compoſitum, quod oportet ſepties aſſari, & tunc omne corpus tingit & vocatur numus, ęris flos, vel auri flos, aut ferri flos, etiam plumbum, ſtannum, & mille nominibus à Philoſophis nominatur.

BONELLVS ait: Cuncta quæ viuunt, Deo ſic volente etiam moriuntur. Propterea illa natura, cui humiditas adempta eſt, cùm per noctes dimittitur, mortuo ſimilis videtur, & tum illa natura igne indiget, quouſq; corpus & illius ſpiritus in terram vertantur, & tunc fit puluis mortuo ſimilis in ſuo tumulo. His peractis, reddit ei Deus ſpiritum & animam, & omni infirmitate ablata, confortata eſt natura noſtra & emendata. Oportet igitur illam rem comburere abſq; timore, donec cinis fiat, qui cinis aptus ſit recipere ſpiritum, animam & tincturam infuſam. Inſpicite filij doctrinæ, qualiter pictores nequeunt ſuis coloribus pingere, quouſque eos in cineres vertant & pulueriſent. Similiter & Philoſophi ſuis ægrotis ſæpe nequeunt medicinas componere, niſi fractis & pulueriſatis. Quòd ſi ipſum cinerem tegeritis ſubtiliter, multa ab eo procedent, eò quòd æs vt homo corpus habet & ſpiritum. Hominis ſpiratio ex aëre eſt: ſimiliter æs humore inſpirato, vitam ſuſcipit & multiplicatur ac augmentatur vt cæteræ res. Atq; ob id dixêre Philoſophi, quòd ęs cùm comburitur, fit melius quàm fuerat. Præterea æs hoc noſtrum cùm primò coquitur, aqua fit: deinde quantò magis coquitur, tantò magis inſpiſſatur, quouſque lapis fit omni metallo ſupereminens. Poſtea frangitur, imbuitur, ac igne intenſiori aſſatur, quouſque coloretur, & fiat combuſto ſanguini ſimilis: tunc numos imponite, & tingit eos in aurum. Quemadmodum enim ex ſanguine ſperma non

fit, nisi diligenter in epate coquatur, ita opus nostrum nequaquam tinctura est, nisi diligenter coquatur, quousq; puluis fiat, & ita putrefactione sperma ipsum spirituale effectum sit. Tunc enim color, quem inuestigastis, & non aliter inuenietur.

NICARVS ait: Iubeo posteros aurũ accipere quod volunt multiplicare & renouare, deinde in duas partes aquam diuidere, altera quidem ac ipsum comprimere. Illud enim æs incidens in illam aquam, dicetur fermentũ auri, & si bene regatis, vtraq; simul coquuntur, & liquefiunt vt aqua, quæ coquendo congelatur, & tunc apparet rubedo. Hanc autẽ rubedinem septies imbuetis aqua residua, aut donec totam bibat suam aquam, coquite demùm, donec desiccetur, & in terrã vertatur aridam, deinde in accenso ponatur igne quadraginta diebus, quousque putrefiat, eiusq; colores cũ cinere appareant.

BARSENITES ait: Quæ dicta sunt superiùs, reiterare oportet. Corsufle rubigini æris similis est, & vituli vrina coquitur, quousque Corsufle natura immutetur. In ventre namq; Corsufle natura vera occulta est, & hęc vera natura est ille spiritus tingens quam habuit ab aqua permanente nummosa & coruscante. Extrahitur autẽ ita, terite Corsufle, & aquæ septies imponite, donec totũ bibat humorem, & vim recipiat imminentem aduersus pugnam ignis, & tunc rubigo nuncupatur. diligẽter ergo putrefacite, quousq; puluis fiat spiritualis in colore sicci sanguinis, quem potentia ignis colorem introducat, donec inuariabili colore induatur.

ZEVMON ait: Dicta Aegyptiorum nos in errorem introducunt. Quod quęrimus publicè minimo precio venditur, & si nosceretur ne tantillũ venderent mercatores. Hoc autẽ vile & abiectum Philosophi honorauerunt, omnibusq; nominib. nominauerunt. & dixêre quòd sit lapis & non lapis, & sit guma Scotiæ. Atq; ob id huius veneni vim celauerunt Philosophi, quia in eo est spiritus occultus quem quæritis, qui tingit, salutem & animam dat corporibus. Et vos nisi corpus teratis, diruatis, imbuatis, ac diligenter regatis, donec suam pinguedinem extrahatis, & faciatis tenuem spiritum

ritum impalpabilem, in vanum laboratis. Atque ob id dixere Sapientes, nisi corpora vertatis in non corpora, incorporea faciatis corporea, nondum operis huius inuenistis principium. Fiunt autem incorporea, cùm Ethelia teritur quousque fit puluis, & hic puluis non fit nisi fortissima decoctione, & contritione continua, & fit igne, nō manibus, cum imbibitione, putrefactione, & Ethelia. Et Sapientes cùm in hac arte dixerunt, quòd natura est vtilis & paruo venditur, fecerunt in hoc vulgus errare. Dixerunt etiam, naturam suam, naturis omnibus esse preciosiorem, & etiam hoc dicto multos fefellerunt, & tamen verum dixerunt. Ars enim duabus eget naturis, quia non fit preciosum absq; vili, neq; vile absq; precioso. Quapropter oportet vos dicta maiorum sequi, qui dixerunt: Nihil aliud expedit vobis quã aquam & vaporem sublimare. Nam cùm videritis illas duas naturas purificatas aquam fieri, totumque corpus Magnesię in aquam liquefactum, tunc certè omnia vapor sunt: de iure autem, tunc vapor continet suum compar, id est, aqua aquam. Quare Philosophi vtrumque vaporem nominauerunt, eò quòd simul in putrefactione & decoctione vnita sunt, & vnum alterum continet ne fugiat. Ergo permanentia fiunt. Nã natura occulta in corpore congelatur, & color eius variatur, suamq; naturã exuit, & mancipatur ne fugiat. Nigredo verò si apparet, est ex ægritudine, & in putrefactione moritur, & fit rubigo, & tunc iure naturæ non fugit, eò quòd dimisit fugæ seruitutem & libera facta est natura, suum consequens coniugem, eũ ornans suo colore & decore, non quemadmodum antea fecerat, sed sumpto numo aureo eum viuificat. Et hanc naturam, spiritum & animam Philosophi appellauerunt. Insuper dixerunt, spiritum humidum esse nigrum, coinquinatione carentem. Et sicuti in homine est humiditas & siccitas, sic in opere nostro nihil aliud est quàm vapor & aqua. Propterea dixerunt antiqui, opus ex duobus esse, & hæc duo iuncta nonnulli vocarunt compositum, eò quòd illa duo quatuor sunt: inest enim siccitas & humiditas spiritus & vapor.

ASSOTES ait: Dico vobis, quòd nisi sublimetis res

in initio coquendi absque manuum contritione, donec aqua omnia fiant, nondum opus inuenistis. Et scitote, quòd aliquando vocant æs arenam, aliàs etiam lapidem, & in toto regimine nomina variant: tamẽ natura & humiditas fiunt aqua, & deinde lapis si bene cõmisceantur: quia quod leue & spirituale est, sursum sublimatur; quod verò ponderosum & spissum, deorsum in vase remanet. Hæc autem est contritio Philosophorum, quæ fit decoctione nõ manu. Et scitote, quòd nisi omnia in puluerem vertatis, nondum contriuistis. Coquite ergo quousq; conteratur, & puluis fiat.

AGADMON inquit: Coquite æs donec leue corpus fiat & impalpabile, ac suo vasi imponite: deinde quinquies vel septies sublimate, donec aqua descendat, scientes quòd cùm aqua puluis fit, diligenter contritum est. Quòd si dubitatis quomodo aqua puluis fiat, scitote quod intentio Philosophorum est, vt corpus quod non erat aqua, antequam caderet, simul cum aqua, & aqua aquæ misceatur, & fiant vnum. Sciendum præterea, quòd nisi vtrumq; in aquam vertatis, ad opus preciosum non perueníetis. Oportet enim corpus flamma ignis occupatum vt diruatur, & debile fiat cum aqua in qua est, donec fiat totum aqua. Ignari autem cùm audiunt nomen aquæ, putant aquam nubis esse: quòd si libros nostros legerent, scirent vtique aquam esse permanentem, quæ absque suo compari cum quo facta est vnum, permanens esse non posſit. Hæc autem est aqua, quam Philosophi aquam auri nuncupauêre, igneum venenum, bonum multorum nominum, arenam, quam Hermes ablui iussit multoties, vt Solis nigredo deleatur, quam in solutione corporis acceperat. Et scitote, quòd nisi hoc corpus meum capiatis carens spiritu, quod vultis minimè consequemini, eò quod alienũ quicquam opus non ingreditur, nec quippiã nisi quod est syncerum. Quare omnem pluralitatem dimittite: natura enim vna re est contenta, & qui eam ignorat, peribit.

AFFLICTES inquit: Doctrinæ filij scitote, quòd totum opus & regimen non fit nisi aqua, cui miscete Magnesiæ corpus, & vasi suo imponite, & os diligenter clau-

claudite, ac leui coquite igne, quousque liquefiat, & in aquam vertatur: calore enim aquæ facilè totum aqua fiet. Videntes autem nigredinem aquæ imminere, sciatis quòd copus iam liquefactum est. Iterum suo imponite vasi, & quadraginta coquite diebus, quousque & aceti & mellis bibat humorem. Quidam autem detegunt vas singulis septem diebus vel decem, sed vltima perfectio in quadragesimo die, tunc perfectè ebibet humorem decoctionis. Abluite igitur ipsam, & nigredine priuate, quousq; lapis fiat tactu siccus. Propterea dixerunt Philosophi, abluite Magnesiam aqua dulci, & diligenter coquite, donec terra fiat, & humor pereat, & tunc æs nuncupatur. Acetum acerrimum ei imponite, ipsoq; aceto imbui dimittite, & erit nostrum æs, quod aqua ablui permanente, Philosophi iussére Porrò Inuidiæ dictum, quòd quidam iusserunt ipsum coquere vapore, donec lapis fiat coruscans, splendorem habens marmoris, & viso hoc, maximum esse ad arcanum ventum. Nam & deinceps oportet ipsum conteri, & aqua illa residua & dimidia, septem vicibus imbui permanente: qua absumpta putrefieri, donec optatum videatur habeaturq;.

CRANSES ait: Sapientes, accipite æs nostrum, & cum prima parte aquæ, suo imponite vasi, & coquite quadraginta diebus, ac ab omni immunditia mundate, & coquite donec peragantur dies, & lapis fiat sine humore. Deinde coquite donec remaneat fex: postea abluite aqua, qua absumpta dimittite, vt putrescat in suo vase, donec videatis quod quæritis. Vocauerunt autem Philosophi hoc compositum in nigredinē versum, SATIS NIGRVM, & dixerunt, Regite ipsum aceto & nitro. Quod verò remanet, si dealbatur, SATIS ALBVM dixerunt, & iusserunt vt aqua regatur permanente, quod vocarunt SATIS RVBEVM, iusserunt vt aqua & igne regatur donec rubeū fiat. Vocarunt autem eam ob causam hoc nomine, propter colorū varietatem. In opere enim non est varietas rerum, nec multitudo, aut contrarietas, sed tantùm oportet æs nigrum album facere, deinde rubeum. Veri Philosophi nullam aliam intentionem habuére, nec aliud docue-

runt, quàm vt Yxir liquefiat, conteratur, & coquatur, eousque dum lapis fiat marmori similis. Atque ob id dixerunt Philosophi: Coquite ipsum vapore, donec lapis fiat coruscans, splendorẽ habens. Hoc vbi videritis, maximum habetis arcanum. Oportet autem hoc ipsum terere, & aqua abluere septies permanente: deinde contritũ in sua aqua congelare, donec sua abstrahatur natura occulta. Et hoc voluit Maria cùm dixit, Sulphura sulphuribus cõtinentur, & humor similiter à suo humore, eò quòd ex sulphure sulphuri mixto maximũ fit opus. Iubeo autem vos ipsum sulphur Sole & rore regere, donec optatum eueniat. Sciatis autẽ quòd dealbare duplex est, sicuti & rubeum facere: vnum in contritione, aliud in decoctione. Cauete insuper ne ab aquis ea separetis, quò minus pereat anima & corpus, quæ duo in vase sunt.

EFISTES ait: Animaduertite, filij doctrinæ, qualiter Hermes Philosophorum caput dixerit, cùm docuit naturas commiscere. Dixit enim: Accipite lapidem auri, & humori commiscete (qui est aqua permanens) suoque vasi imponite super leuem ignem donec liquefiat: deinde dimittite donec arescat, & aqua cum arena se inuicem contineant, tunc fiat ignis intensior, quousque arescat & terra fiat. Hoc peracto, scitote arcani esse initium. Hoc autẽ multoties facite, donec pereant aquæ partes duę, & colores vobis appareant. Et scitote quòd dealbatio non fit nisi decoctione, atq; ob eam causam repetitur, conterendo & imbuendo frequentissimè. Iubeo autem ne simul aquam fundatis, ne Ysir submergatur, sed paulatim infundite, terite, & desiccate, & hoc sæpè facite, donec arescat, & in puluerem expectati coloris vertatur.

BACASSER inquit: O omnes huius artis inuestigatores, scitote, quòd ad notitiam & vtilitatem huius artis peruenire non potestis, nisi patienti & prolixo animo sitis. Qui ergo longanimis erit, libenterque patiẽtia fruitur, in tramite iusto hui⁹ artis meabit: qui verò citius se putat ex libris nostris fructum capere posse, fallitur, satiusq; fuerat non inspicere quidẽ, quàm vnquam contigisse. Libri enim nostri magnam iniuriam

videntur

videntur inferre his, qui solummodo semel, bis vel ter scripta nostra legunt, cum intellectu, omniq́ue eorum studio frustrati, etiam (quod pessimũ est) opes, labores, & tempus, si quod in hac arte insumpserunt, amittunt. Veruntamen qui curuat dorsum ad libros nostros legendos, eisq; studiosè vacat, memoriam animumq́ue adhibet & arrigit, nec est vanis implicitus cogitationibus, Deumq; precatur, vt Salomon, pro sapientia, non pro opibus largiendis, is in regno rex regnabit nostro indesinenter, quousque moriatur. Deum igitur timete, ô inuestigatores: quod enim quæritis, parui nequaquam est precij. Thesaurum enim maximum, & munus Dei excellentissimum quæritis. Et cognoscite, ô inuestigatores, id quod Philosophi dudum intimauerunt dicentes, quod rectum non nisi errore discernitur, & nihil magis dolorem cordi generat, quàm error in hac arte & opere. Dum enim quis putat se fecisse, mundum habere, nihil in manibus suis inueniet. Vtcunq; autem, Philosophi opus, remq́ue ipsam varijs nominibus cõposuerunt, veritas semper in eorum est scriptis. Dixerunt etenim, commiscete, coquite, dealbate, terite, assate, coagulate, & soluite Etheliam, ac rubiginem facite: verba plurima sunt, regimẽ tamen vnum est. Si igitur vultis veritatem inuenire, non est opus illa operis diuisione, sed tantummodò hoc curate, complexionẽ aptate: deinde multo tempore leniter coquite: neq; decoctionis & imbibitionis vos tædeat, quousq; videatis Yxir in Tyrium & regium vestitum decoratum. His verbis quamuis mortua sunt, inest tamen vita intelligentibus. Frequẽter igitur legite ea, & super his semper plurimum meditamini, sapientia accedat vobis.

Inquit HYARGVS: Aes de quo prædixerunt Philosophi, non est vulgi, neq; vulgi stannum; verùm corpus est nostrum, quod oportet corpori Magnesiæ admisceri, vt coquatur & teratur absque tædio, donec lapis fiat. Deinde lapis ille iterum in vase suo teri debet aqua vitæ & nitri, & totus dirui. Oportet autem vos habere aquam continuè, qua quantò magis coquitis, tantò magis inspergatis, quousque acquirat rubiginẽ, quæ est operis fundamentum. Hanc coquite & Aegy-

ptiaco terite aceto, & vtrumque vel æs ipsum, vel ipsum acetum & aquam Aes vocate.

Inquit CADMON: Dixisti Hyarge, quòd vtrumque quod in commixitone venit, æs vocari consuetum sit à Philosophis: & bene quidem: id enim est æs, quod in quatuor vertitur, & ex vna re est. Oportet igitur accipere ex ære nostro partē vnam, & ex aqua permanente, quæ etiam æs vocatur, tres partes. Deinde commiscete aceto, & coquite tandiu, quousque inspissentur, & vnus fiant lapis; deinde continuè coquite & imbibite, donec terra & puluis fiat Tyrius.

ASCANIVS ait: Cùm legimus in libris Philosophorum, quòd natura tantùm vna est, quæ omnia superat, scire oportet, quòd vna & vnum compositū sunt. Nónne videtis hominis compositionem esse ex anima & corpore? Sic oportet nos duo coniungere, quam coniunctionem Philosophi comparauerunt coniugibus, ex quorum amplexu resultat aqua aurea. sed hoc de secundo opere. De primo dicam pauca: Irritate bellum inter æs & argentum viuum, donec ad interitum veniant & corrumpantur, tunc æs argentum viuū concipiens, coagulat ipsum. Argentum verò viuum concipiens æs, congelatur: deinde corpus vtriusq; diruitur, nec puluis fit diligenti & multa imbibitione & decoctione. Rubeum masculum verò, fœminæ (quæ ex vapore est) coniungite, donec masculus & femina fiant Ethelia. Qui enim per Etheliam eos in spiritum vertit, deinde rubeos facit, omne corpus tingit, eò quòd cùm corpus diligenter teritur, munda ex eo anima spiritualis ac sublimis extrahitur, quæ omne corpus tingit, & est sulphur naturæ, quæ varijs nominibus nuncupatur.

DARDARIS inquit: De regimine satis superque à vobis dictum est: de coniunctione igitur pauca dicam. Significo igitur posteris, quòd inuestigatores non possunt extrahere occultam naturam illam sulphuream, nisi per Etheliam, qua corpora fiunt non corpora coquendi continuitate, & ipsius Etheliæ sublimatione. Insuper scitote, quòd argentum viuum est igneum, omne corpus comburens magis quàm ignis, & corpora

morti-

mortificans: & quòd omne corpus quod ei commiſcetur, teritur, & morti datur. Corporibus ergo diligenter contritis, & prout oportet exaltatis, fit Ethelia natura, calorem non fugiens, ſed tingens æs. Et eſt quòd Sapientes antea dixerunt, quòd figit argentum viuum donec tingatur, quod tinctum exiſtens, tingit. Præterea ſcitote, quòd æris corpus Magneſia regitur, & argentum viuum habet quatuor in ſe, tamen non habet eſſe niſi in humiditate, quæ aqua ſulphuris dicitur, & quæ ſulphura continet. Sunt autē ſulphura animæ occultæ in quatuor elementis, quæ per artem extractæ, ſe inuicem continent naturaliter & coniunguntur. Si autem occultum quod eſt in ventre ſulphuris aqua regatis, & bene mundetis, occultum obuians ſuæ naturæ lætatur, ſimiliter aqua pari ſuo: ſed hæc quatuor non tinguntur, verùm quintum tingit. Propterea dixerunt Philoſophi, quòd quatuor numi vulgi non tingunt niſi ęs, quod æs tinctum poſtea tingit numos vulgi.

MOSIVS ait: Hoc vnum quod ſæpe nominatū eſt, Philoſophi multis nominibus nuncuparunt, aliquando duobus nominibus, quandoque etiam tribus nominauerunt. Dicam autē ego vobis iam quid ſit, Vnū quidem, quod eſt argentum viuum igneum: Duo, corpus in eo compoſitum, & tertium eſt aqua ſulphuris, qua abluitur, & teritur, ac regitur vnum, donec opus peragatur. Et hoc eſt quod innuit Philoſophus cùm dixit: Argentum viuum quod tingit aurum, eſt argentum viuum Cambar, nihilominus tamen Philoſophi diſtinguunt, & dicunt, aliquando eſt Cambar, aliquando auripigmentum. Sed ita oportet intelligatis: Argentum viuum Cambar, eſt Magneſia: Argentum verò viuum ſeu auripigmentum, eſt ſulphur quod aſcendit de compoſito miſto. Oportet igitur vos illud ſpiſſum commiſcere veneno igneo, & putrefacere ac diligenter terere, quouſq; ſpiritus fiat in altero occulto ſpiritu, & tunc fit tinctura, quæ tingit omnia quæ vultis.

Inquit PLATO; O vos magiſtri operis, cauete cùm corpora ſoluitis, ne comburatis etiā: quia oportet coquendo abluere ea marina aqua, quouſque totum eorum ſal in dulcorem vertatur, & clareſcat ac tingat. Spi-

ritu itaq; separato à corpore, in altero spiritu occultus, factus est vterq; fugiens: quod Sapientes expresserunt his verbis: Fuge, ianuam reserate non fugienti. Conuertens namque sulphureum in spiritum similem sibi, fit vterque fugiens: Non fugientes autem similiter fiunt: quia per ignis intercessionem se inuicem amplexantur & continent. Itaq; accipite ea quę non fugiunt, & iungite, & abluite corpus incorporeo, & corpore carente, corpore solidate, quousque vertatis ipsum in corpus, corporibus non fugientibus: & vertite terram in aquam, aquam in ignem, ignem verò in aërem, & celate ignem in intimis aquæ, terram verò in aëris ventre, & calidum miscete humido, siccum verò frigido: quia Natura naturam superat: deinde verò Natura naturæ congaudet: tandem Natura naturã continet: continens autẽ omnia terra est. Cùm enim quatuor naturæ in cœlum ascenderunt, rursus tandem descenderunt, ita vt ignis in aërem, aër in aquam, aqua in terram incidat: finis itaq; totius operis puluis ac cinis sunt.

ACTOMANVS inquit: Philosophi de rubigine frequentissimè tractauerunt: Rubigo autem fictum nomen est, non verum. Dico autem vobis, quòd rubigo sit secundum opus, quod ex solo auro fit, atque ob id Irudinem vocauerunt: quia in sulphureo aureo colatur, quemadmodum Irudo in aqua. Est igitur rubigo rubefactio in secundo opere: in primo enim rubiginem facere, est dealbare opus, in quo Philosophi iusserunt poni auri florem, & aurum æqualiter.

MVNDVS ait: De rubigine satis tractatum est; dicam igitur de veneno. Venenum non est corpus, eò quòd subtiles spiritus tenuem ipsum spiritũ fecerunt, & corpus tinxerunt, & in venenum verterunt: quod venenũ Philosophi asserunt omne corpus tingere: atque ob id opinati sunt, quòd qui aurum in venenum vertit, is ad propositum iam peruenit: qui verò nõ, nihil effecit. Dico autem quòd nisi igne res attenuetis, quousque illæ res vt spiritus ascendant, nihil dum perfecistis. Hic igitur est spiritus ignem fugiens, & fumus ponderosus, qui dum corpus ingreditur, vniuersum penetrat, & natura eius eo lætatur. Atque ob id dictum est:

Accipite

Accipite spiritum nigrum viuentem, & eo corpora diruite & cruciate, quousque alterentur ad beneplacitum vestrum.

PYTHAGORAS inquit: Intelligendum vobis est ô Turba, quòd sulphur, & calx, & alumen, quod est ex pomis & Kuhul, & sputum Lunæ, ac sputum combustibile, omnia illa scilicet nihil aliud esse, quàm aquam sulphuris, & aquam ardentem. Et scitote, quòd Magnesia si cũ argẽto viuo miscetur, sulphura cõmixta esse, & sulphura se inuicem consequuntur. Non igitur oportet vos illam dimittere Magnesiam absque argento viuo: cùm enim componũtur, fortissima est compositio, quæ vna est de decem, quam Philosophi reginam constituerunt. Et congelare ipsum, non est quidem vnum regimen, secundùm Philosophorum constitutionem. Prima enim coagulatio est stanni, & æris, & plumbi: secunda verò sulphurum aqua componitur. Et sciendum, quòd nihil aliud est huius artis scientia, quàm vapor & aquæ sublimatio, argenti viui Magnesiæq; corpori coniunctio. Similiter & Philosophi in libris suis demonstrârunt, quòd sulphuris munda aqua ex Sole est sulphur, & quòd nullum sulphur fit absque calce argenti viui, & sulphuris aqua.

BELVS inquit: De compositione multa tractata sunt: compositio aũt & cõtractus vnũ quid sunt. Accipite ergo ex altera compositione partem, & partẽ ex auri fermento, eisque mundam sulphuris imponite aquam, & habebitis potens arcanum, quod omne corpus tingit. Sed interim est notandũ, quòd aqua munda, quæ ex sulphure est, non est ex solo sulphure, verùm ex pluribus composita rebus, quę vnum sulphur facta sunt ex pluribus sulphuribus. Vt ergo multa sulphura vnum fiant sulphur, miscete pugnans cum igne non pugnanti. Coniuncta namque in igne eis conueniente præliantur, & amicitia fit constans, eò quòd calida Medicorum venena, leui igne coquũtur incomburente. Et hoc innuerunt Philosophi, cùm dixerunt, in decoctione, parum sulphuris multa comburit dura corpora. Et humor, quod relinquitur, humida pix, balsamum, &c. nominatur. Verùm hoc arcanũ est, quod aperiam vobis.

Hoc arcanum ex duabus procedit compositionibus, Sulphure scilicet & Magnesia. Et Philosophi hoc compositum in vnum redactum, Aquam nominauerunt, & sputum boletorum, & spissum aurum. Omnibus autem in argentum viuum versis, sulphuris aquam nominant, sulphur quoque cum sulphure continetur, dicunt igneum esse venenum, quod est potens arcanum, proueniens ab his, quæ nostis.

Ait PANDVLPHVS: Iubeo vt argentum viuum ex Cambar capiatis, & eum in tabernaculis sublimetis (est enim alterum sulphur, de quo antea dictum est) & sic sulphur, sulphuri miscebitur, & multa ex eo procedent opera. Eo autem sublimato, procedet illud argentum viuum à Cambar, quod Etheliæ, Auripigmentum, Zendrio, Ebsemeth, Magnesia, Chucul, & multis aliis nominibus nuncupatur, de quo Philosophi dixerunt, quòd natura in suo ventre erat occulta. Recto autem illo (quoniam omnium decem est perfectio) suo regimine, mox conueniens apparet eius alba natura, nec in eo vmbra vlla apparet, & tum Sapientes vocarunt Plumbum, Exebmich, Magnesia, Martech, & æs album, quod vbi verè dealbatum est, vmbra caret, & omni nigredine, & sua dimisit corpora spissa & ponderosa, nullum corpus penetrantia, & simul cum eo mundus spiritus humidus ascendit: qui spiritus tinctura est. Ideoque Sapientes dixêre, æs animam & corpus habere, & id quidem verum: Anima est eius spiritus, corpus verò eius spissum. Ideò oportet vos spissum diruere corpus, quousque spiritum extrahatis ex eo tingentem, extractum quoque ex eo spiritum leui sulphuri miscete, & peragetis propositũ.

MORFOLEVS inquit: Oportet, sapientes Viri, lento igne primùm humiditatẽ comburi, vt exemplo nobis monstratur in generatione pulli, & vbi augmentatur ignis, vas vndique obduretur, ne corpus æris, & spiritus eius fugiens extrahatur. Et hoc innuerunt Sapientes, cùm dixerunt: Accipite argentum viuum ex æris flore, quem, scilicet æris florem, nostri aquam dixerunt, & igneum venenum ab hominibus extractum est. Et iterum dixerunt: Cùm omnia vnum fiunt, facta sunt corpo-

corporea incorporea, & è conuerso. Preterea dixerunt, quòd omne corpus dissoluitur cū spiritu, cui mixtum est, & proculdubiò similiter fit spirituale: & omnis spiritus à corporibus alteratur & coloratur, cui spiritui color tingens, ac contra ignem constans miscetur. Benedictū ergo sit nomē eius, qui Sapientibus inspirauit corpus in spiritum vertere, vim & colorem habentē inalterabilem & incorruptibilem: & quod priùs erat Sulphur fugiens, nunc factum est Sulphur non fugiens & incombustibile. Scitote insuper doctrinæ filij, quòd qui potest spiritum fugientem rubeum facere corpore sibi coniuncto: deinde ex illo corpore & spiritu suam tenuē naturam in suo ventre occultam extrahere ingenio subtili, opus inuenit. Et notate, quòd prolixitate coquendi tingit corpus. & hoc dixerunt Philosophi, quòd rebus fortiter contritis, & igne diligenter coctis, fiunt tincturæ fixæ: & quicquid libris suis occultè narrauerunt, argentum viuum significare voluerunt, quod aliquando dicitur aqua sulphuris, aliquando plumbū, aliquando etiam numus.

YXIMIDIVS inquit: Iam tractasti Morfolee, de æris & spiritus humidi regimine, & optimè quidem. Sed maximum est arcanum, quod Philosophi dicunt: Aes non tingit, cùm tamen tingitur, tingit: eò quòd argentum viuum, cùm suæ miscetur tincturæ, tingit. Cùm verò miscetur his rebus, tincturæ Philosophorum, res fermentatæ, mixta corpora, Corsufle, & colla auri, venenum, maris splendor, Ethelia, auripigmentum, & randerich tinctura vocatur. Quæ tot nomina vana esse putantur & superflua, vera tamen sunt, non autem conficta, eò quòd vnum sunt, vna opinio, & vnum iter: hoc est, argentum viuum, quod est quidem ex omnibus extractum, ex quo omnia fiunt, qui & est aqua munda, quæ vmbram æris delet. Et scitote, quòd hoc argentum viuum, cùm dealbatur, fit sulphur, quod à fuga detinetur, & assimilatur marmoris splendori. Et arcanum quidem hoc est maximum: quia solum sulphur æs dealbat.

Intimandum est etiā vobis, huius artis inuestigatores, quòd illud sulphur nō potuit æs dealbare, quousq;

in opere priori fuerit dealbatum: nam sulphuris huius mos est fugere. Cùm igitur sua spissa fugit corpora, & vapor sublimatur, tunc oportet vos alio argento viuo sui generis ipsum continere, ne fugiat. Fit autem id quàm primùm argentum viuum & æs ipsum coniunguntur. Tunc enim sæpe inuicem soluunt, & concipiunt, & fugere non sinunt, sed vtrumque argentum viuum fiunt. Et ita hoc, quod primò æs, neq; argentū viuū fuerat, cōmixtione tamē argenti viui factū est: quod scilicet additū argento viuo, priùs argentū viuum cui mos erat fugere, continet. Quare Philosophi dixerunt: Sulphura sulphurib. cōtinentur. Ampliùs scitote, quod sulphura tingunt. deinde fugiunt proculdubiò, nisi argento viuo sui generis iuncta fuerint. Nō putetis ergo, quod tingit, deinde fugit, numū esse vulgi: verùm Philosophorum intentio est numus, quod nisi albo vel rubeo misceatur, (quod est argentum viuum sui generis) proculdubiò fugiet. Iubeo autem vos argentum viuum argento viuo miscere, quousque vna eademque aqua fiunt munda, ex duobus composita. Hoc est igitur maximum arcanum.

EXIMENVS inquit: multis & omnibus penè metallorum nominibus Philosophi aquam nostram, & opus nostrum nuncupauerunt: vtcunq; autem vocent, semper ipsam aquam significant. Ipsa aqua cum rebus suis in vase suo posita, prohibet ne res comburantur, & quantò magis ipsæ res flamma occupantur, tantò magis in aquæ intimis absconduntur, ne ignis calore lædantur. Aqua autē eas in suo vase recipit, & ignis flammam ab eis repellit. Et ita rebus cum aqua diligenter tritis, Ethelia scandit, & opus deinceps sola imbibitione aquæ ad verum operis finem perducit.

ANAXAGORAS rursus ait: Notifico vobis, sitiens & ad bibendum apta est Ethelia, quæ præcedente sulphure cocta est. Vitreo ergo vasi imponite, & coquite, quousq; Cambar fiat. Iubeo autē vos continuè coquere, & iteratè, nec vos tędeat. Et scitote, quòd operis huius perfectio est aqua sulphuris, quæ cum eo coquitur, donec rubigo fiat. Omnes enim Philosophi dixerunt: Qui potest aurum in rubiginem vertere, veneni propo-

situm

ſitum iam inuenit: qui verò minimè, in nihilo eſt.

Ait AZIRATVS: Iubeo poſteros de numis accipere, quos Philoſophi fecerunt, mixtis æris partibus, & vaſi ad coquendum imponere ipſo vaſe clauſo optimè: Tum verò cùm æs numis contritum, & in aquam verſum eſt, nigredo apparebit de Kuhul, quæ de nigredine numorum eſt, & nigredine conſumpta, precioſa albedo illis apparebit: deinde coquendo deſiccentur, quouſque in lapidem vertantur. Illum coquite continuè igne priore fortiore, & diruetur cõſtringeturq; ac in cinerē vertetur. O quàm precioſus eſt cinis iſte filiis doctrinæ, & quàm precioſum eſt quod ex eo fit. Miſcentes igitur cinerem aqua, iterum coquite, quouſq; cinis ille liquefiat: deinde coquite, & aqua imbuite permanente, quouſq; compoſitio dulcis fiat, ac ſuauis & rubea. Imbuite etiam quouſq; humida fiat. Amplius tum igne priore fortiore coquite, ac vaſis diligēter os claudite: hoc enim regimine corpora fugientia fiunt, & ſpiritus in corpora, corpusq; in ſpiritum vertitur, & inuicem nectuntur: deinde fiunt corpora ſpiritus, animas habentes tingentes, eò quòd inuicem germinant.

OBSEMEGANVS ait: Dico quòd inuidi totam artē hanc nominum multitudine vaſtauerunt: ars tamen eſt, ſecundùm quam iuſsére Philoſophi aurum numoſum facere, & eum calcinare, ſublimare, figere, terere, dealbare, coagulare, coquere, & in rubeum vertere, & vocauerunt Etheliam ignem, & vas cribrū, aquam ſulphuris copulam: & hoc totum nihil aliud eſt, quàm cõtritio, & dealbatio. Præterea dico, quòd argentum viuum apud viſum album eſt, cumq; autem fumus ei aduenit, vertitur in rubeum, & fit Cambar: hoc eſt, venenum. Et hoc inuenerunt Philoſophi, dicentes, quòd natura plumbi facilè conuertitur: propterea ſæpenumerò reiterauerunt hoc verbum, Conterere, vt multis modis monſtrarent ſpiritus in vaſe occultos abſtrahere, & aqua impoſita prohibere, ne comburantur, aliâs ignis ipſos facilè comburit. Sed aqua appoſita, quantò plus flamma eos inuadit, tantò plus in viſceribus aqua penetrat, & prohibet ne flamma comburatur. Atq; ob id etiam antiqui multa tractauerūt de ſublimatione: quia

nisi res igne fortiter conteratur, Ethelia non ascendet, quod voluit Hermes innuere, cùm dixit: Cribrate res, quas nostis, & altiùs liquefacite.

ARZOCH ait: Nisi res igne conterantur, Ethelia non ascendet, & ea nõ ascendente, nihil facitis. Videtis enim quòd ventus Meridiei plurimus cùm exaltatur, nubes sublimari facit, marisq; vapores eleuat. Hoc est vas, & testa, in qua inest sulphur incombustibile. Moneo autem vos, vt argentum viuum, quod ex pluribus est confectum, congeletis, vt duo tria fiant, & quatuor vnum, ac duo vnum.

ANAXAGORAS inquit: Accipite combustum fugiens, & corpore carens, & incorporate eum: deinde sumite ponderosum fumum habens habile ad bibendũ. Hoc est, vt rem clariùs exponam, Hoc combustum fugiens, & ad bibendum sitiens, est Ethelia, quæ cùm sulphuri coniuncta est, vitreo vasi imponite, & coquite, donec Cambar fiat, & peragat arcanũ quod quæritis. Coquite ergo, & non pigeat vos reiterare: tota enim perfectio sulphuris in decoctione tabulæ consistit. Coquatur igitur quousque fiat rubigo. Omnes quidem Philosophi dixerunt, quòd qui rubiginem in venenum aureum potest conuertere, opus peragit: sin autem, in vanum laborat.

PITHEN inquit: Dico, quòd cùm Magister de aqua ista primò tractasset, postea in fine sui libri loqui voluit de fermento auri. Quare mirum est, cur inuidi finem ante principium in suis tractatibus posuerunt, præcipiendo in auri fermento aquam sulphuris mundam cum aliquantulo suæ gumæ commisceri. Præterea putrefactionem omiserunt, de qua pauca dicam. Putrefactio non fit absque humido & sicco, & ex vtroque nascitur operis principium, licet in tres partes inuidi hoc opus diuiserunt.

CONSTANS ait: Quid nobis cum inuidis, & eorum tractatibus? Certum quippe est, hoc opus quatuor habere naturas, quæ sunt, ignis, aqua, aer & terra: quę nisi habeantur, nihil vnquã generatur, nec quicquã absoluitur in arte. Iungite ergo sic cum humido, hoc est, terram & aquam, & coquite igne & aëre, quousque spiritus in

tus in anima desiccetur: scientes quòd tenue tingens sumit virtutem ex tenuissima terræ, aëris & aquæ parte, & exsiccatur. Hic enim est modus operis nostri, vt omnia in terram vertantur. Nolite ergo res multiplicare: Inuidi quidem eas multiplicauerunt, & varia descripserunt regimina, vt inquisitores fallerent: & assimilauerunt hoc opus sicco, omni lapidi & metallo, animalibus, omni reptili & volatili: vos autem scitote, quòd corpora corporibus tinguntur, & corpora corporibus finguntur: & quòd Philosophus dixit; In arte est argentum viuum de Cambar, & in numis est argentum viuum de masculo: & nihil aliud curate, quoniam non sunt nisi hæc duo argenta viua.

ASTRATVS inquit: Qui veritatem vult assequi, capiat Solis humorem, & sputum Lunæ. Veritatem dico, nec aduersa adfero: numos enim, quos Philosophi capere iusserunt, numi Hermetis sunt, de quibus partem sumi iussit, & ex ære Philosophorum partem, & numis miscere, ac vasi imponere, obstructo diligenter ore, & coquere septem diebus, & tunc vertitur æs in numos. Coquatur ergo iterum, & non tædeat vos decoctione: postea aperiatur vas, & nigredo inuenietur: qua absumpta, apparebit albedo nobilissima. Postea ponatur in locum suum, & iterum coquatur, donec lapilli in siccum vertantur, postea coquatur igne fortiori, quousque lapis durior fiat, & confringatur, ac in cinerem vertatur, ô quàm preciosus est cinis ille. Viri Sapiẽtes, intelligite illud, Aquæ suæ iterum coquite, donec liquefiat. Postea coquite ipsum, & imbuite ipsum cum aqua permanente, donec compositio dulcis & suauis ac rubea appareat. Postea imbuite, donec humida fiat: demum coquite igne fortiori, &, vt dictum est, os vasis claudite. Hoc est regimen, quo corpora fugientia, non fugientia fient, & spiritus in corpora, & corpora in spiritus vertuntur, & se inuicem nectuntur, ac vltimò fient corpora spiritus, animam habentes, & tingentes, ac germinantes. Quapropter diligenti opera æs dealbate aqua permanente, donec accidat ei rubigo, & congeletur, fiatque corpus Magnesiæ: deinde coquite, donec totum corpus confringatur, & ita fugiens vertetur in

cinerem, & efficietur æs vmbra carens, & tinctura Philosophorum.

ANASTRATVS inquit: Dico vobis, quòd hoc secretum inuidi variè depinxerunt: aliquando in membra, in physicam ratiocinationem, Astronomiam: & interdum assimilauerunt arboribus, metallis, & vaporibus, ac reptilibus: & quantò plus potuerunt, ipsa nomina multiplicauerunt. Ego verò vobis dico, sumite ferrum, facite inde laminas, postea aspergite eas veneno, & ponite in vas, cuius os benè occludatur, & cauete humorem multiplicare: vel ponatis ipsum siccum, & facite siccum massam fortem. Scientes quòd si aquam massæ multiplicaueritis, non continebit eam, neq; benè ardebit in camino: & si nimis siccaueritis, non coniungetur, nec coquetur. Exsiccate ergo eam, & in vase suo ponite, cuius os firmiter claudatur: & postea fiat ignis carbonum desuper per dies aliquot: deinde aperiatur vas, & inuenietis in eo, & etiam in coopertorio vasis nodos paruulos. Et hoc est, quod igne sibi ministrato, acetum surgit in altum: eius namq; natura spiritualis est, quia sursum ascendit: & ideò moneo vos, vt per se teneatis eam. Tribus enim decoctionibus multiplicatis, conglutinatur, & ab igne congelatur, eiusque natura conuertitur in naturam: sic Cambar similiter decoctione & liquefactione tali disiungitur. Notum etiam facio vobis, quòd ista frequenti decoctione consumitur tertia pars aquæ, residuũ verò eius efficitur ventus, qui Cambar & spiritum eius portat in ventre suo. Præter hæc dico, quòd nihil est preciosius arena maris rubea, & est sputum Lunæ, quod Solis lumini iungitur, & congelatur. Et quantò plures transeunt dies, tantò fortiùs congelatur, & non comburitur. Solis enim beneficio coctum congelatum est, & albedo illa præstantissima facit eum terrenum ignem superare.

BALGVS ait: Quidam fructum artis istius Tulleas descripsit, & mirabili modo me cepit docere, dicens, quòd absq; labore inuenitur eius operatio. Cumq; autem de eius incremento & ædificatione cepit docere, talia dixit: Accipe illam arborem albam, ædifica ei domum rotundam, tenebrosam, & rore circundatam, &

impone

impone ei magnæ ætatis hominem centum annorum, & claude domum, ne ventus aut puluis ad eos perueniat: deinde dimitte eos in sua domo octuaginta diebus: dico vobis in veritate, quòd senex ille non cessat comedere de fructu arboris illius, donec iuuenis fiat. O quàm miranda natura, quæ illius senis animam in corpus iuuenile transformauit, & pater filius factus est. benedictus sit Deus creator optimus.

THEOPHILVS ait: Scitote charissimi, quòd quamuis inuidi dispositionem hanc multis celauerint nominibus, vno tamen nominauerunt eam nomine: scilicet Aquam vitæ. Nam cùm dictus senex sibi iungitur, perfectè moritur. Postmodum verò ponitur in Sole, donec liquescat. Postea imbibitur, congelatur, & ita per dies 7. fit ferrum rubiginosum. Quòd si hoc est nimis obscurum, narrabo aliud. Quidam fructus exeũt à perfectissima arbore primo Vere, & postmodum æstate florent, & tunc multiplicatur & decoratur arbor, donec fructus perficiantur, & maturando dulces fiant. Simili modo illa mulier fugiens generos, quibus per se, quamuis irata, domestica fit: vt non dedignetur se superari, vt eius coniunx suum habeat decorem, qui furibundus eam diligit, ac iugiter pugnat cum ea, donec suos concubitus cum ea peragat: & Deus pro voluntate filios multiplicat: cuius porrò decor igne consumitur. Termino enim finito reuertitur ad eam. Dico etiam vobis, quòd Draco ille nunquam moritur: tamen illam mulierem suos interficiens coniuges, Philosophi neci dederunt: illius enim mulieris venter plenus est veneno. Fodiatur igitur sepulcrum Draconi, illicq; sepeliatur mulier cum eo: qui illi mulieri fortiter iunctus, quantò magis eam nectit, & voluitur circa eam, tantò magis corpus eius in mulieris artubus mixtum ad mortem declinat, & totus vertitur in sanguinem. Quod cùm vident Philosophi in sanguinem versum, ponunt eum ad Solem, quousq; lenitudo consumitur, sanguisq; arescat. Et tunc apparet venenum, & occultum manifestatur.

BODILLVS inquit: Sciendum est omnes discipuli, quòd ex elementis non fit vtile absque commixtione maris & fœminæ, & regimine caloris: quia sperma

ex ſanguine generatur, & libidine. Viro namque mulieri commixto, vteri humore ſperma nutritur, & ſanguine humectante, & caliditate, partus quadraginta noctibus formatur. Si enim humiditas vteri & calor non eſſent, ſperma non maneret, nec fœtus peragere-tur. Deus autem illum ſanguinem & calorem ad nutriendum ſperma conſtituit, quouſque extrahat ipſum ad libitum. Fœtus autem extractus, non niſi lacte nutritur, & igne, per ſe & paulatim dum paruulus eſt, & quantò magis exuritur, oſſibus confortatis, in iuuentutem deducitur: in quam perueniens ſibi ſufficit. Sic ergo oportet vos in hac arte facere. Et ſcitote, quòd abſque calore nihil vnquam generatur, & quòd balneum intenſi caloris perire facit: ſi verò frigidum ſit, fugat: ſi autem temperatum ſit, corpori conueniens & ſuaue fit. Quare leues fiunt, & aluntur & carό augmentatur.

Moscvs inquit: Scitote quòd inuidi modum plumbi formandi multis modis narrauerunt, vt decipiant poſteros, varia fingendo inſtrumenta. Ego autem dico, quòd nulla inſtrumenta fiunt, niſi ex noſtro puluere albo, ſtellato, ſplendido, & ex lapide candido: à quo puluere apta fiunt inſtrumenta pro ouo: non tamen nominauerunt ouum, vel cuius auis ouum ſit. Porrò eorum regimen, quod diximus, difficillimum inquiunt eſt: nam ſi compoſitum plus quàm oportet regatis, eius lumen à pelago ſumptum extinguitur: & ideò iuſſerunt Philoſophi hoc opus ſubtili meditatione regi. Accipite ergo & regite ipſum Lunâ, & arenę imponite, quouſque dealbetur, ſcientes, quòd niſi patientiam habeatis, errabitis in eius regimine, & corpus corrumpetis. Coquite leni igne donec appareat album, deinde aceto extinguite, & tum videbitis vnum à tribus ſociis dimiſſum. Et ſcitote quòd primum commiſcet, ſecundum comburit, tertium liquefacit. Iungite ergo primò nouem partes de aceto cùm caleſcit vas, & iterum nouem partes, cùm calefactum eſt vas, apponite.

Rurſus ait Mvndvs: Scitote quòd omnibus, quantumlibet multis nominibus tincturarum relegatis, vna tantummodo eſt Philoſophorum tinctura, quæ Tyria eſt:

est: cui ad placitum nomina subscripserunt, & albato proprio nomine, ipsam magnum Arcanum nuncuparunt & mare, eò quòd æs nostrum à pelago extractum est rubeo & purissimo, quòd suauis est odoris, pulcher, & putrefaciendo non sordidus, nec tetri odoris. Et scitote, quòd plura nomina quæ illi data sunt, omnia vera sunt. Quemadmodum enim in tritico cõtingit quod molitur, & tunc alio nomine nuncupatur: deinde in varias substantias cribro diuisas, varia panis genera fiunt, varijque labores exercentur, semper variatis nominibus, nihilominus tamen totum fermentum vno nomine nuncupatur: ita aquæ plura distincta nomina sunt, & tamen Tyrium colorem nostrum, in vnoquoq; regiminis gradu sui coloris nuncupamus.

RARSON ait: Mira est Philosophorum diuersitas in his quæ posuerunt, eorumque consensus mirandus in hac re paucilla & vtilissima: veruntamen & hoc est, quòd si omnes inuestigatores, & vulgus id paruum & vile scirent, non vilipenderent: sed illi nostra scripta legentes, hoc ipsum quod commendamus, vile & paruum putant, non intelligentes. Deus igitur à populo illa celauit, ne mundus deuastaretur. Verum autem est, quòd omnis nostra scientia natura est masculi & fœminæ. Hoc quidem maximum nostrum est arcanum, quod inuidi Magnesiam appellarunt, propter arcanum ipsum. Diligenter igitur ipsam Magnesiam in vase suo coquite, quousque totum coaguletur, & seipsum contineat. Et si in inuidorum libris audieritis pelagus nominari, scitote quòd id humorem & aquam significat, & nigredinem quæ ablui debet, numos vocant.

AGADIMON ait: Coquite æs donec exeat nigredo, quam numum vocant, & res artis nostræ, bene miscete, & inuenietis nigredinem statim, quæ est plumbum sapientum, de quo Sapientes in suis libris multa tractauêre.

ORFULUS ait: Scitote quòd in principio miscendi oportet elementa cruda, syncera, & amœna, & recta super ignem lentum commiscere, & cauere ignis intensionem, donec seipsa contingant elementa, ac planè complexione paulum morari decet, quosque in illo

leui igne desiccentur. Post primam autem combustionem oportet æs ablui ac mundificari, & in igne dealbari, quousque omnes res vnus fiant color: cui postea oportet vos totius humoris residuum miscere, & tunc eius rubor exaltabitur. Elementa igitur igne diligenter cocta lætantur, & in alienas vertũtur naturas, eò quòd liquefactio est caput huius artis, & quod liquefactum est, fit non liquefactum, humidum verò siccum, & spissum corpus spiritus, & spiritus fugiens fortis contra ignem pugnans. Quare conuertite elementa, & quod quæritis, inuenistis. Conuertite elementa & quod quęritis inuenietis. Conuertere autem elementa, est humidum facere siccum, & fugiens fixum. His peractis hac dispositione dimittantur deinceps in igne, quousque spissum attenuetur, & rarum tingens remaneat. Et scitote quòd elementorum mors ac vita ab igne fiunt, & quòd compositum generat seipsum, & in se ipso germinat id quod quæritis, nempe colores croci & coralli nostri: quibus apparentibus, vltimò miracula videbitis, vt hoc quousque tyrius color peragatur, donante Deo, cui laus in æternum.

EMIGANVS inquit: Legendi sunt libri Philosophorum: non frustrà enim dixerũt, inspicite lactantem puerum, & non impediatis eum, in eo manet arcanum, ex quo bona operantur Sapientes: de quo etiam dixerunt, Comburite æs, comburite argentum viuum, & comburite aurum. Hoc si tenebrosius dictum est, dictum est, dicam clarius: comburere, comburere, comburere, non est nisi vnum, scil. dealbare, & rubeum facere, est viuificare. Et vobis dico, quòd definitio huius artis est corporis liquefactio, & animæ à corpore separatio, eò quòd æs nostrum habet animam & corpus, sicut homo. Oportet ergo dirui corpus, & animam ab eo separari. Proinde dixerunt Philosophi, corpus non penetrat corpus: verum subtile naturæ, & est anima ipsa, quæ corpus penetrat & tingit. Præterea dixerunt, quòd Saturni splendor dum scandit in aëra, non apparet nisi tenebrosus, & Mercurius radijs Solis occurrit: deinde argentum viuum virtute ignea corpus viuificat, & perficit.

ATTAMANVS ait: Scitote fratres, quòd opus nostrum quod qu̧eritis, ex maris fit generatione, qu̧ę post Deum omnia perficit. Accipite Alzum, & lapides marinos veteres, & assate carbonibus, quousque albi fiant, & extinguite aceto albo: si Alzon fuerint vnciæ viginti quatuor, extinguite calorem illorum tertia parte sui, scilicet octo vncijs, & aceto terite albo per quadraginta dies. Opus verò secundum fit à mundato & abluto corpore. Sed huic operi secundo acetum nolite imponere, sed dimittite ipsum coqui, donec acetum suum totum biberit, & terra fixa fiat, vt terra Aegyptiaca. Et scitote, quòd operum aliud citius coagulatur, aliud verò tardius. hoc autem accidit ex coquendi diuersitate: Si enim locus vbi coquitur, humidus & roscidus fuerit, citiùs congelatur: si verò siccius, tardiùs. Mediocritas igitur quærenda.

FLORVS ait: Coquendi dispositionem complebo, dicoque quod signum primæ decoctionis, est sui ruboris extractio. Cùm autem videritis iam ipsum totum nigrum, scitote quòd in illius nigredinis ventre albedo occulta est, & tunc oportet vos albedinem illam extrahere ab ipsa nigredine subtilissimè. In secunda verò decoctione ponatur illa albedo in vase cum suis instrumentis, & coquatur leniter, quousq; omnia alba fiant. Cumque albedinem illam superuenientem in vase videritis, certi estote, quòd rubor in ipsa albedine occultatus est: & tunc non oportet vos illam abstrahere, vel finem coquendi facere: sed coquere, quousque totum fiat rubeum altissimum. Et scitote, quòd prima nigredo ex natura Mortach fuit, & ex illa nigredine exortus est rubor, qui rubor nigrum emendauit, & pacem inter fugiens & non fugiens composuit. Res cruciata in corpore mergitur, & vertit ipsum in naturam alterabilem. Et scitote, quòd illud sulphur corpus denigrans non potest tingi, nec tractari, sed id tractat & tingit. Item scitote, quòd illud sulphur quod denigrat, est quod non fugienti aperit ianuam, & in fugiens cum fugientibus vertit: quod nominamus aliàs etiam Aquam sulphuris, vertens æs in colores inalterabiles & indelebiles.

MANDINVS ait: Nisi hoc arcanum habeat, quòd ipsum emendet, non prodest quicquam. Ob id dixerunt antiqui: Illud quod perficitur vnum quid est: quia diuersæ naturæ rem non emendant ipsam, sed vna tantùm, & quæ conueniens sit, quam quidem vos parcè regere oportet. Regendi namque ignorantia plurimos errare fecit. Nolite ergo harum compositionum pluralitatem curare, nec ea quæ Magistri in libris suis posuerunt varia. Vna enim veritatis natura est, qua naturale mutatur, eò quòd arcanum ipsius permutantis naturæ in suo ventre occultatum est, nec videtur, nec scitur, aut sentitur nisi à Sapiente. Qui ergo parcè regit æs, eiusq; scit complexionem, extrahit ex eo naturam, omnes naturas superantem. Tunc magistri verba complebuntur videlicet; quòd Natura naturâ lætatur, & Natura naturam superat, & Natura naturam continet: & tamen non sunt diuersæ naturæ, nec plures: verùm vna tantùm, forma differens, suas habens res in se, alijs alijsque accidentibus, quibus operatur, quod eius naturæ congruit. Proinde benè fecit Magister, quòd ab vno orditus est, & vno finiuit. Deinde illas vnitates aquam sulphuream nuncupauit, totamque naturam vincentem.

ARCHELAVS ait: Perbellè descripta est aqua sulphuris munda: nisi enim spissa corpora diruantur à natura corpore carente, donec fiant corpora incorporea, & velut spiritus tenuis, non potestis illam animam tenuissimam ac tingentem extrahere, quæ in intimo ventris occulta est. Et scitote, quòd nisi corpus diruatur quousq; moriatur, & ex eo suam abstrahatis animam, quæ est spiritus tingens, nequaquam corpus eo tingere potestis.

PHILOTIS inquit: Omnibus præfatis, à quocunq; Magistrorum, nihil aliud significamus vobis, quàm Albar æris, eò quòd tingit omne corpus quod in compositionem introiuit. Compositio autem duplicis est cõplexionis: vna enim humida, altera verò sicca. Cùm proinde coquitur, vnum fiunt, & dicitur bonum plurimorum nominum. Cùm verò rubeum fit, Auri flos dicitur, & Auri fermentum, Aurum coralli, & Aurum rostri. Di-

ſtri. Dicitur etiam redundans rubeum, Sulphur, & rubeum Auripigmētum. Dum autem crudum permanet, Plumbum æris dicitur, Virga metalli ac lamina. Ecce eius patefacta ſunt nomina tàm cruda quàm cocta. Eſt autem totum magiſterium, vt ſuperius fiat inferius, & inferius ſuperius fiat, & coquatur, donec plumbum æris fluat cum fermento, in principio, vel medio, vel fine adhibito, & tunc tingit, cùm vt cera fluet proiectus.

AGMON inquit; Pro corollario dicam: quòd qui non liquefacit & coagulat, multipliciter errat. Denigrate ergo terram, & ſeparate eius animam & aquam, & poſtea dealbate, & inuenietis quod quæritis. Dico etiam vobis, quòd qui terram denigrat, & album igne diſſoluit, donec fiat ſicut gladius denudatus: & qui prius, dealbatione eius completa, ei animam inducit, totumque rabido igne figit, poſtquam liquefactum fuerit, felix dici merebitur, & ſuper mundi circulos exaltari. Hæc de lapidis noſtri reuelatione, doctrinæ filijs ſatis eſſe non dubitamus: cuius vires corrumpi nequeunt. Si ponatur in igne, vis eius augetur: quem ſi ſoluas, ſoluetur: ſi coagulas, coagulatur. Nemo ipſo carere poteſt, & omnes homines habent eum, omnes tamen egent eo. Cumque ei plura ſint nomina, vno tamen nomine nominatur, in quo nulla eſt difficultas: id quod omnium eſt communius, illo maximè ſignificatur. Quicunque autem magis propriè & appoſitè nominant, obſcurum illum reddunt, & minus intelligendum. Et reuera non eſt ei niſi vnum nomen, illudq; vbi non prodeſt, ibi magnificè & ſignificanter nominatur: vbi prodeſt, valde celatur. Eſt lapis & non lapis, eſt quoque ſpiritus, anima, & corpus: eſt albus, ater & rubeus, æreus, tyrius, omnibusque mundi coloribus expoſitus. Eſt ponderoſus, ſolidus, incommotus igne, incommotus aqua, incommotus vento: ſed & leuiſſimus, cauus, ſpongioſus, commotus igne, commotus aqua, commotus vento: eſt ſalſus, eſt quoque ſuauiſſimus: eſt ſummum venenum, eſt quoque ſumma medicina: imberbis eſt, & eſt quoque barbatiſſimus: implumis non volans, plumis prēditus quoque eſt & volans: & ſi aquam ipſum dixeris, verum dicis: ſi aquam negas,

non falsò negasti. Ne ergo innumeralitate nominum decipiaris, mortuus, cùm viuit vsque. Sed certò habe, eum quid esse, cui nihil alienum accedit neque infertur. Eius igitur socium inuestiga, & alienum nihil ei inferas, & sine multiplicare homines nomina: quæ nisi multiplicarentur, sapientiam nostram pueri riderent.

TYPOGRAPHVS Lectori.

Placuit, candide Lector, vt vtilitati tuæ consuleremus, aliud quoque Turbæ exemplar, quod apud nos fuit, adscribere, non tàm propter ordinem diuersum, quàm propter sententiarum & Philosophorum nominum varietatem. Contingit enim, vt in altero volumine, idem diuerso efferatur sensu, & verbis, & authore alio, vt tu in re tanti momenti, non aberres, sed quod tibi magis arriserit, sequaris in tuis operationibus. Vale, & si quid hinc vtilitatis ceperis, id viro clarißimo & excellentiß. Medico D. Guilielmo Rascalono Vormatiensi acceptum feres, cuius liberalitate hæc exemplaria nacti sumus.

TVR-

TVRBAE PHILOSOPHORVM alterum exemplar.

SENTENTIAE sunt Sapientum, collectæ in tertia Synodo Pythagorica: In qua dicitur Arisleum Philosophum discipulos Hermetis ac Sapientum maiores cōgregasse, & vnumquemque in medium aliquid adferre de lapide vegetabili iussit, vt posteritati ars sacra innotesceret: & qui ad hanc capescendam animum appulissent, ad veritatis semitam ducerentur. Eximindus autem vir senex, & optimi consilij iussus est primus vt loqueretur.

SENTENTIA I.

EXIMINDVS. Vobis doctrinæ filijs notum facio, initium omnium rerum creatarum naturam quandam esse, primam, perpetuam & infinitam, omnia coquentem & regentem, cuius actiones & passiones ab ijs tantùm sciuntur & noscuntur, quibus notitia artis sacræ data est. Insuper dico, stellas esse igneas, & aërem ipsas temperare. Nam si aëris spissitudo & humiditas non esset, quæ Solis flammam temperaret, subsistentia omnia Sol combureret. Deus autem aërea separatim constituit, ne combureretur quod in terris creauit. Nónne videtis, ô scientiæ filij, Solem ascendentem in cœlo in aërem vincere & calefacere igne suo, quo calefacto, ad subsistentiam calor peruenit, inspissans & condensans spiritus, è quibus creaturæ generantur? Aër enim coarctatur, & ab aqua continetur, atq; ideo aër superatur, quia eius calor Solis calori, eiusq; humiditas aquæ iūgitur humiditati. Nónne videtis tenuem aquam in aërem ascendere calore Solis eminente, & Solem ea delectari ac adiuuari? Quòd si aëre tenui suo humore nō iuuaret aqua, procul dubiò ignis ipsum superaret. Ignis verò ex aqua abstrahit humorē, quo aër cōtemperatur, & tunc ipsum ignē superat. Ignis ergo & aqua sunt inimici, inter quos nulla est consanguinitas: eò quòd ignis est calidus & siccus: & aqua est frigida & humida. Aër quoque cùm sit calidus & humidus, concordiam ha-

bet cum aquæ humiditate & ignis caliditate, atque ob id fit amicitia generans. Inspicite omnes fructus, qui ex tenui vapore aëreo fiunt, eò quòd Solis calore ex aëre & vita monstratur: & hoc ex Dei ordinatione.

SENTENTIA II.

YSINDRVS. Magnifico aërea, eò quòd ipsum opus aëre emendatur. Cùm inspissatur, rarescit, cùm calescit, frigescit. Eius autem spissitudo fit, quando in cœlo disiungitur propter Solis elongationem. Eius verò raritas fit, quando exaltato Sole tabescit aër & clarescit. Similiter fit in Veris complexione, in temporis nec calidi nec frigidi distinctionem. Nam secũdùm alterationem dispositionis constitutæ, ad disiunctiones anni alterandas, hyems alteratur: aër igitur inspissatur tùm, cùm Sol ab eo prolongatur. Aëre verò rarescente, propè fit Sol, quo propinquo, calor peruenit hominibus.

SENTENTIA III.

ANAXAGORAS. Dico quòd principium omnium quæ Deus creauit, est pietas & ratio: eò quòd in creatione apparuit pietas, & spissum terræ ratione sperata: pietas autem non videtur nisi in corpore. Proinde scitote Sapientum turba, quòd spissitudo omnium quatuor in terra quiescit: eò quòd ignis spissum in aëra cadit; aëris verò spissum, & quòd ex igne spisso congregatur, in aqua incidit. Aquæ verò spissum, & quod ex ignis & aëris spisso coadunatur, in terra quiescit. Nónne videtis quòd istorum quatuor spissitudo in terra coniuncta est? Ipsa igitur terra omnibus est spissior. ad hæc Turba: Verum dixisti, terra certè est omnibus spissior. Quod verò istorum est rarius & dignius? respondit, Ignis est rarior in his quatuor, & ad eum peruenit rarum istorum quatuor. Aër verò est minus rarus igne. Nam calidus est & humidus, ignis verò calidus & siccus. Calidum namque & siccum est rarius calido & humido. Dicunt enim sapientes, quòd minoris raritatis sit ignis aëre, & terra minoris raritatis aqua, eò qđ frigida & sicca. Et quemadmodum siccum calidum est rarius humido calido, ita siccum frigidum est minoris raritatis frigido humido.

SEN-

SENTENTIA IV.

PYTHAGORAS. Benè aptaſtis, ô filij doctrinæ, harum quatuor naturarum deſcriptiones, ex quibus Deus cuncta creauit. Beatus ergo qui intelligit quæ deſcripta ſunt, quoniam maiora non proponentur. perficite tamen ſermonem veſtrum. Ad hæc dixit:

SENTENTIA V.

PANDOPHIS. Significo poſteris, Quod eſt tenue aquæ, & quod non ſeparatur ab ea, manet ſupra terram ſiccam, hoc eſt, aër abſconditus in aqua, quæ ſub terra eſt, qui fert terram ne mergatur in aquam, quæ eſt ſub terra, & prohibet ne terra humectetur aqua. Aëris factus eſt complexus, inter diuerſa ſeparans aquam & terram, & inter aduerſa aquam & ignem, ne ſe inuicem deſtruant. Huius rei proponam exemplum: Ouum, in quo quatuor coniuncta ſunt: eius cortex apparens eſt terra, & albumen aqua, pellicula verò tenuiſſima cortici iuncta, eſt ſeparans terram ab aqua, vt dixi, quòd ſit aër ſeparās terram ab aqua, rubeum verò oui eſt ignis, & pellicula rubeum continens eſt aër, aquam ſeparans ab igne, & tamen vtraque pellicula vnum ſunt & idem: aër tamen frigidam ſeparans terram & aquam ab inuicem ſpiſſior eſt aëre altiore. Et aër altior eſt & ſubtilior & rarior natura aëre inferiore, quia igni propinquior. In ouo itaque ſunt quatuor, terra, aqua, aër, & ignis, & punctus Solis in medio, rubeum ſcil. quod eſt pullus: Ideoque omnes Philoſophi, in hac excellentiſſima arte, ouum deſcripſerunt, ipſumque exemplum ſuo operi poſuerunt.

SENTENTIA VI.

ARISLEVS. Scitote, quòd terra eſt collis, & non eſt plana, vnde Sol non aſcendit ſuper climata terræ vna hora. Nam ſi plana eſſet, vno vtique momento aſcenderet ſupra totam terram. Inſuper dico quòd Deus ſit vnus, vnumque genuit, neque tamen genitus, & quòd omnium caput poſt ſe eſt terra & ignis. Et quia ignis eſt tenuis & leuis, regit omnia: terra autem cùm ſit ſpiſſa & ponderoſa, fert omnia quæ regit ignis.

SENTENTIA VII.

LVCAS: Vos non nisi de quatuor loquimini natura, vnusquisque vestrûm de his aliquid dixit. Ego autem vobis notifico, omnia quæ Deus creauit, ex his quatuor esse naturis, & quæ ex ipsis creata sunt, in ea reuertuntur. Inde generationes & corruptiones fiunt, prout Deus destinauit. Et hæc fuit hactenus Indorum & Babyloniensium Philosophorum sentẽtia absolutissima.

SENTENTIA IIX.

LOCVSTOR. Naturæ duæ sunt tantùm quas Lucas describit, quarum altera nescitur nec describitur, nisi pietate & ratione: alia non videtur nec sentitur, & est cœlum. Tertia quidem natura adiungitur, quę sentitur, videtur & scitur, & hæc est quæ continet quicquid sub cœlo inest vsque in terram. Et tamen percipit ratio his quinque sensibus adiuta, visu, auditu, gustu, odoratu & tactu. Album à nigro ratio discernit, visu: verbum bonum à malo, auditu: dulce ab amaro, gustu: gratum ab ingrato, odoratu: & leue ab aspero, tactu. Quod ad illam naturam, quæ nullo horum sensuum percipitur, natura est sublimis, quæ tantùm ratione & pietate percipitur, & est Deus sublimis, qui lucem fecit, quæ est Sol scilicet qui omnibus subtilior est creaturis, vt lumen præbeat Mundo: qui constat duobus densis, & duobus raris. Et nihil densorum est in creatione sublimi, eò quòd Sole & omnibus inferioribus creaturis sit ipse subtilior & rarior.

SENTENTIA IX.

PYTHAGORAS. Dico Deum ante omnia fuisse, cum quo nihil fuit antè cùm fuit, & ideò hoc dico, vt opinionem vestram roborem de elementis, de arcanis & scientia sacra, ad quam ratio non peruenit nisi annuente Deo. Et intelligite quòd Deus cùm solus fuisset, quatuor creauit res, ignem, aërem aquã & terram: de quorum stirpe tàm superiora quàm inferiora esse dedit: & secundùm prædestinationem suam ex his tanquam à radice omnes creaturas fecit, vt omnibus huiusmodi creaturis laudaretur sublimis & homo ratio. em & iudicium

dicium exerceret. Quaprópter ante omnia quatuor elementa ordinauit, ex quib. cuncta formauit, scil. diuersas creaturas. Ex vno elemẽto videl. igne fecit Angelos: ex igne & aëre Solem, Lunam ac stellas, atq; ob id Angeli Sole, Luna & stellis lucidiores, eò quòd ex vno singulari, quod est quartum, rarius creati sunt. Cœlum ex duobus est compositum ex vno rarorum, scil. aëre, & altero densorum, scil. aqua. Animantia autem partim creata sunt ex igne, aëre & terra, vt bruta animalia: partim ex igne, aëre & aqua, vt volatilia. In vegetabilibus non est ignis. Ex terra namque, aqua & aëre sunt. Quòd si quis vestrûm velit in vegetabilibus inesse ignem, non absurdum erit. ex aeris calore enim abscondito ignem habebit, vt antea in hoc congressu dictum est, ignem tenuem esse aeri. Ignis verò de quo dubium haberi potest, non inest, nisi spiritum & animam habentibus.

Ex quatuor autem elementis, igne, aere, aqua & terra homo creatus est, vnde morti subiectus, quia compositum sequitur diuisio, id est, mors. Ex vno verò quod est creatum non moritur, quia nulla inest diuisio. Ex duobus autem, vel tribus, vel etiam quatuor, vnumquodq; compositum separari necesse est, quod fit morte. Et scitote, quòd omne compositũ igne carens non comedit, nec bibit, nec dormit: eò quòd in omnibus spiritũ habentibus ignis est, qui comedit: Angeli autem non comedũt, eò quòd ignis simplex, qui & rarum dicitur, non comedit, sed spissus ignis: Angeli verò ex simplici & raro igne creati sunt, ob id non comedunt, nec dormiunt. Et sic soluitur dubium, de quo quis vestrûm dubitare posset.

Ad hæc Arisleus inquit: Quoniam ad posteritatis vtilitatem vos congregaui, nihil vtilius futuris explicari posse existimo, quàm si quis vestrûm descriptiones elementorum enarrârit, ea methodo, ne ab incipientibus agnoscatur: doctrinæ verò filios non prætereat.

SENTENTIA X.

EXIMENVS. Ex quatuor elementis creata sunt omnia: scil. cœlum, throni, Angeli, Sol, Luna, stellæ, ignis, aer, mare, & omnes aquæ, terra, & diuersa, ac similia.

Nec est diuersitas in his, quæ dixi,nisi quia quælibet illarum creaturarum diuersæ est naturæ, & eius natura ex diuersis legibus est diuersa. Et hæc diuersitas inest omnibus creaturis, eò quòd ex diuersis elementis sint creatæ. & si essent ex vno elemento, conuenientiam haberent inter se. Verùm elementa quando commiscentur, ipsum commixtum nec est siccum per se, nec humidum, nec calidum, nec frigidum. Cùm autem conueniunt, exeunt inde creaturæ, quæ nunquam perficiuntur, nisi priùs putrefiant & corrumpantur apud visum. Deinde verò dat Deus incrementum: videlicet vitam, cibum, alimentum & gubernationem.

Audite charissimi, non frustrà vobis has elementorum descriptiones enarraui. In iis enim latet arcanum absconditum: quorum scilicet elementorum duo videntur, & eorum virtus & opus scitur: alia verò duo non videntur, nec tanguntur, nec videtur virtus vel opus eorum, nisi in prioribus duobus elementis. Et nisi iungantur illa quatuor elementa, nihil operantur. Cùm autem coniunguntur, deponunt naturas, & aliud fiunt, ac si ars gignitur: quare super his meditamini. Insuper scitote omnes filij doctrinæ, quòd nulla fit tinctura vera, nisi ex ære nostro. Nolite ergo animas vestras & pecuniam in vanum consumere, nec tristitiam cordibus vestris inferre. Non enim quicquam facietis, nisi prædictum æs in album vertatis, ac numos experientia faciatis: deinde album illud rubeum faciatis, donec tinctura efficiatur. Illud igitur æs confringite, comburite, & nigredine priuate, coquendo, imbuendo, & abluendo, quousque album fiat: deinde constringite eum arte.

SENTENTIA XI.

ARISTENES: Huius operis clauis est numorum ars. Accipite igitur corpus, quod vobis demonstratum est, ac in tabulas tenues coaptate: deinde maris nostri aquæ imponite, quæ dum regitur, Aqua permanens dicitur. Pòst imponite leni igne, donec tabulæ confringantur, & fiant aquæ, & Etheliæ iungite, & lento igne simul assate, donec fiat brodium saginatum, & in suam

Etheliam

Etheliam vertite, quousque coaguletur, & fiat numus varius, quem Solis florem nuncupamus. Coquite eum deinceps, donec nigredine priuetur, & albedo appareat. Postea regite ipsum, & animam auri commiscete, & coquite, donec fiat Ethelia rubea, quam terite cum patientia, nec vos tædeat eam cum aqua imbuere, quæ ex ea exiuit, quæ est permanens, donec rubeum fiat. Hoc enim est æs combustum, & auri flos, & fermentum: quod cum aqua permanente dirigite, postea desiccate, donec puluis fiat, & omni humiditate priuetur.

SENTENTIA XII.

PARMENIDES: Scitote quòd inuidi multipliciter tractauerunt de aquis, brodiis, corporibus & metallis, vt scientiam inquirentes fallerent. Hæc ergo dimittite, & aurū numosque fieri facite ex hoc nostro ære, & æs aut plumbum pro pinguedine, vel nigredine, & stannum pro liquefactione sumite, scientes, quòd nisi vertatis naturas & dirigatis complexiones, & sanguinea sanguineis iungatis, nihil operamini. Naturæ quidem suis obuiant naturis, & sequuntur eas, & lætantur in eis, & cū putrescunt, gignuntur. Natura enim regitur, & modo, quo cecidit, releuatur, & dum diruitur, vertitur in puluerem, & in nihilum reducitur: deinde regeneratur, & renouatur. Intendite ergo noscere, quid est quod eam putrefacit & renouat, & cuius sit saporis, & quæ longinquitas & propinquitas, & qualiter post inimicitiam fiat amicitia, & qualiter accidat corruptio & generatio, & qualiter illæ naturæ complectantur inuicem, & quomodo in igne lento concordes fiant. Quibus notis & perceptis, manus vestras operi applicate. Quod si dictas qualitates ignoratis, nolite operi appropinquare: quoniā totum est noxiū, & infortunium, ac tristitia, modò Sapientum verba intelligite, & hoc breue dictum retinete: videlicet quòd Natura naturâ lætatur, & Natura naturam continet, & Natura naturam vincit, & superat: Hoc solo verbo comprehenditur totum opus. Dimittite ergo sermones superfluos, & accipite argentū viuum, & congelate eum in corpore Magnesiæ, vel sulphuris, quod nō comburitur, & verti-

te ipsum in naturā albam. & si ęri nostro imposueritis, albū fiet: & si ipsum rubeū facere volueritis, rubeū fiet: & si ampliùs coxeritis ipsum, aurū fiet. Dico etiā, quòd vertit mare in rubeum, & auri colorē. Et scitote, quòd non vertitur aurum in rubiginem, id est, rubeum colorem, nisi per aquam permanentem, eò quòd Natura naturâ lætatur. Coquite ergo ipsum in humore, donec appareat natura abscondita: & cùm videritis hoc, imbite eum septies aqua permanente, coquendo, assando donec rubeum fiat. O Natura fortis, naturas vincens & superans, suasq; naturas gaudere faciens. Hæc est illa natura specialis & spiritualis, cui Deus posse dedit, quod ignis dare non potest. Quare verā hanc tincturam magnificamus: quia nihil est preciosius ipsa, & est veritas omnem scientiam continens: & cùm liquefit cum corporibus, altissimum operum operatur opus. O si modò veritatem nosceretis, quantas mihi gratias ageretis. Scitote etiam, quòd tingens ea, quæ mixta sunt, nō debet diruere. Ipsum namque ea, quæ ei miscentur, superat, & in suum vertit colorē: & sicut apud visum superficiem vincit, sic & intima superat: & si vnū sit fixū, & aliud fugiens, figuntur ambo, postquā mixta sunt: & si superficies dealbatur, intima eius dealbabūtur. Insuper scietis, quòd res vna superat decem, eò quòd sulphur nostrum solùm omnia corpora ligat, & colorat.

Ad hæc respondit Turba: Benè dixisti Parmenides: tamen qualiter fumus dealbat, prætermisisti.

SENTENTIA XIII.

LVCAS inquit: Ego dicam, in eo vestigia sequens priorū. Propterea scitote omnes sciētię inuestigatores, quòd tractatus hic non est ab initio regendi. Accipite argentum viuum, quod ex masculo est, & coagulate eū secundùm consuetudinem. Dico secundùm consuetudinem, eò quòd iam priùs coagulatum est: non est igitur initium regendi. Hoc tamen iubeo, vt argentum viuum, quod est de masculo, capiatis, & ponatis super æs, id est, ferrum gubernatū, & dealbabitur. Simili namque modo fit Magnesia alba, & masculus similiter conuertitur, quandoquidem propinquitas est magnetis

cum

cum ferro: Natura quoque naturâ gaudet. Sumite etiã nubem, quam priores sumi iusserunt, & coquite cum suo corpore, donec stannum fiat, & secundùm consuetudinem à sua nigredine priuate, abluite, æquo assate igne, donec dealbetur. Argento viuo dealbato, omnia alba fiunt: Natura namq; naturã conuertit. Item sumite Magnesiam, & aquam aluminis, & aquam maris, & aquam ferri, & dealbate fumo, qui cùm sit albus, omnia dealbat. Iungite eum feci suę, donec coaguletur, & numus fiat albus. Hoc albũ æs assate, donec seipsum germinare faciat: quoniam Magnesia cùm dealbatur, spiritus fugere non permittit, nec æris vmbram apparere, eò quòd natura naturam continet. Accipite ergo albũ sulphureum, & Solem album, & rore fumi dealbate, vel albi Solis florem assate, donec candidissimus fiat. Et scitote, quòd Solis flos alb⁹ Ethelia est, assate ipsum per dies septem, donec fiet vt marmor coruscans: quo completo, habetis magnum arcanum, eò quòd sulphur sulphuri mixtũ est, & propter propinquitatẽ matrimonij inter se: quia naturæ suis naturis obuiantes lætantur. Accipite igitur Martec, & dealbate ipsum fumo, aceto, & aqua permanẽte: deinde assate, & coagulate: tamen non liquefiat in igne fortiori, & claudite os vasis diligẽter, ne exeat flos, sed suo ꝓpinquo societur, & eius albedinẽ intendi faciat. Cauete aũt ignis intensionem, quoniã si intendatis ignẽ ante terminum, rubeum fiet, quod non proderit, cùm in initio regendi quęrenda sit albedo, coquite postea ipsum, & rubeum facite: ignis verò sit leuis in dealbando, donec coaguletur, & cùm coagulatum est, tum vocamus ipsam animam, eò quòd citiùs à natura in naturam conuertitur. Hoc igitur solum acetum in numorum arte est sufficiens, eò quòd vna res facit, quod plures operãtur. Pluribus autem rebus non indigetis, sed vna tantùm re, quæ vna res in vnoquoque gradu operum nostrorum in aliam vertitur naturam.

SENTENTIA XIV.

PYTHAGORAS: Aliam ponamus gubernationem, non rei, sed naturæ. Dico quòd quicquid inuidi in li-

bris suis de Elementorũ tractatione dixerunt, in sapore vnum tantum sunt, in apparentia verò diuersa. Et res illa, quam multipliciter narrauerunt, suum absque igne cõsequitur socium, prout lapis Magnetis consequitur ferrum. Nec sine causa confertur spermati, vel vuluæ, quibus rectè assimilatur: quia in complexione sua multos facit apparere colores, prout in vnoquoq; regimine gubernatur res, quæ quidem res vbique inuenitur: & est lapis & non lapis, vilis & preciosus, obscurus & clarus, & à quolibet notus. Est quoque vnius nominis, & nominum multorum, & vocatur Sputum Lunæ. Sic ergo hic lapis non est lapis, & tamen preciosissimus: quia sine ipso non operatur natura, cui nomẽ est vnũ, cùm tamẽ multis nominibus nominauerimus eũ, propter naturæ suæ dignitatem, præcipuum tamen nomen illi inest, Ethelia alba, & Aes album, solus ab igne fugiens, & æs dealbans. Hunc igitur lapidem album accipite, & figite, ac lacte coagulate, hoc est, more lactis: deinde calcem, qui est sicuti marmor, constringite, ne humor à vase exeat: custodite ipsum quoq; in suo vase, & congelate, donec fiat puluis, & coquite cum sputo Lunæ, & dirigite, & inuenietis lapidem factum, quem aquâ suâ imbuite. Iste est lapis, quẽ cunctis nominibus nominauerunt, qui opus recipit, & bibit seipsum & est lapis, à quo procedit omnis color. Sumite ergo gumã Scotiæ, & cum calcis cinere miscete, & humectate aqua permanente, & inspicite an puluis fiat. Sin autem, ponatis eum in ignem fortiorem priore, donec confringatur dimittite: postea imbuite ipsum aqua permanente: & quantò plus variabuntur colores, tantò plus calefieri sinite. Et scitote, quòd si argentum viuum acceperitis album, vel sputum Lunæ, vt dixi, & iussi facere, lenique igne fregeritis, coagulabitur, lapisq; fiet. Ex hoc ergo lapide cùm frangitur, varij colores apparent: quòd si eum rexeritis: vt dixi, donec albus fiat, & vt marmor albescat, inuenietis propositum.

SENTENTIA XV.

ASSVBERES: Dico quòd sulphura sulphuribus continentur, & humiditas humiditate. Respondit Turba: Iam

Iam primi hoc dixerunt: explana ergo quid est humiditas Ad hæc ille: Cùm venenum corpus penetrat, ipsum calore perpetuo penetrat, & non permittit animam à corpore separari: quia cōpar est eidem. Et hoc est quod dixerunt inuidi: Persequimini fugientē, obuiate, & peribit fuga, & veritas apparebit, quæ suum comparem consepit, & sese inuicem complectuntur, eo quòd ex sulphure sulphuri mixto, preciosissimus fit color, qui nunquā fugit ab igne: quoniam anima in corporis intima infertur, ac corpus continet & colorat. Hæc dicta mea ita intelligite: Accipite animal, quod dicitur Kenkel, cuius aqua Tyrius color est, & regite ipsum leni igne, vt consuetū est, donec terra fiat, in qua parū est coloris. Volentes igitur ad Tyriā tincturā peruenire, sumite eius humiditatem, quam eiecit, & ponite totum in vase cum eodem. Deinde coquite ipsum aquâ marinâ, donec humescat: deinde humectatū dimittite, postea denuò ipsum imbuite, & paulatim desiccate, & taliter coquendo, humectando, imbuendo, & desiccando, eius regimē obseruate, donec suū totum ebibat humorem, & dimittite eum in suo vase per dies septē, donec color Tyrius appareat. Audite, adhuc breuiùs totum describam regimen: conterite ipsum vrinâ puerorum, & aquâ maris, & aquâ mundâ permanente, & coquite ipsum leui igne, antequam tingat, donec nigredo tota ab eo recedat, & postea de facili cōfringetur. Decoquite ergo ipsum suo humore, donec imbuat suum rubeum colorem. Si verò Tyrium vultis colorē habere, imbuite ipsum aquâ niuis continuè, & miscete prout scitis, & sufficere videbitur, & miscete cū aquâ permanente, donec sufficiat, & decoquite, donec rubigo aquam bibat. Deinde aquâ maris, quā præparastis, quæ est aqua talci, abluite, donec suum combibat humorē. quod cùm per dies septem feceritis, apparebit color Tyrius. Et si vultis vt sit alterius coloris, quàm fuerat, ponite gumam in aquam permanentem, & ipsam per vices tingite, deinde in Sole desiccate: deinde prędictæ aquæ reddite, & magis Tyrius color intendetur. Et scitote, quòd non tingetis colorem purpureum nisi in frigido. Accipite ergo aquam, quæ est de frigoris natura,

& in ea Lunam decoquite, donec tincturæ vim accipiat ab aqua, quam aquæ florem Philoſophi nuncupauêre. Propoſitum ergo verum ſit in illa aqua: in ea ponite quod in vaſe eſt dies & noctes, donec precioſiſſimum Tyrium veſtiat colorem.

SENTENTIA XVI.

FRICTES inquit: Scitote ſapientiæ inueſtigatores, quòd huius artis fundamentũ, propter quod multi perierunt, vnum quidem eſſe omnibus naturis fortius & ſublimius apud Philoſophos: apud incipientes verò eſt omnium rerum vilius. Sed nos hunc veneramur: & ſi Reges hoc agnoſcerent, nullus noſtrûm vnquam ad hanc rem perueniret. O quàm mirabiliter natura hæc corpora vertit in ſpiritũ, & quàm mirabili modo eminet, cunctaq; ſuperat. Hic Turba: Nomina eam nomine, non verbis. Et ille: Eſt acetum acerrimum, quod aurum facit eſſe merum ſpiritũ, ſine quo aceto nec albedo, nec nigredo, nec rubedo conſiſtit: & cùm miſcetur corpori, continetur, & vnum fit cum eo, & vertit eũ in ſpiritum, ipſumq; tingit tincturâ ſpirituali, quæ nunquam deleri poteſt. Hoc autem ſcitote, quòd ſi corpus poſueritis ſuper ignẽ ſine aceto, cõburetur & corrumpetur. Scituri etiam quòd humor primus eſt frigidus: cauete ergo ab igne, quoniam inimicus eſt humori. Quare Philoſophi & Sapientes iuſſerunt nos ſuauiter regere, donec fiat ſulphur incremabile: & hoc quouſq; innuerunt, dicentes: Optimum eſt, quòd pauca vis ſulphuris forte corpus comburit. Ideoq; eum venerantur, & deſcribunt in libris ſuis, dicentes: Hoc acetum corpora comburit, in cinerẽ vertit, & dealbat: & ſi coquatur benè, & à nigredine priuetur, fiet lapis & numus albiſſimus. Coquite ergo ipſum, donec diruatur: deinde ſoluite, & aquę maris imponite: & ſcitote, quòd principiũ huius operis eſt dealbatio, cui rubor ſuccedit. Poſtea per acetũ fit corporis perfectio. Hoc acetum longo labore inueſtigaui, tandẽ nutu Dei altiſſimi naturã vnam vidi, quæ eſt omnibus naturis potentior, nobilior & fortior. & hæc natura nihil aliud eſt, quàm aqua munda, acetum acerrimum, & aqua permanens, quæ illumi-

illuminat omnia corpora, & lumen præbet omnibus, qui legunt nostros libros.

SENTENTIA XVII.

SOCRATES: Scitote, doctrinę filij, quòd absq; plumbo nulla fit tinctura, & quòd in eo est virtus operis. Nónne videtis, inquit Hermes gratia triplicis, quoties corpori immergitur, quòd ipsum corpus in colorē vertit inuariabilem: ergo prima vis est acetum, secunda plumbum, de quo Sapientes dixerunt, quòd omnibus corporib. immergatur, & omnia immutat & tingit colore immutabili. Accipite ergo plumbum, quod ex lapide fit, & coquite ipsum, donec nigrescat: postea terite ipsum cū aqua nitri, donec fiat sicut pinguedo spissa: postea coquite eum iterum cum igne fortiori, donec fiat lapis mundus & numosus. Postea terite eum rore, sale & aqua pluuiæ, viginti & nouem dies: deinde aqua salsa viginti dies, & aqua dulci decem dies, & inuenietis eum numoso lapidi similem. Tunc coquite eū iterū aqua, donec stannum fiat per liquefactionem: deinde coquite, donec humore priuetur, & fiat puluis siccus, qui cùm exsiccus est, velociter reliquum sui humoris ebibit: eò quòd est plumbum combustum: cauete autem ne comburatur, hoc itaq; est sulphur, quod non comburitur. Postea terite eum aceto acerrimo, donec inspissetur: coquite eū, & cauete ne acetum vertatur in fumū, & pereat. Nunc autē plumbi albi dispositionē monstraui, quo noto, nihil aliud sequitur, quàm Opus mulierū & Ludus puerorum. Propterea scitote, quòd secretum operis ex mare & fœmina constat: in plumbo masculum, in auripigmento fœminam vobis monstraui. Auripigmentum igitur plumbo miscete, quoniā masculina vi suscepta, gaudet fœmina, & iuuatur ab ea & masculus suscipiet à femina sperma tingens. Proinde mistos imponite vasi vitreo, & terite eos cū Ethelia aceto acerrimo, ac septē coquite diebus, cauentes ne arcanū fugiat, & sic per noctes dimittite, & cùm siccum fuerit, iterum aceto imbuite, & habebitis magnum arcanum. Iam ergo auripigmenti vim vobis notificaui, quæ vis est fœmina, quę corpora vertit in spiritum, & perficit vniuersum opus.

SENTENTIA XVIII.

ZENON: Superque iam doctrinam albam facere docuistis, quid de rubeo? Dico quòd non potestis rubeum facere, nisi priùs intendatis dealbare: quoniam duæ naturæ nihil aliud sunt, quàm album & rubeum. Dealbate ergo rubeum: & albũ in rubeũ vertite, scientes quòd annus diuiditur in quatuor tempora. Primũ tempus frigidæ est complexionis: & est Hyems. Secundum est aereæ complexionis: & est Ver. Tertium tempus est igneæ complexionis: & est Aestas. Quartum est Autumi, in quo fructus maturantur. Iuxta hunc modum oportet vos naturas regere, videlicet Hyeme soluere, Vere coquere, Aestate coagulare: Autumno autẽ fructus colligere, & tingere. Sin hoc potestis, vos ipsos reprehendatis oportet. Insuper dicam de plumbo rubificando: Accipite æs, quod Magister in principio libri accipere iussit, & ponite plumbũ cum eo, donec spissum fiat: congelate, desiccate, donec rubeum fiat: hoc vtique est plumbum rubeum, de quo dixerunt Sapientes, æs & plumbum lapis preciosus: miscete ea æqualiter, & assate eum eis aurũ. & si benè rexeritis, fit spiritus ingens in medio spirituũ. Cùm enim masculus fœminæ coniungitur, fit ipsa fœmina, non fugiens, & totũ spirituale compositum, & ex ipso spirituali composito rubeum, quod est mundi principium. Et sic habetis plumbũ rubeum, sine quo nihil potestis facere.

SENTENTIA XIX.

MVNDVS: Inuestigatores artis scire vos oportet, quòd Philosophi in libris suis Gumi multis nominibus nominauerint: & tamẽ nihil aliud est, quàm aqua permanens: ex qua quidẽ aqua lapis noster preciosissimus generatur. O quã multi sunt gumæ huius inuestigatores: & quàm pauci sunt, qui noscunt eam. Dico vobis, quòd guma hæc non emendatur, nisi cum auro tantũmodò. Et sunt quidam inuestigatores, qui licet inueniant applicationes, nolũt tamẽ labores sustinere, quia simul & sumptus fiunt. Audite tamen vos me, & huius gumę applicationes enarrabo. Dico quòd guma nostra fortior est auro, & q noscunt eã, auro pręciosiorem tenent,

nent. Aurum tamen honoramus, quia sine ipso guma non emendatur. Guma ergo nostra apud Philosophos præciosior est & nobilior margaritis, quia paulò auro eminentior & sublimior est. Et inde est quòd scribentes de ea nihil manifestè narrauerunt. Si enim venditores cognoscerent eam, non venderent eam tam vili precio. Accipite igitur gumæ candidissimæ partem vnam, & vrinæ vituli albi partem aliam, & de felle piscis partem, & de corpore gumi, sine quo emendari non potest, partem vnam, & decoquite per 40. dies: postea in calido Sole desiccate, donec congeletur. Deinde cum lacte feruenti, quousque lac deficiat, coquite, donec siccus fiat. Denuò cum lacte ficus ipsum miscete & coquite, donec humor ille desiccetur. Postmodum aqua pluuiali humectate, assate postea, donec desiccetur: vltimò aqua permanente imbibite & assate, donec intentissimæ sit siccitatis. Iis peractis, ipsum gumi miscete, quæ ex omnibus parata est coloribus, & coquite, donec tota vis aquæ pereat, corpusque totum desiccetur humiditate, imbuite ipsum coquendo, quousque illius siccitas intẽdatur, postea dimittite per quadraginta dies, vt in illa maneat decoctione, donec spiritus penetret corpus: & hoc est regimen quo spiritus incorporantur: & corpora in spiritus vertuntur. Moneo tamen caueatis, ne compositum fumiget & fugiat, propterea vas benè operite: & inuenietis arcanum, quod Philosophi in suis libris celauerunt.

SENTENTIA XX.

DARDARIS. Verum est quòd de aqua permanente superiores narrauerunt: nihil in hoc opere fit toto sine hac aqua permanente: & qui eam non nouit & eius regimen prout oportet, frustrà laborat: vis enim ipsius est spiritualis sanguis. Et ideo vocauerunt eam Philosophi permanentem: quia sanguis illius coctus in corpore quod superiores antea nominauerunt, nutu Altissimi vertit spiritum in corpus, & corpus in spiritum. Simul enim mixta & in vnum redacta incorporantur, & complectuntur se ipsa cõiunctione inseparabili. Et notate quòd quicquid habet spiritũ, habet & sanguinem.

SENTENTIA XXI.

BELLVS. Scimus omnes quòd Philosophi multipliciter tractauerũt de aqua ista permanente, & variè docuerunt album rufum facere: occulta autem varietate concordes fuerunt; quare huius compositiones & regimen descripserunt. Ego autem de hoc lapide benedicto dico, quòd sit lapis & non lapis, & multis nuncupatur nominibus, ne quis insipiens noscat ipsum. Quidam Sapientes à loco vbi generatur, ei nomen dedêre; quidam verò à colore, & dixêre esse intensissimi spiritus: & eo fieri corpus inustibile: & quidam vocauerũt leonem viridem: alij sputum Lunæ: nonnulli arithmeticè posuerunt: aliqui melius quod fluat è metallis, ac ea de causa cor Solis nominarunt. & quidam dixerunt, quòd fiat ex argento viuo, & alij volunt quòd ex lacte volatilium, & sic ipsum lapidem nominum legionibus vocarunt.

SENTENTIA XXII.

PANDVLPHVS: Ego lapidem hunc descriptum, aquam permanentem dico esse: & quòd aqua permanens est aqua munda & aqua vitæ, de qua Philosophi dixerunt: quòd natura naturâ lætatur, Natura naturam continet, & natura naturam vincit. Et hoc est colloquium, in quo Philosophi posuerunt breuiter totius operis fundamentum. Dico etiam, quòd non est corpus dignius & purius Sole, & quòd nullum venenum tingens generetur sine Sole & eius vmbra, & qui absque ijs venenum facere conatur, errat omni cœlo. Qui autẽ venenum Sole & eius vmbra tinxit, ad maximum peruenit arcanum, quod dicitur numus, qui cùm rubeus efficitur, aurum vocatur: & qui nouit arcana Philosophorum, nouit totum opus.

SENTENTIA XXIII.

ARDARIVS: Regimen lapidis & compositionem vobis enarrabo. Sumite occultum & honorabile arcanum, quod est Magnesies alba, & quæ est cũ vino mixta, sed non accipiatis eam, nisi puram & mundam: & suo imponite vasi, & orate Deum, vt hoc maximum videre

dere lapidem vobis concedat. Deinde coquite ipsum lentè, cùm extraxeritis, videte si factus est niger: & si est ita, optimè rexistis: sin autem, regite ipsum albo, quod est maximum arcanum, donec appareat nigredo: equidem pura nigredo, quę quadraginta tantummodò diebus durat. Postea terite ipsam cum suis cõfectionibus, quæ sunt flos æris, aurum Indicum, quorum radix est vna ex vnguento croceo & alumine fixo. Hoc itaque per quadraginta dies diligenter coquite, quo completo initium lapidis Deus vobis ostendet. Coquite eum iterum, & gumi residuo ipsum imbuite, scientes, quòd quoties cinerem imbuitis, oportet ipsum totiens siccari, & rursus humectari, donec eius color in id quod quæritis, vertatur. Præter hæc scietis quòd huius lapidis preciosi perfectio est ipsum regere residuò tertiæ partis medicinæ, & duas seruare ad eum per vices imbuendum, & ad iustum vsq; colorem eum coquẽdum: sit autem ignis priore intensior, donec fluat vt cera, quę quidem cùm desiccatur, seipsam continet. Coquite ergo eam donec bibat collam auri, & cùm siccata fuerit, imbuite eam septies, quousque duas partes sui bibat: & postea ponite eam in igne, donec suum florem extrahit: remittite eam calori. & beati estis, si benè intelligitis quæ dico. sin autem reiterate opus, sumentes album humidum quod est maximum secretum, in quo vera consistit tinctura, & imbuite ex eo septies arenam (quæ facta est ex lapide priùs septies imbuto) quousq; totã bibat aquam, & os vasis fortiter claudite, vt sæpè dictum est, & ecce apparebit vobis lapis tyrius.

SENTENTIA XXIV.

THEOPHILVS. Artis inuestigatores scitote, quòd ars numi & auri arcanum, est tenebrosa vestis, quam nemo nouit, nisi qui libros philosophiæ diligenti & assidua lectione perlegerit. Nam quod occultatur, est maius quàm id quod perdisci potest. Propterea notifico posteris, quòd inter Boritis & æs est propinquitas, eò quòd Boritis sapientum æs liquefacit & fluxibile vt aqua reddit. Diuidite ergo venenum in duo æqualia, in vno æs liquefacite, in altero æs terite, triturate, & hu-

mectate, donec in laminas producatur: & iterum cum priore veneni parte coquite, donec duas ebibat, & hoc facite septies, deinde 42. diebus coquite: deinde aperite vas, & inueniatis æs in argentum viuum versum. Abluite ipsum coquendo, quousque sua priuetur nigredine, & fiet æs vmbra carens. Iterum ipsum continuè coquite, donec congeletur: ipso autem congelato, fit maximum arcanum, quòd Boritim Philosophi nuncupauêre. Coquite illum lapidem coagulatum quousque salmuræ similis sit marinæ, tunc aqua imbuite permanente, quam vos iussi obseruare, ac multipliciter coquite, quousque eius appareant colores. Hæc est putrefactio maxima, quæ maximum in se continet arcanum. Scire autem vos oportet, quòd propinquitas est inter Magnetem & ferrum: inter æs & aquam permanentem. Si igitur æs & aquam regatis permanentem, vt iussi, fiet inde maximum arcanum. Hoc modo igitur facite: accipite argentum viuum masculo mixtum, ac fortiter terite, non manibus, quousque tenuis fiat aqua. Hanc diuidite in duas partes: in vnam ipsum coquite 40 diebus, donec fiat flos candidus, vt flos salis in suo splendore & coruscatione. Vasis autem os fortiter obturate, & coquite 40. diebus, & inuenietis aquam lacte candidiorem: sin minus coquite denuò, & nigredine omni priuate, donec tota natura diruatur, & coinquinatio pereat & munda fiat. Si autem vultis vt totum arcanum peragatur, abluite ipsum aquâ, quam iussi vos seruare (altera scil. parte) donec crocus fiat, & suo dimitte vasi, quoniam elixia seipsum continet, & residuâ imbuite aquâ, donec decoctione & aquâ conteratur, & fiat simile syrupo granatorum. Imbuite igitur ipsum & coquite, donec pondus humiditatis ebiberit, & color, quem Philosophi in suis libris exaltauerunt, appareat.

SENTENTIA XXV.

BELLVS: Intelligite, doctrinæ filij, quod Theophilus vobis significauit: inter Magnetem & ferrum esse propinquitatem, ac inter Philosophorum æs & aquam eorum. Hæc propinquitas & cōmixtio eis accidit communiter spatio centum dierum. Intelligetis præterea,

quòd

quòd inter ſtannum & argentum viuum nulla eſt propinquitas, nec natura vnius conuenit cum natura alterius. & hoc eſt dictum ſine inuidia. Inſuper accipite argentum viuum, in quo eſt maſculina vis, ipſumque coquite cum ſuo corpore, donec liquefiat vt aqua limpida: & coquite maſculum ſimul & vaporem, quouſque vterque coaguletur, & fiat lapis: tùm aquam quam diuideratis in duas partes accipite: & vnam partem ad corpus liquefaciendum & concoquendum ponite: alteram verò ad combuſtum mundandum & ſuum ſocium ſeruate. Imbuite igitur lapidem ſepties, & mundate donec diruatur, & corpus vniuerſum ab omni mũdetur coinquinatione, & fiat terra, quæ efficietur quadraginta diebus: ipſam liquefacite, donec fiat vt aqua, quæ eſt argentum viuum. Deinde aquam nitri abluite, donec fiat vt numus liquefactus. Deinde coquite, donec congeletur, & fiat ſtanno ſimile: tunc maximum eſt arcanum, ſcil. lapis, qui ex duobus eſt: regite ipſum coquendo & terendo, donec crocus fiat excellentiſſimus: Et ſcitote, quòd aquam cum ſuo comite deſiccatam crocum nuncupamus. Coquite igitur ipſum, & reſiduâ imbuite aquâ, quam reſeruaſtis, donec propoſitum veſtrum inueniatis.

SENTENTIA XXVI.

BORATES: Non eſt Sapientis inuidere: propterea dicam liberè quæ ſentio. Accipite plumbum, & vt Philoſophi iuſſere, liquefacite: deinde congelate donec lapis fiat: deinde regite illum lapidem cum auri colla, & granatorum ſyrupo, donec confringatur. Iam enim aquam in duas partes diuidiſtis, & in altera plumbum liquefeciſtis, & factũ eſt vt aqua: coquite igitur ipſam, donec fiat terra: deinde ipſam aquâ reſeruatâ imbuite, donec rubeum induat colorem, ac pro vt dixi, frequentiſſimè regite: vel vt clariùs loquar: Si vultis argentum viuum coagulare, ſuo miſcete corpori: deinde diligenter coquite, donec vterque fiat aqua permanens: deinde coquite illam aquam, donec coaguletur. Hæc enim aqua cum vapore ſuo compari, deſiccatur, & conuertitur tota in argentum viuum coagulatum. Suo igitur

vasi iterum imponite & terite, donec crocus fiat in colore auro similis.

SENTENTIA XXVII.

MENEBDVS. Multa dicta sunt: suadeo tamen posteris, vt corpora faciant non corpora, & incorporea vera corpora. Hoc enim regimine acquiritur compositum, & eius naturæ occultum extrahitur, & argentum viuũ corpori iungitur, & magnesia ac fœmina viro & adueniente Ethelia, natura extrahitur occulta, per quam corpora colorantur. Hoc ergo regimen si intelligitis, corpora fiunt non corpora, & incorporea corpora: & si res diligenter igne rexeritis, ac Etheliæ iunxeritis, fiũt res mundæ & non fugientes. Scientes quòd argentum viuum est ignis corpora comburens, mortificans & confringens vno regimine, & quantò magis corpori miscetur & teritur, tantò magis corpus diruitur, & argentum viuum attenuatur ac viuum fit. Cùm autẽ corpora diligenter teritis, eaque, vt oportet, coquitis, resultat inde Ethelia, ignem non fugiens, omni tinctura apta, quæ omnia corpora confringit, superat, & spiritus omnes retinet ac colorat, eò quòd Ethelia colorata omnia colorat. Et scitote, quòd corpus non potest tingere seipsum, nisi spiritus occultus extrahatur è ventre eius, & fiat corpus & anima absq; spiritu (qui est spiritualis tinctura, ex quo etiam colores apparent) non tingit, eò quòd spissum tenue non tingit, verùm tenue naturę, quod in corpus immutatur. Cùm autem corpus æris regitis, & ex eo tenuissimum extrahitis, vertitur id tenuissimum in tincturam & colorat. Ideoque dixit Sapiens: quòd æs, nisi priùs tingatur, non tingit: & hæ duæ tincturæ sunt, condensum & humidum: condensum iungitur humido: eò quòd sulphura sulphuribus continentur, gaudet natura, sua natura aduentante, & naturam continet & superat.

SENTENTIA XXIIX.

ZENON: Video vos duo corpora iunxisse, quod minimè fieri debet, propterea vobis dico filijs sapientiæ, quod oportet vos compositum putrefacere per quadraginta dies: deinde quinquies vase sublimare: deinde

stercori

ſtercori ignis iungere & coquere, & colores qui ſubinde apparent, ſunt huiuſmodi. Prima die apparet color niger citrinus: ſecunda, niger rubeus: tertia, croceus ſerico ſimilis: quarta, perfectus color apparet, numo vulgi ſimilis, & eſt Yxir, compoſitum ex humido & ſicco, inuariabili tingens tinctura. Et ſcitote quòd corpus dicitur in quo aurum eſt. Elixir autem componentes, cauete ne feſtinanter ſpiritum extrahatis, fortaſſe enim moreretur: extrahite autem ipſum, vt elixir noſtrum, hoc eſt, vt venenum: & remanebit anima, id eſt, tinctura ex multis extracta rebus, & numis impoſita. Hæc igitur tinctura eſt vita ijs quibus iungitur: detrimentum autem & mors corporibus à quibus extrahitur. Atque ob id dixére Sapientes, inter ipſos eſſe libidinem tanquam inter marem & fœminam: & qui naturas horum nouit, prolixitatem decoctionis & compoſitionis patienter fert, & lucrum accipit.

SENTENTIA XXIX.

CHAMBAR: Notandum eſt, venerabilis Turba, quòd inuidi lapidem antimonium nuncupârunt, ipſumque iuſſerunt regi, donec coruſcans fiat, & vt marmor ſplendens, & commiſcetur aceto, & regitur donec aqua fiat: deinde congelatur, fitque lapis coruſcans, ſplendorem habens vt marmor. quem vbi videritis, iubeo regere donec rubeus fiat, eò quòd dum coquitur donec diruatur, & terra fiat, in rubeum vertitur colorem. & hoc vbi videritis, reiterate, coquite & imbuite, quouſque colorem inducat prædictum, & aurum fiat: deinde iterate eum, & fiet aurum Tyrij coloris. Oportet igitur vos, cùm videritis ſic lapidem coruſcantem, eum confringere, & in terram vertere, donec concipiat aliquid ruboris, & tunc aliquantulum aquæ accipietis, (quam antea vos iuſſerunt diuidere in duas partes) & arenam multoties imbuetis, quouſque colores occulti in ea vobis appareant: & ſi eam benè rexeritis, videbitis colores: ſin minus, fruſtrabimini. Reſpicite ergo qualiter faciatis amplexari paria. Maſculus enim ſuam amplexatus coniugem, velociter in eius corpus tranſit, & liquefacit ipſum, congelat, diruit & confringit: & deinceps

rubor non moritur. & si hoc efficiatis absque pondere, mors eueniet. Facite ergo in liquefaciendo ignem leuem, congelando intensiorem, & imbuite ipsum, donec colores appareant.

SENTENTIA XXX.

CVSTOS ait: Miror Turba sapientum, de tanta vi huius aquæ, quæ cùm introit corpus, vertit ipsum in terram, deinde in puluerem: quem si vultis experiri an sit perfectus, manu accipite, & si est quasi impalpabilis, optimus est: sin autem, iterate ipsum coquendo donec perficiatur. Et sciatis quòd si aliud quàm æs nostrum acceperitis, & aqua nostra eum rexeritis, nihil efficietis. Contrà autem si æs nostrum aqua nostra rexeritis, omnia prædicta inuenietis. Coquite ipsum ergo leni igne, & fiet lapis numosus, de quo Sapientes dixêre, quòd Natura naturâ lætatur propter propinquitatem, quam habent inter se hæc duo corpora cum aqua permanente. Horum igitur duorum vna est natura, inter quę propinquitas est mixta, quæ si non esset, non ita citò commiscerentur, nec continerent se inuicem, nec vnum fierent.

SENTENTIA XXXI.

DIAMEDES ait: Scitote viri Sapientes, quòd ex homine non nascitur nisi homo, nec ex brutis nisi suum simile. Atque ob id dico, quòd Natura non emendatur nisi in sua natura, ac proinde venerabili vtimini natura: ex ea namque erumpit ars, & non ex alia: & nisi eam capiatis & regatis, nihil habebitis. Coniungite ergo masculum serui rubei, suæ odoriferæ vxori, & iuncti artem gignent, quibus nolite introducere alienum, nec puluerem, nec aliam rem. sufficiat vobis conceptio, & verus filius nascetur. O quàm preciosissima est serui illius rubei natura, sine qua regimen constare nō potest.

SENTENTIA XXXII.

BASSEN inquit: Introducite Citrinum cum sua vxore post coniugium in balneum, & ne incendatis balneum plurimum, ne sensu & motu priuentur. Subire facite

facite balneum, quousque corpus & color eorum vnum quid fiant. Deinde reddite ei sudorem suum, ac iterum neci date, requiemque ei constituite, cauentes ne fugiant: & tunc veneramini regem, & suam vxorem, & nolite eos comburere nimio igne: sed eos regite donec nigri fiant: deinde albi, pòst rubei, vltimò fiant venenum tingens.

SENTENTIA XXXIII.

NEPHITVS ait: Breuiter dico vobis artis inuestigatores, quod Corsufle sit caput huius operis, non initium: verùm post complexum ritè ita vocatur. Quapropter Corsufle est totum compositum, quod oportet septies assari, & tunc omne corpus tingit, & vocatur numus, æris flos vel auri, aut ferri flos, etiam plumbum, stannum, & mille nominib. à Philosophis nominatur.

SENTENTIA XXXIV.

BONELLVS ait: Cuncta quæ viuunt, Deo sic volente, etiam moriuntur: propterea illa natura, cui humiditas adempta est, cùm per noctes dimittitur, mortuo similis est, & tum illa natura igne indiget, quousque spiritus corporis illius reuertatur: & tunc fit puluis mortuo similis in suo tumulo. Hoc peracto, reddit Deus spiritum & animam sibi, & omni liberat infirmitate, confortat eam & emendat. Oportet igitur naturam illam comburere absque timore, donec cinis fiat: qui cinis aptus sit recipere spiritum & humorem suũ, donec vertatur in pulcherrimum colorem, qui omnia vincit & superat: & si ipsum regeritis subtiliter, multa ab eo procedent, eò quòd æs vt homo corpus habet, & spiritum hominis. Spiratio ex aëre est, similiter æs humore inspirato vitam suscipit & multiplicatur & augmentatur, vt cæteræ res. Atque ob id dixêre Philosophi, quòd æs cùm comburitur, fit melius quàm fuerat. Præterea æs hoc nostrum cùm comburitur, fit aqua: deinde quantò magis coquitur, tantò magis inspissatur, & lapis fit omni metallo supereminens: postea frangitur, imbuitur, ac igne intensiori assatur, quousque coleretur, & fiat sanguini similis, & tunc numus imponitur, & tingit æs

in aurum. Nónne videtis quòd ex sanguine sperma non fit, nisi coquatur diligenter? idipsum fit in opere nostro, nisi sperma fiat spirituale, non exit ex eo tinctura

SENTENTIA XXXV.

NICARUS: Iubeo posteros aurum accipere, & quod volunt, multiplicare & renouare: deinde in duas partes aquam diuidere: ex vna oportet æs nostrum comburere. Hoc enim æs in hac aqua solutum, dicetur Fermentum auri: & si benè eum rexeritis, fiet aqua, quæ coquēdo congelabitur, & tunc apparebit rubor. Hunc ergo ruborem septies imbuetis aqua, aut donec totam suam bibat aquam: coquite demum donec desiccetur, & in terram vertatur aridam: deinde accenso ponatis igne ad quadraginta dies, & putrescet, eiusque colores apparebunt.

SENTENTIA XXXVI.

BARSENITES: Quæ dicta sunt superiùs, reiterare oportet. Accipite ergo Corsufle, quæ rubigini æris simi lis est, & vituli vrina coquite, quousque Corsufle natura vertatur. In ventre namque Corsufle natura vera occulta est. & hæc vera natura est spiritus ille tingens, quem habuit ab aqua permanente nummosa & coruscante. Extrahitur autem ita: terite, & aquæ septies imponite, donec totum bibat humorem, & vim recipiat imminentem aduersus pugnam ignis, & tunc rubigo nuncupatur. Diligenter ergo putrefacite, quousque pul uis fiat spiritualis in colore sicci sanguinis, quem colorem potentia ignis introducat, donec inuariabili colore induatur.

SENTENTIA XXXVII.

ZEVNON: Dicta Aegyptiorum nos in errorem introducunt, Quod quærimus publicè, minimo precio venditur, & si nosceretur ne tantillum venderent mercatores. Hoc autem vtile & abiectum Philosophi honorauerunt, omnibusq; nominibus nominauerunt: & dixêre quòd sit lapis & non lapis, & sit guma Scotiæ: atque ob id huius veneni vim celauerunt Philosophi, quia in eo est spiritus quem quæritis, qui tingit, viuificat, sa-

cat, salutem & animam dat corporibus. Et vos nisi hoc corpus teratis, diruatis, imbuatis, ac diligenter regatis, donec suam pinguedinem extrahatis, & faciatis tenuem spiritum impalpabilem, in vanum laboratis. Atq; ob id dixêre Sapientes, nisi corpora vertatis in non corpora, & incorporea faciatis corporea, nondum operis huius inuenistis principium. Fiunt autem corpora incorporea, cùm Ethelia teritur quousque fit puluis: & hic puluis non fit nisi fortissima decoctione, & contritione continua, & fit igne, non manibus, cum imbibitione, putrefactione, & Ethelia. Et Sapientes cùm in hac arte dixerunt, quòd natura est vtilis, & paruo venditur, fecêre vulgus errare. Dixerunt etiam, Naturam suam naturis omnibus esse preciosiorem. & etiam hoc dicto multos fefellerunt, & tamen verum dixerunt. Ars enim duabus aget naturis, quia non fit preciosum absq; vili, neque vile absque precioso. Quapropter oportet vos dicta maiorum sequi, qui dixerunt: Nihil aliud expedit vobis quàm aquam & vaporem sublimare, quod fiet cùm videritis illas duas naturas purificatas aquam fieri, totúmque corpus Magnesiæ in aquam liquefactum. Tunc certè omnia vapor facta sunt, & rectè: tum enim vapor continet suũ compar. Quare Philosophi vtrumq; vaporem nominauerunt, eò quòd vterq; in decoctione iungitur, & vnum alterum continet, & fugere non permittit: ergo permanentia fiunt. Nam natura occulta in corpore congelatur, & color eius variatur, suamq́; naturam exuit, & mancipatur ne fugiat. Nigredo verò si apparet, est ex ægritudine, & in putrefactione moritur, & fit rubigo: & tunc iure naturæ non fugit, eò quòd dimisit fugæ seruitutem, & libera facta est natura, suum consequens coniugem, eum ornans suo colore & decore: nõ quemadmodum antea fecerat, sed sumpto numo aureo eũ viuificat. & hãc naturam, Spiritum & animam Philosophi appellauerũt. Insuper dixerunt, spiritũ humidum esse nigrũ, coinquinatione carentem: & sicuti in homine est humiditas & siccitas sic in opere nostro nihil aliud est q̃ vapor & aqua. Propterea dixerunt antiqui, opus ex duobus esse. & hæc duo iuncta, nõnulli vocârunt compositũ, eò quòd illa duo quatuor sunt;

inest enim siccitas & humiditas, spiritus & vapor.

SENTENTIA XXXIIX.

ASSOTES ait: Dico vobis, quòd nisi sublimetis res in initio coquendi, absq; manuum contritione, donec aqua omnia fiant, nondum opus inuenistis. Et scitote, quòd aliquando vocant Aes Arenam, aliâs etiam lapidem, & in toto regimine nomina variant: tamen natura & humiditas fiunt aqua, & deinde lapis, si benè com misceantur: quia quod leue & spirituale est, sursum sublimatur: quod verò ponderosum & spissum, deorsum in vase remanet. Hæc autem est contritio Philosophorum, quæ fit decoctione, nō manu. Et scitote, quòd nisi omnia in puluerem vertatis, nondum contriuistis. Coquite ergo quousque conteratur, & puluis fiat.

SENTENTIA XXXIX.

AGADMON: Coquite æs, donec lene corpus fiat, & impalpabile, ac suo vasi imponite: deinde quinquies, vel septies sublimate, donec aqua descendat, scientes, quòd cùm aqua puluis fit, diligēter contritū est. Quòd si dubitatis, quomodo aqua puluis fiat, scitote quòd intentio Philosophorum est, vt corpus, quod non erat aqua, antequam in aquā caderet, simul cum aqua fiat aqua, & aqua aquæ misceatur, & fiant vnum. Sciendum præterea, quòd nisi vtrumque in aquam vertatis, ad opus preciosum non peruenietis: oportet enim corpus flamma ignis occupatum, vt diruatur & debile fiat, cùm aqua in aqua est, donec fiat totum aqua. Ignari autem cùm audiunt nomen aquæ, putant aquam nubis esse: quòd si libros nostros legerent, scirēt vtiq; aquam esse permanentem, quæ absque suo compari, cum quo facta est vnum, permanens esse non posset. Hæc autem est aqua, quam Philosophi Aquam auri nuncupauêre, ignem, venenum bonum, multorum nominū arenam, quam Hermes ablui iussit multoties, vt Solis nigredo abluatur, quam in solutione corporis acceperat. Et scitote, nisi hoc meum corpus carēs spiritu capiatis, quod vultis minimè consequemini, eò quòd alienum quicquam opus non ingreditur, nec quippiam, nisi quod est syncerum. Quare omnem pluralitatem dimittite: Natura

tura

tura enim vna re est contenta, & qui eã ignorat, peribit.

SENTENTIA XL.

BONELLVS: Doctrinæ filij commiscentes Magnesiam, vasi suo imponite, & os diligenter claudite, & leni coquite igne, quousq; liquefiat, & in aquã vertatur: calore enim aquæ facilè totum aqua fiet. Videntes autem nigredinem aquæ imminere, sciatis quòd corpus iam liquefactum est. Iterum suo imponite vasi, & 40. coquite diebus, quousq; & aceti & mellis bibat humorem. Quidam autem detegunt vas singulis septem diebus, vel decem: sed vltima perfectio in quadragesimo die, tunc perfectè ebibet humorem decoctionis: abluite igitur ipsam, & nigredine priuate, quousque lapis fiat tactu siccus. Propterea dixerunt Philosophi: Abluite Magnesiam aqua dulci, & diligenter coquite, dõnec terra fiat, & humor pereat, & tunc Aes nuncupatur. Acetum acerrimum ei imponite, ipsoq; aceto imbui dimittite, & erit nostrum æs, quod aqua ablui permanente Philosophi iussére. Præterea dixerunt: Diuidatis venenum in duas partes quarum vna corpus imbuite, altera verò putrefacite, sciẽtes quòd totum opus & regimen non fit nisi cum aqua: quia quod quærimus vnum est. & nisi sit res hæc vna, quæ eam emendat, quod quęrimus non fiet. Oportet ergo nos necessaria illi exhibere, vt tandem fiat tinctura, quæ si non consequitur, reiterate.

SENTENTIA XLI.

CRANSES: Sapientes accipite æs nostrum, & cum prima parte aquę suo imponite vasi, & coquite quadraginta diebus, ac ab omni immunditia mundate, ac coquite, donec peragantur dies, & lapis fiat sine humore. Deinde coquite, donec remaneat fex, postea abluite aqua: absumpta aqua dimittite, vt putrescat in suo vase donec videatis quod quęritis. Vocauerunt autẽ Philosophi hoc compositum in nigredinem conuersum, SATIS NIGRVM, & dixerunt: Regite ipsum aceto & nigro: quod verò remanet, si dealbatur, SATIS ALBVM dixerunt, & iusserunt, vt aqua regatur permanente: quod vocârunt, SATIS RVBEVM, iusserunt vt aqua &

igne regatur, donec rubeum fiat. Vocârunt autem eam ob causam hoc nomine, propter colorum varietatem. In opere autem non est varietas rerum, nec multitudo, aut contrarietas: sed tantum oportet æs nigrum album facere, deinde rubeum. Veri Philosophi nullam aliam intentionem habuêre, nec aliud docuêre, quàm vt Yxir liquefiat, conteratur & coquatur eousque dum lapis fiat marmore similis. atq; ob id dixêre Philosophi: Coquite ipsum vapore, donec lapis fiat coruscãs, splendorem habens: hoc vbi videritis, maximum habetis arcanum. Oportet autem hoc ipsum terere, & aqua abluere septies permanẽte: deinde contritum in sua aqua congelare, donec sua abstrahatur natura occulta. & hoc voluit Maria, cùm dixit: Sulphura sulphuribus continentur, & humor similiter à suo humore, eò quòd ex sulphure sulphuri mixto resultat, maximum fit opus. Iubeo autem vos ipsum sulphur rore & Sole regere, donec optatum eueniat. Scietis autem quòd dealbare duplex est, sicuti & rubeum facere vnum in contritione, aliud in decoctione. Cauete insuper, ne ab aquis ea separetis, quò minùs pereat anima & corpus, quæ in vase sunt.

SENTENTIA XLII.

EFISTES: Animaduertite, filij doctrinæ, quid Hermes Philosophorum caput dixerit, cùm docuit naturas commiscere. Dixit enim: Accipite lapidem auri, & cum humore commiscete, (qui est aqua permanens) suoque vasi imponite supra leuem calorem, donec liquefiat: deinde dimittite, donec arescat, & aqua cum arena se inuicem contineant: tunc fiat ignis intensior, donec prorsus arescat, & terra fiat, & erit arcani initium. Hoc autem multoties facite, donec pereãt aquæ partes duę, & colores vobis appareant. Et scitote, quòd dealbatio non fit nisi decoctione, atque ob eam causam repetitur conterendo & imbuendo frequentissimè. Iubeo autem ne simul aquam fundatis, ne Yxir submergatur: sed paulatim infundite, terite, desiccate, & hoc sæpiùs facite, donec fianr aqua. Et dixerunt Philosophi: Fimitata aqua dimittite, donec figatur deorsum, hoc est, arescente

ſcente humore, & in puluerem verſo in ſuo vaſe vitreo 40. dies dimittite, donec varios adferat colores. hoc regimine corpora fiunt ſpiritus, & ſpiritus calidi fiunt, tingunt.

SENTENTIA XLIII.

ADMION inquit: Non poteſtis, Viri prudentes, ad vtilitatem artis peruenire, ſine prolixo regimine & continuo. Qui ergo patiens eſt in regimine, ingredietur artem: qui verò non, noſtras non legat ſententias, quia illi inferent damnum lectæ. Ideoque Magiſter dixit: Qui laborat in libris noſtris legendis, eiſque vacat, nec variis eſt implicitus cogitationibus, Deumque precatur, in regno regnabit, donec morietur. Quod enim quæritur, non eſt parui precij, ſed eſt donum Dei, ob id patientia & labore opus eſt. Videmus enim, qui arbores inſerit, tempore fructus ſperat: qui ſeminat, poſt menſes metit. Spectate ergo, & diſcite commiſcere, coquere, ſimulare, aſſare, calefacere, dealbare, terere, æquare Etheliam, & rubiginem facere, ac demum tingere. Hæc plura ſunt nomina, regimen tamen vnum eſt: ſed decoctio eſt continua, ob quam reiterârunt ſæpè, vt teratur compoſitum, & coquatur iugiter, neque laboris vos tædeat. Finis autem eſt, vt complexiones aptetis: deinde multipliciter coquatis, decoctiones imbuatis, & eouſque coquatis, donec ſpiritus fiant impalpabiles. Et videatis Yſir veſtitum veſte regia, & in colorem Tyrium verſum, tunc dicta Philoſophorum intelligetis.

SENTENTIA XLIV.

LARGVS ait: Aes, de quo primi dixêre, non eſt æs, nec ſtannum vulgi: verùm corpus noſtrum, quod oportet corpori Magneſiæ admiſceri, vt coquatur & teratur abſque tædio, donec lapis fiat: deinde lapis ille in vaſe teritur aqua nitri, & liquefit, donec diruatur. Oportet autem vos habere aquam, quæ quantò magis coquitur, tantò magis inſpiſſatur, donec acquirat rubiginem, quæ eſt operis fundamentum. Hanc coquite, & Aegyptiaco terite aceto.

SENTENTIA XLV.

CADMON: Significo posteris, quòd rotundũ, quod æs in quatuor conuertit, ex vnaquaque re est. Modus autem abstrahendi est, vt ex aëre accipiatur pars vna, ex aqua permanente accipiantur partes tres: deinde commisceantur & coquantur quousq; inspissentur, & vnus fiat lapis, de quo Philosophi dixere: Accipite de syncero corpore partem, de aëre Magnesiæ tres: deinde cõmiscete aceto recto masculino terræ mixto, ac cooperi vas, & obserua quod in eo est, & continuè coquite, donec terra fiant.

SENTENTIA XLVI.

ASCANIVS: Cùm legimus in libris Philosophorum, quòd natura tantùm vna est, quæ omnia superat, scire oportet, quòd vna & vnum composita sunt. Nónne videtis hominis compositionem esse ex anima & corpore? sic oportet nos duo coniungere: quam commixtionem Philosophi compararunt coniugibus: ex quorum amplexu resultat aqua aurea. Sed hoc de secundo Opere: de primo dicam pauca: Irritate bellum inter æs & argentum viuum, donec ad interitum veniãt & corrumpantur: tunc æs concipiens argentum viuum coagulat ipsum. Argentum verò viuum concipiens æs, cõgelatur in terram. Igitur pugnam irritate, ærisque corpus diruite, donec puluis fiat. Masculum verò fœminæ (quæ ex vapore fit) & argentum viuum coniungite, donec masculus & fœmina fiant Etheel. Qui enim per Etheel eos in spiritum vertit: deinde rubeos facit, omne corpus tingit, eò quòd cùm corpus diligenter teritur, munda ex eo anima, spiritualis ac sublimis extrahitur, quæ omne corpus tingit, & est sulphur naturæ, quod variis nominibus nuncupatur.

SENTENTIA XLVII.

DARDARIS: De regimine superque à vobis dictum est: de coniunctione igitur pauca dicam, significans posteritati, quòd non possit abstrahi illa occulta anima, nisi per Etheliã, quæ corpora facit non corpora coquendi,

quendi, continuitate, & Etheliæ sublimatione. Insuper scitote, quòd argentum viuum est igneum, omne corpus comburens, magis quàm ignis, & corpora mortificans, & quodcunq; corpus ei commiscetur, teritur, & morti datur: corporibus ergo diligenter contritis, & prout oportet, exaltatis, fit Ethelię natura, calorem non fugiens, sed tingens æs: & est quod Sapientes antea dixerunt: quòd figit argentum viuum, donec tingatur, quod tinctũ existens tingit. Præterea scitote, quòd ęris corpus magnesia regitur, & argentum viuum habet quatuor in se: tamen nõ habet esse, nisi in humiditate, quæ aqua sulphuris dicitur, & quæ sulphura continet. Sunt autem sulphura animæ occultæ in quatuor corporibus, quæ per se extractæ, seipsas inuicem cõtinent, & naturaliter iunguntur. Si enim occultum, quod est in ventre sulphuris aquâ regatis, & benè mundetis, occultum obuiam naturæ suæ lætatur: similiter aqua suo pari: sed hæc quatuor non tinguntur, verùm Quintum tingunt. Propterea dixerunt Philosophi, quòd quatuor numi vulgi non tingunt, nisi æs, quod æs tinctum, postea tingit numos vulgi.

SENTENTIA XLVIII.

MOSIVS: Hoc vnum, quod sæpe nominatum est, Philosophi multis nominibus nuncupauerunt: aliquãdo duobus nominibus, quandoque etiam tribus nominârunt: dicam autem ego vobis iam quid sit: vnum est illud igneum: duo est compositum in eo, & tertium est aqua sulphuris, qua abluitur & teritur, ac regitur vnum, donec peragatur. & hoc est, quod innuit Philosophus, cùm dixit: Argentum viuum, quod tingit aurum, est argentum viuum Cambar: nihilominus tamẽ Philosophi distinguunt, & dicũt: Aliquando est Cambar, aliquando auripigmentum, sed ita oportet intelligatis: Argentum viuum Cambar, est Magnesia: Argentum verò viuum seri, auripigmentum est sulphur, quod ascendit de composito misto. Oportet igitur vos illud spissum commiscere veneno igneo, & putrefacere, ac diligenter terere, quousque spiritus fiat: in altero occulto spiritu, & tunc fit tinctura, quæ tingit omnia, quæ vultis.

SENTENTIA XLIX.

PLATO inquit: Oportet, cùm hæc dissoluuntur corpora, cauere ne comburantur, & ea abluere aqua marina, quousq; totum sal in dulcorem vertatur, & clarescat, ac tingat. Et oportet vnum tingens spiritum fieri, & alterum tinctum remanere non fugiens. Spiritus namque à corpore separatus, & in altero spiritu occultatus, fecit vtrumq; fugiens: de quo Sapientes dixerunt: Fugienti ianuam reserate, ne fugam accipiat. Conuertens namq; in se spiritum sulphureum, sibi similem faciet, & vterq; fiet fugiens, eò quòd facti sunt aërei spiritus: de quibus quoque Philosophi dixerunt: Non fugiebant cum fugientibus: & tamen fugientes facti sunt: propterea reiterauêre ea, & facti sunt non fugientes, sed simul vnum corpus, simile corpori à quo abstracti fuerunt. de quo vno Sapientes dixerunt: Quòd tingens & tinctũ vnum facti sunt, & hic spiritus in altero spiritu occultatus est humidus. Propterea oportet vos non ignorare, quòd humidorum vnus est calidus, alter verò frigidus: & quamuis humidum frigidum inconueniens sit humido calido, vnũ tamẽ efficiunt. Et ꝓpterea illa duo corpora prætulimus: quia iis totum opus peragimus, & corporea incorporeis regimus, donec incorporea corpora fiant, ignem nõ fugientia: & tũc illa corpora meliora sunt & preciosiora omnibus aliis corporibus. Accipite ea ergo, quę non fugiunt, & coniungite ea, & abluite corpora eorũ cũ incorporeo, donec incorporeũ corpus recipiat, non fugiens: & vertite terram, in aquam, in ignem, & ignem in aërem, & celate ignem in intimis aquæ: terram verò in ventre aëris, ac calidum miscete humido, siccum verò frigido, & habebitis magisterium: scientes quòd Natura naturam superat, & Natura naturam vincit, ac Natura naturam continet.

SENTENTIA L.

ACTOMANVS inquit: Philosophi de rubigine frequentissimè tractauerunt. Rubigo autem fictum nomen est non verum: dico tamen vobis, quòd rubigo sit secundum opus, quod ex solo auro fit, atque ob id

Irudi-

Irudinem vocauerunt, quia in sulphureo auro celatur, quemadmodum Irudo in aqua. Est igitur rubigo rubefactio in secundo opere: in primo enim rubiginem facere, est dealbare opus, in quo Philosophi iusserũt poni auri florem, & aurum æqualiter.

SENTENTIA LI.

MVNDVS ait: De rubigine satis tractatum est, dicam igitur, de veneno. Venenum non est corpus, eò quòd subtiles spiritus tenuẽ ipsum spiritum fecerunt, & corpus tinxerunt, & in venenum verterunt, quod venenũ Philosophi asserunt omne corpus tingere, atque ob id opinati sunt, quòd qui aurum in venenum vertit, is ad popositum iam peruenit: qui verò non, nihil efficit. Dico autem, quòd nisi igne res attenuetis, quosq; illæ res vt spiritus ascendant, nihil dum perfecistis. Hic igitur est spiritus ignem fugiens, & fumus ponderosus, qui dum corpus ingreditur, vniuersum penetrat, & natura eo lætatur: Atq; ob id dictum est; Accipite spiritum nigrum, & eo corpora diruite & cruciate, donec alteretur.

SENTENTIA LII.

PYTHAGORAS ait: Artis huius inuestigatores scire oportet, quod Philosophi de continuatione multipliciter tractauẽre. Iubeo ego autem vos, vt argentum viuum corpore Magnesiæ constringere faciatis: vel corpus chuhul, vel sputum Lunæ, vel sulphur incombustibile, vel calcẽ assatam, vel alumẽ quod est ex pomis, vt scitis. Quòd si cuilibet istorum esset singulare regimen, nõ dixissem vt scitis. Intelligite ergo, quòd ex sulphure & calce, & alumine, quod est ex pomis, & chuhul fit. Omne illud nihil aliud est, quã aqua sulphuris. Et scitote, quòd Magnesia cum argento viuo miscetur, & sulphura inuicem sequuntur. Non igitur oportet vos illam dimittere Magnesiam absque argento viuo. Cùm etenim componitur, fortissima compositio nominatur, quę est vna ex decẽ, de quibus Philosophi tractauẽre. Insuper sciatis, quòd cùm magnesia cũ argento viuo dealbatur, oportet vos in eam aquam albam cõgelare, & cùm rubificatur, rubeã quoq; aquam cõgelare.

Nam quòd Philosophi dixerunt in suis libris: non est vnum regimen. Prima enim congelatio stagni est, æris & plumbi: secunda est sulphuris & aquæ eius, & totum compositum hoc non emitur, nec aliud quicquam est, quàm vapor & aqua: & regimen eius nihil aliud, quàm sublimatio argenti viui, & vnio cum corpore Magnesiæ. Ac proinde dixerunt, quòd sulphuris aqua munda, ex solo est sulphure, & nullum sulphur fit absque suæ calcis, argentique viui & sulphuris aqua.

SENTENTIA LIII.

BELLVS: De compositione multa tractata sunt: cõpositio autem & contactus vnum quid sunt. Accipite ergo ex altera compositione partem, & partem ex auri fermento, eisque mundam sulphuris imponite aquã, & habebitis patens arcanum, quod omne corpus tingit. Sed interim est notandum, quòd aqua munda, quę ex sulphure est, non est ex solo sulphure, verùm ex pluribus composita rebus, quæ vnum sulphur efficiunt. Fit autem talis compositio in hunc modum: Miscete pugnans in igne non pugnanti, coniuncta namque in igne conuenienter præliantur, & amicitia fit constans. Et hoc innuerunt Philosophi, cùm dixerunt: In decoctione parum sulphuris multa comburit dura corpora, & humor, qui relinquitur, humida pix, balsamum gummi, &c. nominatur. Verùm hoc arcanum est, quod aperiam vobis. Hoc arcanum ex duabus procedit compositionibus: sulphuris scilicet & Magnesiæ. Et Philosophi hoc compositum in vnum redactum, Aquam nominauerunt, & sputum boletorum, spissum auri. In argentum verò viuum reductum, vocauerunt Sulphuris aquam. Sulphur autem cùm sulphur continet, dicunt ignem esse venenum, quod est patens arcanum, proueniens ab iis, quos nostis.

SENTENTIA LIV.

PANDVLPHVS: Iubeo vt argentum viuum ex Cambar capiatis, & eum in tabernaculis sublimetis: est enim alterum sulphur, de quo antea dictum est: & sic sulphur sulphuri miscebitur, & multa ex eo procedẽt opera: Eo autem

autem ſublimato, procedet illud argentum viuum à Cambar, quod Ethelia, auripigmentum, Zendrio, Ebſemech, Magneſia, Chuhul, & mulis aliis nominibus nuncupatur: de quo Philoſophi dixerunt, quòd natura in ſuo ventre erat occulta. Recto autem illo (quoniam omnium decem eſt perfectio) ſuo regimine, mox conueniens apparet eius alba natura, nec in eo vmbra vlla apparet: tunc Sapientes vocârunt plumbū ex Ebmich, Magneſia, Martech, & æs album. Quod vbi verè dealbatum eſt, vmbra caret, & omni nigredine, & ſua dimiſit corpora ſpiſſa & ponderoſa, nullum corpus penetrantia, & ſimul cum eo mundus ſpiritus humidus aſcendit, qui ſpiritus tinctura eſt. Ideoque Sapientes dixêre: æs animam & corpus habere, anima autem eius eſt ſpiritus: corpus verò ſpiſſum: Id igitur ſpiſſum oportet vos diruere, quouſq; eius ſpiſſum ſpiritū extrahatis, ex eo tingentem, extractum ſpiritū leui ſulphure miſcete, & peragetis propoſitum.

SENTENTIA LV.

MORFOLEVS: Oportet, Sapientes viri, lento igne primùm humiditatem comburi, vt exemplo nobis mōſtratur in generatione pulli: & vbi augmentatur ignis, vas vndique obturetur, ne corpus æris, & ſpiritus eius fugiens extrahatur. & hoc innuerunt Sapientes, cùm dixerunt: Accipite argentum viuum ex æris flore, quem ſcilicet æris florem, noſtri aquam dixerunt, & igneum venenum ab hominibus extractum. Et iterum dixerunt: Cùm omnia vnum fiunt, facta ſunt corporea incorporea, & è conuerſo. Præterea dixerunt, quòd omne corpus diſſoluitur cum eodem ſpiritu, cui eſt mixtum: & quòd omnis ſpiritus à corpore alteratur & coloratur, in quo conſiſtit color tingens. Benedictū ergo ſit nomen eius, qui electos ſuos docuit corpus in ſpiritum vertere: qui ſpiritus calorem habet incorruptibilem, & quòd ſulphur fugiens extiterat, factum eſt ſulphur incombuſtibile. Scitote inſuper, doctrinæ filij, quòd qui poteſt ſpiritum fugientem rubeum facere corpore ſibi coniuncto: deinde ex illo corpore & ſpiritum tenuem naturam in eius ventre occultā extrahere ingenio ſub-

tili, inuenit opus. Et notate quòd prolixitate coquendi tingit corpus, & hoc dixerunt Philosophi dicentes: Quòd rebus fortiter contritis, & igne diligēter coctis, fiunt tincturæ fixæ, & quicquid in libris suis occultè narrauerunt, argentum viuum significare voluerunt: quod aliquando dicitur aqua sulphuris, aliquando plumbum, aliquando etiam numus.

SENTENTIA LVI.

YSIMIDRVS: De æris regimine & humidi spiritus satis superque tractatum est, absoluam quod est omissum. Sciendum itaq; est: quòd Philosophi multa nomina posuerūt, & quòd aliquando dicitur aqua Etheliæ, de qua superiùs dictū est, quę aqua cùm dealbatur, albificat & tingit. Ac vocarur ab eis flos auri, & antequā tingat, & ad hunc finem perueniat, vocatur æs. Cū verò quatuor rebus, quas Sapientes vrinas fermentatas vocauerunt, coniungitur, vocant eam Cor, & colla auri, & nomina ista ficta sunt: tamen vera, & vnū solum significant, scilicet argentum viuum ab hominibus extractum, ex quo & cum quo omnia fiunt, & dicitur esse aqua mūdana, quæ omnē vmbram delet. Et sciendum quòd cùm dealbatur hoc argentum viuum ab hominibus extractum, efficitur sulphur, quod à sulphure continetur, & est venenum quod marmori splendenti assimilatur. & hoc vocauerunt Philosophi Etheliā, & Auripigmentum, & Sandarich, ex quo tinctura & spiritus mundus lento igne ascendit, & ex quo flos sublimatur. Et hoc totum secretū nihil aliud est, quàm argētum viuum ab hominibus extractum, id est, per homines. Porrò sciendū est, quòd arcanum æs dealbare non poterit, donec fuerit in priore opere dealbatum. Notandum est etiam, quòd hoc sulphur consueuit fugere: & cū sua spissa figit corpora, & sublimatur sicut vapor, oportet eum alio modo, argento viuo sui generis retineri, & fugam cohiberi: & hoc est quod dixerūt Philosophi, scil. quòd sulphura sulphurib. continentur. Et nō dubitetis, quia sulphura fugiunt, nisi argento viuo sui generis retineantur: & non credatis, quòd figat corpora, & postea fugiat. Philosophorum intentio innuit: vt argen-

vt argentum viuum album vel rubeum sulphuri sui generis misceatur, & proculdubio non fugiet. Argentum ergo viuum, argento viuo sui generis iungite: quo peracto maximum habetis arcanum. Eius confectiō ex eius gumma & floribus lento igne coctis constat, & hoc est acetum, sal, & nitrum, & Muchal, cùm est factum rubeum, & quodlibet elementum in numo nostro consistens, versum est in rubiginem.

SENTENTIA LVII.

OBSEMEGANVS: Dico quòd inuidi totam artem hanc nominum multitudine vastauerunt: ars tamen est, secundùm quam iussére Philosophi aurum numosum facere, & eum calcinare, sublimare, figere, terere, dealbare, coagulare, coquere, & in rubeum vertere: & vocauerunt Etheliam ignem, & vas cribrum, aquam sulphuris, copulam: & hoc totū nihil aliud est, quàm contritio & dealbatio. Præterea dico, quòd argentum viuum apud visum albū est. Cùm autem fumus ei aduenit, vertitur in rubeum, & fit Combar, hoc est, venenum, & hoc innuerunt Philosophi, dicentes: quòd natura plumbi facilè conuertitur: propterea sæpenumerò reiterauerunt hoc verbum conterere, vt multis modis monstrarent spiritus in vase occultos abstrahere, & qua imposita ꝓhibere ne cōburantur, aliàs ignis ipsos facilè comburit. Sed aqua apposita, quantò plus flamma eos inuadit, tantò plus in visceribus aqua penetrat & prohibet, ne flamma comburantur. Atq; ob id etiam antiqui multa tractauerunt de sublimatione, quia nisi res igne fortiter conteratur, Ethelia nō ascendet, quod voluit Hermes innuere, cùm dixit: Cribrate res quas nostis, & altiùs liquefacite.

SENTENTIA LVIII.

ARZOCH ait: Nisi res igne conterantur, Ethelia nō ascendet, & ea non ascendente nihil facitis. Videtis enim quòd ventus meridiei plurimus cùm exhalatur, nubes sublimari facit, marisq; vapores eleuat, hoc est vas, & testa, in qua est sulphur incombustibile. Moneo autem vos, vt argentum viuum, quod ex pluribus est confectum, congelatis, vt duo tria fiant, & quatuor vnum, ac duo vnum.

SENTENTIA LIX.

ANAXAGORAS: Accipite combuſtum fugiens, corpore carens, & incorporate eum. Deinde ſumite ponderoſum, fumum habens, habile ad bibendum, hoc eſt, vt rem clariùs exponam: hoc combuſtum fugiens, & ad bibendū ſciens, eſt Ethelia, quæ cùm ſulphuri coniuncta eſt, vitreo vaſi igni imponite, & coquite, donec Cambar fiat, & peragat arcanum quod quæritis. Coquite ergo, & non pigeat vos reiterare: tota enim perfectio ſulphuris in decoctione tabulæ conſiſtit. Coquatur igitur, quouſque fiat rubigo. Omnes quidem Philoſophi dixerunt: quòd qui rubiginem in venenum aureum poteſt conuertere, opus peragit: ſin autem inuanum laborat.

SENTENTIA LX.

PITHEM: Dico quòd cùm Magiſter de aqua iſta primò tractaſſet: poſtea in fine ſui libri loqui voluit de fermento auri. Quare mirum eſt, cur inuidi finem ante principium in ſuis tractatibus poſuerunt, præcipiendo in auri fermento, aquam ſulphuris mundam cum aliquantulo gummæ commiſceri. Præterea putrefactionem omiſerunt, de qua pauca dicam. Putrefactio non fit abſque humido & ſicco, & ex vtroq; naſcitur operis principium, licet in tres partes inuidi hoc opus diuiſerunt.

SENTENTIA LXI.

CONSTANS: Quid nobis cum inuidis & eorū tractatibus? Certum quippe eſt, hoc opus quatuor habere naturas, quæ ſunt ignis, aqua, aër & terra: quæ niſi habeantur, nihil vnquam generatur, nec quicquam abſoluitur in arte. Iungite ergo ſiccum humido, hoc eſt, terram & aquam, & coquite igne & aëre, quouſq; ſpiritus in anima deſiccetur, ſcientes quòd tenue tingens ſumit virtutem ex tenuiſſima terræ, aëris & aquæ parte, & exſiccatur. Hic enim eſt modus operis noſtri, vt omnia in terram vertãtur. Nolite ergo res multiplicare: inuidi quidem eas multiplicauerunt, & varia deſcripſerunt regimina, vt inquiſitores fallerent, & aſſimulauerunt hoc

runt hoc

runt hoc opus ſicco, omni lapidi & metallo, pellibus animalium, omni reptili & volatili. Vos autem ſcitote, quòd corpora corporibus tingũtur, & corpora corporibus figuntur, & quod Philoſophus dixit: in arte eſt argentum viuum de Cambar, & in numis eſt argentum viuum de maſculo, & nihil aliud curate, quoniam non ſunt niſi hæc duo argenta viua.

SENTENTIA LXII.

ASTRATVS: Qui veritatem vult aſſequi, capiat Solis humorem & ſpiritum Lunæ, veritatem dico, nec aduerſa adfero: Numos enim quos Philoſophi capere iuſſerunt, numi Hermetis ſunt, de quibus partem ſumi iuſſit, & ex ære Philoſophorum partẽ, & numis miſcere ac vaſi imponere, obſtructo diligenter ore, & coquere ſeptem diebus, & tunc vertitur æs in numos. Coquatur ergo iterũ, & non tædeat vos decoctione: poſtea aperiatur vas, & inuenietur nigredo, quæ abſumpta apparebit albedo nobiliſſima. Poſtea ponatur in locũ ſuum, & iterum coquatur, donec lapilli in ſiccũ vertantur: poſtea coquatur igne fortiori, quouſq; lapis durior fiat & confringatur, ac in cinerem vertatur. O quàm precioſus eſt cinis ille. Viri Sapientes intelligite illud: Aquæ ſuæ iterum coquite, donec liquefiat: poſtea coquite ipſum, & imbuite ipſum cum aqua permanente, donec compoſitio dulcis & ſuauis ac rubea appareat. poſtea imbuite donec humida fiat: demum coquite igne fortiori, &, vt dictum eſt, os vaſis claudite. Hoc eſt regimen quo corpora fugientia nõ fugientia fient, & ſpiritus in corpora, & corpora in ſpiritus vertentur, ac ſe inuicẽ nectentur, ac vltimò fient corpora ſpiritus, animam habentes & tingentes ac germinantes. Quapropter diligenti opera æs dealbate aqua permanente, donec accidat ei rubigo, & congeletur, fiatq́; corpus Magneſiæ: deinde coquite donec totum corpus confringatur, & ita fugiens vertetur in cinerem, & efficietur æs vmbra carens, & tinctura Philoſophorum.

SENTENTIA LXIII.

ANASTRATVS: Dico vobis quòd hoc ſecretum inuidi variè depinxerunt, aliquando in membra, in phy-

ficam ratiocinationem, Astronomiam: & interdum
assimilauerunt arboribus, metallis, & vaporibus ac
reptilibus: & quantò plus poterunt, ipsa nomina multi-
plicauerunt. Ego verò vobis dico, sumite ferrum facite
inde laminas, postea aspergite eas veneno, & ponite in
vas, cuius os bene occludatur, & cauete humorem
multiplicare. Vel ponatis ipsum siccum, & facite siccū
massam fortem, scientes, quòd si aquam massæ multi-
plicaueritis, non continebit eam, neq; bene ardebit in
camino: & si nimis siccaueritis, non coniungetur, nec
coquetur. Exsiccate ergo eā, & in vase suo ponite cuius
os firmiter claudatur, & postea fiat ignis carbonū de-
super ꝑ dies aliquot: deinde aperiatur vas, & inuenie-
tis in eo, & etiā in coopertorio vasis nodos paruulos,
& hoc est quod igne sibi ministrato, acetum surgit in
altum. Eius namque natura spiritualis est, quia sursum
ascēdit: & ideo moneo vos, vt per se teneatis eā. tribus
enim decoctionibus multiplicatis cōglutinatur, & ab i-
gne cōgelatur, eiusq; natura cōuertitur in naturam. Sic
Cambar similiter decoctione & liquefactione tali dis-
iungitur. Notum etiam facio vobis, quòd ista frequenti
decoctione cōsumitur tertia pars aquæ: residuum verò
eius efficitur ventus, qui Cambar & spiritū eius portat
in ventre suo. Præter hæc dico quòd nihil est preciosius
arena maris rubea, & est sputū Lunæ, quod Solis lumi-
ni iūgitur & cōgelatur. Et quantò plures trāseunt dies,
tantò fortius cōgelatur, & non comburitur. Solis enim
beneficio coctū congelatum est: & albedo illa præstan-
tissima facit eum terrenum ignem superare.

SENTENTIA LXIV.

BALGVS: Quidam fructum istius artis Tulleas de-
scripsit, & mirabili modo me cœpit docere, dicens:
Quòd absq; labore inuenitur eius operatio. Cumque
autē de eius incremento & ædificatione cœpit docere,
talia dixit: Accipe arborem illam, & ædifica sibi do-
mum rotundā & tenebrosam, & rore circundatam, &
pone in eam veterem hominem cetum annorum, &
claude domum, ne ventus aut puluis intret ad eos, &
dimitte eos in domo illa centum & nonaginta diebus.

Dico

Dico ego vobis in veritate, quòd senex ille non cessat comedere de fructu arboris illius, donec iuuenescat. O quàm mirifica est arbor illa; quæ suis fructibus animam in corpus iuuenile transfundit; & patrem in filium conuertit.

SENTENTIA LXV.

THEOPHILVS: Scitote, charissimi, quòd quamuis inuidi dispositionem hanc multis celauerint nominibus, vno tamen nominauerunt eam, scilicet Aquã vitę. Nam cùm dictus senex sibi iungitur, perfectè moritur: postmodũ verò ponitur in Sole, donec liquescat: postea imbibitur, cõgelatur, & ita per dies septẽ fit ferrum rubiginosum. Quòd si hoc est nimis obscurum, narrabo aliud. Quidam fructus exeunt à perfectissima arbore primo Vere, & postmodum æstate florent; & tunc multiplicatur & decoratur arbor, donec fructus perficiantur; & maturando dulces fiant. Simili modo illa mulier fugiens generos, quibus per se, quamuis irata, domestica fit, vt nõ dedignetur se superari, vt eius coniunx suum habeat decorem qui furibundus eam diligit, ac iugiter pugnat cum ea, donec suos cõcubitus cũ ea peragat; & Deus pro voluntate filios multiplicat. cuius porrò decor igne cõsumitur: termino enim finito reuertitur ad eam. Dico etiam vobis, quòd draco ille non moritur: tamẽ illam mulierẽ suos interficiens cõiuges, Philosophi neci dare eam voluerunt: illius enim venter plenus est veneno. Fodiatur igitur sepulchrum Draconi, & sepeliatur mulier cum illo: cumque Draco se cum ea mixtum videt, emasciatur & vertitur in sanguinẽ. Quod cùm vident Philosophi in sanguinem versum, ponunt eum ad Solem, quousq; lentitudo cesset, & sanguis arescat: & tunc apparet venenum, & occultum manifestatur.

SENTENTIA LXVI.

BODILLVS: Scitote quòd absque complexione non generatur aliquid. Sperma denique ex sanguine & libidine generatur, & nutritur caliditate & humiditate sanguinis: post quadraginta verò dies formatur fœtus; Et nisi esset humiditas, non solueretur sperma, nec

procrearetur fœtus. Illũ verò sanguinẽ constituit Deus
ad nutrimentum spermati, donec fœtum producat, qui
productus non nisi lacte nutritur quandiu paruus est:
& quantò plus calore naturali exuitur, tantò plus ossi-
bus confortatis in iuuentutem ducitur, ad quam per-
ueniens sibi sufficit. Simili modo oportet vos in hac
arte laborare, scientes nihil absq; calore generari: sed
calor intensus exhalare facit, frigus verò perire. Tem-
peratus verò calor est suauis corpori, & per eum lenifi-
cantur venæ, & calor innatus alitur & augmentatur.

SENTENTIA LXVII.

MOSCVS: Scitote quòd inuidi modum plumbi for-
mandi multis modis narrauerunt, causa decipiendi po-
steros, varia fingendo instrumenta. Ego autem dico,
quòd nulla instrumenta fiunt, nisi ex nostro puluere al-
bo, stellato, splendido, & ex lapide candido: à quo pul-
uere apta fiunt instrumenta pro ouo: non tamen nomi-
nauerunt ouum, vel cuius auis ouum sit. Porrò eorum
regimẽ quod diximus, difficillimum inquit est. Nam si
compositum plus quàm oportet regatis, eius lumen à
pelago sumptum extinguitur, & ideo iusserunt Philo-
sophi hoc opus subtili meditatione regi.

Accipite ergo & regite ipsum Luna, & arenæ impo-
nite quousq; dealbetur, scientes, quòd nisi patientiam
habeatis, errabitis in eius regimine, & corpus corrum-
petis. Coquite leni igne donec appareat albũ: deinde
aceto extinguite, & tum videbitis vnum à tribus socijs
dimissum. Et scitote quòd primum commiscet, secun-
dum comburit, tertium liquefacit. Iungite ergo primò
nouem partes de aceto cùm calescit vas, & iterum no-
uem partes cùm calefactum est vas apponite.

SENTENTIA LXVIII.

MVNDVS: Quidam Philosophi nominauerunt au-
rum Chelidoniam, Karnech, Geldum, &c. & vnum ta-
men & idem sunt: & nomine proprio subtracto, voca-
uerunt hoc secretum, Nigrum, quoniam à pelago no-
stro extractum est. Et dico vobis, quòd antiqui do-
ctores Tyrio colore fixerunt Keukel. Color autem no-
ster Tyrius, puluis à me describetur, qui quidem à mari
rubeo

rubeo nostro & purissimo extractus est. Et sunt illi plurima nomina imposita, quæ vera tamen sunt Exemplum habetis etiam in tritico quod molitur, & tunc aliud nomen consequitur: deinde cribratur, & diuersis nominibus nominatur. in rei tamen veritate vnum est frumentum: sic hoc secretum nostrum secundùm vnũ quodque regimen nominatur variè.

SENTENTIA LXIX.

RARSON: Scitote quòd illa natura, de qua sæpe dictum est, masculus est & fœmina, & quòd Philosophi vocauerunt eam Magnesiam, eò quòd in ea est maximum arcanum. Ponite ergo Magnesiam in suo vase, coquendo eam diligenter, & vase post septem dies aperto, inuenieris ibi aquã, quam coquite amplius, donec coagulando seipsam contineat. Scientes quòd inuidi in libris suis pelagus per humorem significare voluerunt, & pro vase posuerunt pannum, & pro natura medicinas: ipsa tamen vna est quæ germinat & floret.

SENTENTIA LXX.

AGADIMON ait: Coquite æs donec exeat nigredo, quam numum vocant, & res artis nostræ bene miscete, & inuenietis nigredinem statim, quæ est plumbum sapientum, de quo Sapientes in libris suis multa tractauerunt.

SENTENTIA LXXI.

ORFVLVS: Scitote quòd in principio miscere oportet elementa syncera & amœna super ignem lentum: & oportet etiam caueri, ne ignis sit nimis fortis, donec seipsa contingant elementa, & plenè commisceantur, ac post modum desiccentur, scientes quod vnum comburit aliud & diruit: & vnum confortat aliud, ac docet eum contra ignem præliari, cui residuum humoris totius iterum commisceri oportet, & tunc exaltatur eius rubor. & hoc est quare elementa igne cocta lætantur, & alias vertant naturas, eò quòd non liquidum fit liquidum, quod est caput huius artis, & hoc humidum siccum facere, & fugiens fixum est arcanum. Conuersione autẽ facta dimittuntur in ignẽ, donec spissum at-

tenuetur, & rarum tingens fiat. & hoc quidem taliter composita gignunt, & germinant quod quæritur, coloribus quoque incipientibus apparere, prodibunt miracula, & tandem incipit Tyrius color apparere. O natura cœlestis, naturas tingens: ô illius cœleste naturæ regimen, elementa conuertens & multiplicans cõpositum, mouens vnicum. Dico vobis quod nihil preciosius est naturis illis.

SENTENTIA LXXII.

EMIGANVS: Legendi sunt libri Philosophorum: non frustra enim dixerunt: Inspicite lactantem puerum, & nõ impediatis eũ, in eo manet arcanum, ex quo bona operantur Sapientes. de quo etiam dixerunt: Comburite æs, comburite argentum viuum, & comburite aurum. Hoc si tenebrosiùs dictum est, dicam clariùs: Comburere, comburere, comburere, non est nisi vnũ, scilicet dealbare, & rubeũ facere est viuificare. Et vobis dico, quòd definitio huius artis est corporis liquefactio, & animæ à corpore separatio. Insuper dico quòd æs nostrum habet animã & corpus sicut homo: oportet ergo dirui corpus, & animam ab eo separari. Proinde dixerunt Philosophi, quòd Saturni splendor, dũ scandit in aëra, non apparet nisi tenebrosus, & Mercurius radijs Solis occurrit: deinde argentum viuum virtute ignea corpus viuificat & perficit.

SENTENTIA LXXIII.

ATTAMANVS: Scitote, fratres, quòd opus nostrum quod quæritis, ex maris fit generatione, quæ post Deũ omnia perficit. Accipite ergo lapides marinas veteres, & assate carbonibus, donec albi fiant, & extinguite aceto albo: si fuerint vnciæ viginti quatuor, extinguite calorem illorũ tertia parte aceti. postea coquite in solem & terram nigram per viginti quatuor dies: opus verò secundum à die mensis Septembris decimo, ad decimum gradum Libræ perficitur. Sed huic operi secũdo acetũ nolite apponere, sed permittite ipsum decoqui, donec acetũ suum totũ biberit, & terra fixa fiat, vt terra Aegyptiaca. Et scitote quòd opus vnũ alio citiùs exsiccatur, aliud tardiùs, & hoc fit ob coquendi diuersitatem.

SEN-

SENTENTIA LXXIV.

FLORVS: Coquendi dispositionem complebo, dicoq; quòd signum primæ decoctionis est sui ruboris extractio. Rubedinem autem ita accipite. Cùm videritis ipsum iam nigrum totum, scitote quòd in illius nigredinis ventre albedo occulta est, tunc oportet albedinem illam extrahi à sua nigredine. In secunda verò decoctione ponatur illa albedo in vase cū suis instrumentis, & coquite leniter donec omnia alba fiant. cūque albedinem illam superuenientem in vase videritis, certi estote, quòd rubor in illa albedine est absconditus: & tunc oportet vos ipsum abstrahere, & tandiu coquere, donec totū fiat rubeum. Et scitote, quòd prima nigredo ex natura Martech fuit, & ex illa nigredine exortus est rubor, qui rubor nigrum emendauit, & pacem inter fugiens & nō fugiens composuit. Fit autē hoc ita: Res cruciata in corpore mergitur, & vertit ipsam in naturā alterabilem. Et scitote quòd illud sulphur corpus denigrans non potest tangi, nec cōtrectari: sed hic cruciat & tingit. Item scitote, quòd illud sulphur denigrans, est id quod nō fugienti aperit ianuam, & etiā non fugiens in fugiens conuertit. Nónne videtis quòd crucians cū nocumento vel corruptione nō cruciat vtilitate & coadunatione? Sciatis etiā pro certo, si eius cruciatus esset noxius vel incōueniens, nō compleretur ab eo quousque colores inuariabiles extraheret: & hoc vtique Aquam sulphuris nominauimus, quam aquam ad rubeas tincturas aptamus, quæ quidem deinceps non denigratur. & licet postea non denigret, non fit tamen de nigredine illa tinctura, sed clauem esse vobis intimaui.

SENTENTIA LXXV.

MANDINVS dixit: Nisi hoc arcanum habeat, quod ipsum emendet, non prodest vobis quicquam. ob id dixerunt antiqui: Illud quod perficitur, vnum est, & diuersæ naturæ non emendant ipsum: quod verum est: imò sola vna res sibi conuenit, quā quidem parcè regere vos oportet. ignorātia enim regiminis sępe errare facit. Nolite ergo pluralitatem dispositionum curare, nec

ea quæ fallentes in suis narrauerunt figuris. Vna enim veritatis natura, quam Naturales vnum nominauerunt, in cuius ventre occultum inest: quod quidem occultum non videtur nisi à Sapiente. Qui ergo eius scit complexionem extrahere, pariéq; regit, ex eo eminet natura, omnes naturas superans: & tunc cõplebitur sermo, qui scriptus est: videlicet quòd Natura naturam continet: & tamen non sunt diuersæ naturæ, sed vna, habens naturas in se & res suas, quibus cæteris rebus eminet. Proinde benè fecit Magister, quòd vno orditus est, & vno finiuit: deinde illas vnitates Aquã sulphuream nuncupauit, omnem naturam vincentem.

SENTENTIA LXXVI.

ARCHELAVS: Perbellè descripta est Aqua sulphuris munda. Nisi enim spissa corpora diruantur à natura corpore carente, donec fiant corpora incorporea, & velut spiritus tenuis, non potestis animam illã tenuissimam ac tingentem extrahere, quę in intimo ventris occulta est. Et scitote, quòd nisi corpus diruatur, quousq; moriatur, & ex eo suam abstrahatis animam, quæ est spiritus tingens, nequaquã corpus eo tingere potestis.

SENTENTIA LXXVII.

PHILOTIS: Prima compositio, scilicet corpus Magnesię, ex pluribus fit rebus: quamuis vnum quid factæ sunt, & vnum ab antiquis scilicet, Albar æris nuncupatur. Cùm autem regitur, decem nominibus nominatur à coloribus naturæ desumptis, qui in regimine corporis Magnesiæ apparent. Oportet igitur vt plumbũ in nigredinem conuertatur, & tunc decem prædicta in auri fermento apparebunt cum Sericon, quod est compositio, quæ decẽ nominibus nuncupatur. Sed iis relictis, nihil alud significamus varietate nominũ, quàm Albar æris, eò quòd is tingit omne corpus, quod in compositione introiuit. Cõpositio autẽ duplex est, vna in humido, altera in sicco: & cùm prudenter coquũtur, fiũt vnũ, & nominatur Bonum plurimorũ nominum. Cùm verò rubeum fit, auri flos, auri fermentũ, colla auri, rubeũ sulphur, & auripigmentũ. Dum autem crudum permanet, plumbum æris dicitur, virga metalli, & lamina.

SEN-

SENTENTIA LXXIIX.

AGMON: Pro corolario dicam, quòd qui non liquefacit & coagulat, multipliciter errat. Denigrate ergo terram, & separate eius animam & aquam, & postea dealbate, & inuenietis quod quæritis. Dico etiam vobis, quòd qui terram denigrat, & album igne dissoluit, donec fiat sicut gladius denudatus, & qui priùs dealbationem eius completam ei animam inducit, totumque tabido igne figit, postquam liquefactum fuerit, felix dici merebitur, & super mundi circulos exaltari.

Hoc de lapidis nostri reuelatione, doctrinæ filiis satis esse non dubitamus, cuius vires corrumpi nequeũt. si ponatur in igne, vis eius augetur, quem si soluere vis, soluetur: si coagulare, coagulabitur. Nemo ipso carere potest, & omnes ipso egent. Cumque ei plura nomina sint, vno tamen nomine nominatur, & vbi placet, ibi cælatur. Est quoque lapis & non lapis, spiritus & anima & corpus: est albus, volatilis, concauus, pilis carẽs, quem nemo infrigidatum potest sine offensa tangere lingua: quem si volare facis, volat: & si dixeris ipsum aquam, verum dicis: & si dixeris ipsum nõ esse aquam, falsum dicis. Non tamen pluralitate nominum decipiaris, sed certum habe, quod vnum quid est, cui nihil alienum infertur. Eius igitur locum inuestiga, & nihil alienum inferas: sed sine multiplicare homines nomina, quæ nisi multiplicarentur, sapientiam nostram plurimi deriderent.

ALLEGORIAE SVPER librum TVRBAE.

INCIPIVNT super librum Turbæ allegoriæ, & primò de homine. Accipe hominem, tonde eum, & trahe super lapidem, vel laminam, donec corpus eius moriatur, & pereat spissitudo: securus sciens, quòd cùm suam amiserit spissitudinem, fiet spirituale, redde sibi postea animam suam: deinde pone in balneo per 40. dies, sicut in vulua sperma moriatur, quod vtique re-

generationis naturæ est principium, & surgat creatio, propositumque peragatur. Sume taurum cum carne & sanguine, cornibus pedumq; calceametis, & verte eum in aquam, & cum sanguine misce, totumq; trahe, post ea assa, donec rubescat: postea verte æs in tincturis de iuijs. Recipe Gallum, crista rubea coronatum, & viuum plumis priua, pòst pone caput eius in vitreo vase, & ad horam serua. Pòst conde iterum gallum, & trahe, donec lenificetur, & quousque purificetur, & super marmor extende: deinde cum pennis ab eo remotis, fortissimè trahe & tonde: deinde in equorum fimo, donec plumas inducat, dimittite. Cumque eum gallum, velut gallum vociferantem audieritis, scitote rectam semitam vos ambulasse.

Viperam sume, quæ dicitur de rexa, & priua eam capite & cauda, in his duobus locis liquescit eius venenum, ex quo spiritus procedit. Diuide ergo caput & caudam, vnumquodq; per se in vitreo vase repone. Sume residuum corpus, & coque lento igne, quousq; caro ab ossibus secernatur. Et postea pone eam super lamina, & tamdiu conde, donec vertatur corpus in spiritum, & auferatur ab eo flexibilitas. Non enim potest attenuari lentum: deinde capiti suo iungite, & cum eo terite, donec corpus, quādiu flexibilitas in eo consistit. sicca corpus huiusmodi ad Solem, vel ad ignem, vt videas quod inquiris. Hoc itaq; completo, scito quòd habes corpus corpora perforans, & naturam naturā continentem, & naturam naturâ lætantem, quæ perfectio Tyriaca Philosophorum dicitur. Est in mari piscis rotundus, ossibus & corticibus carens, & habet in se pinguedinem, mirificam virtutem, quæ si lento igne coquatur, donec eius pinguedo & humor prorsus recedit, & postmodum teratur fortissimè, & quousq; lucescat, aqua maris imbuatur: deinde per hebdomadam sepeliatur, & postea assando candidetur. Cumq; fuerit benè dealbatū, & eius aqua sibi reddita: postea proprio humore imbutus: deinde post humoris imbuitionem, quousq; citrinus appareat, assatus, fit collyrium Philosophorum: cuius oculi liniti arcana Philosophorum de facili potuerūt intueri. In maris Luna est spongia plantata,

tata habens sanguinem & sensum, ad modum arboris in mari plantata, & non mouetur à loco suo: quam si regere volueris, habeas tecum falcem, qua seces eam, à longè caueas tibi, ne sanguis inde fluat, quoniam venenum est Philosophorum. Cùm ergo spongiam illam ceperis, priua eam sanguine: deinde in vase vitreo eam repone & custodi. Postmodum sume corpus eius, & ablue aqua marina, donec purificetur, & fiat corpus album, carens turbatione. Postea redde sibi sanguinem suum: deinde ipsum fortiter tere, donec sua fortitudine priuetur odore, & siccum penitùs fiat. Homines oliuas habent, ex quibus oleum extrahunt, & illud est combustibile. Oleum autem Philosophorum non sic extrahitur. Veruntamen eius natura est combustibilis, & immobilis semper persistit, & est modus faciendi ipsum sic: Oliuas quas habemus mundas & integras accipimus, & terimus eas cum aqua sua; postea decoquimus eas. Deinde ponentes eas in loco humido, dimittemus ibi, donec penè dissoluãtur, & donec oleum à suo spisso corpore separetur. Facimus etiam fecem inferius descendere, aquam in medio consisti: oleum verò superiùs emanari. Postea separamus aquam, ponentes super laminam candentem aquâ suâ imbibimus, donec flexibilitatem, quæ in eo est, rectissimè videamus, & tunc ipsum in humido, equorum fimo sepelimus. Deinde siccamus & assamus ad Solem, & septies iteramus, vel quousq; ab omni inquinamẽto mundum & albissimum videatur. Deinde sibi reddimus aquam suã, pòst assimus, donec ventilando sine quiete perficiatur: hoc est vnguentũ Philosophorũ, quod absq; pabulo ardet, & non comburitur. Lignorũ cinerem sumite meũ, imbuite ipsum aquâ marinâ, ponentes ipsum in balneo, donec dissoluatur eius nigredo, quę vocatur Ethel, sublimate, ponentes ipsum in cucurbita cum alembico vitreo, & separate humorẽ ab eo: postea cinerẽ dissoluite, & dissolutum capite, & vrina puerorũ abluite, vel aqua pluuiali, donec candidus fiat sicut lac. Pòst Ethel à corpore diuisum sumite, & cum corpore diligenter terite, pòst in vase vitreo ponite, dimittentes eũ in loco tenebroso, donec videatis vas cãdescere, & veluti Iacinthũ

lucere. Philoſophorum crocus taliter præparatur: Sumatur radix eius cum ſtipite, poſtquam fuerit humidus, teratur cum humiditate ſua in Sole: & poſt hoc dimittatur in balneo, donec ſpiritus eius tingens purus & liquidus emineat, qui totus eſt colligendus, & corpus reſidens abluendum eſt: quoniam quædam flexibilitas & inquinatio conſiſtit intra eam, quæ non niſi laborioſo & ſubtili ingenio euelli poteſt. Capiatur ergo corpus, & abluatur, & ad lentum & tepidum ignis calorem teratur, ad modum eorum, qui linum cum cinere & aqua calcis albæ candidum faciunt, dealbetur. Deinde per noctem vnam dimitte in loco humido: pòſt aqua maris ablutum, roretur paulatim donec pleniſſimè candidetur, quo candidato reddatur ei ſpiritus tingens eius, & fit elixir, omni tempore firmum & perfectum. Corallus eſt quoddam vegetabile, naſcens in mari, radices & ramos habens, & generatur humidus. Vento autem Septentrionali flante, indureſcit, & fit corpus rubeum, quod cùm videt, qui per mare nauigat, ſecat ipſum ſub aquis: cùm verò exit, vertitur in lapidem, cuius color eſt rubeus, & aptantur in lapides Indorum quoque: vulgus valdè vtitur eo. Simili quoque modo vtuntur, ſcilicet corallo noſtro Philoſophi in arte noſtra: ſumunt enim ipſum, & terunt fortiter, & in aqua maris eum per 21. dies imbuunt, & in balneo cum multa humiditate, donec ſpiritus eius tingens emineat, dimittunt: & hunc ſpiritum ſumentes in vitreo vaſe reponunt, & dimittunt fecem quaſi mortuam: & tamen nec albam, nec rubeam. Poſtea ponunt in ſphæram eam, quam cribrum vocamus. Deinde cum aqua maris tepida imbuunt, & hoc ſepties iteratum, abluendo & ſublimando, donec formam ſalis candidiſſimi recipiat: quo facto, reddunt ei ſpiritum tingentem. Et deinde ponunt ipſum in loco humido, donec rubeſcat, & fiat eius ſpermale. & de hoc ponunt Philoſophi ſuper vitrum, & facit ipſum infrangibile. Et cùm ponitur ſuper argentum, vertit ipſum in aurum obrizon. Lapidem, qui dicitur Borites, ſumunt Philoſophi, qui coloris Indici & varij ſimiliter eſſe dicitur. terunt ipſum, & aqua maris imbuunt: poſtea ponunt ipſum in vaſe vitreo, &

permit-

permittunt eum per dies plurimos in humido loco, donec ſulphur, quod in eo latet, exeat, & hic ipſum colligunt, & in vitreo vaſe reponunt: corpus verò, quod quaſi fuſcum remanet in aqua ſalis diſtillati abluunt, pòſt in calido Sole tempore æſtiuo dimittunt, & hoc toties iteratum, donec ad inſtar marmoris albi coruſcet. Poſtea ponunt in Athanor, & ibi deſiccant. Poſtea reddunt ei ſulphur, quod ab ipſo fuerat extractum, & teritur in eo, quouſque vertitur in lapidem, & ita completur Elixir in perpetuum huius vitæ valiturum. Tinctores habent herbam, qua vtuntur in lana tingenda, ſumentes tantummodo tincturam & lignum relinquentes. Similiter habemus nos in arte noſtra, ponimus terentes & cribrantes ipſum, & vrina puerorum frequenter imbuentes, donec lenteſcat: & ita erit tinctura eius, ab eo poſtea ponimus eum in fimo equino, quouſque purificetur eius tinctura, & ſupra corpus appareat. Quam recipientes in vaſe vitreo ponimus: corpus verò ipſius cum proprio humore terentes, & in loco humido ponentes abluere non ceſſamus, donec candore niueo induatur. Poſtea iungimus ipſum tincturæ ſuæ purificatæ, quam ab eo abſtraximus, & in calido Sole ex ea ipſum imbuimus, & ita recipit virtutem mirificam. Et hæc eſt deſcriptio, quam figuratiuè narrarunt antiqui in proſis ſuis.

ÆNIGMA
EX VISIONE ARISLEI PHILOSOPHI, ET ALLEGOriys Sapientum.

ÆNIGMA I.

CONGREGATIS denuò Philosophorum discipulis quibusdam studiosioribus, Pythagoras, quorum superior Arisleus Abladi filius, deinde Paris Belchioti filius, Armenius Archiæ filius, Meditantalus, Phalisæus, Echamisius & Parmenides, & Eximesias Admiri filius, Auerca quæsiuit ex Arisleo, possétne dicendo efficere, vt exemplo aut parabola liceret inuestigatorib. artis, ex arbore illa immortali, fructus, quam Philosophorum discipuli prædicti, cæteriq; in Turba descripserant, colligere? Et ille lubēter quidem dicam, vt potero, sed non forte satisfacturus voluntati tuæ. Rursusq; Pythagoras: Dic igitur quàm aptè poteris. Et ille: vidi me & quosdā ex Turba equitantes ad maris littora, & ecce habitatores maris secum inuicem cōcubantes, & nihil eis gignebatur: & arbores plantantes, non tamen fructificantes: & seminantes nec quicquam nasci. Et dixi: Quid vobis? Nunquid quamuis multi sitis, nemo Philosophus est, qui vos doceat? & dixerunt illi: Quid est Philosophus? ait ille: Qui res nouit. & illi: Quid prodest eius scientia? & ego: Si in vobis Philosophus esset, filij vestri multiplicarentur, & nascerentur vobis arbores, & non morerentur, & fructus non extinguerentur, & essetis reges, omnes inimicos vestros superantes. Euntes illi, significauerunt hæc domino suo Regi marino. Cumq; ab illo vocati essemus, muneraq; postularet, respondebamus: Munera nos occulta portare generandi scilicet artem, & arbores plantandi, & seminandi, ex quibus arboribus & fructibus qui comedet, nō esuriet vnquam. Et ille: Maximum munus, si hoc reuera misit magister vester. Dicite ergo, quid habetis? & ego: Domine quamuis rex sis, malè tamē imperas & regis: masculos

sculos

sculos namque masculis coniunxisti, sciens quòd masculi non gignunt. Generatio enim ex mare & fœmina est coniunctio, veraque fit generatio, si natura naturæ, masculus fœmellæ, conueniens conuenienti, aptumq; apto commiscetur. Et ille: Filium quidem & filiam habeo, proptereaq; rex sum meorum subditorum, quoniam illi horum nihil habent: ego tamē filium & filiam meo in cerebro gestaui. Et ego: Duc ad nos filium tuū Thabritium. Quo audito, postulaui & sororem eius Beyam nobis adducendam. Rex ait: Cur Beyam vultis? Et ego: Quia generatio non fit absque ea, & quamuis soror sit fratris, & fœmina: tamen emendat ipsum, eò quòd ex ipso est. Producta autē coràm Beya, ecce puella candida, tenera & suauis. Coniungentibus autem nobis Thabritim & Beyam, En ait rex: nunquid vir duxit vxorem suam? Et ego: sic pater noster Adam iussit filios suos, & tu si in hoc acquiesces, ô Rex, beatus eris, & generabunt tibi reges ac reginas, nepotes & neptes plurimos: & filius tuus Thabritis, & soror eius Beya lucrabuntur tibi, & mortui si fuerint, reuiuiscent. Acquiescente autem Rege, & fratre cum sorore concubante, ecce confestim mortuus est Thabritis. Quare rex, me & vos vituperans, in domo vitrea incarcerauit, supra quam domum aliam ædificauit, supra quam etiam aliam, & in tribus domib. capti fuimus. Tunc dixi Regi: Ex qua causa festinans, pœnam nobis intulisti? Trade nobis saltem denuò filiam tuam, fortè reddituta est vitam filio tuo Thabriti. Et ille: Nunquid vultis meā ampliùs interficere filiam? Et ego: Noli festinare Rex, & cruciatus nobis inferre: sustine aliquantulum, & tuam nobis trade filiam, & paulò pòst habebis & filium & filiam denuò viuentes. Tradita autem illa, mansit nobiscum in carcere 80. diebus, & mansimus in tenebris vndarum, & intenso æstatis calore, ac maris perturbationem, cuiusmodi nunquam accidit nobis. Nos igitur fessi, vidimus te magistrum in somnis, & petiuimus, vt nobis subsidium ferres, & mittens discipulum tuum Harforetum, qui nutrimenti author est. Eo autem concesso, gauisi sumus, ad Regem dicentes: Quòd filius tuus viuit, qui morti fuerat deputatus.

AENIGMA II.

De Lapide.

Est in mari nostro pisciculus rotund⁹, ossibus & corticibus carens, & habet in se pinguedinem, mirificamque virtutem: qui silenti igne coctus, donec eius humor pinguedoq; prorsus rodatur & absumatur: postea fortissimè teri debet, & aqua maris imbui, quousq; lentescat: deinde per hebdomadam sepeliri: deinde assari, donec candescat. Cumque candeat, & satis albescat, & eius aqua sibi reddita, & postea humore suo proprio imbutus: & demum post humoris imbibitionem quousque citrinus appareat, assatus, fit collyrium Philosophorum: cuius liquore oculi liniti, arcana Philosophorum facilè possunt videri intelligique.

AENIGMA III.

Radix est, quæ tum stipite suo viridi seu succoso teratur, & sua humiditate propria ad Solem: postea mittantur ad balneum, lauenturque donec spiritus eius, siue radicis sal, & lotio purus, liquidus, & veluti tingens appareat, qui colligendus est totus, & corpus siue feces atræ, squamæúe residentes, in balneo penitus abluendæ. Quoniam fluxibile quid & inquinatum consistit in eis, quod nisi laborioso ingenio & subtili euelli non possunt. Capiatur ergo corpus, & abluatur, & ad tepidum ignis calorem teratur, & aqua maris roretur paulatim, donec plenissimè candidetur, quo candidato, reddetur ei spiritus eius siue lotio, & fit Elixir successu temporis firmum & perfectum. Sublimatur etiam hæc radix per retortam infrigidam, & mercuriascit.

AENIGMA IV.

Viperam sume, & priua eam capite & cauda: in his enim duobus locis quiescit eius venenum, ex quo procedit. Diuide ergo caput, & caudam, vnumquodque per se in vitreo vase repone. Sume residuum corporis, & coque lento igne, quousque caro ab ossibus secernatur. Et postea pone super laminam, & tamdiu coque, donec vertatur corpus in spiritum, & auferatur ab eo fluxi-

fluxibilitas. Non enim potest attenuari quod lentum est. Deinde capiti suo iungito, & cum eo tere tamdiu, quamdiu fluxibilitas in eo consistit. Sicca corpus huiusmodi ad Solem vel ad ignem, vt videas quod inquiris. Hoc itaq; completo, scito quòd habes corpus corpora perforans, & naturam, naturam continentem, quę compositio Theriaca Philosophorum dicitur.

AENIGMA V.
Mercurius de se loquitur.

Mater me genuit, & per me gignitur ipsa: dominabatur denuò mihi: de cætero autem dominabor illi: quia persecutor matris meæ factus sum: Ipsa tamen me vt pia nunc fouet, & nutrit filium suum quem genuit, donec ad statum veniet perfectum. Ponas ergo me in humido igne, conterere donec finis operis inducatur. Deinde cùm opus perfectum est, me ad rubedinem forti igne agito. Quia me caliditatis humor augmentat, & siccitatis consumptio necat.

AENIGMA VI.

Super matrem prægnantem seruum rubicundum æqualiter conde: Matrem mortifica, manus eius & pedes abscindens: seruum ipsum balnea, & desponsa hos ambo in linteo vitreo, quod Sera dicitur, & desuper pone Thonar: & obstrue benè cum luto Sapientiæ. Et tunc accipe vitrum cum sponso & sponsa, & proijce eos in fornacem, & fac assare per tres dies, & tunc erũt duo in carne vna. Demum accipe illum album hominem de vase, & mole eum per molendinum, & adde sibi clauem artis cum aquila, & iterum tere cum oleo oliuæ tamdiu, donec siccetur. Hoc fac ter, & habet perfectionis extremum.

AENIGMA VII.

Colligatur vaporis terrei primordialis quãtitas duodenaria, omni abstracta terreitate inordinata, lotione decibili, menstruosaq; infectione præcisa. Addatur germinis fructificandi granum solitarium, in die desponsationis serie alteratione exponendum aluo Philosophico inducatur, solubili amplexu maturãdum impre-

gnantia hac decibili, nec sortiatur, quin minimis vnio-
ne fructiculis deducatur primæua, vt vaporis dispositio
vtriusque connexionis liquorosa elucescat probabili.
Tractetur experientia circumspectabili, quòd filiolis
congruit disciplinæ. Talis inquam vapor vnctuosus,
primùm Philosophorum Hyle indiuisibile, à quo de-
ducuntur trinæ facierum qualitates proportionabiles,
quas scindere nequaquam iubetur. Aluo quoq; effuso,
alchymico phœbo collocetur maturosè Hyle, vt nobi-
le vitalitate destituatur, infima dimensionalis existen-
tia eliciatur, per mortalitatis transmutabilis fore appa-
rentiam. Nihil splendeat nisi vnum, viro lethali feruida
passione prostratum in fauillarum hypostasin confri-
cabilem. Sciatur itaq; gradus plantatæ arboris primu-
lus, ordine sub eodem frigido, aquoso, terreo, quo tra-
ctatu rursus fortem in alucolum adoptatur elemento
combusto mancipetur, sagaci regatur ingenio, vsq; ple-
na luceat digestionis puritas, candidatus in fulmine.
Hoc siquidem prodigium pariterque signum, prodit
lapilli digestibilis fore complementum. Iubetur fieri
motu medietate manualis confusionis porphyrio se-
dule, quousque totaliter præcurrat, vt est prætaxatum.
Notate erudiri hoc sedulo alueolo, soloq; phœbi regi-
mine, tincturam candentem & rubentem, quę sunt per-
pendenda in corpore prætaxato, digestione accepta,
in candoris nitore seu igneo prosternatur denuò, saxo
compaginetur, paucissimas in particulas, motu treme-
bundo, vt vniantur rigatione, partim vniuori, Irroratio
triplicanda, vel quòd videatur fore necessarium, lacte
naturali 200. ponderis sub quantitate. Hoc per regi-
mē vnius, phœbo prostratus mortifero cernitur & mor-
te acerrima suscitari. Gratularis igitur Regi vitam tui
ministrati incorruptibilem. Quoniam quotiens interitū
concernitur, totiens vita essentiali pòst relucescat, quo-
usq; medicinalis perfectus, omnem indebitè sanus, sine
corruptione subiacens, incolumitatem restaurat. Hoc
enim exigitur secundùm vnctuositatem nostri sulphu-
ris oleaginam, fluxibilissimam, in suæ sedulæ rei sub-
stantiæ mundatione, sic fructus colligitur innumerabi-
lis iuxta discretionis gradum. Cautela verò concerna-
tur, cùm

tur, cùm serpens noster conspicitur prægnans, ne ictum tum pereat maturitas, in nidum dum reponitur, calidum nutritiuum cùm virtute exsiccationis porrigatur immensa susceptibili custodiatur, ne alimento superfluo eandem propriam deglutiat, corrumpendo. Quoniam sub consideratione expedit intentio finalis indagati cùm mundationis modo. Intẽtio Philosophorum inuariabilis vno ex ore resonet, vim consistere totalem humectatione inalternata, cùm terreitate subsequenda: & sic finis.

IN TVRBAM PHILOSOPHORVM EXERCITATIONES:

In quibus occulta quædam, & ad artem facientia explicantur.

DEFINITIO LAPIDIS, ET quibus initijs constet.

EXERCITATIO I.

TRACTATVRI de Lapide Philosophorum, videndum in primis, quibus initijs, quibúsve elemẽtis constet Lapis Philosophorum. Consideratione itaque Philosophorum omnium, Mercurius pater est omnium metallorum. Lapis autem Philosophicus est materia metallica, conuertens substantias & formas metallorum imperfectorum. Hanc autem conuersionem non fieri nisi per suum simile, iam dudum ab omnibus Philosophis est conclamatum. Necesse igitur est, Lapidem Philosophorum ex metallica materia gigni. Ex qua autem metallica specie generetur, id sonant omnes Philosophi, præsertim in hoc libello dicentes: In Mercurio esse omne id quod à Sapiẽtibus quæritur. Qua ratione enim eius substantia aut forma illa corporibus adiungitur, talem suscipit substantiam & formam: & sicuti à corporibus tingitur, sic & tingit: & sicut caro genera-

tur ex ſanguine coagulato, ita & Sol generatur ex Mercurio coagulato: & ſicut ſanguis eſt origo carnis, ita & Mercurius origo Solis: & ſicut ſanguis eſt in carne, ita etiã Mercurius eſt in lapide Solis: quia ipſe Mercurius congelatus eſt in lapidem Solis, & ſic Mercurius eſt Sol, & eius Sol eſt Mercurius. Et omnia corpora metallica ſunt Mercurius, tàm pura quàm impura, quia ex eo generata ſunt. Et vt Mercurius eſt principium omnium metallorum, ita & Sol eſt finis ac vltimum metallorum, & omnia metalla munda & immunda ſunt intus Sol, Luna & Mercurius: ſed vnus verus Sol, qui abſtrahitur ab illis: de quo in hoc libro copioſè.

DE CALIDO NATVRALI.

EXERCITATIO II.

EXIMIDIVS.

Calidum naturale deſcribitur, quod in omnibus rebus creatis, præſertim mineralib. ineſt: eo enim indigent Philoſophi: quia hoc calidum naturæ motum virtute caloris ignis, digerit materiam eorum ad formam & ſpeciem debitam. Quam ob cauſam quidam dixerunt, Lapidem Philoſophorum eſſe materiam puram, quæ eſt natura auri, continentem in ſe calorem, qui dat incrementum, & ſua vi & potentia habeat creſcere & multiplicari in ſua ſpecie, ſicut res aliæ omnes.

DE PRIMA MATERIA METALLORUM, *& quomodo ex ſeminali procreatione generentur metalla.*

EXERCITATIO III.

ANAXAGORAS, PYTHAGORAS, LOCVSTOS.

Primò omnium Deus ſublimis creauit quatuor numero ſimplicia, quæ ſunt quatuor elementa eiuſdem eſſentiæ, id eſt, materiæ, diuerſarũ tamen formarum, hoc

rum, hoc est, qualitatum simplicium, quæ ad inuicem conuertuntur. Primum horum fuit aër vt medium temperamentum, in quo fuit siccus ignis insensibilis, & huius ignis spissum in aëre resedit. Aëris verò spissum, & quod ex ignis & aëris spisso coadunatum fuit, in terra quieuit. In conuersione verò aqua conuersa est in terrã, & facta est terra, aqua, quę vocatur Sulphur, & hoc mediante aëre. Terra conuersa est in aquam, & facta est aqua terra, quæ vocatur Mercurius, & hoc mediãte igne. Itaque ex Mercurio & Sulphure sex efficiuntur naturæ minerales, distinctæ à Natura, scilicet,

Saturnina.
Iouialis.
Martialis.
Venerea.
} Hæ sunt immũdæ siue leprosæ: quia principia eorum scilicet Sulphur & Mercurius sunt immunda.

Solaris,
Lunaris,
} Hæ duæ mundæ sunt: quia ex Sulphure & ☿ mundo natæ sunt.

Et hæ quidem naturæ conueniunt in sua radice, quæ est minera metallorum, sed ex accidente distincta sunt.

Septima natura accedit, scilicet, Mercurialis, quæ est aliarum naturarum, id est, materia communis. Hæc natura Mercurialis composita est ex duabus naturis primis simplicibus, scilicet elementaribus, immediatè scilicet natura aquæ, & natura terræ. In ista enim commistione terra conuertitur in aquam mediante igne. Non quòd terra fiat aqua, sed ita quòd terra mediante sua siccitate per operationem caloris ignis, facit constare humiditatem aquæ cum sua frigiditate, ita quòd adhuc obseruatur natura aquæ, quæ est fluxibilitas secundùm vnam partem, & amittit aliam partem, quæ est humectatio, & ideo redditur aqua sicca, quæ fluit & nõ madefacit. Quod autem componatur ex terra per operationem ignis, patet: nam per excessum calidum conuertitur tota substantia Mercurij in terram rubeam. Vnumquodque enim resoluitur in id ex quo est, & in se terminatur propriè: quia cum hoc quod fluit conglebatur. Quòd autem sit ex aqua, patet: quia fluit, & non terminatur termino proprio, sed alieno resistente: fluxibilitas enim ex natura aquæ est. Natura autem mercurialis ὕλη est materia communis ad omnia metalla:

habet enim se sicut semen in vegetabilibus, & sperma in animalibus. Nam ex semine in plantis & vegetabilibus, & ex spermate in animalibus multiplicantur individua, conseruantia speciem vniuscuiusq; generis. Et sicut in vegetabilibus & in plantis est vis quædam germinatiua, producēs ex succositate terræ saliuam quandam nutrimentalem, per virtutes quatuor naturales, quæ succositas secundùm varietatem digestionis, secundùm suas partes transit, quædam in substantiam plantæ, quædam in substantiam foliorum, quædam in substantiam fructuum: in quibus consistit vis quædam seminalis specifica, transmutans reliquum nutrimenti fructuū in semen, quæ est natura procreatrix indiuiduorum, & in vegetabilibus stat loco spermatis, sicut in animalibus est sperma. Sed in his tribus Mercurialibus naturis magna est diuersitas. Nam in animalium genere non fit generatio, nisi ex Mercurio spermatico duarū naturarum, masculini & fœminini, cùm ambo concurrunt in coitum, & per coitum commiscentur, & in vas naturæ proijciuntur, scilicet, in matricē. Ista autem duo spermata non sufficerent, nisi vegetarētur ex proximiori materia conuenienti cum eorum natura, & talis materia est sanguis menstruus. Nam ex sanguine ista duo spermata generata sunt, & in processu temporis secundùm diuersitatem temporū producit ex his spermatib. corpus humanum, quod primò vegetatur, sed cum vegetabili depascitur. postquam benè organisatū est corpus, introducitur anima sensibilis, & ex vnaquaq; specie producitur cum suo compari indiuiduum eiusdem speciei, sicut ex homine generatur homo, ex asino cum asino asinus generatur: similiter ex plantis & metallis, quamuis aliter & aliter. Nam ex plantis duæ sunt viæ generationis, vna per seminationem, alia est per plantationem, id est. insertionem surculorum plantę in plantā equidem vel alterius speciei. Cùm ergo talis surculus inradicatur in stirpem, producit fructum secundùm naturam stirpis. Non sic autem in animalibus, quæ solùm fiunt per seminis propagationem: neq; etiam in mineralibus, quæ etiam sumunt procreationem indiuiduorum ex duobus spermatibus mineralibus, secundùm v-

trasque

rasq; naturas masculi & fœminæ. Modus autem, qualiter ex seminali procreatione generentur metalla, occultatus est à Philosophis. Sed secundùm similitudinẽ generationis animalium, manifestum est, & præcipuè secundùm naturæ humanæ generationis, metallorum generationem fieri ex Mercurijs. Nam sicut homo generat hominem & Sol: sic metallum generat metallum, & calor temperatus loco Solis in artificiali generatione. Nam homo ex se solo non generat hominem, sed cum suo compari. Compar autem hominis est homo: sic cõpar metalli est metallum. Sed quia generatio est motus, & in omni motu est agens & patiens: ideò in generatione hominis concurrunt duo, scilicet, agens quod est masculus, & patiens quod est fœmina. In generatione hominis ista duo principia, scil. actiuum masculinum, & passiuum fœmininum non concurrunt secundum integram suam substantiam: sed ex eorum substantijs elicitur materia seminalis, quę est sperma. Nam vt maritus procreat ex vxore sua prolem, non oportet vt corpus mariti totum cõuertatur in sperma, & postea commisceantur, sed ex corpore mariti elicitur sperma masculinum, & ex corpore vxoris elicitur sperma fœmininum, & ista duo spermata inter coitus copulam commiscentur, & proijciũtur in agrum naturæ, hoc est, in matricẽ mulieris: & sic ex virtute intrinseca duorum spermatum quæ dicitur vis formatiua, & calore continentis, scil. matricis, formatur corpus humanum, quod nutritur sanguine menstruo: sic similiter in generatione artificiali metallorũ fit, quod ex Mercurio masculino, & Mercurio fœminino simul mixtis, & in agrum naturæ proiectis, & per Mercurium menstrualem vegetatis, generatur proles similis parentib. Non autem quòd totum corpus metallicum aliquo artificio conuertatur in Mercurium masculinum & fœmininum, & postea coniungatur & fermentetur, & procreetur corpus solare vel lunare. Sed aliter est. Nam ex corpore metallico masculino elicitur ☿ masculinus, & ex corpore metallico fœmineo elicitur Mercurius fœmine9, & isti duo mercurij simul secundùm debitam proportionem coniuncti, & cum Mercurio menstruali etiam, secundùm

proportionem debitam copulatis, & in agrum naturæ positis: tunc ex virtute illorum duorum ſpermatũ, cum vegetatione Mercurij menſtrualis, debito & temperato calore rectis, generatur infans ſecundùm naturam parentum maſculinus aut fœmininus.

DE PRIMO ELEMENTO Lapidis, quod eſt terra.

EXERCITATIO IV.

PYTHAGORAS.

IN hoc conueniunt omnes Philoſophi vno ore, vt eligatur puriſſima & ſubtiliſſima terrea ſubſtantia, rubea vel alba, cum qua coniungatur Mercurius rubeus vel albus per minima, & figatur donec vnum fiant & inſeparabilia. Hæc autem terrea, vel eſt Lunæ, vel Solis, vel alicuius imperfecti corporis, vel ſolius Mercurij. De Luna & Sole ego: de Venere Arnoldus Villanouanus: de Mercurio Geber Arabs, ſentiunt: Et rurſus ſi de Luna vel Sole ſit ſentiendum, in dubio fortè erit, an terra eorum ſit cruda, an ſint feces ex ſulphure relictę: ſed arbitrandum eſt, terram eſſę ex crudis vel Lunæ, vel Solis, imò ex ſolo Sole. Sed non eſt vituperanda mens Arnoldi, nititur enim ea ex ratione: quia omnis tinctura debet habere ingredientem lapidem, ex eoque conſtare quem vult tingere. Si igitur volueris tingere lapide tuo Venerem, neceſſe erit & terram ex Venere recepiſſe. Hęc terra fit per calcinationem, & conuertitur in cinerem, & cinis per ſublimationem conuertitur in quintam eſſentiam, & quinta eſſentia per ſolutionem conuertitur in aquam, & aqua per coagulationem conuertitur in lapidem, in quo initium eſt magiſterij: ab eo enim rurſus extrahitur aqua, & terra mineralis: quæ cùm calcinata & dealbata eſt, admittit denuò vaporem ſuum, & eum figit ac vnit vnione inſeparabili, quod in vniuerſum facit depuratio vel ſublimatio, quam ſubſequitur fermentum & nutritio.

DE

DE DIMISSIONE AQVAE vel Roratione super terram.

EXERCITATIO V.

ARISTENES.

HOc omnium maximè hîc animaduertendum est, quòd neque aqua maris simplex, sola, neque æs ipsum solum aliquid pro lapide Philosophorum facere possunt, vel ipsum Lapidem Philosophicũ constituere: neq; lapis ipse, siue Elixir, vel sola simplici aqua, vel solo ære cõstare possunt, sed vtrumq;, id est, aquã simplicẽ, & ipsum ęs cõiungi oportere. Priusquã verò coniungas siue commisceas hæc ambo, ipsum æs scilicet, & aquam, vide vt vtrumque nec crudum, neq; in rectificatum: sed vt aqua ipsa aliquoties destillata, & tandem in statum suum & descensum restituta, ipsumque æs combustum, candidum & syncerum omnino factum sit. His enim ita præparatis, ad Elixir procedi potest. Cùm enim æs ipsum syncerum non esset, terram, quæ inde elicitur, crudam & insynceram, imò fortè nullam gigni certum foret. Ita & aqua, si ipsa munda & destillata non foret, terram ipsam lauare & abluere nequiret. Sordidum enim & atrum, non sordido vel atro: sed puro, claro & mundo dealbatur. Mundificatis igitur vtrisque, tum æs ipsum in laminas tenuissimas productum discerptumq;, cũ aqua cõmisceatur.

DE CONVERSIONE NATVrarum & commixtione.

EXERCITATIO VI.

PARMENIDES.

MODVS artis ad inuicem conuertentis sic habet. Primò solue Lapidẽ in suum Mercurium. Lapidem dicunt authores metallicũ, ablue, reduc, fige & incera. Solue scilicet grossum in simplũ, ablue

obſcurum in lucidum, reduc humidum in ſiccum, fige volatiuum in corpus ſuum. Soluere eſt diuidere & corrumpere, ac materiam primam facere. Abluere eſt inhumare, diſtillare & calcinare. Reducere eſt impinguare, incerare, & ſubtiliare. Figere eſt deſponſare, reſoluere & coagulare. Per primum natura operatur interius: per ſecundum exterius: per tertium ſuperius: per quartum inferius. Sed moderni finem perturbant operis: quia cùm laborare deſiſtunt, tum incipere potius iam primùm deberent. Sed vnus ſoluendo ſoluens & coagulans, alter ſoluens & figens, alter turbat mediũ, alter finem: ita hæſitant in arte, vt ſtulti. In ſumma dico, eos non facere tincturam vnius numi, niſi omnia debitè digeſta fuerint in naturam conuerſione, ita vt principiò conuertatur groſſum in gracile, id eſt, corpus in aquam: deinde aqua in corpus ſiue terram: deinde addas, imò indas animam: quod fiet ſi animam cum aqua, id eſt, ſpiritum corpori addideris: demum nutrias tale animatum corpus lacte ſuo, id eſt, aqua ſua, ex qua concreatũ eſt opus, ſiue inceptum à principio. De cõmiſtione autem docetur, vt proportio ita ſeſe ad inuicem habeat, vt ſint aquę tres partes ad vnam plumbi, vel melius duæ æris ad ſeptem veneni, vt Zenon poſtea dicit. Quidam vt ij qui in aqua ſepties diſtillata & reuiuificata, ſoluunt, duas aquæ ad vnam partẽ plumbi proportione ſeſquialtera ducti, ſoluendo cõmiſcẽt: artificiosè autem optimeq́ue commixtis his duobus, & benè coaptatis, curato vt aqua fiat metallica, & tunc illam ipſam aquam in ſuo vaſe vitreo componito inditoq́; & ad dies quadraginta putrefactionis, hoc eſt, primi gradus ignis coquito, donec ipſum plumbum liqueſiat & putreſcat.

DE CONIVGIO SOlis & Lunæ.

EXERCITATIO VII.

ZIMON.

HIc Philosophus videtur annuere, vt vtrumque corpus perfectum ad compositionem Elixiris sumatur, siue ille sit futurus albus, siue citrinus. Ratio, quia nullum absq; altero facilè fluit. Finis autem omnis totius secreti Alchimistici est, vt Elixir statim fluat ante fugam scilicet Mercurij. Sed nullos lego authores, vel perpaucos, qui hoc suadeant, vel dicant quando applicanda sint hæc vtraq; corpora, Solis scilicet & Lunæ: num in initio scilicet operis, vt puta in solutione, an in fine, nempe in fermentatione. Videat igitur qui volet, quid faciendum eligendumq; sit. Modus hic mihi non admodum placet. Quia si ita fieret, oporteret Elixir, neq; album, neq; citrinum, sed promiscui coloris futurum. Id tamen fieri potest, vt sit hęc sententia ita interpretanda, nempe: Cùm Elixirium sit ad rubeum futurum, vt primo sumatur Lunæ limatura, & soluatur cum Mercurio, & ex illis coniunctis colligatur terra siue substantia Elixirij. Deinde per omnes partes procedatur, per hæc duo, scil. per Mercurium & Lunam, donec ad fermentationem veniatur, vbi Solis solum fermentum accipiatur, non addito etiam de Luna aliquo. Quamuis Senior Philosophus putet oportere tria lumina desponsari in cõmixtione operis, siue aquarum, Solem scil. Lunam & serpentem, & horum alterum esse fratrem, alterum sororem serpentis, per quos indurari posse serpentem, & retineri ait. At errat meo iudicio. Satis enim est serpentem serere in sororem suam. Causa erroris est: quia Sol non terrificatur propter perfectionem suam, vt ego arbitror. Quòd si simili modo purificaretur, tunc nihil obstaret: quia & Lunæ & Serpenti conjungeretur.

QVOD ARTIS FVNDAMENtum vnum quid ſit, & Lapis vnus.

EXERCITATIO VIII.

SCITES.

MVLTI longis diſputationibus Lapidem vel diuerſis, vel duabus, vel vna tantùm re conſtare, diuerſis nominibus contendunt. Sed hic Philoſophus & Bonellus infrà, totùm opus & ſubſtantiam totius operis, nihil aliud eſſe dicunt, quàm aquã: & regimen eius in nullo eſt alio quàm in aqua. Et verè vna res eſt, in qua omnia inſunt, & eſt ſulphur Philoſophorũ, eſt aqua, eſt anima, oleum, Mercurius & Sol, ignis naturæ, aquila, lachryma, primum Hyle Sapientum, materia prima corporis perfecti. & qualicunque nomine Philoſophi lapidem ſuũ nominauerunt, hanc vnam rem, hoc eſt, aquam illam, ſemper putant & ſignificant, ex qua omnia, & in qua omnia: quæ omnia regit, in qua erratur, & in qua error ipſe corrigitur. Aquam autem dico Philoſophicam, non vulgi aquam, ſed aquam Mercurialem, ſiue ſimplicem, ſiue compoſitam: vtraque enim eſt aqua Philoſophica, quamuis alius ſit Mercurius vulgi, & Mercurius Philoſophorum. Illa enim ſimplex eſt mera, hæc ex duabus rebus compoſita eſt, ex ære ſcilicet noſtro, & aqua ſimplici. Compoſitæ autem hæ duæ aquæ Mercurium Philoſophorũ faciunt. Quapropter credendum eſt, ſubſtantiam vel materiam ipſam primam ex compoſita eſſe aqua. Cõponunt autem quidam tribus, quidam duabus ſpeciebus tantùm: mihi ſatis ſunt ſpecies duæ, id eſt, maſculus & fœmina, aut frater & ſoror. Aquam autem ſimplicem aliàs vocant Venenũ, Argentum viuum, Cambar, Aquam permanentem, Gumma, Acetum, Vrinam, Aquam maris, Draconem, Serpentem. Secundùm autem ſenſum huius Philoſophi ad perfectionem ſic procedas: Contere lapidem in puluerem ſubtilem valde (hoc eſt, contere ſc. igne, non manibus) & in aceto

clariſſ.

clariss. cœlestino pone, statim soluitur in aquam Philosophicam, & quasi fontaneam. & si ita totaliter fuerit solutus, tunc distilla materiam, distillationem coagula temperato calore, & vltimò calcina, sc. post coagulationem eius per modum suum, & in quarta solutione tingit. Et hæc nostra solutio est secundùm naturam: sed illud perpetuò habeatur in memoria: Nullam extraneam rem recipi à Lapide Philosophico, neq; extraneum quippiam in Lapide Philosophico ingredi. Quapropter videat qui volet, ne decipiatur hîc in nomine aceti. Vna enim res, vnius generis & naturæ, nihil alienum admittit: & verissimum est, vnam rem esse, & ex vno fieri. Quia quando Mercurius præparatur in aquam Benedictam, tunc ipse habet potestatem dissoluendi corpus perfectum in Mercurium per artificium, & ita totum compositum est Mercurius, vna scil. res ex qua lapis fit, & in illa vnica re scil. Mercurio, seu lapide, sunt quatuor: corpus scil. & anima, spiritus & tinctura, etiam terra, aqua, aër, ignis, fermentum, oleum.

DE SOLVTIONE ET DIVIsione Elementorum.

EXERCITATIO IX.

ZENON.

IN Alchymico opere oportet primò omnium lapidē, id est, corpus, animam & spiritum, planè mortificare & exhaurire, cùm nihil fructum in hac arte faciat, nisi prius mortificatum sit. Sed mortificati separatio elementorum fit, & monstratur cuiuslibet elementi effectus: Ergo si vis Elixir facere, opus erit primò lapidem ipsum omnino soluas in sua elementa, quod per anni partes nobis significatur: Deinde ipsa Elementa per ignem, mediante Mercurio cōiungas, quod est maximum arcanum, & sic magisterium est completum, omneque artificium in soluendo & coniungendo situm est. Hæ autem solutiones vel separationes fiunt mediante Mercurio: ipse enim primò soluit corpus & facit separationes, quæ rursus coniunguntur per fer-

mentum & Mercurium. Verùm hîc ſedulo eſt animaduertendum, Mercurium vocari in initio operis, aquam: deinde apparente nigredine, Terram: deinde eo ſublimato, Aërem: deinde rubificato eo (debet autem aër per ſe coqui donec rubeat) ignis: deinde ſublimatus cum corpore luminari aliquo, fermentum: deinde ſolus additus toti & compoſitæ materiæ, ſpiritus: & ſic terra cum aqua, aëre & igne corpus eſt, fermentum, anima, vltima irrigatio, ſolius Mercurij ſpiritus. Sic patet ergo quòd Lapis cõſtat quatuor elementis, ſcilicet, aqua, aëre, igne, & terra. Nã in Lapide ſunt anima, corpus & ſpiritus, & tamen vnus Lapis, vt ſuprà dictũ eſt, quem ſoluere oportet, & rurſus coagulare. Sub ſolutione omnes operationes cõprehenduntur vſq; ad albificationem lapidis: poſt albificationem coquitur iterum, & fit lapis rurſus dum coagulatur: deinde iterum ſoluitur, habito fermento: & ſolutio illa iteratur, donec fluat lapis vt cera.

DE SOLVTIONE CORPORum in aquam, de Gumma & diuiſione aquæ.

EXERCITATIO.

MVNDVS.

EX aqua lapis noſter precioſiſſimus generatur: oportet ergo in principio omnem rem in aquam ſoluere. Non enim credibile eſt aliquam rem poſſe cõuerti de ſua natura in aliam, quin priùs reducatur ad eam materiam, de qua facta eſt à principio: quod ſi factum eſt, credo eam traduci poſſe ad quamcunq; naturam volueris. Quoniã omnes res creatæ ſunt ex aqua: ergo neceſſarium eſt eam rem conuerti in aquam. Ac proinde concluditur, quòd omnes ſpiritus cõuerti debent in aquam antequã ſublimentur. Mercurius enim quando ſoluitur in aquam, tunc deponit feces ſuas, & frigiditas ipſius vertitur in calorem, & humidũ eius in ſiccũ, & calor eius in ſublimatione augetur, & ſubtilitas ac

tas ac tinctura: quia à vitriolo accipit calorẽ & tincturam. Iuxta hanc verò doctrinã videri potest, Lapidem Philosophorũ componi posse ex Mercurio purgato, soluto, sublimato, & in limphã resoluto. Itẽ ex alio Mercurio, non quidem vulgari, sed ex eo, qui ex vulgari illo extrahitur, qui abstractus, Quinta essentia vocatur: quæ duo, scilicet Quinta essentia & Limpha antè dictã, coniungi oportere credendum est. Imò ipsa Quinta essentia cum Limphato Mercurio ita miscenda successiuè, donec per vices quinta essentia duas partes eius limphæ ebiberit: deinde etiam vltimò adiungendũ corpus attenuatum. Hoc est sulphur ipsum de quo inferiùs dicetur: vel fixatur sulphur ☿ & additur sulphur alicuius luminaris, & cõiunguntur hæc duo in limpha Mercurij, & sic coquuntur per vices rorando. Vel si hæc doctrina non placet, fiat secundùm doctrinã Philosophorum, primò sulphur Philosophicum, & aqua Philosophica, quæ & permanens dicitur. Et hæc duo simul concurrant, hoc est, adunentur ad similitudinem naturæ, quę ex argento viuo, quod aqua vocatur, & sulphure terrestri procreat omnia metalla: ita cõcurrente aqua Philosophica, hoc est, Mercurio Philosophorum procreari credetur lapis Philosophorum tingens. Ex doctrina autẽ horum Philosophorum, aquã Philosophicam argentũ viuum dicimus ex corporibus extractum: sulphur verò attenuatũ corpus, siue terream illam attenuati corporis substantiam. Quæ mediantibus quibusdam præparatorijs specieb. cogitur eleuari & sublimari, illamq; eleuatam & sublimatam corporis substantiam, sulphur Philosophicum appellant. Sed de his superq; satis. De Gumma dicendũ est. Gumma mas est, & ob id honorabilior. Aurũ est soror gummæ. Proinde dicit aurũ: Nemo me enecat, nisi soror mea. Quòd autem dicit Philosophus: Accipite gũmæ candidissimę partẽ vnam, & vrinæ vituli. Concordat cum Theophilo infrà, qui dicit: oportere addi tria ad vnum, vel septẽ ad duo. Quod autem hic facit compositionem quatuor eorum, non nisi duo sunt, datque ipsi gummæ tria nomina, sed re vera æs ipsum vocat gummã corporis, & bene quidem: deinde subdit, quod septies debeat nutriri rex, quos modos recenset & docet ordine.

RVRSVS DE AQVA, ET diuisione aquæ in partes.

EXERCITATIO XI.

PANDVLPHVS.

SI superior doctrina non placet, aliam adfert hic Philosophus, quam in hanc formã aptè explicabimus.

Recipiatur de aqua abstracta à lapide pondus suũ, id est, æquale cũ lapide, & lapis ipse, & aqua bene permisceantur in simul, & locentur in regimine ignis sui, & caueatur ne effluat. Vel locetur tota materia in balneo Mariæ, & soluetur materia in aquam lacteam, quæ aqua Lac virginis dicetur, & Acetum Philosophorum. Tunc permittatur eleuari in cœlum: & deinde iubeatur descendere in terram, id est, omnes operationes reitera, vt decet. Nam inter soluendum ascendet in cœlum, & inter coagulandum descendet, & vnitur spiritus cum terra, & deinde iterum calcinetur, & erit lapis fixus ac fluens. At animaduertatur, quòd quater erit lapis soluendus, & per omnia cum eo procedendum, vt innuit Philosophus. Et quoties solutus est lapis, toties eam solutionẽ sigillo Hermetis custodiri oportet, donec Elixir ipsum coagulatum videatur: deinde calcinatum & rursus in puluerem redactum fuerit. Et in quarta solutione (aiunt Philosophi) cauendum est maximè ne fluat Elixir, & vitrum fiat, quod cùm fieret, in nullo esset vsu. Calcinatum enim esse oportet Elixir, hoc est, in puluerem redactum, non vitreatum. Caueatur autẽ fluxus Elixiris, si ignis bona ratione, hoc est, admodũ clementer regatur. Et etiamsi Philosophus hic dicat, vt sit ignis intensior, perpetuò tamen in memoria habeatur, vt ignis à principio operis vnum sit vsque in finem, similitudine infantis in vtero matris. Deinde animaduertatur quòd album mundum Philosophus hic fermentatum iam lapidem vocet: deinde cùm dicit corpus septies debere imbui, significat illas duas tertias in septem partes diuidendas, & septem vicibus imbuendas. Item significat omnem aquam qua quis vsurus sit

per

per totum opus, in tres partes æquales diuidi, & cum ære tertiam vnam ad putrefaciendum poni oportere: deinde cæteras duas tertias ad nutritionem satis esse, si septies diuidantur, & superrorentur, quod est contra Theophilum, qui asserit, aquam diuidi oportere in duo æqualia, vt infrà patebit.

DE DIVISIONE AQVAE & vasis apertione.

EXERCITATIO XII.

THEOPHILVS.

THEOPHILVS hîc docet venenum in duo æqualia esse diuidendum. quorum altero æs liquefiat, altero verò teratur, & imbuatur. Sint autem Elixiris partes duæ ad septem, vel tres ad vnam, & sit ignis iustę putrefactionis. Putandum verò est Philosophos ideò iubere aquam in duas partes diuidi, vt significent tanta aqua Elixirium post fermẽtationem, quanta in fermentatione requirebat (quamuis aliqui contrà sentiant, & tertiam numero partem doceãt) imbuere, & per septem vices madefieri siue nutriri, quanta portatione ipsum æs solutum est. Et cùm iam dicta portio per septem vices post nutritionem ita adhibita est Elixirio: tunc Elixir maturum est ad tingendum. Docent tamen nonnulli oportere priùs dictam septenam imbibitionem siue nutritionem ipsum Elixirium per aquam, quam illi vocant Acetum, penitus solui, quod difficile est & creditu & factu, & timendum ne viuificatum iam Elixirium solutione ea strangulctur. Vtcunq; verò se res habeat, hoc perpetuò est obseruandum, vt tantum aquæ in vna imbibitione superfundas Elixirio, quantum esse putaris, paucillum post paucillum, & eo sæpiùs: sic enim septies licebit, & quatuordecies superfundere. Quod si feceris, paulatim crescit Elixir, augmentumque ferè octenis diebus, veluti hians & sitiens appetet, roburq; iustum acquiret: contrà verò, si immodica vtaris aqua plus satis, & voraciter bibet, roburque omne debilitabit. Et putarem ego vicesimam portionem aquæ in augmen-

tatione seu nutritione satis esse singulis octenis dieb. Quanta aqua vti debeas in fermentatione, hoc ex superioribus deprehendisti. Quanto autem sit vas aperiendum, ex naturali ratione collige. Aëre autem non indiget conceptus scil. natus puer. Item nato rege non licebit eum aëre priuare, & clausum detinere, vitamque receptam suffocari. Nascitur autem, & vitam fermento recipit: nec citiùs aperiendum vas, quàm cùm fermentare volueris. Postea verò non puto vas rectè claudi: suffocatio enim pararetur nati regis. Et quamuis pro nutritione sedulò lac dandum, tamẽ ita moderato igne regi cùm oportet, vt nequaquam euolare valeat lac ipsum, vel effumigari, & sic paulatim lacte nutriendus septies vel octies, donec robustus fiat ad tolerandum robustissimum ignem, & vniuersalem solutionem, vt quidam aiunt. Solui enim debet post nutritionem plenariam, & iterum siccari in puluerem seu lapidem, deinde iterum nutriri, donec tingat: & soluitur quidem aceto suo, quod est acetum acerrimum.

DE SICCATIONE AQVAE, Coagulatione & Calcinatione ac ignis regimine.

EXERCITATIO XIII.

CERVS, BORATES.

Dimidia aqua solui debet æs: Sed cum sola tertia parte, aut ad summum ita, vt sint duo ad septem, coqui, vt hic docetur. cogitet igitur quisque, quomodo id efficiat. Animaduertatur præterea, vt post imbibitionem terræ, & siccationem eius, terra ponderetur. Si pondus omnis commisti seu coniuncti, id est, terræ & aquæ saluum est, benè operatus es. Si plus inueneris ponderis quàm impendisti, coque diutius, sed admodum lentè. Si pondus deficit, tũc exiecisti siccationem, & tunc emendatur error per aquam, quæ tandem superfunditur, & leniter digeritur. Animaduertendum præterea, quod quando materia dicitur hîc vel alicubi in sententijs Philosophorum, coagulari vel calcinari,

tunc non expedit fieri fortiore igne, quàm vel in soluendo, vel putrefaciendo, vel abluendo, vel fermentando, vel nutriendo. Propterea infiniti artistæ sunt decepti, qui statim post solutionem & ablutionem coagulant & calcinant auctiore Solis calore: quo errore materiam ita inurunt. Quia quando eam expedit solui, non nisi longè maiori difficultate solui potest. Oportet autem materiam veluti interfici, non in vitrum conuerti. Quapropter Philosophi aiunt, Leni igne facietis omnem decoctionem, & inuenietis omnem scientiam, si aliter feceritis, non gaudebitis in opere vestro. Itaque magna vis in regimine ignis sita est. Nam fortis ignis vitrificat & perurit, lenis soluit & coquit materiam, ac maturam reddit. Videmus enim in conceptione, vsque ad æditionem, eius calorem (nisi accidentaliter contingat, scilicet non naturaliter) non mutari in vtero matris, sed eundem semper esse. Eodem igitur, id est, leni calore in opere subinde, vsque ad nutrimentum vtendum est. Scribunt multi, ignem fortificandum esse post coagulationem, vt ipsum scilicet coagulatum igne teratur. Si hæc via proderit, non moror quin quisq; volet eam experiatur. de me perpetuò obseruandum existimo, vt cùm imbiberis aridum, parcus sis ignis carbonum, donec aridum imbiberit hoc, quod propinatum est, suauiter. Quod videre licebit si aquam propinatam voracem cognoueris. Vbi id factum est, tum fortè opus est liberaliore fornace, ex exsiccatione grandi corporis cocti, subsequente statim alia imbibitione, cui similiter inhærendo famulandoque procedendum.

DE ANIMA, SPIRITV & corpore.

EXERCITATIO XIV.

MENABADVS.

OMNIS disputatio magisterij Alchimici in hoc pendet, vt fiat Elixir ex corpore, anima & spiritu conglutinatis, vt Philosophus hîc notat. Corpus quidē quale sit, nominatur, nesciri tamē potest ꝙ veniat Elixir

vtendum. Spiritus significatio nemini est incognita. Anima verò ea est, quæ viuificat & dat esse corpori & spiritui, & fit anima ex corpore ipso viuificato. Hoc enim loco animam nihil aliud esse credimus, quàm corpus viuificatum: viuificatur autem ita, vt in argentum viuum reuertatur, quale fuit priùs quàm coagularetur. Et hæc anima, si additur corpori & spiritui mortificatis, ita vt demum totum Elixir viuum fiat: tunc demum credendum est, scopum Alchimicum attactum esse. Corpus autem vocatur terra, æs, plumbum, cinis, magnesia, calx, mater, clauis, virgo sancta, corona regis, Talek, Trames, vitrum, lignum aureum, spiritus fulgoris, mare, sal, vrina, alumen, gumma Scotiæ, aqua sulphuris, sputum Lunæ, gumma alba, &c. Spiritus verò vocatur aqua, sanguis, colla auri, gumma rubea, oliua, gallus taurus, aqua crocea, æs combustum, & compositio, &c. Anima vocatur Rebis, aqua fœtida, mortui munditia, sanguis, aqua sanguinis, lapis animalis, lapis benedictus, &c. Mutua autem officia inter hæc tria sunt, quia spiritus custodit corpus, ne ab igne comburatur. Et clarum corpus custodit spiritum, ne euolet ab igne: quia corpus est fixum, vnde conseruat spiritum ne fugiat, & spiritus est incombustibilis: quare non sinit corpus comburi, quia spiritus & corpus vnum sunt mediante anima, quæ est apud spiritum, & corpus. Quòd si anima non esset, tunc spiritus & corpus separarentur ab inuicem per ignem, sed anima adiuncta spiritui & corpori, hoc totum non curat ignem, nec vllam rem mundi.

DE CONIVNCTIONE CORporum, & copula eorum.

EXERCITATIO XV.

ZENON.

INTER supradicta tria inest libido seu conformitas talis: quia quemadmodum sperma viri & mulieris sunt dimissa in matrice mulieris in specie lactis septem dies, & in specie sanguinis per nouem dies, & in specie carnis

carnis per viginti dies, & feruntur membra per triginta dies, & in fine illorum dierum Deus infundit benedictionem germinis humani, animam scilicet seu vitam: eodem modo est in spermate agētis corporis, id est, lunæ: & patientis, id est, Mercurij, cum nutrimento menstrui, id est salis Alembrot. Nam opus cùm crescit, primò tribus diebus in lacte dicitur incorporatus, aut de complexione lapidis degenerat: postea in sanguinem dum additur sal nostrum: postea in modum carnis imperfectæ, dum coagulatur in aquam, & dissoluitur: pòst in fine formantur membra, & tandem Deus dat materiei animam, id est, potentiam, qua augmentatur & nutritur medicina nostra. Et postquam Rex ortus est, id est, anima per fermentum mediante aqua lapidi mortuo infusa est, tunc oportet vitalem lapidem nutriri: & puto eandem ego esse conditionem nutrimenti & augmenti, à significatione nominum causam ducens. Nutrire enim est tenellè & frugaliter cibum administrare, veluti puero seu infanti, tenellus & frugi cibus adhibetur. Cùm autem maturus, solidus, & robustus aliquantulum fieri incipit, tunc & cibus augmentatur. Itaque cùm nutrimentum in nutricis primariè seu voluntariè sit, iustumq; est, si tenellum & frugi modò sit augmentum, non ita, sed semel pondus duarum partium Elixiri dari potest, ita vt Elixirum iam adultum non superet cibum augmenti nisi in vna parte. Quia tertia pars Elixiri excedere debet cibum, vt cibus per eam concoqui possit. Ponderosius enim est corpus quàm cibus. Sed illud quoque in augmentatione obseruare necesse est, vt quando lapidi augmentum adhibetur, ipsum augmentum subinde per omnes decoctionis species in igne temperato continuetur.

FINIS.

TYPOGRAPHVS Lectori.

AMICE Lector: Scias nos hîc à principio huius Libri, verè Aureæ horæ, consulto præteriisse integrum tractatum Parabolarum, siue allegoriarum: quibus allegorijs, antiquo more tenebrionum (temporibus & ætatibus ita ferentib.) totam ferè sacro sanctam Scripturam, Salomonis præsertim, & Psaltes ipsius scripta, maximè verò Cantica canticorum, allegoricè, ad Alchimiam etiam inuita detraxit auctor, ita vt nulla alia de causa, illa omnia scripta esse videantur (si huic credimus) quàm in honorem & laudem Alchimiæ: imò (quod nefandum est) ipsum sacratissimum mysterium Incarnationis & mortis Christi Domini nostri, ad mysterium lapidis prophanissimè contorsit, & multa alia præcipua nostræ fidei monumenta non (vt ego quidem existimo) malo animo (pius enim aliâs videtur author) ab eo factum, sed vt seculum illud tenebrarum tulit: qui cùm ignorarent veram sacrarum Scripturarum interpretationem, seruire eas cogebant suis ridiculis inuentis, & digito putabant se tangere verum. Itaq; indignum ego iudicans & piaculum, sacrosanctam Scripturam ad huiusmodi artibus inseruiendum tam ineptè cogi, quantum in me fuit, suæ libertati & honori vindicare & restituere volui, cùm præsertim huic negotio, nullam possit & intelligentiam vel vtilitatem adferre, sed tantùm pias & doctas aures maximè offendere. Qui tamen curiosior esse velit, potest vel sibi describere, vel ab alijs impressa (si tamen quis sumptus tam malè collocare velit) legere. Nobis satis esse volumus tractatulus de Allegorijs ex Philosophorum inuentis & ipsius artis penetralibus erutus, quem superiùs post Turbam expressimus. Vale.

AVRORA CONSVRGENS: QVAE DICITVR AVREA *hora, & in eius secundum Tractatum.*

PROLOGVS.

IN prælibatis ostensum est intelligenti ex Sacræ paginæ auctoritatibus, hanc scientiam non esse aliud, nisi donum Dei, & Sacramentum diuersis typicis sermonibus, ac parabolicis locutionibus, nécnon problematibus & mysticis ferè circũuolutum: & hoc ideò ne stolidi & insipientes naturam ignorantes, legere tamen scientes A.B.C.D. ipsis attraherent, & vsurparent. Quamobrem cupientes hanc scientiam, oportet intellectum valdè subtiliter & ingeniosè acuere, sæpè & persæpiùs, intus & extrà, antè, & retrò, voluere & reuoluere dicta sapientum. Non est enim sapientum stolidè loqui, cùm intellectus verborum ipsorum, maximè literarum sono contrariatur: qui enim sonum verborum acceperit, & intellectum interiorem non habuerit, nihil sibi prodest: quoniam illi dicitur id, quod scriptũ est, Legere & non intelligere est negligere. Quid ergo vobis videtur affectantibus hanc diuinam sapientiam, qui rem accipitis iuxta sonum literarum, & minimè consideratis in ea, vtrum sit an non, id quod speratur? an naturam imitetur vel eam priuetis, vel quem fructũ habetis, in cuius fine erubescitis? Non sic impij non sic, sed tanquam puluis, quem proijcit ventus à facie terræ: Sic erunt operationes illorum, qui sine natura & intellectu operantur. Dicit enim Alexander: Si niuem vis frigiditate dissoluere, plus ipsam coagulas: & si aquã igne vis infrigidare, plus calefacis: & si aliquam naturam vertis ad eius oppositum, plus opus tuum corrumpis. Num quid non legistis multotiens, quòd arcanum arcanorum & thesaurus thesaurorum præeuntib. in via non ponitur? Quod si sic publicè poneretur, arca-

ni nomine priuaretur, testãte beato Gregorio: Deprædari desiderat, qui aurum publicè in via portat. Nam arcanum eo quòd in arca clausum esse deberet, dicitur. An ignoratis quòd tota diuina pagina parabolicè procedit? Nam Christus filius Dei modum seruauit eundem, & dixit: Ego sum Vitis vera, & Pater meus agricola est: Nunc attendite sonum verborum, & intellectum intrinsecum. Numquid filius Dei est vitis? neque vitis Christus: quia maximè distant, nec Pater eius cœlestis Agricola, neque Agricola Pater est. Sed intellectus occultus verborum in quo figuratur, sicut alibi similitudo alia ponitur, cùm dicitur, Petra, cuius lapis angularis, & huiusmodi similia, ex quibus similitudines non proprietates dicuntur. Vide quomodo cautè ambuletis in hoc opere diuino, non vt imprudentes, sed vt sapientes & intelligentes. Notate ergo diligenter verba Philosophorum, & signate mysteria: & nolite fieri sicut equus & mulus, in quibus non est intellectus: Sapientum verò vincula soluite, & eorum dicta reuoluite, donec vobis in mente sapiant. Si vnum ex minimis solueritis, maximum vobis non latebit: quoniam propter paruulos in hoc libello ponitur quintuplex doctrina, aliquid vtilitatis inferens ingeniosè perscrutantibus: primò quidem quibus alienis scientijs hæc scientia circundatur. secundò quibus stylis loquendi fruatur. tertiò, quibus rebus naturaliter assimilatur. quartò quibus operationum modis peragatur: & de perfectionis eius virtute. Quintò, quomodo quisque illa ad medicinam humani corporis vtatur.

GLOSSA IN PROLOGVM tractatus Astronomiæ.

Aristoteles ad Alexandrum de verbo ad verbum dicit: Saturnus terram, Mercurius ♒, ♃ *aerem,* ☉ *ignem regit: & non recipitur hîc conuenientia in Planetarum operatione, sed in operationibus quas semper habent continuas & perpetuas, per virtutem vltimam, quæ est super omnes virtutes istarum ope-*

rum ope-

rum operarum. Et hîc non est locus demonstrandi de his arduis, sed ideo feci mentionem, quia necesse, & nimis vtile est tibi, propter frequentem tractatum, in quo determinabilius de singularibus & indiuiduis quorundam vegetabilium Planetarum. Cognitio ergo proprietatum istarum rerum spectat ad Philosophos: Cognitio verò naturalium rerum. spectat ad medicos. illud nolo tuam prudentiam latere: quia omne carens lumine de natura vegetabiliũ à ♄ regitur, & ei attribuitur. Et quicquid vegetabiliũ est floridum, & luminosum à ☿ regitur, & ei attribuitur. Et quicquid vegetabiliũ est floridum & non ferens fructum, ♂ attribuitur, & per ipsum regitur. Deinde cõpone & iunge has diuersimodè, & dicas: Omne vegetabile ferens fructum, creatur à ☿ & ♂. Item, Quædam vegetabilia sunt per ramos, quædam per semina, & quædã nascuntur sine semine & plantatione. patet ergo luce clarius ex prædictis, quòd quælibet species vegetabilium habet dispositionem propriam, qua complexionatur & mutatur virtute vnius Planetæ, & ei aßimilatur & attribuitur virtute duorũ Planetarum vel plurium, secundùm quod potest suscipere: Iuuat vnamquamque proprietatẽ, id quod ei attribuitur: scilicet prima virtus naturalis, quæ debet, ponit suam speciem, sicut in sapore, colore, odore & figura. Et anima naturalis colligit omnes proprietates & virtutes naturales ab ipsa, & imitatur per ea, & facit ea durare per tantum tẽporis spacium, quantum sibi definiunt & designant sua virtute: quia non est actus sine motu, & non est operatio sine termino.

TRACTATVS DE ASTRONOMIA. CAP. I.

SCIENDVM est primò, quòd hæc scientia diuina Astronomiæ vocabulis vtitur, secũdùm cursum Planetarum, atq; affectibus eorum, numero & virtute signorũ duodecim circuli Zodiaci, sicut Aristoteles testatur ad Alexãdrum, dicens: Quòd Saturnus tenet terram, Mercurius aquam, Iupiter aërẽ, Sol ignem: quia omne carens lumine de numero vegetabilium à Saturno regitur, & ei attribuitur. Et quicquid vegetabilium est floridum non ferens fructum, Marti attribuitur, & per ipsum regitur: Et omne vegetabilium floridum fructuosum, Soli attribuitur, & per ipsum regitur. Et iterum subiungit: Deinde compone & coniunge has diuisiones, & dies, Omne vegetabile ferens fructum non florens, sicuti est pomum & palma, attribuitur Saturno & Soli. Et omne floridum non ferens fructum, regitur à Mercurio & Marte. Ecce quomodo Astronomia virtutibus Planetarum hoc donum Dei contexit. Dicit enim Aristoteles, quòd omne vegetabile carens lumine à Saturno regitur. Intendit terram nigrã & fœculentam: & omne floridum & luminosum à Mercurio regitur, vult dealbationem primam ipsius terræ: & omne floridum non ferens fructum, à Marte regitur, vult terminationem, siue incinerationem post albedinem, quæ dicitur incineratio. Et omne floridum fructuosum à Sole regitur, vult tincturam esse completam. Dicit enim auctor trium Verborum, quòd in fœtu primo mense, cùm semen à matrice cõceptum est, Saturnus operatur, congelando & constringendo sua frigiditate & siccitate ipsam matricem, & materiam in vnam massam. Secundo mense Iupiter operatur sua caliditate & humiditate, digerendo in quandam massam carneam, quæ embrio vocatur. Tertio mense operatur Mars sua caliditate & siccitate, digerendo & sequestrando ipsam materiã in membra. Quarto mẽse operatur Sol in mittendo spiritũ vitæ. Quinto mense operatur Mercurius,

qui

qui formatiua & ſpiracula facit. Sexto menſe Venus operatur, quæ diſponit & ordinat ſupercilia, oculos vt teſticulos, & talia. Septimo menſe Luna operatur ad expellendum fœtum: & ſi tunc naſcitur, viuere poteſt: ſin autem debilitatur virtute ſignorum. Idem teſtatur, dicens: Quando Sol eſt in Ariete, & in ſua exaltatione, tunc completur primus gradus, qui eſt debilis ratione caloris. Et eſt ordo aquæ. Quando Sol eſt in Leone, tunc completur ſecundus gradus, qui eſt feruidior ratione maioris caloris, & eſt ordo aëris. Quando autem Sol in Sagittario, tunc completur tertius gradus, qui eſt nullius caloris comburentis, & eſt ordo aëris deficientis: quia calore priuato, nullus omnino motus eſt, ſed requies & tranquillitas vera. In hoc loco pater ſuſcipit filium, hoc eſt, terra retinet ſpiritum, & amodò ipſum fugere non permittit. Senior enim dicit de virtute duorum Planetarum: Ego Sol calidus & ſiccus, & tu Luna frigida & humida, quando fuerimus copulati æquitate ſtatus in Venere domus clauſæ, recipiā à te animā adulando. Poſtquam aſcenderimus ordinem Seniorū, lucem lucis, tūc effundetur ex me & ex te. Quid ergo intendit Senior per talia verba? Per Solem & Lunam vult ignem & aquam: ignem in terram, aquam in aërem, quando hæc coniuncta fuerint in ventre, hoc eſt, in radice domus clauſæ, hoc eſt, corporis magneſiæ: & hoc corpus recipit animam, hoc eſt, rem adulando, hoc eſt, paulatim & donec ordo ſeniorum impleatur, id eſt, maiorum humorum ſuſceperit nutrimentum: tunc lucerna lucis infundetur ex me, & ex te, hoc eſt, quando ambo fiunt reſplendentes, & propalantur lucentes. Et ſic oportet vnumquenq; inueſtigatione huius ſcientiæ verba ſapientum ſubtiliter enucleare, alioquin non modicam incurrit errorum offenſam, &c.

Geometrica dicta Parabolico ſtylo.
CAP. II.

DEHINC nota quod Geometrica & Arithmetica hanc nobiliſſimam ſcientiam ſuis numerorū di-

stinctionibus in parte & in toto obscurauit: Nam terminus, & finis totius Operis in numerorum diuisionibus est sigillatus. In hoc autem termino multi doctrinę filij errauerunt conquesti. Nam Philosophi in huius scientiæ termino addiderunt & diminuerunt summam radicis, per partes integrantes ipsum totum, numero minori, mediocri, & maximo. Ob hoc, ne insipientes capere possent. Dicit enim Aristoteles in libro Septuaginta Præceptorum cap. Alternationum: Multiplices sunt Septuaginta præceptorum alternationes decem. Namque primò conueniunt, secundò quoque, tertiò sequuntur. Nam decem in decem respondent. hic denique diuisiones sequi necesse est. Sed priorem ordinē lector noster attendat Quando & author trium verborum dicit: Quòd à tribus duo intelliguntur numeri: Nā longitudo dierum septem completur. Et senior ait: Quòd in septem diebus forsitan apparebit albedo. Et quidem in secundo refert, quòd vniuersa erunt decem, iuxta numerum aquilarium 9. (aliâs æqualium) & terræ nigræ. Intellige principium numeri primi & secundi: dicis duo, qui sunt tres numero: deinde dicis tria, quæ sunt numero sex: deinde dicis 4. quæ sunt numero 10. quatuor occulti, decem manifesti. His numeris perficitur magnesia alba: quia ab amoros (aliâs aborneos) id est, (contra ad ornos pręfectum.) Refert enim Hermes, pater Philosophorum, quod non perficiuntur quousq; sui colores peragantur, quæ est aqua, quę diuidit ipsam in alias quatuor, vna scilicet duabus, & tria vni, quarum calori (aliâs colori) tertia pars est: humori verò duæ tertiæ, quæ aquæ sunt: Pondera sapientum. Et scito quòd vitis sapientum succus in quinto extrahitur, eius quoq; vnum in fine 30. peragitur Intelligite proportionem. Decoctio namq; minuit, tritura autem augmentat, hoc est initium & finis. Nam Philosophi alij asserunt complementum fieri in 7. diebus: alij in quatuor diebus: alij in tribus vicibus: alij in quatuor vicib. alij in decem diebus: alij in 40. alij in vno anno. Turba Philosophorum & Alphidius, qui dicunt in quatuor anni partibus, scilicet Hyemis, Veris, Aestatis, & Autumni: alij in tribus annis, vt Geber, &

Rex

Rex Artus: alij per mensem: alij per hebdomadam: alij per diē. quę omnia idē & vnum sunt in toto, sed in radice differunt quę omnia oportet artificē subtiliter explorare, alioquin eius operatio frustrabitur, & ad nihilum reuertetur. Et hæc de Arismetria dicta sufficiant.

Naturalia dicta secundùm processum naturæ. CAP. III.

Consequenter verò scientia naturalis, sicut est medicorū & naturaliū considerare, hanc consolatricē thesaurariam scientiā suis processibus circumcinxit, vt videlicet Philosophi in multis locis verborum suorum hoc posuerunt. Nam dicunt, Res non fiunt nisi secundùm naturas earum, vt homo de homine, leo de leone. Et Aristoteles inquit: Naturalissimū operum est generare tale quale ipsum est, vt planta plantam, vacca vaccam. Et Hermes: Nihil conuenit rei, nisi quod propinquius est ei in sua natura, & generatur in illa re proles similis, hoc est: Si quæris medicinam, metalla curantem, de metallis erit eius origo, cùm species à suo genere tingatur. Et Senior dicit: Semen viri proiectum in matricem mulieris per tenuitatem & subtilitatem adhæret ei septem diebus, donec coagulatur in omnibus membris mulieris, & peruenit ad carnem, & fit caro: & super ossa, & fit os: & super neruos, & pilos, & fit ipsis simile. Coagulatur autem in 10. diebus, & fit tanquā caseus: & rubificatur in 17. diebus, & fit color eius sicut color carnis. Die vigesimaquarta discernitur habere membra pilis simillima: deinde 40. dieb. formatur in formam hominis, & apparet in eo anima. & à 40. die incipit nutriri sanguine menstruali per cursum eius ad vmbilicum. Anima incipit à sanguine, & induratur, & infans crescit, & induratur paulatim, & figuratur: & cū cōpleti fuerint nouem menses, absciditur quo nutriebatur, & ascendit ad pectus mulieris, & fit ibi sicut corona, & fit nutrimentū eius post egressionem ab vtero. Et hoc dictum est propter assignationem & præparationē lapidis. & secundùm hoc pręparauerunt eū. Intellige ergo hunc ꝓcessum naturalē, & alios sicut formatur pullus in ouo, in quo non erat pullus, per putrefactionē caloris & gallinę. Et sic diuersos naturę proces-

ſus ſuperadduxerunt, vt per hoc conſtruerent ſcientiam eorum fore naturalem, & in omnibus naturam imitari: Et hæc de illo proceſſu dicta ſufficiant.

De matre Alchimia ſtylus parabolicus. CAP. IIII.

Præ omnibus autem notandum eſt, quòd hoc arcanum arcanorũ ſtylo parabolico, problematico, nec nõ typico maximè vtitur circumloquendo. Nam Philoſophi vſi ſunt diuerſis truffis in aſſimilatione, ſed intellectus eſt in omnibus idem: ideo hîc ponitur primò ſtylus parabolicus, poſt hoc alij in ordine. Refert enim Rex Artus libro ſuo quarto, quòd nobilis theſaurizaria mater Alchimia, medicinalem medicinam inter herbarum vires quærere proponit, cum qua eius ægrotũ corpus curare poſsit, & reficere, quod ab eius infirmitate abſolueretur, & ſanaretur. Tunc iam colorem duplicem coloratum ſplendoris, & candoris à Luna & à Sole receperit colorata, ſic quod coloratur à verticẽ capitis vſq; ad pectus eius corpus eſt aureum: & à parte pectoris vſque ad femur, corpus videtur argenteum: & de femore vſque ad genua, corpus apparet hydropicum: & de genibus vſque ad plantam pedis corpus indicat paraliticum: Ideo mater Alchimia, corpus ęgrotũ habere dicitur, quòd nõ poteſt ſe erigere, neq; ſurgere: ergo infirmatur. Et nuncios ad peritiſſimũ Phyſicũ omnium herbarum magiſtrum Macrum, qui viribus herbarum corpora languida curat, & ſanat, miſit, quòd veniret ad eam, & naturaliores herbas, meliores & fortiores colligat, & vnà ſecum adducat, vt ab hydropica & paralitica infirmitate ipſam abſoluat. Ob quod ipſã ex tunc, ſi ſanabitur, & remedium inueniret, illum ditare velit, & largiflùe remunerare. Magiſter Macer conſentiens eius petitionibus, iuit ad montem Mambracũ, in quo multas & nobiliſſimas collegit herbas, meliores, fortiores & nobiliores: & cùm ſic aſcendit montẽ, vidit herbã ſpecioſam colore vario coloratã, quam radicitus extraxit, & coniecturabatur, ſe amplius tam odoriferam & curialem herbam non vidiſſe: deſcenditq; ad Alchimiam matrẽ nobiliſſimam, & feſtinanter venit ad eam,

ad eam, quam cùm tetigiſſet,& reſpexiſſet, ait: Mi Alchimia, dico quòd nunquam vidi magis corpus pulchrius: in parte namque ſuperiori, caput tuum eſt aureum, & pectus argenteum, ſed in parte inferiori, deformius nunquã vidi: quia hydropyſia in te, & paralitica apparet cõplexio: ergo in plenum admirari nõ ſufficio vnde hoc fiat, quòd tam bene decorata es à vertice capitis vſque ad femur, & in femore infecta vſq; ad plantam pedis. Cui mater Alchimia reſpondit: Ne mireris, à Sole namque decorata ſum vſque ad pectus, & à Luna vſque ad femur, ſed à femore vſq; ad genua infecta & hydropica: ratione cuius corpus meum adhuc incõpletum eſt, & non perfectum. Miſi pro te Magiſter, & pater herbarum omnium, quod me curares, & membra mea non tàm paralitica, quàm hydropica refocillares: Et in caſu quòd me ſanabis & ſanaueris, aſtipulor abundanter te ditare. Adhibe igitur nunc tua medicamina & herbarum mihi virtutes oſtende, quòd poſſim ambulare, tũc ſcias, quòd non ſolùm te, ſed ditabo totum Mundũ. Cui magiſter Macer: Mi mater Alchimia, omnia quę à me volueris, impetrabis: Vtere ergo virtutibus herbarũ mearũ: Spero enim, quòd omnia membra tua languida ſanitate reficientur. hoc enim volo & deſidero, quia indigens es valde. Vide igitur nunc, & elige inter omnes herbas illas nobiliores, quæ tibi magis placeat, ac tuæ meliùs conueniat debili naturæ. At Alchimia ſtatim retroſpiciens, odoriferam, & nimis colore variatam, coloratam quam mater Alchimia debilis ſtatim appetiuit, dicens: O Magiſter, video quandã herbam odoriferam, & valde reſplendentem, quæ multùm mihi placet: dic mihi, cuius virtutis illa ſit, & illã vbi reperiſti? At Macer ad illam: O mi Alchimia, dico tibi, quòd nuper cùm vnũ ad me de tuis miſiſti nuncijs, & expetiſti auxilium, mox petitionibus tuis parui: Surgens ſurrexi ad montem magnũ Mambraicum, ibi denique omnes iſtas herbas collegi, & altiùs montem aſcendendo vidi herbam hanc, tam tibi placitam, ibidem ſuprà montem ſtantem, quam ob amorem tui cum ſuis folijs radicitus extraxi, vt ſic te cum illa curare valerem. Scias namq; quòd herba hæc

magnæ virtutis est, quoniam indifferenter membra tua paralitica & hydropica penetrando curabit, quæ ab aliquibus, Muſcus aromaticus appellatur. Mater Alchimia respondens ait: Nunc bene mihi, grates ago tibi venerabilis & dilecte mi magiſter Macer, quòd veniſti ad me, & illam nobiliſſimã herbam adiutricẽ & curatricem mei corporis tecum apportaſti. Ediſſere, ſi etiam aliquo alio baptiſatur nomine. At Macer: dico tibi, etiã radix Mambræ, eò quòd in monte Mambraico vbi creuit, eſt inuenta. Inquit nobilis Alchimia cũ gaudio: O Magiſter, largę experientię, amodò quęſo tardare noli, ſed feſtina circumcingere fortiter radicibus mambreis infirma mea membra, vt experiam ipſius efficaciam, ſi corporis mei ipſam ſentiam adiutricem. Et de facto te ditabo remunerando, ſic tamen quòd eadem radix ſemper mihi ſeruiat, & corpori meo obſequens ſit ancilla. Precor etiam vt adhuc aliam mihi ſuperaddas herbam efficaciorem, quæ meliùs ſubueniat & conueniat corpori meo, quod meum ad te nuncium non vlteriùs contingat deſtinare: neque te, neque me peramplius fatigare. Sed in officio meo ſit mihi perſonaliter illa medicina permanens conſolatrix. Magiſter Macer voluntatem matris Alchimiæ adimpleuit, & miſit eam eligere poſtmodum herbam placibiliorem, efficaciorem & meliorem: & inter alias elegit herbam optimam, quæ vocabatur Lolium. Tunc mater Alchimia cum herbis his duabus circumcincta ſanata fuit, & completa: quæ Magiſtrum Macrum regalibus donauit donarijs, & optimè remunerauit: cui etiam ad id grates maximas multiformiter retulit. Et ſic Magiſter ab ea cum diuitijs & gaudio receſſit.

Sermo Problematicus. CAP. V.

Poſt parabolicum ſtylum ſequitur problematicus, quem Hermes ſic proſequitur, dicẽs: Conſideraui auẽ à ſapientibus venerabilem, quæ volat dum eſt in Ariete, Cancro, Libra, aut Capricorno. Et acquires eam tibi perennem meris ex mineris & montanis petroſis. Diuide eius partes præcipuas, quæ poſt diuiſionem tibi rema-

bi remanebunt, licet sit modica, & cũ ea dominetur nigredo: tamen cùm terra complexionata est: & multos in ea percipies colores. Nominat eam sapiens, Terram sapientiæ, Aes, Plumbum. Assabis igitur eã forti igne numero minori quatuor diebus: numero medio, septem: numero maiori, decem, & tunc vocatur à sapientibus, Terra argentea. Secunda pars eius fluens, vocatur, Aqua sapientiæ: Tertia pars, Terra alba: hanc distillare facias quatuor vicibus numero minori, medio. & maximo septẽ diebus, & tũc dicitur Aurũ apparens. Quarta pars est magnum album habens, & dicitur, Aër sapientiæ, Gummi aureum, sulphur rubeum. Accipe, autem ex aëre partem vnam, & misce cum tribus partibus auri apparentis: & pone in balneum numero minori 20. diebus, medio 30. maximo 40. postea distilla, & remanebit æs quod vocant sapientes, Corpus desideratum, & aurũ apparens: vocatur etiam Aurum singulare. Diuide ergo hoc aurũ singulare in duas partes, & eius partes pone in vase amplo, donec ad Solẽ recedat tertia pars, & tunc dicitur à sapientibus, Aqua vitæ, siue Alumen. Accipe ergo gummi aureum, & rege cũ auro singulari, & pone in balneum numero minori viginti diebus, medio 30. maximo 40. & inuenies aurum singulare currens supra sulphur nigrum: & erit aurum singulare rubeum: auferas & reserua: & dicitur Tinctura sapientiæ, & est ignis tinctorum, & receptum multorum nominum masculinorum, & est spiritus & anima, quæ peregrinos repatriare facit: & dicitur ignis auri purpurei, & sulphur nigrũ, vetula extenuata. Accipe hãc extenuatam vetulam, & admisce eam cum terra aluminis, & cooperi auro singulari, assa numero minori 3. medio & maximo 7. & remanebit tuum gummi album, & lucidum, simile corpori, quod in die iudicij glorificatur, & dicitur à sapientibus, Lac virginis. Aquam autem quam ab hoc lacte extraxisti, reserua, & dealbabis & congelabis, & habebis diuisionem omnium corporum: cui nil potest resistere. Habemus iam duas aquas, scilicet aurum singulare, & diuisionem: duo similiter vnguenta, gũmi aureum purpureũ, & lac virginis, & tertium horum, vehiculum, scilicet, corpus

desideratum. Accipe corpus desideratum, lac virgi-
nis, & admisceas ei quartam partem diuisionis, & te-
gas auro singulari, & pone in balneo 12. diebus nume-
ro minori, medio 30. maximo 41. & efficitur totũ aqua
spissa, lucida. Hanc si tibi placuerit, diuide in duas par-
tes: vnam partem reseruabis operi: alteri parti admi-
sce quartam partem auri purpurei, & pone in balne-
um 50. diebus, & erit aqua rubea, & illa aqua erit Eli-
xir, & si volueris, congelabis illam igne leui. De hoc
posuerunt Philosophi partem super mille & 80. partes
simul sumptas argenti viui coagulati cum suo spiritu,
& erit totum Elixir.

Sermo Typicus. CAP. VI.

Hinc verò typicus sermo, prout attestatur Arislei vi-
sio, sequitur in hunc modum. Tradite puellam bonam,
candidam, suauem, mitem, teneram Cabrico filio suo
pro vxore mortua: propter quod Philosophi sunt à re-
ge incarcerati: & dixerunt, trade nobis filiam tuam in
statu ac sensus sui colore, nec non maris conturbatio-
ne, quod ei similia nunquam acciderunt, & reuixit fi-
lius regis & multiplicatæ sunt, proles nimiæ, & gauisi
sunt gaudio magno valde. Ecce quomodo mulier hæc
nobilis, pauperum consolatrix Alchimia est diuersis
circumlocutionibus sententiarum & colorum obuela-
ta, vt ab imperitis celaretur, & peritos adhortaretur,
quos diuitijs ditaret infinitis: quia gloriæ & diuitiæ
sunt in domo eius.

DE REBVS NATV-ralibus.

Quomodo lapis similatur Semini hominis in procreatione prolis. CAP. VII.

Nunc autem tertiò considerandum est, quibus rebus
naturalibus, hæc scientia comparetur: Semini enim
humano virili assimilatur ob hanc causam: cùm ipsum
trahitur ab omnibus membris hominis, & possidet o-
mniũ membrorũ virtutem, & in vas naturale, quod est
matrix,

matrix, funditur: vbi moritur, & humore connaturali nutritur, donec formatur homo numero dierum suorũ, & non ampliùs: sic semen huius scientiæ à corpore metallico educitur, omnem virtutem habens metallorum in potentia; in vas naturale collocatur quod est aqua permanens & acetum Philosophorũ, in quo moritur, putrescit, & vegetatur, & crescit illud æs, & aliæ res nutrimentum recipientes. Hoc autem vas est vnum per totũ opus, complens albam & rubeam tincturam. Nam de ipso factæ sunt diuersæ sapientum descriptiones: quia est vnum in quo sunt tria, scilicet aqua, aër & ignis: quæ sunt tria alembica vitrea, in quibus genitus Philosophorum generatur. Propter quod nominauerunt Tincturam, sanguinem, & ouũ. Nam in ipsis fertur anima vel aqua, quemadmodum tinctorum tinctura super pannos: portatur in aqua.

Est etiam vas sublimationis in quo fumus argenti viui sublimatur, & ascendit in eo: namq; quando ęstimabitur quòd finitus sit fumus argenti viui, & dicitur Aludel longum & altum, & vas inferius dicitur Scutella, siue furnus Philosophorum, in quo est ignis Philosophorum: qui cùm egreditur denigrat ipsum vas, & cōburit omne metallum: quia omnis calidi oleũ est pinguedo, & omnis frigidi oleum est humiditas.

Et etiam vas resolutionis, in quo corpora resoluũtur. Resoluitur enim in eo aliquid post aliquid parum post parum ordine suo, & non fit resolutio omnium partium vna vice, sed secundùm Elixiri modũ resoluitur illud & extrahitur: vt Senior attestatur, dicens: Cùm nō egreditur ab hoc lapide anima eorum vna vice, sed pluribus: & propter hoc nuncupata est anima hæc, animæ flos & flores, sanguis & sanguines, pinguedo & pinguedines, & tamen est anima & spiritus viuus eam educens. Et corpora sunt duo, scilicet masculus & fœmina, quæ sunt terra & aqua: & tres sorores ingredientes super ipsis principijs, sunt nutrimentum & augmentum ipsius aliti & augmentati: vt quantũ in vno quo alitur & augetur vitello & albumine, & cortice tegitur. Nam habet totum in se quibus eget operator in operatione.

Et soror prima egrediens super ipsis, dicitur Salsatu-
ra prima ex tribus, quam vocant hic aërem, & facti sunt
duo masculi: scilicet frigiditas & caliditas: & inter eos
vna fœtida est aqua.

Deinde ingreditur secunda soror, hæc est secunda
Salsatura ex tribus secundis: & facti sunt duo ma-
sculi, qui sunt terra & ignis: & duæ fœminæ, quæ sunt
aqua & aër.

Post hoc ingreditur tertia soror, quæ est tertia Salsa-
tura ex nouem, & perfecta est domus quatuor angu-
los habens & rectos: quæ sunt quinq;. Et hæc est Ma-
gnesia verè alba, & nō falsa, ab armatis perfecta, vt Se-
nior dicit. Hæc quinque quando congregata & col-
lecta fuerint, fient vnum, quod sapientum lapis natura-
lis perfectus est. cùm nisi duæ perfectæ tertiæ, perfectæ
fuerint, fiet totum. Et Auicenna: Cùm ad has quin-
que perueniemus, perueniet ad vos intentio nostra. Et
notandum, quòd inter elementa sund duo masculi, sci-
licet terra & ignis, & duæ fœminæ, scilicet aqua & aër:
& hæc quatuor in humido vnctuoso, quod est radica-
le, naturaliter intelliguntur, vel in terra & aqua, quæ in
manifesto sunt existentes, &c.

De quatuor Rebus ex homine.
CAP. VIII.

Hinc verò nota, quòd quatuor rebus ex homine assi-
milatur, scilicet, Stercori, vrinæ, sanguini, & capillis.
Stercori dicitur simile in qualitate terræ fœtidę infectę,
vel ratione mali odoris inficientis. Et est lutum sapi-
entiæ quo vasa firmantur. Vrinæ verò in qualitate a-
quæ mundificantis, vel abluentis, siue remouentis fœ-
torem terræ: vel exacuitate salis exiccantis. Sanguini
in qualitate aëris penetrantis, aut mollificantis duri-
ciem terræ, aut ratione coloris rubei remanentis
super terram. Capillis autem, in qualitate
ignis comburentis & egredientis
de terra, &c.

De qua-

De quatuor interioribus in corpore humano.
CAP. IX.

Comparatur etiam quatuor rebus principalibus intra hominem, scilicet cerebro, in aquæ frigiditate. Cordi, in ignis caliditate: Epati, in aëris humiditate: Testiculis, in terræ siccitate. Nam sedes flegmatis est in cerebro; & sedes choleræ rubeæ in corde; & sedes sanguinis, in epate; & sedes melancholicæ in genitalibus collocatur. Et hæc prædicta notanter in vno corpore natura constituit: sed situs & operationes eorum diuersificantur. Nam in cholera virtus appetitiua intelligitur, quia colorat: In melancholia, virtus retentiua, quia retinet colores: In sanguinea, virtus digestiua: quia tollit superflua: In phlegmate virtus expulsiua, siue mundificatiua, quia dat veros & perfectos colores. Quinta autem virtus nec grauis nec leuis, nec dura nec mollis: sed propriè dicitur Vita, quæ has quatuor coniungit in vnum, eisque tribuit vitam robustam atque perfectam.

De comparatione scientiæ ad ouum.
CAP. X.

Ex hinc verò ouo comparatur hæc scientia: quia in eo sunt quatuor coniuncta: cortex apparens est terra: albedo est aqua: cortex verò tenuis qui est cortici spisso iunctus, separans aquam à terra, est aër: rubeum quoque oui est ignis: cortex rubeum continens est aër, separans aquam ab igne, & vtrumque est vnum & idem. Aër verò terram separans ab aqua, spissior est aëre altiori: aër verò altior, est calidior & subtilior. Nam ignis est sibi propinquior quàm aëri inferiori: In ouo igitur sunt quatuor, scilicet terra, aqua, aër & ignis: his quatuor exceptis in medio rubei est quintum, quod est pullus. Hoc non intelligitur de ouo volatilium, sed de quo Philosophi loquuntur: ideoque omnes Philosophi in hac excellentissima arte ouum descripserunt ipsum, & alia multa exempla suo operi posuerunt: vt doctrinæ filij inde intellectum caperent, & naturam inuestigarent.

DE BASILISCO ET VERmibus venenosis.

De comparatione scientiæ cum Basilisco, & alijs vermibus venenosis propter similitudinem nutrimenti. CAP. XI.

POST hæc, Basilisco & alijs vermibus venenosis dicitur similis, ratione nutrimenti aut cibationis, aut infectionis. Nam sicut Basiliscus dicitur nutriri & cibari per diuersum cibum & potum, donec magnus fiat & maturus: post hoc moritur & occiditur. & de eius puluere fiunt tunc miracula: sic corpusculum nostræ sapientiæ nutritur & augetur per aquam permanentem, vsque illud magnum & fluxibile apparebit, tūc mors eū reuelabit. Et sicut Basiliscus suo flatu & odoratu inficit animalia & homines: sic odor nostri corporis magnesiæ, perficit argentum viuum ipsumq; subitò mutās de natura sua in naturam alienam. Vnde Morienes: scito quòd terra fœtida citò recipit scintillulas albas. Comparatur etiam tyriacæ, ratione curationis omnium metallorum. Comparatur etiam veneno, ratione multiplicis tincturæ albæ & rubeæ, nec non subitaneæ transmutationis vnius coloris in alium, de imperfectione in perfectionem: quia sicut modica qualitas veneni, repēte magnum corpus inficit, sic vna pars Elixiris albi & rubei, multas partes omnium metallorum in verum & perfectum lunificum & solificum transmutat corpus.

De rebus mineralibus. CAP. XII.

Cæterique Philosophorum hunc nostrum lapidem rebus mineralibus omnibus comparauerunt. Quidam aluminibus, vitriolis, salibus: quidam spiritibus: quidam metallorum corporibus. Horum autem quidam qui de salibus & aluminibus atque vitriolis tractauerunt, est sententia multiplex: Nam Plato vult, quòd alumina splendificant, salia dissoluunt, vitriola confringunt vel constringunt. Nam alumen crudū dicitur abū-

dare

date in humore, calcinatū verò in summa siccitate: ideo quamdiu humor abundat, comparatur aluminibus: sed priuato humore peccante, dicitur alumē calcinatum, album, fixum. Proprietas verò salium est, dissoluere, & rodere, & humectare, & liquefacere rem acidā: quia dicitur calcinate corpora cum sale: quia sal corrodit eorū humiditatē corrumpentem. Iam sales faciunt corpora leuiter in igne fluere. Notandum, quòd quædam salia sunt fixa, quædam volatilia. Nam omne fixū ponitur pro corpore vel pro retinaculo, & talia extrahūtur à rebus calcinatis: vt dicitur, Extrahite Salē alkali. extrahunt enim, & nō prosperantur in eo: quia extrahunt de eo in quo non est Sal alkali Philosophorum. Quemadmodum enim extrahitur Sal alkali à calce viua, vel cinere clauellato, vel sal tartari ab ipso tartaro calcinato per humorem conuenientem, donec nihil remanet acuitatis: sic sal nostrum, quod est tinctura, extrahitur à calce metallorum per putrefactionem, vsque totum compositum exuet suam naturam, & induat alienam. De tali sale dicit Senior: Primò fit cinis, postea sal, & de illo sale per diuersas operationes Mercurius Philosophorum. Salia verò non fixa ponuntur pro Spiritibus, vel pro aquis acutis, acetosis, corrosiuis: sicut est sal aromaticū, quod est nobilius, quia totum est spirituale. Post hoc sal commune, & sal vrinæ. Nam sal aromaticus est secundum elementum in hoc opere necessarium, testante Aristotele, in libro Septuaginta præceptorum, vbi dicit: quòd Almizadic tibi Solum deseruiat. Nam ipsum corpora soluit & liquefacit, & spiritualia reddit. Aliqui Philosophorum posuerunt esse totum arcanum in eo, & vocauerunt ipsum diuersis nominibus propter naturæ suæ excellentiam. Vt in libro Turba Philosophorum scribitur: quia quidam vocauerunt ipsum à loco, vt Gummi, Sputum Lunæ: quidam à colore, vt sanguis, vrina Tauri: quidam à natura, vt argentum viuum. Vtamini ergo illa venerabili natura: nam ex ea ars fit, & nō ex alia. O quā preciosa est serui rubicundi natura. de ipso dicunt Philosophi, quòd ipsum sit primum in origine corporum metallicorum. Nam quando argentum viuū grossum

immundum occurrit sulphuri grosso, inde generatur metallum corruptum: & tale est remouendum in operatione prima: quia in prima ipsius origine producitur grossum fœtidum & immundum per naturam: vt Auicenna dicit. Vidimus itaque in principio rei eius siccitatem & destructionem aqueitatis fore nocuam, & ab eo vt calefiat quòd puluerisetur aut frangatur, vt Turba Philosophorum ait: Ecce Plumbum rubeum, quod initium est operis nostri: nam sine ipso regimen stare non potest. Non autem sal aromaticum vulgi hìc intelligitur, quod cum ipso opus nostrum non peragitur. Vitriolum autem & atramentum ob hoc interponitur: quia omne vitriolum & atramentum Philosophorum calefactum & assatū igne debili, colore rubiginoso vestietur, vt in libro Turbæ scribitur: quòd prima die apparet nigra citrina: secunda nigra rubea: tertia similis croco. Hinc verò quidam Philosophorū spiritibus mineralibus hanc sapientiam assimilauerunt, vt est sulphur, argentum viuum, arsenicum, Auripigmentum, Magnesia, Marcasita: cùm tamen neutrum istorū sit Philosophicum. Sulphuri simile dicitur propter tres actiones ipsi argento viuo inferens. Primò stringit ipsum à sua humiditate: Secundò denigrat sua adustione: Tertiò ipsum rubificat sua tinctura adustiua. Nam senior dicit: Sulphur nostrum non est sulphur vulgi quod cōburit & comburitur combustione nigredinis & destructionis: sulphur enim nostrum comburit combustione albedinis & meliorationis. Et Auicenna: Nisi quòd illud quod aduritur, est vulgi: & aliud non aduritur quod est sapientū. Et Turba Philosophorum dicit: Argentum viuum accipite, & in magnesiæ corpus coagulate, vel in sulphure quod non comburitur. Hoc autem sulphur quod non comburitur, nuncupamus æs. Terite ergo ipsum aceto acerrimo, & coquite, & cauete ne acetum in fumum vertatur, quia periret opus.

De multiplici argento viuo. CAP. XIII.

In comparatione argenti viui est aduertendū, quòd triplex est argentum viuum: hoc est, ignem Philoso-

phicum

phicum extrahere. Hoc secundùm animam vitalem, dicitur ignis, siue anima, siue quinta essentia.

De primo scribit Turba Philosophorum, dicens: Argentum viuum est ignis, qui corpora comburit. Et iterum, oportet ergo corpus flamma ignis occupare, vt diruatur & debile fiat. hunc enim ignem oportet extrahere igne connaturali: vt dicit Senior. Ignis noster est aqua: si sciueris dare ignem igni, Mercurium Mercurio, sufficit tibi.

De secundo dicit Senior & alij sapientes: Quòd anima extrahitur per putrefactionem, & cùm in eo nihil remansit de anima, tunc abluisti corpus à sordibus suis. Item dicit: Aufer ei animam, & redde ei animam.

De tertio scribitur: Oportet te extrahere quintam essentiam, aliter in vanum laboras. Et ob hoc triplex dicitur argentum viuum: & propter vitam eius imponitur ei mors, prout vulgare sonat prouerbium: Qui argentum viuum sciuerit occidere & mortificare, magister & Philosophus in hoc opere appellatur.

Secundum verò argentum viuum est spiritus, & dicitur Aqua permanens, siue acetum, siue menstruum, siue nutrimẽtum, & multis alijs nominibus intitulatur.

Refert Turba Philosophorum, quòd sit acetum acerrimum, per quod aurum, merus fit spiritus, & sine quo aceto nec nigredo, nec albedo, nec rubedo. per talem enim argentum viuum, extrahitur secundum, mortificatur, occiditur, extinguitur, & coagulatur, vt Turba Philosophorum dicens attestatur: Scitote quòd corpus non tingit nisi priùs tingatur. Ideo Philosophi illud Venenum vocauerunt, ac variè & multipliciter de illo nominibus plurimis tractauerunt. Et quemadmodum inuidi dixerunt: Est lapis, & non lapis, verum autem gumma, vt in Turba Philosophorum scribitur. Notifico autem vobis gummæ dispositionem, non inuidens, arcanum in ea magnum existens. Scitote quòd gumma nostra fortior est auro, & oportet eam habere auro honorabiliorem: Gumma autem nostra apud Philosophos est preciosior & sublimior margaritarũ, eò quòd ex gumma & pauco auro multa emimus: ideoq; Philosophi scribentes ne pereant cauentes: & manifestè in

libris suis dispositionem eius non posuerunt, ne quilibet eam agnosceret, quam si insipientes scirent, non vilipenderent. O quàm plures sunt gummæ, sed minimè hanc nostram cognoscentes. Ideo huius veneni naturam absconderunt Philosophi, eò quòd per ipsum totum regimen adimpletur: & tota mortificatio & occisio in ea consistit.

Quartum autem argentum viuum ex prioribus resultat, & est albi coloris, antequam ei ignis aduenerit. Igne verò ei adueniente ipsum fit rubeum, & hoc à lapide diuino procedit. vnde Elbo Interfector: Dealbate latonem, & rumpite libros, ne corda vestra rumpantur. Et Turba: Nummis imponite, & fit Elixir, & quod per ipsum natiuitas & vita, & aqua munda ex multis extracta tincturis & rebus: eiusq; tinctura vita ex his, quibus immergitur, & coloratio perfecta: Vt Turba Philosophorum testatur, quod preciosissimus color est Tyrius, quem priùs colorem pronunciauerit: deinde purpureus color approximabit. Hoc enim argentum viuum est fructificans suauitates odoris, & est tinctura verax & infallibilis, omni corpori præstans complementum.

De Arsenico & Auripigmento.
CAP. XIV.

Comparatur etiam arsenico & auripigmento, ratione vnctuositatis, & adustiuæ humiditatis, nec non vaporabilia ab igne: quibus corpora denigrat & exiccat. Et Arsenicum dicitur masculus, ratione coloris & siccitatis: Auripigmentum ratione caloris & humiditatis fœmina: vt Turba Philosophorum dicit: Demonstraui vobis fœminam in auripigmento, masculum verò in plumbo. Et sciendum quòd Philosophi vnam dicunt naturam arsenici & auripigmenti ratione fugæ, vel ratione causarum prædictarum. Nam multotiens ponitur pro igne sulphureo, & sæpiùs pro spiritu, qui est egrediens à corpore, qui est aqua: qua omnia vegetantur & augmentantur.

De Markaſita, Magneſia & Thutia.
CAP. XV.

Comparatur etiam Markaſitæ, Magneſiæ & Thutiæ: Markaſitæ in colore: quia ſicut Markaſita ſcintillas argenteas & aureas habet mixtas in terra: ſic in opere Philoſophico ſigna apparent ſimilia: vt teſtatur Morienes dicens: Scito quod terra fœtida citò recipit ſcintillas aureas, vt ſuprà.

Dicitur etiam Magneſiæ eſſe ſimilis, ratione ponderoſitatis, & fractionis omnium metallorum.

Dicitur etiam Thutiæ eſſe ſimilis, ratione extinctionis. Nam ſicut præcipitur Thutia extingui ſepties, vel nouies, vel decies, vel duodecies, vt eius terreitas ſubtilietur, & ſulphureitas deleatur: ſic mandant Philoſophi, opus eorum iterari, vt omne ſuperfluum in manifeſto abjiciatur, abſentia in profundo ſiue in occulto adijciantur.

Notandum verò eſt, quòd duplex eſt ſpiritus: vnus in corpore, & hic eſt remouendus, id eſt, extrahendus, & eſt igneæ naturæ, vt Turba teſtatur, dicens: Scitote quòd corpus non poteſt tingere ſe ipſum, niſi ſpiritus extrahatur, qui in ventre eius occultus eſt, & fiet aqua, & corpus abſque ſpiritu: qui eſt ſpiritualis naturæ, ex quo colores apparent, eò quòd ſpiſſum terreum non tingit, verùm autem tenue naturæ, quod de corpore tranſit & colorat. Secundus verò eſt extra corpus, & eſt aqueæ naturæ, & eſt tingens corpus in Elixir. Vt Turba dicit: Maſculus verò, hic eſt corpus, & fœmina, hæc eſt ſpiritus.

De qualitatibus ſingulis omnium metallorum.
CAP. XVI.

Inde verò comparatur omnibus metallis in qualitatibus, in naturis, in coloribus, in mollicie, in duricie: & hoc in manifeſto & in occulto eorum. Auro & argento comparatur, ratione perfectionis colorum perſeuerantium in igne, & ponderum, nec non ductibilitatem, præcipuè tamen auro, cùm ipſum ſit nobilius & perfectius omnibus alijs tribus corporib. Et ob hanc perfe-

ctionem perpetuam, dicitur autem Philoſophicum, ei ſimile: vt Philoſophus teſtatur, dicēs: Præſentes & præteriti non fecerunt aliquid, niſi ex auro aurum, & ex argento argentum: non tamen aurum illud vel argētum fuit vulgi.

Eſt autem Philoſophicum aurum, quod non emitur pretio magno, vt Alfidius dicit: Scitote, quòd hic lapis, de quo hoc arcanum agitur, Deus non emendum magno pretio poſuit. quoniam via eiectus inuenitur, vt à paupere & diuite haberi poſſit: vt ſcilicet ratione & ſcientia ad eam quiſquis poſſit leuiter peruenire. Et morienes ait: Omnis res quæ magno emitur pretio, mendax eſt: quoniam modico huius gummæ, & paulo auro, multum emimus. Et Senior dicit: Aurum noſtrum non eſt aurum vulgi: quia ſequitur dealbatio, vt ibi dicitur: Dealbate aurum. Hoc igitur aurum cùm dealbatum fuerit, poſt nigredinem ſuam, quæ eſt tinctura. Et iterum commiſcete aurum cum auro, hoc eſt, cinerem cum aqua. Vel ſeminate aurum in terram albam foliatam, quæ & tertia terra, quæ eſt auri, tingit Elixir, & tingit eam. Et hæc eſt magneſia alba perfecta, & non rubea. Inde ex auro Philoſophico non fit aurum, ſed argentum: vt Turba Philoſophorum teſtatur, dicens: Scitote quòd niſi dealbetis (ſcilicet aurum noſtrum) non poteſtis rubeum facere, eò quòd duæ naturæ nil aliud ſunt niſi album & rubeum. Album de rubeo nigro erit & mundo albo: cryſtallinum de rubeo citrino apparebit. Et hoc vult Senior cùm dicit: Eſt enim mirabile, cùm miſeris ſuper alia tria commixta, tūc iuuat album ſuper citrinum, & rubeum dealbat ea in albedine argenti: deinde iuuat citrinum ſuper album & rubeum, & facit ea citrinare citrinitate auri. Deinde iuuat rubeum ſuper citrinum & album, & facit ea in rubedine Alkaſal marini. Et Morienes ait: Reſpice citrinum completum, & citrinum diminutum in ſua citrinitate, & omnem citrinitatem. Et reſpice rubeum completum, & rubeum diminutum in ſua rubedine, & omnem rubedinem. Et inſuper aſpice nigrum completum, & nigrum diminutum in ſua nigredine, & omnem nigredinem. Ex hoc patet, quòd aurum Philoſophicum non eſt aurum vul-

rum vulgi, nec in colore, nec in substantia: ideo dicitur, quod lætificat cor hominis, & argentum similiter: sed illud quod extrahitur ex eis, est alba & rubea tinctura, vera, fixa, viua, perseuerantia, coloratiua, perpetuatiua, ingressiua, penetratiua, perfectiua, omnibus metallis permixtiua. Illa hominem lætificat, & cor hominis sanat, vt Senior dicit, & reddit hominem hilarem, & iuuenilem facit, & vigorosè corpus conseruat.

De quatuor corporibus metallicis imperfectis.
CAP. XVII.

Alijs verò quatuor corporibus, scilicet ferro, cupro, stanno, plumbo comparatur, ratione duræ fusionis & mollis in manifesto & in occulto eorum. Nam illa quæ sunt dura in manifesto, sicut ferrum & cuprum, sunt mollia in occulto: & sic de alijs duobus est intelligendum: idcirco ferro & cupro assimilantur propter carentiam horum fluxibilium & liquabilium in ignem. & talia sunt stringentia stannum & plumbum, quæ abundant humore, præcipuè ferrum, cùm ipsum sit minorū humorum, & maioris caloris, vt Senior dicit: Ego ferrum siccum & durum & forte, & pistans, & pistatum omne bonum. Et non est res in mundo agens actionem meam: per me enim generatur Secretum secretorum: quando conualesco à languoribus, tunc habeo vitam leonis rugientis. & hoc est ferrum alchimicum. ipsum enim non trahitur ab adamãte. Et si quis studeret aliud inuenire faciens operationes huius, non posset: Ideo magnificatum, & exaltatum est, & factum æs omnium rerum. Ideo maximè videtur argento viuo Philosophico amicari, cùm ipsius sit coagulum, nisi coagulatione perpetua & firma. Nec non stannum & cuprum & plumbum eadem operatione posse firmari, vt Turba Philosophorum dicit: Aes vt plumbum lapis fiunt preciosus: ideo ponite plumbum cum plumbo: quia Natura naturâ lætatur, & Natura naturam volare facit: & Natura naturam continuit: & Natura naturam superauit: Ideo nutu Dei fiunt illæ naturæ multiplicantes.

Dicitur etiam quòd sit propinquitas inter magnetem & ferrum: maior vtique est propinquitas inter æs & a-

quam nostram, quæ est plumbum & stannum album, vt Turba Philosophorũ testatur, dicens: Etenim plumbi albi dispositionem demonstraui: eo autem noto, nihil aliud est, quàm opus mulierum, & ludus puerorum: absque tali enim plumbo nulla tinctura fit perfecta, eò quòd vim habet (vt Hermes dicit) generandi triplicem: quòd compositum in corpore stringit, & in colorem vertitur inuaporabilem. Et scitote, quòd prima vis est acetum: secunda verò plumbum, de quo Sapientes dixerunt: Coquite ipsum stannum donec priuetur humore suo, & fiat siccum, & residuum suum bibat humorem, eò quòd plumbum combustum fuit, hoc est, plumbum rubeum de quo Sapientes dixerunt: Ecce hoc plumbum quod rubeum nuncupamus, nostri operis est initium, sine quo nil fit. De ipso namque dicitur, de plumbo fac ferrum, aut crocum de croco, fac album de albo tincturam. De stanno fac cuprum vel æs: de ære fac cerusam: de cerusa fac minium: de minio tincturam, & apprehendisti sapientiam. Intellige quid legas: nam hæc ars stultos fallit. O quàm plures sunt seducti in nominibus spirituum & corporum, putantes se extrahere tincturas de rebus siccis & aridis combustibilibus, cùm in eis nulla sit vtilitas, & omnia vertuntur in nihilum, & cuncta mortua sunt, & eorũ causatio ad perfectionem non peruenit, vt dicit Alphidius: Caue ergo, fili, à spiritibus & corporibus, lapidibusque mortuis te separa: quoniam in eis nullum est iter, nec etiam in eis tuum propositum inuenies: quia vita eorum non augetur, imò tendit in nihilum, sicut sunt salia, auripigmenta, arsenicum, argentum viuum, sulphur, capilli humani, sanguis, sperma, vrina puerorum, ouum, aurum, argentum, ferrum, cuprum, stannum, magnesia, marcasita, thutia, & his similia: quæ omnia Senior dicit esse combustibilia, & mortua, nec in eis aliqua operatio nostræ similis: quia operatio nostra surgit per seras seraturas aperientes. In plumbo verò est vita mortua, & hoc inter arcana arcanorum est notandum, quod dicit Philosophus: Nihil est affinius auro quàm plumbum.

De comparatione scientiæ arboribus, herbis, floribus, radicibus, & alijs vegetabilibus. CAP. XIIX.

Quidam autem Philosophorum, hanc diuinam scientiam, herbis, radicibus, arboribus, floribus, & alijs diuersis vegetabilibus, necnon succis eorum & fructibus similitudinariè comparauerunt. Galenus dicit: De arbore Philosophica quæ septem ramos habet, vt in quodam scripto reperi tractatum de lunatica sic procedente: Hæc est quædam herba siue planta, nomine Lunatica, siue berissa: cuius radix est terra metallica, stipes eius rubicundus quadam nigredine perfusus: folia eius similia folijs maioranæ, & sunt 30. secundum ætatem lunæ in crescentia & in decrescentia, flos eius citrinus: post tres dies odor eius, vt odor musci in plenilunio, vel in decrescentia completa: ex eo acceptus & in eo Mercurius impositus vertitur in Lunam perfectam. Si post hoc bullitus fuerit quinque vicibus, vertitur in Solem: Cuius pars vna centum vertit in purissimum Solem. Nota quòd omnium prædictorum nomina sunt posita similitudinariè in hac excellentissima scientia, pro qua omnis fidelis debet tempore vitæ suæ fideliter & constanter laborare.

De multiplici & varia pluralitate vocabulorum huius artis. CAP. XIX.

Quartò notandum est, quibus modis & vijs operatio illa cœlestis adimpleatur. Et notandum, quòd Philosophi diuersa vocabula ipsi operationi attribuerunt. Quidam eorum dixerunt, quòd calcinando, soluendo, & distillando, & coagulando hoc opus peragitur. Et Hermes hæc intimat per alia verba, cùm dicit: Pater eius est Sol, mater verò eius Luna: portauit illud ventus in ventre suo: nutrix eius terra est.

Alij verò dixerunt, sublimando & reiterando atque figendo, donec in fundo maneat: Alij incerando, aut imbibendo, donec fluat: Alij abluendo aut mundificando, donec album & pulchrũ appareat: Alij occidendo,

donec moriatur & albificetur: Alij viuificando & nutriendo, donec genitum fiat: Alij putrefaciendo & corrumpendo, donec manifestum occultetur, & econtrà: Alij separando elementa, & reiungendo: Alij conterendo, donec corporeum fiat spirituale, & econuersò: Alij coquendo, donec arescat: Alij assando, donec confringatur: Alij remouendo, donec nouus adueniat: Alij corpora & spiritus rectificando, sicut Venerem dealbando, à Ioue stridorem auferendo: Saturnum indurando, aut mundificando: Martem mollificando: Lunam citrinando: nec non ipsa corpora in aquam soluendo, nihilominus omnibus corporibus diminutis perfectionem præstando: Alij Mercurium coagulando, arsenicum, auripigmentum, sulphur, magnesiam, marcasitam, Thutiam dealbando, atque fixando: Alij salia acuta quasi dea inceratiua præparando: & adhuc diuersis vocabulis (quod longum esset enarrare) Elixir eorum album & rubeum compleri dixerunt. quæ omnia sunt vnum & idem intelligenti, & condependentia, ac sibi concathenata quemadmodum cathena: ita cùm vnum terminatur, aliud incipitur.

De multiplici operatione Philosophantium.
CAP. XX.

Idcirco calcinatio in principio operis nostri, ponitur tanquam pater in generatione. Vnde primò videndum est, quæ sit calcinatio Philosophorum. & sciendum, quòd triplex est calcinatio Philosophorũ, duplex corporis, tertia spiritus. Prima est initium operis nostri, de qua dicitur, calcinatio est priuatio frigidæ humiditatis, combustione remouentis: vel siccæ terræ incineratio. Et hanc Philosophi exemplificauerunt in ligno, in quo sunt tres humiditates: prima aquosa & frigida: & hæc prohibet lignum à combustione: secunda vnctuosa, siue oleaginea, & ipsa facit lignum ardere. hæ duæ sunt vaporabiles in igne, atque cremabiles. Tertia verò relinquitur in cinere, & est valde modica & subtilis, fixa & perpetua, nihil inflammabilis. & ipsa est vitrificans, & diaphanitatem vitream spondens. Et tali modo præcipitur fieri calcinatio Philosophorum, vt est in ligno prædi-

prædictum: & ipsa fit verè per acetum Philosophorum, siue per aquam permanentem, & non re alia. Et hoc nota: Talis enim humiditas, vt dictum est, quæ est principium liquefactionis, oportet esse in corporibus: vt Hermes dicit: Principium omnium liquabilium est aqua. Et Auicenna refert, Considerauimus itaq; in principijs naturalibus, quòd subiectum liquefactionis est humiditas, permixta partibus siccis terreis, in quibus mouetur, dum resoluit eas ignis, & inuenimus causam vaporationis, humiditatem non vehemēter in eis mixtam: imò eleuatur ab eis in resolutione, & inuenimus causam adustionis, & sic decoquitur decocti & permixti siccitati: ita quod peruenit ad ipsam humiditatem illud, quod permixtum est ei de siccitate, & quod acquisiuit de caliditate accidentali superflua, cum igne: ita quòd figitur nobis tam diu, donec inuenitur ostensio humiditatis eiusdem, quod est apud ignem potentem conuertere: quia secundæ partes corporis ad substantiam ignis ante vaporationē separarentur, & remaneret fæx eius cinis, qui est adustus. Equidem cùm vaporat, etiam conuersus est, & fit flamma, & talis dicitur calcinatio Philosophorum. Præterea est notandum, quòd quicunque fecit calcinationem, cuiuscunq; corporis, remanente materia metalli, hoc est, humore, à quo habet denominationem & liquefactionem in igne, hic iam errauit: quia dicitur extractio humiditatis corrumpentis in calcinatione. Post hoc intromissio alienæ humiditatis igneæ: per quam erit essentia & vita eorum. Et hæc est pars prima, videlicet, Pater eius est Sol.

Secunda calcinatio est ipsius cineris vel calcis remanentis: elementorum separatio. Et hæc est pars secunda, videlicet, Mater eius Luna, & solutio Philosophorum siue extractio Quintæ essentiæ, aut sublimatio, aut increatio, vel imbibitio, vel omnium prædictorum interpretatio. Nam hæc calcinatio fit ideo, vt partes arefactæ per ignem, & constrictæ, spirituales fiant, vel subtilientur & raræ fiant per spiritum, qui est aqua resoluens, & humectans ipsum terreum adustum. Et calor impressus qui est corrumpens cum humiditate, in aë-

ream resolutionem transformans digerendo. Nam in prima calcinatione remouentur humiditates duæ, scilicet frigida & aquosa, & adustiua. In ista verò quæ est secunda, remouetur terreitas & igneitas per resolutionem nostræ aquæ. Nam omnia quæ soluit & liquefacit & mollificat, deinde perturbat, & hinc per decoctiones resultant aëreæ resolutiones vaporando.

Vnde hæc est solutio Philosophorum, quando partes terreæ siccæ mollescunt: ita quòd earum siccitas quæ est duricies, vertitur in molliciem, quæ aqua dicitur humectans, vt aqua pluuialis, vel alterius humiditatis: quia dicitur quanto magis siccum, tanto magis molle, cùm sola siccitas Alchimiæ tingit & non alia, hoc est, raritas elementorum.

Dicitur etiam inceratio ea de causa, cùm terra sit priuata humore suo, necesse est eam incerare: id est, humore perfundere vt fluat & ingressum habeat, nec non virtutem, & formam metallicam repræsentat, vt Turba Philosophorum figuratè loquitur: Sicuti homo in tumulo iacet, donec puluis fiat, peractis diebus, Deus reddit ei animam atq; spiritum suum: infirmitate ablata purgatur illa res, & post coruscationem emendatur: quemadmodum post resurrectionem generalem, homo fortior & iunior fit, quàm priùs fuerat in hoc mundo. Ideo inceratio est rei siccæ priuatę humoribus, cum re inceratiua ad ignem mollificatio. Et hæc liquefactio corporum est. Philosophus autem per aquam, vulgus verò per ignem: vnde dicitur liquefacite corpora liquefactione nō vulgari, sed nostra quæ est cum aqua. Ideo incineratio est imbibitio, vel pastatio, siue liquefactio rei siccæ, calidæ, donec inebrietur. Nam omne sitiens appetit bibere, vt dicit Aristoteles, sitis appetitus est frigidum & humidum. Pro eo etiam dicitur illud, terreum sitiens.

Dicitur etiam sublimatio hæc pars secunda ob hoc: quia illud quod in inferiori parte vasis est, eleuatur, & exaltatur ad vas supremum, ꝙ nominatur alembic, vel aludel longum: vel ideo, vt densitas elementorum per eleuationem transeat in eorum raritatem, vt siccitas terræ in humorem aquæ, & frigiditas aquæ in calorem

aëris,

aëris, & humor aëris in ficcitatem tranſeat ignis: & hæ tranſmutationes debent fieri per gradus ignis aſcendendo vſq; ad cœlum: quod eſt alembic Philoſophorum. Et per Deum illud eſt tingens in infinitum: & tali modo præcipitur fieri ſublimatio Philoſophorum. Vnde dicitur ſublimare eſt extrahere à fæcibus elementaribus, quod eſt terra, quintam eſſentiam, vel oleagineã, vel adſcendentem naturam. Vel aliter: Sublimatio eſt à fæcibus rem eleuare, aut à terreſtribus partibus puram ſubſtantiam ſegregare. Nam in omni ſublimatione ſignũ perfectionis eſt liquefactio & fuſio metallica.

Et notandum quòd duplex eſt ſublimatio: vna corporalis, alia ſpiritualis: corporalis quantum ad terreitatem, ſpiritualis quantum ad igneitatem. De prima dicitur ſic: Facite corpus ſpirituale, & fixum volatile: De ſecunda ſcribitur: Res in qua eſt aduſtio, primum quod in ea reſoluitur, eſt virtus ignea, vt ſuprà. Et Senior dicit: Egrediatur ſpiritus à corpore qui eſt ignis.

Dicitur etiam Fixio, propter abſentis additionem: Nam illud quod abeſt, eſt volatilis naturæ, ſine quo ſtudium magiſterij vanum eſſet. Nam eſt Elixir albedinis & rubedinis tincturæ, nec non ſpiritus tingens, & aqua metallina, perfundens ſe in corpus ipſum viuificando: & corpus eſt recipiens tincturam ab ipſo ſpiritu, non ab alio. Vnde dicitur, quòd tinctura fit à natura volantium: Et illud quod firmat & fixat ipſum ſpiritum, eſt fixum & perpetuum & incremabile, & nominatur ſulphur Philoſophorum, vel cinis extractus à cinere. Vt Senior dicit: Quod fixum eſt, figit res fugitiuas. Et Auicenna: Inquirant igitur tincturam, quam ignis non corrumpat, & non expellat, & ſubſtantiam quæ permiſcetur liqueſcens, & ſubſtantiam conſolidatiuam, & coagulatiuam fixatiuã & firmã ſuper ignem, & ingenium permiſcendi iſta ad inuicem: ita quòd tingatur cum eo quod eſt in eo de tinctura: & permiſceatur cum eo, quod eſt in ipſa, de ſubſtantia permiſcibili: & conſolidetur cum eo, ꝙ eſt in eo de ſubſtantia conſolidatiua: & figitur ſemper cũ eo, quod eſt in eo de ſubſtãtia fixa: Et iterum ſubiungit, dicens: Quæſiuimus ſubſtantiam fixam, & inuenimus eam eſſe omne quod non fugit ab

igne, & ipsum est corpora liquefactiua. In libro sexto
dicitur, quod per talia corpora figuntur spiritus velo-
cissimi, & non per alia. Ideo dicitur: Terra fixat, aqua
dealbat, aër penetrat, ignis colorat. Hæc autem fixio,
quæ multotiens repetitur, vt Geber docet: Donec cum
tota sui substantia in igne maneat: sui autem truncum
tota substantia deinde recedit.

Dicitur etiam ablutio, siue mundificatio hæc pars se-
cunda, ratione nigredinis, & mali odoris, vt Turba Phi-
losophorum dicit. Et non desistatis ipsa abluere, donec
nigredine priuetur, & albũ fiat. Et Morienes ait: Quan-
to magis aliquid abluitur, tanto limpidius erit: & si ab-
lutum non fuerit, non limpidabitur. Et Geber in libro
Perfectionis dicit: quòd non figitur nisi illustretur, &
fulgidissima ex illo eliciatur substantia, cum sui modo
ingenij. Et in libro Disiunctionum scribitur: Mundate
corpora à sua nigredine vel rubedine, in qua est corru-
ptio eorum, donec album fiat album, & rubeum, ru-
beum. Nam ablutio dicitur rei inquinatæ deletio. Item
dicitur, vade ad mulierem lauantem pannos, tu fac si-
militer. Et Hermes, in primis fuit rubeum, & in vltimis
album. Et si sua nigredo omnium aufertur, ac deinde in
rubeum vertitur lucidum, & nimis purum. Quia dici-
tur: Quòd ignis & Azot latonem mundant & abluunt.
& Kaled minor: Qui scit nigredinem accipere ab eius
superficie, ea ablutione ipsum purificat & auget.

Dicitur etiam occisio siue mortificatio, ratione vitæ
vegetabilis, & ordinatæ, & accidentis, hoc est, caloris
impressi. Nam omne quod habet calorem ex se mo-
uentem & agentem sua transmutatione, dicitur viuere.
Et ob hanc causam Alchimia dicitur imperfectè viuere,
& hanc vitam Philosophi studuerunt occidere, & vitam
æternam atq; permanentem reddere. Vt Kaled minor
dicit: Nos oportet eum sapienter occidere, hoc est, com
burere: quia mors eum reuelabit. Et Auicẽna: Contera-
mus ipsum post mortificationẽ sui primã, cum eo quo
mortificatur de rebus adurentibus, vel peruijs facien-
tibus peruium, & exiccantibus, sicut est Sal, alumen, a-
tramentum, calx, & aliæ res, quas habet similes ignis.
Faciamus ergo illud multotiens, donec moriatur &
mollificetur.

Dici-

Dicitur etiam viuificatio, ratione nutrimenti, vel viuificationis, ſeu ratione humoris metallici. Nam omne quod nutritur, diminuti ratione nutritur. Et illud, quod viuificatur, cauſâ duorum viuificatur. Philoſophi autem volunt nutrire granum eorum humori connaturali, donec vegetetur, & fructum adferat talem, qualem ipſum intrinſecus habet: & volunt viuificare illud quod mortuum eſt, à forma metallina, quouſque præſtat fuſionem metallicam perfectam. Et talem viuificationem, ſiue nutrimentum, aliqui Philoſophorum vocant Ingreſſum. Et hoc vult Geber, cùm dicit: Aut ingreſſum damus eis, quę ſua ſpiſſitudine ingredi non permittuntur, cum multiplici reiteratione ſolutionis ſpirituum non inflammabilium. Ex his modorum ingenijs neceſſe eſt, quamlibet rem ingreſſum habere: quoniam ex illius depēdet beneficio, & alterare cum permixtione inuenta.

Dicitur etiam putrefactio, ſiue corruptio, hæc pars ſecunda, ratione manifeſti. Nam omne quod putreſcit & corrumpitur apud viſum, abijcit materiam manifeſtam, & repræſentat materiam occulti. Philoſophi autem intendunt corrumpere, ſiue delere manifeſtum quod eſt terreum, & educere occultum, quod eſt argentum & aurum, vt Auicenna teſtatur, dicens: Cùm ſubtiliatur æs & decoquitur in aceto cum medicinis, donec moriatur, quando penetrat albedo eius ad exteriora, ita vt ipſius intrinſecum fiat extrinſecum, ſimile argento in albedine: quando fecerimus illud, inuenimus virtutem eius tingentem, remanentem, & maioris tincturæ & penetrationis: ita quod non diuerſificatur à calore argenti puri in aliquo: imò refertum eſt tinctura, & eſt magis completæ albedinis. Talis enim putrefactio eſt generatiua: quia generat tale, qualis ipſa eſt. vnde Senior: Scias quòd non fit generatio abſque corruptione: vnde ſtudeas in putrefactionem. Et Turba Philoſophorum: Hæc putrefactio eſt maxima, & maximum attrahit arcanum.

Dicitur etiam ſeparatio elementorum, vt præmiſſum eſt in calcinatione prima: in ipſa verò ſeparantur elementa, terra, ſcilicet, aqua, aër & ignis. Terra ibidem

relinquitur, vt alia tria elementa in ea valeant radicari, si ipsa non esset, elementa fundamētum non haberent, super ædificandum domum nouam Thesaurariam. Nam propriè separatio elementorum, est segregare heterogenea, quæ sunt accidentia: & coniunctio elementorum est cumulare homogenea, hoc est, quæ sunt de natura humidi radicalis. Vt in libro Turbæ Philosophorum scribitur: Conuertere elementa, est humidum facere siccum, & fugiens fixum.

Dicitur etiam contritio, ratione densitatis, vel duriciei. Nam omne quod densum & durum est, non est tingens, neque penetrans: Ideo oportet conteri, vt subtilissimum fiat & penetratiuum. vnde in Turba cùm omnia puluis facta sunt diligenter, est contritum. Et notandum est, quòd duplex est contritio: vna vulgi, & fit manibus artificum. De ista dicitur, tere in die & assa in nocte. Secunda est Philosophorū, & fit igne decoctionis. Vnde Turba: Hæc autem contritio nō fit manibus, sed fortissima decoctione. Et Kaled minor: Ignis omnia terit. Et Elbo Interfector dicit: Nihil aliud feci, quā contriui & dealbaui. Et Senior: Non valet congelatio, nisi fiat puluis. Turba: Ideo oportet filios doctrinæ illam rem absq; timore comburere quousq; cinis fiat. Et scito, quod optimè miscuisti, eò quòd ille eius recipit spiritum vitæ. Et hæc contritio multotiens apud Philosophos vocatur lapis cum cursore, mortarium cum pistillo.

Dicitur etiam decoctio ratione duræ & tenacis terrę. Nam omne durum & tenax vocat decoqui, vt melius & leuius seu nobilius fiat. Quare dicit Alfidius: Scito, fili, quòd non indiges multis nominibus, sed vno tantùm nomine, quod est Aqua, vnaque actione, quod est Coquere, & decoctio naturaliter: ideo fit vt rei pluritas remoueatur, & munditia in sui maneat decoctione, vt Auicenna testatur, dicens: Quanto plus inhumatio est vehementior, tanto plus erit ab eo corruptio remotior. Ampliùs considerando decoctionem, post decoctionem in aqua, & remouendo corruptionem, reseruamus remouendo aquam, quotiescunque tincta fuerit, donec nihil maneat tincturæ. Vnde Turba: Coquite

in aqua

in aqua sua quadraginta diebus: deinde aperietis, & inuenietis æs in argentum viuum versum: abluite ipsum coquendo, donec sua priuetur nigredine, & fiet æs vmbra carens. De hac decoctione dicit Auicenna: Quòd si nigra aduenerit, erit adusta apud decoctionem. Et Senior, si remanserit in eo nigredo, tempore suo morieris præ dolore: quia corrupisti quidquid operatus es.à tali regimine cauendum est. Sed coqui debet, vt Turba Philosophorum attestatur, dicens: Coquite eum continuè, donec coaguletur: ipso enim coagulato maximum fit arcanum. Coquite illum lapidem coagulatum, quousque fiet similis mugræ marinæ: tunc aqua ipsum imbuite permanente, quousque eius appareant colores. Hæc aqua in decoctione maximè imitatur naturam: ideo facit ei simile. Ait enim Albertus, quòd inter omnes artes, Alchimia plus naturam imitetur, & hoc propter decoctionem eius, & augmentum: quia decoquitur in aquis metallinis igneis, id est, rubeis maximè habentibus de forma, & minimè de materia. Nam aliæ artes imitantur naturam similitudinariè: Alchimia verò mera veritate. Ideo ipsa non est debilior natura, quia ars siue artifex tantùm sibi ministrat, ipsa verò naturaliter operatur & perficit, vt dicitur in Seniore de aqua diuina: Quòd non sit satus, neque nascitur in futurum, qui hanc scientiam posset complere sine natura, natura quidem quæ cœlitus est indita rebus & infusa.

Dicitur etiam assatio, ratione humorum peccantium ipsius corporis, vel ratione spiritus qui destruitur, & fugit propter assiduationem assationis à corpore, vt Kaled minor dicit: Et suaui iteratione ponuntur tibi, vt doceat ipsum pati ignem. Et Auicenna: Si volumus quod fiat bona commixtio eius, tunc assamus ipsum igne æquali: & hoc est, vt conteramus ipsum & ponamus in vase vitreo, & ponamus in vase testeo vitreato, & lineamus illud vas luto sapientiæ, & exiccemus ipsum. Et iterum subiungit, modus vnus est assationis cum rebus adurentibus, & facientibus peruium, vt Turba dicit: Notifico huius artis inuestigatoribus quod Corsufle est compositio, & quòd cū oportet assa-

re, vt ad perfectionem peruenias: tunc corpus tingit. Assatio ideo dicitur & inuenta est, vt humiditas rei accidentalis leui igne exiccetur ac deleatur. Et est notandum, quòd tàm corporis quàm ipsius spiritus fit exiccatio in assatione. Et est maximè cauendum, ne spiritus qui corpus exiccat, & à corpore exiccatur, fiat volatilis: nam si volabit à corpore, corpus perfectum esse non potest. Et talem exiccationem docet Auicenna, dicens: Sed cùm hoc habet bonitatem, quod non aduritur super ignem omnino, sed calefit, &c.

De alijs modis operationum. CAP. XXI.

Excusamur ergo, ne laboremus in adustione calcinationis. habemus & scimus quod cum eo fit præparatio & non cum alio. Vidimus itaq; in primo, rei eius exiccationem, & destructionẽ acuitatis ab eo fore necessariam, ita vt calefiat, quod pulueriscetur aut frangatur.

Dicitur etiã renouatio. Causa arefactionis conuersa, est fimus & lutum sapientiæ. Nota, renouatio Philosophorum fit ideo, vt terra sicca semper roretur aqua permanente, vt fluat. & hoc innuunt Philosophi per talia verba: Fimus, id est, terra, siue corpus, semper est de quarto in quartum diem renouandus.

Dicitur etiam rectificatio corporum, & spirituum ratione imperfectionis, eorum diminutionis & immundiciei aut superfluitatis eorum. Nam corpora quæ sunt humore nimio abundantia, ideo sunt nimis mollia inductibilitate, & facillimè liquescentia in igne, vt plumbum, stannum, Magnesia. Hæc autem multotiens ponuntur pro spiritu, qui est (aqua metallina causa molliciei) aqua Philosophorum: spiritus sunt molles vt aqua. Vnde Morienes: Tactus eius mollis, gustus dulcis, pondus graue: Ideo dicitur, ponite plumbum cum plumbo, stannum cum stanno: Natura enim naturâ lætatur & gaudet: quia propinquitatem habet cum ea. Alia verò sunt deficientia humore, vt argẽtum, aurum, ferrum, cuprum. & hæc pro corpore calcinato intelliguntur. De his loquitur Geber: Si quæris corpora duræ fusionis mollificare, in principio suæ creationis lentus

ignis

ignis adhibeatur. Ignis enim lentus eſt humiditatis cõſeruatiuus, & fuſionis perfectiuus. Et ſi quæris mollia indurare corpora, fac vt eius humiditas conſummetur, & fuſio perficietur. Inueniemus enim quòd niſi omne ſuperfluum, ſiue per medicinam, ſiue per præparationis modum auferatur ab imperfectis corporibus, non perficiuntur: ſcilicet, vt coletur ab eis cauſa ſuperflua, & terreitas immunda. Ita quod de commixtis nõ ſeparetur infuſione poſt proiectionem medicinæ.

Et eſt notandum, quòd omnia corpora vnũ habent ſignificare per totum, ratione imperfectionis eorum, vt dictum eſt. Nam Turba Philoſophorum dicit: Quòd Corſufla eſt compoſitio omnium corporum, & inuidi eam omnibus nominibus nuncupati ſunt, Nummi, vel æris, ſtanni, ferri, vel plumbi, quouſq; ab illo remoueantur colores, & fiat Elixir.

Et eſt ſciendum, quod non eſt via rectificandi corpora prædicta in natura integrè & completè abſq; tinctura noſtra: quæ eſt ſemen mundum, multam habens benedictionem. Et hoc teſtatur Turba: Dicit enim Senior, Scias, quòd non fit aliqua tinctura perfecta abſq; lapide hematite rubeo, qui lapis deponit omnem rubedinem, & purgat ſeipſum. Et quando tu videris in principio operis, quaſi grana rubea, & in congelatione velut oculi piſcium, & quaſi piperata nigra, ſpiſſa, ſcias te iuſtam ſemitam ambulaſſe: Sin autem, omnis operatio fruſtrabitur & caſſetur, teſtante Alberto, qui dicit: Qui albis dealbant, & citrinant per citrina, eadem metalli remanente ſpecie, cenſentur deceptores.

Eſt præterea hoc intelligendum de ſpiritibus: ſunt enim quidam, qui dicunt, ſe ſcire Mercurium coagulare, vel à corpore extrahere: alij arſenicum, auripigmẽtum, ſulphur, cæteroſque ſpiritus minerales dealbare, nec non per ſalia mundata, ſiue aquis acutis, aut oleis inceratiuis artificioſè perfectis, corpora imperfecta, & ſpiritus ſe aſſerunt rectificare. Horum omnium operatio nihil aliud eſt, quàm noxium & infortunium: quia præparant id quod non habet tincturam, ex omni re quæ tendit ad nihilum. Tinctura autem Philoſophorum eſt in rebus incombuſtibilibus. Nam ars

in parte concedit fieri colores, alterationes, & transmutationes debiles, fructus tamen ex eis nullus consequitur: quia natura nil ex his prædictis ad Elixir, siue tincturam perfectam operatur, & hęc superiùs prudens & discretus opifex subtiliter indagare potest. Nā Philosophi posuerunt quinque differentias, per quas eorum tinctura siue Elixir album & rubeum integraliter componitur ac completur, sine ipsis nulla tinctura poterit esse. Prima est superflua euacuare: Secunda medicinam in album & citrinū colorem alterare: Tertia fusionem metallicam præstare: Quarta talem fusionem in igne perpetuare: Quinta debitum pondus omni metallo infuso ministrare. Et hæc quinq; possunt esse in numero ternario, scilicet, mensura, numero & pondere: quæ sunt perfectio omnium rerum necessariarum.

Deinde sequitur tertia pars huius operis, quæ ab Hermete Rege Græcorum, & patre Philosophorum sic describitur: Portauit illud ventus in ventre suo. Hanc partē vocant Philosophi distillationē, siue clarificationem. Postquā ergo res est calcinata humore liquabili, & denominatiuo priuata, deinde à terreitate ignea soluta, necesse est ipsam distillare: id est, clarificare, & aëris diaphanitatem & perspicuitatem deportare. Nam distillatio dicitur rei cum perspicuitate clarificatio: & hęc distillatio est complementū totius serenitatis operis cum claritate. Et fit tribus aut quatuor, aut quinq;, aut sex, septem, octo, aut nouem vicibus, vel duodecies, quod est vltimum. Post vltimam vicem distillationis, sequitur quarta pars, quam Hermes sic nominat: Nutrix eius est terra, vel vis eius integra est, si versa fuerit in terram immobilem: & hanc intitulant sapientes, Coagulationem, & finem rei, siue fusionem perfectam. Et hoc vult Auicenna cùm dicit: Quando ponimus ipsum vltima vice in Kinnam lutatā luto sapientiæ, cautè constringimus caput eius: postquā assauimus rorem eius, sicut dicemus postea, inde sublimamus medicinam, donec ascendat: & ponitur in tegulam, quandoq; sicut stannum, quandoque sicut sal, lapidē, quandoq; sicut Chrystallus, postquam sublimauerimus ipsum ab eo: & ipse egrediuntur cum rorationibus & experimentis

mentis actiuis, & fuerint nobis vitæ ante experimentum cum cogitatione subtili vel vehementi & longa. Peruenit ergo ad nos tinctura alba & munda à rebus quibus indigemus. Et hæc de modis & vijs operationis Elixiri, aut tincturæ Philosophicæ, dicta sufficiant. Et si quid minus lucidè occultando dictum est, hoc in libello in quo librorum est perfectio, sagax Lector naturam inuestigans, per eius percursum, occursum & recursum, & per scripta Philosophorum, pleniùs poterit indagare, &c.

De effectibus huius medicinæ siue tincturæ. CAP. VLTIMVM.

Quinto & vltimo prosequendũ est, de virtute, nobilitate, & effectu huius laudabilis tincturæ Philosophicæ, quæ turris fortitudinis est à facie inimici. Et sciendum, quòd antiqui sapientes quatuor principales effectus siue virtutes in hac gloriosa thesauraria cõsolatrice & adiutrice scientia repererunt. Primò dicitur corpus humanũ à multis infirmitatibus sanare: Secundò corpora imperfecta metallica restaurare: Tertiò lapides ignobiles in gemmas quasdam preciosas transmutare: Quartò omne vitrum ductile facere, siue malleabile.

De primo consenserunt omnes Philosophi, quòd lapis hematites perfectè rubificatus fuerit, non solùm facit miracula in corporibus solidis: sed etiam in corpore humano: de quo nõ est dubium. Nam omnem infirmitatem ab intra sumendo curat, ab extra sanat vngendo. Dicunt enim Philosophi, quòd si datum fuerit de eo in aqua vel vino tepido paraliticis, phreneticis, hydropicis, leprosis, curat eos. Alij sapientes dicunt, quòd guttam rosaceam sæpe elidit vngendo: hinc etiam passio cardiaca, ethica, iliaca, colica, icteritia & morbus Aegidij cum epilepsia, & omnes species febrium, per eam curantur sumendo. plerunque arthetica per eam curatur vngendo: & quicquid est in ægroto stomacho, hoc tollit: & omnẽ fluxum humorum peccantium stringit, & consumit potando, vel vngendo: omnemque melancholiam siue mentis mœstitiam ieiuno stomacho sumpta reuellit: Et etiam infirmorũ oculorum optima

ſanatrix: Nam omnem fluxum lachrymarũ ſtringit: lippoſos attenuat, ruborem depellit: pellem vel tunicam delendo mollificat: Granum, tela, albugo, & hugo, cornu, vngula, catharacta, inuerſio palpebrarum, æſtus, tenebræ, ac oculorum inflaturæ. Hæc omnia per medicinam hanc Philoſophicam facillimè curantur. Cor & ſpiritualia confortat potando: dolorem capitis mitigat in temporibus vngendo: præbet etiam ſurdis auditum, ac omni dolori auriũ ſuccurit inflaturis: neruos compactos rectificat vngendo: dentes corroſos reſtaurat lauando: fœtorem anhelitus dulcorat. ſanantur etiam per eam omnia genera apoſtematum vngendo, aut emplaſtrando, aut puluerem ſiccum intromittendo: vlcera, vulnera, cancros, fiſtulas, Noli me tangere, Antraces, ſerpigines, impetigines, atraciones, ſcabies, pruritus & tinea per eam ſanantur: cicatrices per eam planantur, ita vt caro noua regeneretur: vinum corruptum & acidum, ſi permiſcetur, reparatur: Calculus inde ſoluitur ſi bibatur: venenum expellit ſumendo: Occiduntur & vermes ſi impuluerifentur. Capilli ſubuilloſi per eam vngendo remouentur: rugas in facie & omnes maculas in facie delet vngendo, & faciem iuuenilem ſpondet mulieribus: in partu ſumpta auxiliatur: fœtum mortuum emplaſtrando educit: vrinam prouocat: coitum excitat & auget: ebrietatem prohibet: memoriam inducit: humidum radicale augmentat: naturam vigorat, nec nõ alia bona multa corpori humano miniſtrat: quia hæc medicina eſt ſuper omnes medicinas Hypocratis, Galeni, Conſtantini, Alexandri, Auicennæ, & aliorum doctorum artis medicinæ: præſtantior in odore, ſapore, virtute & effectu. Et eſt notandum, quòd hæc medicina ſemper eſt medicinæ apotheticæ ad morbum deputatæ permiſcenda.

De ſecundo ſcribitur, quòd omnia metalla imperfecta tranſmutat: hæc enim tranſmutatio eſt ſatis manifeſta: nã omne quod eſt argentum facit aurum in colore, ſubſtantia, perſeuerantia, pondere, ductibilitate, liquefactione, duricie & mollicie.

De tertio ſcribitur, quòd lapides in gemmas precioſas tranſmutat, vt ſuperiùs allegatum eſt in libro Sextario,

tario, vbi dicitur, quòd lapides Iacincti, Coralli rubei & albi, Smaragdi, Chrysoliti, Saphyri, ex ipsa materia formari possunt: Et in charta Sacerdotum traditur, quòd ex chrystallo, carbunculus, siue rubinus, aut topazius per eam fieri potest, qui in colore & substantia excellunt naturales. Hic verò lapidibus, & alijs quibus infusa fuerit hæc medicina, præstat virtutem naturalē sua nobilitate, ita tamē quòd colores deputati ad ipsos admisceantur: Nam omnem lapidem siue gemmam liquefacit & demollit.

De quarto scribitur, quod vitrum reddit malleabile immiscendo quando liquefacit. Nam hæc medicina est conuertibilis omnem in colorem: alia verò sunt experimenta artifici sagaci commutanda. In Chronicis antiquis Imperatorum legitur: quòd Imperator quidam maximum prælium cùm Soldano triumphante commisit, per quod multi nobiles exercitus Imperij in Paganismum sunt deducti, inter quos erat protonotarius Imperatoris homo perdoctus, cuidam Sarraceno, qui & maximus erat Philosophus in terra sua pro summa custodia assignatus, & multo tempore ab eodē detentus, quadam die motus misericordia Sarracenus ille, aduocans Protonotarium, dixit ei: Vis reuerti ad terrā natiuitatis tuæ? qui respondit: Vtinam Domine, seruus tuus gratiā inuenisset in oculis tuis. Cui Philosophus: Misereor tui, fac quod volo. Ait ille: Domine mi, paratus sum ad omnia. Cui Philosophus, cùm reuersus fueris in partes agnitionis tuæ, supremo domino tuo, qui terrestris vester Deus est, dices hæc verba: Magister & dominus meus, cuius fui proprius, vobis dicit salutem, cuius dominiū & magisteriū vobis postea declarabo. Postea facias apportari omnia genera metallorū, quę liquefacies, & hunc puluerem quem tibi do, intromittes: quoniam omnia vertentur in aurum verum. Hoc facto, crystallū liquefacies modo prędicto, & puluere immerso, mutabitur in rubinum. postea vitrum liquefacies, & de prædicto puluere immerso reddetur malleabile. His omnibus visis & completis dices: Hæc est maiestas domini mei dilecti. Postea declarabis magisterium meū: leprosis immundissimis dabis pul-

uerē in potu tepido, qui mox ibunt cubatum, & sudario aliquo cooperiantur: hi ex toto citissimè sanabuntur, ita vt ipsi nō super terram, sed super pennas ventorum ambulare videantur. Nunc ergo vade in pace, & cōple desiderium meū. Abijt autē Protonotarius gaudens & exultans, & omnia in veritate inuenit, prout à domino suo audiuit, prædicto supremo Pontifici & Imperatori demonstrauit, & sic probata est medicina Philosophorum corā Pontifice summo, & Imperatore, regnantibus illis temporibus, habere virtutem curandi infirmitates hominum, & transmutandi metalla imperfecta, lapidesque in gemmas preciosas, ac vitrum reddere malleabile. habet hæc medicina gloriosa, quā omni inuestigare fideli & pio præstare dignetur Deus omnipotens, vnigenitusq; filius Dei dominus noster Iesus Christus, qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat vnus Deus per infinita seculorum, Amen.

ROSINVS AD EVTHICIAM.

INTRAVI die quadam domum senioris Habielsam causa visitandi ipsum, & sedi ad dexteram eius: & erant ibi duo viri, quorum vnum cognoscebam, alium verò nō. Et cùm loquuti fuerunt ante præsentiā meam de Arte, & percepi per illud quod quæsiui, quod inducta fuerat super eos ars, & obscuratum verbum, nescientes id quod considerant in dictis sapientum, & erant in stupore. Conuertit ad me socius faciem suam securus amicitia, & dixit mihi: Qualis est sapientum intellectus hic? Recipe plumbum, & quod assimilatur plumbo: & recipe azoch & quod assimilatur azoch: & hic est ordo scientiæ quam cognouerunt Aegyptij, & Aenigma eius, & ratio, & virtus, & largitas, hic sunt quatuor, quorum duo manifesta sunt: nominauit enim plumbum, & quod assimilatur eo. Quæ ergo sunt ista quatuor dixit, & hæc verba Sapientum habent obscuritatem, & sunt ex sophismatibus Sapientum dixit? Quomodo est hoc? dixi. Voluit per hoc

Sapiens duo tantùm, quę sunt masculus, eorum occultorium occultum & fœmina, & adiunxit verba significantia quatuor, & non intendit nisi duo. dixit, quomodo est hic, & ipse dixit, quatuor: & expetiuit verba Sapientum. Secunda vice dixit, non intendit per hoc dictum nisi duo tantùm: & ille Sapiens dixit: quatuor, & tu dicis duo. Dixi ei in his verbis sicut prædictum est, est obscuritas sapientis & Sophisma in hoc loco, & si voluissent quatuor per eos ex quibus cōponitur masculus & fœmina, dixissent. Recipe aquam & ignem, & commisce, & constituat vnumquodq; ex duobus. Deinde fac quatuor vnum, veruntamen sapiens dixit, (fac quatuor vnum) Recipe plumbum, & quod assimilatur plumbo. deinde repetiuit & dixit: Recipe azoch, & quod assimilatur azoch: vnde hæc & his similia ex dictis eorum celant scientiam ab hominibus, intellige: & confido in Deo meo vt intelligas hoc dictū sapientis. Huius exemplū dixit: Accipe plumbum: & plumbū apud eos est nomen ex nominibus masculus: nominauit enim masculū, & tacuit nomen fœminæ. Et dixit, quod assimilatur plumbo, & fœmina assimilatur plūbo: quia ipsa ex eo, & ipsum ex ea. Deinde dixit secundò: Accipe azoch, & quod consimilatur azoch: azoch autem est fœmina, nominauit hic fœminam, & tacuit nomen masculi: & dixit, & quod assimilatur azoch, & nominauit hic masculū: quia nominauit illum in principio sermonis, planè vt desit dubitatio sermonis, & tamen valet hoc verbum ac si dicas: Accipe Adam, & quod assimilatur Adam, nominasti hic Adam, & tacuisti nomen fœminæ seu Euæ, & nō nominans eam, quia scis quòd homines qui sunt tui similes in mundo, sciūt quod illud, quod tibi assimilatur, est Eua. Deinde repetis secundò, vt eos minus obscuretur sapienti & intelligenti: ac opinantur multi quod intendas in hoc loco cùm dicis, quatuor dixisti, accipe Euam & quod assimilatur Euæ, nominasti hic fœminā quæ est Eua, & tacuisti nomen Adam: quia nominasti ea semel, & ab ipso incepisti, & non potest esse dubium cauillanti. Et illi inceperunt inspicere vnus in alterū, & stupor apprehendit nos super hoc, quòd eis explanaui. Et simile, hinc

quòd dixerunt, commiſce calidum frigidum: & fiet tẽperatum nec calidum nec frigidum, & commiſce humidum cum ſicco, & fiet temperatum nec humidum nec ſiccum. manifeſtum hoc dictum eſt ſuper quatuor, & generantur ex his duo, videlicet maſculus & fœmina: maſculus eſt calidus & ſiccus, fœmina autẽ frigida & humida: quæ quando coniuncta fuerint, iam commixtum eſt calidum cum frigido, humidum cum ſicco: & hoc non eſt dubium intelligenti. Et ſuſtinet hic intellectus nomen ſapientis, quod habeat hunc alium modũ quem tibi demonſtraui, de igne & aqua, aere & terra: & eſt alius modus ex præparationibus, & eſt ſicut dictum Ioſeph: Commiſce ignem & aquam, & erunt duo. Commiſce aerem cum terra, & erunt quatuor: deinde fac quatuor vnum, & perueniſti ad illud quod vis, & tunc fiat corpus non corpus, & debile ſuper ignẽ non debile, & apprehendiſti ſapientiam. Fac ergo ſecundùm quod dixit Ioſeph, ſuper eo, & præparatur harum rerum à principio vſque ad finem. eſt aqua calida & fixa honorata, & illa eſt quæ manifeſtat tincturã in proiectione, & niſi illa eſſet, non eſſet intentio alicuius ſapientis in aliqua radice ſapientię. Et ipſa eſt mediatrix intra contraria. Eſt ipſa, eſt eadem primum, mediũ & vltimum. Intellige hoc quod tibi demonſtraui, & ſcito modum verbi, & ipſa manifeſtat tincturam. Talis enim ſolet eſſe improbitas ſapientum & ſophiſma, & fortè ipſi adduxerunt nomẽ in vno ſenſu, & ſub ea eſt alius. & ego ſpero quòd apparebunt verbis: quia innuit vobis multa de ſecretis illorum & ſophiſmatibus, & Deus tribuet vobis proſperitatem. Si verò apertus fuerit die aliqua ex ſcriptis ſapientum modus alicuius. hic homini non aperietur niſi legenti librum in carmina noſtra. explanaui enim tibi & omnibus fratribus meis, quicquid obſcurauerunt Philoſophi pro poſſe ſuo, & clamauerunt pro patribus & filijs, & comprehendi in paucis paginis, & ipſi expendunt in multis paginis ſepultum tropicis, & magis obſcurioribus inuoluunt, quòd intelligentia intelligentiam apprehendere nuſquam valet. Ego autem vt permaneret memoria mea, priſcorum ſedi ſolitarius, conſiderans libros antiquorum &

rũ, & quærens à quibuslibet vobiſcum conſedentibus ſcientiam hanc inquirentibus, quos cùm alloquerer, non intelligebant me: habebant enim præ manibus libros, quæ deſcribunt eis Alkabric Alkakir, id eſt, ſpecies vel res vanas quas nóſcunt, quibus occupantur: & hæ ſunt res, quæ deterrerent ipſos occupatos, & ipſi incumbunt ſuis quæſtionibus, ac deuiant à veritate ignorantia excæcati. Cùm autem vidi te & vultum tuum illic ſecum, per illud quod innuit, & expoſui ex ſecunda apprehenſione tui intellectus, conuerti faciem meam ad te, & explanaui tibi ex eo, quòd concluſerat ſcientia mea in pectore meo, vt cognoſcas animam ſcientiæ, & locum ſecreti, & diuidas inter me & homines erroribus & vanitatibus incũbentibus, eò quòd legiſti in libris aliorum, & quod locuti ſunt, & adduxerunt ex verbis Sapientum antiquorum, modernorum, & quorum appetuntur. Quorum nullus auſus eſt exponere literam vnam ex dictis antiquorum Philoſophorum, ſed tamen poſuerunt in libris ſuis ſecundùm quod procurauerunt Sapientes, nec apperuerunt ex illis aliquem ſenſum. Eſt autem opus vt cùm ſapiens fui, aperta mihi certa ſunt, & nouerim occulta, & exponam verba ſapientum & perueniam per illam expoſitionem ad veritatem ac manifeſtationem eorum poſt manifeſtationem, vt manifeſtaretur ſtudentibus in ea, & aperiatur faſtidientibus, & patientibus, & fugientibus in his, quæ præ manibus habent ex ignorantia. Sed quando non explanabo aliquod ex eis, erunt libri mei ſicut libri Sapientum, & verba mea verba ſua, velut accepi nomen illorum & mihi attribui, & hoc eſt inconueniens & dedecus illi qui facit ſic. Quæ autem eſt vtilitas legenti meum librum, vt quòd alij occultauerunt, appropinquet intellectui occultorum ſucceſſorum meorũ ſecundùm omnibus in aperto velatis ſignificationibus intellectui occultorum, & velatum, in hoc ſit apertum & cælatum. Eſt autem apertum ſtudioſis & ſapientibus ac intelligentibus, quod niſi fecero, nõ manifeſtabimus induſtriã noſtram: percontetis, & erunt dicta mea tanquam propoſita ſine adminiſtratione & vtilitate, &c. Scias pręterea, quòd multi oc-

cupantur in præparatione sulphurum eorũ, & in sublimatione Arsenicorum eorum adustibilium & corruptibilium, secundùm manifestũ quod audiunt, & nudũ quod legunt & cognoscunt illam veritatẽ ignorantes. Sulphur enim & sulphura, & auripigmentum seu auripigmenta, ac zandarich, illa omnia sunt nomina aquę diuinę, foliatæ, humidę: cuius dealbatio est præparatio eius per sublimationem, quæ est distillatio, donec fiat alba, lucida, in qua nõ sint sordes. Hæc est sublimatio sulphuris & zandarich. Etiam ablutio corporis & reductio aquæ super illud, tam diu donec nõ remaneat in eo aliquid ex anima, quæ est tinctura, quod non ascendit cum ipso spiritu. cumq; acceperis animam, & omnia in ista aqua & nihil remanserit ex ea in corpore, tunc abluisti corpus à sordibus suis. Innuit per hoc totam extractionem totius ab eo, vt liberetur cinis à cinere mundus, in quo non sit pinguedo, quæ prohibeat ipsum ab operatione, redit secundò ad locum suum. Similiter dictum est, sicut prædixi tibi in corpore & corporibus secundùm quod exemplificaui tibi in spiritibus & spiritu, & in anima est vnum corpus partium, & tunc dicitur corpora secundùm partes, sed prius esse vnum ex vno. Qui autem aliud dixerit, ignorat scientiã: quia scit nec corpus, nec corpora, nec spiritum, nec spiritus, nec animam, nec animas, nec cognoscit lapidẽ, nec ex quo est, nec percipit ordinẽ operis aliquo modo, & est causa: Quia ex qualibet illarũ salsatarum incorporatum est corpus vnum: propter quod dixerunt similiter corpus vnum & corpora, & propter hoc hunc esse ex illis: spiritus & anima multiplici operatione est lapis & non lapis. Hic est lapis quẽ assimulant sapientes artis lapidi Aquilę: est enim lapis Aquilæ, lapis cognitus: & est lapis in eius ventre lapis qui mouetur, per quem significauit apud ascendentem & cinerem extractum à cinere. Similiter est lapis, in cuius ventre est lapis qui mouetur, quomodo cùm soluunt, prodit ex eo aqua sua, quæ erat congelata in eo, & mouetur ascendendo & exaltando ad aëra. Significant per hoc spiritũ & animã, quæ est in ventre eius: & hic est lapis in cuius ventre est lapis, remanet fex ex qua exuit illud ascẽdens

dens

dens immobilis: deinde apparet ex ea postea anima eius, & est cinis cineris, quem nominauit Marian congelatum coagulans, aquam eorum in terra eorum: magnificauit hūc cinerem. & hic est fermentum, & fermētum fermenti auri vulgi, & foliorum eorum. Et hoc est fermentum eorum corporum ad quæ reducuntur ea: & cinis est fermentum aquæ, quæ est aurum illorum, ideoque nominauerunt hunc cinerem Fermentum fermenti; & per hoc ignorant aquam suam, magis ponic: & quod dixit Rosar. si fundetis corpus: Non intendit hic per fusionem ignis, sed significat solutionē eius, vt fiat argentum viuum sapientum, & extrahuntur ab eo flores eius. Et hic est lapis, de quo dicit Aros regi: Si cognoscerent, quantum habent operis, lucrarentur per ipsum multum. Dixit Sapiens: Accipite res animarum suis, & exaltate eos ad altiora loca, & metite eas cacumine montium suorum, & reducite eas ad radices suas: & hæc sunt sua verba manifesta, in quibus non est inuidia nec obscuritas, veruntamen non nominauit res quæ sint: per montes autē significauit cucurbitas, & per cacumina montium alembica. Metere autem secundùm similitudinem, est recipere aquam illarum per alembicum in recipiente. Reducere verò super radices est super hoc, à quo prodeunt. Et nominauit cucurbitas montes, quia in montibus inuenitur Sol & Luna: sic etiā in his montibus, qui sunt cucurbitæ, generantur Sol & Luna eorum, & in ipsis fit, & illæ sunt minores foliorum & auri eorum, & in ipsis manifestat eius præparationem: & hoc totum est ad similitudinē, & est mirabilis & pulchra similitudo, nec vult per montes homines, nec intendit per altiora loca capita hominum, nec quod de ipsis metitur, sunt capilli, sicut dixerunt quidam glossatorum, & laborauerunt in capillis, & consumpserunt pecuniam suam, & dies suos in inquisitione vanitatis, sed sapientia est dignior etiam, nobilior & altior, quàm illud quod opinati sunt, & perueniunt homines per hoc ad vanitates. Et sunt qui dixerunt, quòd ars hæc, est ex ouis, & capillis virginis, ac vrina & sanguine, felle & spermate, & alijs talibus, & ex mineralibus diminutis, cōbustionibus, corrupti-

bilibus, & ad nihilum venientibus. Falſum dicunt, cùm quidam ex infirmitate rationis ſuæ fecerunt ex virgine & vrina, quod abſit à ſapiētia Dei glorioſi & ſublimis, vnde attexerunt ignorantes in funiculis. ignorans ignoranter ferit coloquitidam, & ſperat inde mel comedere: ſed quando quod ſeparauerat non viderit, redit ad cogitationem ſuam, & extendit eam & dicit, hoc eſt ex infortunio. Et ſi diceretur ſibi, ouis peperit homines, aut grana tritici fructificant galbanos, aut palma portauit mala granata, aut volatilia pariunt piſces, reſponderet, falſum dicis: non generant res niſi ſimilia, aut fructificant res, niſi fructus ſuos. Nam omnia iſta prædicta deſignant aquam eorum: & aqua eorum eſt fermentum corporum: & corpora ſunt terra eorum, etiam poſtquam denigrantur iſta per præparationem ignis. Vocant ipſum nomine ignis nigri, ſicut in denigratione ſecunda, Carbonem montis & picem, antimonium, Alkali, & ſalem Alkali, & Markaſitam, Magneſiam, & argentum viuum extractum de Cambar, & cinerem ſuum & calcem, & vitrum, & aquam mundam, quæ mundata eſt à tenebris, & à materia nigredinis. Ars Aſtronomiæ & Phyſices legentibus patens eſt. Ars verò noſtra non niſi à ſapientibus ſciri poteſt. Qui igitur non liquefacit, & coagulat, multipliciter errat. Denigrate igitur terram, & ab ea ſeparate eius animam & aquam. Poſtea dealbate & inuenietis quod quæritis. Dicitur vniuerſaliter, quòd qui terram denigrat, & album ignem diſſoluit, donec fiat ſicut gladius denudatus: & qui de albato rei animam induxit, totũ: quia in rapido igne figit. & poſtquam liquefactum fuerit, fœlix dici merebitur, & ſuper mundi circulos exaltabitur. Explicit, & qui ſciat, ſciat quæ dixi, &c.

SE-

SECVNDVS AD EVTHICIAM.

SPECVLARE figuras initio libri nominum, & meditare quare hîc posui. nihil enim eorum posui, nisi ad eorum quibus eget cõparatio. Ista est secũda expositionis epistola nominũ alienorum Rosini ad Euthiciã, & est per quæstiones & responsiones. Illa enim ait: Quid est sulphur incombustibile? Respondet: Est illud quod aduersus ignem pugnat, & ipsum sustinuit, & argenti viui Cambar, id est, humiditatem suscepit. Quare Philosophus sulphur incombustibile scilicet nuncupauit. Quid est Cambar? aqua mixtum à permanenti: nam priusquam permixtum & coniunctum aduersus: Narra igitur mihi, quare dixit Hermes in libro suo omnium bonorum Clauem vel Philosophorum librum nuncupauit? Respondet: Eò quòd qui inspicit in lib. Hermetis, vbi climata descripsit, terras, regiones, montes, metalla, spiritus, aquas, pulueres & eorum sapores: aquas, & eorũ vires, artis compositionem, his intulit, & alia inutilia interposuit, scientibus ea ab arte discutere, hanc maximam scientã agnouit, veras naturas aquarum, virtutes homines ignorauerunt, & ea quæ in eis sunt optabilia. Ideoque inquit omnium bonorum Clauem esse. Et verum quidem est. Illa dixit: Quare vocant vaporem spiritum & animam esse? Respondit: Scito quòd Bilonius ante alios dixit: Spiritum humidi esse nigri, ventris immaculatum, & homini comparauit. dixit enim hominem esse humiditatem, sicut & spiritum, similiter hoc opus, quod Philosophi celauerunt, est vaporis arcanũ & aqua, id est, spiritus. Sublimatio est extractio cineris, à cinere vapor enim nõ vertitur: & non dixit vapor quousque spiritum in ipsum ingrediatur tingens & fortis. Huc aduersus ignem bellator, qui ex fortissimo extractus est. Et illa quidem significat. Hermes enim dixit: Ponite ſſ. in petia spissa, & pone eas ad coquendũ in igne. Respondet: Notandum quod Philosophus humorum materię nuncupauit. ſ. id est, Spiritum extra-

ctum, & vas petiam, & naturam species, eò quòd natam germinet & floret, & ex ea vena illum exit: ergo prima, f. significat species, secunda, f. significat spiritus. Quare Democritus ait: In humiditate ablue, & ablue humiditatem quousque eius nigredo ingrediatur. Ad quid Philosophi pecuniæ nigredinem illam nigredinem vocant, nulli verò vestrum auis vultum. Illa dixit: Diuersitas nominum errare me facit. Respondet: Ne cogat te errare quod vides, misce sic cum humido, quousque anima spiritum, scilicet conceptum desiccat, & fugat in suo ventre: quia anima à spiritu exiuit & anima à spiritu viuit. Si igitur velis Euthicia ea quæ tibi narraui certificare, accipe alumen marium, id est, Spiritum humidum: desicca, id est, in puluerem sublima, putrefac, vt modò liberetur à fæcibus, & abluta humiditate, scilicet supplete aquosa, tenue est, id est, subtile: exinde terram extrahis, id est, fige, & caue ignem in regimine aquæ. namque inimicus est, quousque sibi ipsis placabiles fiant, scilicet per fixationem. Et scias quod si ignem & aquam facias esse concordes, id est, spiritum volabilem fixum feceris, scilicet mare humidum opus tuum, Deo fauente, emendatur. Et scito quòd non comburitur simul sapulo, verùm paulatim, id est, non figitur simul totum vno regimine. Et quid quod dicit comburitur? id est, figatur ipsum, in humorem occultetur: nam cùm figitur, humor occultatur, id est, spiritus quousque fumat totum & simul incidat, id est, fixum fuerit: & quanto magis coquitur, tanto magis inspissatur, scilicet continens & contentũ, quousque inde vnum fiant, quæ sunt nostrum æs. Amplius autem oportet prioris decoctionis ignem leuem esse: hoc est in primo, quando volatile adhuc totum est, quousque igne vtatur, & implacabilis fiat. Deinde ignem paulatim augmenta: quia quantò plus decoquitur, tantò plus figitur, &c. Et illa: Patefac igitur quod Syrnas Philosophus ait, quod res est vna in qua sit totum quod operaturũ est: quod nisi insit, nihil inueniatis. Respondet: Iam tibi demonstraui, quod qui in hanc artem ingreditur, nihil adinquirit, quàm res in aurum vertere, tu aurum nisi aurum in aurum ponas, id est: fermentum

mentum præparatum, & in lapidem Philosophorum positum, nihil habes ex eo quod à Paulo multum exit. Et illa: Si mundi habitatores hæc scirent, eorum aurũ vtiq; multiplicaretur. Respondet: Ecce tibi notificaui. Et illa: Nihil mihi tum profuit. Respondet: Propter tuam ignorantiam & insipientiam, huius regem qualiter proxima immiscentur apta, non inconuenientia. Et illa: Cur aërę Philosophus narrat complexionẽ? Respondet: Hoc ad compositionis cõparationem posuerunt. Et illa: Qualiter hæc descripserunt? Respondet: Nisi duobus tenuissimis humidis continens fuerit aliquid quod ea placabilia faciat, pereunt, & ignem fugiunt, & coctionem sustinere nequeunt: & nisi decoctionẽ sustinuerint, nihil ex eis vtile procedit, eò quòd siccitas humiditatem diligit, & calor frigus. Similiter Lunæ & Stellarum splendor ex Solis est lumine, maximè verò, & propriè Lunæ, quæ magis ex Solis lumine sumit: quare nocte lumẽ eius multiplicatum est. Similiter omnia ex radice sumunt vires. Et illa: Expone igitur mihi quid sit hic miles victor duorum roboratus, multi precij & intentissimi roboris. Respondet: Ille est perforans corpora. Et illa: Qualiter corpora perforat? Respondet: Erat enim corpus, deinde illum limatio in animam vertit cum cæteris animalibus: quare velociter corpora perforat cũ ei obuiat: & est albus apparitione, rubeus experimento. Et illa: Qualiter fit rubeus? Respondet: Iam tibi significaui, eum esse marem qui elicus Lunam duxit in vxorem, quã nonnulli putant aurum esse preciosissimę connexionis, cuius congelatum nunquã dissoluitur, neq; vestigia delentur, quod Deus sanctis Philosophicis & electis largitus est. Scito quod natura cœpit comparem vt inimicum. Et illa: Quid est natura quoque extraneum? Respondet. Natura est venenũ. Et illa: Quę propinquitas est inter ea? Respondet: Dimitte, ne quæras à me eorum propinquitatem, verùm huius rei perfectionem. Si quid huius rei interponis, erras. Et illa: Necesse est vt dicas. Respondet: Propinquitas in terra existens est, quod sulphur putrefactum fortissimum est, & aduersus ignẽ pugnans, quod continet & continetur: ex his namq; coniunctis color

preciosis. exit, & nunquam potest sulphur quod naturaliter fugit postea fugere. At illa: Quare hoc? Respondet: Eò quòd perforauit eum anima similiter & perforauit & mixta est animę tinctura corpori, & corpus animã continuit & naturale fugere prohibuit. Et illa: Expone igitur mihi, Rosine, dicta tua, scilicet quòd artis auri arcanũ fit ex masculo & fœmina: masculi autem dispositionem nobis in plumbum demonstrasti: fœminæ verò dispositionẽ in Auripigmento nobis dicturus es. Respondet: Etiam accipe Zandarich, & plumbo misce, tunc fœmina Masculi vim recipiens lætatur, eò quòd fœmina masculo roboratur, masculus verò tantum animam sumit, & dominam vertit. cùm igitur ea cõmisceas, in vasculo pone vitreo & Ethelie tere & aceto, & coque per dies septẽ, ac arcanũ ne fumiget custodi, & dimitte quousq; alteretur. Et illa: Expone igitur mihi quid boricis maximam vim habet cùm cibatur & desiccatur: iam vtique dixisti nummosum quousque in puluerem vertatur, & imbue aceto, & coque quousq; acetum deficiat per &c. His peractis inuenies ipsum coruscantem marmoribus similem: tunc congela & coque quousque boricis tota vis diruatur. At illa: Fortè hoc est, quod Philosophus ait: quod cùm bene diruitur, maximum exinde fit arcanum. Respondet: Etiam illud est quod Democritus ait: in plumbo coque ipsum, quousque rubeum fiat, & pone ei desuper de coagulo: ipsum diminuit, trituratur vel augmentat, eò quòd ☾ post 123. dies diminuitur & in 2 augmentatur. Hic igitur est initium & finis. Et illa: Expone igitur quod dixisti mihi. Respondit: Ecce tibi modum in ferro descripsi: Accipe ergo ipsum, & duc in laminas ac acerrimum acetum operare quousque laminæ constringuntur, & totum ferrum in cinerem vertatur. Item notandũ quòd hoc eorum ferrum viribus est duorum, masculi vtiq; & fœminę, cui maxima vis est: nec reor Philosophum ferrum voluisse: verum rem ferrum nuncupauit: idem namq; ait: Noli ponere de opere tuo, nisi de hoc ferro, secundùm autẽ tuum nõ dirigis propositũ, quod est ferrũ. Et illa: Notum sit quòd Philosophus Borinem plumbum nuncupauit, eius autẽ incenditur albedo,

albedo, & sic lapis frangibilis lapis dicitur Abelis, qui commiscetur aceto & fit lapis, eò quòd opus nostrum est, & in eo est masculi vis & fœminæ. Sequitur calcinatio corporis. augmenta ergo eius ignem, quousque totum diruatur, & eius strepitus auferatur, & fuit spiritualis, & misce sulphur incombustibile, & coque per dies quousque arefiat, & humor consumetur, & postea deseruit esse corpus: ipsum cum aceto imbue, & fiet iccir. rursum imbue & coque, & vasis os claude ne acetum consumetur, & coque per centum quinquaginta dies, & inuenies iam peractum, quid in eo est, mas & fœmina, alia vis. Item illas partes per se dealbant, eò quòd altera est anima, altera corpus: & anima cum corpore incarceratur. ab eo in corpus vertitur, & cùm moritur, fit spiritualis, & anima vocatur stannum quod sic fit spirituale, tum cum corpore moritur: cùm autem fit spirituale, & imbuitione & decoctione regitur, tingit nummum & vertit in Solem. Et illa. Expone quod dixisti: quia nisi candidetis, rubeum minimè facietis. Respondet: Libenter, duæ namque sunt naturæ, rubea & candida: rubeum igitur dealba, & album in rubeum verte: Hic lapis multis modis fit, nonnulli tamen eorum vires eius ignorant, qui operantur hunc lapidem, inspicere cum ea quæ ex mortuis extrahuntur metallis, quæ quidam Philosophi Cor Solis nuncupant. Et illa: Quid est Cor Solis? Respondit: Puluis. Et quid est puluis continens & contentum? Et quid est contentum? Respondit: Lapis qui non est lapis, quod priùs à me quæsiuisti. Et illa: Quis est masculus ex eis? Respondit: Rubeum. Et illa: Quis fœmina? Terra nigra. Et illa: Faciunt ne illa, vt alijs non indigeam? Respondit: Oportet te habere emendationem. Et illa: Qua indiget emendatione? Respondit: Continente. Et illa: Quid eorum est fortius? Respondit: Lapis qui non est lapis, fortior est altero inimico: rubrum verò est fortius illo, quod sua fortitudine socios roborauit. Et illa: Quid est continens? Respondit: Illud fugans est, quod suos socios fugientes facit. Et illa: Qualiter eos fugientes facit? Respondit, cùm eos in spiritus vertit terrenis ab eis separatis. Et illa: Qui colores sunt his supereminentes in

corpore? Respondit: Albedo. Et illa: Vnde venit illa Albedo? Respondit: Non ex vna parte tantummodo scilicet supplete, reiteratione, verùm ex pluribus. Et illa: Fortè ipsa est, quæ aurum in nummos vertit, quia operis emendatio est albedo. Respondit: Hoc est eius initium & non perfectio. Et illa: Amplius adde mihi describendo. Respondet: Est lapis in se gloriam habens & colorem. Et illa: Vnde venit eius color? Respondit: Ex eius intensissima amaritudine. Et illa: Vnde venit eius amaritudo & intensio? Respondit: Ex eius metalli impuritate. Et illa: Nunquam eius color rubeus superеminet? Respondit: Etiam. Et illa, nunquam etiam & igne calidior? Respondit: Ignis ad respectum illius est tanquam aqua ad respectum ignis. Et illa: Igne ne est fortior? Respondet: non. Et illa: Quare ergo asseris eum igne esse fortiorem? Respondet: Eò quòd ignibus sibi ipsis obuiantibus alter alterum comedit. Et illa: Vis eius hæc æstus patens hominibus? Respondet: non. Et illa: Quare ergo ipsum ignis roborauit? Respōdit: eò quòd anima ignis in anima eius occultatur. Et illa: Hic igitur lapis spiritualis est. Respondit: non nosti hoc, quia spirituale spirituale roborat, cū eius sordes, & eius superfluitates comedit & separat ex eo? Quod dixit ignem eum roborare. Pone igitur augmentum mihi notū. Respondit, libenter: Nónne vides qualiter Petroleum si manibus tangatur, non comburit: si verò igne tangitur, nihil tangit quin comburatur ipsum. Et illa: Lapis igitur qui videtur non comburit nisi igne? Respondit: Etiam quemadmodum Petroleum, nisi igne. Et illa, hic ne lapis omnia comburit? Respondit: Non, in ea etiam plures sunt vniuersales & naturales vtilitates, quarum maxima est in hac arte. Et illa: Expone mihi quid hæc terrena fugientia vertit. Respondit: Illud est vapor. & quid est vapor nisi minimum eo quòd ignem sequestrauit, ne flores comederet à suis fructibus quos practica fructura priuauit & asperitate superante eorum colores decorauit? Et illa: Quomodo factum est? Respondit: Eò quòd secum mansit, cuius vires non comedit. Et illa: Comedit ignis aliquid ex ea? Respondit: Etiam comedit eius sordes & immunditiem,

tiem, in eo existentem. Et illa: Quæ immunditia erat in eo? Respondit: Qua homines ipsum vilipendunt. Et illa: Cur ipsum vilipendunt? Respondit: Eò quòd eius tincturam perficientem ab immunditia eius sibi nocentem sequestrare nequiuerunt, sed eius, quod in eo est vtile acceptio, & noxij expulsio, eos fugauerunt homines, etiam ipsum tegunt, nec vsque modis, nemo tamen perficit tegenti, nisi eius immunditiem ab vtilitate sequestraret, & vnicus est definitione, compositione verò minimè. Et ideo factus est vnicus, eò quòd natura in se rerum coadunat. & factus est vnicus, quia in fine prioris operis coniunguntur, & fiunt vnum, quæ nomina & hoc vnicum emendat sublime, illud quod sua bona dedit sua prodigalitate, & optat commixtionem sui vaporis magno desiderio, & optare ipsum fecit sulphuris sulphuri obuiatio. Et illa: Nónne illa sulphura sulphuribus continentur? Respondit: Etiam. Quid illud est, natura naturâ lætatur, & natura naturam superat? Respondet: Iam ipsum totum habes, & peractum est tibi quod demonstraui per hæc verba, natura naturâ gaudet, & natura naturâ continetur, totum his breuibus verbis Philosophus rationē habentibus opus peregit. Vbi reiterat dicta, in prima compositione moritur & dirimitur, & eius color in nigredinem vertitur. & dicit ibi, quod nullus est lapis, qui generetur in arte, nisi hic, quem Philosophi ex rebus suis composuerūt. Ecce potentes lapides, colores demonstraui, quod videtur tibi sufficiens, & dixit. cauete ne tingens anima vos fugiat: quia debet misceri corpus. Et dicit, & benè tum regimē ipsius coapta, & ignis quantitates in altera cōpositione. & dicit, anima, & Corsufflatur colla auri, fermentum auri, semen auri, & flos auri est, aqua sulphuris per ethel à cinere extracta, & cum anima corpori misceetur, fugere nequaquam poterit, & cùm à sua transmutabitur natura, corpus fiet. Et tūc hoc intellige, cùm dicitur: Vertit corpora in corpora & incorporea, per hoc non quia idem intellectus est, & hoc non initio erit, sed in fine erit. incorpora corpora fiunt per aquam per quam mundificantur, & etiam corpus spissitudine priuant. Et illa: Nihil inuenimus agere vt ignis, exce-

pto eò quòd sit ex aqua sulphuris, & vocatur Falla, & nostrum est fortius omni igne. Item de lapidibus hæc res prout ignis agit & operatur, & nihil ea melius: quare Maria venenum ignis rem ipsam nuncupauit. Et illa: Hæc igitur res nomine corpore carentes, post hæc corpora fiunt, in principio intelligo. & dicit: Eorum autem omnium rerum à me descriptarum, quas nondum vidistis, titulus vtique sulphuris est. Omnia quoque alba descripta, sicut aqua sulphuris & magnesiæ compositæ dealbatio fit sulphuris albo, & albo composito, cùm dealbatum fuerunt hæc nomina comprehendit. & scito quod acetum, aqua & omnis humor, quam Philosophi nuncupauerunt, dissoluendi vim habet, liquefacere verò ne quid, sed tinctura & plumbum aëris liquefacit & congelat. Respondit: Eò quòd in hac aqua multa sunt coadunata, quæ ad corpus liquefaciendum, & ad perfectionem perueniendum, si benè regis, eam aquam roborant. Et illa: Ergo expone mihi quæ dixisti, quod ex omni supposita re, cuius rei homines conantur inuenire, perficiunt & emendationem, quousque perficiat fit opus: & per ipsum. Respondit: Tu quæris ea de quibus sperabam Philosophorum dicta tibi satisfacere, tibi tamen à me quærenti exemplum positurus sum. Ad æris plumbum faciendum omnimodè, quod nequaquam à me quærere proposuisti. Et illa, non quæsiui, quia omnia ex eo oportet fieri & per ipsum, volo tamen vt posteris exemplum sit: dic ergo potius. Respondet: In principio tibi ex lignis. artifices enim in ligno vel in lapide fissuram inuenientes ex puluere illius ligni aliquid accipiunt, & collę miscent, ac exinde illam fissuram implent vel lapidem, & fit eius color sibi similis, ita quod nemo videns ipsum abhorreat. Carbumulta verò hominibus euenientia probi medentur Philosophi carnem capientes & sanguinem, vel stercus hominis, quibus illa medentur & curāt. Cæterùm nauium possessores suarum nauium tigna earum regunt gumma lapidum, & lapidarij cùm in vnoquoque lapide foramen inueniunt, illius lapidis farina cum colla illud implent, tunc fit sibi simile. Item similiter molendinarij sua regunt molendina: accipiunt enim aliquantum de

lāpide

lapide molendini, & terunt, & colla conficiunt, deinde ei coniungunt. similiter quemlibet lapidem regentes ex eo aliquantum terunt & collæ miſcent ſimilem habenti colorem. Similiter vaſa figuli componentes, cùm quædam vaſa eis franguntur, terunt igitur figuli fractiones, & collæ miſcent, deinde ſolidant. ſimiliter omne opus exiſtens in terra ex ea colla & per ipſum fit, ac in noſtro opere oportet eos qui plumbum aëris regũt, terere & collæ miſcere, quæ plumbo aëris conuenit, deinde accipiunt florem aëris cui ſimile quid conantur tingere. Ego autem volo exempla tibi multiplicare. Inſpice ſatores qui ſeminant, quicquid eis ex. * Et illa: Quem cùm de aqua viua interrogaſſem te de proprio, & epiſtolam mihi ſcripſiſti non parùm obſcuram, volo à te quærere ea quæ intellectus meus penetrare nequit. Reſpondit: Quare de quolibet. Et illa: Quare Philoſophi artem ponentes operum, opus tincturæ nobis eam nuncupant? Reſpondit: Vt vulgus ſeducant, ac magis errare faciant. Et illa: Quid dixerunt, pone in aceto laminam ex duobus exiſtentem corporibus? Reſpondit: Hoc dictum eſt pro laminis, nec vllo ab eis nuncupato. Iccir namque ſignificat. Democritus autem ait: In arte auri, quod dragantum ſolum vertit aurum in rubiginem. Et illa: Cur ergo Ebur & lapides narrant, ac oſſa? Reſpondit: Iam didiciſti quod ſuper hoc reſpondi: notum habeas, quòd aqua viua fictum nomen eſt: venenum eorum, quod eſt aqua ſulphuris, eò quòd aqua eorum cum illa coquitur cum corpore, corpus penetrat: quare ipſum venenum nuncupant, eò quòd ineat per corpus Philoſophorum, vt venenum per corpus hominum. Marian autem hanc aquam narrans ait: Congelate terram aqua graui, hoc autem fit in prima compoſitione. Dico autem tibi, quòd aqua ſulphuris eſt aqua viua à plumbo æris extracta, quę omnia liquefacit & congelat. Primò namque omnia decoctione diſpoſuit, deinde congelat, alieno non ingrediente ei. Et ſcitote quòd hæc aqua continet omnem tincturam ſibi mixtam. Similiter illa gumma, noſtra eſto aqua viua. Et illa: Hæc aqua viua eſt ne vnica? Reſpondit: Non. Ideoq; in omni opere ipſam tincturam nominamus, vi-

delicet inter lignorum communium, eburis ossium, cutis, pili & figuli: his enim omnibus illam viuam nuncupamus aquam, eò quòd vbicunque ponatur, ingreditur, perforat & mundificat. Et nomina ei diuersa postquam composita est de suis speciebus, & decocta imposuerunt, & vocatur gumma. Accipite gumma spinarum & Amygdalarum, & intro vrinæ lactis ac herba maximè in qua nihil aliud quàm crocus est sublimis, eam miscete. Nónne vides qualiter Hermes gratia trinus testatus est, gummam esse compositionum: eius namq; compositio est: & prius opus peragentes, eam custodiunt: cùm verò libet ei tincturam miscent, & exinde propositum operãtur. Et scito quòd spiritum Lunę, & omne album ex plumbo æris componitur ex speciebus (spiritibus) miscetur, deinde regitur, & exinde tinctura extrahit, quæ est lapis nitidus macula carens, quo nihil est fortius: & suis speciebus (spiritibus.) Ait Agadamon: Nolite Chymiæ nostræ plura imponere ne extinguatur. Iam igitur significaui artem gummæ per se existere sigillatim, & eam esse compositam, eiusque confectionem oportet sigillatim fieri. Ideoque tibi significaui, quòd ipsi fortè ipsam custodiunt regimine peracto priore: cùm verò ea opus habent, eam scilicet continentem, miscent tincturæ: id est contentum eius cui volunt simile quid agere. Et scito similiter, nisi gumma humori misceatur, comburit & comburitur, ideoque prisci Philosophi eam humori leuiter coqui iusserunt: quousque leuiter exinde anima cingens operi nostro conueniens extrahatur. Et scito quod ipse vniuscuiusque lactis terræ, ac cuiuslibet albæ creaturæ nomine, ipsum nuncupauerunt humorem. Principio autem tibi, vt cùm eam coquis, ponas cum Lamina humorem, quãtum eam cooperit, & coque leuiter, quemadmodum Philosophi tibi iusserunt, quousque eam facias gummam peractam incombustam & inuiolatam. Fella est fictum nomen aquæ Sulphuris, aquæ verò sulphuris, est similiter fictum nomen: qui potest his fellibus per quadraginta dies corpus putrescere, quousque coquendo alteratur, facit venenum tingens, quod nunquam deletur, facite venenum fellibus florem, & scitote quòd

re quòd si ignem facias, intensiorem herbarum combures flores. flores coque aqua maris, ne Solis calore comburantur. Si autem partem coquas, indelebiles flores fiunt. Et scito quòd mare nostrum rubeum omnium marium est tingentius, & quod venenum cùm coquitur & putrescit ac tingit, omne corpus perforat, quod Philosophi omnes lapidis nomine nuncupant Iacinthi, Smaragdi, mechæ & terra. Hoc igitur frater arcanum ex gumma fit Philosophorum, & non est ex venis prout putasti. Iam frater tibi demõstraui gummam lapidis & elementa habentis, quorum colores diuersi sunt: qui quantò magis coadunantur & reguntur, tantò magis in vnum vertuntur colorem, quem Philosophus omni nomine nominauit. Recipe ex in mari existentium omnium cœli volatilium, & omnis terræ lapidib. Et illa: Expone igitur mihi quod dixit: Sputum Lunæ, & gumma sunt compositum. Respond. Hoc à sapientibus nouimus cùm dicunt: Accipe spiritum Lunæ ac gummam, ac simul liquefacite: postquam autem liquefiunt, non iusserunt nos rubra facere, verùm eorum flores extrahere asserunt. etiam eam liquefiunt apud coniunctionem ipsam, sunt arcus aquæ coloribus pulchriora, & omnem continent colorem eis illatum. Cùm enim coadunantur, fit vnus eorum color. Suscipe quod Democritus posuit in epistola quarta: in ea nãq; terram sulphuris aquam posuit, quæ ex aëris plumbo extrahitur. Asserit etiã quod nihil fit nisi ex ipsa. Sputũ igitur Lunæ & gumma cõposita sunt. Et illa: Nonnulli quidem dicunt quod oportet res accipere coctas. Responde eis qui hoc dicunt: Cur igitur Philosophus nõ inquit in suo opere, accipere argentum viuum rubeum & in corpore Magnesię congela, magnesiæ inquam rubeæ? Et illa: Verum dixisti & optimè. Responde: Nónne vides qualiter ait. Accipe argentum viuum, & in corpore Magnesiæ congela? Et illa: Verum dixisti & optimè. Respondit: Nónne vides qualiter ait: Accipe argentum viuum & ei corpore Magnesiæ congela? Illa autem magis nouit quid dixit, & q͛d agere se oportet, omnia tibi exposui, & quod in vno loco causa inuidiæ celaui via metus, in alio loco huius epistolæ tibi exposui, &

nihil dimisi obscurum, & quid ipsis significant nominibus patefeci, ita vt hoc arcanum non insipientibus patefiat. Et illa: Expone igitur mihi. Cur Philosophus postquam nummum aureum nominaret, æs nuncupauit? Respondet: Vt scias quod æs apud se est rubeum, & nummus & aurum. Igitur apud se est aurum, nec fœmina. Respondendum non, sed nomen fictum. Et illa: Nummus igitur quid? Respondet: Non est nummus nisi ficto nomine. Et illa: Aes igitur? Respondet: Est æs verum cùm dealbatur, & fit rubeũ. Philosophus namque cùm dealbatum est, & cum rubificatum est, aurum ipsum dixit. hoc autem æs quamplurimi ignorant: qui verò ipsum nouerit, machinatur in regendo, quousque confectionis colorem exinde in Iecir operetur, & auri nunquam colorem in Iecir auro & nummo miscetur. Et illa: Expone igitur mihi quod dixisti, quòd Philosophi duos modos in libris suis posuerunt: Vnum verum, Alterum verò falsum. Respondet: Notandum quod ad verum describendum, nunquam verbum vnius posuerunt, quin plurima cum eo falsa ponerent, & simulatis nominibus ipsum transfigurarent: quare neminem inuenimus merum verbum posuisse à falso denudatum, excepto hoc, cùm inquit: Scitote quod nulla tinctura fit vnquam nisi ex rubeo lapide. Cæteri autem Philosophi hunc lapidem dissimulauerũt nummum, paucos eum liuidum, rubeum, colorem pomorum, coloratum floris, viridem, citrinum, croceum, & nigrum, & omnibus notificauerunt coloribus. Et illa: Quam studiosius hunc lapidem celauerunt? Respond. Ipse est clauis operis. Terram autem celauerunt multiplicatione nominum, sicut & lapidem, inquientes esse arenam, eò quòd ipsa est, qua colores ex suis extrahuntur elementis. Optimum æs apud nos est rei, & qui noscit æs rei in sua angustia moritur. Absconde igitur ipsum similiter, si queas, & scito, quòd fortè melius eò quòd in venis suis exigerit. Et inspice Fella auro mixta & minus ipsa, namque quæ tuæ compositionis perfectio sit, rem tibi demonstrat. Et scito quòd nisi aliquantum sit huius naturæ, in vnoquoque Felle quo huiusmodi æs in terra vtuntur, non habebit robustum splen-

dorem,

dorem, nec permanentẽ. Oportet te igitur in vnaquaq; compositione exinde habere quod ipsum decoquit. Et scito, quamuis roborare oportet te argentum viuum, accipere, & cum sulphure coquere: & si vis, pone de ipso in vitreum vasculum, fluet, absorbet. Statim autem tibi narraturus sum, in proprio loco qualiter absemet operatur. Misce igitur absemet argentum viuum & sulphur (magnum enim quid operatur, & potissimùm si argentum viuum de stanno fuerit) tunc primum argentum viuum secundum argentum viuum censetur. Et scito, quòd Mors mathe non fuit ex Ioue. Nemo igitur sapiens iactat se scire plumbum æris, colorem æris & scutum, quæ non alteratur, nec dissoluitur nec variatur. Hoc igitur est quod Maria ait: Congelate lac fici in gummum. Coagulatur enim prout coagulum lacte rosarum: & putrescit per plures dies, nec te tædeat. Et scito quòd res quæ dealbantur æs, intrinsecus, & extrinsecus sunt, quæ ipsum tingunt intrinsecus & extrinsecus: quare scilicet descripsimus in venerabilibus libris nostris, de primo ad Sarratantam, & alijs nihil aliud nisi verum posuimus. Et illa: Igitur expone mihi quod dixisti, neminem Philosophorum inuenisse, qui eleuatum in affirmatione vno nomine nũcupauit. Respon. Nunc & hoc ipsum dico, æs tamen corpus magnesiæ argentum viuum ipsum vocant. Et illa: In hoc igitur est verum? Respondet: Minimè. Et illa: Quare? Respondet: Eò quòd ista nomina sumpta sunt, ab his qui in eo cõposita sunt speciebus, eò quòd argentum viuum non fit, nisi ex corporibus liquefactis. Ideoque Democritus ait: Cambar & argentum viuum ex corporibus extractum. Et illa: Expone mihi aquam sulphuris mundam, quæ est omnia. Respondet: Iam tibi notificaui, quòd si aquam sulphuris aptè opereris, aurum exinde facies, aurum inquam purpureum, quod est intentionis perfectio. Et illa: Quid igitur Philosophus ait, quodlibet corpus dissoluere, & omne corpus tingere? Respon. Aqua sulphuris munda, quod tingens est & tinctura. Et illa: Qualiter tingitur? Respon. Tingitur in putrefactione. Quomodo autem tingit? ait, coque ipsam in igne stercoris. Tingens igitur & tinctum per ipsam fit, in qua est

tinctura cuiuslibet corporis. Certum igitur habeas, quòd nulla tinctura fit vnquam, nisi per aquam sulphuris mundetur.

ROSINI AD SARRATANTAM EPISCOPVM.

VENERANDE Pater, aures inclina & intellige dicta mea, scilicet quòd materia omnium metallorum, est argentum viuum decoctum, & imperfectum in ventre terræ, calore sulphureo decoquente, & secundùm veritatem sulphuream in terra diuersa procreantur Metalla, cùm sit eorum primordialis materia vna, & eandem naturaliter, sola actione, videlicet, maiori & minori, adueniente, vel non adueniente cum temperantia: & in hoc omnes Philosophi cōcordant. Et hoc demonstrabo tibi: quia omnis res est & fit ex eo, in quod resoluitur, vt glacies cùm mutatur, mediante calore in aquam mutatur, ergo priùs fuit aqua: sed omnia metalla vertuntur in aquam argenti viui: ergo prius fuerunt argentum viuum. modum autem quærendi, eos in argentum viuum inferius demonstrabo. Hoc posito soluitur opinio eorum qui dixerunt, species metallorum transmutari non posse, verum est vt ipsi dicunt, nisi primo reducantur ad eorum primam materiam. Reductio verò eorum in primam materiam est facilis, ergo transmutatio etiam possibilis. Patet hoc. nam omne crescēs vel nascens multiplicatur, vt patet in hominibus, animalibus, arboribus: quia sicut ex vno grano mille grana procreantur, & de vna arbore infinita procedunt, & diuersæ fiunt arbores, etiam sic mineralia multiplicantur cùm in terra nascuntur.

Ex prædictis patet subtili intuitu, Philosophum verum dixisse in suis verbis obscuris, licet autem dicat, quòd lapis noster est ex quatuor elementis, & ipsum elemento comparant, vt postea ostendetur. Qualiter autem ibi quatuor elementa sunt, dixerunt quòd lapis noster est ex corpore, anima & spiritu, & verum dixerunt. nam

runt. nam corpus imperfectum comparant corpori perfecto: quia est infernum, & aquam spiritum dixerunt; fermentum verò animam dixerunt: verè spiritus est, vt suprà dictum est: quia corpori imperfecto vitam tribuit, quam priùs non habebat, quamuis imperfectum videbatur, tamen ei vitam tribuit, & in meliorem formam producit. Et nisi corpora vertantur in non corpora, vel non corpora in corpora, nondum operandi viam inuenistis. In hoc verum dixerunt: nam primum tempus fit aqua, hoc est, argentum viuum: & sic fit incorporeum: deinde fit corpus. Et quidam conuertere naturas, & hoc est verum. nam in nostro magisterio primò facimus de grosso gracile, de corpore spiritum, & postea de humido siccum, de aqua terram, & sic conuertimus naturas, & facimus, & quòd inferius infertur ad superius, vt spiritus fiat corpus; & corpus fiat spiritus, & sic in principio operis nostri in solutione laboramus, & illud quod est inferius ad illud quod est superius, & totum vertitur in terram patet ergo quòd lapis noster est ex quatuor elementis. Est autem corpus, anima & spiritus & aqua lapis noster, vt dicunt Philosophi, & fit in vno vase, & verum dixerunt. nam totum magisterium nostrum fit cum aqua nostra, & ex ea. Nam ipsa corpora soluit, vt dictum est, non solutione prout credũt quòd vertatur in aqua nubis, sed solutione vera Philosophica, vt vertitur in aquam ex qua fiunt metalla, & tunc ipsa calcinata, & in terram redacta, ipsa eadem corpora in cuius rem transfertur, & ea in se incærat, substantit, & dealbet ac mũdificat Latonem iuxta verbum Morieni dicentis: Quoniam azoth & ignis, Latonem abluant ac mundificant. Laton autem est immũdum corpus, azoth arsenicum destillatũ, & corpora diuersa coniunguntur, præparata modo prædicto, coniunctione tali, quòd non potest ignis potentia vel actu separare, ab ignis cõbustione. Et eorũ mutatio in eisdẽ sublimat corpora, nõ sublimatione vulgati, quam intendunt idiotæ credentes, quod sublimare est superiùs ascendere, & ideo recipiunt corpora calcinata, & miscẽt superioribus sublimatis, scilicet Mercur. arsenico, & faciunt per ignem fortem sublimari corpora: & ascẽdere

cum ſpiritibus, & dicunt corpora eſſe ſublimata, cum ſuis deluſi: quia inueniunt ipſa poſtea immunda. non enim eſt noſtrûm ſublimare, ſurſum aſcendere, & de craſſo & corrupto terram facere nigram & impuram. Vnde ſublimare apud nos idem eſt, quod ſubtiliare, quod totum facit aquam nigram. ſic ergo intelligo ſublimationem: quia multi in hoc facere decepti. aqua enim Mercurij dicitur, qui mortificat & viuificat, & apparere facit colores nigros in mortificatione, dum terram in aquam conuertit, & poſtea appparent multi colores ante dealbationem: Quorum vnus eſt finis, ſcilicet albedo: in cuius procreatione, aqua corporis fermentati. Ideo infiniti colores apparent, tot quot in mundo excogitari non poſſunt. Quidam vocant ipſam æs vnum. Eximundus in Turba, & Morienus: Scitote quòd nulla ſit tinctura ſine ære noſtro, & infinita poſuerunt nomina, ne ab incipientibus perciperentur: quocunque autem modo ipſum vocarunt, vnum & idem eſt apud Philoſophos. Et dicit Morienus: quòd ſcientia noſtri magiſterij aſſimilatur ordini creationis hominis. Nam primò ibi eſt Coitus. 2. Conceptus. 3. Prægnatio. 4. Ortus 5. Nutricatio. Hoc vnum faciam te intelligere, quoniam ſperma noſtrum eſt argentum viuum. Cùm terra coniungitur corpori imperfecto quæ terra noſtra dicitur: Quia terra eſt mater omnium elementorum, quem coitum appellant, dum terra incipit aliquantum retinere de arſenico ſecum: tunc dicitur conceptio cùm maſculus agit in fœminam. Et hoc eſt quod Philoſophi dixerunt: Quoniam magiſterium noſtrum non eſt niſi maſculus & fœmina, ac ipſorum coniunctio, adueniente aqua, id eſt arſenicum, in terra creſcit multum & augmentatur, & euenit, quando terra eſt dealbata, tunc prægnatio appellatur: quia iam eſt prægnans. Deinde fermentum tangit cum corpore imperfecto præparato, vt dictum eſt, quouſq; fiat vnum corpore, ſpecie, & aſpectu, & tunc dicitur Ortus: quia tunc natus eſt lapis noſter, qui vocatus eſt rex à Philoſophis, vt in Turba dicitur: Honorate regem noſtrum ab igne venientem, diademate coronatum, & eſtrum ab igne... ducate vſque ad perfectam ætatem: cuius pater eſt Sol,

mater

mater verò Luna pro corpore imperfecto: Solem verò pro corpore perfecto. & sequitur nutrimentum, vt magis augmentetur, quanto plus nutrietur in lacte suo & spermate, ex quo fiunt abundè, imbibetur verò arsenicus sæpè ac sæpiùs, vtque bibat duas partes, & hoc sufficiat.

Descēdamus ergo ad practicam. Dixi ergo tibi, quòd omnium primò debent corpora ad primam materiam reduci, quod est primum opus. Accipe ergo libram vnam, ita quòd sit limatura munda, & misce decem libras cum arsenico, terendo, & incerando cum sale modico, quousque totum sit amalgama. Postea in alienis cum aqua sua benedicta terram in aquam resoluit continuis destillationibus, donec tota fuerit resoluta in argentum viuum. Hoc vocant primum opus. Secundum opus sequitur, & fit sic. Aquam hanc pone in vase fictili super ignem lentum, donec videas insuper sic in nigredinem apparere, quam remoue subtiliter quanto melius poteris, ita coque & nigredinem tolle, quousque appareat nihil nigredinis, sed aqua appareat clara. sic habes terram & aquam. Sequitur tertium opus & fit sic. Accipe terram istam, pone in vase vitreo, & superfunde de aqua benedicta, id est, quousque nihil emineat, vt natet super eum quatuor digitis, coque eam leni igne per vnum diem, & iterum aquam impone, & coque sic deinceps quousque terra fiat alba & clara, & hoc est quod Philosophi dixerunt. Hæc terra cum aqua sua putrescit & mundificatur, quæ cùm putridæ fiunt auxilio Dei, totum magisterium dirigitur: quia mundificatur & dealbatur, vt dictum est: quæ cum prædicta terra mediante calore inspissata fuerit, decoquas cum forti igne in cucurbita cum forti alembico superposito, & terra in fundo remaneat calcinata. Nunc autem de fermento, quocunque volueris quartam partem sui adde, id est, si fuerit lib. 1. corporis imperfecti ex fermento, sit quarta libræ. Fermentum verò est Sol & Luna, & non sunt alia fermenta. Et fermentum sic solutum, & terra factum sicut corpus imperfectum, eodem modo & ordine præparatum simul coniunge, & imbibe cum aqua prædicta per nouem dies vel plures, & tere cum

aqua sua, & imbibe & coque vt priùs, & hoc toties reitera, quousq; duo corpora in vnum reducantur, quod perpendes quando color non variatur. Demum sequitur quartum opus quod sic sit. Iterum ergo tere eam & desuper funde aquam prædictam per se paulatim, quousque bibat dum bibere possit, semper eis dando nouã aquam. nam in ista coniunctione corpora & spiritus miscentur, & vnum fiunt cum eis, & conuertitur in naturas ipsorum: sic fermentum coniungitur cum corporibus prædictis mundatis: quòd autem non priùs coniungitur propter eorum immunditiam & grossitiem ac in eis crescit, & suum augmentant numerum.

Num reuertar, Pater Reuerende, ad prædicta singulariter applicãdo super dicta Philosophorum antiquorum, & verba ipsorum obscura in parabolis abscõdita, vt indices verba ipsorum Philosophorum, & intelligas eos vera protulisse. Nam primum verbum nostri sermonis seu operis, est in primam materiam reductio: & illud est quod Philosophi vocarunt solutionem, quod est artis fundamentum, vt dicit Morienus: Nisi corpora solueritis, inuanum laboratis. de qua solutione loquitur Parmenides Philosophus in Turba: sicci quidam olei solutionem audientes: & non ergo solutio Philosophica est imbibitio aquæ, sed corporum in aquam conuersio, vnde procreata fuêre, vt gelu vertitur in aquam liquidam, ex qua primò fuit. Ecce per Dei gratiã iam habes primum elementum, quæ est aqua ipsius corporis in primam naturam redacta.

Secũdum verbum est, quod fit terra. & hoc est quod Philosophi dicunt: quia ex grossitie aquæ terra concreatur. sic habes aliud elementum, quod est terra.

Tertium verbum est, quod præcessit terræ mundificatio, de quo dicit Morienus: Hæc terra cum aqua sua putrescit & mundificatur, & tum mũda fit auxilio Dei. De qua Philosophus dicit in Turba: Iunge siccum humido, siccum est terra humida, aqua. Ecce iam habes aquam & terram, id est, terram dealbatam cum aqua.

Quartum verum est aqua, quæ poterit sublimari euaporato, in aqua sublimatione affinatur ipsa terra, cùm prius esset inspissator cum aqua, & coagula, & habebis

bebis terram, aquam & aërem, & hoc est quod Philosophus dicit in Turba. Ipſum dealbatum ſubito igne ſublimate ipſum, quouſque ex eo extrahatur ſpiritus qui in eo viget, qui dicitur Anſer Hermetis, & pullus Hermogenis: tunc remanet terra calcinata in profundo, quæ eſt naturæ igneæ. Et ſic habebis in prædictis præparationibus quatuor elementa, hoc eſt, terra & ignis. De illa terra calcinata quæ eſt puluis, de quo tractat Morienus: Dicens cinerem qui eſt in fundo ne vilipendatis, eſt quidem in inferiori loco, ſed eſt terra corporis tui, quæ eſt permanentium finis.

Poſtmodum cum prædicta aqua fermentum pone, quod Philoſophi animam vocant: & hoc ideo, quia corpus humanum ſine anima nihil eſt, imò eſt ſicut terra immũda abſq; fermẽto: id eſt, eius anima. Nam fermentum ipſum corpus imperfectum præparat, vt diximus, & ad naturam ſuam conuertit, & non eſt niſi Sol & Luna.

Iſtis appropriatis planè ſicut iſta Alus dominatur corporibus, & ipſa ad ſuas naturas conuertunt, & ideo fermentum dicuntur ſecundùm operationem in eodem corpore: introducatur quæ eſt eius anima. Et hoc eſt quod dicit Morienus: niſi corpus immundum mundaueris, & in eo animam miſeris, nihil de magiſterio direxiſti. Igitur fit coniunctio fermenti cum corpore mundato, & tunc ſpiritus cum eo figitur, ac gaudet cum eis: quia natura groſſa ſubtilis eſt facta. Et hoc eſt quod dicit Conſtantius in Turba: ſpiritus non coniungitur corporibus, niſi putrefacta fuerint & denudata, & per has coniunctiones maxima apparent mirabilia, ac omnes colores qui in Mundo excogitari poſſunt, quibus corpus imperfectum coloratur coloratione firma, fermento mediante: quod fermentum eſt anima & ſpiritus, mediante ea anima & corpus coniunguntur, & ligantur ſimul cum eo in colore fermenti: & ſic vnum cum eis: id eſt, arſenicum in terra.

Deo gratias.

INCIPIT LIBER SECVNDVS.

SEQVITVR quomodo termini per similitudinem intelligantur. Et scias priùs quòd contritio & dealbatio est necessaria, vnde quibuscunq; modis res dealbantur & conteruntur, vel subtiliantur, vel diuiduntur, vel separantur, vel quibus operationibus hæc fiunt, vel per quas res ab illis modis, operationibus & rebus receperunt similitudines. Et quia quædam res purificantur per distillationem, vt per alembicum aquæ: quædam per sublimationem, vt spiritus: quædam per solutionem, vt sales: quædam per ablutionem, vt panni: quædam per combustionem, vt calx: quædam per diuisionem, vt metalla ab inuicem per cineritium: quædam per collationem, vt per pannum vel filtrum, vnde cùm dicitur sublima, vel aliquid istorũ intelligas, tunc quòd debes dealbare per modum illum, de quo dicitur, seipsum soluit, seipsum abluit, seipsum congelat, seipsum dealbat, &c. quæ seipsum facit. & hæc est inspissatio earum, vel natura adinuicem & earum humiditatem, vt non extrahantur, vel dissipẽtur, vel ab eis per fumum dissoluantur, sed coagulentur: & hoc fit per suum dissoluantur, sed coagulentur valde, absconditur à Philosophis.

Quascunque actiones autem nominant, intellige semper hæc fieri, actione caloris ignis certi, qui non facit sublimare: quia ita lenis est: nec debes aliquem fumum naturaliter eleuare, propter sui debilitatem, vnde si talis est, vt quasi eleuat, nec eleuet bonũ est. Et quascunque res nominant, per quas ista fiunt, scilicet albatio, contritio, semper intelligere debes naturas hæc facere, vel esse qui hæc faciunt, & illas esse etiam modum occultum Philosophorum, per quam conseruantur humiditates, & non dissoluuntur ab inuicem, sed coagulantur. Nam se conseruant ab igne, & se coniungunt, dealbant, & coagulant. scias hoc, & hæc est doctrina generalis, scilic. de modo, actione & rebus huius artis,

&ad

& ad omnes libros huius scientiæ intelligendos ad faciendum Iccir: scias hoc. Sequitur de operationibus: Calcinatio vno modo fit ad sponsalitium, ad fermentum, ad corpus, nisi quod in calce Lunæ ad fermentum non debet esse res rubea, & fermentum est de albo, & ideo est per album, & calx partis ad fermentum. Ad eã non conuenit incerare, neque sublimare, neque indurare. Lauatio est, vt dixi, subtiliare naturam, & nõ partes ingrossare. Induratio est exercitatio: quia postquã ibi est multa humiditas, aufertur cum magna fortitudine siccitatis, & sequitur læuationem. Et inceratio sequitur lauationem & indurationem, quæ fit cum sale Ammoniaco soluto, & aquam lapidis sub fumo. Sublimatio sequitur incerationem, & fit cum quatuor spiritibus, sicut in alijs corporibus, & non mittitur in isto argentum viuum nec in alijs, sed cum sulphure auripigm. sale ammon. alkali, ac corpore taliter aptato, de vnoquoque tres libras. Postea sequitur solutio, & fit cum sale ammon. alkal. solutio de sale gemmæ, & solutum leuatur cum aqua salsa & dulci, donec fiat nitidum & clarum ac purum, vt debet esse. Tres res debes mittere in solutionẽ, rem quæ humectat, quæ diuidat, & quæ lauet, & cum illis fac omnes solutiones: scilicet humiditatem, lauationem, fusionem, calcificationem, indurationem, cerationem, & sublimationem: intellige hic illas res vnam esse in essentia, tres tamen in actione. Et solutionem finis sequitur operationis: quia omnia complentur per hoc, & est vltima de omnibus operibus. Scias præterea quomodo non recipiant se inuicẽ, nisi sint optime mundata: non enim recipit spiritum corpus, nec spiritus corpus, ita quod spirituale sit corporeum, & corporeum spirituale, nisi vtrunque eorum sit ab omni sorde optimè & perfectissimè priùs defecatum: sed cùm mundata fuerint, amplectuntur se, & fit ex eis operatio perfecta, & eriguntur corpora à spiritibus in examinatione, & spiritus tenetur ac ligatur cum corporibus super ignem. Qui hoc secretum ignorat, ab opere manum suspendat, donec ipsum sciat: quia non habebit suo proposito finem antea quàm valde nota.

Vnde dico tibi, quòd hæc res est vna, vas solum, co-

ctio sola. iunge corpus animam, & coque donec moriantur: quia dicit Philosophus: Qui mecum moritur, mecũ ponitur: ergo spiritus cũ corporib. debent simul mori, & de spiritu & de corpore fit lapis, per decoctionem nostram cuius vna pars multas Philosopho congelat. Nota spiritus & anima cùm extrahuntur à corpore, corpus remanet mortuũ, redde sibi animã suam, ac tunc ruunt, & scias quòd mortui resuscitati perpetui sunt. Item Sol & Luna preparata sunt, fermenta metallorum in coloratione. Et scias calcẽ Solis in aquam resolutam, & cũ spiritibus congelatam, metalla præ cæteris partibus in colorem tingere. Nota etiam quanto aquæ cum quibus spiritus imbibuntur, sunt magis acutæ & penetratiuæ, tales meliores sunt. Item omnis putrefactio fit in humiditate, & omnis terra cum aqua putrescit. Item multæ sunt calcinationes, sed melior est cum argento viuo & igne: id est, cum aqua vitæ dum ablutus est, vt in primo dicitur, venenum mortiferum: ita multæ sunt imbibitiones: sed melior est argent. viu. scilicet quando corpus redactum est in argen. viuum. Dicitur etiã sanguis: Item Mercurius est spiritus & anima, & quando animã ipsius extrahes, sublimabis ipsum vsque sit sicut sal, & tunc est spiritus: quia anima, id est, humiditas recessit. si soluatur, post congelationem remanebit in eo humiditas: id est, vera solutio metallorum fit cum primario, in quo aurum in argen. viuum solues. illa est terra aqua corporis, & in illa putrefiunt corpora, & dominus lapidũ est Alocinem & vitriolum. Quando corpora calcinantur & soluũtur cũ spiritibus ablutis, & coniunguntur, tunc fit cõiunctio firma. Nota quòd corpus cõuertitur in animã, & anima in spiritum: collige ergo spiritũ, & animã, & adde quando necesse est, & cùm ipsum solutum est corpus, tunc non requiescit spiritus, nisi cõiungatur cum eo corpore à quo extractus est ille spiritus: tũc enim tẽpore est elixir perfectiss. & dirigitur in formã fugitiui. & cùm nigrum ad hunc modum peruenerit, ditatus est per hunc effectum spiritus, sicut Lapis ferrarius de quo ignis excutitur. Corpus ergo solutum congela, quod pulchrius est omni re mundi. Et nota, quòd corpus non destillatur,

nisi

nisi priùs soluatur: quia aquam ipsius non separatur ab eo, donec ipsum perfectè dealbet, vel rubificet. Multas vias probaui, antequam ad veritatem peruenissem, sed permisi eum in tantũ siccari, & non potui eum plus siccare in die, quàm ter.

EXPLICIT II. PARS.

ROSINI DE DIVINIS Interpretationibus.

PRIMÒ sciendum, quatuor esse modos principales elementorum, adinuicem cõuertendi, soluere, abluere, reducere & figere. Soluere est grossum in simplum facere: abluere, obscurum in lucidum reddere. Reducere humidum super siccum, imbibere, figere volaturum, super corpus suum dominare.

Soluere ergo est diuidere, corrumpere, & naturam primam facere. Abluere est in humiditatem destillare, calcinare. Reducere est incerare, imprægnare & resublimare. Figere est desponsare, soluere & regulare. Primum genus ergo operis Lapidis est dissoluere, secundum destillare, tertium calcinare terram & dealbare sublimando, quartum resoluere, destillare, calcinare, & recoagulare: vnde scire cum Mercurio sublimare, non est aliud nisi cinis qui dat quod nõ habet. Vel aliter, cũ humidum radicale de auro extrahit, non est aliud nisi cinis qui non dat quod non habet: quia sublimatio tegit artem sicut palea granum. Et nota quòd sulphur & sulphura, auripigmentũ & auripigmenta, & zandaric, ista omnia sunt nomina aquæ diuinæ, id est, Mercurialis perfectorum corporum, foliatæ, mundæ: cuius dealbatio est præparatio eius per sublimationem quæ est destillatio, donec fiat alba lucida, in qua non sint sordes, & hæc est sublimatio Mercurij, & zandaric. Sed ablutio corporis est reductio aquæ super illud tamdiu, quod nõ remaneat aliquid in eo de anima quæ est tinctura, quòd non ascendat cũ spiritu. Cùm ergo acceperis animã, & anima in ista aqua & nihil remãsit ex ea in

corpore, tunc abluisti corpus à sordibus suis. Innuit per hoc Philosophus, totam extractionem totius ab eo, vt liberetur cinis à cinere mundus, in quo non sit pinguedo quæ prohibeat ipsum ab operatione, QVI ME MISERCVLAM: id est, me habentem materiam Mercurialem & lunarem, offenderit, scilicet ignis incensione & aqueitate mea: id est, mansione domus meæ dispersit: id est, exhalare fecerit, do plagã in faciem suã: id est, læsionem, quæ edentatos facit, & multas infirmitates generat per fumum per quem fugam capiet: id est, ab opere cessabit. vbi significat euitare ignis nimiam incensionem: quia in eo Mercurius est spiritus, qui si exhalauerit, totum opus cessabit. Et qui me habentem Lunarem & Mercurialem materiam de loco meo: id est, de corpore æris abstulerit: id est sublimare fecerit, vi: id est, per vim putrefactionis & solutionis, ac dilectum meum: id est, pinguedinem solarẽ mecum: id est, cum humiditate Lunari vinculauerit: id est, in vnum corpus coniunxerit, SAGITTA EX PHARETRA NOSTRA: id est, argent. viuum corporis nostri vindicabunt: id est, regenerabunt nos in vitam per quam non erit vltra mors. Nota sermonem sapientis, cùm dicit: Seruus rubicundus candidam duxit vxorem, & per cõiunctionẽ omnem, progeniẽ superabit. Rasis: Quando hoc oleũ, rub. & argent. viuum in vnum sunt, non peruenitur, donec Sol & Luna, coniunguntur per eam mixtionem vniuersalem. Et Rasis: Iungite masculum serui rubei filium sororis suæ odoriferæ, & vobis artem gignent: & nolite eis alium iungere. Nota de aquila quæ habet aures extensas in pedib. & dicitur in sermone vindicabunt: sicut moritur & dirimitur eodẽ modo, reuelatur & regeneratur, vt dicitur, in Turba & spiritus: Dominium præter dominum, seu excessum mobilitatis nostræ: id est, reuelatus scilicet, transmutationis. vnde Morien. Omnis festinatio in hoc opere procul pellatur. Et Rasis: In hoc negotio si agendi difficultas ac tædiosa fatigatio opificem negligentem efficiat, ipsum expectato gaudio priuat, spem suffocat, efficaciam interimit: vnde vehementia cauenda est. Ideo dicit se propter excellentiam materiæ mutationis nostræ

nostrę inclusæ, incercaratę, obstructi vndiq; lento telo, & æquali armati fuerimus: id est, de corpore ꝓpagationis nostræ: id est, patre & matre, Sol & Luna: qui enim roborant, ad pugnã telis subseruientes fermentũ eundem sibi sunt, peribunt, corrumpentur, & morientur.

Fermentum enim idem est quod corruptio Latinè, vt in Turba dicitur: anima à corpore separatur, & erit corpus suum anima: id est, tinctura in materia & coloribus vilib⁹ delitescit naturaliter: quia de natura sua vilia sunt, & in luto ac sterquilinio latêre volũt & sola operatione omniũ preciosa sunt: scilicet his caloribus, & humiditate animali, & pinguedine solari denudati fuerimus, & balneati: id est, mundati donec secundùm Seniorem nihil de tinctura in corpore remaneat, quod non ascendat cum spiritu humido, qui madefecit ea. Tunc enim perfectè abluisti corpus. Vnde Rasis: Summè cauendũ, ne in elemento, quid alterius elementi sit relictum, quia hoc reliqua omnia Elementa corrumpere solet: & siccum corpus bene lotũ est, tunc animæ nostræ: id est, tincturæ mortuæ in corporibus nostris, & extractæ, & extinctæ in terra apparebunt: id est, manifestabuntur. lucentes enim potentiæ albedinis & rubedinis in aquam alba. vnde Senior præparator perduxit ipsam, ad istam præparationem decoctionis, C. albedinem, sit certus illum peruenisse ad terminum, qui est tingens & penetrans. Rasis: Eum ignis candorem lactis suscipiat, nulla suspensionis ambiguitas relinquitur: vnde oportet, quod fecibus vilibus induatur: id est, nigredine summa in principio operis apparente, quæ est Ethel eius, vt dicitur in Turba, huiusmodi autem vilissimum qui est, quia in vicis, & plateis eiectus inuenitur, & pedibus in sterquilinio conculcatur, & est carissimus: quia sine eo non operatur natura naturas, cuius spiritus ferebatur super aquam, cùm omnia ex eo faceret. Lapis ergo noster aqua est, vnde Rasis in libro Lum. Superuacuè ergo videtur tibi illud designare, & nominare, quod nunquam à te recedit: quia si tu morieris, tecum moritur. & hæc aqua est principium operis, quod nõ præcedit aliud, & sunt tres terræ sicut exponit Senior. Posset etiam tertiò exponi sic: Licet

fæcibus vilibus: id eſt, Veneribus noſtris denudati fuerimus, balneati, abluti in aqua noſtra, ex qua ſunt ipſa priùs animæ noſtræ mortuæ: id eſt, nigredines in corporibus noſtris: apparebunt: id eſt, quod intelligatur de nigredine prima ſumma. Tunc ſequens verſus exponatur de albedine prima, propterea tribus in compoſitionibus, & Elementis ſcilicet, pro tribus terreis ſit. & ſi in fonte auri vel argenti, Mercurio in qua natura ſit aurum & argentum. Baptiſati: id eſt, mundati & abluti vſque ad lactis candorē fuerimus. Et ſpiritus: id eſt, ſulphuris corporis noſtri: id eſt, æris Philoſophici cum patre: id eſt, Sol, qui eſt planetarum Rector, & cœli viator: cū filio: id eſt, quinta eſſentia, ſcilicet aqua Philoſophica: in cœlum: id eſt, ad ſuperiorem partem alembici aſcenderit & deſcenderit: id eſt, per ſublimationē & deſtillationem clarificata fuerit. Animæ noſtræ: id eſt tincturæ, reminiſcuntur: id eſt, fiunt aqua vitæ bene præparata corpore, mortua viuificans: ex qua procedunt Margaritæ, Lapides precioſi, & Coralli. & ſic habes primam partem totius operis.

Sequitur ſecunda pars quæ ſic fit: Terra Margaritarum: id eſt, terra aquæ precioſæ & luminoſæ, cuius lux oculos perimit, quòd omnis lux & color adornat: vt dicit aſſiduus Senior, dum tangit aliam terram. ſi terram foliorum: id eſt, veſtium: folia enim ſunt cooperimentū arborum, & aqua noſtra eſt veſtis terræ aquæ noſtræ. vnde ait quidam ſapiens: Si nudus aſcendit in cœlum, & corpus meum Lunare, amabile, candidum: id eſt, albiſſimi ad modum coruſcantis marmoris, ac ſalis albiſſimi, relucebit, tinget primum opus completū, ſcilicet albedinis: quia cùm ad hunc terminum peruenerit, facitquis de omnibus corporibus Lunam. Dein tangit terram tertiam: id eſt, auri terram, cùm dicit: Corpus verò dilecti mei, ſcilicet Solis, delectabile, rubicundum, roſeum relucebit. Vnde Raſis libro Lunarum: Quod dictum eſt, totius exordium radicum firmat, & cùm perfectum fuerit Iupiter & Saturnum, ſuperiectum in optimam Lunam conuertit. vnde Morienus ad Kalid. 2. termino. Poſt hoc diſſipa illud, cuius interiora reſpiciens, & ſi in eo albū remanſerit, bene firmatum fixum & fuſile,

fusile, iã duas terras collegisti. quòd si omnes thesauros vendidisses, opus hoc recompensare nõ posses, cuius vna pars 1000. corporis in optimã Lunam conuertit. Et in Turba: argento magistraliter albato, omnia albantur. magnesia cùm albatur non permittit spiritus fugere: quia natura naturam continet in se. Aliter posset exponi, scilicet de imbibitione & contritione, si sic in fonte auri & argenti: id est, in aquam vitæ baptizati fuerimus: id est, imbibiti & contriti: & sic in vniuersali tingeret opus albũ & rubeum. sed prima expositio est melior. Dein tangit secundam terram in spirituali: quia per prædictos versus descripsit lapidem Philosophorum, scilicet, aquam viuam ex qua liquebat terram corpus mortuum ex duabus naturis compositum homogenum, scilicet Solis & Lunæ. Ideo dicit, scilicet parentes: id est, duæ naturæ: vnius generis dilectionis: id est, Sol qui parentes sunt terra mortua, ex qua processit proles solares in aquam, scilicet in spiritu humido, scil. parẽtes dilecti mei: id est, proles de vitæ aqua gustauerunt, significat contritionem, imbibitionem & exiccationem. Et lacte meo lactati fuerint, significant aliam imbibitionem & exiccationem. Et in aluo meo inebriati fuerint: id est, imbiberit multum eius per continuam imbibitionem & reiterationem decoctionis & contritionis, donec plenissimè candidetur. Et in lectulo eorum nupserint: id est, in vase suo commixti fuerint per nimium quod in vnam coëant naturam, per quod scil. ignem exiccantem generabunt filium Lunæ, qui totam parentelam præualebit. quia Sol & Luna de se non tingunt. Hic verò natus, plenus est secundùm Socratem tinctura. Et in hoc patet completio operis primi, quod secundùm Socratem nil aliud est, nisi opus mulierum, scilicet coquere, & ludus puerorum, scilicet patientia & otium: quia calore in vltimo versu descripto, perficit tertiam terram operis, donec imbibatur totum, & in terram vertatur. & hæc est terra Solis. dicitur ergo si dilectus meus: id est, terra dealbata, quæ est aurũ sapientum: vt dicit Senior, de qua dixerunt: Aqua nostra nõ est aurum vulgi, sed hic lapis dilectus albedinis de rimule: id est, aqua rubræ petræ: id est, oleo solari

potauērunt,& de fonte matris suę: id est, aqua Mercuriali Lunæ gustauerint, significat reiterationem contritionis,assationis, imbibitionis Ionæ. Subdit,& vino rubro: id est, calore, & oleo affinis nostri: id est, Solis vnius generis existentis mecum inebriatus, donec totũ opus vertatur in terram.& in lecto suo : id est, vase suo, mihi amabiliter accubuerit: id est, coniunctus fuerit: quia natura gaudet naturâ propter conformitatem naturarum, & in amore meo scilicet Lunari sperma suũ: id est, pinguedinem solarem. CELLVLAM MEAM: id est,corpus meum, scilicet Lunare subintrauerit: id est, in vnam naturam & in vnum contentum mixtum scilicet forti & vniuersali mixtione & complexione complexionentur,& vaporabiliter se concipiant.Et ero prægnans ac tempore in eo pariam filium potentiss. id est,Elixir infinitæ virtutis.

EXPLICIT LIBER PRIMVS Rosini de diuinis Interpretationibus.

INCIPIT SECVNDVS.

NOTA quòd priùs dixi,quod spiritus corporis nostri cum patre & filio perficitur: quia dicit Rasis libro Lun. Lapis noster cum mundi creatione nomen habet, qui est trinus & vnus. vnde Hermes : Fiducia Philosophorum in duabus rebus consistit, quibus adiungunt tertiam. idē Philosophi vocarunt ipsum imparem. In nullis verò corporibus Mercurius mundior & perfectior inuenitur, quàm in his tribus Sole, Luna & Mercurio vulgi. Vnde Senior,nihil generat res ex se, nisi ex eo quod est de se & specie sua, quod est homogeneum ipsius. Similiter Adam & omne genus humanum, & omnis res conuenit in suo propinquo & simile sibi secundùm speciem. Incipe ergo in nomine Domini, naturam eius cognoscere. est enim materiæ suæ quod est in eodē & de eodē,nec ingreditur aliud super eo quod non sit or-

tum

tum ab eo, & est radix eius. Similiter Mercurius est ab eo, & hoc est à quo extrahitur, & est in eo & ex eo, scilicet aqua frialis. Lapis ergo noster est aqua cōgelata: id est, Mercurius cōgelatus in Sole & Luna, & repugnat igni quando est fixus. Et resoluitur quando est fixus in aquam suam, ex qua componitur in genere suo. Vnde Hermes: non conuenit rei nisi quod est propinquius & in natura sua, tunc generabitur proles similis sibi, & statim subiunxit: Humiditas eius est ex dominio Lunæ, & pinguedo à dominio Solis, & hæc duo sunt ei coagulum & semen mundū: ideo dicit Aristoteles: Aqua non conglutinatur nisi cum simile sulphure sibi, nec inuenitur in re aliquid simile sulphuris sui, nisi quod est ex ea. similiter summa animalium & terræ nascentium nō alio subgrediente putrescunt & corrumpuntur, dein germinant & fiunt talia similia illis ex quib. habuêre radicum secundùm speciem suam. Et propter hoc, vt dicit Senior, vt mirabilia immittantur & exeant à sua rā dice, sed redeunt ad illud vnde fuerunt, & ex quo sunt, nec conuertuntur ex hoc ad aliud. Ei qui dicit ad filiū, dicit vnum in loco contrario contraria. conclusio fuit, Principiorum naturalium principijs sibi simile generantium per naturam actione caloris diuturni & continui diu reflexus in se, & separabiliter commixtus, cō gelatur in metallum, cuius est in vase, & secundùm speciem ex qua est radix eius. Et in ratione intentionis inuenta fuit artis possibilitas: & actus ignis est infinitus vt in Seniore dicitur. Hinc homines nominauerunt arsen. Veneris nominibus vulgi animam portatam in aqua sua: & vocauerunt Venerem albam & rubeam, nō tamen est. Venus sua facit operationes eius. Satisfecerunt vulgo dicentes: Venus nostra non est sulphur vulgi quod comburit, & comburitur combustione ignis ac corruptionis, sed Veneris sapientum album comburitur combustione albedinis & rubedinis, quę cōbustio est dealbatio tota totius operis: vnde duo sulphura & duo argen. viu. dicuntur & sunt talia, quod vnum & vnum dixerunt, & sibi congaudent, & vnum alterum continet. Sequitur ratio in argent. viu. Zenon Philosophus dicit: Scias quòd ipsum est facere & suo, & Deus

creauit ex eo omnes numeros. ipsum est origo earum,
& est æreum ignis fugitiuum, sed cùm in igne steterit,
facit mira opera & alta: & ipsum solum est spiritus vi-
uus, & in mundo talis non est, qualis ipse est: & ipse pe-
netrat omne corpus, intrat ac leuat, & excellit omnia
corpora. Ergo cùm se miscuerit alicui corpori ipsum
viuificabit, illuminabit, & transmutabit de statu in sta-
tum, de colore in colorẽ dum cum eo mixtum fuerit &
coniunctũ, & ipsum erit fermentum corporis illius: &
tunc erit totum Iccir ob albedinem & rubeũ: & ipsum
est aqua perennis, aqua vitæ & virtutis, & herba mun-
dificans & lauans. Et ipsum est sors animalium, qui
biberit ex eo, viuet in æternum, & ipsum colorem re-
cipiet & est corporum medicina, & ipsum facit corpo-
ra colorum receptiua, mortificat & viuificat, Deo vo-
lente, desiccat & humectat, calfacit & refrigerat, & fa-
cit opera contraria secundùm suum continentẽ. cùm
viuum fuerit, & cùm mortuum fuerit, habes quædam
opera specialia vt deaurare, sed cùm mortuum fuerit,
solutũ habes maximum. Et ipsum est serpens seipsum
luxurians, seipsum imprægnans, & in die vna parturi-
ens, & suo veneno cuncta interficit animalia & corpo-
ra, & ignis fuerit, & interficit omnia in breui & longo
tempore. Et ipsum est fugitiuum ignis, expectat tamen
ignem per artificia sapientũ cùm cibatur cum igne, do-
nec expectet, & fiunt ex illis opera mira: ergo cùm tin-
gitur tingit, cùm coagulatur coagulat, cùm solutum
fuerit soluit. Aliud seipsum albificat vt vrina, & ad fi-
nem rubescit. Et ipsum acumine suum acutum amari-
ficans, & ipsum est mediũ inter amarum & acidum: est
aqua nõ fluxibilis ad ignem mollificatio: est congela-
tio facta leni igne inducens Crystallinam substantiam
albam vel rubeam. Sequitur literarum operationum cũ
suis causis explicatio, quære apud Gebrum.

Calcinatio ergo est corporum & spirituũ corruptio-
nis eorũ destructio. destruitur enim in eis omnis sul-
phureitas defœdans & comburens, quæ sine ignis ve-
hementia deleri nõ potest alia causa: quia omne genus
calcinati est facilioris solutionis: quàm non calcinati.
calcinantur mollia vt Saturnus & Iupiter, faciliùs
quàm

quàm dura vt Mars: & dc. Ideo dicit Dantius, præparate corpora & soluite ea, ac ex illa aquam imbibite spiritus ablutos: tunc ipsi spiritus submerguntur in corpora, & corpora in spiritibus, & sic figuntur corpora cum spriritibus firma fixione. RASIS: Conuertite corpora in aquã, & ex ipsa terra tunc factum est totum. Alpharinus: Quando corpus purgatũ est prius & calcinatum, tunc coniungitur cum spiritibus ablutis, tunc ipsi spiritus sublimati & fixi illud firmant. Galienus: Præparate corpora & purgate à nigredine in qua est corruptio, donec album fiat album & rubeum: tunc soluite ambo in aquam scilicet spiritus & corpus: & congelate ea, & sic proijcitur super corpus ablutum.

Solutio est per humidum & frigidum, vel per calidum & humidum, rei siccæ in aquam resolutio. soluuntur autem corpora vt ex eis fiat aqua per quam incerantur spiritus & figantur. vnde omne hoc magisteriũ fit quatuor modis, aut vt solues corpora & spiritus firmes: spiritus autẽ debent firmari cum aquis corporum. Soluuntur alia de causa corpora & spiritus, vt cum aqua spiritus sint coniuncta aquæ corporum, ita in vnũ coagulentur, coadiuuentur & firmẽtur, ne vlterius queãt separari: Et ista solutio vniuersalis facit quatuor Elementa in vnam redire substantiam, firmam & fixam: quando verò soluuntur ambo, scilicet corpora & spiritus, tũc fit commixtio vicina & particularis, quã adhuc separare potest ignis. soluuntur ergo spiritus duobus modis cum oleo congelationis tartari scilicet super lapidẽ: alio modo per aquam salis ammon. Est & alia solutio per calorem ignis. Et nota, quòd plus valet solutio ignis, quàm alia: quia quoq; per ignẽ dissoluitur in aërem: solutiones verò corporũ fiunt similiter vt spirituũ, vt flos æris, atramenti, cerusæ, minij, &c.

Destillatio: id est, per alembicum, & est optima, fit, vt aqua & olea in ascensione sua per vapores magis purificentur & cõsortentur à prauitate & omni corruptione, ne vlterius putrefiant. Alio modo oleũ destillatur, vt amittat humiditatem adustiuam, vt expertus sum in oleo Laurino. dicitur restitutio. pinguedinis est destillatio, donec maneat incombustibilis, & quantò sæ-

pius destillata fuerint, tantò melior erit eorum tinctura. per filtrum destillamus vt aquæ crudæ, vel res solutæ non possint putrefieri, nec secus ab eis separari, nisi per filtrũ vnde spissum remanet, & omne purũ descendit, vt fit in auripigm. vel arsen. propter eorum oleitatẽ. Et nota quòd corpus nõ destillatur nisi prius soluatur, quia aqua ipsius non separatur ab eo, quousque eum perfectè dealbet, vel rubificet per multos enim annos probaui antequam ad veritatem veni. Et nota, quòd vitrum frigidum nunquam depones in caldarium, vel aquam calidam, & contrà scilicet calidum vitrum in aquam frigidam, alioquin statim frangeretur. & quando vis excipere vitrum, permitte antea infrigidari. In fermentatione maximè cauendum est de vasis, ne frangãtur. Et nota quòd nisi corpus putrescat, fructum non facit. nam primò oportet fieri putrefactionem, siue solutionẽ, postea destillatur, nec aliquod corpus credas fieri, nisi priùs per putredinem resoluatur.

Incerantur corpora & spiritus, cùm ex priuatione liquefactionis in ingressu non habeant, mollificentur & fluant, & ingressionem habeant. in nullis autem hæc humiditas creatura propinqua inuenitur, & faciliùs quàm in Venere & arsenico. Modus est, vt toties super partem cerandam multiplicetur eorum sublimatio, donec in ea humiditate manentes fusionem bonam præstent, nec fit hoc ante eorum mundificationem perfectam ab omni re corrumpente: quare bonum esset, vt eorum olea priùs figerentur, vt suprà dixi de coagulatione aquarum. Coagulatio verò fit, scilicet aquarum earum, vel oleorũ igne lento candelarum paulatim augendo, donec coagulentur. Spacium coagulationis est 3. dierum, & ignis die ac nocte continuari debet. In his ergo cõsistit tota operatio magisterij. Nota, quãdo anima coniungitur corpori, corpus citò consumitur, & mutatur in aliam substantiam: quia prima eius operatione est nigrum, in 2. magis lucidum, in 3. adhuc magis clarum, ac sic vsq; ad 15. vices soluendo & coagulãdo: & in qualibet congelatione caue ne aliquid sentiat de sale, sed ipsum laua iterum & iterum. Et nota quòd cũ diuisa elementa & mundificata cõmixta fuerint, tũc

si eorum

si eorum particulam ordei instar super laminam ignitã posueris, si fluit & tingit suo colore superficiẽ laminæ, bonũ est, si non, scias aliquod nocumentũ accidisse in solutione: quia non bene solutum corpus non habet aptitudinem intrandi. Causantur enim hæc vel ex breuitate temporis, vel ex debilitate caloris fimi. Si penetrat, sed non profundè, fit hoc ex paucitate aëris. nam anima corpus ingrediens per omnes eius venas velociter currit, vt vnguentum: si verò volat pars eius, fit hoc ex multitudine spirituum, nondum fixatorum. si autem prosternatur fluens, tingens, penetrans in profundũ totam laminam, nec euolans, sed relinquat caliginem fumi, hoc est, ex modica clarificatione elementorũ separatorum. Dispone ergo substantiã aëream per discretionem, scilicet in corpore cõmunis terræ, & substantiam terream secundùm humiditatẽ aëris, & calorem & siccitatem Solis vel ignis lenis, donec conueniant & cõiungãtur: & tunc adiunge eis duas virtutes operatiuas, aquam scilicet ad album, & ignem ad rubeum, & ideo, fili, oportet te habere duplicem terram imbibitam, vnã scilicet cum aqua & aëre, ad albedinem, & aliam imbibitã aëre, aqua & igne elementali pondere, scilicet ad rubeum. tunc habebis optata, Deo annuuente.

EXPLICIT LIBER DEfinitionum Rosini.

MANDO. Hic est lapis non lapis, habet animam & sanguinem & rationem similẽ duobus. Sic dixit Mahomet, Lapis qui est in hoc opere, necessarius de animata re est, hunc inuenies vbique in planitie, in montibus, & in aquis omnibus: habentque eum tam diuites quàm pauperes, estque simul vilissimus, carissimus, crescit ex carne & sanguine quàm preciosus omni cognoscenti illum: ex illo possunt congregari exercitus, & interfici reges: ex illo honorabis quem volueris & inhonorabis. laudetur ergo Deus. Item: Dealesi Hermes dixit: Ego qui exaltatus sum super omnes circulos Mundi, vidi quatuor facies natas, habentes vnum patrem. Quarũ pars

vna est in montib. alia in mari, pars verò tertia in fossis, quarta in cauernis: hic nescit linguã illius, pater harum adiunxit eas ad vnum, cùm se inuicem vidissent, locuti sunt vno sermone, dicẽtes: Eamus quæsitum quatuor elementorum naturas, quas de ventre terræ fœminæ adducunt. Item Massarai: Immunditia est in hoc lapide propter quam ipsum homines vilipendent, & tenent quòd non possint eam sequestrare. Idem ex hoc lapide nascitur argen. viuum, quem vocant multis nominibus. Item locus istius est 4. elementa, & spiritus. 4. ianuæ. 4. & claues quatuor, quarum vna est signum, scilicet ostensio aquæ per alembicũ Item hic lapis non lapis, proiectus est in res, & in montibus exaltatus est, & in aëre habitat, & in flumine pascitur argent. viuum, quẽ vocant multis nominibus, & in cacumine montiũ quiescit: cuius mater virgo est, & pater non concubuit. Idem lapis in sterquilinijs calcatur pedibus, & sæpe stulti fodiunt, vt eum extrahant, & non possunt eum inuenire. Et ille lapis assimilatur lapidibus minerarum & plantarum, & conuertibilis est in quemlibet colorem, s. album, rub. citr. & in se continet 4. elementa, s. artificialia, s. aquam claram, flauam, rubeam, viridem, citrinam. & dicitur minor mundus, nõ quòd sit microcosmus, sed quia mũdus regitur per ipsum, vnde Geber Sarracenus contriuit, & dealbauit eum 33. diebus in aceto destillato. Et scias quòd Philosophi acetum vocabant sal alkali, & distillatam vrinam, quo euacuato diuide elementa, diuide ipsum æqualiter & proportionaliter contritione perpensa. Ita vt non sit in eo diuisio, nec repugnantia, & habebis propositum domino cõcedente. Mitigo Philosophus: Lapis noster quamuis ab hominibus & animalibus pedibus conteratur, tamen propter suam industriam hominis Geberi, à sapientibus adamatur, & dicit industriam: quia fit industria hominis Geberi. Item Malus Philosophus: Hic lapis est subtus te, quantum ad obedientiam: suprà te, quo ad dominiũ: ergo à te, quantum ad scientiam: circa te, quantum ad æquales. Aristotel. Ergo nominabo lapidem nostrum, est terminus ani: est enim ouum Philosophorum quod inest in putrefactione & purifi-

catione.

catione. Diuide ergo ipsum in 4. elementa, quæ diuisio fit duob⁹ modis: id est, sine corruptione Solis & Lunæ: & ista diuisio est vniuersalis quantum ad intellectum: sed secunda diuisio diuidit ipsum in speciales operationes. quando ergo habueris aquã ex aëre, & aërem ex igne, & ignem ex terra, & quodlibet horum per se diuisum, plenè habebis artem.

Sume ergo ex lapide vndique reperto, qui vocatur Rebis, & nascitur in duobus montibus, ex quo volantes spiritus in vanum sumunt, & non recipies ipsum nisi recentem cũ suo sanguine cuius cibus est ex sanguine, & moratur in ære: & si hic lapis non esset aëreus, vel aëreæ naturæ, non coniungeretur Mercurio, nec ei cõmisceretur, nec ingrederetur ipsum: sed quia similes sunt, commiscentur & coniunguntur, adeò vt ignis nõ separet inter nos. Recipe ergo lapidem Rebis: id est, binas res, scilicet humidum & frigidum, siccum & calidum. Vnde Rasis & Morien. Quod ergo secretũ expectabis in humoribus euanescentibus, ex quibus gignit filios, lapis noster cal. & sic. vnde versus: Dant rebus montes dracones in terraq; fontes. Recipe ergo hunc lapidẽ animalẽ: id est, animã in se habentẽ, scilicet Mercurialem sensibilẽ: id est, sentientẽ pręsentiam, & influentiã magnesiæ, & magnetis, & calaminarem, ac apicẽ per motũ localẽ, prosequendo & fugando vegetabilẽ: id est, vim suã in naturam inditam, communicantẽ suo generi, multiplicantem virtutem influentiæ, vt radix stipiti, sine herbis mineralem: quia de minera extrahitur. Vnde quidam malè intelligentes Philosophos, dicentes: Hic lapis talis est res, quæ in te magis fixa est, à Deo creata, & tu eius minera es, ac à te extrahitur, & vbicunque fueris, tecum inseparabiliter manet, putabant hinc esse crines hominis, sanguinem, stercus, & sed fatui sunt cùm dicunt in eo fixa est: id est, ibi habes suam scientiam, & non in alia re. Et vt homo ex 4. elementis est compositus, ita & lapis, & ita est ex homine & tu es eius minera, scil. per operationem: & de te extrahitur, scil. per diuisionem: & in te inseparabiliter manet, scil. per scientiam. Aliter in te fixa, scilicet in Mercurio sapientum: tu eius minera es: id est,

in te est conclusa & ipsum occultè tenes, & ex te extrahitur, cũ à te reducitur & soluitur: quia sine te compleri non potest, & tu sine ipso viuere non potes, & sic finis respicit principium & contrà. Nascitur in duobus montibus: id est, ex Venere & Mercurio per assiduitatem decoctionis naturæ, ex quo iuuamentũ sumunt & omnia volatilia, scilicet corpus & spiritus: non fixa ab eo sumunt colorationem, & fixationem. non capias eum nisi recentem & pręparatum cum sanguine suo: id est, Venere nondum fuso, vel bene præparato, cuius tibi est ex sanguine: id est, vita vel operatio eius est ex Venere viua, moriatur in aëre, scilicet per ignis eleuationem siue sublimationem & purificationem. & si hic lapis non esset aëreæ naturæ: id est, eiusdem præparationis, non coniungeretur Mercurio, non esset perfecta & firma operatio eorum, sed quia similes sunt duo, ambo præparati miscentur & vniuntur, vt ignis non separet inter eos.

Separabis ergo Philosophiam, per hanc doctrinam croceum ab albo, rem preciosam à vili, donec 4. elementa ex vna re proueniant: & iterum 4. in vnum concurrant: quorũ radices sunt aqua, & ignis. apposita verò sunt, terra, & aër: vniuersa verò ex vno fiunt: & rursus 4. vnum: 4. ergo ex vna re sic fiunt: primò aqua, secũdò oleum, tertiò ignis, quartò terra. Ex istis 4. ita compositis & mundificatis, vt fluuant sine fumo & combustione, vt permaneant, ingrediantur, & commisceantur corporibus metallorum, fit Iccir compositum.

Et nota, quòd terræ præparatæ quarta pars, ignis verò vna sumenda, & cum ea misce olei prędicti duas partes, & tere in pastam. Quidam dixerunt 7. partes terræ, alij 12. & verum est, primum tamen melius. Alij dixerunt, quòd vna pars terræ tingit 20. Alij quòd vna pars terræ dupli tingit duplũ sui septupli, & ita ostendit tibi pondera, compositionem, & quod est melius, & quod est prius: fac quod volueris, regimen tamen vnum est & operatio vna.

Postremò notandũ, quinque esse necessaria huic operi: id est, est corporũ & spirituũ calcinatio, siue sublimatio scil. calcinatæ rei in aqua reductio fit p potentiã

fimi,

ſimi, vel etiam per calorem ignis, & dicitur ſolutio.
3. Eſt deſtillatio ſcilicet per alembicum deſcenſio.
4. Eſt inceratio, ſcil. rei ſiccæ coniungens vnguentum ſolutum, quo noſtrum perficitur magiſterium. eſt pater mirabilium, & nubes nubium, & ipſum diſputat cum auro, & concluſit ei dicens: Diſceptabis ne mecum? Ego ſum dominus lapis expectans ignem. Reſpondit Mercurius: Verum dicis, ſed ego te genui, & extrahis originem ex me, & vna pars ex me viuificat multas de te: quia tu es auarus per comparationem ad me. ſi quis enim vinxerit me, fratri vel ſorori meæ viuet, & gaudet, & ero ſibi ſufficiens, ſi viueret annos 100000. & ego ſum totus abſconditus, ſapientum & muto omnia corpora in Lunam cum arſenico, & poſtea in Solem cum ſulphure, & in me latet ſcientia. ſublima ergo ipſum & erit fixus, ac tinget decem partes Veneris. Item nota, ſpiritus corpora ingredi non poſſunt niſi purgata, & non ingrediuntur, niſi aqua ducantur. Ideo dicit Dantius: Præparate corpora & ſoluite ea ac ex illa aqua imbibite ſpiritus ablutos: tunc ipſi ſpiritus ſubmerguntur in corporibus, & corpora in ſpiritibus; & ſic figentur ſpiritus fixiſſima fixione. vnde Raſis: Conuertite corpora in aquam, & illam aquam coniungite aëri: id eſt, ſpiritui, ſcilicet Mercurio, & ex illis duobus iterum fac aquam, & ipſam terram, & factum eſt totum. Galienus dicit: Præparate corpora & purgate à nigredine, in qua eſt corruptio, donec fiat album & rubeum, tunc ſoluite ambo in aquam, ſcilicet ſpiritus & corpus, & coagulate, & ſic proijcite ſuper corpus ablutum. Quando corpora & ſpiritus ſoluuntur, tunc fit ſolutio vniuerſalis, quæ facit & quatuor elementa, & reddit in vnam ſubſtantiam firmam & fixam: quando verò non ſoluuntur ambo, tunc fit mixtio vicina, & particularis, quam adhuc ſeparare poteſt ignis. Nota quando anima coniungitur corpori, corpus citò conſumitur, & mutatur in aliam ſubſtantiam, & poſt primam eius operationem fit nigrum. In ſecũda verò magis lucidum. In tertia verò iterum magis clarum, donec ad quindecim ſolutiones & coagulationes perficiatur, & in qualibet coagulatione caue ne aliquid ſentiat de ſale, ſed

laua cum perfectè. Item tali modo potest omnes spiritus augmentare in sublimatione. Recipe de Mercurio sublimato, & tere cum eo medietatem sui Mercurij crudi, & sublima cum speciebus suis receptis, & prius sublimati. Item imbibe Mercurium sublimatum cum aqua Saturni, vel Iouis, vel Lunæ, quod melius est, toties, donec currat super laminam. vna pars tingit ei partes Veneris purgati in veram Lunam.

In nostro magisterio est spiritus & corpora: inter spiritus quidam sunt fixi, vt essentia calaminaris talck, &c. quidam non fixi, vt argent. viu. arsen. auripigm. Venus, salarmo. & si spiritus per fumum euanescunt, nec sustinere possunt. & sunt aliæ species retinacula spirituum, de quibus fiunt aquæ acutæ, vt salia & alumina, in quibus soluuntur spiritus sublimati & purificati, vt simul cùm ipsius soluti coagulentur & figantur: quidam verò sunt quæ soluuntur in aquam, & cum ipsis fit inceratio corporum ac spirituum, vt sunt vitriolum & atramenta. Sed scire debes, quæ species sint meliores, ad artem pertinentes: quia multi sunt qui minus valent, secundum meam experientiam, & perderentur labores & expensæ, & tinctura cum eis inficeretur: quare relinquenda sunt ea.

Sunt ergo hi 4. spiritus principales in arte nostra, arsenic. salarmon. quia sine ipso non soluerentur, nec ingrederentur spiritus: ipse enim soluit & figit omnes spiritus, penetrat omnia metalla, & mollificat ea. Et scias verum esse, quod experimento didici: quia non est necesse tibi alium salem comparare. vtere ergo eo in omnibus operibus tuis: sed hoc scias, quòd per ipsum nec dealbantur, nec rubificantur corpora, neque transsubstantiantur, sicut per alios spiritus, sed ipse tantùm dat introitum alijs spiritibus: permixtis verò & coniunctis coadunationibus & perseuerationibus ipse recedit, 3. spiritus est Mercurius, cuius diffinitionem, & naturam habes copiosè apud Gebrum. Est materia metallorum cum Venere alba vel rubea & est.

FINIS.

INCI-

INCIPIT LIBER *diuinarum interpretationum & definitionum.*

RECIPE lapidem qui est niger, albus, rubeus, citrinus, & auis mirabilis, qui nigredine noctis & diei claritate sine alis volat: ex amaritudine namque in suo gutture existente, coloratio accipitur, à suo verò cruore mera aqua accipitur, sicut dixit Alexander. Recipe lapidem 4. colorũ fili. Recipe volatile volans submersum, & à sua rubedine quæ ipsum interficit, extrahent ipsam: ab ea repelle vt fiat vnum, & tibi maneat nõ volando in regionibus, sed volatu eleues illud, & à radice extrahe suam vmbram: ac sordidum, quia nebula ei supereminens coinquinat, & à luce retinet quasi coangustatur, ac à sua rubedine comburitur. Recipe ergo hanc superiorem aquam corruptam quemadmodum ignis. Laton cineris est vnus, quoniã se ab eo sequestrat quousq; rubeus æris vitrificetur, fit tibi societas certa, calescit & tibi quiescit. Fili notum habeas, quòd aquæ priùs erat in aëre, deinde habitauit in terra, redde eam tu ad superiora & per suos terminos non ineptè omnia coniuncta: deinde suo spiritui rubeo priori elemento nisi parte eam coniunge. Item Hermes: Recipe lapidem nigrum, lapidem de montanis Indiæ, quod est intus, mitte foras, & quod foras est, mitte intus. Vnde Rasis, fili, contemplare altissima montana, quæ sunt à dextris & à sinistris, ac ascende illuc: ibi lapis noster inuenitur, & in alio monte, qui fert omne genus pigmentorũ & spiritus vel species, ibi similiter est. Morienus: Conscendite alta montana arboribus consita: quia ibi lapis noster inuenitur, & absconditus est. Item Hermes: A Capite lapidem mixtũ, croceum album, & cõminuite eum ac separate album à croceo. Idem: Recipe lapidem benedictum, comminuite & lauate lapidem rubeum, de quo extrahitur, qui inuenitur in montibus, & maximè aliquando in cloacis veteribus. Et nota, quòd natura in principio suæ originis intendit facere Solem vel Lu-

nam, ſed non poteſt propter Venerem, corruptum argentum viuum, commiſtum, vel propter terram fœtidam, quare ſicut puer in ventre matris ſuæ ex corruptione matricis contrahit infirmitatem & corruptionem cauſa loci per accidens, quamuis ſperma fuerit mundum, tamen puer ſit leproſus & immundus cauſa matricis corruptæ, & ſic eſt de omnibus Metallis imperfectis, quæ corrumpuntur ex Venere, & terra fœtida. Documentum huius rei, quòd ex Mercurio & Venere generentur Metalla, eſt: quia etiam ex his duabus rebus naturaliter factis, idem poteſt fieri artificialiter, vt teſtatur Morienus. Sciendum ergo eſt, in veritate ſcientiam Alchimiæ eſſe diffuſam per multos libros & capitula, & in multis ſpeciebus & mineralibus capillis, ouis, &c. & infinitis nominibus nominata, cùm tamen non ſit niſi vna, cuius principium ſuper finem ſuum reſpicit, & ſuus finis ſuper ſuum principium: & vbicunque fuerit, & quibuſcunque nominibus nominetur, non eſt niſi res vna, vnde verſus: Ac ars vnam rem poſcit, quod quiuis bene noſcit: hanc rem aptant: plura tamen hæc res eſt. Tantum vna ſimiliter hæc ars non multis eget expenſis, nec magno labore. vnde Morienus: Omnis res quæ magno emitur precio, in hoc opere mendax, & inutilis inuenitur. Quare ergo dicuntur tot ſpecies neceſſe eſſe in arte, ſi tantùm vna res eſt? Soluit Morienus: Eius radix eſt, vna qui dat & innouat eius colorem. Sulphur eſt quartus ſpiritus, cuius naturam quære apud Gebrum: ex eius vapore inducatur argent. viuum.

Roſini Practica explicit, vel Liber Definitionum.

INCL

INCIPIT PRACTICA *Mariæ Prophetiſſæ in Artem Alchimicam.*

CONVENIT Aros Philoſophus, cum Maria Prophetiſſa ſorore Moyſi, & accedens ad ipſam, honorificauit eam, & dixit ei: O Prophetiſſa, audiui ſiquidem multos de te, quòd albificas lapidem in vno die. Et dixit Maria: Vtique Aros, imò & in parte vnius diei. Dixit Aros: O domina quando erit illud, quod tu aſſeris opus Maria? Quomodo albificabimus, deinde addemus nigrum? Dixit Maria: O Aros, nunquam non de parte iſta mortuæ ſunt gentes? An ô Aros non noſti, quòd ſit aqua vel res quæ albificat Hendragem? Deinde reſpondens dixit ei Aros: Ita vt dicis eſt, ô domina in tempore longo. Reſpondit Maria: Hermes dixit in omnibus libris ſuis, quòd Philoſophi albificant lapidem in hora diei. Dixit ei Aros: ô quàm illud eſt excellens. inquit Maria: Excellentiſſimum eſt hoc apud illum qui ignorat. Dixit Aros: ô Prophetiſſa, ſi ſunt apud homines omnia 4. elementa, dixit compleri poſſent, & complexionari, & coagulari eorum fumi, ac retineri die vno, donec impleant conſequens. Dixit Maria: ô Aros, per Deum ſi non eſſent ſenſus tui firmi, non audires à me verba hæc, donec compleret dominus cor meum, gratia voluntatis diuinæ. Veruntamen: Recipe alumen de Hiſpania, gummi album, & gummi rubeum, quod eſt kibric Philoſophorum, & eorum Sol & tinctura maior, & matrimonifica gummi cum gummi vero matrimonio. Inquit Maria: Intelkexiſti Aros? vtique domina: Dixit Maria: fac illa ſicut aquam currentem, & vitrifica hanc aquam diem laboratam ex duobus zubech ſuper corpus fixum, & liquefac illa per ſecretum naturarum in vaſe Philoſophiæ. Intellexiſti nos, ô domina. Vtique dixit Maria: Cuſtodi fumum, & caue ne fugiat aliquid de illo, & iſto menſura igni leui, ſicut menſura caliditatis Solis in menſe Iunij vel Iulij, & morare propè vas, & intuere cura, quomodo nigreſcit & rubeſcit & albe-

ſcet, in minùs quàm in tribus horis diei, & fumus penetrabit corpus, & ſpiritus conſtringetur, & erunt ſicut lac incerans & liquefiens & penetrans: & illud eſt ſecretum. Dixit Aros: Non dico, quod erit hoc ſemper. Dixit ei Maria: Aros, & mirabilius eſt, de iſto quod non fuit apud antiquos, nec acceſſit ad eum per medicationem. & illud eſt: Accipe herbam albam, claram, honoratam, creſcentem ſuper monticulis, & tere ipſam recentem ſicut eſt in ſua hora, & illa eſt corpus verum non fugiens ab igne. Et dixit Aros: Nunquid ille eſt lapis veritatis? Et dixit Maria: vtique. Verumtamen neſciunt homines hoc regimen cum velocitate ſua. Dixit Aros: & poſtea quid? Dixit Maria: Vitrifica ſuper illud Kibrich & Zubech (aliâs Zibeic) & ipſa ſunt duo fumi complectentes duo Lumina, & proijce ſuper illud complementum tincturarum & ſpirituum & pondera veritatis, & tere totum, & pone ad ignem, & videbis de ipſis mirabilia. Totum regimen conſiſtit in temperie ignis. O quàm mirum, quomodo mouebitur de colore in colorem in minùs quàm in hora diei, quouſque veniet ad metam rubedinis & alborum: & deijce ignem, & dimitte confrigidari & aperi, & inuenies corpus margaritale clarum, eſſe in colore papaueris ſylueſtris, mixtum albore, & illud eſt incerans, liquefiens & penetrans, & cadit eius aureus ſuper in millia & ducenta. Illud eſt ſecretum occultum. Tum procidit Aros in faciem ſuam. Dixitque illi Maria: Leua caput tuum, Aros: quia abbreuiabo ſuper te rem, vt illud corpus proiectum ſuper monticulos clarum, quod non capitur putrefactione vel motu. Recipe & tere ipſum cum gummi Elſaron, & cum duobus fumis, quia corpus comprehendificens eſt gummi Elſaron, & tere totum. Appropinqua igitur, quia totum liqueſcit. ſi proieceris ſuper ipſam vxorem, erit ſicut aqua diſtillans, & quando percutiet ipſum aër, cõgelabitur, & erit corpus vnum, & proijce de ipſo, & videbis mira: ô Aros, illud eſt ſecretum occultum ſcholiæ. Et ſcias quod prædicti duo fumi ſunt radices huius artis, & ſunt Kibris album & calx humida, ſed corpus fixum eſt de corde Saturni comprehendificans tincturam, & campos ſapientiæ, ſiue ſcho-

siue scholiæ. & Philosophi nominauerunt illa multis & omnibus nominibus, & acceptum de monticulis est corpus clarum, & album. & ista sunt medicina huius artis, pars comparatur, & pars inuenitur super monticulos: & scias Aros, quod sapientes non nominauerũt illud campos siue scholiæ, nisi quia scholia non complebitur nisi per illud, & in hac scholia nõ sunt, nisi mirabilia. Intrant namq; & in illa 4. lapides, & suum regimen verum est sicut dixi: & illud est primũ, scoyare Ade & Zethet, per illud allegoriza vt Hermes in libris suis Scoyas, & semper longificauerunt Philosophi suum regimen, & simulauerunt opus pro quodlibet, quid non oportet facere illud opus, & faciunt magistrum in vno anno, & hoc non nisi occultatione ignorantis populi, donec firmatum sit in cordibus eorum & in sensib. quia ars nõ complebitur præterquam in auro. quia est secretum Dei magnum: & qui audiunt de secretis nostris, nõ verificant ea propter eorum ignorantiam. Intellexisti Aros? Aros dixit: vtiq;, sed narra mihi de isto vase sine quo non complebitur opus. Dixit Maria: Istud est vas Hermetis, quod Stoici occultauerunt, & non est vas nigromanticum, sed est mensura ignis tui. Cui dixit Aros: ô domina obedisti in societate Scoyari: ô prophetissa an inuenisti in secretis Philosophor. qui posuerunt in libris suis quod aliquis possit facere artem de vno corpore? Et dixit Maria: vtiq;, quod Hermes non docuit, quia radix scholię est corpus indolabile, insanabile & est toxicum mortificans omnia corpora, & pulueriza t ea, & coagulat Mercurium odore suo. Et dixit: Ego iuro tibi per Deum æternum, quod illud toxicum quando soluitur donec fit aqua subtilis, non curo qua solutione fiat: coagulat Mercurium in Lunam cum robore veritatis, & incidit in solium Iouis, & lunificat ipsum in Lunam. Et in omnibus corporibus est scientia, sed Stoici propter eorum vitæ breuitatem & operis longinquitatem hoc occultauerunt, & hæc elementa tingentoria inuenerunt, & ipsi increuerunt ea, & omnes Philosophi docent illa pręter vas Hermetis, quia illud est diuinum, & de sapientia domini Gentibus occultatum: & illi qui illud ignorant, nesciunt regimen veritatis, propter vasis Hermetis ignorantiam.

SEQVVNTVR VERSVS.

Maria mira sonat breuiter quod talia tonat.
Gummis cum binis fugitiuum figit in imis.
Horis in crinis tria vinclat fortia finis.
Maria Lux roris ligam ligat in tribus horis.
Filia Plutonis consortia iungit amoris,
Gaudet in assata sata per tria sociata.

EXPLICAT LIBER MARIAE Sororis Moysi.

LIBER SECRETORVM ALCHEMIAE COMPOSITVS PER Calid filium Iazichi, translatus ex Hebræo in Arabicum, & ex Arabico in Latinum, incerto interprete.

Præfatio de difficultate Artis.

GRATIAE sint Deo omnium creatori, qui nos conduxit & recoluit, & docuit, & intellectum & scientiam nobis dedit. Nisi Dominus nos custodiret & conduceret, essemus sine custodia, & sine doctore tanquam erronei, imò huius Mundi nihil sciremus, nisi ipse nos doceret, qui principium est, & sciētia omnium, sua potentia & bonitate super populum. Qui dirigit & erudit quem vult, & reducit sua misericordia ad viam iustitiæ. Misit enim nuncios suos ad tenebras, & vias explanauit, & sua misericordia repleuit suos diligētes. Scias frater, quòd hoc nostrum magisterium de lapide secreto, & officium honoratum, est secretum secretorum Dei, quod celauit suo populo, nec voluit vllis reuelare, nisi illis, qui fideliter tanquam filij meruerunt, & qui eius bonitatem & magnitudinem cognouerunt. Qui enim secretum Dei postulat, necesse est ei hoc secretum magisterij plus quàm aliud. Et sapientes qui illud

illud assequuti fuerunt, aliqua de ipso celauerunt, & aliqua reuelauerunt. Sic enim inueni sapientes antecessores, in hoc conuenientes in suis libris honoratis. Vnde scias, quòd discipulus meus proprius, Musa, honorabilior omnibus apud me, in ipsorum libris multum studuit, & in opere magisterij laborauit, vnde aggrauauit ipsum eiusdem compositio, & in ea multipliciter dubitauit, & ignorauit similiter rerum compositionis naturas. Et supplex ac humilis pro ipsa, à me explanationem petijt, & directionem eiusdem. Ego autem eidem nihil in ea respondi, nec volui discernere, sed præcepi ei, vt libros Philosophorum legeret, & in eis quod à me petierat, indagaret. Ipse verò abiens, legit plusquam centum libros, prout inuenire potuit: libros videlicet veridicos, secretos, nobilium Philosophorum, & in eis quod petijt, non potuit inuenire, qui tunc remansit ideo stupefactus, & quasi extra mẽtem positus, etiam per annum continuè in ea perscrutando. Ex quo igitur discipulus meus Musa, qui inter Philosophos, in gradum & modum sapientiæ meruerat computari, sic in compositione eius dubitauit, & hoc ei contingit in ea, quid faciet ignarus, vel insipiẽs, rerum naturas non intelligens? neque rerum complexiones cognoscens? Cùm autem hoc viderem de meo discipulo prælecto, & charissimo, motus pietate, & dilectione eiusdem, quin etiam nutu & voluntate diuina, ædidi hũc meum librum in obitu meæ mortis, in quo prætermisi dicere quædam, quæ antecessores Philosophi retulerunt in suis libris. Et dixi quædam quæ ipsi celauerunt, & nullo modo dicere, aut reserare in scriptis suis voluerunt. Et explanaui, & exposui quædam, quæ ipsi cooperuerunt suis dictis obscuris & figuratis: Et vocaui hunc meum librum Secretorum Alchemiæ. In quo nominaui quicquid necesse est inquisitori huius scientiæ, siue magisterij, iuxta linguam eius intellectui conuenientem, atque sensui inquirentis. Et nominaui in hoc libro, quatuor magisteria magis alta, & meliora, quàm sapientes fecerunt. Quorum sunt Elixir, vnum minerale, & aliud animale, alia verò duo residua sunt mineralia, & non sunt elixir vnum, quorum est artificium lauandi, quod vo-

cant corpora. Alterum quidem est, facere aurum ex azoth viuo, cuius factura & generatio, est secundùm generationem siue ordinem generationis in mineris, in corde & interioribus terræ existentibus. Et hæc quatuor magisteria atq; artificia, explanauerunt sapientes in libris suis de compositione huius magisterij. Sed de eis defuit multum, & de eius operatione noluerunt in libris suis ponere, vel si inuenit, non potuit intelligere, & nihil grauius inuenit quàm illud. Et ideo dicam in hoc meo libro, ipsam, eiusque factum. Qui ergo hunc meum librum legerit, legat aliquid geometriæ, & eius mensuras addiscat, vt clibanorum fabricam rectè componat, nec modum eorum excedat, per augmentum vel diminutionem, & quantitatem ignium: sciat & modum siue etiam gradum vasis operis. Similiter videat & cognoscat, quid sit radix penitus & principium magisterij: & est eidem, tanquam matrix animalibus, quæ in ea generantur, & capiunt creationem pariter ac nutrimentum, quod prædictum est. Nisi res magisterij inueniat sibi idoneum, destruetur factum atq; opus eius, & eius operarij quæsitum non inuenient, nec ipsa res proderit in effectum generationis: quia cùm non invenerit causam generationis, siue radicem, & ipsam caliditatem, continget in operationib. casus destructionis. Hoc idem in quantitate põderum est contingens, quæ cùm discõuenit in composito, partib. quidem eiusdem naturæ terminum transcendentibus, per augmentum vel diminutionem, destruitur, cum ea proprietas compositi, & fit effectus compositi casus atq; vacuus. Et ego ostendo tibi vnum exemplum: Nónne vides quòd in sapone, cum quo panni abluuntur & mundificantur, & fiũt albi, generatur in sui recta cõpositione hæc proprietas, propter æqualitatem, & rectas compositiones, & debitas compositi, quę participant in longitudine & latitudine: vnde propter hanc participationem conuenerunt, & tunc apparuit quod erat in ea de veritate ad factum, & nota fuit inde virtus quę priùs latebat, quam vocant proprietatem, & est virtus ablutionis, in composito generata. Cùm verò quantitas ipsius compositi transcendit suum terminum, & per additionem vel diminutio-

minutionem, transgreditur ipsa virtus æqualitatis terminum, & exit ad contrarium, secundum distemperantiam compositi. Et ita in compositione nostri magisterij intellige.

De quatuor magisterijs artis, scilicet, solutione, congelatione, albificatione, & rubificatione. CAP. I.

Et incipio dicere artificium maius, quod vocant Alchemiam, & certificabo dictum meum, & nihil celabo, nec tacebo hîc dicere de eo, nisi illud quod non conuenit dicere, nec est nominare. Dicimus igitur, quod artificium maius, sunt quatuor magisteria, prout dixerunt sapientes, videlicet, Soluere, Congelare, Albificare, & Rubificare. Et hæ quatuor quantitates sunt participes, quarum duæ similiter sunt inter se participes, similiter & aliæ duæ. Et vtraque harum duplicium quantitatum habet aliam quantitatem participem, quæ est maior quantitas particeps post has duas. Et volo dicere, pro ijs quantitatibus, quantitatem naturarum, & pondus medicinarum, quæ soluuntur & congelantur per ordinem, nec intrat diminutio, nec additio. Sed hæ ambæ, scilicet solutio & congelatio, erunt in vna operatione, & vnum factum meruerunt, & hoc ante compositionem: Sed post compositionem ipsarum opus erit diuersum, sed hæc solutio & congelatio, quas nominaui, sunt solutio corporis & cōgelatio spiritus, & sunt duo, & habēt vnam operationem. Quia spiritus non congelantur, nisi cum solutione corporis, & similiter corpus non soluitur, nisi cum congelatione spiritus. Et corpus & anima, quando coniunguntur insimul, agit vterque eorum in suum socium, factum sibi similem. Et exemplum est huius, aqua & terra: quia aqua cùm terræ coniungitur, conatur ad soluendum eam cum sua humiditate, & sua virtute & proprietate, quæ in ea sunt, & facit eam subtiliorem, quàm priùs erat, & reddit eam sibi consimilem: nam erat aqua subtilior terra. Et similiter facit anima in corpore, & eodē modo inspissatur aqua cū terra, & fit cōsimilis terrę in densitate, quia terra spis-

sior est aqua. Et scias, quòd inter solutionem corporis, & congelationem spiritus, non est differentia temporis, neque opus diuersum, ita quòd sit vnum sine alio, sicut non est inter aquam & terram in sua coniunctione pars temporis diuersa, quòd cognoscatur, vel vesperetur vna ab alia, in eorum operationibus: sed eorum est vnus terminus, & vnum factum: & vna & eadem operatio circuit super ipsa duo, & simul, ante compositionem. Et ideo dixi ante compositionem, ne putet, qui hunc librum legerit, & audierit solutionem & congelationem, vt dixi, quòd sit compositio quam nominauerunt Philosophi, quia sic esset in errore sui facti, & suæ scientiæ. Quia compositio in hoc artificio seu magisterio, est coniunctio siue matrimonium congelati spiritus cum corpore soluto, & eorum coniunctio, & eorum passio est super ignem. Nam caliditas est eius nutrimentum, & anima non dimittit corpus, nec cum eo coniungitur omnimoda coniunctione, nisi per mutationem vtriusque à sua virtute & proprietate, & post conuersionem suarum naturarum. Et hæc est solutio & congelatio, quam priùs Philosophi vocauerũt. Et scias, quòd hanc solutionem & congelationem iam celauerunt sapientes, & loquuti fuerunt in ea subtili ratione, ex dictis obscuris & coopertis, vt sensus inquisitoris ab ipsorum intellectibus elongaretur. Et hoc esto exemplum dicti Philosophorum cooperti & obscuri in eis. Vngite folium cum toxico, & verificabitur in eo vobis principium officij, siue magisterij eiusdem. Et: Operamini corpora fortia cum iure soluto, quousque vtrumque eorum conuertatur ad suam subtilitatem. Similiter & dictum Sapientis in eisdem est: Nisi conuerteritis corpora in subtilitatem, vt sint subtilia, & tactu impalpabilia, non dirigetur vobis quod quæritis. Et si trita non fuerint, reuertamini ad operationem, quousq; terantur, & fiãt subtilia: quod si hoc feceritis, vobis quod cupitis dirigetur. Et hoc modo plura verba talia de eis posuerunt. Nec vllus probantium potuit attingere vllatenus hoc factum talis celamenti, quousque apparuit ei bona apertio documenti ostensiua, remoto dubio præcedenti. Et similiter nominauerũt compositionem,

post

post solutionem atque congelationem. Postea etiam dixerunt, quòd compositio non completur, nisi cum matrimonio & putrefactione. Et iterum ipsorum dictum postea docuit pro solutione & congelatione, & diuisione, & pro matrimonio & putrefactione & compositione. Et hoc est, quia compositio, rei est origo & vita. Nisi enim esset compositio, non produceretur res in esse. Et diuisio est separare partes compositi. & sic separatio fuit sua coniunctio. Et dico quòd in corpore non morabitur spiritus, nec in eo erit, nec cum eo vllatenus remanebit, quousq; ipsum corpus habeat ex subtilitate & tenuatione, vt habet spiritus. Et cùm iam ipsum attenuatum fuerit & subtiliatum, & exierit à sua densitate, & spissitudine ad tenuitatem, & à grossitie & corporeitate ad spiritualitatem, cōmiscebitur tūc spiritibus subtilibus, & imbibetur in eis, & sic vterque euadent vnum & idem, & non separabūtur, sicut nec aqua mixta aquæ. Ponatur quòd duæ quantitates participes, quę sunt in solutione & congelatione, maior sit anima, & minor sit corpus: postea adde quantitati, quæ est anima, quantitatem quæ est in corpore, & participabit quantitati primę, & erūt in virtute participes solummodo, & operare eas, sicut operati fuimus, & inde habebis quod cupis, & verificabitur tibi linea, sicut dixit Euclides. Postea accipe eius quantitatem, & scias eius pondus, & adde ei de humiditate, quantum possit bibere, cuius humiditatis non habemus hîc pondus determinatum. Postea operare eas operatione dissimili, primo videlicet imbibendo & sublimando: & hæc operatio est illa, quam vocant albificationem, & vocant eam Yharit: id est, argentum, & plumbum album. Et cùm iam albificabitur hoc compositum, adde ei de spiritu quanrum est medium totius, & reduc ad operationem, quousque rubefiat, & erit tunc de colore alsufir, quod est nimis rubeum, & assimulauerunt eum sapientes auro. Et effectus huius ducit te ad dictum Aristotelis, qui dixit suo discipulo Ardæ: Lutum quando albificatur, nominamus ipsum Yharit: id est, argentum: & quando rubificatur, nominamus ipsum Temeynchum, quod est aurum. Et albedo est, quæ tingit cuprum, &

facit eum Yharit. Et illa rubedo est, quæ tingit Yharit: id est, argentum, & facit eum Temeynchum: id est, aurum. Vnde qui poterit soluere illa corpora, & subtiliare, & albificare, & rubificare, & vt tibi dixi, componere imbibendo, & ad idem conuertere, consequetur magisterium, & faciet factum, quod dixi, sine dubio.

De rebus, instrumentis huic operi necessarijs, & opportunis. CAP. II.

Et oportet te scire vasa in hoc magisterio, scilicet Aludela, & sapientes vocant cœmeteria, seu cribratoria: quia in eis diuiduntur partes, & mundantur, & in eis perficitur & completur, depuratur res magisterij. Et quodlibet horum habeat Clibanum sibi conuenie͂tem, & vtrumque eorum habeat similitudinem & figuram operi competentem. Et iam omnia nominauit, & modum & formam eorum docuit Mezleme, & plures Philosophorum in libris suis. Et scias quòd sapie͂tes in hoc conuenerunt in suis dictis, & celauerunt per signa, & fecerunt inde plures libros, & instrumenta, quæ sunt necessaria, in his quatuor prædictis. Et sunt duo: Vnum est cucurbita cum suo alembico: & alterum est aludel, quod est benè factum. Et similiter quæ sunt eis necessaria, sunt quatuor. Et sunt corpora & animæ, & spiritus, & aquæ: & ex his quatuor, est magisterium, & factum minerale. Et sunt explanata in libris sapientum, & abstuli ab hoc meo libro, & nominaui in eo, quod non nominauerunt Philosophi. Et qui aliquantulum intellectus habuerit, sciet quæ sunt illa. Et non feci hunc librum ignaro & nescienti, sed composui ipsum prudentibus, & sensum & sapientiam habentibus & scientib.

De naturis rerum ad hoc magisterium pertinentium. CAP. III.

Et scias quòd Philosophi nominauerunt ea pluribus nominibus. Vnde quidam eorum nominauerunt ea mineras, & quidam animale, quidam autem herbale, & quidam per nomen naturarum, hoc est naturale. Alij quidam vocauerunt ea quibusdam nominibus ad libitum, secundùm quod eis videbatur. Etiam scias, quòd earum

earum medicinę sunt naturis propinquæ, prout dixerũt Philosophi in libris suis, quòd natura propinquat naturæ, & natura assimilatur naturæ, & natura coniungitur naturæ, & natura submergitur in natura, & natura dealbat naturam, & natura rubificat naturam: & generatio cum generatione retinetur, & generatio cum generatione vincit.

De decoctione & eius effectu. *CAP. IV.*

Et scias, quòd Philosophi nominauerunt in suis libris Decoctionem. Et dixerunt, quòd faciant decoctionem in rebus. Et illud est, quod eas generat, & mutat à suis substantijs & coloribus ad alias substantias, & ad alios colores. Et non transgrediaris, quod dico tibi in hoc libro, & procedes rectè. Respice frater semen, quod est in vita hominum, qualiter in ipsum operatur Solis caliditas, quousque exit ex eo granum, & comedunt homines, & alia animalia. Postmodum operatur in ipsum in homine natura cum sua caliditate, & reddit carnem & sanguinem. Et nostra operatio magisterij est sic. Vnde nostrum semen, quod à sapientibus est sic, quod sua perfectio, suusque processus est ignis, qui est causa vitæ & mortis, qui non tribuit ei vitam, nisi cum intermedio, & sua spiritualitate, quæ non commiscentur nisi cum igne. Iam verificaui tibi veritatem, quam vidi atque feci.

De subtiliatione, solutione, coagulatione, & commixtione lapidis, & eorum causa, atq; fine. *CAP. V.*

Et scias, quòd nisi subtiliaueris corpus, quousq; fiat aqua totum, non rubiginabitur, nec putrefiet, & non poterit congelare animas fugaces, cùm tetigerit eas ignis: quia ignis est qui eas congelat, cum auxilio ipsius ad ipsas. Et similiter præceperũt Philosophi soluere corpora, & soluimus, vt adhæreat caliditas eorum profunditatibus. Postea redimus ad soluendum ipsa corpora, & ad congelandum post eius solutionem, cum re

quæ ei appropinquauit, quousque coniungamus omnia commixta bona & idonea commixtione, quæ est quantitas temperata. Vnde coniunximus ignem & aquam, & terram & aërem: & quando commiscuit se spissum cum subtili, & subtile cum spisso, remansit alia cum alijs, & conuersæ fuerunt suæ naturæ pares, cùm priùs essent simplices, quia pars est generatiua, addit & tribuit suam virtutem in subtili, quod est aër: quia adhæsit cum suo consimili, & est pars generationis. Vnde accepit potestatem ad mouendum & ascendendum. Et potuit frigiditas in spisso: quia amisit caliditatem, & exiuit ab eo aqua, & apparuit res super ipsum. Et exiuit humiditas ascendendo, & subtile aëris, & commiscuit se cum eo: quia est suum consimile, & suæ naturæ. Et quando corpus spissum amisit caliditatem & humiditatem, & potuit super ipsum frigiditas & siccitas, & cōminuerunt se suæ partes, & diuisæ fuerunt, & non fuit humiditas quæ coniungeret ipsas partes diuisas, elongauerunt se partes. Et postea pars quæ contraria frigiditati, quia continuauit, & immisit suam caliditatem & suam decoctionem ipsis partibus, quæ sunt terræ, & in eis ipsius posse valuit, siue potuit, & habuit dominium & victoriam super frigiditatem, & latuit frigiditas, quæ priùs erat in corpore spisso per victoriam caliditatis super eam, conuersa fuit pars suæ generationis, & facta fuit subtilis & calida, & conata fuit siccare cum sua caliditate. Et postea subtile, ascensor naturarū, cùm amisit calorem accidentalem, & accidit ei frigiditas, tunc conuersæ fuerunt, & inspissauerunt se, & descenderunt ad centrum, & coniunctæ sunt naturæ terrestres, quæ se subtiliauerunt, & conuersæ fuerunt in suam generationem, & imbiberunt se in eis: & coniunxit humiditas illas partes diuisas, & conata est terra siccare illam humiditatem, & obsedit eam, & prohibuit, ne exiret ab ea, & apparuit quod erat absconsum super eum. Et non potuit humiditas separari retentione siccitatis. Et similiter inuenimus, quod quicquid est in Mundo, retinetur per suum contrarium, vel cum suo contrario: scilicet caliditas cum frigiditate, & siccitas cū humiditate. Postea cùm quilibet eorum obsedit suum socium, commiscuit

miſcuit ſe ſubtile cum ſpiſſo, & factæ fuerunt illæ res vna ſubſtantia, ſcilicet ſua anima calida & humida, & ſuũ corpus frigidũ & ſiccũ. Poſtea conata fuit ſoluere & ſubtiliare cum ſua caliditate, & ſua humiditate, quę eſt ſua anima. Et conata fuit claudere & retinere, cum ſuo corpore quod eſt frigidum & ſiccum. Et ſic ſuper hoc circuit & conuertitur officium huius. Iam aſſerui tibi veritatem, quam vidi & feci, & præcepi tibi, vt cõuertas naturas à ſua ſubtilitate, & ſuis ſubſtantijs cum caliditate & humiditate, quouſque conuertantur ad aliam ſubſtantiam, & alios colores. Et nõ tranſgrediaris quod in hoc libro dicitur, & procedas rectè in magiſterio prout cupis.

De fixione ſpiritus. CAP. VI.

Et ſcias, quòd corpus cùm cõmiſcet ſe cum humiditate, & ipſum inuenit ignis caliditas, conuertitur humiditas ſuper corpus, & ſoluit ipſum, & tunc non poteſt ſpiritus ab eo exire: quia imbibit ſe cum igne. Et ſpiritus ſunt fugaces, quouſque corpora cum eis cõmiſcentur, & conantur pugnare cum igne, & eius flamma. Et parum tamen conueniunt iſtæ partes, niſi cum operatione bona, & continuo & longo labore: quia naturæ animæ eſt tendens ſurſum, vbi centrum animæ eſt. Et quis eſt ille ex probatoribus, qui valeat duo, vel diuerſa coniungere, quorum centra ſunt diuerſa, niſi poſt conuerſionem naturæ earundem, & mutationem ſubſtantiæ, & rei à ſua natura, quod eſt graue quærere: Ergo qui potuit conuertere animam in corpus, & corpus in animam, & commiſcere cum eo ſpiritus ſubtiles, tinget omne corpus.

De decoctione, contritione, & ablutione lapidis. CAP. VII.

Et ſcias illud, quod eſt multum neceſſe in hoc ſecreto atque magiſterio, eſt decoctio, contritio atq; cribratio & mundificatio, atq; cum aquis dulcibus ablutio. Vnde qui aliquid huius operatus fuerit, mundificet ipſum bene, & abluat atq; mundificet ab eo nigredinẽ, & tenebras quę apparent ſuper ipſum in eius operatio-

ne. Et corpus ſubtiliet, quanto plus poterit, poſtea miſcebit cum eo animas ſolutas, & ſpiritus mundos, quouſque ſibi placeat.

De quantitate ignis, & eius commodo & incommodo. CAP. VIII.

Et cognoſcat ſimiliter quantitates ignium, & commodum rei huius, & incommodum eiuſdem, prouenit à cõmodo ignis. Vnde dixit Plato in ſuis ſermonibus, in libro ſuo: Ignis addit perfecto commodum ſeu profectum, & corrupto incommodum ſeu corruptionem. Vnde cùm fuerit eius quantitas bona idonea, proficiet, & cùm multiplicauerit in rebus, vltra modum corrumpet ambo, ſcilicet perfectum atq; corruptum. Et hac de cauſa oportuit ſapiẽtes mittere medicinas ſuas ſuper Elixir, ad prohibendum & remouendũ ab eis cõbuſtionem ignium, & eorum caliditatem. Et dixit Hermes patri ſuo: Pater timeo ab inimico in mea manſione. Et dixit: Fili, accipe canem maſculum Coraſcenem, & caniculã Armeniæ, & iunge in ſimul, & parient canẽ coloris cœli, & imbibe ipſum vna ſiti ex aqua maris: quia ipſe cuſtodiet tuũ amicum, & cuſtodiet te ab inimico tuo, & adiuuabit te vbicunq; ſis, ſemper tecũ exiſtendo in hoc mundo & in alio. Et voluit dicere Hermes, pro cane & canicula, res quæ conſeruant corpora à combuſtione ignis, & eius caliditate. Et ſunt illæ res aquæ ex calcibus & ſalibus, quarum facturæ inueniũtur in libris ſapientum de hoc magiſterio. Et aliqui ex ſapientibus nominauerunt eas, aquas marinas, & lac volatilium, & his ſimilia.

De ſeparatione elementorum lapidis. CAP. IX.

Inde oportet, ô frater, quem Deus honoret, vt accipias lapidem honoratum, vel precioſum quem nominauerunt ſapientes, & magnificauerunt, & abſconderunt, & celauerunt. Et ponas ipſum in cucurbita cum ſuo alembico, & ſepara eius naturas, hoc eſt, quatuor elementa, terrã, aquam, aërem, & ignẽ. Et ſunt ea, corpus & anima, ſpiritus & tinctura. Et cùm ſeparaueris a-

quam

quam à terra, & aërem ab igne, serua vtrumq; duorum per se, & accipe quod descendit ad fundũ vasis, & illud est fæx, & ablue ipsam cum igne calido, quousq; auferatur eius nigredo, & recedat eius spissitudo: & albifica ipsam albificatione bona, & fac ab ea euolare additiones humiditatũ, & tunc conuertetur, & deueniet calx alba, in qua nõ erit obscuritas tenebrosa, nec immundicia, nec contrariũ. Postea redi ad naturas primas, quæ ascenderunt ab ea, & mundifica eas similiter ab immũditia & nigredine atq; contrarietate: & reitera super eas multotiens, quousq; subtilientur, & purificentur, & attenuentur. Et cùm hoc feceris, iam misertus est tibi Deus. Et scias, frater, quòd hoc officium est vnus lapis, super quem non intret Garib: id est, aliquid aliud. Cum eo operantur sapiẽtes, & de eo exit, cum quo medicatur, quousq; compleatur. Nõ commiscetur cum eo aliquid, nec in eius parte, nec in toto. Et hic lapis inuenitur in omni tempore, & in omni loco, & apud omnem hominẽ, cuius inuentio non aggrauat inquirentẽ, vbicunq; sit. Et est lapis vilis, niger & fœtens, non emptus precio, & sine aliquo nõ existit leuis in pondere, & vocant eum Origo mundi: quia oritur sicut germinantia. Et hæc est eius reuelatio, atq; apparitio inquirenti.

De natura lapidis & eius origine.
CAP. X.

Accipe ergo ipsum, & operare ipsum, vt dixit Philosophus in suo libro, quando nominauit eum sic: Accipe lapidem non lapidem, vel qui non est lapis, nec est de natura lapidis. Et est lapis, cuius minera generatur in capite montiũ, & Philosophus voluit dicere montes pro animali. Vnde dixit: Fili, vade ad montes Indiæ, & ad suas cauernas, & accipe ex eis lapides honoratos, qui liquefiunt in aqua quando cõmiscentur ei. Et illa aqua est ipsa videlicet, quæ sumitur ab alijs montibus & illorũ cauernis. Et sunt, fili, lapides, & non sunt lapides, sed nominamus eos per similitudinẽ, quam habẽt ad eos. Et scias quòd radices minerarum ipsorum sunt in aëre, & eorum capita in terra, & quando euelluntur à suis locis, audietur, & erit rumor magnus, & vade, fili, cum eis: quia citò euanescunt.

De commixtione elementorum separatorum. CAP. XI.

Et incipe compositionem, quę est circuitio totius facti: nam compositio non erit, nisi cum matrimonio & putrefactione. Et matrimonium est, commiscere subtile cum spisso. Et putrefactio est assare, terere, & rigare, quousque commisceantur insimul, & fiant vnum: ita quòd non sit eis diuersitas, nec separatio de aqua mixta aquæ. Et tũc conabitur spissum retinere subtile, & conabitur anima pugnare cum igne, & pati ipsum. Et conabitur spiritus submergi in corporibus, & fundi in eis. Et oportuit hoc esse: quia corpus solutũ, cùm cõmiscuit se cum anima, cõmiscuit se cum ea, & cum omnib. suis partibus, & alia in alijs intrauerunt cum sua similitudine, & conuersa fuerunt vnum & idem. Et ideo oportuit, quòd accidat animę de cõmoditate, & de durabilitate, & permanentia, quæ accidit corpori in loco commixtionis. Et similiter spiritui in hoc statu vel permanentia animę & corporis, conueniens fuit accidisse, Quia spiritus cùm commiscetur cum ea cum labore operationis, & commixtę fuerint partes eius cum omnibus partibus aliorum duorum, quæ sunt, videlicet anima & corpus, tunc cõuersa fuerunt, spiritus & alia ambo, vnum quid, & indiuisibile, secundum substantiam integram, cuius saluæ fuerunt suæ naturæ, & conuenerunt suæ partes, vnde cùm obuiauerit istud compositum corpori soluto, & ipsum consequuta fuerit caliditas, & apparuit super faciẽ eius quod erat in eo ex humiditate, & liquefactum fuerit in corpore soluto, & transiuit in ipsum, & cõmiscuit se cum eo, quod est de natura humiditatis, incendit se, & defendit se ignis cum eo. Vnde cùm tunc ignis voluerit cũ eo suspendi, prohibebit eum apprehendere se: id est, adhærere cum spiritu admixto aquæ suæ. Et ignis non adhærebit ei, quousque sit purum. Et similiter aqua, ex sua natura fugit ab igne, & quando ipsum consequitur ignis, & vult eã auolare, & sic fuit corpus causa recisa retinẽdi aquam, & aqua causa retinendi oleũ, quod non combur etur nec consumetur. Et fuit oleum causa retinendi tincturam: &

ram: & fuit tinctura causa faciendi apparere colorem, & causa demonstrandi tincturam, in qua non est lumen, nec vita. Vnde hæc est vita recta & rei perfectio, & Magisterij. & hoc est quod quæsiuisti. Scias igitur & intellige, & inuenies quod quæris, si Deo placuerit.

De solutione lapidis compositi.

CAP. XII.

Sed postea Philosophi subtiliauerunt se ad soluendum ea, vt bene se commiscerent, corpus & anima. Nã omnia quæ simul sunt in contritione & assatione, & rigatione, habent vicinitatem & colligationem adinuicẽ, ideoq; potest ignis assumere naturã à debiliori, quousque deficiat & euanescat: & similiter reuertitur super partes fortiores, quousque remaneat corpus sine anima. Vnde quando sic soluuntur & congelantur, accipiunt partes ad inuicem, partes suas magnas videlicet atq; paruas, & fuit hoc ex eis complexio, & est eorum assumptio, & sic conuersa fuerunt illa duo vnum & idem. Et quando sic fuit, assumit ignis ab anima, quantũ assumit à corpore, nec addit nec diminuit, vnde fuit per ea perfectio. Ex eo necesse est ei capitulum proprium in scientia Elixiris, scilicet dictum, de soluendo corpora & animas simplices. Quia corpora non intrant super animas, & erunt retinacula eis, & excusabunt eas ab omni opere sublimandi, figendi, atque retinendi, & cõmiscendi, & his similia, nisi cum mundificatione prima. Et scias quòd solutio nõ transcendit hos duos modos: aut enim est extrahere interius rerum ad suam superficiem, & erit pro hoc solutio, & est exemplum ad hoc, quòd argentũ est frigidum & siccum in sua apparentia, & quando apparet suum interius, est solutum: quia est calidũ & humidum: Aut dicta solutio est corpus acquirere humiditatem accidentalẽ, quam nõ habebat, & addit suã humiditatem cum ea, & ideo soluũt se suæ partes, & erit pro eo solutio.

De coagulatione lapidis soluti.

CAP. XIII.

Et dixerunt aliqui ex sapientibus: Congela in bal-

neo congelatione bona, quam tibi dixi, & est sulphur luminosum in tenebris, & est hyacynthus rubeus, & toxicum igneũ, & interficiens, & est Elixir, quod super nullum remanet: & leo victor, malefactor, & ensis scindens, & tyriaca sanatrix, vel sanans omnem infirmitatẽ. Et dixit Geber filius Hayen: Quòd omnes operationes huius magisterij sub sex contineantur rebus, quæ sunt fugere, fundere, & incerare, & dealbare, vt est marmor: & soluere & congelare. Et illud fugare, est fugare & remouere nigredinem à spiritu & anima. Et fundere, est liquefactio corporis. Et incerare, est propriè corporis & eius subtiliatio. Et dealbare est fundere citò corpus propriè. Et congelare, est congelare corpus cum anima præparata. Rursum fugare cadit super spiritũ & animam: & fundere & dealbare, & incerare & soluere, cadit super corpus: & congelare cadit super animam, & intellige.

Quòd vnus tantùm sit lapis, & de eius natura. CAP. XIIII.

Dixit Bauzan Philosophus Græcus, cùm interrogauerunt eum: Nunquid germinans potest fieri lapis? Dixit sic: Duo scilicet primi lapides, lapis alkali, & lapis noster, qui est vita illi, qui ipsum scit, & eius factum. Et qui nesciuit & nõ fecit, & non certificabitur quomodo nascatur, aut putabit lapidem: aut qui non comprehendit super omne quod de modis huius lapidis dixi, iam parauit se morti & pecuniã suam perditioni. Quia nisi hunc lapidem honoratum inuenerit, non cõsurget alius suo loco, & non vincent naturæ super ipsum. Eius natura est caliditas multa cum temperamento. Vnde qui ipsum sciuit, iam docuit ipsum, & qui ipsum ignorârit, non docuit ipsum. Habet autem proprietates & virtutes multas. Nam ipse mundificat corpora ab additionibus accidentiũ ægritudinũ, & conseruat substantias saluas, ita quòd nõ appareant, neq; videantur in eo turbationes contrariorum, nec fugimentum sui vinculi. Hic est enim sapo corporum & eorum spiritus, & eorum anima: quando cõmiscetur cum eis, soluit ea sine detri-

detrimento. Hic est vita mortuorum, & eorum resurrectio, medicina conseruans corpus, & purgans superfluitatem. Et qui ipsum sciuerit, sciat, & qui nescierit, nesciat. Nam huius officium non consurgit precio, nec associatur vēditioni, seu emptioni. Intellige eius virtutē & valorem atq; honorem, & operare. Et dixit quidā sapiens: Non est tibi datum à Deo hoc magisterium solum pro tua audacia, fortitudine & calliditate, sine omni labore. Nam laborant homines, & Deus tribuit fortunam hominibus. Adora ergo Deum creatorem, qui tibi tantam gratiam suis operibus bene dictis voluit exhibere.

Modus operationis lapidis ad album. *CAP. XV.*

Cùm ergo volueris hoc magisterium honoratum facere, accipe lapidem honoratū, & pone eum in cucurbita, & cooperi cum alembico, & claude eam bene cum luto sapientiæ, & dimitte exiccari: quod sic facies, quotiescunq; claudes cum luto sapientiæ, postea mitte in stercore calidissimo: deinde distillabis eum, & pones sub eo recipiens, in quod distilletur aqua, & dimittes sic, quousque tota aqua distilletur, & exiccabitur humiditas, & poterit siccitas super eum. Postea extrahes eum siccum, & seruabis aquam, quæ distillauit ex eo, quousque tibi sit necessaria. Accipiesque corpus siccum, quod remansit in fundo cucurbitæ, & teres ipsum, ponesq; in vase Chalcofolario, cuius quantitas sit secundùm quantitatem medicinę, & subhumabis eā in stercore equino humido excellētissimè calido, prout potest, & sit ipsum vas clausum bene cum pila & luto sapientiæ, & sic dimittas ipsum esse ibi. Et cùm noueris quòd voluerit infrigidari stercus, parabis aliud calidissimum, & in eo pones dictum vas. Sic facies cum eo quadraginta dies, renouando sæpe stercus calidū, cùm necesse fuerit, & soluetur medicina in se, & fiet aqua spissa, alba: & cùm sic eam videris, scias eius pondus, & adde eidem quantū est medietas ponderis ipsius de aqua, quam priùs seruasti, & claude tunc ipsum vas cum luto sapientiæ, & iterum reduc ad stercus equinum ca-

lidum: quia in eo est humiditas & caliditas, & non omittas (vt priùs diximus) renouare stercus, cùm infrigidari inceperit, quousq; compleantur quadraginta dies. Quia tunc medicina congelabitur in simili quantitate dierum, quibus soluta fuit priùs. Postea accipe eam, & scias pondus eius integrè, & accipe quantitatẽ eius de aqua, quam priùs formasti, & tere corpus, & subtilia, & pone aquam super ipsum. Et iterum remitte in stercore equino calido, per vnam septimanam & dimidiam, & sunt decem dies, tunc extrahes, & inuenies corpus iam bibisse aquam. Postea tere ipsum & pone super ipsum de ipsa aqua, quantum prædictum est. Et subhuma eum in stercore, & dimitte tibi per alios decẽ dies. Postea extrahe, & inuenies ipsum corpus, quod iã biberit aquam. Postea, vt priùs tere, & pone super ipsum de prædicta aqua, iuxta quantitatẽ prædictam, & iterum subhumabis in stercore prædicto, & dimittes ibi per decem dies, & postea extrahes. Et sic facies quarta vice, tunc cùm iam quarto complebitur hoc extrahe & tere: & subhumabis eum in stercore, quousq; soluatur: deinde extrahe, & reitera adhuc semel, quia tunc est origo perfecta, & iam compleuit suum factum. Tunc verò cùm sic fuerit, & adduxeris rem, ô frater, ad hunc statum honoratum, accipe ducẽtas quinquaginta drachmas plumbi vel stanni, & funde ipsum. Deinde cùm liquefacta fuerit, proijce super ipsum vnam drachmam de Cinnabari: id est, de hac medicina, quam adduxisti ad hunc statum honoratum, & hunc ordinem altum, & retinebit ipsum stannum seu plumbum, ne euolet ab igne, & albificabit ipsum, & extrahet ab eo ipsius detrimentum, & eius nigredinem, & conuertet ipsum in tincturam permanentem perpetuò. Deinde accipe vnam drachmam de istis ducentis quinquaginta, & proijce super ducentas quinquaginta stagni aut latomis, seu cupri, & conuertet ipsum in argentum melius quàm de minera, & hoc est maius quod facere potest, & vltimum, si Deus voluerit.

Con-

Conuersio prædicti lapidis in rubeum.
CAP. XVI.

Et si volueris hoc magisterium ad aurum cõuertere: Accipe de hac medicina, quam (vt dixi) adduxisti ad hunc statum honoratum, & ad hunc ordinem altum, pondus vnius drachmæ, & hoc secundùm modum exempli tui superiùs dicti. Et pone eam in vase chalcosolario, & subhumabis eam in stercore equino per quadraginta dies: quia soluetur: postea dabis ei ad bibendum aquam corporis soluti, primò quantum est medietas sui ponderis, postea vsquequo congeletur, subhumabis in stercore calidissimo, vt priùs dictum est. Deinde per ordinem facies in hoc capitulo auri, sicut fecisti superiùs in capitulo argenti. Et erit aurum, & operabitur aurum, si Deus voluerit. Custodi, fili, hunc librum secretissimum, & non ponas ipsum in manus ignorantium, secretum secretorum Dei: quia perficies quod volueris,

Amen.

LIBER TRIVM VERBORVM KALLID acutissimi.

DE QVALITATE LAPIDIS Philosophici. CAP. I.

LAPIS iste de quo fit hoc opus, habet
in se omnes colores. Est enim albus, ru-
beus, rubicundissimus: citrinus citrinissi-
mus, cœlestinus, viridis, grauis. In lapi-
de isto sunt quatuor elementa. Est enim aquaticus,
aëreus, igneus, & terreus. In lapide isto in occulto
est caliditas & siccitas, & in manifesto frigiditas & hu-
miditas: oportet ergo nos occultare manifestum, & id
quod est occultum, facere manifestum: illud autẽ quod
est in occulto, scilicet caliditas & siccitas, est oleum, &
istud oleum est siccum: illa siccitas tingit & non aliud,
quia alkale & nõ aliud tingit. Illud quod est in manife-
sto frigidum & humidum, est fumus aquosus corrum-
pens: oportet ergo vt illa humiditas & frigiditas sit cõ-
par caliditati & siccitati, ita vt non fugiat ab igne: quia
inter illã frigiditatem & humiditatem est vna particula
calida & sicca: oportet ergo quòd frigidũ & humidum
recipiant caliditatem & siccitatem quod erat in occul-
to, & fiant vna substantia. Illa autem frigiditas & hu-
miditas est fumus corrumpens & aquosus, de quo di-
citur, quòd humiditas aquosa & adustiua corrumpit
corpus & tingit in nigredinem. Istas ergo infirmitates
oportet destruere in igne & per gradus ignis.

De lapidis ipsius proprietate. CAP. II.

Hic est liber Trium verborum, liber lapidis preciosi,
qui est corpus aëreum, & volatile, frigidum & humi-
dum, aquosum & adustiuum, & in eo est caliditas, sic-
citas, frigiditas, & humiditas: alia virt⁹ est in occulto, &
alia in manifesto. Quòd vt illud quod est in occulto fiat
mani-

manifestum: & illud quod est manifestum fiat occultū per virtutem Dei, & caliditatem, vt siccitas. Dicunt enim Philosophi Persæ, quòd frigiditas & humiditas aquosa & adustiua, nō est amicabilis caliditati & siccitati: quia caliditas & siccitas destruit frigidū & humidū, aquosum & adustiuum virtute diuina. Et tunc mutatur spiritus iste in nobilissimum corpus, & non fugit ab igne, & currit vt oleū, quod est tinctura viua multiplicatiua, ponderatiua, coloratiua, consolidatiua, pulcherrima, ingressiua, præseruatiua, atq; perpetua, frangitiua, & est tamen Sol preciosus.

De occulta caliditate & siccitate in humido & frigido existentibus. CAP. III.

Opus mirabile Trium verborum, est opus lapidis preciosi, in quo est frigiditas & humiditas aquosa & adustiua, & in eodem occulta caliditas: & sic illud quod est de tribus verbis legitur & aliter à quibusdam intelligitur, vt omnes clarè & apertè nō intelligant causam in tribus verbis. hoc inquiritur in humido & frigido, in quo est occulta caliditas & siccitas, & hoc scire nos oportet, vt faciamus de manifesto occultum, & de occulto manifestum, & istud occultum est de natura Solis & ignis, & est preciosissimū oleum omniū occultorum, & tinctura viua, & aqua permanens, quæ semper viuit & permanet, & acetū Philosophorum, & spiritus penetratiuus: & est occultum tingitiuum, aggregatiuū & reuiuificatiuum: quod rectificat & illuminat omnes mortuos, & surgere eos facit, postquam non fugit ab igne eius caliditas & siccitas. Sed frigiditas aquosa & adustiua fugit ab igne & destruit se.

De conuersione spiritus in corpus, & corporis in spiritum. CAP. IIII.

Vt igitur omnia manifestemus, scilicet occultum: huius humidi & frigidi spiritus iste vertatur in corpus, & hoc corpus in spiritum, & iterū spiritus iste fiat corpus, & tunc facta est amicitia inter frigiditatem & humiditatem & caliditatē & siccitatem. Vnde dicunt Philosophi Persæ, quòd mirum est, quomodo hoc fiat, sed

virtute Dei fieri potest cū molli temperamento & moderatiuo termino ignis. Et huius longitudinis dierum duorum & septem. Nam à tribus duo intelliguntur, & à duobus quinque, tria non intelliguntur. Et hæc sunt tria verba preciosa, occulta & aperta data non prauis, non impijs, non infidelibus, sed fidelibus & pauperibus à primo homine vsque ad vltimum.

De Planetarum & eorum imaginum operibus in Mercurio existentibus.
CAP. V.

Dico ergo quòd in Mercurio sunt opera Planetarū, & eorum imaginationes in suis locis, sicut in fœtu suis partibus & temporibus operantur. Nam in fœtu primo mense cùm semen à matrice acceptum est, Saturnus operatur congelando, & constringendo sua frigiditate & siccitate ipsam materiam in vnam massam. Secundo mense operatur Iupiter sua caliditate digerendo in quandam massam carneam, quæ embrio vocatur. Tertio mense operatur Mars, agens in materiam, & sua caliditate & siccitate diuidit & sequestrat illā massam & membra disponit. Quarto mense Sol, vt dominus immittit spiritū, & sic incipit viuere. Quinto mense operatur Mercurius, qui foramina & spiracula facit. Sexto mense Venus disponit, & ordinat supercilia & oculos, testiculos, & similia. Septimo mense Luna sua frigiditate & humiditate laborat ad expellendum fœtū. & si tūc nasceretur, viuere posset: si verò non nascitur tunc debilitatur, & iterum Saturnus octauo mense sua frigiditate & siccitate incipit operari, tunc constringēdo ipsius fœtus acceptionem in matrice, & si tunc nasceretur, viuere non posset. Nono mense Iupiter iterum operatur, & sua caliditate & humiditate iterum nutriendo reducit vires ipsi fœtui: & sic completo nono mēse nascitur, & bene viuit. Et hæc sunt verba vera: Aqua fœtum tribus mensibus in matrice conseruat: ignis totidem custodit. Aër quoque tribus mensibus fouet: qui totidem complet qui fouetur sanguis in vmbilico, qui ingrediebatur preciosus ad maternas condescenden-

tes mammas. Ibique post partus angustias niuis candorem assumit Infanti verò nunquam patebit egressus, quousq; aëreos flatus exhauriat. Egressus tandem os aperit & lactatur.

De obseruatione Planetarum in opere Alchimiæ. CAP. VI.

Ab istis tribus mensibus oportet nos intelligere, te cum acuto ingenio scire, & componere ac extrahere duo: nam à duobus non intelliguntur tria: sed ab istis tribus intelliguntur duo & septem. Vnde omnes qui cupiunt scire hanc artem, acuant ingenium suum ad aperiendum thesaurum ex tribus verbis, in quibus occultatur tota præparatio & virtus lapidis, in quo est caliditas & siccitas, quæ siccitas est oleum viuum, & tinctura viua, & est siccitas tincta & profunditas tincturarum, & hoc est calidum & humidum coniunctiuum. Omnes autem à principio hoc videntes cognouerunt de verbo, quod dictum est, & qui audierunt de tribus verbis, mirati sunt valde, quorum hæc est expositio: quia sic à principio conceptionis vsq; ad natiuitatẽ infantis, quilibet Planeta suo loco dat imaginem virtute diuina sic creante: ita ego Rachaidebi dico: & verũ est, quòd in omnibus operibus alchimicis quilibet Planeta suo loco suam facit imaginem vsq; ad complementum operis: & tunc nascitur Alchimia artificiosè. Sed si verius dicam, naturaliter nascitur secundùm omnes planetas sicut Deus ostendit protoplasto hominis naturaliter habens naturam omnium tincturarum: & sic nascitur Mercurius habens in se quatuor elementa, & naturas omnium tincturarum secundùm suos gradus: & in hoc opere Alchimiæ multi errant, & pauci perueniunt ad finem. Nam in hoc opere est saltus Lunæ, & circulus Solis, ad gradus tres. Primus debilis: Secundus firmus: Tertius perfectus. & termini tres: Primus, quando Sol intrat in Ariete, & est in sua exaltatione: Secundus, quando Sol est in Leone: Tertius, quando Sol est in Sagittario. Circulus autem Solis est viginti octo annorum. XIX. annorum in his mineris, & alijs qui in tabulis Alchimię sunt, cõpletur Alchimia. Nam

numero ſaltus Lunæ inuenimus gradus, à nouẽ gradibus vſq; in duodecim gradus, & ab vno in duos gradus CLXIII. vſq; ad XXIIII. &c. VII. in circulo Solis inuenimus. Intellige ergo quia ſecundùm iſtos gradus completur opus Alchimiæ.

Expoſitio trium Verborum. CAP. VII.

Redeamus nunc ad expoſitionẽ trium Verborum, in quibus tota ars cõſiſtit. Aqua enim dicitur tribus menſibus fœtum in matrice conſeruare. Aër tribus menſibus fouet. Ignis totidem cuſtodit. Hoc totum dictum eſt de Mercurio per ſimilitudinem. Et verbum iſtud & ſermo iſte, & terminus obſcurus, eſt apertus ad intelligendum verum. Nam & alia natura eſt in muliere prægnante, & alia in Mercurio: tamen per ſimilitudinẽ caloris qui in matrice inuentus eſt: ęſtimatus eſt ignis qui eſt triginta duorum graduum. Vnde iſtud tertium verbum de quo dicitur, ignis totidem cuſtodit, obſcurum eſt, & multi errant in eo, & intrant terram regionem neſcientem, quia à tribus accipiunt duos gradus, & ab iſtis duobus gradibus extrahuntur reliqui gradus, & in 32. particulis Craticulæ partitur libellus: & in iſtis gradibus expletũ eſt verbum tertium totum, de quo dicitur totidem. Primus gradus complet aquã & aërem. Secundus gradus complet totum hoc quod diximus & totidem. & hoc eſt donum Dei.

De gradibus ignis. CAP. VIII.

Philoſophus Regis Perſarum & principis Romanorũ dixit: Ita diuide tria verba in duas partes, & iterum iſtæ duæ partes diuidantur in duas partes, & ſuper illa duo diuidantur 32. gradus, qui ſunt termini ignis, & dicuntur particulę ignis, & hæc inueniũtur à portionibus archæ quæ diuiditur in 32. partes, & dicuntur almeę: Omnes iſti gradus ſpargũtur ſuper primas duas partes, quę ſunt termini duo, & partiti in 4. partibus 32. gradus partiuntur, ſicut primus gradus eſt particula ignis vna albechir, & eſt ſola & ſimplex, & dicitur quaſi nulla, & quod eſt leuis ignis, & cum iſto igne incipimus cõprehendere Mercurium ad rubeum, cùm ad mortem

ducunt

ducunt magistri Persarum per subtilitatē ingenij, & ita complentur verba duo in 6. maenchen. Post hæc expletur verbu tertium, quod est obscurum, & in quo multi errant, & perdunt sensum suū. Philosophus Regis Persarum dixit: diuidamus istud per medium. Medietas est ex tribus maenchen, & ista medietas regitur cum duobus gradibus, qui sunt duæ particulæ ignis, & ita explentur ista tria verba in 22. maenchen, & hic est primus terminus & est sine errore. Secundus terminus est de 16. maenchen, & regitur cum octo ignis gradibus. Tertius terminus est de 20. maenchen, & regitur cū 16. gradibus: id est, particulis ignis. Quartus terminus est de 24. maenchen, & quatuor diebus, & regitur cū 32. ignis gradibus, qui sunt particula ignis. Raxit Aedianus, & omnes Philosophi Persarum, laudetur Deus, & sanctum nomen eius, quia hoc dictum est de temperato igne super verbis tribus de natura mulieris impregnatæ, ad exemplum ignis quod oportet in Mercurio. Diuiduntur omnes isti duo termini, quilibet per medium, quia ambo sunt 23. manahen. & 7. diethen: & in fine primi termini aperi thesaurum, proijce quod inueneris; quòd si salierit, & fumum emiserit super rubeam laminam, nondum factum est. Reduc ergo ad ignem de 16. qui habet in se octo ignis gradus: & iterum aperi thesaurum, & pone super rubentem laminam, & vide si salierit & fumum fecerit, quia nondum factum erit. Reduc ergo ad ignem de 20. qui habet in se 16. gradus: Iterum aperi thesaurum, & si adhuc fumum fecerit, nōdum coctum erit. Reduc ergo ad ignem de 24. maenchen, & quatuor diechen, qui habet in se 32. gradus ignis, & modò factus erit fusibilis preciosus lapis viridis, siue aureus, siue ialneus, siue rubicundus. In hac hora laudetur Deus & sanctum nomen eius, quod est benedictum super omne nomen de hoc suo sancto dono.

Libri Trium verborum Kallid Rachaidibi Philosophi finis.

TRACTATVLVS ARISTOtelis de Practica lapidis Philosophici, incipit.

CVM omne corpus secundùm Philosophũ, aut est elementum, aut ab elementis generatum, nostro magisterio summè necessaria est generatio: ipsa autẽ non nisi ex quatuor naturis quæ sunt quatuor elementa, consistere potest. Elementa verò quatuor sunt, aër, aqua, ignis & terra, sine quibus generatio omnis priuatur effectu. Elementorũ nanq; duo sunt lapidea, & duo aquatica: lapidea quidẽ sunt ignis & terra: aquatica verò, aër & aqua. Eorũ quoq; duo sunt amica, & duo inimica. Terra & aqua sunt amica: ignis & aqua sunt inimica.

Fac ergo pacẽ inter inimicos, & totum habebis magisterium. Sed pacem inter elementa facere non potes, nisi per cõuersionem eorum ad inuicem. Ea autem ad inuicem bene conuertere est bene possibile. Quia vt dicit Philosophus: De aptitudine omnium elementorũ, est vt mutentur ad inuicem. Nam ignis mutatur in aërem, & aër in aquam. Sic ignis mutatur in aquam, & aqua in terram, & econuerso.

Conuerte ergo elementa, & quod quæris inuenies: Nam nostra compositio, vt dicit Morienes, est naturarum mutatio, & earum calidi cum frigido, humidi cum sicco admiscibilis connexio. Aquæ enim frigiditas, & ignis caliditas, aëris humiditas & terræ siccitas ad inuicem concorditer ligata, integrum scilicet primum constituunt generatum. Sunt namque elementa, vt dicit Philosophus, circulariter cõuersiua. Et ideo generantur & corrumpuntur ad inuicem, sed hoc quod non nisi operatione & regimine perficitur.

Modi verò operationum sunt quatuor, puta, lapidis dissolutio in aquam spiritualẽ, lapidis separatio in statum spiritualẽ, lapidis reductio in terram naturalem, & lapidis desponsatio in calcem spiritualem.

Lapidis dissolutio fit per contritionem: lapidis separatio

ratio per distillationem: lapidis reductio per inceratio-nem: desponsatio per fixationem.

Primus igitur gradus nostri regiminis siue operis est dissolutio lapidis in aquam spiritualem, vt dicit Philosophus: Quoniam primus modus præparationis est, vt lapis fiat Mercurius. Ipse enim est primum corpus operans in grossis rebus, vt reddat eas ad modum suum. Si enim dimitteret res grossas in sua grossitie, & non subtiliaret eas, non dissolueretur lapis, neque putresceret. Et ideo si aliud beneficium non haberemus à Mercurio, nisi quòd corpora reddit subtilia ad sui naturam, satis deberet nobis sufficere. Accipe ergo filium tuum charissimum, & sorori suæ albæ æqualiter coniunge: propina illis poculum amoris, quia beneuolentiæ consensus res rebus adiungit. Superfunde illis mulsum donec inebrientur, & in partes minimas diuidantur. Veruntamen memoriter teneas, quod omnia munda conueniunt mundis, alioquin sibi filios generãt dissimiles.

Et ideo vt dicit Auicenna: Primum quod debes facere in opere, est quòd sublimes Mercurium: deinde mitte in Mercurio mundo munda corpora: hinc contere, coque, reitera, & ne tædeat te hoc facere. Cùm verò videris nigredinem in aquæ superficie apparentem, collige eam cautè, & repone ad partem, sciens pro certo iam lapidem tuum in parte dissolutum esse. Aquam verò totam distilla per pannum, quod in eo reperies dissolutum, reliquum ad recoquendum repone, donec totum in fuliginis modum nigrescat. Hæc omnia fiant temperato igne primi gradus calido & humido. Si enim nimius calor affuerit, nigredinem in ruborem conuertet, & calor festinæ rubedinis est signum combustionis. Et ideo si bene rexeris originem artis, erit caput corui: in illa namque corpus dissoluitur, & in primam sui materiam redigitur. Et illud ideo, quia corpora non alterantur nisi priùs in primam materiam reducantur. Et ideo, vt dicit Plato, indiges, quod in solutione eorum labores, vt grauioribus partibus abiectis, opus cum leuioribus compleatur. Quod quidem fit per sublimationem. Iugula ergo filios tuos, & sanguinem eorum recipe, carnes verò proijce canibus, ne latrent super te. Et illud

ideo, quia ſanguis eſt anima, & anima eſt vita, & vita lapis noſter eſt. Nihil enim lapidi noſtro cōuenit, quod viuum non fuerit, & cœlum aëris non petierit. Conuerte ergo lapidem tuum in ſanguinem, & ſanguinem in aërem, & aërem in terram, & totum habebis magiſterium.

Secundus gradus noſtri regiminis eſt lapidis ſeparatio in ſtatum ſpiritualem: quæ quidem ſeparatio fit per elementorum diuiſionem, & plenam eorum depurationem.

Depuratio ſeparationis, vt dicit Raſis: Naturas lapidis eſt in quatuor elementa diuidere, & ea ſingulariter per diſtillationem mundare. Nam ignis extrahit quod interioribus conſiſtit. Comedit enim ſordes lapidis per diſtillationem, & ſubtiliat ipſum per aëris leuigationem, & ideo lapis noſter in quatuor elementis diuiditur, vt magis ſubtilietur, & à ſordibus melius depuretur, & vt firmius poſtea coniungatur: ſed quia putrida vt magis digeſta leuius diuiduntur. Elementorum diuiſionem debet putrefactio præcedere neceſſariò, vt diſſoluantur in illo partes elementales, & ſic aptior poſtea ad extrahendum per quatuor elementa reddatur. Accipe ergo, vt dictum eſt, diſſolutum, pone in cucurbitam, & ſuperfunde puluerem nigrum ſuperiùs collectum: claude cum alembico ſuo & recipiente, ne poſſit euaporare: da ignem ſubtus lentiſſimum per menſem Philoſophicum, vt magis obſcœnum fiat & corruptum.

Nam vt dicit Philoſophus: Corruptio eſt ſubſtantiæ rei putrefactio, ex vaporis retentione & ignis actione. Si enim per aëra diſpergatur, minimè putreſcit. Claude ergo vas tuum ne reſpirare poſſit: peracto autem menſe Philoſophico, diſtilla ſuauiter quatuor elementa puta aquam, terram, aërem & ignem, quodlibet ſeorſum ponendo. Veruntamen optimè caueas, ne in eorum ſeparatione nimio igne tincturam comburas. Secretum namque eſt, vt dicit Raſis, elementa ſubtiliter præparare, vt ſint tuta ab aduſtione in omni diſtillatione, donec tinctura ſumatur ab eis. Si verò comburatur tinctura, & eius finietur effectus. Continua ergo ſuauiter ignem

ignem, & recipe primo aquam egredientem. Nam primum quod distillat, vt dicit Auicenna, est aqua, sed nōdum est pura. Postea stillat ignis cum aëre mixtus. Seruentur in simul illa, donec diuidas: Quod verò remanet in fundo combustum, est terra nigra & sicca. Et sic habes quatuor elementa in parte separata, sed nondum depurata. Primum ergo elementum est aqua pura, frigida & humida in natura, quę quidem est septies distillanda, & erit splendida & clara, alba vt crystallus. Inhumatio autem in fine interposita inter distillationes multum iuuat, vt ad perfectæ rectificationis signum melius deueniat: quod quidem signum est splendor, crystallina serenitas absque fecibus, nisi fortè albis. Feces verò quas facit aqua in rectificatione sua, omni vice separa, & repone cum terra superiùs collecta. Aquam verò rectificatam serua ad partem, quoniā ipsa est Mercurius Philosophorum, sal armoniacus faciens matrimoniū, aqua vitæ abluens latonem, & cum ipsa soluuntur spiritus & coagulantur, incerantur & figuntur. Secundum verò elemētum est aër, igne adhuc mixtum, existens in se calidus & humidus. Pone ergo ipsum in cucurbita cū aqua vel cinere, dans subtus ignem, donec distillauerit totum. Quod verò distillatur, est aër, oleum, sulphur, arsenicum, alumen, anima, aurum & tinctura, & quod in fundo remanet, est ignis siccus & rufus, tendens ad nigredinem & rubedinem, quem ponas ad partem. Rectificatio autem aëris eadem est, sicut rectificatio aquę, & eadem signa amborum. Quæ quidem in humido distillando septies habet fieri, vel donec ad crystallinam perueniat serenitatem, absq; fecibus, nisi fortè albis. Feces verò quas fecit aër in sua distillatione, omni vice collige, & cū supradicto igne ad partem repone: aërem autē, vt dictum est, rectificatum reserua deorsum, bene obturatū, cuius signa sunt gutta, & spissior aqua, calor intensior, & leuitas aërea: quia si ipsum prædictæ aquæ miscueris, supernatabit. Et ideo dicitur aër, oleum, pinguedo, & vnguētum, adeps & butyrum, quod colorat, figit, & indurat res humidas, quod colorat lapides non bonos, quòd etiam redigit mulierem in masculum, & leprosum efficit mundum, ac dentes concutientes

facit stabiliri. Tertium quoque & quartum elementum sunt ignis & terra, quæ vt dicit Rasis, propter abbreuiationem temporis insimul sunt præparanda. Et ideo etiam vt bona sit eorum commixtio & non confundatur præparatio & ne adurantur super ignis pugnam & vt vnus aliud bene tingat: & ideo præparare eos insimul est magis saluum & magis propinquum. Accipe ergo elementa terræ & ignis coniunge & tere, & calcina bene accenso igne: recipe cautè aërem in illis remanentem, quia vt dicit Rasis: Aër qui à terra tardiùs separatur, preciosior habetur. Cùm verò bene fuerit calcinata, & ab omni aëre vacua, erit coloris pallidi, habilis ad prægnationem. Si verò spiritus in ea remanserit, subnigra manebit, & minùs bene operationi conuenit. Et ideo dicit Plato: Oportet te pro posse tuo separationem elementorum exercere, donec non remaneat aliquid de spiritu in corpore, nisi quòd non sentiatur. Et signum huius erit, cùm nihil à corpore euaporauerit. Cùm autem separaueris omnia elementa quatuor, separatione recta erit appropriatum aëri, lucidum & tingens, & corpus siccum super quo vincit substantia terræ. Consequere ergo omni tempore partem cum parte, & serua singulariter eorũ vnumquodque, & hoc est elementorum separatio recta, & depuratio completa. Quoniam nullo nostro operi necessaria est aqua, nisi candida nec aër nisi croceus, nec terra, nisi pallida & subalba. Tunc enim est habilis ad soluendum aqua, efficax ad ingrediendum est aër, superabundans ad tingẽdum oleum Diuide igitur lapidem tuum in quatuor elementa, rectifica ea, & coniunge in vnum, & totum habebis magisterium.

Tertius ergo gradus nostri operis est reductio lapidis in terram naturalem. Quæ quidem reductio fit per terræ contritionem, & aquę super ipsam incerationem. Inceratio autem aquæ est partes terræ per calcinationem priuatas humiditate in humiditatem reducere, & ad modum terræ facere. Nam corpus siccũ & mundum est congruum ad potandum: quoniam omne siccum appetit suum humidum. Liga ergo mulieri ablactanti manus post tergum, vt non possit affligere filium: appone

appone ſuper manus eius bufonem, vt ablactet eum donec moriatur, & fuerit mulier mortua in igne, erit bufo groſſus de lacte. Pone ergo in vaſe ſuo terram ſuperiùs calcinatam & ſuperfunde aquam rectificatam, vt dictum eſt, coque lento igne per hebdomadam, & poſtea ſuauiter calcina decoctam materiam. Hinc ſuperfunde aliam aquam, vt priùs, leuiter coque per hebdomadam, leuiter calcina: iterum repone cum noua aqua ad coquendum. Sic iugiter facito, donec terra exhauſerit decuplum ſui de aqua. Nam omnes res aquam appetunt, quoniam ipſa tàm igni quàm alijs rebus pręſtat alimentum, & dignum admiratione complectitur arcanum. Eſt namque ipſa in vite vinum, in oleaſtro oleum, & per ipſam in arbore fructus diuerſi generis transformantur. Sic etiam in terra noſtra ex aqua generatur, ipſa namque eſt frigida, & dicitur argentum viuum, quod in corpore magneſiæ eſt occultatum & in eo gelandum. Itaque cùm congelatur, cineri ſimilis efficitur: quia terra deſiccat & aqua humectat. Et ideo pondus eſt vbique notandum, ne nimia ſiccitas aut ſuperfluus humor adminiſtrando corrumpat, vt videlicet tantum aſſando decoquas, quantum diſſolutio adiecit, & inhumando diſſoluas, quantum aſſando defecit. Et ideo omni vice poſt calcinationem terræ ſuperfunde aquā temperatè, nec multum videlicet nec parum: quia ſi multum fuerit, fiet pelagus conturbationis: ſi verò parum, comburetur in fauillam. Idcirco poſtquam infuderis aquam, decoque per hebdomadam, & calcina ſuauiter terram, & ita hebdomadatim præparabis conterendo, irrigando, & aſſando, donec totum redigatur in album. Et ſcito quòd ignis lentus in hac diſpoſitione operis ſpem ſalutis promittit: & quia terra fructum non gerit abſque irrigatione frequenti, multoties irrigare, aſſare, inhumare huius negocij effectū ſummum conſtituit. Et quæcunque emanant incommixta, ſeorſum repone, alioquin omnia corrumpis. Oportet autem terram nutriri primò paruo lacte, poſtea maiori, ſic eſt videre in infante. Et ideo ablue terram, contere & coque eam, donec de ſua biberit aqua, quantum bibere poſſit, vel donec ipſa terra fuerit ſicut paſta adhæ-

rens cum aqua. Ad hoc autem faciẽdum ignis & azoth tibi sufficiunt. Et istud ideo, quia vt dicit Morienes: Ignis & azoth latonem impraegnant, abluunt & mundant, obscuritatem quoque ab eo auferunt. Nam quantò magis aliquid ablutum fuerit, tantò magis limpidius apparebit & melius. Dealbate ergo latonem, & libros rumpite, ne & corda vestra rumpantur. Coquite siccum terrae nigrae cum humido aquae suae, donec siccum bibat humidum, & totum habebis magisterium. Quia cùm aqua fuerit inspissata, & coagulata, erit terra fœtu impraegnata, & ad pariendum prompta. Combure ergo ipsum igne sicco, vt pariat filium, & custodi ipsum cautè, ne effugiat in fumum. Et hoc est quod dicit Philosophus in Turba: Terram dealbate, & igne citò sublimate, quousque exeat ex ipsa spiritus quem in ea inuenies, qui dicitur auis Hermetis. Hunc cinerem ne vilipendas, quoniam ipse est diadema cordis tui, & permanentium cinis, corona victoriae, & coagulum lactis. Mundare ergo est sublimare, abluere & dealbare. Nam quod superius ascendit, est efficax mũditia: quod verò ad ima labitur, fex & corruptio. Hic est ergo cinis extractus à cinere, & genitum Philosophorum, terra alba foliata, in qua seminandum est aurum. Vnde dicit Hermes: Extrahe à radio suam vmbram & faecem, quae ipsum interficit, & seminare aurum in terra alba foliata: sed istud aurum non est aurum vulgi, imò est aurum animae, quo tingitur aurum terrae foliatae.

Vnde dicit Calidius: Nemo vnquam potuit nec de cętero poterit tingere aurum nisi cum auro. Plato quoque dicit: Cùm dixeris vnamquamque speciem ex partibus operis, reduc spiritus ad corpus, & sublima illud: quod verò sublimatur ex illo, erit clarum & lucidum. Reduc super illa approbatum animae post hoc vt commisceantur. Nam anima est vinculum spiritus, sicut corpus est vinculum animae. Cumque steterit per moram, vincet in eo illud quod est fortius, vt conuertat totum videlicet corpus in animam, & animam in spiritum.

Quartus gradus nostri regiminis est desponsatio lapidis in calcem corporalem, vt figatur in corpore illo vnde sumptum fuit ab initio. Et illud ideo, quia spiritus

cùm

cùm soluerit corpus & animã, vt existant in forma sua, non permanet fixũ, nisi occupaueris ipsum. Occupatio verò est, vt coniungas ipsum cum corpore de quo præparasti in principio, quoniam in eo occupatur à fuga spiritus ad superſistentia corporis. Et ideo dicit Plato: Cùm spiritus soluerit animam simul, & corpus nõ stat fixum: Coniunge ergo ipsum cum corpore, vt generet sibi simile. Nec coniũgas ipsum cum quouis, vt constet ad se nisi cum eo, de quo fuit à principio. Si feceris hoc, fit Iecir. Et scito, quòd ab omnibus operantibus deficit propositum post operis complementũ, si omiserit hoc secretum. Notate ergo verba, signate mysteria. Quia spiritus cùm soluerit terram albam foliatam, non permanet aliquid eorum fixum, nisi occupaueris ipsum cũ corpore illo, de quo præparatum erat in principio. Spiritus est Mercurius, & corpus suum primum est sulphur album & rubeũ. Ideo cùm spiritus soluerit corpus sulphureum in omnibus, vt dictum est, superiùs, præparatum, non figitur, nisi occupaueris ipsum cum sulphure nouo, de quo præparatum erat in principio. Nam sulphur album & rubeum, vt dicit Aristot. cõgelat argen. viuum in aurũ & argentum. Coniunge ergo opus tuum cum corpore, vt generet sibi simile, si hoc feceris, erit Iecir super alia corpora id quod coniungis, alioquin non figetur: quia natura non continetur nisi in sua natura. Et hoc ideo, quia vt dicit Plato: Natura naturam sequitur, & natura continet naturam, & docet eam contra ignem præliari. Fac ergo desponsationem in virum & vxorem, & totum habebis magisterium. Sed præparatio eorum, vt dicit Auicenna, est: Vt primò virum ex vna parte & vxorẽ ex alia parte mundes, quatenus mundati à sordibus meliùs coniungantur: quoniam si non præparas corpora, non poterunt amari. Fac ergo pacem inter elementa, vt conuenienti amplexu se diligãt. Nam acutum magisterium Philosophorum imponit animam in calces corporum, tunc vigor spirituum comminuit in minimas calces plumborum. Item quãdo vis mittere fermentum in Elixir, priùs misce illud cum spiritibus, quoniam nisi hoc faceres, nõ imprimeretur sua natura in ipsis. Commisce ergo bene fermentum cum elementis, & magisterium habebis.

AVICENNA DE CONGELAtione & conglutinatione lapidum.

CAPVT I.

TERRA pura lapis non fit, quia continuationem non facit, sed discõtinuationem. Vincens enim in ea siccitas non permittit conglutinari eam. Fiunt autem lapides duobus modis, conglutinando & congelando. In quibusdam enim est dominans terra: In aliquibus verò aqua. Aliquando enim desiccatur lutum primùm, & fit quoddam quod est medium inter lutum & lapides, deinde fit lapis. Lutum verò huic transmutationi aptius est viscosum: hoc enim continuatiuū est. In ripis quoq; Geon visa est terra, quæ videtur in lapides conuerti in spacio 33. annorum: De aqua autem fiunt lapides duobus modis. Vnus est quòd congelatur aqua guttatim cadens. Alius quòd descẽdit de aqua currẽti quiddam, quod residet in superficie fundi aquæ illius, fitq; lapis: Sunt enim certa loca super quæ aquæ effusæ conuertuntur in lapides, qui diuersorum colorū sunt, & aquæ quæ sursum acceptæ non congelantur, quæ si prope alueum suum funduntur, congelantur, fiuntque lapides. Scimus ergo quòd in terra est vis illa mineralis quæ cōgelat aquas: Principia igitur lapidum vel fiunt ex substantia lutea, vel viscosa, vel ex substantia in qua vincit, quæ virtute quadam minerali congelatur, vel vincit in ea terra faciens eam coagulari. Eodem modo Sal armoniacum congelatur, sed non sufficit ad salem vis terrea permutare: sed adiuuat ipsum calor. Calor aūt adueniens coagulat ipsum virtute occulta: & fortasse fit ex terra frigida sicca & ex aqua fit terra, cū vincunt eam qualitates terræ, & econuersò. Est aūt res quædam, qua vtuntur quidam ingeniosi cū volunt rem siccam coagulare, quæ cōponitur ex duabus aquis, & dicitur lac virginis, ꝙ est eius effectus certissimus. Fiunt ergo lapides ex luto per calorem Solis, vel ex aqua coagulata virtute terrea sicca, vel ex aqua calida desiccata. Similiter quoque quædā vegetabilia, & quædā animalia cōuertuntur

in lapi-

in lapides virtute quadam minerali lapidicatiua, & fit in loco lapidoso vel disconuenientia subita quadam virtute, quæ exit à terra in hora terræmotus quæ conuertit in lapides, quod consequitur in illa hora hæc transmutatio corporum æs animalium vegetabilium, & quæ propinqua est, vt transmutatio aquarum. Est autem impossibile quòd aliquod complexionatum totum conuertatur in vnum elementum: quia elementa & elementata transmutata ad inuicem transeunt sic in dominans. Vnde quod cadit in salinas, fit sal: & quod in ignem, fit ignis: sed quædam citiùs & quædam tardiùs, secundùm potentiam actiuarum & resistentiam passiuarum. Estque locus in Arabia qui colorat omnia corpora in eo existentia suo colore. Panis propè Toratem in lapidem conuersus est, remanserat tamen illi suus color. Sunt talia mira quia rarò accidunt, tamen causę eorum manifestæ sunt. Sæpe tamen etiam lapides fiunt ex igne cùm extinguitur: quia sæpe contingit corpora terrea & lapidea cadere cũ coruscationibus: quia ignis fit frigidus & siccus ex sua extinctione. Et in Persia cadunt etiam cum coruscatione corpora ærea & similia sagittis hamatis, & non possunt liquefieri, sed per ignem euaporari in fumum cogente humiditate, donec residuum sit cinis. Cecidit quoque apud Lurgeam frustum ferri ponderis centum Marcarum, quod præ duritia, qua ferè erat infrangibile, missa tamen est eius pars Regi Torati, qui præcepit enses inde fieri. erat autem infrangibile & infabricabile. Dicunt tamen Arabes quòd enses Alemanici qui optimi sunt, de isto ferro fiant. Cùm autem ceciderit massa illa, resiluit aliquotiens à terra, vt pila erat: quia composita erat ex minutis frustis cohærentibus ad inuicem ad quantitatem granorum magni milij. Similiter huic rei conueniat apud terrestres. Sic ergo fiunt lapides, quorum siquidem generatio vel erit subitò per magnum calorem accedentem luto vnctuoso, aut paulatim per multum temporis.

De causa montium. CAP. II.

Montes quoque quandoque fiunt ex causa essentiali, quandoque ex causa accidentali. Ex essentiali causa, vt ex vehementi motu terræ eleuatur terra & fit mons. Accidentali, vt ex ventis, vel aquę ductu accidit cauatio profunda, & fit paulatim, donec fiat vasta profunditas: Exit igitur iuxta eam eminentia magna & hæc est præcipua causa montium. Sunt etiam quædam terræ molles, quædam duræ. Molles ergo aquæ ductibus ventisque tolluntur, duræ remanent & fit eminentia. Sicut ergo fit generatio montium, sic generatio lapidum, quia aquæductus adduxit illis lutum viscosum continuè, quod per longitudinem temporis desiccatur, & fit lapis, & non est longè quin sit vis mineralis conuertens aquas in lapides. Et ideo in multis lapidibus inueniuntur quædam partes animalium aquaticorum & aliorũ. Montes quasi per multa tempora facti sunt, vt prædiximus, si non sunt decrescentes. Substantiæ autem luteæ quæ reperiuntur in eminentijs non sunt de illa materia lapidea, sed est de ea quæ diminuitur de montibus, vel terrestris, vel alia substantia quam adducunt aquæ cum lutis & herbis, quæ admiscentur cum luto montis, vel fortè antiquum lutum maris, vt est vnius substantiæ: quia pars eius fit lapis, & pars eius non, sed mollitur & dissoluitur aliqua qualitate vincente. Maris est recessus & accessus, quædam loca cauat, quædam extollit, & quandoque totam terram cooperuit, & inde quædam mollia abradit, quædam dimisit dura, & ipsa in quibusdam locis congessit. Mollia quoq; ab eo congesta cùm abscinderet, desiccata sunt, & in montes conuersa.

De quatuor speciebus corporum mineralium. CAP. III.

Corpora mineralia in quatuor species diuiduntur, scilicet in lapides, & in liquefactiua, sulphurea, & sales. Et horum quædam sunt raræ substantiæ & debilis compositionis, & quædam fortis substantiæ, & quædam subductibilia, & quædam non. Et horum quæ debilis substantiæ

ſtantiæ ſunt, quædam ſunt ſales, vt quæ liqueſiunt ex humido breuiter, vt alumen, calcamentum, & ſal armoniacum: & quædam ſunt vnctuoſa nec liqueſcunt ſolo humore facilè, vt ſulphur, auripigmentum. Sed argentum viuum eſt de parte ſecunda, quamuis ſit elementum ductilium, vel ſimile aliquibus ductilib. Sunt autem ductilia omnia liquabilia, & vt multum non ductilia nec liquabilia, ſed non mollificantur niſi cum magna violentia. Et materia ductiliũ eſt ſubſtantia aquea mixta cum ſubſtantia terrea mixtura forti, & nõ poteſt vnum ab altero ſeparari, & congelatur ſubſtantia illius aquea cum frigore poſt actionẽ caloris in ipſum, quod eſt epthesis. Et erit exemplum à vino quod nondum gelauit propter ſuam vnctuoſitatem: & ideo non eſt ductile. Lapidea verò de ſubſtantijs mineralibus materialiter ſunt aquea, ſed non gelantur ſola aqua, ſed etiam cum ſiccitate, quæ alterat aqueitatem ad terreitatem: & non eſt in eis humor nimis vnctuoſus, & ideo non ducuntur, & quia coagulatio eorum eſt ex ſiccitate, non ſoluitur de facili vt multum, niſi per ingenia naturalia ſoluentia. Alumen autem & ſal armoniacũ ſunt de genere ſalis: quia pars ignis in ſale armoniaco maior eſt quàm terra. Vnde & totum ſublimatur, & ipſum eſt aqua cui admiſcetur fumus calidus nimiùm ſubtilis, & multæ igneitatis coagulatum ex ſiccitate. Aqueitas verò ſulphureorum mixta eſt cum terra forti commixtione cum feruentia caloris, donec facta ſunt vnctuoſa, & poſtea coagulata ſunt ex frigore. Atramenta verò compoſita ſunt ex ſale & ſulphure & lapidibus, & eſt in eis mineralis aliquorum corporum liquabilium, quæ ex eis fiunt, vt calcamentum, & alachar generantur ex maioribus granis atramenti, & non ſoluitur niſi ſaliedo eius cũ eo, quod eſt in illo ſulphureo, & poſteá coagulatur, & illud iam accipit vim mineralem ex corporibus aliquib. Quod ergo accipit vim ferreã erit rubeum aut croceũ, vt alachar. Quod verò vim æreã acceperit, erit viride. Vnde poſſibile iſta duo fieri artificialiter. Argentũ viuũ eſt vt aqua quæ miſcetur cũ terra nimiũ ſubtili ſulphurea mixtione forti, donec in plana ſuperficie non quieſcat, & hoc eſt ex magna ſiccitate q̃ in-

est illi, & ideo non adhæret tangenti. Estq; albedo eius
ex claritate illius aquæ, & ex albedine terræ subtilis quę
est in eo. Proprium eius est, quòd ex vapore sulphuris
coaguletur, & fortè hoc modo gelatur per plumbum,
vel ex vapore sulphuris facilè. Videtur autem quòd ar-
gentum viuum, & quæ sunt similia, sit elementum om-
nium liquabilium: vel quia omnia liquabilia cùm li-
quantur, conuertuntur ad ipsum, tamen non liquantur
priusquam calefiant, & cùm liquata fuerint, apparent
rubea. Sed plumbum proculdubiò cùm liquatur, est ar-
gent. viuum, sed non liquatur nisi calefiat, & cùm li-
quefactum fuerit, conuertitur ad colorem conuenien-
tem omnibus liquabilibus, scilicet igneum ruborem:
& ideo miscetur argentum viuum cum istis corpori-
bus: quia est de substantia eorum. Sed ista corpora dif-
ferunt in compositione sua ab illo, eo modo quo dif-
fert argentum viuum ad sibi similia, & permixtiones
quæ permiscentur cum eis donec congelantur. Et si fu-
erit argentum viuum purum, coagulabit id vis sulphu-
ris albi non vrentis, & id est res optima quam possunt
reperire illi, qui operantur Alchimiam, vel conuertunt
illud in argentum. Quòd si fuerit scilicet sulphur mun-
dum optimum cum rubore clarum, & fuerit in eo vis
igneitatis simplicis non vrentis, erit res optima quam
possunt reperire Alchimistæ, vt ex ea faciant aurũ. Hæc
enim ipsum conuertunt. Et si fuerit argentum viuum
bonæ substantiæ, & sulphur non purum, quòd scilicet
sit in eo vis adurens, conuertet ipsum in æs. Argentum
autem viuum si fuerit malum & non purum terreum,
& si sulphureum non mundum, fit ex eo ferrum. Stan-
num verò videtur argentum viuum bonum habere: sul-
phur verò malum, & hæc non bene trita, sed tanquam
per parua composita, & ideo non fit tale. Plumbi verò
grossi argentum viuum malum est, ponderosum, & lu-
teum, & sulphur eius malum est, mali vaporis, & fœti-
di, & debilis: vnde non bene gelatur. Et artifices faciũt
gelationem ferè similem artificialiter, quamuis artifi-
cialia non sunt eodem modo, quo & naturalia, nec tam
certa habent similia: & ideo creditur quòd compositio
naturalis fiat hoc modo, vel vicina huic. Sed ars debi-
lior est

lior est quàm natura, nec sequitur eam, licet multum laboret. Sciant verò artifices Alchimiæ, species rerum transmutari non posse: sed similia illis facere possunt, & pingere rubeum citrino, vt videatur aurum, & album pingere colore quo volunt, donec sit multum simile auro vel æri. Post quoque plumbi immunditias abstergere, ipsum tamen semper erit plumbum, quamuis videatur argentum. Sed tunc optimè erunt in eo qualitates aliæ, vt errent homines, vt qui accipiunt salem, & salem armoniacum. Cæterùm quòd differentia specifica tollatur ingenio, nō credo possibile, & non est quòd complexio vna in aliam conuertatur: quia ista sensibilia non sunt differētia, qua permutatur species, sed sunt accidentia, & proprietates. Differentiæ autem eorum non sunt cognitę, quia cùm differentia sit ignota, quomodo potest sciri vtrum tollatur necne, vel quomodo tolli possit? Sed expoliatio accidentium, vt vaporis & coloris, ponderis, vel saltem diminutio, non est impossibile: quia contra hæc non stat ratio, sed proportio istarum substantiarum non erit eadem in omnib. Hæc igitur in illam permutari non poterit, nisi fortè in primam materiam reducatur, & sic in aliud quàm priùs permutantur: hoc autem per solam liquefactionem non fit, sed accidunt ei res extraneæ.

Mineralium Auicennæ finis.

CVIVSDAM EPISTOLAE, quæ Alexandri Macedonum Regis nomine circumfertur, interpretatio, abditam Philosophici Lapidis compositionem sapientibus acutissimè declarans.

ALEXANDER in Epistola de arte Solis tractans ad imaginem & similitudinem mundi, breuiter dicit, quòd habeas fundari in ista demonstratione: ostendit enim quòd ars deriuata est ex creatione hominis, cui omnia insunt. Nam quemadmodum minor mundus

ex quatuor virtutibus diuersis compositus est, ita & ars ista ex naturis mulieris: quarũ quasdam breuiter narramus, demõstramus, & ponimus, eò quòd maior mundus creatus est ex quatuor virtutibus naturalibus diuersis & compositis: quarum prima est appetitiua, secunda digestiua, tertia attractiua seu retentiua: quarta verò expulsiua quæ mundificatiua est: & est quinta essentia sine aliena vita, quæ alias quatuor quas tibi narraui ac descripsi, gignit & vnit: quarum dispositionem exposui, & est in hac arte sicut clauis ad arcam, quam si absq; ea aperias, tota dissoluitur. Est enim sicut nexus eius latera continẽs, quia totum rei huius magisterium ab istis virtutib. cautè scire conuenit in hac arte. Ista ars non perficitur nisi ex studentib per vigiliam & per eius temperãtiam. Quoniã sicut prius narraui, eius actionis initium ex quatuor virtutib. peragentibus, scil. appetitiua, retentiua, digestiua, & expulsiua, quæ mundificatiua est. Quinta est scil. anima ex lumine clarissima. Nunc autem has dispositiones specierum narremus, atque eius potentiam exponamus. Narremus igitur quid eorum est calidum, quid frigidum, quid masculinũ, quid fœmininum & per eorum calorum diuersitatem & generis differẽtiam non erremus nec deuiemus: eò quòd si sit differentia inter calidum & frigidum, & masculinum & fœmininum, opus nequaquam tibi perficietur, nisi in via dirigatur. Et scias quòd nullus nascitur absq; mare & fœmina, & nullum germen creatur sine calore & humore, & frigiditate & siccitate. Virtus appetitiua masculina est calida & sicca: & est ignis continens. Virtus retentiua fœminina est frigida & sicca, & est terra. Virtus digestiua seu alteratiua est masculina calida & humida & est aër. Virtus expulsiua fœminina est frigida & humida, & est aqua mundificatiua. Quinta essentia verò est vita, quæ est ꝓpria, nec est calida, nec humida: nec frigida, nec sicca: nec masculina, nec fœminina: tamen si per istarum virtutem ad siccum vertatur oppositum eius corrumpitur. Ne igitur eam in aliquo fluuiali loco requirens ab operatione erres, eius tibi ostendam locum. Si igitur vis aquam vitæ frigiditate dissoluere, magis ipsam coagulas. Si verò vis aquam frigidam facere,

cere,

cere, magis ipſam calefacis, niſi quamlibet naturã virtutis ad propoſitum eius quod operaris, emẽdes, opus corrumpis. Sciendum quoq; eſt, quòd virtus appetitiua, quæ eſt calida & ſicca, ignis confirmat. Retentiua frigida & ſicca calorem in corporibus congregat, & mollificando colorib. mergit, & eſt terra. Digeſtiua maſculina mundificatiua, & quæ corpus mundificat, quia naturam cum rubigine excellit, deinde naturam accidentaliter imprimit, & eſt calida & humida, & eſt aër. Expulſiua quæ mũdificatiua eſt, fœminina eſt, omnem fugat immunditiam dum in eam transfunditur, transfertur in ſeipſam, & nunquam poſtea diuidi poſſunt veluti venenum in corpore funditur, poſtmodum non ſeparatur. Calida agit virtus hæc in corporibus, & eadem ſic diſponitur natura, ſuaque eorum congregat vnum: eſt autem frigidum & humidum, & eſt aqua. Et quinta eſſentia quæ totum dirigit opus & complet, & eſt anima corpori coniuncta, quã coniunctionem quidam malè in opere operati ſunt, & errauerunt inutilia pro vtilibus ſumentes. Quidam etiam tanquam directo tramite prout iuſſimus operantes diminuerũt, & ſecundùm eorum opinionem egerũt, & ideo deuaſtatum eſt totum opus, ſaxumque factum eſt: imò ſignifico tibi quòd ſi diligis opus tuum perficere, incipe prout iuſſi. Reſtat nunc vt ſpeciebus nomina imponamus, nec à memoria recedendum eſt, quòd ea quæ operaris, non lucidæ naturæ fore debent, ex quibus minor mundus creatus eſt, quæ ſuis proprietatibus tibi nuncupabo. Scias quod Sulphur eſt ignis & terra. Magneſiæ, & aër fodinæ, & aqua eſt Argentum viuum, quod in corpore mergitur. Quinta eſſentia ſpiritus eſt, qui omnia viuificat & alterat, & omne germen germinat, & omne lumen accendit, & omnes fructus floret. Tali quidem gubernatione neceſſe eſt hoc opus dirigere: & ſcias, vt dictum eſt, naturas congruè coaptare, & maſculum fœminæ, & calidum frigido, & humidum ſicco: deinde aquam, ſpiritum, & lumen nutrire, quoniam ex diuerſis naturis fundatum eſt opus. ex eius melancholia cõponitur corpus, & erit quantitas eius ex igne epatis: vitio cholera rubea ſuboritur, quo facto oportet ea, quæ ad

facta & operam ſpiritualem veniunt, digeri, à quibus iungitur aër qui eſt ſanguis fluens in omnibus venis corporis, & ſuperueniens donec in rubeum vertatur colorem: Aqua verò eſt flegma quæ in pectore conſiſtit & apparet in figura aureis inſtrumentis, & ſic deinceps illud quod tibi iam dixi virtute prædictorum omne corpus efficitur perfectum. Stude itaque naturas iſtas omnes prudenter regere, & vas quoque cum ſuo ſimili vel eius contrario in deuio cum tinchar pone, & opus tuum dirigitur prout gratiam meam tibi tribui, cùm ſpecies tibi deſcripſi, quæ gradatim regi oportet, donec corpora ſpiritus fiant: & tunc artis ſapientia operatur vt natura alteretur, & in aliam conuertatur naturam, & natura per naturam apparet. poſt ipſius verò naturæ accidentia neceſſe habes iungere duas naturas, donec ab eis naturam claram, & lucidam extrahas, quę cùm aſcendit in altiſſima, tenetur, luceſcit & coaptatur. Et ſcias quòd in hac arte nihil Philoſophicè loquor, & eſt in liquefaciendi ſolutione ſuper omnia cautela adhibenda, quòd ne aſcendendo modum excedas, quoniam in liquefaciendo conſiſtit arcanum totum omnium naturarum alteratio: & ſcias hoc, quomodo à natura in naturam mutatur, donec ſubſtantia non fugiens nec alterans, ſed fixa & conſtans fiat, ex quibus introitus coaptat nigros, quoniam pars diſcernitur. Et mox natura per naturam apparet. Rarum itaque rerum fixarum naturam liquefactione coaptat, & aqua quę à Sapientibus, aqua ſapientiæ eſt appellata, deinde arcana quæ ſunt temperata humida: quia niſi naturas attenues, aquamque illas facias, non colorare poterunt: ſic ergo corpus aquatione humefacies. Et ſcias quòd albedo eſt in coagulatione, & quòd ſpecies ſpiritus, & in ſe inuicem emendant. Dico etiam tibi fili, qui emendari deſideras, quòd non ponas in ea ſpecies crudas & inordinatas, ſed putrefactas & coaptatas, aſcendentes & deſcendentes. Ego ſine dubio comperi quædam vnguenta eleuata, lucida, illuminata, & inueni in eis arcana abſcondita, quæ ſi vtique bene reges, natura eorum quæ habes occulta, manifeſtè apparuit tibi & apparebit: id eſt, terra alba per argentum lucidum & notum.

Et ſcias

Et ſcias quòd corpora quædã ſolutione indigent, quædã eleuatione vt tingant, & lucida & illuminata fiant in quibus omnia corpora diſſoluantur. Scias etiam quòd ſecundùm naturã arcana ſunt in eis abſcondita: quod ſi regantur natura abſcondita, tibi apparebunt quæ Hermeti Philoſopho apparuerunt, & eſt terra alba prope argentum. Confice ergo corpora quæ illa ſe ſanant, cùm terra alba eſt, vt fixa permaneant, & ſuperpone ne ignis eam ſua flamma comburat, ſed quemadmodũ ceram liquefactã liquefac ea. Et eſto memor quod iſtud vocatur aqua intrans iterũ. Igitur in artibus tuis in quibus ſtudes martellos duos fore credas, quorum vnus Soli, alter Lunæ debetur. poſtea ſequuntur duo ordines quos regendos dubiũ noſtro capiti ſatis congruè figurat. Ecce numeraui, arcanum cœleſte pateſeci, ſcientiam difficilem atq; abſconditam illuminaui, perfectamq; ſcientiam regendi modũ certificaui. Iuro itaq; quòd nihil celaui, nec alterã nec vllam ſpeciem aliena deſcriptione deſcripſi, nec genera alienis locis impoſui. Igitur ſi meas literas legeris & intellexeris, venies ad propoſitum tuum & Deo gratias ages. Si verò cui compoſitio debilis & complexio breuis extiterit ad ſuum propoſitum non veniet, ignorantiæ ſuæ partẽ mihi non imponat, nec dicat me erraſſe, ſed ſeipſum qui ad ſuum propoſitum non perueniet.

Interpretationis Epiſtolæ Alexandri Regis finis.

AVTHORIS IGNOTI, PHIloſophici lapidis ſecreta metaphoricè deſcribentis, opuſculum.

EXEMPLVM ſcientiæ noſtræ ſenex ſupra mortẽ, in eo ſunt naturæ cõiunctæ cum cõplemento; terra, aqua, ignis eius & aër. Et omnia hæc in Saturno. Cum eo aperiuntur portæ ſcientiarũ, ſicut dicit Hermes, & præcedentes ſui primi. Accipe lapidem ſuſpenſum ſupra mare, vt ſenex cera alba: ſuper fontem, vt puer hypoquiſtidos. Nomẽ

eius victor: Cum eo perime viua, & viuifica perempta, & ei sunt mors & vita, & istud & illud ex Oriente, & Occidente. cum hoc habebis scientiã in qua pigritauerunt Arabes. Veritatem dixi tibi per eum qui fecit oriri lapidis paradisi authorem lumen vitæ. In eo sunt duo opposita simul, scilicet ignis & aqua: & istud viuificat illud, & illud perimit istud: & hoc & hoc in Leone coniuncta simul, per eum qui est mors & vita veritatẽ dixi, non mentior. Gumen nostrum coagulat lac nostrum, & lac nostrũ dissoluit Gumen nostrũ. Et pòst apparebit rubedo Orientalis, & rubedo sanguinis. hic lapis mundus sine fœtore inuenitur in locis altissimis, cum quo magnificauerũt se Philosophi super omnes alios, & vaticinati sunt futura. Veritatẽ dixi per potestatem cœlorũ, cui non sum mentitus scienter. Homo noster antiquus, est draco noster, iste comedit caput suum cũ cauda sua, & caput & cauda est anima & spiritus, & anima & spiritus sunt creati de luto, & hoc & hoc ex Oriente & Occidente, per expellentem nocumenta non mentior, quia quod dixi, vidi in ciuitate. Dealba coruũ tuum si vis dealbare ipsum, cum Nilo Aegypti albescit primò. tunc cum Persia in secretis, & cum hoc & hoc apparebit rubedo vt papauer in eremo. per viuificantẽ Deum omnia non mentior. Aqua nostra abluit sordes, mundabis omnem nigredinem & obscuritatem eius, tunc subridebit dicens: quis mundauit me? qui vidit illud, subridebit locutus, & veritatem dixi, nõ mentior. Terra in oculis sunt tres Oriens & Occidens, & super eos Saturnus albus ortus est, & anima horum trium est ignis: veritatẽ dixi per familiã Mahometi. Manifestabo quod occultauerunt primi non cum inuidia. Terra nostra vertit æs tuũ in Argentum primò, & vltimò in Aurũ inueteratur, & habebis scientiam, in qua pigritauerunt Arabes. Denigras cum Aegypto nostro, & non cum Persia, & cum Persia siccas, quia est domus siccitatis, & cum Aegypto humectas, quia est domus humiditatis. & hoc & hoc albedo & rubedo sine mensuratione, vt rubedo in moris, vel vt sanguis dominarum. Lapis scientiæ nostræ senex primò, & vltimò puer, quia albedo eius in initio & rubedo in vltimo cũ dominio. Hic est

Lapis

Lapis cum quo titubauerunt omnes qui abierunt, & mortui sunt plurimi eorũ cum dolore & tristitia, quoniam declinauerunt ad viam dæmonũ, & reliquerunt viam prudentiæ. Coopertorium equi pallium nostrum album, & equus noster Leo fortis, sub pallio coopertus, & super illud & illud Griffus noster naturã gemmatam retinens. hic lapis triangulus est in esse, quadrãgulus in qualitate. veritatẽ dixi per operatorem, dealbans & rubefaciens omnia, non sunt singularia in occulto, sed sunt mixta Oriens & Occidens simul iuncta ab anima omniũ. Hic coniungit & disiungit, & reiungit quando vult, lupus noster in Oriente inuenitur, & canis in Occidente: iste momordit illũ, & iste momordit istũ, & fiunt rabidi ambo, & interficiunt se adinuicem, donec fiat ex eis toxicũ & tyriaca. Camelus noster albus septimus est in numero apud Philosophos magnos Sol cũ Luna Iupiter: Mars & Venus noster in Mercurio nostro & Saturnus septimus eorũ, in quo omnes sunt coniuncti simul: hic est spata, gladius, cultellus, & incisoriũ super ædificiũ, & inimicus ad manũ, & vas cũ adiutorio vini. Episcopus noster vt color venarum, vel violarũ, & anima citrina vt citrinitas, & narges vel hypoquistidos. Tunc lapidẽ in fluuio currenti per mortẽ omnium non mentior, exemplum nostrum cum albo naturæ. Ignis & lux in claritatis essentia: & ignis & lux est scintilla nostra: & titio noster candens, & cum hoc & hoc inuenies scientiam. Veritatem dixi per vnientem omnia. Scala nostra est turris nostra de terra viscosa, & terra viscosa est lutum nostrum, & cerotum nostrum ex cera & sepo confectum: & hic & hic nauis nostra in mari nostro plena gigantum. Aperui quod occultauerunt priores. Non sum inuidus quemadmodũ ipsi fuerunt: per illuminantem cuncta non mentior. Terra coràm oculis posita Oriens & Occidens, & hic & hic narcissus cũ lilio nostro: & hic & hic cũ sene nostro, & senex noster & vter noster est corpus nostrũ: & corp⁹ nostrum est Lapis noster quæsitus à multis: inuentus à paucis. Et istud exposui ex pietate, & detexi cunctis per Deum gentium.

Authoris ignoti finis.

MERLINI ALLEGORIA PROfundissimum Philosophici Lapidis arcanum perfectè continens.

REx quidam alios cupiens superare potentes, se contra eos præparauit ad bellum. Cumq; vellet equum ascendere, præcepit cuidã ex militibus suis, vt daret ei ad potãdum de aqua, quam plurimùm diligebat. Qui respondens ei dixit: Domine, quæ aqua est illa quam quæritis? Et Rex ait: Aqua illa quam quæro aqua est à me plurimum affectata, & ipsa diligit me præ cæteris. Et ille perpendens, statim iuit, & eam detulit ei. Rex autẽ accipiens eã, bibit & rebibit, donec omnia membra sua repleta sunt, & omnes venæ eius inflatæ, & tunc fuit valde discoloratus. Hoc facto, dixerunt ei milites eius. Domine, ecce equũ, ascende si placet. Qui respondens dixit: Sciatis me ascendere non posse. Dixerunt milites, quare non potes? Respondit, quia sentio me grauatũ, & doleo caput: & vt mihi videtur omnia membra mea ab inuicem diuiduntur. Iubeo igitur vobis, quòd ponatis me in cameram vnam lucidam & ea constituatur in loco calido & sicco, continuè temperato per diem & noctem, & ita sudabo, & aqua quam bibi desiccabitur in me, & ita liberabor. Fecerunt ergo sicut Rex præceperat eis. Completo verò tempore, aperuerunt cameram, & inuenerunt eum quasi mortuum. Parentes verò statim cucurrerunt ad medicos Aegyptiacos & Alexãdrinos præ cæteris honorandos, & adduxerunt ad eũ, narrantes eis secundùm quod Regi acciderat. Qui quidem viso eo, dixerunt, ipsum posse proculdubio liberari. Et illi: Quis vestrûm erit magister? Responderunt Alexandrini, nos si placet vobis. Dixerunt Aegyptij, non placet nobis, imò nos volumus esse magistri. Antiquiores enim vobis sumus, licet iuniores videamur. Alexandrini verò consenserunt. Tunc dicti magistri acceperunt Regem, & dilaniauerunt eum in partes minimas,

minimas, terentes eas, & miscuerunt cũ medicinis suis humectantibus aliquantulum, & ita posuerunt ipsum aptatum in camera sua, in loco calido temperato, sicut priùs, per diem & noctem. Hoc facto extraxerunt eum quasi semimortuum & adhuc habentem aliquantulum vitæ. Quem videntes parentes eius, exclamauerunt dicentes: Heu Rex mortuus est. Quibus Medici dixerunt, non est mortuus. Nolite clamare, dormit enim, & iã incepit terminare. Acceperunt itaq; ipsum iterum & abluerunt eum aqua dulci, donec sapor medicinarum recessit: & miserunt cum eo iterum de eadem medicina noua, & posuerunt eum in loco suo sicut prius. Et quando extraxerunt eum penitus, mortuum inuenerunt. Tunc parentes eius fortiter clamantes dixerunt: Heu Rex mortuus est. Quibus Medici respondentes dixerunt: Interfecimus eum ideo, vt melior & fortior fiat in hoc Mundo post resurrectionem in die iudicij, quàm fuisset priùs. Quod quidem parentes eius audientes, crediderunt eos esse truffatores, & statim abstulerunt eis medicinas suas, & expulerunt de regno. Hoc facto, loquebantur adinuicem, considerantes quid deberent agere de hoc corpore venenato & mortuo. Et conuenerunt vt sepelirent ipsum, ne putrefieret, ac eius fœtor nocumentum inferret. Alexandrini verò Medici hoc audientes, iuerunt ad eos, & dixerunt: Nolite ipsum sepelire, quoniam (si placet vobis) restituemus eum saniorem, pulchriorem, & potentiorem quàm priùs. Tũc illi subridere cœperunt, dicentes: Vultis ne truffare nos, sicut & alij? Sciatis quòd nisi feceritis quod promittitis, manus nostras euadere non poteritis. Medici autem ad hoc se obligantes, acceperunt Regem mortuum, sicut alij dimiserunt, terentes eum, bene abluerunt, quousq; nihil de medicinis aliorũ remansit, & desiccauerunt eũ. Deinde acceperunt partem vnam Salis armoniaci, & duas de nitro Alexandrino, & miscuerũt cum puluere mortui, & impastauerunt cum parum olei lini, & posuerunt eum in camera vna, facta ad modũ cruciboli inferiùs perforati, & sub foramen posuerunt aliud vas mundum ad modum cruciboli factum, & dimiserunt eum ibi per vnam horam. Deinde cooperue-

runt eum cum igne, insufflantes donec fuit penitus liquefactum, in aliud crucibolum descendens inferius per foramen. Tunc Rex ita de morte ad vitam resurgens, magna voce clamauit, & dixit: Vbi sunt inimici? Sciant quòd omnes interficiam, nisi mihi obedientes adueniant sine mora. Omnes igitur audientes, venerũt coràm eo, dixerunt: Domine ecce parati sumus vestris in omnib. obedire mandatis. Itaq; ab illa hora vt antea: Reges omnes & potentes aliarum regionum honorauerunt & timuerunt eum. Et quando volebant videre de mirabilibus eius, ponebant in crucibulo vnciam vnam Mercurij bene loti, & proijciebant desuper tanquam vnum granum milij de vngulis, vel de capillis, aut de sanguine suo, & sufflabant leuiter cum carbonibus, dimittebant eum infrigidari cum eis, & inueniebant lapidem qualẽ ego scio. De quo lapide proijciebant parum super Saturnum purgatum, & statim mutabatur forma eius sicut scio. De quo postea ponebant partem vnam super decem Veneris, & erat totum vnius coloris & bonitatis. Item aliter: Accipiebant dictum lapidem tritum, & miscebant cum sale, & Sole sicut priùs, & liquefaciebant eum, & proijciebant dictos sales solutos in sero caprino, & tunt fiebat optimum ad omnia. Custodi frater hunc tractatum, & serua bene, quia truffa est optima inter stultos, & non truffa inter sapientes. Hæc enim est via Regum trium dierum, quoniam parum laboris sustinentes, magnum lucrum desiderant obtinere. Laudes Creatori maximo referamus, qui fidelibus suis gratuiter inspirauit, accidentia pro velle in substantijs transmutare, & vt quod in potentia rebus latitat, ad actum reduci valeat sapienter.

Allegoriæ Merlini finis.

RACHAI.

RACHAIDIBI, VERADIANI, Rhodiani, & Kanidis Philosophorum Regis Persarum: De materia Philosophici Lapidis, acutissimè colloquentium Fragmentum.

DIXIT Rachaidibi filius Zetheibidæ Philosophus Regis Persarũ & Principis Romanorum. Sperma lapidis est frigidum & humidum in manifesto, & in occulto calidũ & siccum. Dicit ergo, fac frigidum & humidum in occulto, & calidũ & siccum pone in manifesto: & ita occultabitur frigiditas & humiditas sua, quòd nõ minueretur vnquã: nam si minueretur, minueretur etiã lapis. Quando ergo occultatur frigiditas & humiditas, fac occultãdo, vt sic cõponas illud calidũ & siccum, quod in occulto erat & in manifesto: & ita de spiritu fiat corpus in duob. gradibus, & fiet globus & sanguis & caro. Dicit Rhodianus: Sperma est album & liquidũ. Liquor hic de primò globũ facit in loco vbi debet quinq; diebus: & recipit carnem & sanguinem, & membra & imaginem, & imaginatiuam à Deo altissimo: & venit ad ortũ, & lucet & oritur in tempore suo. Qui sunt duo gradus & septem: Et modò dicimus de secundo spermate. Dicit Veradian. de secundo spermate, quod est lapis solus, nec est alius ei similis in hoc Mundo, qui se ipsum impraegnat, & in se ipso cõcipit, & seipsum parturit, & in hoc intelligitur de vno lapide, & dicitur sperma album & liquidum, postea rubeum. Dicit autẽ Rhodianus, quòd sperma istud quidam lapis est fugitiuus à caliditate & siccitate, & aëreum & volatile, & est frigidum & humidum, & calidum & siccum. Et postquam hoc viuum moritur à rubea morte, mortuum iam est compar caliditati & siccitati, & sic nõ fugit ab eo quod est calidum, & nõ fugit ignem, nec fumum emittit, nec sonũ facit, & funditur vt cæra, & est sicut oleum, & est siccum, quæ siccitas tingit tinctura rubea & alba, & ita de spiritu factum est corpus: deinde hoc corpus ver-

tendum est in spiritum, & postea fiet aqua clara sine omni turbulentia ab inferiori parte vsq; ad superiorem, & omnes particulæ suæ sunt diuersæ in aqua, vt nō impediatur tinctura quæ est penetratiua & subiunctiua ad retinenda & contingenda omnia corpora metallorum: & ista tinctura semper in eis permanet: & cum hac tinctura viuificantur omnes mortui vt semper viuant, & hoc est fermentum primum elementatum, & est ad Lunam, & hoc est lumen omnium luminum; & est flos & fructus omnium luminum, quod illuminat omnia, & est tinctura vera & viua, rubea & alba, ac oleum tincturarum rectificatiuum. Da ergo ei secundum fermentum fermentatum ab omni elemento elementato æqualiter, quod est aurū, da ei quartam partem, quod tamen priùs calcinatū sit, & in aquam solutum. Hæc est enim aqua elementata æqualiter ab omnib. elementis. Da etiam ei secundum fermentum, cùm secundū dico, assero secundū retinaculū, & in eo est tinctura sulphurea, & dicitur oleum retinaculorū, hoc est, vitriolum viridissimum & purgatissimum, lucidissimum quod versum sit in aquam. Da etiam ei aquam Safferanicam de endacuto factā, vt aquam viridis æris, quæ est venenum Mercurij, & da Mercurio de aqua laborata in suum spiritum, quam extraxisti de corpore suo, & ita mortificasti eum, & ista laborata scilicet aqua argenti viui, ita vt versum sit argentum viuum in aquam, quod impetuosum ignē non fugiat, vt substantiā nō faciat, sed semper per vim maneat, & de vnoquoque istorum da ei tantū quantum ipsum est, & da etiam ei sal armoniacum, qui est spiritus preciosus, & est resolutiuus & coagulatiuus, & versum in aquā, prius tamen sublimatum quinque vel septem vicibus, & sit duplum primi fermenti. Da ergo ei aquā siccam & calidam & iugem cum forti claratione, & subtili imbibitione scilicet guttā ad guttam, & si dares ei minus de istis bibimentis, confunderetur. Et hoc fac ad Solem calidum vel ad cinerem lenti caloris, vel hæc omnia si possunt fieri: & omnes istæ aquæ priùs misceantur per 21. dies in loco mundissimo & calido, & bulliant simul & faciant vnam substantiā. Deinde congeletur in lapidem: & iterum vertatur in

aquam.

aquam. Et inter hæc omnia magnam efficaciam habet Anatron, siue sal nitrum, & sal gemma, & alkali. Postquā ergo congelata sunt versa in aquā imbibātur hæc. Sed cum rubeo quod patitur longam & magnam sitim, donec fiant duplū sui, & atinkar in his habet magnam efficaciam. Et super hæc omnia supernatent vncia vna de hac aqua, & aqua salis armoniaci viui, vt meliùs soluantur particulę fugitiui. Secundū in rubeū colorē, vel Ialneum, vel viridem, aut cœlestinum. Sed viridis color omnibus nitet. mitte compositionem in rotumba, vt soluatur aqua clara à fundo vsq; in superficiem sicut est mel colatum, deinde cōgeletur in loco congelationum in lapidem viridem, quandoq; in rubeum, quandoque Ialneum, quandoque cœlestinum, & iterum soluatur & congeletur bis vel ter, & est duplicatio, triplicatio, quadruplicatio, & sublimatio, & acutior omnibus. Dixerunt Philosophi Regis Persarum: Accipiamus frigidū & humidū, & aquosum mundetur ab omnibus superfluitatibus & à plumbo, & decoctione pura & multa desiccetur ab humido in sole decoctione & humidis pannis: & est pulchrius capitulum. His qui cupiunt scire mirum super omne mirum de humido aquoso frigido & adusto, dixit Kanide, quod in vno solo igne sine aquæ tēperatione factæ sunt omnes distillationes, & sublimationes, & calcinationes, & rubificationes & mortes ipsius Mercurij, & tunc facta est amicitia inter ipsum & ignem, & currit vt oleum in vno ictu: quia oleum est ingressiuum, penetratiuū & aggregatiuum, permixtiuum, coagulatiuum, perseueratiuum (vincit enim omnem rem subtilem & omnem rem solidam penetrat) coniunctiuum, permansiuum, depuratiuum: & dicitur oleum viuum, color viuus & rectificatiuus, & omnes mortuos resurgere facit. Et est fermentū super omne fermentum, & semetipsum imprægnat, & seipsum parit. Vnde omnes qui quęrunt hanc scientiā, scire oportet omnia quomodo est, & quomodo nō est, & quomodo fieri potest: & si fallunt, quomodo emēdare possunt: & post omnia scire oportet ea quę circa opus sunt necessaria, & probationes claras & manifestas. Et hæc est prima omnium probationum, sci-

licet, vt quando iam est finis & terminus secundus, ponatur de ipso aliquantulũ super ferrum candens, si fluat sicut cera, & non faciat fumum, nec strepitum, sed currat per omnia, & tingat laminam ferream, vel æream, vel argenteã & figat se cum illis, & non timeat ignem, nec per ignẽ minuatur, nec à metallis separetur vnquã, tunc perfectum est: & hęc est vera probatio super omnes probationes. Si autem hæc signa non fecerit, reduc ad ignẽ donec ita fuerit: & hæ probationes omnes fieri debent inter primam & secundã solutionem & congelationem. Et post hoc sciendum est de eis quæ coniunguntur cum mortuo, & istæ cõiunctiones & color Saffeanicus ferri euidenti, & color vitrioli, & flos æris, quod est venenũ Mercurij, & calx salis, & aqua Mercurij laborata vt nõ fugiat ab igne, & est aqua viua & permanens, & est spiritus rectificatiuus & sal antiquus armoniacus, & hæc omnia sint quælibet per se soluta in aquam. Et post hæc omnia misce & ad ignem lentum congela, & factum est ita corpus viuum. Et hoc corpus postea resolutum est in aquam, & sic fit commixtio.

Omnes Philosophi Persæ congregati fuerunt in vno loco in montaneis partibus & erat locus secretus odoriferus, & inter illos multi multis modis dixerunt: ex tincturis quæ tingunt metalla, & mutant in Solem altũ & preciosum: & ille modus tincturæ qui est preciosior in superficie omnium tincturarum, hic est qui manifestatus est inter eos per diuinam gratiam, scilicet quòd duæ particulę comprehendant totum opus Alchimiæ, & prima particula sufficit in pondus mollities. Secunda multiplicat primam in alijs mille millibus ponderum in Solem preciosum per gratiam Dei. Hoc autem ita fit, vt cùm artificiosa canna ferrea proijciatur hæc Alchimia super duram aquam & liquidam in igne, & est quædam aqua alba, & alia subalba & mollis, & citò diffunditur ab igne, & currit, & filia est rubea & dura, & oleum tincturarum, de quo nos dicimus sic est, & penetrat omnes istas aquas, subintrando facit vnam amicitiam cum illis, & vnitatem citrinatam, ab igne non separatur nec minuitur in æternum. Præterea reminiscamini quod superiùs dictũ est, scilicet quòd primus ter-

terminus mortificat frigiditatē & humiditatē inter tot, & quòd terminos rubificat, secundus terminus cōplet mortem primi mortui, & augmentat rubedinem, & facit massam scaliginosam, & pineatam sicut fructus pini lucidā, fulgentem vt folia auri: & spargit se, & tingit sicut debet ad citrinitatem. hæc est rectificatio Mercurij quod est oleū fixum subtiliatiuū, quod rectificat omnia metalla corrupta, & ducit ea ad sanitatē, & ad naturam meliorē, & hoc mortuum, ita probatur mortuū: posthæc datur ei fermentū fermentatum æqualiter ab omnibus naturis: de quo dicemus, quod est primū fermentum: id est, secundum à primo, & primū retinaculum. Postea datur secundum à secundo, scilicet retinaculum viridis in ampulla soluti: post hęc flos ęris, quod est venenum & aqua faffranica, & aqua salis armoniaci, & aqua antiqua, quæ aqua est solutiua omniū corporum & omniū spirituum, & est cōgelatiua eorundē. Recordemur siquidem instrumentorum in quibus debent fieri omnes decoctiones operū Alchimiæ, & istius quæ est prima, & est naturalis, quæ demonstrat omnes operationes Alchimiæ, quæ sunt septem, & hæc est illa quæ demonstrat omnes distillationes & sublimationes, & omnes calcinationes & resolutiones & congelationes, & mortificationes secundùm modum artis ignis. In arte quidem Alchimiæ est vna ars, quæ laborat quinq; ignibus. Quorum primus est albus: Secundus ialdus: Tertius viridis: Quartus rubicundus sicut rubinus: Quintus verò complet totum opus athanor septē diebus & noctibus: & ita videtur inspirasse à principio septem dierum donec congeletur in fundo, & videtur quasi nigrum, rubicundum propter plenitudinem illius rubicundi coloris: & ista est firmissima operatio Alchimiæ repugnans contra ignem & contra omnes examinationes, & hoc est opus illius coloris qui extrahitur de phaulet vel endanicū, interius est totus Mercurius, est crusta phaulet: & de isto Mercurio potest fieri perfectū opus Alchimiæ: & dico quòd omnia metalla interi⁹ sunt Sol & Luna secundū omnes qui nouerunt hanc artē, & de hoc phaulet potest fieri Safferanū, qui est color phaulet ad tingendū in Solem.

TRACTATVLVS AVICENNAE.

ISTVM LIBRVM DIVIDAM in octo capitula vel partes.

IN primo capitulo dicam de Mercurio & eius natura, nécnon de sulphure quod in se continet.

In secundo dicam de natura corporum perfectorum, & eorum sulphure.

In tertio dicam de coniunctione corporis & spiritus, & lapidis dissolutionem primam materiam.

In quarto dicam de extractione aquæ ex terra.

In quinto dicam de fundatione seu etiam fusione super terram suam.

In sexto dicam de modo sublimationis terræ.

In septimo dicam de lapidis multiplicatione & fixione.

In octauo & vltimo capitulo dicam de modo proijciendi medicinam, & tingendi quodlibet metallum in Solem & Lunam.

CAPVT I.

ARGENTVM viuum est frigidum & humidum, & Deus ex eo vel cum eo creauit omnia minera: & ipsum est aëreum & ignis fugitiuum, sed dum in igne aliquantulū steterit, facit mira opera aliena.

Et ipsum est solummodo spiritus viuus, & in Mundo non est tale, quale ipsum est, quòd possit talia operari, qualia per ipsum operantur. Et ipsum intrat quodlibet corpus, penetrat, leuat, & excedit. Ipsum est fermentum corporum quibus admiscetur, & tunc erit totum Elixir ad albedinem & rubedinem. Ipsum est aqua perennis, aqua vitæ & lac virginis, fons & lumen de quo bibens non moritur. Cùm viuum fuerit, habet quædam opera; cùm mortuum fuerit, habet alia opera; & cùm solutum fuerit, habet opera maxima.

Ipsum

Ipsum est serpens luxurians, se ipsum imprægnans, in die vno parturiens, suo veneno cuncta interficit, ab igne fugit. Sapientes autem faciunt ipsum spectare ignem, & tunc facit opera & mutationes: quia sicut mutatur mutat, & sicut tingitur tingit, & sicut coagulatur coagulat: igitur inter omnia mineralia argenti viui præferenda est generatio. In omnibus enim mineris inuenitur, & cum omnibus symbolum habet. Est autem ex terrestri & mediocri, & aqueo, vel oleo viuo subtilibus mediocriter, & spiritu multo subtili, ex aqua terrestri ponderositatem habens & motum deorsum, luciditatem, & fluiditatem, & colorem argenteum. Exit enim de terra, & in terram resilit, & nutatim se defendit, & iterum se continuat humido ex caliditate, & spiritu extincto figitur, & omnibus mineralibus cōmiscetur, & cui insidet firmiter adhærebit, vnde & mineraliū mater dicitur. Argentum verò viuum densam manifestè videtur habere substantiam, vt monoceros, propter grauedinem sui ponderis immensi: quoniā aurum præponderat, dum in sui natura fuerit, & est fortissimæ compositionis, & naturæ vniformis: quoniā non separatur ab inuicem: in partes autem nullatenus se diuidi permittit. Quia aut cum tota sua substantia ex igne recedit, aut cum ea in igne permanet.

In eo necessariò est causa perfectionis, quoniam ipsum solum ad perfectionis modum sufficit in vno quoq; gradu, videlicet cum ignitione, propter bonam sui adhærentiam, & fortitudinem suæ mixtionis. Sed cum partes ipsius inspissantur per ignē, vlterius nō permittit se corrumpi, nec per ingressionem furiosæ flammæ vlterius se patitur eleuari: quoniam rarefactionem sui non suffert propter indensitatem & adustionis carentiam, quæ fit per sulphureitatem quam non habet.

Argentum verò viuum in suis operibus manifestè ac perfectissimè ab adustione est saluatiuum, & fusionis effectiuum cùm figitur. Etenim est tinctura rubedinis vberrimæ refectionis, fulgidi splendoris, & non recedit à commixto donec est. Est enim amicabile, & metallum placabile, ac medium cōiungendi tincturas, quoniam cōmiscetur cum ipsis per minima, & in fun-

do naturaliter adhæret eis: quia est de natura ipsorum. Verumtamen Luna commiscetur cum illo faciliùs: quoniam per suam naturam habet ipsum in sua natura participare. Attamen non submergitur in eo aliquod metallorum nisi Sol. Et sic maximum habes secretum, quoniam Mercurius in se recipit quæ sunt suæ naturæ. Aliena verò respuit, eò quòd natura sua plus gaudet cum natura propria quàm extranea. Ex hoc enim manifestum est, maioris esse perfectionis in illis, quæ plus sunt Mercurium continentia, & quæ minoris: minus, quoniam symbolum tenet in natura cum mineralibus. Et dedit DEVS ipsi substantiã, & substantię proprietatem, quam nullo modo in alijs rebus naturarũ contingit possidere: quoniam ipsum solum est quod ignem superat, & ab eo non superatur, sed in eo amicabiliter gaudens quiescit. Ipsum solum cùm sit metallicum, cõtinet totum in se, quo indigemus ad nostrum magisterium. Igitur manifestum est, quòd argentũ viuum continet in se sulphur suum bonum, quo coagulatur aurũ & argentum, secundùm diuersum digestionis modum.

De natura corporum perfectorum: id est, Solis & Lunæ, & eorum sulphure.

CAP. II.

Aurum est corpus perfectissimum, dominus lapidũ, Rex & caput omnium aliorũ, quod nec terra corrumpit, nec res cõburentes comburunt, nec in igne minuitur, sed in eo melioratur: quia in eo humiditate quadã humectatur, nec etiam aqua alteratur. Complexio eius est temperata, & natura directa in caliditate, frigiditate, humiditate & siccitate: nec in eo aliquid superfluũ nec diminutum inuenitur. Est enim creatum ex subtilissima & clarissima argenti viui substantia, & ex substantia pauca sulphuris puri & mundi, rubedinis fixæ, & clarè tingens ipsam substantiam argenti viui.

Aurum tenetur esse corpus & fermentum Elixiris albi & rubei. Neque melioratur, neque perficitur seu completur nisi cum eo, & non alio: quemadmodum pasta non alio quàm suo potest fermentari fermento. Aurum est corpus durans per secula seculorũ manens.

Et ideo

Et ideo Philosophi prætulerunt ipsum, & magnificerunt: dixerunt enim quod aurum sic se habet in corporibus, quemadmodū Sol in stellis. Sol enim in suo lumine & splendore omnia vegetabilia germinat, & omnes fructus perficit. Ideo dicit Hermes: Nunquam fit tinctura vera absq; rubeo lapide.

Aurum primum gradum nobilitatis tenet inter omnia corpora: quia ipsum est temperatissimum propter mixtionem, depurationem sulphuris & Mercurij. Et multum habet de virtute sulphuris, & parum de eius substantia, & econuersò multū habet de substātia Mercurij, & de virtute eius parum. Propter quod ratione Mercurij est ponderosum, & ratione virtutis sulphureæ multum est rubeū. Et propter fortissimam compactionem sulphuris & Mercurij in sua calce, non est ita humidū in tactu & vnctuosum sicut cætera corpora: ideo non facit lineaturas nigras sicut alia metalla, quando protrahitur super pergamentū. Sed si admisceretur sibi argentū aut aliud metallum, tunc faciet lineaturas nigras: quia vnctuositas corporis sibi admixti tendit ad superficiem, & facit ipsum albescere & humescere: & quia partes multū ꝓfundantur ad centrū, ideo est ponderosum magis quam propter argentum viuum suum.

Plumbum verò ponderosum est magis propter suū argentum viuum, quàm propter consolidationem partium sibi debiliter adhærentium, & ideo minus inter omnia corpora est sonorosum.

Aurum verò propter fortem & tenacem cohærentiam partium suarum inter omnia acutioris soni est. Aurum quoque non aduritur ab igne sibi proportionato. Vehementissimus enim ignis cōsumit omnia sub lunari globo existentia. Non aduritur etiā ab his rebus quæ cætera corpora adurunt, sicut à sulphure, & arsenico. Et purgare solent ipsum artifices ad summū splēdorem, per lateres & salem.

Argentum habet de substantia sulphuris multum, & de virtute eius parum, & de substantia Mercurij parum, & de virtute eius multum, ideo est album: quia color sequitur multitudinem virtutis; virtus verò in vapore locata est.

Materia eius vicinior est materiæ auri quàm aliquod aliud metallum, ideo faciliter vertitur in aurum. non indiget alio labore, nisi transmutando colorem, & dando pondus. Litargirium argenti præ omnibus rebus valet ad tincturam albam: quia materia eius propinqua est.

Argentum est corpus perfectum, minus tamẽ quàm aurum, & est minoris ponderis auro, & est de partib. Lunæ: in humido loco corrumpitur, & eius sapor est acidus: in igne minuitur, & sulphuribus comburitur. Auri interiora sunt exteriora argenti, & eius natura est frigida & sicca, & recipit tincturam. Amplius autem aurum est corpus perfectum & masculinum, sine superfluitate aut diminutione, quòd si in terra solummodo liquefactione perficeretur, commixta esset Elixir ad rubeum.

Argentum verò corpus perfectum est fœmineum. Quod si perfecta fusione perficeretur, esset tinctura ad album vel Elixir, quod non est, quia sunt solummodo redacta in natura ad corpora perfecta. Et si ista perfecta cum inperfectis corporibus commiscerentur, nõ ideo inperfecta perfecta existerent: sed potius eorum perfectio cum imperfectis diminueretur. Sed si facta fuerit plusquam perfecta in duplo, vel quadruplo, vel centuplo, vel millecuplo, in tantum perficiuntur imperfecta cum ipsis, quia natura simpliciter semper operatur, & perfectio in eis simplex est inseparabilis, nisi fortè duceretur in fugam cum volatili: quia summa volatilis superat summam fixi corporis. Et cùm corpus perfectum ex argento viuo mundissimo, & ex tali sulphure rubeo habere possumus ad Elixir rubeum, & argentũ similiter ad Elixir album: ideo eligeremus ea ad Elixir nostrum, pro materia nostra, quia hæc duo corpora similiter sunt perfecta, digesta, & decocta qualitate naturali, fortiter, sine aliqua mundatione ingeniosa. Quare vtique cum igne nostro artificiali in ipsis operari valemus. Et quamuis natura aliquid perficit, tamẽ non nisi simpliciter operatur super illud quod habet. Est enim corporibus duplex sulphureitas, quædam

dam est ex argenti viui substantia, in eis inclusa in principio suę mixtionis, quam dicimus superemin̄etem. Alterum verò sulphur extraneum suæ naturæ, quam dicimus correspondentem.

Et est notandum diligentissimè, quod istorum duorum corporum coniunctio est necessaria in hac arte, ad album & ad rubeum. Et sunt duæ rationes, quarum vna est: Cùm aurum sit nobilius inter metalla, & magis compactum, perfectum & fixum, tamen si dissoluatur, & in partes minimas separetur, fit spirituale & euolans, sicut Mercurius. & hoc ratione suæ caliditatis: & tunc habet tincturam sine numero, & ista tinctura vocatur sperma masculinum calidum. Si verò argentum soluatur in aquam tepidam, nihilominus manet fixum sicut prius, & nullam aut paucam habet tincturam: est tamen promptum ad ipsam tincturam recipiendam in temperamento calidi & frigidi: & vocatur sperma fœmineum, frigidum & siccum: est ergo conueniens eorum coniunctio. Est & alia ratio, quia cùm aurum & argentum quodlibet istorum per se est difficilis fusionis & liquefactionis, tamen si coniungantur, faciliter fluūt & liquefiunt, vt sciunt aurifabri, facientes consolidaturas ad aurum. Vnde si in lapide nostro esset solummodo alterum istorum duorum, nunquam per aliquod magisterium de facili flueret medicina, neque tincturam daret. Et si daret tincturam, non tingeret nisi in quantum esset, eò quòd non esset receptaculum tincturæ. Hoc totum non intelligas de Luna vulgari, sed de Luna Philosophica, vnde & Lunaria dicitur. Ergo consulo vt non opereris nisi cum Mercurio, Sole & Luna. Quoniam totum beneficium artis huius in illis tribus consistit.

De coniunctione corporis & spiritus, & lapidis dissolutione in primam materiam.
CAP. III.

Certum est omnem rem esse ex eo in quod resoluitur. Nam gelu conuertitur in aquam calore mediante. Clarum est ergo illud priùs fuisse aquam quàm gla-

ciem. Omnia verò metalla ex Mercurio ſunt generata, ideo ipſa in ipſum reſoluuntur.

Primum ergo regimen lapidis eſt ipſum diſſoluere ſicut groſſum argentum viuum, vt in ſuam primam reducatur materiam: hoc autem totum fit per argentum viuum, eò quòd ipſum habet poſſe Solem & Lunam in eorum naturam & materiam primam redigere. Sed cùm argentum viuum habet in ſe fœculentiam & aduſtionem abſque inflammatione, & aqueitatis ſubſtantiam: neceſſe eſt ergo eius ſuperflua demere, & abſentia adimplere, ſi completam medicinam ex illo volueris facere. Terram autem fœculentam omnino oportet ſublimatione demere, & abſentia adimplere, ne liuidum in proiectione creet colorem, & aqueitatẽ ipſius ſimili modo delere, ne & totam materiam in proiectione faciat fugitiuam.

De cuius proprietate eſt, ſubſtantiam medicinæ ſaluare, non aduri, ſed figere, & ab aduſtione defendere. Ideo contingit ex illo creari Saturnum, Iouem, Venerem, ferrum, &c. quod ex impuritate neceſſe eſt accidere.

Eſt notãdum, quòd duplex eſt materia prima. Quædam eſt propinqua quædam verò remota: Materia propinqua eſt argentum viuum; remota, eſt aqua: quia argentum viuum priùs fuit aqua & poſtea argentum viuum. Verum ergo principium noſtri operis eſt diſſolutio lapidis, quia corpora ſoluta ad naturam ſpiritus ſunt redacta, quia magis fixa. Nam ſolutio corporis eſt cum coagulatione ſpiritus. Patiens ergo ſis, coque, tere, & incera, & non tædeat te hoc multoties reiterare: quia quæ imbibuntur, per aquam mollificantur. Quantò magis teris, tantò magis mollificas, & partes groſſas ſubtilias, donec ſatis exiſtat. Et hæ partes diuiduntur, cùm ſpiritus impaſtantur, & omnia quæ impaſtantur ex toto diſſoluuntur: & impaſtatio fit cum nimia contritione, inceratione, & aſſatione. Nam per cõtritionem, aſſationem & ignem, diuiduntur partes ligatæ & viſcoſæ, quæ ſunt in corporibus. Corpora verò ſoluta & ad naturam ſpiritus redacta, nunquam ſeparantur, ſicut nec aqua permixta aquæ. Quippe natura lætatur cùm

ſponſus

ſponſus & ſponſa copulantur. Quia intẽtio operis noſtri non eſt, niſi quòd eligatur puriſſima Mercurij ſubſtantia ex ipſis corporibus, quoniam Elixir conſtat ſolummodo ex ipſis.

Primus autem modus Solutionis & naturæ eſt putrefacere. Sed tamen multæ ſunt ſpecies putrefactionis & corruptionis. Primum ergo principium naturale eſt materia ſenſitiua materialis, prout ſuperiùs dixi.

Secundum, calor mouens ipſam materiam & putrefactionem. Signa verò putrefactionis eſt color niger, odor fœtidus, & materia in tactu ſubtilis & diſcontinua, ac ſi eſſet primus Mercurius. Quia calor agens in humido primo generat nigredinem, quæ nigredo eſt caput corui, hoc eſt, principium operis.

Item nota, quòd ingreſſio, ſubmerſio, connexio, cõiunctio, complexio, compoſitio & mixtio idem ſignificant in hac arte. Nihil enim ſubmergitur, coniungitur, connectitur, quin & miſceatur. Quia commixtio eſt commiſcibilium per minima: id eſt, per indiuiſibilia ſibi iuncta vnio. Scias etiam firmiter, quòd tota fortitudo huius magiſterij nõ eſt niſi in putrefactione. Si enim putridum non fuerit, ſolui nec fundi poterit: & ſi ſolutum non fuerit, ad nihilum deueniet.

Item ſcias, quòd in vnoquoque opere ſunt tres dimenſiones, ſcilicet latitudo, altitudo & profunditas: & hoc manifeſtè apparet de corpore, quod viſui noſtro ſubiacet. Verbi gratia: Lapis noſter in prima ſui creatione eſt albus, & ita apparet in facie: quare dicimus ipſum frigidum & humidum, quia ita eſt. Vnde ſtudeamus, quare lapis noſter aquaticus, quia frigidus & humidus eſt, naturalis diſpoſitio dicitur corpus manifeſtũ ſeu altum. Latitudo autem eſt iſta diſpoſitio media, per quam itur ad profundam diſpoſitionem. Quę verò media eſt inter profunditatem & altitudinem, tanquam inter contenta, ſeu contraria, eſt impoſſibilis tranſitus per ea, niſi altera qualitas deſtruatur, quoniam frigida & humida eſt eius diſpoſitio alta: deſtruatur ergo altera qualitas, videlicet humiditas per putrefactionem, tũc inſpiſſatur, & eius humiditas conuertitur in ſiccitatem, & ſic fit tranſitus ab alta ad mediam diſpoſitionẽ, quæ

est frigiditas & siccitas: & dicitur latitudo, quia tenet à frigido & humido frigiditatem: à sicco & calido siccitatem: ergo media. Postquam verò per calorem existentem, frigiditas quæ remansit in corpore transmutatur in caliditatem, quæ sunt extranea: contraria est dispositio profunda quia caliditas est occultum corporis, quòd optimè apparet per Aristotelem, &c.

De extractione aquæ ex terra.

CAP. IV.

Postquam materia fuerit putrefacta, ad faciendum corpus & spiritum, quod tamen impossibile est fieri nisi in aëre, hoc est, per sublimationem.

Scias ergo quòd lapis noster diuiditur in duas partes principales, videlicet in partem superiorem quæ ascendit, & in partem inferiorem quæ remanet in fundo fixa. Et tamen istæ duæ partes concordant in virtute.

Et ideo Philosophus dicit: quòd illud quod est inferius, est sicut illud quod est superius. Et ista diuisio est necessaria, ad perpetranda miracula rei vnius, scilicet lapidis, quæ pars inferior est terra, quæ dicitur nutrix & fermentum: & pars superior est anima, quæ totum lapidem viuificat, & reuiuiscere facit.

Vnde facta separatione celebrata, coniunctione lapidis multa miracula perpetrantur. Est notandum, quãuis apud aliquos lapis noster nõ diuidatur in quatuor partes, videlicet in quatuor elementa in prima operatione, sicut superiùs dictum est: quatuor partes principales, videlicet vna quæ ascendit superiùs non fixa: alia quæ remanet inferiùs, quæ dicitur fixa: & terra vel fermentum, quæ totum lapidem nutrit & fermentat, vt dictum est. De illa verò parte non fixa, oportet habere in bona quantitate, & dare lapidi, qui est mundissimus, absque sorde totus, donec totum lapidem virtute spiritus non fixi superiùs differat sublimando. Et hoc est quod dicit Philosophus: Ascendit de terra in cœlum. Postea ipsum lapidem sic exaltatum oportet reiterare super marmor, cum elemento ab ipso lapide in prima operatione extracto. Elementum illud dicitur aqua lapidis. Et debet toties assari, donec subtilitate lapis iterato descen-

to descendat in terram, & sic recipit superiorem vim sublimando & inferiorem descendendo, vt corporeum fiat spirituale sublimando, & cùm est spirituale, fiat iterato corporeum descendendo. Et sic habes gloriam claritatis huius Mundi, & fugit à te omnis obscuritas & omnis inopia & ægritudo: quia sic compositus, curat omnem ægritudinem. Et hic lapis totius fortitudinis, quia nulla est comparatio huius lapidis ad alias fortitudines. Nam vincit visibiliter, omnem rem solidam perforabit, penetrabit & deuincendo conuertit.

Philosophi dixerunt, quòd sola aqua per seipsam omnia facit, omnia soluit, omnia congelat, omnia diruit sine alicuius adminiculo. In ipsa solent apparere colores amœni. Permutatio corporis in aquam est tinctura cuiuslibet corporis. Insuper est differentia inter tincturam aquæ & tincturam olei. Nam tinctura aquæ abluit & mundat, & tinctura olei tingit & colorat.

De fundatione seu etiam fusione super terram suam. CAP. V.

Funde igitur aquam super terram suam, & permisce conterendo, statim paulatim imbibendo, hebdomadatim decoquendo, & postea leniter calcinando, quousque terra bibat de sua aqua quintam sui partem. Scias quòd terram oportet nutriri, primò modicè aqua sua, & postea maiori, sicut est videre de infantis educatione. Idcirco multoties contere terram, & paulatim imbibe eam de octo in octo diebus: decoque, & postea mediocriter calcina in igne, ne tædeat te opus multoties reiterare: quia terra fructum non gerit absque frequenti irrigatione. Vnde cùm aridum fit, vt multum sitiens bibit suum humidum & aqueum: & trituratio non est bona, donec terra & aqua fiat vnum & idem corpus. Ergo non suspendas manum tuam à trituratione & assatione, donec terra sit sicca & alba, quę albedo generatur ex tali frequenti & sicca trituratione & assatione. Caueas tamen ne imbibas terram nisi paulatim, & cum longa contritione post siccationem terrę. Vnde in hoc est pondus vbique notandum, ne scilicet nimia siccitas vel superflua humiditas opus corrumpant. Et

in tantum decoque assando, quantum dissolutio exposcit imbibendo.

Nota: Omni vice post calcinationem terræ superfunde aquam terræ temperatæ, videlicet non multum nec parum. Quia si multum, fit pelagus cõturbationis: Si parum, comburetur in fauillam, quia suauiter & non festinanter, de octo in octo diebus, terram irrigando, decoquendo & calcinando, donec biberit aquam suã. Continua igitur opus multis vicibus, quia nisi per longum non videbis tincturam, neque perfectè perficies, donec opus sit perfectum.

Studeas ergo cùm in opere fueris omnia signa quæ in qualibet decoctione apparent, in mente recordare, & eorum causas inuestigare. Tres quippe sunt colores principales, niger, albus & citrinus. Cùm ergo egreditur nigra, perfecta est, sed nondum completa.

Qualibet ergo vice vigora ignem in calcinatione, quousque terra egrediatur alba ex ignis fortitudine. Nam sicut calor agens in humido generat nigredinem, ita agens in sicco generat albedinem. Idcirco cùm terra nõ fuerit alba, tere eam cum aqua sua, & iterato eam calcina, quia azoth & ignis terram abluunt, & obscuritatem eius penitus ab eo eripiunt. Nam præparatio est cum aqua semper, & qualis sit aptitudo aquæ, talis & erit limpitudo terræ. Et quantò magis fuerit ablutio, tantò magis erit & alba terra.

Vnde quidam Philosophus ait: Cùm inueneris ipsum nigrum, scias hoc initium operis esse. Post verò putrefactionem rubescit non rubedine vera: etiam citrinescit: De quo quidam Philosophorum ait:

Sæpius rubescit, & sæpius citrinescit, sæpius liquescit, & sæpius etiam coagulatur ante verã albedinem. Vnde alius dicit:

Seipsum dissoluit, seipsum coagulat, seipsum rubore decorat. Ante albedinem etiam fit viridis. Apparet etiam ante albedinẽ color pauonis. Vnde quidã sic ait:

Scias quòd omnes colores Mundi qui excogitari possunt, apparent ante albedinem, & deinde albedo sequitur vera. Quidam ait:

Vtilitas eius expectanda est. Igitur tam diu decoquatur, do-

tur, donec purus appareat veluti oculi piscium eluce-scunt, & tunc scias quòd noster lapis in rectitudine est coagulatus. Alius Philosophus ait:

Cùm albedinem inueneris supereminentem in omnibus, ratus esto, quòd in illa albedine rubedo est occulta, & tunc non oportet illa extrahere, verumtamen decoquere donec totaliter rubedo fiat. Sed tamen inter veram rubedinem & veram albedinem citrinum crisci coloris. De quo sic dicitur.

Calore ignis augmentato peruenitur ad citrinum. Et alius: Cinerem ne vilipendas, quia Deus reddet ei liquefactionem, & tunc vltimo Rex diademate rubeo diuino nutu coronatur. Oportet te ergo hoc magisteriũ tentare. Nam compositio non erit sine matrimonio, & putrefactione. Et matrimonium est commiscere subtile cum spisso, & putrefacere, terere & assare, rigare quousq; cõmisceatur insimul vt fiat vnum, & non sit diuersitas sicut aqua mixta aquæ. Tunc conabitur spissum subtile retinere, & conabitur anima pugnare cum igne & pati ipsum, & conabitur spiritus submergi, & cum corporibus fundi.

Scias autem, cùm corpus miscueris cum humiditate, & ipsi aduenerit ignis caliditas, vertitur humiditas super corpus, & soluit ipsum, & tunc non potest spiritus ab eo exire, quia imbibit se in igne, & spiritus aliàs sunt fugabiles, quousque commisceantur cum corpore, tunc conatur pugnare cum igne & eius flamma, attamen non conueniunt istæ partes nisi cum bona temperatione, continuatione & longo labore. Antiqui verò Philosophi lapidi nostro imposuerunt multa nomina, vt amalgama, vitriolum, sanguinem propter colorem rubeum, alijsq; nominibus infinitis. vocauerunt ipsum ferreum, propter impossibilem fusionem. Nam istud corpus cùm priuatur humiditate, necesse est corpus siccum non fluere, quòd priùs per humiditatem fluebat, & erat volatile. Nam necessariò corpora figũtur per priuationem humiditatis, quæ à Philosophis dicitur calcinatio, & rei putrefactio seu puluerisatio ab humiditate partes consolidatas, & per calcinationem spiritus iam figũtur, & fit molle durum, & volatile fixum, & sic mutatur de natura in naturam.

Turba dicit: Fiat mutatio complexionum, videlicet à frigida & humida in calidam & siccam, seu à flegmatica in colericam secundùm medicos. Calore Solis & leui decoctione coagulantur spiritus. Intenso verò & nimio calore destruitur opus, vt ait Bonellus. Quoniam si incenderis ignem fortem ante incrementum rubei, fit quod nihil nobis prodest. Nam omnes Philosophi & veri, ignem leuem asserunt fieri, & testantur propter rationes ante dictas. Inquiunt enim, quòd nos oportet suauiter regere ignem, donec sulphur nostrum fiat incremabile. Vnde de semine: Semina non oportet metere, donec tempus messis aduenerit. Philosophi hunc lapidem nostrum vocauerunt Salamandram, quia sicut Salamandra solo igne nutritur & viuit: id est, perficitur, ita & noster lapis.

De modo sublimationis terræ.
CAP. VI.

Quidam magnus Philosophus, inquit: In fecibus est quod quæris. Recipiantur ergo feces, cùm de alembico extrahuntur, & terantur fortiter, & imbibantur cum aqua sua, & in lento igne vel Sole exsiccentur, & hoc multoties fiat. Nam ex tali præparatione habilitatur fumus ille ad sublimandum. Vnde dicit Geber: Ex multiplici ergo reiteratione imbibitionis & assationis, maior pars eius aqueitatis deletur. Residuum verò per sublimationem.

Accipiantur ergo feces prædictæ, & aptentur ad sublimandum, administrando eis primò ignem lentum proportionabiliter maiorem, quousq; fumus ille mundus & albus ascendat, & si primò non fiat, reiteretur toties super easdem feces imbibitio, donec ita fiant, & vltimò sine fecibus quæ adhærent, tunc vna pars fixa contingit ex illis. Secundum verò eius diuersam operationem, diuersitas medicinæ creatur, aliquando Saturnus, aut Iupiter, &c.

Nullus autem debet sublimare terram ad opera sophistica, sed solummodo ad Elixir nostrum. Et non misceas illud quod remanet deorsum, cum illo, quod ascendit sursum, sed pone vnumquodque ad partem: quoniam

quoniam illud quod in fundo remanet, reiterabis ad sublimandum per Mercurium incorruptum, donec totum aſcendat. Et conſidera bene quod nunquam debes procedere ad fuſionem modo prędicto, videlicet ad lapidem Philoſophicum, niſi ipſum priùs ſublimes, cùm non fiat vnio corporis & ſpiritus, niſi per ſublimationem.

Primò eſt materia ſublimanda, eſt & figenda: cùm præceſſerit vnio conueniens, fixio ſequatur. Fixam autem materiam non facias volatilem, & materiæ fixæ partem vnam, & Mercurij præparati partes duas ſimul bene incorpora, poſtea ſublima, ſublimatum collige, & ſemper illud quod in fundo remanet iterato, cum nouo Mercurio contere, per modum prædictum, quouſque totum fuerit ſublimatum. Nam ſecundùm Philoſophum, vis ſulphuris albi non vrentis congelat Mercurium. Et illud eſt res optima noſtri magiſterij, per quam fit elixir ad argẽtum. Et ſi fuerit ſulphur optimum cum rubore clarum, & fuerit in eo vis argenteitatis ſulphuris non vrentis, erit res ex qua fit elixir ad aurum. Et vt tradunt Philoſophi, fiat primò ſulphur ad album ad argentum, & poſtea ad rubeum ad aurum: quia non fit aurum, niſi priùs fuerit argentum. Quippe nulla res poteſt venire à primo ad tertium, niſi per ſecundum, quia non eſt tranſitus ab extremo ad extremum, niſi per medium. Ergo non poteſt fieri ex nigro perfectè citrinum, niſi priùs fuerit album, eò quòd citrinum ex minimo rubeo & albo puriſſimo eſt compoſitum. Nec poteſt fieri de citrino album, niſi priùs fuerit nigrum.

Sic aurum non poteſt fieri argentum, niſi priùs fuerit corruptum & nigrum. Quia melius non poteſt fieri deterius, niſi per corruptionem ſui: quoniam corruptio vnius eſt generatio alterius. Idcirco qui vult aurum conuertere in argentum, ſic agat per corruptionem, ac argentum in aurum: quia ſulphur eorum non vrens, per maiorem ignis digeſtionem poteſt fieri ſulphur rubeum, quia citrinatio nihil aliud eſt quàm completa digeſtio. Nigredo nil quàm ablutio. Calor namq; agẽs in humido, primò efficit nigredinem. Et calor in ſicco cauſat albedinem, nec non in albo citrinitatem & ni-

miam rubedinem. Fit enim sulphur album & rubeum ex vna metallorum materia, ad plenum depurata, modò tamen diuersitate decocta & digesta. Idcirco in argento viuo est sulphur album, sicut in auro sulphur rubeum. Et omnino non est sulphur tale super terram, nec album, nec rubeum, nisi quod in istis corporibus existit. Et ideo præparanda sunt corpora subtiliter, vt sulphur eorum, & argentum viuum ex ipsis habere possimus, ex quo aurum & argentum efficiebatur subtus terram. Quia nisi aurum & argentum viderem, dicerem proculdubiò Alchimiam non esse veram. Ipsa enim sunt corpora lucentia, quibus insunt radij tingentes, qui tingunt cætera corpora in albedinem & rubedinem, secundùm quod fuerint præparata. Alembicus verò & cucurbita debent coniungi, ita quòd Mercurius non possit exire, quia non sublimatur nisi virtute aëris: & ideo si locum apertum inuenerit, euolat in fumo, & perit magisterium. Quoniam totius operis intentio non est aliud, nisi vt sumatur lapis in capitulo notus. Scias quòd hic est lapis quem sciunt Philosophi, qui habet virtutes super omnes virtutes lapidum, quem pone in vase Philosophico, ad sublimandum, & cum eo sublimetur lapis, donec in vltima sublimatione purificetur.

Et iste est primus ordo, quæ prima operatio appellatur, quæ fit vt purissima & subtilissima substantia eliciatur.

Secunda est solutio, vt materia soluatur in aquam.

Tertia putrefactio, quoniam Morienes dicit: Nunquam fuit aliquid animatum, ad natiuitatem adductum, nec aliquid crescens, nisi per putrefactionem & mutationem: ita oportet fieri putrefactionem, quià corruptio vnius est alterius generatio.

Quarta est ablutio: oportet enim quòd illa res putrefacta & sordida abluatur, & mundetur à corrumpente impuritate. Et bene dixerunt: quia quàm diu manet aqua super terram, tantò magis terra abluitur, & ceratur, ita quod ablutio & ceratio idem sunt.

Quinta est coagulatio: oportet enim quòd aqua suauiter coquendo in Sole nostro in terram mutetur,

& per-

& perfectè coaguletur & desiccetur, & in puluerem vertatur.

Sexta est calcinatio: Vnde scias, quòd res calcinata est magis apta, quàm non calcinata, & est simpliciter fixio. Vnde fuerunt multi Philosophi, qui calcinationem dixerunt fixionem, & bene dixerunt: quia omnes isti modi sunt in sublimatione. Pro certo enim si quis perfectè sublimat, hic totum opus perpetrat.

Et scias quod hoc totum perficitur in vno furno, & in vno vase. Et has septem dispositiones quilibet intelligens potest perficere. Igitur non sis negligens in sublimatione. Qualis enim fuerit mundatio, talis erit & perfectio.

Modò volo tibi narrare quid sit Sublimatio.

Sublimatio est eleuatio partium subtilissimarum à partibus fixis. Partes non fixæ eleuantur per fumum: id est, per ventum: quia sicut diximus, oportet custodire ne fugiant, imò cum partibus fixis fixantur, & remanent, & velociorem fusionem præstant. Intelligas veram sublimationem esse quando facimus separationem partium, quæ superiùs eleuantur ab ijs, quæ inferiùs remanent: Imò volumus quòd simul suo proprio conueniant, quia in lapide nostro priùs primam purificationem quæ per solutionem perficitur, non inuenimus aliquod diminutum vel superfluum.

Propter hoc dixit Geber: Cum eo sublimetur lapis, donec vltimò deueniat in sublimationis puritatem. Dixit enim cum eo: hoc est, sine alio adiuncto, vel alia extranea re, propter hoc decepti sunt omnes laborantes, qui sublimant cum fecibus & nesciunt quid faciũt: vel quis sit lapis Philosophicus, & nihil proficiunt: quia sublimationem Philosophicam ignorant.

Geber dicit: Est enim lapis Philosophorum vna medicina, in qua totum magisterium consistit, cui non admiscetur extraneum, neque diminuitur, nisi quod superfluum est in operatione amoueatur, & est prima purificatio, quæ per sublimationem perficitur. Iam sufficienter demonstraui, quando velis facere nostram sub-

limationem, quod in nostro lapide nil addas vel diminuas, imò totam substantiam in vase rato ponas, prout diximus in prima dispositione, firmiter claudendo: & pone ipsum in furnum, & coapta cum cineribus subtus & inferius, ita quòd duæ partes vasis sint discoopertæ tam diu quousque materia dissoluatur, & postea administra ignem lentum, donec maior pars in puluerem vertatur, quod fit in 30. diebus: & quando factæ sunt operationes quas diximus, facta est sublimatio, solutio, distillatio, descensio, putrefactio, ablutio, ceratio, coagulatio, vel fixio. Et scias quòd Philosophi posuerunt multa talia & diuersa nomina operationum & laborum, quæ tamen in rei veritate non sunt nisi vnum & idem, & vnica operatione omnia simul & semel, & eodem tempore & labore perpetrantur: & hoc ideo fecerunt vt esset indignis scientia obscura. Item Philosophus dicit: Vt enim terra cum aqua imbuitur & teritur, & per temperatum nostri Solis calorem desiccatur, & in terram vertitur tota materia, qui saltem perfectè scit facere nostram operationem. Vnde dixit Hermes pater Philosophorum: Vis eius integra est si versa fuerit in terram: id est, aqua vertatur in terram.

De multiplicatione & fixione lapidis.
CAP. VII.

Sequitur de copulatione pulueris, vt fructum ferant, & fructus eorum in æternum permaneat, & docebo pulueres sublimatos figere, vt igne permanere possint, & corporibus adunari & commisceri.

Est autem fixio rei fugientis conueniens ad ignem aptatio. Causa verò eius inuentionis est, vt omnis tinctura omnisq; alteratio præparetur, & in alteram mutetur naturam. Figitur autem sic: Recipe illud quod est sublimatum, & diuide illud per cucurbitas seu vrinalia, prout quantitas materiæ requirit, & signum fixionis eius est, quando materia non plus ascendit in alembicū. Vel poteris ignem vigorare excellenter, & tunc statim apparet. Vel pone de corpore super laminam ferream, si manet fixum, non reitera.

Deinde recipe vrinalia prædicta æqualiter, & ponendo

nendo super furnum reuerberationis & administra primò ignem lentum cinericum, per plures dies, donec per talem ignem non videris plus ascendere, tunc modicè fortifica ignem, quem continua per sex aut decem horas, & cùm nihil videris ascendere seu eleuari, circumdabis igne fortissimo, quem continua, donec materia sit fixa.

Et est sciendum, quòd spiritus & anima non vniuntur vero modo nisi calore: quia tunc omnes colores qui in Mundo excogitari possunt, apparent, & tunc firmatur & perficitur opus in vno colore, scilicet albedine, & ibi conueniunt omnes colores. Dealbatio enim est operis initium, & totius corporis firmamētum. Nec deinde in diuersos colores variatur, præterquam in rubeum, in quo est vlterius finis.

Citrinatio verò est, quæ fit inter album & rubeum, & non dicitur color perfectus. In decoctione verò post albedinem non poteris errare. Nam ignis regimen paulatim augmentatur: post albedinem ad citrinitatem peruenitur, & deinde ad rubedinem vt prædixi. Et scitote quòd argentum viuum est ignis, corpora comburens, mortificans, & constringens vno regimine. Et quantò magis teruntur corpora & miscentur, tantò magis habilitantur & attenuantur. Alius Philosophus dicit: quòd ignis incensus superabundans facit exhalare humidum, sed frigidum ignis facit perire opus.

Nota, regimen ignis sic secundùm naturam & exemplo quatuor temporum regatur. In primo tempore, scilicet Hyeme, terra concipit. In secundo scilicet Vere, producit herbas & flores. In tertio scilicet Aestate, maturantur fructus. In Autumno verò: id est, quarto tempore colliguntur fructus. Vnde in opere nostro à simili in prima operatione Mercurius mortificatur, & totum opus vertitur in puluerem, & terra concipit vt in aliam vertatur naturam, vnde in ista decoctione fit nigra. In secunda ascendit naturam suam dealbando. In tertia iam fructus apparent: quia tunc apparet rubedo, quæ est in fine operis. In quarta maturantur fructus, & ex eis colliguntur. Hæc de fixatione sufficiunt.

De modo proijciendi medicinam, & tingendi quodlibet metallum in Solem & Lunam. CAP. VIII.

De promisso finem compleui huc vsque, magisterium magnum, ad Elixir excellentissimum album & rubeum faciendum. Hic finaliter dicam de modo proijciendi, qui est complementum operis, & lætitia desiderata & expectata. Album verò Elixir dealbat vsque ad infinitum, & quodcunque metallum deducit ad albedinem perfectam. Sed sciendum est, quòd vnum metallum leuius altero ad Elixir deducitur. Propinqua enim perfectius quàm remota. Et cùm inuenimus metallum perfectum & multum propinquum, & vitium imperfectionis excusatur in ipso propinquo per multum remota: quæ verò metalla multum remota seu propinqua sunt, in multis libris satis claret.

Et quia Elixir album vel rubeum multum spirituale sit, vltra naturam tamen operatur, non est mirum quod illud commiscibile est corporis, super quo proijcitur, solummodo liquefacit illud.

Graue etiam est super mille millia proijcere, & illa in continenti penetrare. Quare vobis vnum secretum magnum tradam. Commiscenda est vna pars cum mille partibus corporis vicinioris, & hoc totum claude in vaso firmiter & apto: & ponendum est illud in furnum fusionis per tres dies, donec inseparabiliter fuerit totum coniunctum.

Et illud est opus trium dierum. tunc ad infinitū proijcienda est vna pars illius corporis coniuncti super mille partes cuiuscunque corporis. Propinquiora tamen sunt viciniora semper. Et illud est opus vnius diei seu horæ vel minutæ.

Est & alius modus proijciendi. Recipe partes centum Mercurij cum sale & aceto abluti, & pone in crucibulo super ignem: cùm autem fumare incipit, proijce partem vnam super has centum partes Mercurij & fit totum medicina. Deinde pone partem vnam istius medicinæ super alias partes centum Mercurij, ad ignem feruentem:

uentem: & est adhuc medicina, & sic consequenter. In vltima proiectione transmutat vna pars medicinæ vltimò congelatæ, centum partes Mercurij in verum aurum vel argentum, secundùm quod Elixir præparatum fuerit. Item alius modus proijciendi: Pone partem vnam medicinæ prædictæ super sexaginta partes Mercurij abluti, & pone in vas vitreum, & claude vas optimè ne respiret, & pone ad cineres calidos per tres dies, & si tua medicina retinuerit Mercurium, scias medicinam tuam esse perfectam: tunc omnes istæ sexaginta partes sunt medicina quemadmodum prima. Et per istum modum poteris probare excellentiam Elixiris, quod semper sic est augmentandum. Aliquando vna pars medicinæ conuertit 50. vel 100. vel 200. vel etiam 1000. vel vsque ad infinitum partes. Et semper illud totum est medicina quod de Mercurio retinetur, & perfectè coagulatur. Modus autem operis est iste, vt proijcias partem vnam medicinæ prædictæ super partes 100. auri fusi, & facit ipsum frangibile, & totum erit medicina, cuius vna pars proiecta super 100. cuiuslibet metalli fusi conuertit ipsum in aurum optimum. Et si proieceris super Lunam, simili modo conuertit omnia corpora in Lunam. per eundem modum poteris conuertere Solem in Lunam, in Venerem, Saturnum, Iouem & Martem.

Si autem medicina vel Elixir prædictum non haberet ingressum. Recipe de lapide in prima operatione extracto, & Mercurij prædicti ana, & simul misce & incorpora, in lapide terendo, & deinde balneo distillando, vt melius coniungatur, postea desicca. Et si vis poteris recipere aquam per alembicum, & hoc toties reiterare imbibendo, incorporando, desiccando, quousq; prædicta medicina cum prædicto Mercurio præparato incorporetur: quo facto pone totum in vrinale habens fundum rotundum, & supposito cooperatorio reuerberationis, dabis ignem candelæ & cineris per gradus suos, vt suprà monstratum est. Et quãdo tibi videbitur, adde paulatim de Mercurio prædicto, quousque materia prædicta figatur, & efficiatur fusibilis plus quã cera. Et sic habebis Elixir, seu lapidem verum Philosophorum completum, qui conuertit Mercurium, & omne

corpus imperfectum in Solem & Lunam, quo melior haberi non potest.

Epilogatio totius.

Dico ergo totius Operis summa non est aliud, nisi vt sumatur lapis in capitulis librorum notus, & cùm operis instantia assiduetur super ipsum opus sublimationis primi gradus, vt à corrumpente mundetur impuritate. Deinde cum ipso soluto subtilietur ipsius addimentum album vel rubeum, donec in vltimo sublimationis modo volatile fiat.

Adhuc verò cum fixionis modis figatur, donec in ignis asperitate totum quiescat. Deinde verò fixam partem cum non fixa parte reseruata per modum solutionis & sublimationis volatilem facias, & volatile fixum, & fixum solutum: ac iterato volatile, & volatile fixum, quousque fluat, & alteret in complemento solifico & lunifico certo. Et hoc modo operatur arcanum preciosissimum super omne Mundi precium preciosum, omniumque Philosophorum thesaurus incomparabilis.

INCIPIT SEMITA SEMITÆ.

Et est tractatulus breuis & compendiosus simul, & vtilis intelligenti, in quo principaliter pro parte prodit lapidem vegetabilem ab alijs penitus absconditum subtiliter intuenti.

Reverende pater, pias aures inclina, & intellige quod Mercurius est sperma omnium metallorum decoctum, & imperfectum in ventre terræ calore sulphureo, & secundùm varietatem sulphuream ipsius, metalla in terra generantur diuersa. Et sic ipsorum primordialis materia

materia eſt vna, & naturaliter ſola actione maiori vel minori, adurente vel non adurente diuerſimodè operatur, & in hoc omnes Philoſophi concordant. Et hoc demonſtrabo taliter: Quia certum eſt, quòd omnis res de eo & ex eo eſt in quod reſoluitur, & eſt verum exemplum & conſimile. Si glacies commutatur in aquã mediante calore, ergo, prius fuit aqua: ſed omnia metalla conuertuntur in Mercurium, ergo iſte Mercurius eſt prima materia eorum. Modum autem conuertendi infrà docebo. Illo habito, ſoluitur opinio eorum, qui dicunt ſpecies metallorum conuerti non poſſe: & hoc verum eſt, vt ipſi dicunt, niſi in materiam primam reducantur. Reductio autem ipſorum eſt facilis in primam materiam, vt oſtendam: & tranſmutatio eſt facilis & poſſibilis. Nam omne creſcens vel naſcens multiplicatur in ſua ſpecie, vt homines, arbores, grana & huiuſmodi. Nam ex vno grano mille generantur. Ergo poſſibile eſt augeri res vſq; in infinitum. Ex prædictis apparet ſubtiliter intuenti, Philoſophos in ſuis libris dixiſſe obſcura, ſed vera. Dixerunt enim quòd lapis noſter eſt ex corpore & anima & ſpiritu, & verum dicunt. Nam corpus imperfectum comparauerunt corpori, propter hoc quod eſt infirmum, & aquam ſpiritum dixerunt, & verè ſpiritus eſt: quia corpori imperfecto & per ſe mortuo vitam tribuit, quam prius non habebat, & in meliorem formam producit. Fermentum animam dixerunt, quod ſicut infrà dicetur corpori imperfecto ſimiliter vitam tribuit, & in ſui naturam eleuat & conuertit. Philoſophus dicit: Conuerte naturas, & quod quæris inuenies; & hoc eſt verum: Nam in noſtro magiſterio primò facimus de groſſo gracile: id eſt, de corpore ſpiritum, & poſtmodum de humido ſiccum: id eſt, de aqua terram & ſic naturas conuertimus, & facimus ſuperius inferius, quod fit quando ſpiritus efficitur corpus, & econuersò corpus fit ſpiritus. Item lapis noſter, vt dicunt Philoſophi, fit ex vna re, & in vno vaſe, & verũ dicunt. Nam totum magiſterium fit cum aqua noſtra, & ex ea. Nam ipſa corpora ſoluit, vt dictum eſt, non tamen ea ſolutione prout credunt ignari, ſcilicet quòd conuertatur in aquam nubis. Et ipſa eadem calcinat, &

in terrã reducit. Ipsa eadẽ corpora in cinerem transformat, & ea incinerat, & dealbat, & mundificat iuxta verbum Morienis, qui ait: Quod azoth & ignis Latonem mundificant: id est, abluunt, & eius obscuritatem penitus ab eo eripiunt. Laton enim est corpus immundum, azoth argentum viuum. Et corpora diuersa coniungit, præparata modo prædicto, coniunctione tali, quod nec ignis nec actus potest ea separare ab igneitatis cõbustione: & eorum vnum irruendo in aliud mutatio subtiliat corpora, non subtiliatione vulgari, vt idiotę siue inexperti credentes, sic quòd sublimare sit superiùs ascendere. Et ideo accipiũt corpora calcinata, & admiscent spiritibus sublimatis, scilicet Mercurio, arsenico & sulphure, &c. & faciunt per ignem fortem sublimare: id est, corpora ascendere cum spiritibus, & dicũt quòd corpora tunc sunt sublimata. Et sunt delusi: quia adhuc inueniunt corpora immunda cũ spiritibus plus quàm fuissent priùs. Ideo nostrum sublimare non est sursum ascendere: sed sublimare Philosophorum est de re vilissima & corrupta (à terra) alteram facere magis puram: cùm dicimus, ille est sublimatus in Episcopum: id est, in digniori statu exaltatus seu positus. Sic etiam dicimus corpora in aliam: id est, meliorem naturam conuersam, seu exaltatam: vnde sublimare idem est quod subtiliare, quod totum facit aqua nostra. Et sic intelligenda est sublimatio Philosophica, in qua multi sunt decepti. Aqua etiam nostra mortificat, illuminat, mundificat, & viuificat, & apparere facit colores nigros primò in mortificatione corporis, dum in terram conuertitur, & postmodum apparent multi colores, & varij ante dealbationem, quorum omnium finis albedo. In cõmixtione verò aquæ & corporis fermenti: id est, præparatione corporis infiniti colores apparent. Et sic apparet quod nostrum magisterium est ex vno, & cum vno fit, & est ex quatuor, & ex tribus vnum.

Vnde scias, pater, quòd Philosophi multiplicauerunt nomina mixti lapidis, & hoc vt absconderent eum. Et dixerunt lapidem mixtum corporeum & spirituałẽ, & non sunt mentiti, prout sapiens intelligere potest. Nam ibi est corpus & spiritus, & corpus tantum est spiritua-

ritua-

rituale in solutione, & spiritus factus est, & corporale est in coniunctione spiritus cum corpore. ¦Et fermentũ quidam vocant, quidam vocant ipsum æs.

Morienes dicit: Quia sciẽtia nostri ingenij: id est, magisterij assimilatur ordini in creatione hominis. Nam primò fit coitus, secũdò cõceptio, tertiò impraegnatio, quartũ est ortus, quintũ est nutrimentum vel nutritio.

Hæc verba faciam te intelligere: quoniam sperma nostrum quod est argentum viuum, cum terræ coniungitur, scilicet corpori imperfecto quæ terra mater dicitur: quia terra est mater omnium elementorũ: tunc coitus dicitur. Cumque terra aliquantulum secum retinet argentum viuum, tunc dicitur conceptio, & cùm masculus agit in fœminã: id est, argentũ viuum in terram. Et hoc est quod Philosophi dixerunt, quòd magisterium nostrũ nõ est nisi masculus & fœmina, & ipsorum coniunctio. Adueniente ergo aqua: id est, argento viuo in terra crescit & augmentatur: quia terra dealbatur, & tunc impraegnatio vocatur. Deinde fermentum coagulatur: id est, coniungitur cum corpore imperfecto præparato, vt dictum est, quousque fiat vnum colore & aspectu, & tunc dicitur ortus: quia tunc natus est lapis noster qui vocatur Rex à Philosophis, vt dicitur in Turba Philosophorum: Honorate regem nostrum ab igne venientem, diademate aureo coronatum, & inclinate ei vsque ad perfectam perfectionis ætatem: scilicet ipsum alimentando quousque ad perfectam perueniat ætatem, cuius pater est Sol, mater verò Luna, Luna pro corpore imperfecto accipiatur, Sol verò pro corpore perfecto.

Quintò & vltimò sequitur alimentum, quia quantò magis nutritur, tantò magis augmentatur. Nutritur autem lacte suo: id est, spermate, ex quo fuit ab initio. Imbibitur autem argentum viuũ, sæpe & sæpius, quousq; duas partes bibat vel quod sufficiat.

Sequitur nunc practica.

Descendamus nunc ad practicam sicut priùs dixi. Debent autem corpora ad primam materiam deduci, adhoc, vt fiat transmutatio.

Et vltimò ostendam tibi præmissorum rationẽ: Rogo ergo te, fili, vt practicam meam non vilipendas, quia in ea latet totum magisterium nostrum, sicut fide occulta vidi. Accipe precij libram vnam, & sit limatura munda, & misce cum quatuor libris aquæ nostrę mundatæ, terendo, & incorporando cum sale modico & aceto, quousq; totum fiat amalgama. Precio autẽ optimè amalgamato pone ipsum in multam quantitatem aquæ vitæ: id est, Mercurij: & pone totum in vrinali supra ignem cineris nostri: id est, purgati cineris: & fac interius lentissimum ignem per diem naturalem, tunc permitte infrigidari. & quando inuenies infrigidatum, cola aquam trans cum omnibus quæ in ea sunt per pannum lineum, donec pertranseat per pannum illud, quod de corpore fuerit resolutum: pars verò quę non poterit exire, ponatur ad partem.

Deinde recipe illud quod remansit in panno, & iterum cum noua aqua benedicta reponas ad ignem cum vase prædicto per diem naturalem, postea cola vt priùs. Et sic toties reitera, donec totum corpus in aquam cõuertatur: id est, in primam materiam, quæ est aqua nostra. Quo facto, totam illam aquam pone in vasę vitreo, & decoque super ignem lentum, quousque videas in superficie eius nigredinem apparere: quam remoue subtiliter quotidie colligendo, donec totum corpus soluatur in terram meram, & toties quoties melius potes, & iterum coquendo & nigredinem tollendo quousq; nil appareat nigredinis, & aqua: id est, argentum viuum appareat clara, tunc habes aquam & terram.

Deinde accipe totam terram istam: id est, nigredinẽ quam collegisti, & pone ipsam in vase vitreo, & superfunde de aqua prædicta benedicta, donec nihil emineat, & natet super eam, & coque eã tamdiu leui igne per decem dies, tere, & iterum impone aquam, & coque: sic deinceps: id est, terram sic coagulatam & cum aqua inspissatam sine appositione alterius aquæ decoquens forti igne, vt suprà, quousque terra fiat alba & clara. Qua mundificata & dealbata, vt dictum est, aqua vitæ quæ cum dicta terra coagulata mediante calore leui inspissata fuerit, decoque forti igne in curcurbita

forti

forti alembico superposito, donec quicquid aquæ ibi fuerit, descendat per alembicum, & terra remaneat calcinata. Tunc accipe de fermento quocunq; quartã sui partẽ, puta, si libra fuerit corporis imperfecti scilicet precij, accipias ex fermẽto scilicet Sole vel Luna libras tres. Et illud fermentum sit solutum, & terra factum, sicut corpus imperfectum, & eodem modo & ordine præparatum insimul coniunge, & imbibe cum aqua benedicta prædicta: id est, cum aqua quæ ascendit alembicum, & coque per tres dies aut plures: tunc iterũ aqua sua imbibe, & coque vt priùs, & hoc toties reitera quousque hæc duo corpora vnum remaneant: id est, in vnum reducantur. Quod perpendes, color non variatur in eis. Deinde super eas fundendo aquam prædictã per se paulatim, quousque dum bibat quantum possit bibere, sempnr dando eis nouam aquam. Nam in ista coniunctione corporum spiritus miscetur cum eis, & fit vnum cum eis, & conuertitur in naturam ipsorum, corporibus prædictis mundatis: Et sic germen conuertitur cum corporibus prædictis moderatis vel mundatis, quod antè nõ poterant propter eorum immunditiã & grossitiem: & in eis crescit & suũ augmentat, vt in ea multiplicetur multitudine magna.

Recapitulatio omnium prædictorum.

Nunc reuertar, pater reuerende, ad prius dicta singulariter applicando super perfectiones Philosophorum antiquorum, & verba eorum obscura importabilia & abscondita. Si verò iudices, verba Philosophorum intelliges, & ita vera verba protulisse affirmes.

Primum verbum nostri magisterij siue operis est argenti viui reductio (corporis) id est, cupri, vel alij metalli, in argentum viuum reductio. Et istud est quod Philosophi vocant Solutionem, quæ est fundamentum artis, vt dicit Franciscus: Nisi corpora solueritis, inuanum laboratis. De qua solutione loquitur Parmenides in Turba. Quam solutionẽ audientes ignari putant aquam nubis esse. Si autem nostros libros legissent, & intellexissent, scirent vtiq; aquã esse permanentem, absque suo corpore, cum quo coniuncta, facta est vnum

permanens. Non est ergo solutio Philosophorum aqua nubis, sed corporum in aquam liquidam conuersio, ex quo primo procreata fuerunt, scilicet in argentum viuum: Sicut glacies conuertitur in aquam, ex qua prius fuit. Ecce per Dei gratiam iam habes primum elementum, quod est aqua, & ipsius scilicet corporis in primam materiam reductio. Secundũ verbum: Quod fit terra: & hoc est quod Philosophi dixerunt: Egressio terræ aqua concurrit. Sic habes secundum elementum quod est terra.

Tertium verbum est terræ mundificatio, de qua dicit Morienes: Hæc aqua cum terra putrefit & mundificatur, &c. Philosophus: Iunge siccum humido. Siccum namque est terra, humidum verò aqua. Ecce iam habes aquam per se, & terram per se, & terram dealbatam cum aqua.

Quartum verbum est: Quòd aqua possit euaporare, sublimatione siue ascensione efficitur ipsa terra aërea, quæ priùs erat inspissata cum terra & coagulata, & sic habes terram, aquam & aërem. Hoc est quod Philosophus dixit in libro Turbæ: Ipsum dealbate, & cito igne sublimate, quousque ex eo exeat spiritus: id est, argentum viuum, quod in eo inuenies, qui dicitur auis Hermetis, & pullus Hermogenis, & remanet terra calcinata in fundo quæ est vis ignea: id est, igneæ naturæ. Et sic habes quaturor elementa: hoc est, teria ignis, & illa terra calcinata quę est puluis, de quo dicit Morienes. Cinerem qui in fundo est, nõ vilipendas, quia est in inferiori loco, & est terra corporis, quia est sperma tuum: in eo enim est diadema ordinis.

Postmodum cum prædicta terra fermentum pone, quod scilicet fermentum Philosophi animam vocant. Et hoc ideo, quia sicut corpus humanum sine anima nil valet, imò est sicut terra mortua: sic & corpus immundum absque eius fermento: id est, eius anima nil valet.

Nam fermentum corpus imperfectum præparat, & ad naturam suam conuertit, vt dictum est. Et non est fermentum nisi Sol & Luna, tantum istis appropriatis planetis conspirans in naturali similitudine. Et hoc est quod

quod Morienes dicit: Nisi corpus immundum mundaueris ac dealbaueris, & in eo animam mittas, nil in magisterio direxisti. Et tunc spiritus coniungitur, & gaudet cum eis, & figitur. Quia alteratur aqua, & omnia grossa subtilia fiunt.

Et hoc est quod dicit Astanus in Turba, spiritus non coniungitur corporibus, donec à suis immundicijs perfectè fuerint denudata. Et in hac coniunctione maxima apparent miracula, quia omnes colores qui in Mundo excogitari possunt, apparent, & corpus imperfectum colore fermenti firmo mediante fermento coloratur, vt dicit Barsen. O pie pater, augeat Deus in te spiritum intellectus, vt quod dicturus sum mente perpendas. Elementa enim non generantur nisi ex proprio spermate: sperma autem est argentum viuum. Sicut patet in generatione hominis, quia non est alicuius rei commixtio, nisi per sperma, & in vegetabilibus nisi semen, quantum ad generationem & augmentationem ipsorum. Alij subtilius intuentes sublimant Mercuriū, & figunt, & coniungunt cum corporibus, & tamen nihil inueniunt. Causa erroris est: Nam semen non potest permutari, nec prout est vel fuit, nec proficit nisi proijciatur in matricem mulieris. Sic Mechardus Philosophus dicit: Nisi proijciatur lapis in matricem mulieris, vt ipsum nutriat, non proficit. O mi pater sic habes ad votum descriptionem lapidis Philosophorum. Laus Deo.

Explicit tractatulus Arnoldi de noua Villa Papæ Benedicto vndecimo transmissus.

1 5 3 3.

CLANGOR BVCCINAE

TRACTATVS MIRABILIS, SIMVL & attentisſimus; ex quadam vetuſtisſima ſcriptura excerptus.

DE LAPIDE PHILOSOPHORVM ſatis fideliter, ſimul & phyſicaliter omni. bus Philoſophis ediſſerens.

IN nomine Domini, Amen. Buccinæ clangor de lapide benedicto Philoſophico: Qui operationis & virtutis genere mirabiliter intonat: De quo varias Philoſophi poſuerunt ſententias & ſcripturas. Vnde de prima eſſentia Philoſophus primus Thales Mileſius dicit: Antiquiſſimum entium Deus, ingenitum, æternum: Vnde & Pythgoras dicit: Dico Deũ ante omnia fuiſſe cum eo nihil fuit cùm fuit. Et intellige, quòd Deus cùm ſolus fuiſſet in principio, creauit vnam ſubſtantiã, quã primam materiam nominamus. Et ex illa ſubſtantia alias quatuor res creauit, ignem, aërem aquã & terram. Ex quibus iam creatis omnia creauit, tàm ſublimium quàm inferiorum. Et ſic ante omnia alia præter materiam primam, quatuor creauit elementa, ex quibus poſtea quod voluit, creauit, diuerſas ſcilicet naturas. Vnde Deus ſuo verbo creauit, quibus dixit: Eſtote, & facta ſunt, ſcilicet quatuor elementa, & alia. Ex ijs ergo quatuor elementis omnia ſunt creata tanquã ex radice, cœlum, throni, Angeli, ſtellæ, Sol, Luna, mare, ac omnia quæ in mari ſunt, quæ varia ſunt, & non ſimilia. quorum naturas Deus diuerſas fecit ſicut creationes, eò quòd ex diuerſis creatæ ſunt elementis. Nam ſi ex vno createę eſſent elemento, conuenientes haberent naturas. Sed quia hęc diuerſa elementa cùm cõmiſcentur, ſuas amittunt naturas, eò quòd calidum frigido commixtum, nec calidum, nec frigidum fit: humidum verò ſicco mixtum, nec humidum fit nec ſiccum. Ideo creaturæ inde exeuntes naturas habent diuerſas. Quarum

crea-

creaturarum quasdam ex vno creauit elemento, & sunt Angeli, quos ex solo igne creauit, & ex duobus Elementis, scilicet ex igne & aëre, creata sunt illa tria, scilicet Sol, Luna, & stellę. Ideo sunt Angeli, Soli, Lunę & stellis lucidiores, eò quòd vno singulari quod est quartum rarius, creati sunt. Sol verò, Luna & stellę ex ignis & aëris cõposito sunt creati: animę aũt (vt dicunt Philosophi) quę hodie & pòst, quotidie corporibus infunduntur, de nouo in vtero matris non creantur à nouo, sed sunt creatæ ex solo igne ex primordiali principio vniuersorũ, & fouentur in mente & potentia Creatoris vsq; ad præfinitũ tempus, quando infundi debẽt corpori nouo, tanquam materiæ præiacenti, & hoc per medium, quod est spiritus, infunduntur corpori. Et à corpore non recedunt, nisi spiritus priùs recesserit & euanuerit: quo recesso & euanito, recedit & anima, licet theologi dicant, quòd anima corpori infunditur, & infundendo creatur. Et Deus delectatur in hoc, quòd quotidie nouas creat animas, & hoc ex prima materia. Iterum creauit Deus cœlum ex aqua & aëre. Cœlum quoque ex duobus est compositum, ex altero rariorũ scilicet ex aëre, & ex altero densiorum, scilicet aqua. Et ex tribus scilicet elementis creauit Deus volatilia, bruta animalia, ac vegetabilia. Vnde volatilia ex igne & aëre & aqua creata sunt, eò quòd volatilia, & omnia spiritum habentia in vegetabilibus ex aëre, aqua & terrá creata sunt, vegetabilius tamen nihil ignis materia est. In vegetabilibus ignis elementum in aëris calore absconditus solum inest. Ignis autem spissus non inest nisi spiritum & animam habentibus. Ex quatuor autem elementis pater noster Adam & filij eius, ex igne, aëre, aqua, simul & terra creati sunt. Et omne quod ex vna creauit Deus essentia non moritur, nisi in die iudicij. Mortis enim diffinitio est compositi disiunctio. Incompositi autẽ nulla est disiunctio, vnde non est mortis & animę à corpore separatio. Ex duobus autem vel tribus vel quatuor compositis, vnumquodque compositum separari necesse est; quod est mortis. Et scito quod nullum compositum igne carens, comedit nec bibit, nec dormit. Et qualiter cùm Angeli ex igne sint

t

creati, cur nõ comedunt? cùm dicitur ignem esse, quod comedit. Respondetur, quod ignis simplex non comedit, verùm spissus ignis. Non enim sunt Angeli ex spisso igne, verùm ex tenuissimo tenuissimi ignis & simplici. Igitur ex tenuissimo creati igne non dormiunt, nec comedunt, nec bibunt.

Nota quod quatuor sunt qualitates primæ, scilicet caliditas, siccitas, frigiditas, & humiditas: & dicuntur primæ qualitates: quia ex ipsis omnia componuntur elementa, & omnia elementantur, & omnia cõplexionantur. Et elemẽta sunt de simplicib. qualitatib⁹. Ideo posse habent conuertere & mutare materiã de qualitate in qualitatẽ, aliquando in siccum, aliquando in humidum, aliquando in calidũ, & aliquando in frigidum, secundùm quod diuisio naturæ est cõfortata per complexionem suorum elementorum, vel etiam debilitata. Et qualitates sunt sicut materia elementorũ, in quas ipsa ponunt suas formas. Sunt & in eis retentæ, sicut eius natura demonstrat in omni generatione. Item, vnũ solum elementum non potest corrumpi neq; generari in seipso, quia non est ibi sufficiens natura, quare oportet esse plura. Item, illa natura est vna subtilis substantia, in quam qualitates elementorum intrant. Ideo illæ qualitates elementorum de illo magis ad se trahunt in quo plus abundant. Et sic qualitates sunt sicut materia elementorũ, in quas ipsa ponunt suas formas, & in eis sunt retentæ, sicut eius natura demonstrat in omni generatione: & in subtili substantia condensantur in omni generatione, & in subtili substantia condensant se qualitates elementorum. Et si ista natura non fuisset de subtili substantia essentiali elementorũ, tunc illa impura essentialitas elementorum non potuisset esse & dominari in substantia. Et etiam si quodlibet elementum seorsum secundùm suam naturam esset minerale, tunc illa substantia non posset eam penetrare, nec ingressum habere, neque colorare. Ergo propter istam proprietatem illud conuenit, quod ignis prædominetur in substantia prædicta elementorum, secundùm suam maneriem. Hæc Raymundus.

Item, corpora sub concauitate orbis Lunę à Creatore con-

se cōdita participiant quatuor elementis, quatuor humoribus naturalibus, scilicet: cholera, sanguis, phlegma, & melancholia. Quatuor complexionibus: caliditas, frigiditas, humiditas, & siccitas. Quatuor coloribus principalibus, album, nigrum, citrinum, rubeum. Quatuor saporibus: insipidus, acidus, dulcis & amarus. Quatuor odoribus: bonus, fœtidus, acutus, & remissus. Duobus sexibus: masculinus & fœmininus, secundùm eorum tres dimensiones, scilicet: altitudinis, longitudinis & profunditatis.

Altitudo communis, est eius manifestum: Profundum, est eius occultum: & latitudo horum mediũ participat. Ergo omnia corpora secundùm has tres dimensiones prædictas omnibus modis habent considerari. Idcirco corpus si in sua altitudine est terreum, in eo est quid frigidum, siccum & melancholicum, amarum, acidum, fœtidum, nigrum, & fœmineum. Et per consequens in suo profundo est aereum, calidum, humidum, sanguineum, citrinum, dulce, odoriferum, masculinum. Et si in vno latere est aquaticũ, sequitur quòd sit frigidum & humidum, album, insipidum, redolens, fœtidum, fœmininum. Et per consequens in alio latere erit igneum, calidum, siccum, rubeum, amarum, acutum, & masculinum. Et hæc sunt ligamina quibus corpora omnia ad inuicẽ coniunguntur, quod in corporibus liquefactis clarissimè deprehenditur, scilicet auro, argento, plumbo, stanno, ferro, & sandarico. Quoniam de proprietate cuiuslibet elementi est, habere in se contrarietatem, & agere in suum contrarium.

Et nota quod quatuor sunt elementa, scilicet ignis, aer, aqua, & terra: Quia quodlibet eorum est compositum ex duabus primis qualitatibus, & nõ ex pluribus, sicut ignis ex caliditate & siccitate, aer ex calido & humido, aqua ex frigido & humido, terra ex frigido & sicco. Item caliditas in igne est eius qualitas essentialis, & siccitas eius qualitas accidentalis. In aere humiditas est eius qualitas essentialis, caliditas verò accidentalis. In aqua humiditas est eius principale vel essentiale, sed frigiditas est eius accidentale. In terra siccitas est eius principale principiũ vel essentiale, & frigiditas

accidentale. Item ignis eſt calidus propriè & ſiccus à
proprietate. Nam caliditas maior eſt in re, à qualitati-
bus quàm à proprietate. Ita intellige de alijs qualitati-
bus elementorum. Item, de principio elementorũ qua-
tuor dicit Mycretis. Scito quòd terra priùs fuerat aqua,
deinde in lapidem verſa & petroſa facta eſt: aqua verò
priùs fuerat aër, deinde liquefactus eſt, & inſpiſſatus &
in aquam verſus eſt. aëris autem principium ignis erat,
quia ex igne ſpiſſo. Ignis verò principio caret, ſuo crea-
tore excepto. Et noſce, quod terra corpus aquæ eſt, de
terra autem fit homo. Ignis autem tribus non deſiſtit
elementis, quo & tria perſiſtunt. Et de elementorum
eorum gradibus dicimus. Quia ignis prout eſt in mi-
xtione, eſt calidus in quarto gradu, & ſiccus in tertio. Et
quia caliditas ſibi ineſt in primo, patet, quia nil calidi-
us eo: & quod ſiccum ſecundariò ineſt ei, patet quòd ſi
eſſet in eo tanta ſiccitas, quanta caliditas, quam citò
calefaceret, tam citò deſiccaret, quod non cõtingit. Et
aqua frigida eſt in quarto gradu, & humida in tertio,
quia etſi tendit in contrariũ, vt poſſit calefieri, cùm non
poteſt cõgelari in ſiccũ, ſua manente frigiditate, & ita
magis eſt frigida, quàm humida. Nota, ſcripſi ſicut re-
peri, ſed mihi videtur contrariũ. Aer primò eſt humidus
in quarto gradu, ſecũdariò calidus in medio tertij: quia
humiditas obtundit caliditatem. Terra primò eſt ſicca
in quarto, ſecundariò frigida in medio tertij. Et ita fit
circulatio omniũ elementorum. Ignis caliditatẽ infun-
dit aeri. Aer humiditatem ſuam per caliditatem rarefa-
ctam infundit aquæ. Aqua frigiditatem ſuam immittit
terrę per calorẽ aeris eam deſiccando. Et terra deſiccata
ſiccitatem ſuam frigefactam, humefactam, & calefactã
infundit aeri. Itaque recuperat ignis caliditatẽ ſuam re-
miſſam præ qualitatibus aliorum elementorũ. Aer ſi-
militer humiditatẽ, aqua frigiditatẽ, terra ſiccitatẽ ſuã.
Et ſic ſecundùm iſtam mixtionem fit mixtio elemen-
torum. Eſt ergo ignis in aqua, quia eſt in aere exiſten-
te in terra. Et aqua eſt in igne, quia eſt in terra exiſten-
te in igne: & terra eſt in aere, quia eſt in igne exiſtente
in aere. Et ita eſt eorũ mixtio terminabilis ad quãcunq;
proportionem. Item dicit Raymundus, in principio in

theorica Testamenti: Quia primordiale principium vniuersorum est vna natura, quam Deus creauit ex nihilo, in vna pura substantia, quã quintam essentiam vocamus, in qua tota natura comprehẽditur. De ista substantia diuisa in tres partes, secundùm suam essentiam de puriori, creauit Deus angelos & cœlum empyreum, per istam claritatem & per veritatem participant puræ animæ cum angelis in natura, per quam participationem est inter illã perfecta vnio in glorificatione. Et de secunda creauit Deus cœlum: id est, firmamentũ, planetas, scilicet Solem & Lunam, & omnes stellas. Et de tertia parte quæ erat minus pura, creauit Deus istum Mundum. Et istud habes intelligere, non sicut ibi traditur, sed sicut totum fuit creatum insimul, ad voluntatem Creatoris superioris sine aliqua successione operatoris, & sine materia præcedente, quæ respiciat successionem generis: quia non esset creatio nec opus diuinum, quæ respicit ad creatorẽ dominũ entitatis, ducta sumentificaliter pro creatione de nihilo in vera entitate substantiali. quamobrem hoc quod dixi & iam dicam, velis intelligere cum spiritu sumentifico & non grosso, nec vulgari: quia hìc loquimur ad respectum naturæ opus, cui habes assimilari in nostro magisterio. Et ideo tibi dicimus cum sermone exempli, vt nos intelligas bene, sicut iam dictũ est. Quia supremus Creator diuisit istam partem minus puram in quinque partes. Ex vna parte puriori creauit Deus quintam essentiam, substantiam elementorum, quæ participat cum re cœlesti. Et istam diuisit in quatuor partes: Prima purior datur igni, quem creauit Deus ex secunda parte de natura elementorum. Secunda istius pura attribuitur aëri, qui creatus est ex tertia parte minus pura naturæ elementorum, & tertia minus pura datur aquæ, quod est elementum creatum de quarta parte minus pura de natura elementorum. Et quarta minus pura datur elemento terrestri, quod fuit creatum de quinta parte minus pura totius naturæ elementorũ. Et quantò natura est minus perfecta, tantò magis appetit perfectionem sui, & perficitur vnũ cum altero propter concordantiã suarum proprietatum cum suo quinto instrumento,

quod est participans cum causa cœlesti. Item, tamen est appetitus perfectionis naturæ, scilicet generationis in corruptionem, & corruptionis in generationē: quia eius instinctus aut appetitus non venit immediate à Creatore naturæ: quod si veniret, res fieret à Creatore & nō à creatura, vnde esset perfecta sine destructione: & ideo cùm venit instinctus à natura, ipsa non potest facere illam rem perfectam, nisi perficiatur per scientiā diuinam intellectualem, sicut humana, quę rectificatur per intelligentiam diuinam. Sic per magisterium operis nostri. propter hoc potest intelligere naturam elementorum primorum, post diuisionem tertiæ substantiæ primordialiter creatam. Non intelligas quòd eorū substantia sit simplex elementum quintum, sed substantia tertia vel quarta, aut secunda, aut prima elemētata à parte quinta, quam nos vocamus primordiale, & substantiam simplicem, per quam dictæ substantiæ quatuor elementales elementatæ sunt, quælibet secundùm suam naturam, sicut superiùs declaratum est. Ista quatuor elementa sic creata, restant vt pura & clara, ratione eorum claræ partis naturæ, à qua erunt creata vsque ad tempus prædictū quod exiuit à natura: aut adhuc vsq; ad Anathuel prius prędictum, sed ex post, mortui sunt homines & animalia, & nascentia terrę desiccata, cum destructione generationis, ducta à corruptione in generationem, & ex post, à generatione in corruptionem. Itaque corpus impurum resolutum manet hoc, quod cōtagiauit & corrupit elementa, propter quā corruptionē omnis res visibilis est paruæ durationis: quoniā natura nō potest facere rem ita perfectam ratione suæ materiæ grossæ & corruptæ, sicut faciebat in suo principio. Imò dum magis continuat sua operatione, plus deuastatur supra naturam, imperfectione participando cum magna corruptione propter materiā quam quotidie inuenerit minus puram elementorum: quia quod ponit nunc ad immutandum ipsam, tunc ponebat ad componendum partes firmiores ligamenti. Et per istam potes intelligere omne propheticum quod cōsumetur in fine Mundi, quando IESVS CHRISTVS venerit iudicare seculum per ignem, venientem de cœ-

de cœlo, qui ardebit totum illud quod non erit de veritate quatuor elementorum, & totum ab impuro & malo confundetur in abysso, & quod ignis inueniet compositum de virtute pura, & ipse supra sphæram requiescet visibiliter in sempiternum. Et malum impurũ cadet supra damnatos, & omnis pura super beatos. Quamobrem potest elucidari tuæ cõsiderationi, quod in fine quodlibet ibit in suum proprium locum, à quo primum venerat: Et intellige adhuc quòd ista propria terra, quam calcamus, non est verum elementum, imò est elementata à suo vero quinto elemento. Nec recedit quinta substãtia elementalis à corpore elementato de quo terra est formata. Sicut corpus sine anima, & putrefactio assimilata in vnum, vel materia sine forma cõposita, ab antedicta infecta est, per reciprocã actionẽ ad elementa de vno in aliud. Sed in centro terrę est virgo & elementum verum, quod ignis nõ poterit ardere in die tremendo, & sic de alijs elementis tu cum elucidatione clarè debes intelligere, & cõiungere principalem substantiam, materialem, simplicem, quæ cum diuisione formet formata in vnum contrarium. Cum diuisione tibi locuti sumus, non separata substantia ipsorum, quę est essentia quinta, & subtrahes omne principale elementum compositum. Et, vt dixi, terra quã nos calcamus, non est purum elementum, sed elementata conuenienti elementato. Quia in suo centro reperitur quod est virgo & verum elementum. Sic & de alijs elementis debes intelligere. Et quicquid non erit de veritate pura elementorũ, ardebit, & totaliter annihilabitur in die iudicij. Et tunc elementa manebunt clara & pura, in terra resplendente sicut crystallũ. Et talem faciet supremus Creator cum igne cœli, quousque magnus mundus reuertatur ad primã causam, scilicet omnia elementa in suam puram essentiam, quæ post modum non timebit ignem cœli, quia tunc motus supernæ naturæ morabitur in illo sine omni corruptione.

Et scias quòd tria sunt principia omnium rerum, scilicet artificiale, & est Deus conditor omnium rerum. Secundum principium quod dicitur exemplare, manat ab ipso, quod dicitur sua sapientia. Tertium succedens

principium, quod dicitur materia creata per ipsum, cum ipsa sapientia quæ procedit ab ipso, & est primordiale elementum, quod nos vocamus Yle, quod declarabimus tibi si bene nos intellexeris, quod etiam non est necesse quod præsumas ipsum ꝑquirere in sua specie simplici, pro incipiẽdo nostrã operationem. quamuis quòd sine quinta essentia non poteris ad finem deducere: Sed debes ipsum quærere in specie composita. quia sicut dixi, cùm omnia elementa sint creata à dicta substantia, ab illa viuificantur ad creandum & corrumpendum, quoniam necessariũ est sicut apparet per naturam. Quod cùm omnis res stans sub globo Lunæ, sit creata & formata à dicta materia quod Yle vocatur, vt de illa influatur in omni re elementali, & plus in vna quàm in alia sicut inuenimus per naturam, & quod ibi spatietur & est suum solatium: quapropter sis securus quod nulla res Mundi potest sine ipsa creari nec generari: quia ipsa colligat corpus elementare in opere naturæ. Et ideo nos eam vocamus naturam, & primordiale cuiuslibet elementi, quoniam de ipsius simplici substantia elementa quæ sunt materia naturæ, fuerant purè creata cũ diuina separatione, videlicet, aqua, aër, ignis, quę sunt corpora elementata per dictum primordiale simpliciter elementũ, quod est in ipsis, & ab ipso intellectu procedit.

Chronica Methaurea dicit: Quia species elementorum in solis terminis inuenitur, & in dicto principio, quod principium est primordiale rerum. Idcirco si talem materiam petis intelligere, scias ipsum esse purum subiectum & vnionẽ formarum, in quo retinetur quælibet forma cum possibilitate: quoniam fluxus & labilitas infinitas continet motiones, secundùm diuersitatem formarum extremarum & mediarum, quam in ipsam recipit, per aliquam similitudinem cœlestinarum receptionum, formarum extremarum & mediarum, quæ nascitur à natura cœlesti, quæ fuit de sua natura. Et per alias, comparando eam venam directione suæ possibilitatis. Et ꝑ alios vocatur possibilitas: quia nullam formam habet in se actualiter, sed oportet formã tribuat cũ possibilitate, sicut modo videndo vidẽtur tenebræ,

nebræ, tali modo intelligatur ista materia nil de ipsa intelligendo. Et propterea tibi scribitur forma Mundi qualis est. Et illo modo elemẽta sunt ordinata in Mundo, à quibus quælibet res generatur modo quo apparet, per calidum succedens. Hæc Raymundus Lullius. Item de igne: id est, de calido formali dicit Eximidius in Turba Philosophorum. Omnium rerum: id est, creaturarum initium esse naturam quandam, & eam esse perpetuam & primam, omnia coquentem, & ad formam debitam & speciem perducentem. Quare dicit perpetuam & primam? Fortè aliquis intelligeret de prima essentia, scilicet de creatione, sed non est verum. Sed dicit perpetuam: id est, spiritualem & primam: id est, digniorem omnium creaturarum existentium in elementis: quia aliter esset falsum. Omnia digerens & coquens, informans calidum naturale, quo omnia ad specificam formam & figuram deducuntur.

De Luna Philosophica Ænigmata diuersa.

Item, Ptolemæus in Almagesto dicit: Quia Sol non calefacit terram, neque eius virtutem terræ imprimit nisi mediante Luna, quæ inter alia sydera magis Solis lumen & caliditatem est receptiua, tanquam medium inter Solem & terram. Quare vt dicunt Philosophi, duo sunt impedimenta, quod vnum virtutem suam alteri non imprimit, scilicet distantia remota & medium interueniens. Et sic est ibi inter Solem & terram, quia Sol longe à terra distat, & quia ibi Luna mediat. Sic quoque in arte nostra Alchimistica, Sol tincturam solam non perficit nisi mediante Luna, quia remotè distat, cùm ad ipsam subtilitatem nondum vt tingat peruenit. & etiam propter ipsa media scilicet densitatem & grossitiem. Quare necessariò requiritur ibi Luna, vt ipsum Solem subtiliet, rarum & volatilem faciat, & eius impuritatem segreget. Cùm ipsa magis suo lumine eget, & natura alijs planetis: id est, metallis. Ergo dicit Hermes & Aristoteles de Plantis: Sol pater eius est, Luna mater existit. Ergo Luna mater & ager in quo solare seminarique debet semen, & sic non indigemus alio ex

quo lapis noſter & alchimia noſtra fiat, quàm Solis & Lunæ. Vnde in epiſtola Solis ad Lunam in anno ſolari quando incipit in tenuitate Luna cum Sole coniungi, & ab eo illuminari, primò ait Sol: In ſorore mea Luna creſcit gradus ſapientiæ veſtræ, & non cum aliquo alio ex ſeruis meis. Ego enim ſum ſicut ſemen ſeminatum in terram bonam, mundam & puram, quod naſcens creſcit, & germinat, & multiplicat, & adfert lucrum ſuo ſeminanti.

Et dicit vltra Sol Lunæ: Dabo tibi pulchritudinem meam, lumen ſcilicet ſolare, cùm per minima coniuncti fuerimus. Deinde dicit Soli Luna: O Sol, tu mei indiges ſicut gallus indiget gallina, & ego Luna indigeo operatione tua. O Sol cùm ſis perfectus moribus pater luminum, dominus excelſus, & magnus, calidus & ſiccus. Et ego Luna, creſcens frigida & humida, quando copulati fuerimus in æquitate ſtatus & mãſione, in qua non ſit aliud niſi leue, habens ſecum graue, in qua manſione vacabimus commanendo, & erimus ſimul ſicut vir & mulier vacantes eius generoſo partui. Tunc accipiam à te naturam adulando: id eſt, animam, & fiam propinquitate tua tenuis, & exultabimus tunc pariter exultatione ſpirituali: id eſt, ad modum ſpirituum ſublimatorum, quando aſcenderimus ordinem ſeniorum ſuperiorum, & lucerna lucis ſcilicet ſolaris infundetur lucernæ meæ: id eſt, lunari: ex te ſcilicet Sol, & ex me ſcilicet Luna, fiet infuſio lucis lumini: id eſt, commixtio luminarium, ſcilicet vinum cum aqua: & ego ſcilicet Luna, prohibebo fluxum tuum, priuſquam tu Sol indutus fueris nigredine mea colore atramenti, poſt ſolutionem & coagulationem meam, cùm intrauerimus domum amoris, tunc coagulabitur corpus meum, & ego in natiuitate mea ero Sol oriens, & conuertetur corpus meum in decorem ſolarem. Ad hæc reſpondit Sol Lunæ: O Luna ſi feceris hæc quæ dixiſti, & non veneris mihi in nocumentum, reuertetur corpus meum nouum, & poſtea nouam dabo tibi penetrationis virtutem: id eſt, tincturæ, per quam potens eris in prælio ignis liquefactionis, & purgationis, ex quo ibis ſine diminutione, & tenebris, ſicut Sol, & non impugnaberis

de cætero

de cætero ſicut æs, plumbum, cùm non ſis rebellis. Beatus qui intelligit in eloquio meo, &c. Virtus ſulphuris Mercurij eſt quaſi ſemen paternum, & Luna mater: id eſt, propria ſubſtantia Mercurij, ſcilicet, aqueum ſubtile, mixtum terreo ſubtili, eſt quaſi menſtruum, & hoc eſt argentum viuum, quod Mercurius à Philoſophis nominatur. Cùm autem Mercurius: id eſt, argentum viuum ſit radix in arte Alchemiæ, quoniam ex eo, per eum, & in eo ſunt omnia metalla, vt dicunt Philoſophi. Verſus:

Eſt in Mercurio quicquid quærunt ſapientes.

Nam ſub vmbra ſua viget hæc ſubſtãtia quinta: Propter hoc: quia ſua media ſubſtantia eſt incombuſtibilis, vt dicit Geber: Quia omnis res huius artis eſt de eo, & cum eo: quia omnis tinctura à ſuo ſimili procedit, ſcilicet à Mercurio. Dicunt Philoſophantes: Huius autem famoſæ ſcientiæ radicalia principia, ſuper quæ ipſa fundatur, ſunt iſta ſcilicet: Quædam materia vel ſubſtantia propria argenti viui & ſulphuris fumoſa & ſubtiliſſima, ex natura prædictorum ſcil. argent. viu. & ſulphuris per noſtrum artificium generata, limpidiſſima & clara, tanquam lachryma, in qua latet & habitat ſpiritus quintæ eſſentiæ. Non autem eſt ſubſtantia iſta ipſum ſulphur, nec ipſum argentũ viuum, prout ſunt in natura ſua in mineris ſuis, ſed eſt quædam pars iſtorum ſcilicet duorum, quæ non ſunt argentum viuum, neque ſulphur, vt dicit Gèbèr. Quæ ſubſtantia prædicta, fumoſa & volatilis in propria ſubſtantia exiſtens, in aliam quam argenti viui & ſulphuris naturam fixam & firmã, quæ eſt ignem patiens & ipſum non fugiens, ſed in eo perſeuerãs, figitur & mutatur. Vel quæ priùs per decoctionem temperatã & continuam per magiſteriũ huius ſcientiæ cum alijs ad hæc conuenientib. congelatur in lapidem fluentem, figentem, tingentem, & in igne perſeuerantẽ. Nota quòd principia huius rei ſunt duo, ſcil. materia & agens. Materia autem eſt argentum viuum & ſulphur, ſeu arſenicum, quod idem eſt. Notandum quòd Philoſophi dicunt, quòd iſtud argentum viuum & ſulphur ſuper quod fundat natura ſuam actionem

& operationem, est argentum viuum & sulphur deductum seu productum ad aliquam naturam aqueam, subtilissimam, clarissimam, albissimam & amœnissimam, quam Philosophi vocant argentum viuum, & ad quandam terream materiam subtilissimam, quam vocant sulphur, per artificium, quod Philosophi mirabiliter occultauerunt. Est autem istud argentum viuum & istud sulphur vna res, & de vna re exit. Quia vna res sit, patet, quod Philosophi nominant dictum argentum viuum sulphur, & dictum sulphur argentum viuum. Vnde Geber: Est lapis vnus, medicina vna, in quo totum magisterium consistit. Secundum est agens, vnde agens mouens ipsam materiam ad corruptionem est calor, qui est instrumentum mouens ad corruptionem. Et non est aliud agens in Mundo. Omne corpus passibile reducitur ad sui primam materiam, per operationes suæ naturæ contrarias, quod prima materia est argentum viuum, cùm ipsum sit oleum omnium liquabilium & ductibilium. Materia autem prima metallorum est vapor vnctuosus, vtriusque naturam in se habentes, scilicet Mercurij & sulphuris. Item, humidum vnctuosum est materia nostri argenti viui Philosophici: & substantia suæ vnctuositatis est propria materia essentialis sulphuris. Vbi apertè poteris cognoscere, quòd tu non potes fixare vnum sine alio, sicut materia sine aliqua forma: quare stat sulphur sicut calor complexionabilis in substantia argenti viui, & stat ibi sicut virtus spermatis masculi quod stat in semine mulieris, vel sicut alia virtus generatiua. Hæc dicit Raymundus.

Et nil est Mundi quod non sit naturaliter compositum à substantia quatuor elementorum, testimonio cuiuslibet boni naturalis. & secundùm suas experientias non est substantialiter aliud nisi ex sulphure & argento viuo puris & mundis, incombustibilib. in primo puncto suæ creationis, & istud est principium, vel genus vel materia prima, & substantia media in quam natura infigit omnes suos colores, in figurando diuersas substantias. Isti colores veniunt per proprietatem naturæ quintæ sulphuris & argenti viui, per instinctum suæ natu-

naturæ. Ex quibus patet, quòd in omni loco noster lapis reperitur ratione suarum proprietatū, & per istam experientiam cognoscimus clarè, hanc primam materiam omnium rerum vniuersalium esse, quæ per corruptionem & generationem formantur secundum suam compositionem, & sicut in omni re de tali materia capiunt omnia Mundi suam formam substantialem, spiritualem & accidētalem. Igitur in omni loco reperitur, & in omnibus rebus, quia, vt dicit Raymundus: In omnibus rebus post vltimam suam depurationem reperitur prima materia omnium rerū in qualibet illarum, in forma Mercurij: quę materia dicitur genus generatiuū, ens reale, terminus materialis naturæ, in quo natura capit sua principia materialia in actu generationis, quia est primum subiectum in natura. Tunc enim species in aliam formam quàm priùs erant, permutantur, sed non quidem species, sed indiuidua specierum: quoniam ipsa indiuidua actionibus sensilibus sunt obiecta, eò quòd inter se sunt corruptibilia. Species verò cùm sint vniuersales, actionibus sensibilib. non sunt subiectæ, & ideo inter se non sunt corruptibiles. Species verò argenti quæ est argenteitas, non permutatur in speciem auri, quæ est aureitas, nec econtrà: quia species veræ permutari non possunt, sed indiuidua specierum bene in suam primam reducuntur materiam. Quia cùm forma istius fuerit corrupta & in primam materiam resoluta, tunc etiam necessariò introducitur alia noua forma, quia corruptio vnius est generatio alterius: sed quia materia nullo modo ita potest destrui quin sub aliqua maneat forma, vnde destructa vna forma metallorum, immediatè introducitur alia, scilicet per transmutationem Mercurij in sulphur, ad nostram operationem quam intendimus. Etiam omne indiuiduum multiplicat formam suæ speciei, & non alterius, vt dicit Aristoteles & Raymundus. Et ideo soluta prima corporis forma per elementationem conuersam in Mercurium, est in colore subnigro, in odore fœtido, & in tactu subtili, & discontinuata. In tali autem natura simplici insunt quatuor elementa composita, separabilia, & resolubilia in aquam Mercurij post putrefactionem. Hæc Raymundus.

Et cùm dico aqua Mercurialis, nolo intelligere Mercurium nudum, sed Mercurium Philosophorum rubeæ substantiæ extractum à mineris in se habentibus materiam de sulphure & Mercurio. Ideo Lilium dicit: Necesse est congregare sulphur quod denigrat corpus. Et tale sulphur dicimus aquam esse, quæ seipsam nigrefacit, albificat, & rubificat, & ipsam fixat. Ideo aqua Mercurialis est prima materia ab omnibus metallis, & cum ea soluuntur omnia metalla, quæ in alia non possunt solui aqua. Et si metalla non soluerentur in eorum primam materiam per istam aquam Mercurialem, non fieret id quod quæritur, vt dicit Aristoteles. Et hoc opus non est opus opificis, sed naturæ, ministrante opifice & adiuuante eam. Dicit Albertus: quia inter omnes artes Alchimia plus imitatur naturam, & hoc propter decoctionem eius & augmentum, quia decoquitur in aquis metallicis, igneis, rubeis, maximè habētibus de forma, & minimè de materia. Nam aliæ artes imitantur naturā similitudinariè; Alchimia verò mera veritate. Ideo non est debilior natura: quia ars siue artifex tantùm sibi ministrat; ipsa verò naturaliter operatur, & perficitur, & ideo dicitur: Indiges quod in solutione luminarium primo labores, qui primus gradus est operationis vt fiant argentum viuum. Quia dicunt Philosophi: Nisi fiant corpora incorporea, & econuersò, nil operamini. Et non sic intelligas, quòd corpus fiat simplex aqua elementalis pura: quia ex tali nullum corpus metallicum procedit, cùm simplex non alteretur, neq; etiam in foro naturæ persistat, sed bene cōpositum: id est, grossum: quia vnum solum elementum elementatum, tardam corruptionem facit, & tardam generationem in semetipso. Et propter hoc simplicia elemēta modicum prosunt in arte ista: quia in ipsis nō sunt essentiæ primę elementorum, in quibus sunt virtutes quæ mutant, generāt, & corrumpunt. Ideo simplicia elementa sunt extra generationem & corruptionem, & hoc propter causam, quia non attingunt naturalem humiditatem, quæ omnia facit nasci. Etiam si reuerteretur in aquam, esset tunc siccum, per vim, non per naturam ad modum salium vel aluminum, & sic liquaretur ad ignem. Etiam secun-

secũdùm rei veritatem, si corpus deberet reduci in primum elementum, secundùm istos qui dicunt quòd debet reduci in aquam, aqua non fuit primum elemētum inter elementa, licet dicant & allegent illud Genes. 1. vbi dicitur: Spiritus Domini ante cœli & terræ creationem ferebatur super aquas: non sequitur ergo quòd in ipsa creatione elementorum ipsa aqua fuerit primum elementum, cùm elementa aëris & ignis priùs fuerunt, vt dictum est suprà. licet bene in nostra operatione inter elemēta visibilia quę à nobis videntur & tanguntur, ipsa aqua sit primũ elemētum, vnde in arte solum duo sunt elemēta formalia quæ videntur & tanguntur, scil. aqua & terra, cùm virtualiter sunt quatuor, scil. aër in aqua & ignis in terra. Quia dicit Rasis: Omnia quæ sub lunari globo inferius à summo condita sunt opifice, quatuor participant elementis, non tantùm per visum, sed etiam per effectum. Nam elemētum aqueum vocamus ipsius aquæ humiditatem, aërem vocamus ipsius aëris naturam Ignem illam virtutem quam habet, qua comburit, calcinat, & corpora soluit. Terra est ipsum corpus spissum & grossum per se, & sic aqua & terra à nobis videntur & tanguntur, alia duo in his duobus intelliguntur. Ideo sequitur & oportet, vt in arte Alchimiæ metalla primò reducantur in Mercurium: id est, in argentum viuum, vnde omnium metallorum materia & sperma. Vnde dicit Geber: Est Mercurius decoctus & inspissatus in ventre terræ calore sulphureo ipsum decoquēte: Et secundùm varietatem sulphuris & ipsius multiplicationem, diuersa metalla procreantur in terra: ipsorum enim prima materia est vna & eadem, ipsa tamen inter se differunt sola actione accidentali: id est, decoctione maiori vel minori, temperato vel intemperato, adurenti vel non adurenti. Sic concordantes asserunt omnes Philosophi. Quoniam vnumquodq; illorum scil. argentum viuum & sulphur conuertitur primò in terream substantiam deinde ex his ambabus terreis substantijs resoluitur quidam fumus tenuissimus, subtilissimus & purissimus, propter calorem in visceribus terræ decoctus & digestus, conuertitur in naturam cuiusdam terræ, & sic fixionem quandam suscipit & in metallum conuertitur.

Nota, vltimus terminus naturæ recommendationis & transmutationis cocti & crudi, scilicet ad quam naturaliter tendit artista, est substantia sulphuris non vrentis, quod cùm fuerit conuersum, est propinqua materia nostri realis elixiris & puri metalli, prima natura & proxima, alterata tamen per calorem sui corporis; scilicet cum illa alteratione per quam magis propriè & propinquius possit suam speciem & formam suscipere, cum voluntate concordantiæ naturæ mineralis. Et hęc humiditas nil aliud fuit quàm argentum viuum, erectum à corpore liquefacto intus & foris. Cum hoc argento viuo qualitates sulphuris sunt commixtæ per digestionem. Et ideo est alteratum sicut natura requirit per suum calorem sui ipsius: per conuersionem suæ naturæ est conuersum & congelatum in sulphur, quia tu potes sentire per naturam quòd nulla alia humiditas conuertitur magis propriè & promptè in substantiam sulphuris, quàm, in quam qualitates fuimet sulphuris sufficienter sunt introductæ per ingenium naturale, quod fit per artificium, quę humiditas est argentum viuum in forma aquæ claræ, sicut lac in mammillis: & sulphur, sicut sperma in testiculis. Illud argentum viuum non habet aliquam contrarietatem quæ sibi à sua complexione veniat; quare necesse est, quòd tale argentum viuum sit nimis temperatum respectu complexionis sui corporis. Quare ergo notifico, quòd materia huius non est argentum viuum commune; cum tota sua substantia, &c. Causa autem quare oporteat metallum ad naturam vaporis reducere, quia videmus omnia generari Mercurio viuo mediante, quo ipsum genitum fuit. Verbi gratia: Homo genitus fuit à patre mediante spermate, generat alium filium mediante spermate, & sic de alijs: ergo natura Mercurialis est quâ pascimur, & nutrimur, sine ipso namque non est vita animalium, nec plantarum: ipso enim semoto à re quacunque, statim sequitur corruptio & mors, cùm sit fermentum vitæ & existentiæ rerum vniuersarum; vt dicit Philosophus. Item Raymundus dicit: Quòd corpus quod est principale conuertens inconuertibile, primò conuertatur, vt prius illud conuertibile in sulphuris substan-

ſubſtantiam conuertatur, & congeletur. Quia nullum argentum viuum promptius conuertitur in ſubſtantiam ſulphuris quàm illud in quo ſulphuris qualitates per diſſolutionem ſufficienter ſunt introductæ: nec vllum ſulphur promptius argentum viuum congelat quã illud, in cuius ſubſtantia ipſum argẽtum viuum exiſtit, naturæ & per artis ingenium iam conuerſum: id eſt, aurum conuerſum in primam materiam. Tunc enim natura naturam amplectitur propriam amicabilius, gaudet ea magis quàm extranea; vt Philoſophi omnes clamant, natura lætatur ſola eius naturâ, natura ſolam eius naturam concipit. Et Hermes: nil conuenit rei niſi quod propinquius eſt illi in ſua natura, & generat in illa re proles ſimiles ſibi. Hoc eſt: Si quæris medicinam metalla generantem, de metallis erit eius origo, cùm ſpecies à ſuo genere tingatur, vt dicit Philoſophus. Etiam in habentibus ſymbolum facilis eſt tranſitus, & nõ ſic intelligas quòd reducantur metalla in aquam elementalem ſimplicem, quia ex ſimplici nhil fit, ſed ex compoſito.

Sequitur Operis inceptio.

Huius artis quatuor ſunt regimina ſiue gradus: Primus gradus regiminis fit calcinando: id eſt, corpus primò debet calcinari: Secundus ſoluendo, quia debet ſolui: Tertius diſtillando, quia debet diſtillari vel ſublimari: Quartus igne leui congelando. Et in iſtis quatuor regiminibus & gradibus conſiſtit recta & vera præparatio. Ideo corpus & ſpiritus Mercurij ſunt neceſſaria ad perpetranda huius rei miracula, vt dicit Geber. Et ad hanc artem ſolùm duo requiruntur, vt dicit Hermes: Fiducia in duabus rebus conſiſtit, quibus & tertium adiungitur. Et dicit, tres facies: id eſt, tres ſpecies vidi in vno patre: id eſt, progenie. Quia dicit Morienus, quia tres ſpecies ad totum magiſterium ſufficiunt, ſcilicet fumus albus: id eſt, vis quinta, ſcilicet aqua cœleſtis, & leo viridis, & æs Hermetis, ex qua & cùm qua præparant ipſum opus in principio, in medio & in fine.

Item, Eximidius in Turba Philoſophorum: Per calo-

rem temperatum extrahitur à materia metallica quoddam humidum vnctuosum, subtile, terreo mixtum, & optime purgatum, quod Elixir vocatur, quo metalla transmutantur. Ergo requiritur quòd calor extrinsecus: id est, ignis artificialis vel materialis sit calidus temperatè, ita quòd non excedat calorem intrinsecum, scilicet vt calor intrinsecus retineat secum suum humidum quod naturaliter secum trahit: quia si calor exterior excedit, tunc humidum vnctuosum subtili terreo mixtum à forti igne euolat, nec in corpore perseuerat. Oportet igitur quod quicquid est superfluum, grossum & nocuum, per virtutem & decoctionem lentam paulatim purgetur, conseruetur, subtilietur. Item, quælibet res Mundi: id est, omne corpus elementatum, habet in se calidum radicale seu formale, causa cuius persistit, & est eius fixum quo persistit, in quo multiplicatur eius semen. Et hoc est in Mercurio eius media substantia, in auro eius sulphur, quæ dirigunt materiam ad finem & formam, & speciē debitam. Et non est res adeò frigida quin foueatur sub calido, scil. in ipso inclusa tanquam radice, vt dicit Philosophus. Item, Mercurij est terra sua propria tinctura, subtilis valde, in qua ignis tàm Solis quàm menstrui retinetur, & subtilis media substantia Mercurii, & onus & fundamentum magisterij. Et est materia ex qua nostra conficitur medicina, quæ ex argento viuo ducit originem, & ex illa debet creari immediatè: cui alienum noli aliquo modo introducere aliquid, nisi illud quod fuit ortum de eo in proprietate naturæ suæ: & in isto passu realiter ostenditur doctrinę filio, quod ista materia de qua componimus medicinā, non est argentum viuum in sua natura, cùm iam mutatum est in sulphur: nec in tota sua substantia, cùm iam extremæ partes, terræ & aquæ fuerint separatæ ab illa media substantia. Imò est lapis benedictus, & spiritus participans duabus extremitatib. Veruntamen quamuis lapis scilicet sulphur factus sit de sui substantia media, vocatur simpliciter argentum viuum. Quia sulphur illuminat, & ab adustione conseruat, quod est sibi proprium, velut perfectionis signum. Hæc Raymundus.

Et ex vna libra Mercurij vix medium lotonem, hoc est, drachmas duas habebis, quod opus in se recipit, & in eo continet ad faciendum tincturam siue Elixir: Dicit Calid. Aqua: id est, Mercurius vel argentum viuum non plus ponderis adijcit vel dat corpori, nisi quantum de humiditate metallina secum habet vel in se habet, quia humiditas aquæ transit, & metallina manet. Et candida rubedo æris nostri transformat substantiam metallinam argenti viui in ruborem & tincturam auream mirabilem.

Semen paternum, & propria substantia Mercurij est mater eius, quia eius menstruum, quod debet deleri & deponi, & solum semen paternum debet seruari & recipi, quod est eius media substantia quæ perficit & ab vstione defendit.

Hoc semen Mercurij nō potes extrahere à Mercurio neq; eius menstruum: id est, humidum superfluum ab eo deponi, nisi mediante coagulo, quòd tale semen in Mercurio coagulet & retineat, ne in humido superfluo etiam recedat, vt coagulum lactis lac coagulat, & eius meliorem substantiam: id est, eius mediam substantiam ad se trahit & secum retinet. Et sic spiritus: id est, aqua, non coagulatur nisi mediante corpore, quòd in ea sit dissolutum, cùm corpora sint coagulum lactis huius: id est, Mercurij: & tale coagulum debet esse aut Sol, aut Luna, in ipso Mercurio soluti. Sed tamen solummodo Luna ad album, & Sol ad album & ad rubeum opus, quia Sol dicitur æs Hermetis, cùm Philosophi loquuntur solùm de ære ipsorum: id est, Sole, quoniam talia, vel tale sunt, vel est coagulum quod coagulat Mercurium: id est, aquam nostram. Quia dicit Constans in Turba: Nil aliud curate, quoniam duplex est argentum viuum, videlicet fixum in ære, & volatile fugiens: id est, Mercurius: retinetque vnum aliud quod est sui generis, & à fuga cohibet. Et hic maximum habetis arcanum. Item Raymundus dicit: Quia corpus in hac arte est ens metallicum, in quo virtus mineralis spiritus quiescit. Et metalla sunt id, ex quorum spiritu omnis lapis componitur. Spiritus autem dicitur mineralis virtus, in qua naturæ metallorum quiescunt. Et omnis

lapis componitur ex ſpiritu metallorum, & ille ſpiritus conſideratione Alchimiſtarum dicitur Mercurius, quia dicitur prima & proxima natura conſiderata in hac arte, & prima metallorum materia, & habet reduci ſuper terram adhuc, vt ſi aliquid de ſpiritu remanſit cum terra, quòd dictus ſpiritus ſublimetur per ſublimationem ignis tertij gradus, & conuertetur in terram foliatam, quæ dicitur quinta eſſentia terræ metallorum, & ab aliquibus Philoſophis argentum viuum, vel Mercurius, vel ſulphur naturæ. Et terra tunc inferius manens vel puluis, dicitur fex & ſcoria, puluis damnatus quo non indiges, quia eſt puluis vituperatus, qui modica ſufflatione euaneſcit: tamen argentum viuum exuberatum eſt terra corporis, cum menſtruo ſimul tranſiens per alembicum: & ſulphur naturæ eſt ſpiritus metallorum ſublimatus, & conuerſus in terram foliatam, quæ eſt prima & proxima materia metallorum. Prima materia dicitur etiam terra foliata. Eſt autem neceſſarium quòd ſpiritus exuberatus conuertatur in terram foliatam per ſublimationem, vt ſeparetur mundum ab immundo, ſubtile à ſpiſſo vel groſſo terreſtri, & vt ſpiritus viuificans trahatur ſicut viſus baſiliſci in animalibus, & ſulphur in fuſione metallorum. Item neceſſe eſt vt cuſtodias ſpiritum quintæ eſſentiæ ſi aliquid vis facere, qui dependet à prima re, ſicut forma formarum, quæ ſe poſuit in quatuor naturis honorabilibus, & vocatur anima elementorum. Et propter hoc, quia omnis forma ſubſtantialis deſcendit immediatè à re propinqua quinta, volumus quòd vocetur mater omniũ aliarum formarum. Et non debes intelligere quòd iſta forma vel ſpiritus ſit calida vel frigida, vel humida vel ſicca, nec maſculus nec fœmina: ſed bene debes intelligere, qđ ratione ſuæ magnæ perfectionis ipſa participat cũ qualibet aliarum quatuor naturarum: quia ſine illo non eſſet complexio in aliquo complexionato, ſicut nos videmus manifeſtè & cognoſcimus cum certa experiẽtia in ligamẽto, & coniunctione, & commixtione quatuor elementorum, quę per ſuam contrariam qualitatem repugnant: quam repugnantiam dicta contraria elementa nõ poſſunt concordare, quòd ipſa vnirentur in vnũ, niſi

nisi esset hoc honorabile medium, quod vadit confusè per omnia elemēta, & participat cum qualibet suarum naturarū, & facit pacem inter inimicos. Hæc Raymundus. Virtus sulphuris Mercurij est quasi semen primum, vnaq; mater. Inde dicit pater eius est Sol: id est, sulphur, lunaq; mater existit: id est, propria substantia Mercurij, scil. aqueum subtile mixtum terreo subtili, est quasi mēstruum: nutrix eius terra est, scil. terreum subtile in quo habet humidum radicale. Et terra dicitur mater elemētorum, quia portat filium in ventre suo, hoc tantùm est dicere: id est, quod oportet eum nutrire ex pura prima substantia & filius dicitur corp⁹ aut terra foliata: id est, spiritus & corpus mortuum, & opus quod spiritus in quo tota vis est, iungitur inseparabiliter suo subtili terreo magno & suaui ingenio: iunge humidum sicco, & lætabitur; quia humidum est spiritus & anima, siccum dicitur terra aut corpus mortuum. Ideo animas corporum ingredi non possunt nisi mediante spiritu. Et opus quod manifestemus occultum, scilicet calidum & siccum, & occultemus manifestum, scilicet frigidum & humidum. Item lapis est spiritus humidus aqueus, sed Mercurius noster: id est, tinctura, extrahitur ex incorruptibili grano, procreatum virtute diuina: & pro certo hic Mercurius non est vulgaris, non enim coagularetur ita citò. Item ante omnia erit proficuum, spiritum scilicet Mercurium, à suis superfluitatibus mundare, & ex eo substantiam elicere, in qua non est superfluam humiditatem aqueam inuenire, nec terream substantiam combustibilem opus inficientem, sed tantummodo substantiam eius vnctuosam aëream in qua latet spiritus quintæ essentiæ, cuius solius magistraliter est aurum corrumpere, & in sui primam materiam transformare: est autem maximum in arte secretum, & ab antiquis penitus celatum: ipsum enim aurum perfectissimè volatizat, & in spiritualitatem transmutat. Cuius operationis modus est, sicut scis, &c.

Item tinctura est compositio lapidis, ignis, & aëris, auri vel argenti. Vel sic: Est quoddam compositum ex igne & aëre auri vel argenti. Vel sic: Est corpus tingens ortum & compositum à duobus elemētis, scilicet

ignis & aëris, auri ad rubeum, & argenti ad album. Istæ diffinitiones sunt prout tinctura in hac arte considera-tur, secundùm quas poteris notare, quòd omnis tin-ctura Alchimistica necessariò habet esse ex iam dictis metallis. Quia simile producit sibi simile in natura na-turaliter & artificialiter. Nam aurum ita est principium omnibus artificiantibus. Qui ergo aliquid significare vult, non quærat lapidem vel plantam, sed ignem, qui est principium ignificationis. Igitur, fili, si aliquis vo-luerit aurificare metaphoricè, non quærat sulphur, vel alumen, vel arsenicum, sed quærat aurum quod est prin cipium aurificationis.

Tingere est tingēdo tinctum in suam naturam trans-formare, & secum sine vlla separatione permanere, vt in natura figentis, tingentis & tincti.

Lapis est corpus compositum ex quinta metallorum essentia. Quæ aliâs dicitur argentum viuum, deductum de eorum potentia in actum per magisterium omnium principiorum huius artis.

Oleum est limositas omnium metallorum natans super menstruum post dissolutionem illorum. Est au-tem necessarium vt corpora in oleum conuertantur; quia si non conuertantur in seipsis solida remanebunt, & quod quærimus non fiet, & sequeretur priuatio o-mnium principiorum huius artis.

Menstruum est id, ratione cuius corpora metallo-rum naturali dissolutione dissoluuntur, & spiritus eo-rum de potentia ducuntur ad actum, & secundùm il-lam diffinitionem demonstratur, quòd dissolutio me-tallorum non debet fieri nisi cum prædicto principio: & si fieret aliter, nihil fieret in effectu.

Elixir autem Philosophorum componitur ex tribus, scilicet lapide lunari, solari, & Mercuriali.

In lunari existit sulphur album, in solari sulphur ru-beum, & lapis Mercurij amplectitur vtranque naturam albam & rubeam, & hæc est fortitudo totius ma-gisterij.

Item Rasis dicit, album & rubeū, ex vna radice pro-cedunt, nullo alterius generis corpore interueniente pullulant: id est, ex Sole: ipso enim Sole absente, Mer-curius

nus priuatur effectu, quia ex materia & forma fit tantummodo generatio vera. Et dicitur in Floribus secretorum: Fac matrimonium inter virum rubicundum, & vxorem suam candidam, & totum habebis magisterium. Et in speculo dicitur, lapis Philosophicus ex re vili consurgit in preciosissimum thesaurum. id est, ex spermate auri in matricem Mercurij proiectum per coitum: id est, per commixtionem primam. Ideo dicit Verax: Cùm componitur scilicet Sol cum suo simili, scilicet Mercurio, erit germen prægnans. Nam anima, spiritus, & tinctura, possunt tunc ab ipsis per ignem temperatum extrahi.

Item, natura huius lapidis albi siue rubei talis est, quod tenet medium inter metalla & argentum viuum. Nam viuum argentum nullo modo potest cum metallis vniri sine medio, sicut anima non potest vniri cum corpore sine spiritu, qui tenet medium inter animam & corpus, & sic tenet spiritus medium inter corpus & animam. Et propter hoc dicunt sapientes: Nostrum æs sicut homo habet spiritum, corpus, & animam: propter quod dixerunt tria, & hæc tria sunt vnum, & in vno sunt tria, spiritus, corpus, & anima sunt vnum, & omnia sunt ex vno. Et hæc præparatio est, quam vocant conuersionem & diuisionem, quia vertitur de re in rem, sicut cōuertitur in matrice semen hominis in præparatione naturali de re in rem, donec formatur inde homo perfectus, ex quo fuit radix eius & principium. Nec mutatur ab hac nec exit à radice sua & diuisione de re ad rem sine ingressione alterius rei super ipsum: nisi sanguis menstruorum ex quo fuit semen: id est, ex sanguine ei simili, & in ipso facit incrementū eius. Et similiter ouum sine ingressione alterius rei super eo conuertitur de statu in statum, & diuiditur de re in rem, & fit demū pullus volans sicut aliud à quo habuit radicem & principium. Et similiter omnia terræ nascentia, putrescunt & mutantur, & ingreditur super ea corruptio, deinde germinant & augmentantur sicut augmenta ex quibus habuerunt radicem & principium.

Et propter hoc mineralia non nutriuntur vt exeant à radice, sed redit ad id vnūquodq; quod fuit, nec con-

uertitur ex hoc aliud. Et qui aliud dicit, falsum dicit. Hæc est ergo cōuersio & diuisio quam volunt sapiētes.

Item sperma Philosophorum est aqua viua, terra autem est corpus imperfectum. Quæ terra meritò dicitur matrix; quia ipsa est mater omnium elemētorum. Ideo quando sperma Mercurij coniungitur cum terra corporis, dissoluitur in aquam spermatis, & fit aqua sine diuisione vna. Item totum beneficium huius artis est in Sole & Mercurio. Etenim ipsa in vnum coniuncta, lapidem Philosophorum constituunt, & tincturam habent infinitam: nam in corpore acquirit colorem sanguine rubicundiorem. Modicum quippe talis coloris in album: id est, in Lunam infusum, conuertit albi magnam quantitatem in citrinum colorem. Præparatio autem harum rerum à principio vsque ad finem est aqua fixa honorata: nam illa manifestat tincturam in proiectione, & ipsa est mediatrix inter contraria, & ipsa eadem est principium, medium & vltimum. Intelligens ista, apprehendit sapientiam. Et nota quòd illud quod non est bonum in corpore imperfecto, perficiatur per illud quod est bonum in corpore perfecto: quia corpus perfectum in sua grossitie permanens, minimè virtutem habere potest separandi terram sulphuream, à commixto imperfecto, & conuertendi ipsum commixtum imperfectum ad suam perfectam naturam. Necesse est ergo, quòd corpus perfectum subtilietur antequā habeat talem virtutem. Est autem subtiliatum quando ad argenteitatem viuam est reductum. Et cùm ipsa argenteitas viua corporis perfecti sit fixa, figit argenteitatem viuam non fixam ipsius corporis imperfecti. Sed argenteitas viua non fixa quæ est in corporibus imperfectis, cum sua fuga & velocitate abstrahit argenteitatem viuam fixam, à corporibus perfectis, & facit illam ilicò penetrare, transformare, glorificare, & omnino perficere. Certum est enim quòd omnis res est de eo, & ex eo in quo resoluitur. Sed omnia metalla reducuntur ad argenteitatem viuam, ergo fuerūt argent. viu. Et sic soluitur oppositio illorum qui dicūt, species metallorum non posse transmutari, quod verum est vt asserunt ipsi, nisi ad primam reducantur materiam. Tunc enim habetur pro-

tur proprium ſperma metallorum, ex quo metalla artificialiter generantur. ſicut enim fuerunt generata metalla per naturã à proprio ſpermate metallorũ, ita poſſunt generari ab eodẽ ſpermate per partem potiſſimè. Quia argent. viu. corporũ perfectorum eſt fixũ, cùm ſit calore ſulphureo in ventre terræ decoctum actione mediocri ſeu temperata. Sulphureitas verò fixa, & argenteitas viua fixa, in profundo ſubſtantiæ auri & argenti ſunt ſubſtantia fixa. Et talis ſubſtantia ſubtiliſſima & puriſſima eſt, facillimæ, & tenuiſſimæ liquefactionis ad modum ceræ, & eſt fixa ſuper ignis pugnam. Per dictum ergo ſulphur, & per dictum argentũ viuũ coagulant argentum viuum, & ipſum in naturam ſolificam & lunificam conuertunt, & etiam conuertunt omnia corpora metallica & imperfecta, ad naturam perfectã, ſolificam & lunificam. Ergo ex prædictis operatur ars, vt iſta ſcientia in paucis diebus vel horis, quod natura facit in mille annis.

Nota: Omne ſal fixum ponitur pro corpore vel pro retinaculo. Et tale ſal extrahitur à rebus calcinatis, & ſal noſtrum quod eſt tinctura extrahitur à calce metallorũ per putrefactionem, vſque totum compoſitum exuat ſuam naturam, & induat alienam.

De tali ſale dicit Senior: Primò fit cinis, poſtea ſal, & de illo ſale per diuerſas operationes Mercurius Philoſophorum. Dicit Raymundus: Ars ſemper indiget calce: id eſt, terra ſua propria, in qua maxima virtus mineralis eſt impoſita, ad indurandum Mercurium: qua ipſa ſemper fluit per media & extrema lapidis, ideo ea non obliuiſcaris. Poſtmodum ſpiritus & anima debent reddi corpori, & ſic corpus reſuſcitari, ac ſpiritus & anima in corpore mori, vt verificetur dictum Philoſophi dicentis:

Qui mecum moritur, mecum oritur.

Quod ſic intellige: Nam ſpiritus: id eſt, Mercurius eſt animæ locus: id eſt, Mercurij corporis, & ille ſpiritus eſt aqua ſicca Philoſophorum, ſcilicet media ſubſtantia Mercurij viui, qui ſcilicet ſpiritus extrahit hanc animam à corporibus perfectis. Ipſa aũt anima eſt tinctu-

ra soluta in spiritu: id est, aqua Philosophorum. Nam sicut tinctura vulgi portatur in aqua sua ; quæ tingit pannos, & aqua colorata currit in pannum, & tunc recedit aqua per exiccationem, & remanet tinctura in panno. Sic quoque aqua sapientum in qua est tinctura eorum reducunt super terram suam albam benedictam sitientem, & currit aqua Philosophorum in terram eorum, & extenditur corporaliter in illa, & terram tingit. Deinde recedit aqua spiritualis & remanet anima in corpore, quæ est tinctura: quia est fumus subtilis, inuisibilis, & non apparet effectus eius nisi in corpore. Nam totum magisterium nostrum fit cum aqua nostra. Et ex eo & de ea sunt omnia necessaria. Nam ipsa corpora soluit solutione vera Philosophica, vt conuertantur in aquam, ex qua ab initio fuerunt, vt dicit Socrates. Secretum cuiuslibet rei est vita, videlicet aqua, vt dicit Hermes. Aqua aëris inter cœlum & terram existens, est vita vniuscuiusque rei: ipsa enim aqua soluit corpus in spiritum, & de mortuo facit viuum, & facit matrimonium inter virum & mulierem. Etenim totum beneficium artis facit.

Et nota quòd argentum viuũ seu spiritus est duplex: scilicet præparans & tingens.

Spiritus præparans, corpus dissoluit & mundificat à corrumpentibus causis, & extrahit secundum spiritum in corpore existentem & tingentem, & reducit ad seipsum corpora per dissolutionem, & eorum duritiem mollificat, corpora illuminat, tenebras & impuritatem eorum à partibus purissimis segregando & remouendo erigit, & exaltat corpora reducendo ea in naturam sublimem, inspirat & subtiliat dum solidum facit spirituale. Et hæc sunt beneficia & effectus spiritus seu argenti viui præparantis corpus extrahentis ab eo spiritum tingentem. Hic autem spiritus: id est, argentum viuum primò est grossus, immundus & fugitiuus propter sulphur quod in meatibus terræ sibi occurrit & immixtum est: sed operatione artis quæ fit per distillationem & sublimationem renouatur, mundatur, depuratur, decoquitur,

tur, inſpiſſatur ac per ſulphur album & rubeum coagulatur.

Et hic ſpiritus præparans eſt duplex. Primus eſt vapor ſiccus non viſcoſus acedinis multæ, ſubtilis valde, faciem ignis fugiens de facili, vim magnam penetrandi habens, minera corpora reſoluens. Et hic ſpiritus ex vocabulis in æquiuocatione vocatur Mercurius, ſed Mercurius ſpiritus eſt, ergo & ipſe vltimo rationis vocabulo ſpiritus ſiccus appellatur: & de tali ſpiritu neceſſariũ eſt vt in ampulla bene obturata ſecludatur, & hoc eſt de intentione Alberti. Iſte enim ſpiritus generatur ex rebus ponticis, & ipſe vocat ipſum humidum ſiccum igneum.

Alius ſpiritus præparans eſt in vapore humidus, non vnctuoſus, ſed viſcoſus, acedinis maximæ, mediocriter ſubtilis, ignis aſperationem de facili fugiens, & in eo euaneſcens, vim ſoluendi corpora & ſpiritus poſſidens, aqua in ſeipſo exiſtens.

Hoc etiam vult Albertus, & quamplures alij, licet ſub alijs rebus. Et talis ſpiritus etiam vocabulo æquiuoco vocatur Mercurius, & hoc ex comparatione & ſimilitudinaria locutione. Mam Mercurius, vt dicunt Philoſophi, virtutem maximam habet alterandi & penetrandi corpora, in plano non quieſcens, ignis examen non expectans, ſic eſt de duobus ſpiritibus, & ratione iſtius ambo vocantur Mercurij. Ex iſtis recipe intellectum in dictis Philoſophorum, & erit intelligẽtia leuis hic & alibi, & videbis Philoſophos inter ſe non errare ſicut putauerunt multi. Et ſic notandum eſt, quòd aliud eſt vnctuoſum, & aliud viſcoſum: nam ex humido viſcoſo generatur lapis, ſed ex vnctuoſo generantur metalla.

Sed ſpiritus tingens eſt Mercurius Philoſophicus cũ ſuo ſulphure rubeo vel albo, naturaliter ſibi commixto, in ipſa minera, & terræ viſceribus mediocriter præparato, artificis arbitrio relicto, vſq; ad conſummationem perfectam. Aliud argentum viuum eſt tinctura permanens, quod à corporibus perfectis extrahitur per diſſolutionem, diſtillationẽ, ſublimationem, & ſubtiliationem. Et tale argentum viuum, dicitur oleum

incombuſtibile, anima, & aër, & ſplendor corporum: quia corporibus metallicis mortuis & imperfectis vitam præſtat immortalem, & ea illuminat. Extrahe ergo argentum viuum ſeu lapidem Philoſophicum, tàm à corporibus quàm à viuo argento, quoniam vnius ſunt naturæ, & habebis Mercurium & ſulphur de illa materia, ſuper terram, de qua aurum & argentum generatū eſt in terra.

Item legitur in Turba, quod quicquid veritatis conſiſtit in arte Alchimiſtica, eſt iniungere ſeu coniungere humidum ſicco, & hoc ab omnibus Philoſophis conceditur. Pro humido intellige ſpiritum liquidum, ab omni ſorde mundatū, & pro ſicco intellige corpus perfectum, purum & calcinatum: & reuera iſtarum duarū partium operatio conſtat, vel eſt penitus in diſſoluere & coagulare. Diſſoluere eſt corpus in naturam ſpiritus conuertere, ſed coagulare eſt ſpiritum econuersò efficere corporalem, & vt fixum fiat volatile & volatile fixum, & obtinebis totum magiſterium. Nunc iterum de principio operis, ſcilicet præparationis Mercurij primi.

Nota, quòd quando lapis noſter factus eſt, tunc eum tota ſui ſubſtantia in vaſe noſtro pone, & firmiter os vaſis cum luto magiſterij claude vt reſpirare nō poſſit, & rege in igne lento, donec maior pars in puluerem nigrum conuertatur, quod erit in viginti vno diebus. Et ibi factæ ſunt iſtæ operationes, ſcilicet ſolutio, diſtillatio, diuiſio, putrefactio, ablutio, ceratio, coagulatio ſeu fixio.

Item extractio tincturarum eſt primum opus, donec de corpore nil remaneat in corpore quòd non aſcendat cum ſpiritu humido, quo madificatur corpus, & in aquam vertitur claram. Primò tamen apparet nigredo, & in primo opere totum fit mundum. Secundum opus eſt ſoluere totum, ſcilicet corpus humidum, & fiet terra, ſcilicet lapis, & aqua, ſcilicet congelata in eo in colore picis liquidæ. Vnde neceſſaria eſt coniunctio eorum, ſcilicet corporis & ſpiritus, & quando videris in principio operis eius quaſi grana rubea, & in coagulatione velut oculi piſcium, & quaſi piperata nigra, ſcias te iuſtā ſemitam ambulaſſe. Sin autem omnis operatio

peratio frustrabitur & cassetur, non quomodo spiritus in corpus vertitur. Dicit Assiduus Philosophus: Ignis coagulatur & fit aër: aër verò coagulatur & fit aqua: aqua verò coagulatur & fit terra. Ecce in vnam naturã inimici conuenerunt, qui cùm impulsantur: id est, coagulantur, fiunt amica: cumq; rarescunt, fiunt inimica, scilicet in separatione elementorũ. Quod si hanc regulã conuertas, per contrariũ vertis corpus in spiritũ. Oportet te ergo totum extenuare in terra: id est, terram spirituare: id est, tingentem facere, & totũ peregisti.

Vnde dicit Plato: Scitote omnis turba, quod omnis spissitudo in terra quiescit. Spissum namque ignis in aërem cadit, & spissum ignis & aëris in aquam, & densum quod ex ignis aëris & aquę spisso coadunatur, cadit in terram.

Gratianus quomodo corpus fit spiritus, dicit: Terra resoluitur in aquam, aqua in aerem, & aer in ignem, & hæc est via qua corpus fit spiritus.

item Hermes dicit: Coniunge masculum cum fœmina proprio humore, quia sine masculo & fœmina nullus natus generatur. Item alius dicit: Quando Rex vidit aquã congelare seipsum, certus fuit, quod res fuit vera sicut assignat voluntas quæsita sulphuris cum Mercurio, nil aliud intelligas. Sequitur, tunc fiat in amplo vitro, & pone eum in putrefactionem inter cineres calidos, & cineres in quibus stat vitrum in quo senex sedet, debent transire vsq; altitudinem illius senis, scilicet ad altitudinem ventris ampullæ.

Sic dicit Rosarius, & mitte ibi stare per 40. dies vel vlterius secundùm quantitatem materiæ, donec peragatur. Hoc addunt omnes Philosophi in generali: quia omnis actio generalis vnum habet tempus in quo perficitur & terminatur, vt dicit Aristoteles.

Dicit Mundus & Attamius in Turba: Et pone eum in putrefactione per quadraginta dies: id est, per 40. hebdomadas, diem per hebdomadam, sicut in vulua sperma moratur, hoc est nouem mensibus vel circa, secundùm quantitatem materiæ, tunc munda ab eius nigredine. Et dicit Rosarius: Caueas tibi præcipuè in eius mundificatione à priuatione virtutis suæ, ne vis

actiua suffocetur in aliquo. Nam omnium terræ nascentium semina non multiplicantur, neque crescunt si generatiua illorum per aliquem calorem tollatur extraneum, vt dicit Philosophus. Et munda per distillationem primo cum suaui igne: deinde modicè fortiori igne distilla Mercuriũ. Qui Mercurius animã Solis vel Lunæ secundũ quod ibi est Sol vel Luna, secum portat, & non distilla ita forti igne, quod terra: id est, elementũ terræ etiã in distillatione transeat, scilicet sufficit quod solus Mercurius superfluus qui cum corpore non potest exsiccari: Et quod inferius in cucurbita remanet, est sal noster: id est, terra nostra, & est in colore nigra, draco caudam suã deuorans: nã draco est materia in fundo remanens post distillationem aquæ ab ea, & aqua illa dicitur cauda draconis, & draco est eius nigredo, & draco imbibitur aqua sua, & coagulatur, & sic deuorat caudam suam. Et cinerem qui est in fundo vasis ne vilipendas, quoniam est diadema cordis tui, & permanentium cinis, vt dicit Morienus: Et distilla sic calore, ne corpus reducatur in solidã massam, aut nimis siccetur & aduretur. Et distilla tali igne, quod quando gutta incipit cadere quod sexaginta octo, vt dicit Arnoldus, vel septuaginta (aliqui dicunt octoginta) momenta ante casum alterius guttæ numerabis, & si transcedat gutta, extrahe ignem vt dicit Rosarius.

Et si tardiùs, auge modicum ignem, & non sequaris tuam imaginationem de fortificando igne in fine distillationis, sed cum suaui igne. Vnde versus sequens:

Sensibus æquato gaudet natura secundo.

Et sic expecta distillationem cum patientia complementi.

Signum distillationis completæ est, quod medium Mercurij aut magis à terra per alembicum distillasti, quam imposuisti, & quod terra remanet mollis & liquida: sicut dicit Arnoldus: Quam terram sic mollem & liquidam fac in vitro bono & longo collo & sigilla sigillo Hermetis, & pone in cineribus calidis.

Primò per octo dies lentè in cineribus calidis, alijs autem diebus sint cineres calidiores: & stet in tali calore ad

lore ad 25. dies naturales, vel ad triginta, vsq; terra exsiccetur, & remaneat arida in fundo vasis: pòst fac agitationem vasis cum manu fortiter & subitò: quia materia id est, terra adhærebit lateribus vasis.

Quantò magis materia fuerit putrefacta, fortius adhærebit, vt dicit Rosarius. Et si ibi ignis occasu maioraretur aliquotiens, quòd materia esset nimis ad inferiores partes vasis conculcata, tunc oporteret quòd fieret contritio prędicta in vitro cum pistillo vitreo. Et sic habes terram quæ priùs fuit. Quia solum duo sunt in lapide nostro elementa formalia, scilicet aqua & terra, licet virtualiter in eo sunt omnia quatuor elementa. Et vbi dicitur lapis noster est ex quatuor elementis, hoc non est per intellectum literalem, quòd sit terra, nec quòd sit aqua, nec aër, nec ignis, sed solummodo est vna natura, quæ continet in se de natura & proprietate elementorum omnium.

Item totum magisterium est hoc, diuidere elementa à metallis, & ea purificare, & à metallis sulphur naturæ diuidere. Nam totus labor est in hoc & tota magisterij fatigatio in elementorum & sulphuris diuisione. Hæc Raymundus. Sed vbi dicitur, vt Hermes dicit: Quatuor oportet te extrahere elementa, hoc profectò nil aliud est, quàm ipsas seminarias virtutes: id est, qualitates actiuas, vel passiuas excitare, quia naturaliter exponentes quamplurimi in errores inciderunt infinitos. Et nos dicimus illam virtutem nostram spiritualem mineralem esse, quæ potest intendi & fortificari, vt pullulandi & germinandi vi[illegible]s inseratur. Et volens elementa mineralia recipere, non accipias de primis nec de vltimis, sed de medijs, ad creandū lapidem: quia prima sunt multū simplicia, & vltima sunt multū grossa. Quando volueris comedere, capias panem & dimitte farinam: & quando volueris facere panem, accipe farinam, & dimitte triticum. Hoc est verbum nostrum, & doctrina Philosophica. Hæc Raymundus.

Item separatio elementorum est segregare eterogenia quæ sunt accidentia. Et coniunctio elementorum est cumulare homogenia: hoc est, quæ sunt de natura humidi radicalis, vt Turba Philosoporū dicit. Item

Raymundus dicit: Habeas patientiam in dealbatione, quia hîc iacit multa tarditas.

Item nigredo est in omni putrefactione, semper maior debet esse in opere Solis quàm in opere Lunæ, vt dicit Rosarius: Quia Sol inter omnia alia corpora minoris est sulphuris quantitatis, maiorem autem quantitatem argenti viui continens, ex quo hæc nigredo procedit, vt dicit Geber.

Postea recipe terram nigram tritam, & imbibe ipsam cum Mercurio, ita quòd solummodò materia: id est, terra cooperiatur. Aliqui volunt quòd super eam natet per duos digitos aut tres. Primum tamen melius: quia dicit Philosophus, ne Yesir submergatur, & sigilla vitrum sigillo Hermetis, vt suprà: Et hoc ideo, vt actiua à passiuis non recedant, donec ad decoctionem perueniant perfectam. Et pone in cineres calidos ad exsiccandum. Et hoc fac secundò, scilicet imbibendo, & exsiccando & tertiò & quartò, donec terra ipsa satis alba est fixa albedine. Caue etiam diligenter ne misceas aquam Mercurialem impuram cum corpore mundo. Qualis enim erit liquiditas aquæ Mercurialis, talis erit & puritas corporis, per quam abluitur: & quantò magis corpus fuerit ablutum, tantò albius erit. Nam præparatione suæ perfectæ colorationis propter hoc fit cum aqua & igne. Idcirco si corpus non fuerit bene album, tere ipsum cum aqua, post iterato exsicca. Sic enim azoth: id est, aqua Mercurialis, & ignis, latonem: id est, terram nigram abluunt & mundificant, & eius obscuritatem auferunt, vt dicit Philosophus. Nam præparatio terræ semper est cum aqua; ideo qualis erit limpitudo aquæ, talis & erit limpitudo terræ. Et hoc fiat in dealbatione terræ, & eius ablutione.

Non ergo tædeat te prolixitatis, repetitionis, contritionis & assationis huiusmodi: Est enim actio naturalis, quæ suum habet motum & tempus determinatum, ita vt quædam in maiori spacio temporis, & quædam in minori terminentur. Dicit Methodius: Quia in 40. diebus & totidem noctibus completur totum beneficium & opus ad album, post veram purificationem lapidis. Quia in purificatione eius non potest esse tempus de-

pus determinatum, nisi secundùm quod artifex bene laborat. Et in nonaginta diebus & totidem noctibus completur opus ad rubeum. Et isti sunt veri termini ad tantam perfectionem. Et in centum & quinquaginta diebus & noctibus, cum fermento ad perfectionem totam. Versus:

Coctio fit rerum ter quinquaginta dierum.

Dicit enim Pandolphus in Turba: Quia corpus in eius decoctione in quarta parte diminuitur Et Astanius dicit, quod corporis quarta pars diminuitur apud eius decoctionem. Et in impositione imbibitionis terræ nigræ cũ Mercurio debet præcaueri de fractione vitri, vt dicit Rosarius. Vnde debet notari, quòd aqua sit calida, & etiam materia: id est, terra sit calida: & cum manu debet agitari vas & teneri in denuo calore, & iterũ agitari subitò: quia materia lateribus vasis adhęrebit, donec materia & totũ fiat sicut lutum turbidum. Et tunc vitrum debet sigillari, & poni inter cineres calidos ad exsiccandum vt suprà, vsquequo fiat puluis siccus. Et est maximè cauendum, ne spiritus qui corpus exsiccat, à corpore exiccatur, fiat volatilis: nam si volauerit à corpore, corpus perfectum esse non potest: Ideo etiam requiritur vas esse sigillatũ sigillo Hermetis. Quia si vas in arte nostra non esset clausum ad inclusionem spiritus, tota vis exhalaret, sicut in generatione metalli. Quia si fumus ex quo metallum generatur in terra inueniret locũ apertum, expiraret, & nullum generaret metallum.

Etiam ideo fit vt actiua à passiuis non recedant, donec ad decoctionem perueniant perfectam, vt suprà ostensum est. Et tempus cuiuslibet imbibitionis ad exsiccandum est vigintiquinque dies naturales, vel triginta. Sic dicit Arnoldus, licet Rosarius dicat: Si corporis imperfecti scilicet terræ fuerit libra duodecim vnciarum, fixatur cum imbibitionibus suis nonaginta diebus. Addunt Philosophi, donec peragetur, vt dictum est. Aliquando tamen fixatur in maiori vel minori tempore, secundùm industriam operantis, & propter maiorem vel minorem quantitatem pigmentaliũ.

Intellige hæc de toto tempore imbibitionū albedinis & rubedinis. Et istam solutionem & coagulationē vel exiccationem terræ nigrę quater reitera, & quarta vice solutione & coagulatione: id est, exiccatione istius terrę completa, remanebit hęc terra fixa & lucida nigra in fractura, & proiecta super corpora, alterat in suo colore. Et quantumcunque hæc terra pluries soluta fuerit & congelata, erit penetrabilior & subtilior in natura sua. Dicit alius: Erit ergo ordo imbibitionis terræ, aquæ reseruatæ, vnionis, exsiccationis & calcinationis quater reiterandus, & sic preciosam lapidis terram sufficienter abluisti & decoctionem administrasti. Et per hos gradus contritionis, aquæ imbibitionis, exiccationis & calcinationis, caput corui, terram nigram & fœtidam sufficienter mundasti, & ad albedinem perduxisti, vi ignis & calcinationis, quæ apta est ad fermētationem suscipiendam, quæ fermentatio est ipsius lapidis animatio.

Dicit Socrates: quatuor decoctiones fieri successiuè, & pòst debet viuificari per fermentum, & iterum coqui. Dicit enim: Iungite illum aquæ suæ & coquite, & hoc fieri debet donec liquescat & dealbabitur: pòst iterum coquatur vsque deueniat ad rubedinem & suauem compositionem. Et postea iterum coquatur igne fortiori, & hæc vltima decoctio, in qua figitur & vertitur corpus in spiritum. Et ita sunt in summa septem decoctiones, scilicet quatuor ante viuificationem: id est, fermentationē, & postea tres, quæ designantur per septem assaturas, vt etiā dicit Philosophus. Aes nostrū corpus habet hydropicum, vt Naamam Syrus leprosum, propter quod quęrit lauacrum regenerationis sesum, propter quod quęrit lauacrum regenerationis septies in Iordane, vt ab innatis passionibus & corruptionib. emendetur. Tunc habes sulphur & arsenicum nō vrens, quo possunt vti Alchimistæ, & cū eo faciunt argentum perfectum. Gratianus dicit: Dealbate ergo Latonem: id est, æs cum Mercurio, quia Laton est ex Sole & Luna compositum corpus imperfectū citrinū: quod cùm dealbaueris, & per diuturnā decoctionē ad pristinam citrinitatem perduxeris, habes iterum Latonem eodem modo ductibilem, & ad quantitatem tibi placitam

placitam: tunc intrasti per ostium, & habes artis principium. Et tunc calcina, dissolue, & cinera, & ita procede per mediũ, & si resuscitatũ facis penetrabile, tũc ad finẽ peruenisti. Dicit enim Rasis, Morienus & Assidu⁹: Quia terra cùm sit dealbata, candida, fit fixa propter fixionem Lunæ, sed non fixa fixione Solis, & ideo tingit in Lunam. Et postea in opere est saltus Lunæ: id est, sublimatio humiditatis lunaris & circulus Solis: Quia post extractionem spiritus solaris à corpore suo mortuo, fit & animæ restitutio & corporis viuificatio.

Dicit Plato: Quia omni argẽto inest sulphur album, sicut omni auro inest sulphur rubeum, & tale sulphur non reperitur super terram, vt dicit Auicenna, sicut in istis duobus corporibus consistit. Et ideo ista corpora subtiliter præparamus, vt sulphur & argentũ viuum de illa materia habeamus super terram, de qua aurum & argentũ efficiebatur subtus terram.

Via alia practicæ. Aliqui sic faciunt cum terra.

Cùm iam habes terram exsiccatam, tunc fac in vitro, & pone super ipsam de Mercurio sextam vel septimam eius partẽ, vt soluatur: quare priùs pondero ipsam, & sigilla vitrũ sigillo Hermetis ne flos fugiat, & sulphur lento calore in cineribus exsicca & congela, & istã solutionem & congelationem quater reitera: quarta vice solutione & congelatione istius terræ nostræ completa, remanebit hæc terra fixa & lucida, nigra in fractura, & proiecta super corpora alterat in suo colore, sed non Mercuriũ. Et quantumcunque pluries hæc terra soluta fuerit & congelata, erit penetrabilior & subtilior in natura sua, vt etiam suprà dictum est, etiã magis tendens ad albedinem, in istis quatuor solutionibus & congelationibus. Cùm verò completa erit decoctio ista quæ dicitur prima, vertendum est ad alias tali modo.

Scias pondus totius congelati, sicut sciuisti primo per discretionem tuam, & pone in vitro, & superpone quartam partem Mercurij vt soluatur, & sigilla vitrum vt suprà sigillo Hermetis, & super calore exicca & congela, & erit vna massa alterius coloris quàm prima, ni-

gra & clara aliquantulum. Continuatur autem hęc dispositio dealbationis post eius aquæ imbibitionem & exsiccationem & congelationem, donec fiat alba massa, perfectæ dealbationis, in igne perseuerans, fundens, fluens, & Mercurium congelans, & perfectè retinens & transmutans quodcunq; corpus metallicum imperfectum, vnificum verum.

Et si velis Elixir tuum præparatum, secunda tertia & quarta vice volatizare vel imbibere, hoc debet fieri cũ quarta parte elixiris Mercurij. Attamen si maius pondus de ipsa aqua posueris super ipsum corpus quàm quartam partem ipsius, dum tamen non submergitur, melius erit, corpus dealbabit, & erit subtilius, penetrabilius, & cum maiori pondere conuertit.

Item cùm aliqua res est imbibita corruptione, non potest tolerare ignem, nec ignis in se potest pati corruptionem: quare necesse est, quòd lapis sit magistraliter extractus, mundatus, & separatus ab omnibus suis feculentijs corruptibilibus, antequã tu præsumas fixare eum, quousq; sit purum elementum primæ rei.

Et nota quòd subtilior est medicina, quæ Mercurium conuertit quàm illa, quę conuertit corpora. Vnde sciendum, quòd maior labor est in dealbando propter pondera & commixtiones, quàm in rubificando: quia post dealbationem vsq; ad rubificationem nõ sequitur error. Et pro rubeo faciendo dicitur, quod debet fieri eodem modo & simili regimine in omnibus, sicut in dealbando ipsius fecisti, & non debet iterum ire vt incipiatur à principio, sed tantùm vt multiplicetur: & pone tantum Mercurij per solutionem terræ & exiccationem, sicut in dealbando, nisi quod calor sit maior. & scias quantumcunque plus soluitur anima cum spiritu suo nõ fixo: id est, aqua sua, & coagulatur, tantò plus multiplicatur, & non solùm in quantitate, seu cum hoc etiam in virtute & tincturæ subtilitate, & in proiectione magnum pondus conuertet & transmutabit.

De albatione terræ, dicit Hali: Accipe quod descendit ad fundum vasis, & ablue ipsum in igne calido, vsq; quo auferatur eius nigredo, & recedat eius spissitudo

& fac

& fac euolare ab eo additiones humiditatum, donec deueniat cals nimis alba, in qua non erit macula. Tunc enim terra ad animam recipiendam est habilis & pura. Dealbatio enim est totius operis initium, & fundamentum: nam ex tunc errare non potes in decoctione, quia post dealbationem vterque fugiens, scilicet anima: id est, Mercurius corporis, & spiritus: id est, Mercurius viuus, in non fugientem terram vertunt, & faciunt eam spiritualem, mundam à terrestreitate, aëream & subtilem. Et sic spiritus & anima non vniuntur cum corpore vero modo, nisi in albo colore: quia tunc in ipsa dealbatione omnes colores, qui hodie in Mundo excogitari possunt, apparent, & tunc firmãtur, & in vnũ colorem scilicet albedinis conueniunt.

Et nota, quòd ista diuersitas colorum non apparet in lapide nostro nisi in coniunctione animæ cum corpore, vt dicit Morienus. In vna tantum vice, ignis in eo nouat diuersos colores. Anima est spiritus tingens, qui demum à corpore alterato superatus, eo gaudet, ipso incorrupto facto: & sic alter in alterum transit, & alter vim alterius recipit natura disponente.

Dicit Senior: Primum opus lunare est abluere, dealbare & putrefacere centum quinquaginta diebus. Et dealbatio totius, & fugatio tenebrarum ab eo. Et Flidius dicit: Scitote quòd totius operis initium est dealbatio, cui rubor succedit: deinde operis perfectio. post hanc autem per acetum, nutu Dei, tota fit perfectio, quod est soluere & coagulare. Et de ipsa terra dealbata, dicit Morienus: Quia nihil cũ ea facias ipsa non existente fermentata. Et quia sine fermento nulla fit tinctura perfecta, vt dicunt Philosophi, sicut nec absq; pasta nõ fermentata fit bonus panis, sic in nostro lapide, cùm fermentum est sicut anima, quæ corpori imperfecto mortuo vitam tribuit, mediante spiritu: id est, Mercurio. Quia dicit Aristoteles: Nil completur nisi cũ fermento subtiliato, vt spiritus, Versus: Ad bonam pastam vtaris aqua, nec non fermento: simili modo in lapide nostro. Hæc tria reperies dictis Philosophorũ consimilia. Et nõ est aliud fermentũ quàm Sol tam ad album & rubeũ, & Elixir, & Luna solum ad album Elixir, scilicet

aurum vel argentũ Philosophorum, non aurũ vel argẽtum naturę: Vnde fermentũ auri nil est nisi sulphur suũ, quod album in argentum conuertit, quia illud nunquã figit, quod naturaliter fixum non est, nec fuit.

Item fermentum fit ex pura metallorum materia: id est, sulphure naturæ & vapore elementorum. Item fermentum non est aliud nisi à Sole & Luna. Et fermentum non est quousque dicta corpora conuertantur in suam primam materiam seu naturã, quia expedit quòd ex Sole & subtilissima terra fermentum debeat componi. Quare si duo corpora perfecta nescis reducere in suam naturam primam, non poteris habere aliquod fermentorum. Hæc Raymundus.

Nota, fermentum album sic fit. Ciba vnam partem Lunæ purissimæ minutim limatæ vel subtiliter foliatæ cum duplo sui Mercurij bene mundissimè albi, terendo simul fortiter in mortario lapideo, donec Mercurius ebibat ipsam limaturam, & fiat quasi butyrum, ita quòd nil inueniatur de ipsa limatura: Deinde ablue hoc fermentũ fortiter cũ aceto forti & sale communi, bene præparato, donec acetum inde exeat clarũ & bene purum, & tunc ablue sal cum aqua dulci, & aquam ad ignem exsicca. Ab hinc verò superadde ei sulphuri albi partem vnam, terendo insimul totum, donec redeat quasi in corpus vnum: Deinde incera ipsum cum vna parte aquæ, & mitte ad sublimandum, &c. Sic eodem modo fit fermentum rubeum cũ Sole purissimo, vt suprà, licet Pandolphus dicat in Turba, quòd nullum venenum tingens generatur absq; Sole & vmbra eius, quod volunt & plures alij: Quia non fit aliud fermentum tàm ad albam quàm ad rubeam tincturam quàm Sol. Dicit Aristoteles: Album & rubeum ex vna radice, nulla re alterius generis interueniente pullulat.

Item Rosarius & Petrus de Zalento dicunt Fermentum quod est medium coniungens, si ponitur in principio vel in medio, opus perficitur citius, nec indiget reiteratione: Non tamen dicunt hæc per abnegationẽ. Arnoldus dicit: Cùm autem prædictam medicinã volueris fermentare, tunc solue eam in dicto humido distillato, sicut dictum est superiùs, donec sit aquatica vt Mercu-

Mercurius, tunc pone in vase super ignem in toto regimine, donec colores appareant, vt in primo regimine, donec habueris Elixir, vt priùs fusibilem & tingentē: & tūc duplicatus est eiusdem elixiris effectus in fermentatione, quantitate, & proiectione, &c. Quoniā in omni solutione & fixatione acquirit sibi decem in multiplicatione, ideo quantum plus soluitur, figitur, tingitur, & funditur medicina, tantum melius & fortius operatur.

Item de fermento nota. Ex perfecto nil fit, quia iam perfectum est prout ista materia seu artificium perficit. Habemus exemplum: Panis fermentatus & coctus, est perfectus in suo statu vel esse, & ad suum vltimum finem peruenit, nec eo plus poteris fermentare: Sic est in auro, Aurum purum deductum est per examen ignis in corpus firmum & fixum, & eo amplius fermentare est impossibile apud Philosophos, nisi habeatur prima materia metallorum, in qua resoluatur in primam materiam, & in elementa miscibilia. Recipiamus ergo illā materiam vnde erit aurum, & mediante artificio deducitur in verum fermentum Philosophorum, & mutemus hoc cum ingenio in materiam perfectam, vel in speciem corporum perfectorum, & tunc demum incipiamus operationem. Quare multi moderni laborantes etiam Philosophicè sunt decepti: quia opus dimittunt vbi est incipiendum.

Nota, aqua est spiritus corpus purgans, subtilians & dealbans. Et fermentum est anima, quæ corpori imperfecto, mediante aqua, vitam tribuit, quam priùs non habebat, & in meliorem formam reducit. Etiam si in lapide nostro esset tantùm alterum eorum, nunquam facilè flueret medicina, neque tincturam daret; & si daret, vt Mercurius in fumum volaret: quia non esset in eo receptaculum tincturæ.

Et in hora coniunctionis maxima, apparent miracula: tunc enim corpus imperfectum coloratione firma coloratur, fermento mediante, quod fermentum est anima corporis imperfecti, & spiritus, mediante anima, cum corpore coniungitur, & ligatur cū eo simul in colorem fermenti, cōiungitur & fit vnum cum eis: Et sic in corpore imperfecto, primò extrahitur illud videli-

cet eorum purum ab impuro, subtile à grosso. Deinde desiccatur & fixatur, & erit mortuum: tunc fermentatur & reuiuiscit per fermentum, quod anima. Quia si non misces fermentum cum Elixir, non coloratur corpus sicut debet, quoniam sine fermento non exibit neq; Sol neque Luna, sed aliud quod non permanet in tinctura naturæ metallicæ, nisi præparaueris ipsum scilicet corpus imperfectum. Coniunge ergo ipsum sulphur: id est, corpus imperfectum, cum eo scilicet fermento, vt generet sibi simile, & fiet Elixir. Cùm autē sulphur: id est, corpus imperfectum coniunctū fuerit cum suo corpore: id est, fermento, corpus non desinit in ipsum aliud agere, quousq; conuertat totum in ipsum, scil. fermentū. Idcirco quando vis fermentare, misce simul cū corpore, vt totū sit fermentum, quoniam fermentum redigit vel reducit sulphur nostrū ad suam naturam, pondus & colorem, per omnem modū, qui erit & fermentum album ad album, & rubeum ad rubeū. quod patet: Quia si posueris fermentum argenti cum sulphure auri, rediget ad suam naturam, sed nō ad suum colorem. Similiter si posueris fermentum auri cum sulphure argenti, conuertit ad suam naturam, & non ad suum colorem, & econuersò Non ergo misceas aquam albam cum rubea, nec econuersò aquā rubeam cum alba, quia cum aqua alba albificabis, & cum rubea rubificabis. Veruntamen, fili, non putes hanc aquam esse rubeam, sed albam in aspectu, importans rubificandi potentiam cum affectu. Hæc Raymundus.

Cùm corpus mundatum fuerit, & cum spiritu incorporatum & sublimatum, tunc ambo facta sunt vapor vnctuosus. Et nisi corpus fiat vapor, nihil in opere huius peregisti, cùm hoc fiat mediante aqua Mercuriali depurata. Ergo dealba & ablue corpus, quia dealbatio totius operis pfecti est initium & fermentū. Si enim sulphur non fuerit sublimatum, substantiam ingredientem & virtutem penetrantem non habebit, & per consequens ad verum Elixir non valebit. Et Mercurius vulgi dicitur spiritus, Mercurius corporis dicitur anima, & spiritus non coniungitur corpori nisi mediante anima, & econuerso anima non coniungitur corpori nisi me-

diante

diante spiritu: tantum subtilietur, vt sit vnum cum eo, & homogenium sicut suus spiritus est. Tunc enim per minima sunt commiscibilia, & primò recipit naturam fermenti, & virtutem tingendi.

Spiritus non coniungitur corporibus donec à suis immundicijs perfectè fuerint mundati: id est, donec media substantia Mercurij & sulphuris corporis fuerint à suis mundicijs perfectè mundati: id est, horum coniunctio non est possibilis, nisi priùs spirituales fiant: id est, per mutationem vtriusque à sua virtute & proprietate, per conuersionem suarum naturarum coniunguntur omnimodo coniunctione: & tunc sic purgati debent in corporibus coniungi: id est, cum fermento mediante aqua, quæ facit inter ea matrimonium: id est, coniunctionem siue vnionem. Rasis dicit: Accidentia non possunt qualitates extendere, nisi fuerint substantijs sociata.

Item si vis vt fiat Elixir perfectum, atque transsubstantians, & omne corpus sibi coniunctum tingat, hoc non potest fieri nisi per solutionem suam sæpiùs repetitam.

Vnde quinta essentia est corpus per se differens ab omnib. elementis & elementatis tàm in materia quàm in forma, tàm in natura, quàm in virtute, non habens in se contrarietatem, vnde nec causam corruptionis. Hæc Thomas in compendio: Vbi ponit differentiam inter elementum, elementatum, & quintam essentiam.

Modus faciendi solutionem talis est.

Postquam lapis noster in igne est factus, & ab omni sorditie: id est, purgatus est ab omni impuritate. Nota: id est, post dealbationem & Philosophicam spiritualem purgationem suprà memoratam. Tunc tere ipsum in puluerem subtilem valde in vno lapide, & in aceto nostro cœlestino solue, & statim soluetur in clarissimã aquam, & quasi fontaneam. Et postquam lapis totaliter fuerit solutus, vt dixi, tunc distilla nostra distillatione, & coagula temperato calore, & vltimò calcina prima coagulatione secundùm modum suum. Et scias quòd in ista solutione lapidis vna pars multò plures

partes Mercurij, vel cuiuscunque corporis, in Lunam veram vel in Solem, secundùm quod lapis fuerit præparatus, tingit. Et hæc solutio nostra est secretum nostrum. Et sic multiplicabis lapidem, vt postea in capitulo de multiplicatione dicetur.

Item terra vulgi sic separanda est à terra Philosophicali: Accipienda est terra calcinata, &c. & ponenda est in vase vitreo vel vitreato, in quo sit aqua munda & pura feruentissima, & cum baculo vitreo agitare debes vsq; quo illud quod potest dissolui, dissoluatur. & scias quòd bona terra dissoluitur & efficitur aqua alba sicut lac, quam dissolutam ponas ad partem, & iterum tere terram quæ remansit insoluta, & iniungas iterū aquam bene calidam, vsque quo facias donec apertè videbis quod nihil amplius potest dissolui: cuius signum est, quod terra quę remansit in fundo posita super lignum, nihil manet. Secūdum signum, si ponatur super ignem, nequaquam funditur neque adurit. Et postquam hæc videbis, tūc accipias totam terram tuam dissolutam in aqua prædicta, & ponas in vase vitreo, & congelabis de siccatione forti, & priusquam congelata fuerit, tunç scias te habere terram Philosophicam, mundam & paratam: Aliam proijcias, quia est fex & scoria; dicitur etiam terra alba. Et caue semper ne eam asses nisi fuerit sicca. Vnde Hermes dicit: Seminate aurum vestrum, in terram albam foliatam, quę per calcinationem facta est ignea, subtilis & aërea, videlicet tantum: seminate aurum: id est, animam & virtutem tingentem, in terram albam, quæ præparatione debita est facta alba & munda, in qua non sint sordes. Ex his patet quod aurum naturę non est materia fermenti, imò aurum Philosophorum est ipsum fermentum tingens.

Item Hermes caput Philosophorum ait: Cùm naturas cōmiscere volueritis Alchimistæ, lapidem auri commiscete humori, qui est aqua permanens, suoque vasi imponite super leuem calorem quousque liquefiat: deinde dimitte quousque arescat aqua, & se inuicem continuat. Ipsa autem aqua imbuta: id est, siccata, fit ignis intensior quàm priùs fuerat, quousque arescat, & terra: id est, puluis fiat. Hoc autem peracto, scitote hoc esse arcani

arcani initium, scil. aqua imbuere & desiccare perfectè. Hoc verò multoties facite quousque pereant aquę partes: id est, deficiant, scilicet quòd non ascendat vltrà, eiusque colores vobis appareant. Iubeo tamen vos non simul aquam fundere, ne ykesir submergatur, verùm paulatim: id est, septies infundite, terite & desiccate, & sic multoties facite quousque sumatur aqua.

Barsen in Turba dicit: Et aqua septies imponitur ei, donec bibat totum humorem, & recipiat vim imminentem igni, apud pugnam ignis, & rubigo fiat. Hermes dicit: Humectate & conterite pluribus diebus: & hoc nouem vicibus soluere & coagulare præcepit, quæ per nouem aquilas designantur. In qualibet enim solutione & coagulatione augebitur eius affectus. Vnde Philosophus in Turba:

Videntes autem omnes huius artis inuestigatores illam albedinem apparentem in vase, rati estote quòd rubor in albedinem occultatus est.

Tunc autem non oportet vos illa extrahere, verùm coquere quousque totum rubeum fiat, & sic per plures imbibitiones aquæ solaris requiritur, terream rubeam fore factam, etiam per maiorem ignis administrationem. Item Barsen: Præcipio illis æs aqua dealbare candida, qua æs rubeum faciunt, scilicet æs nostrum. Quare oportet quod priùs album fiat antequam rubeum fiat: quia non est transitus de extremo ad extremum, de contrario in contrarium, nisi per medium dispensatiuum: id est, de nigredine non est transitus in citrinum vel rubeum, nisi albedine mediante: quia citrinitas causatur ex altissimo vel multum albo, & modicum rubeo claro essentialiter. Quare natura ostendit, quòd citrinatio est perfecta & completa digestio. Nec econuersò potest esse transitus de citrino ad album, quousq; compositum conuertatur in nigrum. Nec aurum potest fieri argentum indiuisibile, nisi priùs destruatur, & fiat nigrum, & corrumpatur, nec melius potest fieri deterius, nisi per corruptionem sui ipsius: quia generatio vnius est corruptio alterius. Et hoc fit cum additione rei tingentis illud, quæ nota est naturæ, & perficitur. Et tunc fermentum imponitur.

Spiritus corpus exsiccat, & à corpore exsiccatur, scilicet perfectè à suo flegmate purgatus.

Nota in omni assatione & decoctione qua spiritus & corpora separantur & associantur scire debes, quòd anima separabilis à suo subiecto non commodè separatur à fixo, nisi in siccissione, nec viuum cōmodè coniungitur mortuo, nisi in humido. Sed in his omnibus natura non patitur subitas permutationes. Ideo maximè est cauendum, ne spiritus volatilis fiat: nam si volauerit à corpore, corpus imperfectum manebit.

Nota: Ideo fit sublimatio, vt segregatis partibus purissimis & leuioribus à fecibus grossorum elementorum, virtutem quintæ essentiæ possideant formantem & disponentem ad speciem durabilem & perfectam. Dico autem quintam essentiam animam tingentem, colorantem, & formam puram inducentem, ad quam extrahendam valde necessaria fuit sublimatio & subtiliatio. Per eam namque extrahitur vnctuositas arsenici, siue natura oleaginosa purissima & incombustibilis vnctuositatis, quæ ligata & commixta est cum fecibus, scorijs, & grossioribus elementarijs. Quia sublimatio non fit alia de causa nisi vt extrahatur anima tingens à corpore, & vt vertatur in spiritum penetrabilem: per sublimationem enim corpus in spiritum reducitur, scilicet cùm corporalis densitas transit in raritatem. Et cùm corpora sint grauia & ponderosa, vt etiam suprà dictum est: si ergo debent sublimari, oportet quòd cum Mercurio incorporentur & subtilientur, & coquantur, donec ex eis, scilicet ex Mercurio, & corpore fiat vnum corpus, & non tædeat te hoc multoties reiterare: quia nisi Mercurius fuerit corpori incorporatus, non ascendit: incorporari autem nullatenus potest, nisi priùs in Mercurio soluatur. ergo recipe primam aquam ab omni corruptione segregatam, in qua coque rem suo nomine nominatam per 40. dies in vase suo, & inuenies corpus conuersum in argentum viuum: & quando per sublimationem fuerit priuatum sua nigredine, fiet natura sublimis carens vmbra: id est, grossa terræ fœculentia & adustione. Idcirco quantò magis poteris, ipsum corpus subtilia, & cum Mercurio mundo coque, & cùm

& cùm aliquam partem Mercurij corpus in se hauserit & concluserit, ipsum subtilia igne cito, & fortiori quo poteris, donec ascendat in similitudine albissimi pulueris, in modum niuis, adhærens spondilibus aludel. Quis verò in fundo manẽs est fex, & scoria corporum, vituperata, & abijcienda, in qua nil vitæ habetur: quia puluis leuissimus, qui modica sufflatione euanescit, quoniam non est nisi sulphur paruum, à natura exclusum. Tunc abiectis fecibus, itera per se sublimationem albissimi pulueris sine fecib. suis, donec figatur, & quousque non permittit aliquas feces, sed ascendit purissimam ad modum niuis, quæ est nostra pura quinta essentia, & tunc habes animam tingentem, & coagulantem & mundificantem, & sulphur arsenicum non vrens: quo possunt vti Alchimistæ, & cum eo faciunt argentum.

In solari autem materia licet quædam pars albissimè ascenderit: tamen in fundo remanet ignis tinctus rubore, in modum scarlati. Et illud sulphur conuertit argentum viuum in aurum purissimum & verissimum. Hæc est perfectissima compositio sulphuris albi & rubei non vrentis secundùm summam operationem Philosophorum: nil enim in his dictis superflui & diminuti inuenies, sed quæ Philosophica veritas continet.

Item si cum calcibus duorum luminarium, scilicet Solis & Lunæ sublimaueris Mercurium, tunc vtiliter sublimabis, & mundas cum facilitate. In illis enim est facilis operationis illarum sublimatio, per generationem: & collige semper tãtum solum sublimatum, quia hoc non est fixum, sed quod in medio consistit aludel supra feces, quia illud est subtilis media substantia Mercurij, ex qua nostra conficitur medicina, quæ ex argenti viui materia ducit originem, quęsitum bonum, terra alba foliata, arsenicum, & sulphur album, prima materia metallorum: hæc Raymundus. Hanc autem sublimationem facimus, vt corpora reducamus in naturã subtilem, vt sint sicut spiritus, penetrantia & redigentia omne corpus in solificum vel lunificum verum, vel vt ea reducamus in primam materiam, scilicet Mercurium & sulphur, & vt eorum fiat firmissima incorporatio, &

etiam vt assumat perfectum colorem albedinis vel rubedinis, qui color sine sublimatione fieri non potest. Et non misceas illud, quod remanet in fundo cum eo quod ascendit, sed segregatim vnumquodque eorum pone.

Si autem adhuc in fundo aliquid de materia valente remansit, iterabis ad sublimandum per Mercurium sibi incorporatum, donec totum ascenderit quicquid est de pura essentia ipsorum corporum: quia si non feceris, non ponas ipsum in magisterium. Alembicum verò sit vitreum, bono luto circumlinitum, quod debet coniungi cum subiecto, ita vt Mercurius non possit exhalare finaliter: quia non sublimatur Mercurius, nisi per fumositatem aëream, secum deferens partes corporis puriores: & ideo terra tunc in aërem & corpus in spiritum cõuertitur, & densitas in raritatem finaliter in modum aëris ascendunt. sic quod ratione veritatis recipiunt virtutem fortiter, & in profundum penetrandi: & ratione perfectæ clarificationis, perfectæ tincturæ & coloratio-nis. Vnde ergo diligenter vide vt vasa bene iungantur, quoniam si inueniat scilic. Mercurius locum apertum, euolat per fumum, sicque peribit & annihilabitur operatio, & magisterium tuum erit inane.

Sequitur de regimine fixionis.

Quomodo perficiatur sulphur album & rubeum in Elixir perfectum.

Accipe ergo sulphur album prædictum, & ipsum fige super corpus suum, album, fixum & mundatum: id est, supra argentum. Et sulphur rubeum supra corpus suum rubeum, scilicet supra aurum, vt docet Pythagoras magister Turbæ, dicens: Quod argentum viuum à corporibus, dissolutione, subtiliatione, & sublimatione extractum non coagulatum in sulphur album vel rubeum, sustinens ignem: id est, vt sit fixum, nullam viam habet ad albedinem vel rubedinem. Prudenter ergo & discretè oportet te operari, quoniam sine fermento non poterit Sol neq; Luna esse. Et nõ est aliud fermentum nisi

tum nisi Sol & Luna: non enim permanebit in essentia naturæ prædictum sulphur, quod Philosophi dicunt Vaporem vnctuosum, nisi ipsum corpore suo purgato coniunxeris, vt generet sibi simile. Et etiam propter hoc vt fiat Elixir perfectum id, quod componis Cùm autem sulphur coniunctum fuerit suo corpori purgato, non desinit in id agere, ipsum totaliter penetrando, quousque totum conuertat in suam naturam. Ideoque quando vis fermentare, misce corpus sublimatum cum suo corpore optimè purgato vt totum fiat fermẽtum quoniam fermentum reducit sulphur artis seu Philosophicum in suam naturam, colorem & saporem. Si enim sulphur non fuerit sublimatum, substantiam ingredientem & virtutem penetratiuam non habebit, & per consequens ad componendum verum Elixir non habebit virtutem: quia in sua permanens densitate & corporalitate, non miscebitur rebus tingendo, nec eas poterit in formam perfectè metalli transmutare. Sed cùm corpus mũdatum fuerit, & cum spiritu incorporatum sublimatione descendit, tunc ambo facta sunt vapor vnctuosus, & ab vrentibus substantijs spoliatus, aër subtilis, clarus nimiæ penetrationis, anima à vitijs, & inquinamentis liberata: quia iuncta suo corpori mundato, mediante spiritu: id est, aqua Mercuriali purificata, transit in ens purissimum & incorruptibile. Et nisi fiat vapor, nihil in opere huius artis peregisti. Ergo de alba ablue: quia dealbatio totius operis perfecti est initium & fermentum. Quæ quidem dealbatio ammodò non variatur in colores diuersos, sed permanet inuariabilis & immutabilis, & fige iuxta præceptum Philosophorum hoc modo.

Modus figendi.

Apta fermentum: id est, corpus ante fermẽtationem, vt sit solutum & calcinatum: id est, corpus per argentum viuum sit solutum & calcinatum: id est, argentum viuum sit ab eo separatum & remotum, & sit calx aut cinis purissimus: quoniam si non aptaueris fermentum, nil valebit. Et similiter apta sulphur non vrens de calce per sublimationem, vt sit simplex & viuum. Quia

ſi non miſcueris in Elixir, non colorabitur corpus ſuprà quod fiet proiectio ſulphuris. Et ſi non mundaueris corpus quod vis miſceri in Elixir, non diriget corpus ſpiritum, neque retinebit eum. Et ſi non ſublimaueris huiuſmodi ſulphur, quod vis mittere in Elixir, erit aurum & argentum multum obſcurum.

Et ſi non mundaueris ſpiritum, nō ſuſtinebit ignem: quia ipſum impurum corpori non coniungeretur per minima. Oportet te etiam multum cautum eſſe, vt facias Elixir medium inter durum & molle, quia niſi hoc ſcieris, non erit aurum & argentum habile ad operandum, ſcilicet malleandum vel fundendum. Subtilioris enim ſubſtantiæ & liquidioris oportet eſſe medicinam, quia ipſa ſunt corpora, & maioris fixionis & retentionis, quàm ſit argentum viuum, in ſua natura, ſuper quibus proijcitur. Quia dicit Euclides: Noſtrum finale ſecretum eſt habere medicinam quæ fluat ante Mercurij fugam. Cùm autem vis componere Elixir, fac calcem de illa materia cuius eſt corpus, & ei immitte ſulphur ſuum, ſicut ſuprà dixi: Si eſt aurum, de auro: Si argentum, de argento. Quoniam ſponſalitium non eſt aliud, niſi vt coniungas fermentum cum ſuo corpore, de quibus vis facere Elixir. Dicit enim Turba: Iunge hæc duo: id eſt, cineres, videlicet corporis perfecti, & ſulphur album: id eſt, corpus imperfectum ad inuicem. vnde Philoſophus: Illumina primò corpus tuum, & iunge cum ſpiritu & corpore mundo, æqualitate: id eſt, æquo pondere.

De ponderibus fermenti & ſulphuris & Mercurij.

Nota, quia ſciendum eſt primò, quòd ſumma volatilis non ſuperet ſummam ſui corporis mundati, fixi, alioquin ligamentum ſponſalitij verteretur in fugam ſpiritus non fixi, & ſulphuris volatilis. Volatile non ſuperet ſummam fixi cum eo vniti. Vnde dicit Plato: Si parum ſulphur proijciatur ſuper multitudinem corporis, ita vt ſupra ipſum habeat potentiam, conuertit ipſum in puluerem, cuius color erit ſicut color corporis ſuper quod proijcitur ſpiritus auri vel argenti. Sed quia

ſulphura

ſulphura non poſſunt corpora ingredi niſi mediante aqua, ſcilicet Mercurij, cum aqua facit eorum matrimonium: quia eſt medium coniungendi tincturas: id eſt, ſulphur & fermentum: ideò in ea diſpoſitione primò ponas calcem corporis ſeu fermenti. Secundò ponas aquam: id eſt ſpiritum. Tertiò ponas aërem: id eſt, animam, ſiue ſulphur à corporibus extractum. Et vt vtar Philoſophico eloquio & doctrina: Si miſcueris prius oleum in terra, erit oleum mortificatum in terra, quoniam oleum in terram intrat, & ab ea ſorbetur. Si verò prius poſueris aquam, & poſtea oleum, ſtabit oleum ſupra aquam: aut ſi prius poſueris aquam, & poſtea terram, erit aqua ponderoſior terra. Cùm ergo coniungis elementa, ſcilicet aquam & aërem vt figantur in terra: ſi eſt ad album Elixir, ſemper ſit plus de terra quàm de aliquo alio elementorum: alioquin terra non figeret ſpiritum, imò ſecum euolaret. Et hoc fieri debet, ſecundùm rationem, iuxta deaquationis menſurã. Verbi gratia, ad lunare Elixir. Si eſt de aëre vnum pondus & dimidium, de aqua debent eſſe duo pondera, & de terra tria debent eſſe pondera, & terræ fermentum ſit ter tantum, quantum ſit ſulphur album. Vt ſi dimidium alterum pondus fuerit de ſulphure albo, tria pondera debent eſſe de fermento, & duo de aqua, & erit Elixir completum. Et ideo hanc cautelam habeas in compoſitione veri Elixir, & ita opereris, vt dictum eſt, vt ſcias quantum debeas apponere de terra, quãtum de aqua, & quantum de aëre ad album Elixir, & quantum de igne ad rubeum. Ratio eſt, quia ſi magis poneretur de terra quàm dictum eſt, mortificaret animam: ſi verò minus, fieret Elixir nimis humidum, nec figeretur. Et ſimiliter de aqua, ſi plus apponeretur, & eſſet humidum & nimis molle: ſi minus, eſſet ſiccum & durum, nec penetraret. Et ſi de aëre ſimiliter minus apponeretur, non coloraret perfecto colore: & ſi magis, eſſet in perfectione coloratum in albo Elixir.

Ad ſolare verò Elixir, cùm Sol ſit calidior Luna, debent eſſe duo pondera terræ, tria de aëre, tria de aqua, vnum pondus & dimidium de igne: nam pondus ignis eſt medium pondus aquæ. Et in hoc neque eſt additio neque diminutio.

Dicit Raymundus: Cùm volueris Elixir ad rubeum per traditionem generalis doctrinæ, doctrinam faciendi Elixir ad album resumes in exemplum. Nam hic modus faciendi Elixir ad album, repeti non oportet, nisi solum pro quolibet elemento albo, elementatum ponas rubeum, quoniam in Elixire ad rubeum apponitur ignis vlterius, qui totũ rubificat, & sublimatur vt spiritus. Pondera verò elementorum, sunt duo pondera terræ, & tria aquæ, & totidem & vnum pondus & dimidium de sulphure rubeo. Primò enim ponas terram: quia participat cum fermento. Secundò ponas aquam: quia est medium inter terrã & aërem. Tertiò ponas aërem: quia est medium inter aquam & ignem. Quartò ponas ignem, sed ignis per aërem figitur sicut & aqua per terram, &c. sicut scis.

Sciendum est: Quòd si lapis Philosophorum purificatus adiungatur cum aliquo corpore, & qualitercunque destruatur corpus, materia lapidis semper remanet cum illa parte corporis, quæ magis est purificata secundùm viam naturæ. Nam lapidis materia figit ignem, nequе potest comburi: quia ipse lapis super omnem ignem perpetuus est creatus. Et ideo quantò magis in igne perseuerat, tantò plus augmentatur virtus eius in quantitate & qualitate: quia lapis Philosophorum non habet humiditatem terminabilem. & licet siccus sit in experientia, copiosus est humiditate vnctuosa in eius occulto, quæ nunquam potest destrui per aliquam viã. Quia si corpus cum quo commiscetur, destruitur, semper remanet eius substantia subtilis vel grossa, secundùm quod fuit præparata, quæ est vera & res fixa. Ideoque nisi destruatur corpus, materia vel medicina de ipso creata & extracta semper perseuerat. Hæc Geber dicit. Alius Philosophus dicit in Turba: Sciant omnes inuestigatores huius artis, quòd Elixir quantumcunq; præparetur vel subtilietur, totum nihil est, nisi post præparationem cum vero fermento coniungatur.

Nota de fermento.

Notandum est, quòd quando Elixir coniũgitur cum corporibus, oportet quòd coniungatur per minima, vt dicit

vt dicit Albertus. Vehemens & vtilis complexionatio fieri nunquam potest rebus solidis, nisi prius soluantur in aquis, & tunc commisceantur ad inuicem, & in locis calidis agente calore naturali, vel sibi proportionabili vaporaliter se connectant spacio temporis competentis. Quia oportet Elixir primò soluere, postea corpus præparare & soluere, vt Elixir, postea verò accipere & coniũgere dissolutiones, videlicet de Elixir partes tres, & de corporibus prædictis partem vnam: postea oportet hoc totum congelare & iterum soluere & congelare, & sic reiterare, donec totum factum sit vnum, sine aliqua separatione, & hoc totum completur per beneficium aquæ nostræ Mercurialis: quia cum ipsa soluitur, Elixirq; præparatur, & cum ipsa soluuntur & præparantur corpora. Ipsa enim mundans, iungens, dissoluens, dealbans, & rubeum faciens.

Dicit alius: Sed quia fermentum non potest ingredi corpus mortuum nisi mediante aqua: quæ facit matrimonium & copulam inter fermẽtum & terram albam: idcirco primò in omni fermentatione notari debet põdus vniuscuiusque. Si igitur terram foliatam albam ad album Elixir volueris fermentare, vt stabit in complemento tincturæ super corpora à perfectione diminuta, tunc recipe terræ dealbatæ seu foliatæ corporis mortui partes tres, & de aqua vitæ reseruata partes duas, & fermenti partem alteram dimidiam.

Fermentum autem sit præparatum vt fiat calx alba, fixa & subtilis, si ad album procedit tua intentio: si verò ad rubeum, tunc sit calx citrinissima auri præparata, & non erit aliud fermentum. Ratio, quia ista duo corpora lucentia sunt, in quibus sunt radij tingentes splendidi, cætera corpora albedine & rubedine naturaliter excellendo.

Postea sapienter ponas in suam fiolam ad hoc deaptatam, & in corium suum temperatum repone vt coagulentur & fixentur, & fiet vnum corpus. Deinde iterum solue cum tertia parte aquæ, & exsicca: & hoc reitera pluries, donec excellentissimum lapidem album per hos gradus reiterationis & præparationis præparabis album, fixum, stantem, per minima ingredientem

corpora velocissimè fluentem ad instar aquæ fixæ, super ignis pugnam tingētem Mercurium & omnia corpora à perfectione diminuta in verum argentum.

Et nota, quantò plus vel pluries huius complementi ordo reiteretur, solutionis, coagulationis & contritionis, tantò huius maioris exuberatione, videlicet medicinæ multiplicatur bonitas magis & magis. Nam quoties pertractaueris super ipsum lapidem eius propriam bonitatem reseruatam, toties multas lucraberis in eius proiectione super corpora partes, à perfectione diminuta. Quare Philosophi laudant reiterationem vltra. Si igitur terram albam fermentare ad rubeum Elixir volueris, diuide ipsam terram albam in duas partes: vnam partem augmentabis ad Elixir album cum sua aqua alba reseruata, & sic nunquam desinit esse eius: & aliam partem pone in vitrum suum: id est, in furnum suæ digestionis, & auge sibi ignem, donec vi & potentia ignis digestionis in rubicundissimum lapidem conuertatur veluti sicut crocus siccus, combustus. Et si volueris vt fiat tinctura rubedinis, Elixir albissimum trāsformans, & tingens Mercurium, Lunam, & omne corpus in verissimum Solem, vel solificum corpus, tunc fermenta eius partes tres cum parte altera dimidia auri purissimi pręparata, vt sit calx subtilissima, cum duabus partibus aquæ solificatæ artificialiter in vnum chaos reducens, connexione per minima, vsque ad occultum corporis, & pone in suo vitro, in igne suo, & coque vt elucescat rubicundissimus lapis, sanguineus, verus. Illum iterum augmentabis de parte sua solificata, reseruata scilicet aqua sua solari, vt gradatim per modum digestionis ignis fortioris procedas in eius perfectionis augmentatione, & cumulatione bonitatis, & reiteratione operis de parte sua reseruata, sibi suæ naturæ conueniente, solificata tandem, vt eius bonitas multiplicetur vsque in infinitum, dicit Raymundus.

De modo indulcorandi lapidem cum humiditate.

In modo autem faciendi huius lapidis indulcorationem:

Sumatur lapis, & terendo imbibe illum in vase suo, imbibitione per minima, scilic. per vices, factas ad modum roris, cum vna & dimidia parte sui: postea decoque cum igne leui, donec priùs illa fuerit in lapidis substantiam congelata: Postmodum vigora ignem de carbonibus paulatim & paulatim, donec subtilietur ex eo quicquid resolutum extiterit, tàm de aqua sulphuris, quàm de argento viuo humido.

Tunc iterum quod sublimatū extiterit, reduc super feces, terendo & imbibendo cum dicto spiritu, qui magis in humiditate exuberanter abundat. Et hoc iterate imbibitione rorida, decoctione, congelatione, & sublimatione, cum ignibus suis successiuis, & diligenter continuatis, scilic. cum moderamine notæ ignitionis, quam natura exigit, donec per continuam sublimationem, iterationem spirituum non inflammabilium super illas, scil. feces, & continuo motu totum figatur deorsum.

Cùm autem fixum fuerit secundùm proportionem ignis sibi appropriati cum moderamine, tunc eo facias ignem fortem, bene continuatum per diem naturalem: secunda verò die naturali fortiorem, & tertia die naturali adhuc fortissimum, vt est ignis fundendi, vel quasi.

Quando voles incerare lapidem. Mittas magis de re calida & humida, quàm facias de frigida & sicca. Sed quando tu operatus fueris per intentionem fixandi, tunc mittas magis de re frigida & sicca, quàm calida & humida. Et si medicina non manet plenariè contra ignem, hoc est, per defectum fixationis: Igitur succurretur defectui, vel per reiterationem solutionis & congelationis, vel per sublimationem partium non fixarum, per partem fixam, quousque capiat quietem contra asperitatem ignis. Et si tu vides, quòd illa non possunt fundi nisi grauitate, scilicet per defectum incerationis supple sibi, & integra ei incerationem cum oleo lapidis, guttando guttam post guttam, supra leuem ignem in crucibulo terreo, quousque fluat vt cera, sine fumo. Hæc Raymundus.

De multiplicatione vel augmentatione lapidis.

Nota primùm quid sit augmentum. Vnde augmentum est præexistentis quantitatis additamentum. Et augmentum in qualitate & bonitate, est ipsam tincturam soluere & coagulare, hoc est, Mercurio nostro imbibere & exsiccare.

Vel sic: Recipe tincturæ præparatæ partem vnam, & solue in tribus partibus Mercurij nostri, deinde fac in vase, & sigilla vas, & pone inter cineres calidos, per totum, vt suprà expressum est, donec exsiccetur & puluis fiat. Deinde aperi vitrum, & iterum imbibe, & exsicca vt suprà, & quoties hoc pluries feceris, toties aliquas partes lucraberis, & vltrà tingit, vt dicit Arnoldus.

Augmentum in quantitate est: Recipe materiæ fixæ quæ tingit: id est, tincturæ præparatæ partes tres, & Mercurij Philosophorum vnam partem, & fac in vase, & sigilla vas, & pone inter cineres calidos, vt suprà, & exsicca vt puluis fiat. Deinde aperi vitrum, & iterum imbibe, & exsicca, &c. vt suprà. Et aqua: id est, argentum viuum vel Mercurius non plus ponderis adijcit vel dat corpori, nisi quantum de humiditate metallina manet. Hæc Calidius filius Isidori: Item multiplicatio in quantitate fit per mixtionem medicinæ in crucibulo cum argento viuo vulgi. Quod quidem argentum viuum per admixtionem lapidis conuertitur in puluerē rubeum vel nigrum, & iteratò, quòd mittatur de illo puluere argenti viui super aliud argentum viuum, & iteratò conuertitur in puluerem, & sic facies reiterationes pulueris argenti viui super aliud argentum viuum, donec argentum viuum non conuertatur in puluerem, sed manet conuersum in metallum perfectum. Et hoc fit quia fortitudo medicinæ temperata est cum additione argenti viui.

Item multiplicatio tincturæ non est aliud, nisi augmentatio & multiplicatio caloris naturalis, qui est sulphur non vrens in materia argenti viui, cùm sit certum, quòd argentum viuum sit materia metallorum in substan-

substantia, in qua sua claritas est infixa, quia metalla non indigent nisi natura substantiali. Et substantia in qua tinctura sulphuris infigitur, oportet quòd sit de materia seruata ab omni adustione, & defectiua totius fusionis, amabilis & placens omnibus metallis. Et ideo est necesse, quòd tinctura sulphuris sequatur talē substantiā, & in illa colligatur, si vis quòd sit tinctura metallorum, & dicta substantia sit talis, quòd possit fixari sine consumatione suæ humiditatis, & sine reuersione illius in terram, & sine combustione suæ propriæ substantiæ: & totum hoc est argentum viuum. Quare dicitur quod illud causa perfectionis ad necessitatem metallorum, quia illud est sufficiens ad quemlibet gradum omnium fusionum cum ignitione, sicut patet in plumbo & stanno, & hoc per bonam adherentiam suarum partium, & per fortitudinem suæ nobilis mixtionis. Hæc Raymundus.

Modus quomodo multiplicantur medicina rubea & alba, in virtute & potestate. Quando perfeceris dictas medicinas, & de illis feceris proiectionem, duobus modis poteris artificialiter multiplicare suas virtutes.

Primus modus est: Dissolues in aqua Mercurij sui albi vel rubei, ex quibus fuerunt procreatæ, quousq; fiat aqua clara: & postmodum cum leui decoctione congeles, & cum suis oleis, inceres verò eas super igne, quousque fluant: certa sua virtus erit duplicata in tinctura, cum omnibus suis perfectionibus, sicut videbis in proiectione: quia pondus quod proijciebatur super mille, tunc proijcitur super duo millia. Et in ista multiplicatione non est magnus labor.

Secundus modus multiplicādi suas virtutes est maioris precij: quia si distilles quamlibet speciem illarum singulariter, & in sua aqua per inhumationem, postmodum separabis elementa per distillationem, in recipiendo primam aquam, postmodum aërem: & manebit sua substantia terræ fixa, tota clara in forma pulueris: reduc in illam aquam per distillationē, quousq; totum biberit, & sit tota fixa in terra: & postmodum imbibe totum cum suo oleo & cum sua tinctura, quousq; sit

bene fixum, & fundetur totum sicut cera. Et de illa medicina proijce vnum pondus super corpus quod volueris conuertere, & inuenies certè suam tincturam multiplicatam de centum partibus, per talem modum, &c.

Iterum multiplicatur medicina dupliciter.

Solutione caliditatis, vel solutione raritatis. Solutione caliditatis, est, vt accipias medicinam in vase vitreo impositam & eam sepelias in igne nostro humido septem diebus vel amplius, donec medicina soluatur in aquam sine turbulentia. Solutione raritatis: vt sumas vas vitreum cum medicina, & suspendatur illud in olla noua ænea, cuius orificium sit strictum, in qua bulliat aqua, & orificium sit clausum, vt ex vapore aquæ bullientis ascendente vapore soluatur medicina.

Sed nota quòd aqua illa bulliens non tangat vas vitreum, in quo est medicina, per spacium trium digitorum. Et solutio fit fortè vna die vel duobus aut tribus. Postquam medicina fuerit soluta, aufer ab igne ad refrigerandum, fixandum, & congelandum, indurãdum, vel desiccandum, & sic soluatur pluries: & quantò plus resoluta fuerit medicina, tantò perfectior erit. Et talis solutio est medicinæ subtiliatio & eius virtualis sublimatio Quæ quantò plus reiteratur, tantò abundantius & plures partes tingit.

Vnde dicit Rasis: Non dependet huius bonitas multiplicationis, nisi in multiplicatione reiterationis, sublimatione & fixatione medicinæ perfectæ. Quia quantò plus huius complementi ordo reiteratur, tantò illius exuberãtia magis operatur, & augmẽtatur. Nam quoties magis solito sublimaueris medicinam perfectam, & solueris, toties lucraberis omni vice ad proijciendum vnum pondus super mille. Et si primo cadet super mille, secundo cadit super decem millia, tertio super centum millia, quarto super mille millia, & sic vsque in infinitum. Dicit enim Morienes Philosophus: Scitote pro certo, quod quantò plus soluitur lapis noster, & congelatur, tantò plus spiritus & anima coniunguntur, & retinentur ab ipsis, & qualibet vice tinctura multiplicatur. Alio modo multiplicatur medicina per fermentationem, & est fermentum ad album, Luna pura: & fer-

& fermentum ad rubeum, Sol purus. Proijciatur ergo vna pars medicinæ, ſupra duas fermenti, & totum erit medicina: & ponatur in vaſe vitreo ſuper ignem, & claudatur ſic, vt aër non intret, nec exeat, & ſeruetur, & regatur, & ſubtilietur quoties volueris, ſicut feciſti de prima medicina, tantam virtutem recipiet vna pars ſecundæ medicinæ, quantum habuit vna pars primæ medicinæ. Sic enim per ſolutionem, & fermentationem poterit medicina multiplicari in infinitum.

Tripliciter lapis Philoſophicus multiplicatur.

Primo modo fit per reiteratioñe notæ corruptionis ad principium, hoc eſt, corrumpendo lapidem per diſſolutionem & putrefactionem, & per elementorum coniunctionem, & inhumationem in aëre vel in terra, & per decoctiones aëris, & ignis communis. Et hoc ad altera opera particularia, per coniunctionem elementorum cum terra foliata, & decoctione ignis cõmunis, in humatione fimi. Item vtraq; multiplicatio fit ſimul, ſi ex medicina multiplicata in quantitate duxeris ad dictas duas rotas, & feceris ſicut dictum eſt.

Nam quantumcunq; medicina tranſit per iſtas duas rotas ad finem terminationis, tantum plus & multiplicatur in virtute propter materiam, qua ad tantam ſubtilitatem deducitur. Ex quo ſpiritus exiſtens in tali materia multiplicat ſimilitudinem ſuam, ſicut ſummitas ignis exiſtẽs in oculo Baſiliſci, ſuã ſimilitudinem multiplicat in igne exiſtente in animalibus, ratione cuius ſuffocatur calor naturalis vnius cuiuſq; animalis ſicut lux ignis per lucẽ Solis extinguitur. Hæc Raymundus.

Modus proijciendi omnium præſcriptorum, taliter poteſt experiri.

Sumatur vna pars de medicina, & decem partes Mercurij crudi purgati, ſic quòd Mercurius calefiat ad ignem, vſq; ad fumoſitatem. Extunc proijciatur medicina deſuper quæ ſtatim fluit, minima penetrando, tunc ſtato vigorato igne, Mercurius fuſus colligatur, cuius recipiatur modica pars, & tantum ſui Mercurij viui po-

natur ad ignem, & probetur pondus. Si Mercurius addi-tus notabiliter recesserit, tunc medicina non sufficit ad vlteriores partes. Si autem corpus in corpore notabiliter diminutum non fuerit, sed materia adhuc fuerit frangibilis, & nimis mollis vel dura, tunc sumatur huius iterum modica pars, & tantũ sui de Mercurio crudo, & per omnia, vt dictum est, procedatur, donec habeatur intentum.

De proiectione medicinæ multiplicatæ in virtute.

Accipe vnam partem vel vnicam medicinæ dictæ multiplicatæ in virtute, & de illa proijcias super centũ partes Mercurij, statim cum dictis Mercurius incipiet calefieri in crucibulo, & promptè congelabitur, & citò totum in fixam medicinam, ad faciendum proiectionem super alium Mercurium. pòst accipe vnam vnciã, & de illa secunda medicina, & fac proiectionem super centum partes alterius Mercurij calidi, & adhuc erit purum totum, & vera medicina: tunc multiplicasti in quantitate tuam primam medicinã, vel etiam totũ, vel in parte, quam iterum poteris multiplicare per dissolutionem, & congelationem, & inhumationem, &c. Quia modũ quem dixi in multiplicatione, potes multiplicare in virtute in infinitum, & postea in quantitate. Proijce de medicina vltimò congelata, vnum pondus super centum Mercurij loti cum sale & aceto, & calefac super igne statim, cùm videris ipsum fumare & cõgelabitur in aurum, &c. Conuertitur autem oleum: id est, cùm tinctura est oleum in puluerem tingentem hoc modo: Sumatur præparati olei vna pars, & fundatur supra decem partes Mercurij crudi, ponatur ad digestionem, & statim ingreditur illud oleum Mercurium talem, quòd non appareat, sed erit Mercurius albus vel rubeus, secundùm quod præparata est medicina ad album vel ad rubeum, puluerisabilis & tractabilis in itinere, sine damno, qui vlterius poterit proijci, vt scis, semper super Mercurium, postea cum sale & aceto semper bene lotum.

De

De virtute, effectu, & nobilitate huius laudabilis scientiæ, seu tincturæ Philosophicæ.

Est sciendum quòd antiqui sapientes, quatuor principales effectus siue virtutes in hac gloriosa thesauri arca, consolatrice & adiutrice scientia repererunt.

Primò dicitur corpus humanum à multis infirmitatibus sanare, secundò corpora imperfecta metallica restaurare. Tertiò lapides ignobiles in gemmas quasdam preciosas transmutare. Quartò omne vitrum ductibile facere, siue malleabile.

De primo consenserunt omnes Philosophi: Quòd quando lapis ematites perfectè rubificatus fuerit, non solùm facit mirabilia in corporib. solidis, sed & in corpore humano, de quo non est dubium. Nam omnem infirmitatem ab intra sumendo curat, ab extra sanat vngendo. Dicunt enim Philosophi, quòd si datum fuerit de eo in aqua, vel in vino tepido paraliticis, freneticis, hydropicis, leprosis, curat eos. Alij sapientes dicunt, quòd guttam rosaceam relidit sæpè vngendo. Hinc verò passio cardiaca, æthica, iliaca, cholica, ictericia, ac morbi Aegidij tum epilepsis, & omnes species febrium per eam curantur, sumendo plerunque. artetica per eam curatur vngendo, & quicquid est in ęgroto stomacho, hoc tollit, & omnem fluxum humorum peccantiũ stringit & consumit potando vel vngendo, omnemque melancholiam siue mœsticiam mentis ieiuno stomacho sumpta repellit, omnẽ fluxum renaticum exsiccat. Est etiam infirmorũ oculorum sanatrix optima. Nam fluxum lachrymarum stringit, lipposos attenuat, ruborem depellit, pellem vel tunicam delendo mollificat.

Tela, albugo, & hugo, cornu & vngula, cataracta, inuersio palpebrarum, æstus, nec non tenebræ, inflaturæ oculorum: hæc omnia per medicinam Philosophicam facillimè curantur. Cor & spiritualia confortat potando, dolorẽ capitis mitigat in tẽporibus vngendo. Præbet etiam surdis auditum, & omni dolore aurium succurrit, inflaturis neruos compactos rectificat vngendo, dentes corrosos restaurat lauãdo, fœtorẽ anhelitus

dulcorat. Sanantur etiam per eam omnia genera apostematum vngendo vel emplastrando, aut puluerem siccum intermittendo. Vlcera, vulnera, cancer, fistula, noli me tangere, antrax, serpigines, impetigines, stramiones, scabies, pruritus, & tinea per eam sanantur. Cicatrices per ipsam planantur, ita vt caro noua regeneretur, vinum corruptum & acidum si permiscetur, reparatur: calculus inde soluitur si bibitur: venenum expellit sumendo: occiduntur etiam vermes: si impuluerisentur capilli sub villo sic per eam vngendo remouentur. Rugas in facie, aut omnes maculas delet vngẽdo, & faciem iuuenilem facit. Mulieribus in partu laborantibus sumpta auxiliatur, fœtum mortuũ emplastrando educit, vrinam prouocat. Coitum excitat & auget, ebrietatem prohibet, memoriam inducit, humidum radicale augmentat, naturam vigorat, nec non multa alia bona corpori humano monstrat & ministrat. Quia hæc medicina est super omnes medicinas Hypocratis, Galeni, Alexandri, Constantini, Auicennę, & aliorum doctorum omnium artis medicinæ: præstantior in odore, sapore, virtute & affectu. Et est notandum, quòd hæc medicina est semper medicina apothecæ ad morbum depellendum permiscenda.

De secundo scribitur, quòd omnia metalla imperfecta transmutat: hæc enim transmutatio est satis manifesta. Nam omne quod est argẽtum, facit aurum in colore, substantia, perseuerantia, pondere, ductibilitate, liquefactione, duricie, mollicie. De tertio scribitur, quòd lapides in gemmas præciosas transformat, vt dictum est suprà. In libro Sextariæ dicitur, quòd iaspides, hyacinthi, coralli rubei & albi, smaragdi, chrysoliti, saphyri, ex ipsa materia formari possunt. Et in Carta sacerdotum traditur, quòd ex chrystallo carbunculus siue rubinus aut topazius potest fieri per eam, qui in colore & in substantia excellunt naturales. His verò lapidibus, & alijs in quibus fuerit hæc medicina, præstat virtutem naturalem sua nobilitate, ita tamen, quòd colores deputati ad ipsos admiscentur: nam omnem lapidem siue gemmam liquefacit & demollit.

De quarto scribitur: Quòd vitrum reddit malleabile

in miscendo quando liquescit. Nam hæc medicina est conuertibilis in omnem colorem. Alia verò sunt experimenta artifici sagacius committenda.

Dicit Raymundus: Habet etiam potestatem dicta medicina rectificandi omne animal, & viuificat omnes plantas in tempore Veris, per suum magnum & mirabilem calorem: quia si de illa ad quantitatem vnius grani milij dissoluas in aqua, & illam mittas in corde vnius vitis, ad quantitatem concauitatis vnius auellanæ, artificiosè nascentur folia & flores, & boni rami in mense Maij, & sic de qualibet alia planta facias: quoniam sic reputatur miraculum & contra concursum naturæ, propter hoc, quia tales ignorant potestatem talis rei, sed non est aliud quàm purus calor naturalis infusus in suo humido radicali, & quia natura per suũ instinctum appetit multum esse, ad plus profundum cuiuslibet elementi vbi operatur, in multiplicando calorem naturalem corporis in centro, cuius ipsa est ingressa. Ideo habet potestatem rectificandi omnes, & illam virtutem fixare in illis. Et hæc est probata medicina Philosophorum, quam omni inuestiganti fideli & pio volenti, præstare dignetur Dominus noster Iesus Christus, qui cũ Patre & Spiritu sancto viuit & regnat, Deus per infinita seculorum secula, Amen.

CORRECTIO FATVORVM, TRACTATVLVS SATIS *perutilis & Autenticus.*

Prologus in eundem.

CVM omnium rerum emendatio sit ipsius augmentatio: ideo in multis Philosophorum dictis scribitur, quòd per artem emendatur natura vltrà suum motum, quem habuit in prima sua forma, cùm nulla ars laborare potest nisi mediante natura, cùm ipsa natura in arte intrinsecè & occultè laboret per artificis administrationem. Ex hoc se-

quitur, imitationem naturæ virtutis esse augmentum & laborem, ipsiusq; rei augmentationem: quoniam natura perficit suum gradum, quem naturaliter perficere potest, & illum præterire nequit, nisi per contrarium fuerit impedita, quamuis bene ars naturam non transcendit faciendo nouam naturam, per simplicem laborem. Et ideo dicitur quòd ars imitatur naturam, non quòd nouam ædificet, sed quòd illius naturæ virtutem subtiliet. Propter quod incipit ars perficere, vbi natura deficit, subtilem scilicet naturam in re inclusam detegere, & ipsam manifestare. Ex quo minera generat metalla, tincturas tamen generare nequit, quamuis bene tincturam plenam in se occultè continet. sicut ait Philosophus: Natura continet in se quibus indiget, & quibus perficitur, nisi quòd moueatur arte, & operatione. Quare in nostro opere, ars nõ est aliud, quàm adiuuamen naturæ, quod patet in multis artium operibus laicorum, vbi natura primò producit lignum: secundò vstio ligni per ignem vertitur in cinerem: tertiò, ars de cinere facit vitrum, & hoc taliter est intelligendum. Si in cineribus ista prima materia vitri occultata non fuisset, ars nequaquam vitrum ex eo fecisset sine natura Physica. Et sic perpende, quòd à nullis rebus elici potest id, quod in ipsis non existit. Ideo omnis species in sua specie, & omne genus in suo genere, & omnis natura in sua natura, naturaliter virtutis efficit augmentum, & affert fructum iuxta naturam suam, & non in alia sibi contraria natura. Cùm omne semen suo semini correspondet, vt dicimus, quo ad generationem. Ergo non generatur ab homine nisi homo, nec ab aliquo animali, nisi sibi simile. Et quo ad imitandam naturam perfectam, non facit aliqua ars simpliciter laborans ministeriũ naturæ, nisi per illius naturæ complexionem. Quoniam si aliena natura peior introducitur, immediatè ars simpliciter non

citer non imitatur naturam. Sed illæ peiores extraneæ naturæ inficiunt illam naturam, & statim non fit ex ea, quod fieri sperabatur. Quoniam omne peius laborans in aliqua arte nititur melius destruere: & omne melius laborans in aliqua arte, conatur peius perficere. Et ideo vnicuiq; artifici naturam imitari volenti, necesse est illius rei naturam cognoscere, cuius rei naturam sua ars imitatur, aliàs fatuus ipse per artem veram dignoscetur.

DE VTILITATE STVDII.

Studium amouet ignorantiam, & reducit humanum intellectum ad veram cognitionem, & ad cuiuslibet rei scientiam. Ergo in primis est necessarium, per studium huius suauis operis scientiam acquirere, & per physica dicta ingenium acuere, cùm in ipsis sit cognitio veritatis. Si ergo laborantes studium non despexerint, fructum inde peruenientem dulciter degustabunt. Qui autem studere abhorruerint, & tamen laborare voluerint, videant an ars ipsius naturæ sit imitatio, quam ars ipsius emendare debet. Quoniam impossibile est ei, secreta Philosophorum ad perfectum finem præparare. De his sapientes dicunt, quod ij transeunt ad practicam sicut asinus ad cœnam, nescientes ad quid rostrum porrigant, nisi in quantum sensus exteriores sine intellectu per visum & gustum ad pabulum adducit. Sic ipsi asini, sine bonis veris principijs, & fructuosis studijs, ac sine naturarũ cognitione, quærunt perficere opera naturæ, & secretum totius Philosophiæ, ac opus optimum, quod hominem ornat moribus, ditat beneficijs, auxiliatur pauperibus, & corpus humanum incolume conseruat, præbens ei sanitatem, prout potest dicere de illius naturæ virtute. Et ideo omnes artis huius apicem diligentes, studijs conentur insistere, & ex libris haurire veritatem, & nõ ex mendo-

ſis, aliàs nidoſis, neque fabulis fictis. Quia hæc ars non inuenitur niſi per continuum ſtudium, & Philoſophorum dictorum cognitionem, aut per fidelem ſcientem informationem. Nam qui in legendis libris deſes extiterit, in præparandis rebus promptus eſſe non poterit. Item non poteſt de facili practicæ aſſueſcere, cuius mens ſtudijs theoricis renuit inſudare.

DE PRINCIPIIS NATVRALIBVS HVIVS Artis.

CAPVT I.

NON eſt dubitandum, hanc artem habere principia vera, cùm ipſa natura corpora metallica format de mineralibus. Vnde Ariſtoteles quarto Meteororum, vbi diſtinguit corpora mineralia in lapides, ſulphura, ſales. Et horum quædam ſunt raræ, ſuperbę, & quędam illorũ ductibilia, quædã non. Et quæ ſunt illarum rationes, & cauſæ earum generationis, patet ibidem. Ideo non eſt neceſſe, plura hìc de illis dicere.

Quot ſunt partes mineralium.
CAP. II.

Diſtinguuntur corpora mineralia ſpecialiter in duas partes, ſcilicet in partem metallicam, & partem mineralem. In partem metallicam: id eſt, in metalla quæ originem ex Mercurio ducunt. Et in partem mineralem, quæ originem ex Mercurio non trahunt. De metallis exemplum, vt aurum, Luna, Mercurius, Iupiter, Mars, Saturnus, electrum. De mineralibus exemplum, vt ſales, atramenta, alumen, vitriolum, arſenicum, auripigmentum, de metallis quæ originem ex Mercurio ducunt. Sunt autem ductibilia & liquabilia omnia metalla, quæ originem ex Mercurio duxerunt: quia materia

eorum est substantia aquea, mixta cum substantia terrea commixtione forti, vt vnum ab altero separari non possit: quare congelatur substantia aquea illa cum frigore magis post actionem caloris, & erunt ideo ductibilia seu fabrilia: & non congelatur sola aqua nisi cum siccitate terrestri, quæ alterat aquositatem, cùm in ipsis humor nō est vnctuosus: quia congelatio eorū est siccitate terrestri, ideo faciliter non soluuntur, nisi per actionem caloris vehementem in ipsis, secundùm quod sunt fortius, ac fortiter commixta.

Quomodo ex Mercurio generantur metalla in speciali. CAP. III.

Rerum omnium liquefactibilium natura ex argento viuo est & sui substantia, eò quòd propter idem argentum viuum coagulatur ex vapore, sine calore sulphuris albi vel rubei non vrentis. Vnde Aristoteles quarto Meteororum: Si sulphur albū non vrens fuerit, congelat Mercurium in argentum bonum. Si verò sulphur fuerit purum cum rubore claro, & in eo fuerit vis igneitatis simpliciter non vrentis, congelat in aurum purissimum melius quàm minera produxit: quia omne siccum naturaliter bibit suum humidū, vt in suis partibus sit continuatū. Vapor ergo sulphuris argentum viuum coagulantis, est ex substantia terrea, subtili, aërea, decocta & digesta à commixtione prima, sibi vnita actione caloris, postea eleuata, decocta, & digesta, donec habeat vim sulphuream coagulandi argentum viuū in corpora metallica. Sed quando sulphur fuerit simplex vel adurens, perfectionem vel imperfectionem causat in metallis, sicut pòst patebit exemplum de his, quòd ipsorum prima materia sit argentum viuum: quoniam cùm liquefiunt, per calorē conuertuntur in ipsum. Certum est ipsa antea fuisse argentum viuum, quia omnis res de eo est, in quod resoluitur. Exemplum de glacie.

De generatione Mercurij & quæ metalla ex eo generantur. CAP. IIII.

Argentum viuum in prima sui radice est compositum ex terra alba, subtili, nimiùm sulphurea, cam aqua

clara fortiter admixta, donec fiat substantia vna non quiescens in superficie plana, nec adhæret tangenti ratione siccitatis, quæ alterauit aqueitatem in ipso. Est autem homogenium in natura: quia aut totum remanet in igne & fixatur, aut totum euolat in fumum, cùm sit incombustibile & aëreum. Et hoc est signum perfectionis. Et ideo cùm priùs in terra sulphurea decurrit calefactum, superius ascendit. Vnde eius natura est, vt per calorem subtilietur. Verumtamē continua sublimatione nimiùm depuratur, decoquitur & inspissatur, ac per sulphur album & rubeum gradatim congelatur. Quandoquidē sulphur dissoluitur multoties, & priùs coagulatur argentū viuum sublimatum, inceratū caloris actione, donec vix in millib. annorū successiuè opere naturæ in metallum perfectum coagulatur. Ex hoc quidem in vasis mineralibus ipsa natura operatur metalla. In istis ergo operibus, naturam imitari oportet quicunque vult medicinam perficere ab imperfectione perfectam: licet ipsa corpora differant compositione sua ab argento viuo, quæ ab eo generantur, eo modo quo ipsum fuerit purum, vel impurū, ex sulphure mundo, vel immundo. Si enim argentum viuum coagulatur ex sulphure puro, in quo est vis igneitatis, simplex erit aurum. Si verò sulphur fuerit malū & debile, & Mercurius bonæ substantiæ, conuertit ipsum in æs. Si verò argentum viuum fuerit ponderosum, terreum & immundum, & sulphur immundum & fœtidum ac terreum & fixæ substantiæ, fit inde ferrum, quod postea non faciliter funditur. Stagnum verò videtur habere argentum viuum bonum, sulphur verò malum non bene mixtum, ideò inter dentes causat stridorem. Plumbum habet grossum argentum viuum, malum, mali saporis & fœtidi, ac virtutis debilis, vnde assiduè per ignis violentiā corrumpitur. Sic differunt corpora metallica ab argento viuo, secundùm quod ipsis inest sulphur extraneum vel adurens. Quòd sic consideratur quę virtus sit in ipsis, cùm multa quātitas sulphuris est imperfectio, & multa quantitas argenti viui est in ipsis perfectio, cùm argentum viuum sit incombustibile & aëreum, quoniam sulphur comburit & comburitur, &

perfe-

perfectum in omni opere impedit. Hæc sunt verba Aristotelis quarto Meteororum: Non est credendum quòd Philosophi in aliquo mendacio reperti sunt: ergo ipsis summè est credendum.

De formatione mirabilium quæ originem ex Mercurio non ducunt. CAP. V.

Sunt autem minora seu media mineralia secundùm quod dictum est, quæ originem ex Mercurio non ducunt. Et horum quædam sunt sales quæ liquefiunt humido faciliter, vt alumen, sal simplex, sal armoniacũ, sal lapideum, & omnia genera salium. Et quędam sunt virtuosa, nec liquefiunt solo humore faciliter, vt auripigmentum, arsenicum, sulphur, cùm aqueitas sulphureorum corporum est commixta cum terra viscosa, cõmixtione forti cum feruentia caloris, donec facta sunt virtuosa, & priùs coagulata sunt ex frigore. Atramenta verò composita sunt ex sale & sulphure & lapidibus, & creditur in ipsis vis mineralis aliquorum corporum liquabilium, quę ex eis fiunt, vt calcantũ, & olocari ager: qui generantur ex maioribus granis atramenti, & non soluuntur, nisi soluatur salsedo cũ ipsis quæ est in ipso sulphure, & priùs congelantur in frigore. Et illud iam accipit vim mineralem ab aliquibus corporibus, naturaliter in terris existentibus. Quod accipit vim ferreã, erit rubeum & terreum, sicut olocar. Quòd autem vim accipit aëream, hoc erit viride calcantum. Vnde possibile est ista duo, scilicet olocar, & calcantum ab ipso generari, cùm tamen hæc omnia prædicta participant in vi minerali cum metallis. Sed corpora metallica ex ipsis artificialiter fieri nõ possunt, cùm sint alterius naturæ, & cum metallis ex prima materia propinqua, scilicet cum Mercurio originẽ non duxerunt, sed ex argẽto viuo. Non nego quin cum ipsis metalla possunt purgari aut dissolui, vel forma sophistica per ea introduci, ad decipiendum homines, propter quod plumbi nigredo abstergi potest, verumtamẽ plumbum, semper manet plumbum. Sic artifices possunt facere congelationes per ea: id est, extrahere humidum ex Mercurio cum rebus siccis, vt videatur Mercurius coagula-

tus, sed illa coagulatio est pessima. Vnde Aristoteles: Sciant Alchimistæ, se species rerum permutare nō posse, sed similia illis facere possunt: id est, tingere rubeum citrino, vt videatur aurum, & albū tingere colore quo volunt, donec fiat multū simile argento: vel hi qui coniungunt stannum, cuprū & Mercuriū, & inde faciunt argentū sophisticum. Et fit etiam purgatio per mineralia in metallis, & non est impossibilis, & contra hæc non stat ratio, sed cōtra verum aurū & argentum, quod nequaquā in natura & arte fieri cōceditur, nisi per corporum in primā materiā reductionem. Sic species rerum transmutari possunt, vt prius Aristoteles subdit. Et hoc non fit per solam liquefactionem, sed per congelati Mercurij resolutionem, cum sui spiritus admixtione corpus in Mercurium transformatur.

De differentia generationis sulphuris vulgi, & simplicis & Mercurij.

CAP. VI.

Cùm dictum sulphur causans metalla, est elementum metallorum cum Mercurio, nunc pono differentiam in Mercurij generatione, & sulphuris, licet bene ex vtraque parte causent metallum, scilicet Mercurio essentiali, & sulphure ex parte accidentali. Tamen illud sulphur adhuc est duplex, viuum scilicet & vrens. Viuū causat metalla, quamuis adhuc bene differunt vnum ab alio, secundùm quod plus existit viscositate terræ infectum, cùm tamen sulphur simplex viuum, causans aurum & argentum, non est nisi vapor calidus & siccus, generatus ex purissima siccitate terrestri, in qua omnib. moribus prædominatur ignis, & illud dicitur elementum cum Mercurio metallorum. Sed generatio sulphuris vulgi, differt à generatione Mercurij, vt suprà dictum est: quia aqueitas sulphuris vulgi, est commixta cum terrestreitate viscosissima, cum feruenti calore, & facta sunt vnctuosa. Sic generatio Mercurij differt in parte secunda à generatione istius sulphuris, cùm sit generatum ex terra subtilissima, alba, sulphurea, cum limpidissima aqua, quoniā transparet admixtione fortissima, ita quod vnum ab alio separari non potest donec non

nec non quiescat in superficie plana, nec adhæret tangenti propter siccitatem terræ, quæ alterauit aqueitatẽ ratione fortis commixtionis, & ideo est elementum cũ sulphure simplici omnium ductibilium, vel propè simile est aliquibus ductibilibus. Et ideo propter concordantiam aliquo modo ipsorum in generatione cõmiscetur sulphur Mercurio, & vnum alterat in natura. Quare vnumquodque corpus metallicũ in se sulphur expressè habere dignoscitur, cùm liquefit calore ignis, ibi apparet Mercurius, & sulphur Mercurius in substantia, sulphur in colore, & in cute rubea superiùs natante. Sic proprium est vnius, quod sit adhęrentia alterius, cum vnum sine alio in metallum generari non potest. Et in quantum sulphur est magis simplex, in tantũ magis gaudet & cohæret Mercurio simplici & mundo, ac fortius cum altero coniungitur, & sic perfectiora tunc ex ipsis generantur metalla.

Quæstio.

Cùm generaliter Philosophus loquatur, quòd sulphur coagulat, dicendum quod non. Quia omne sulphur vulgi secundùm Philosophum, metallis est extraneum & contrariũ. Auicenna: Non intrat in magisteriũ quod non est ortum ab eo. Quia semper inficit & denigrat, & corrumpit, quocunque modo per artificium præparetur. Est enim ipsum, ignis infectus, ergo fusionem impedit. Si verò calcinatur, in terream redit substantiam, vt puluis mortuus. Quo ergo modo potest alijs vitã inspirare? Habet enim duplicem superfluitatẽ, scil. inflammabilem substantiam, & terream fæculentiam: Igitur per hæc considera sulphur vulgi non Philosophorum esse, cùm sulphur Philosophorum sit simplex ignis viuus, alia corpora mortua viuificans, & ea maturans, ita quod naturę defectũ supplet, cùm ipsum sit superfluę maturitatis, secundùm quod in natura sua sit perfectum, ac per artificium magis ac magis depuratum. Vnde Auicenna: Tale sulphur non reperitur super terrã, nisi in quantum exit in istis corporibus Sole & Luna, & in alio, quod est illud, quod nulli dicitur, nisi ex parte Dei sibi reueletur. In Sole autẽ perfectius: quia magis est digestum & decoctum.

Quomodo poßibile sit minora metalla, artificialiter fieri metalla. CAP. VII.

Sed quia in præcedenti capitulo determinatum est, minora metalla artificialiter impossibile fieri metalla, propterea hic restat fore probandum. Primo sic: quia minora metalla de prima metallorum materia, quæ est Mercurius, non sunt generata: quia generatio eorum cum generatione Mercurij in primis differunt in forma, in natura, in compositione, ideo etiam fieri metalla non possunt: quia rerum vnius speciei, vna est materia prima, & sperma ex quibus generantur.

Prima pars antecedentis patet, quod minora metalla non sunt generata ex Mercurio, quod est causa, quia semper manet in prima materia metallorum, & non extraneam sulphura. Vnde Aristoteles & Auicenna: Ideo si deberent fieri metalla, oporteret quòd primò transirent in primam materiam metallorum. Sed quia artificialiter hoc fieri non potest, ideo minimè ex eis metalla fieri possunt. Sic patet prima pars, antecedentis satis declarata.

Secundò ad idem: Quia minora mineralia principium metallorum artificialiter fieri non possunt, quod est Mercurius: ideo etiam medium & finem non pertingunt, quæ sunt metallum, & tinctura quam tenet: quia nutrimentū in homine per generationē non potest fieri homo, nisi priùs conuertatur in sperma, & sic additum suo simili nouus generatur homo. Sed quia minora metalla à metallis sunt extraneę naturę, quamuis bene in aliqua vi minerali participant, & debilioris sunt virtutis, & adustibilia, ideo natura metallica eo nō gaudet, sed respuit, & seruat ea quæ sunt suæ naturæ. Exempli gratia: Si aqua miscetur terræ, separantur ab inuicē, quia terra petit fundum cùm sit grauis & sicca, aqua superficiē, & nequaquam artificialiter sic possunt coniungi, quòd istæ naturæ contrariæ stent in vna natura coniunctim. Bene quidem aqua potest abluere & mundare terram, sed quòd siccitas terræ artificialiter mutetur in aqueum humidum, credi non debet, licet terra madefiat aqua. Sic minora mineralia possunt

coniungi cum metallis, & ea purgare, & aliquo modo nouam formã introducere, sed cum ipsis permanere, & illud immaturum maturare, natura non concedit. Quare fatui, vt diuersa negocia & sophistica, ad decipiendum homines adducunt. scilicet res improportionabiles, quæ nec materiam dant, nec eam etiam recipiunt: scilicet secundinas, oculos animalium, testas ouorum, crines, sanguinem hominis rufi, Basiliscum, tàm artificialem quàm naturalem, vermes, herbas, radices, stercus humanum. Multi enim fatui laborauerunt, & adhuc laborant in his rebus vegetabilibus & sensibilibus, vbi nihil tamen veritatis inuenerunt, sed quasdam humilitates, de quibus indicamus inscijs, vt euitare possint deceptiones. Nam ex his rebus postea dicendis, longo tempore extraxerunt quod appellabant argent. viu. artificiale, & olea, & aquas, quas nominauerunt quatuor elementa, videlicet aquã, aërem, terram, & ignem, & salem armoniacum, arsenicum & sulphur, & auripigmentum, quod emissent meliùs in foro, & citiùs perfecissent. Quæsierunt etiam in rebus vegetabilibus & sensibilibus, humore carentium, & siccorum combustibilium & corruptibilium tincturam, quam non habent. Hi verò damnificati sunt damno apparenti. Et istæ sunt rationes: Capilli humani, cerebrum, sputum humanum, lac mulierũ, cruor humanus, vrina, stercus, embrio, menstruum, & sperma, ossa mortuorum, oua gallinarum, & simpliciter in omnib. animalibus brutis, piscibus & volatilibus, vermibus, & carnibus, scorpionibus, bufonibus, basilisco naturali & artificiali, in quo maxima trufa est. In testudinibus, & succis quorundã herbarũ, & floribus arborũ, & specialiter in his, videlicet herba lunari & solari, quę dicitur toxicum, & in omnibus in quibus finxerunt nomina ad placitum suum, secundùm metalla decipientes se & alios, volentes cũ pessimis rebus optimam perficere, & naturæ defectum cum talibus adimplere, in ijs nullam virtutem imaginantes veraciter, nec scrutantes, volentes stercus seminare & metere triticum, quod visui videtur impossibile. Vnde dicitur: Si quæ homo seminauerit, hæc & metet, Ergo si stercus seminat, merdã quoq;

& metet. Quare non est mirum quod vix vnus inter mille, aut nullus de talibus perficit. Semina aurum & argentum, & afferet tibi fructum millesimum, cum labore tuo, mediante natura: quia ipsa solū habet quod quæris, & nulla alia res mundi, cum alia omnia vt fœtida, & naturæ cedunt per ignis assiduitatem, & examen. Sunt & alij Alchimistæ in mineralibus minoribus laborantes, scilicet quatuor spiritibus vt in sulphure vulgi, arsenico, auripigmento, & sale armoniaco, volentes ex his tincturam perficere, sed hoc facere non possunt, vt patet per diffinitionē tincturæ. Quia tingere non est aliud quàm tingendo tinctum in naturam suam transformare, & secum sine vlla transformatione permanere, & docens naturam contra ignem præliare. Nam tingentis & tincti natura concordat. Exempli gratia: Si ex auro vel argento tinxeris plumbum, vel stannū, vel aliquid aliud tale, hoc concordat in naturis: quia originē ex vtraque parte ex Mercurio duxerunt, maturum immaturo coniungitur, vt immaturum secum in tali via perficiatur. Sed cùm isti quatuor spiritus sint alterius naturæ cum metallis, vt sufficienter priùs dictum est: ideo si tingere debent, quæro vtrum debeant conuertere, vel conuerti? Si conuerti, tunc tinctura non est, vt patet per diffinitionem. Si conuertere, ergo tingendo cōuertit in suam naturam quæ est terrea, natura metallicæ naturæ extranea, ideo metallum tingendo facere non possunt. Quia autem tingendo conuertit in suam naturam probatur: quia omne generans generat sibi simile. Sed quia hic tinctura quatuor spirituum generans est, terra igitur generabit sibi simile, quod est terreum sicut ipsum. Sic & istam tincturam & omnem aliam quę non inuenitur in proprietate naturę despicias cum alijs vijs extraneis: quia in ipsis non est aliud quā rerum consumptio, temporis perditio & laboris, cum omnia alia apparentia sunt, & non existentia metalla, quæ per minora mineralia vel consimilia fuerint laborata. Ergo stultum est quærere in re, quod in ea non est, & cætera: vt in rebus fœtidis & vstibilibus quærere aurum & argentum, &c.

Iterum

Iterum de sulphure Philosophico simplici non vrente. CAP. VIII.

Philosophi subtiliter sunt imaginati, quomodo in istis corporibus perfectiorib. sulphura illa elicere possent, & ipsorum qualitates per artem purgare, vt hoc haberent in arte, mediante natura, quod in ipsis antea non apparuit, quamuis plenariè & occultè priùs habuerunt. Et hoc nequaquam fieri concedunt sine corporis solutione & in primam materiam reductione, quod est argentum viuum, ex quo facta sunt ab initio, & hoc absque vlla permixtione rerum extranearum, quæ extraneæ naturæ lapidem nostrum non emendant, quoniam nihil conuenit rei, nisi quod propinquius est ei, cum sit medicina simplicis ac virtualis naturæ, ex aqua mercuriali producta, in qua aurum & argentum priùs sunt soluta. Exempli gratia: Si glacies ponitur in aquã simplicem, soluitur in ea per calorẽ & redit in primam substantiam aqueam, & sic aqua tingitur ex virtute etiam occulta quæ fuit in glacie. Si autem glacies non resoluitur per calorem in aquam, non coniungitur aquæ in qua iacet, nec illam aquã tingit sua virtute quæ in ea antea coagulata fuit, ex parte specierum. Sic eodem modo si corpus nõ resolueris in Mercurium, cum Mercurio occultam virtutem ex eo habere non potes, scil. sulphur digestum & decoctum per opus naturæ in minera. Sic enim lapis est vnus, vna medicina, quæ secundùm Philosophos dicitur Rebis ex bina re, scilicet ex corpore & spiritu albo vel rubeo, in quo multi fatui errauerunt.

Quomodo sulphur rubeum est in Sole, & album in Luna. CAP. IX.

Cùm dictum sit quòd sulphur Philosophorum rubeum existat in Sole, per maiorem digestionem, & sulphur album in Luna per minorem digestionem. Vnde Philosophus: Citrinatio non est aliud quàm completa digestio. Nam calor agens in humidum, primò generat nigredinem, & agens in siccum causat albedinem: quã albedinem ignis, si transcendit agens in eo, mutat in

purissimam citrinitatem. Hæc omnia in calcinatione plumbi attendi possunt. Etiam dicit Philosophus: Quia iam actu vnumquodque perfectorum corporum suum bonum sulphur cum Mercurio cõtineat, scilicet aurum aureum, & argenteum. Ideo sulphur album per citrinum est aurum. Quamobrem sulphur in eo est sulphur rubeum: id est, ignis substantia, qui hoc album plus digessit. Et sic sulphur album & rubeum ex vtraque parte existit in Sole. Quare ignis est perfectio eius, & in igne generatum est. Et ideo amicabiliter gaudet natura suæ igneæ naturæ. Vnde aliquæ res extraneæ hoc in corporibus causare non possunt, cùm ars non sit aliud mediante natura, nisi decoctio & digestio illius naturæ per simplicem laborem. Exempli gratia: Mane cùm surgo, & video vrinam meam albam, iudico me parùm dormiuisse, tunc repono me iterum ad dormiendum, & accepto somno, vrina citrinatur. Et hoc propter maiorem digestionem caloris naturalis in me existentem. Sic sequere naturam per artem, similiter decoquere, digerere, maturare substantialiter, cùm iam in actu natura cõtineat in se ignem naturalem quo maturatur. Hoc aliæ res non habent, ideo dare non possunt. In Luna non est nisi sulphur album simplex, non tamen digestum sicut rubeum, nec sic à nigredine priuatum per actionem caloris, quem in se naturaliter continet. Sed ignis species est obtecta & occultata, agens in ea plus per artem quàm per naturam. Et ideo non est impossibile quòd ars mediante natura hoc plus digerat & perficiat, cùm naturaliter intendat perfici, sed per se non potest, nisi moueatur arte & operatione. Sed isti labores, vt credo, non perueniunt ad hominem duræ ceruicis. Et ideo non fit verum aurum, nisi fiat ita digestum & decoctum, vt melius melioret peius. Quia omnium Philosophorum intentio est, cum meliore peius perficere. Quod fatui contrariè intelligunt: quia cum peiore melius perficere nituntur. Et hoc quęrunt in re, quod nunquam fuit in illa, scilicet aurum & argentum in rebus adustibilibus, vt suprà dictum est.

Quod

Quod in alijs ægris corporibus non est vtile hoc sulphur quærere, quia ibi non est.

CAP. X.

Quæri non immeritò potest, vtrum ex alijs ægris corporibus, hoc sulphur album & rubeum ad tingendum Mercurium elici possit: Dico quòd non quia priùs dictum est, quòd non est aliqua res maioris temperantiæ, quàm in istis duobus corporibus reperitur, quibus insunt radij tingentes, cùm priùs dictum est, quòd ægra corpora in se contineant sulphur fœtidum & adustibile, & non virtualis naturæ, sicut in istis, &c. Cùm omnis ars non valeat, nisi præhabita natura, quam sequatur. Posses tamen cum minoribus mineralibus purgare metalla; quibus purgatis tamen adhuc non habent auream & argenteam naturam in se, quia digestio & decoctio aurea non fuit in illis, sicut in alijs, nec sulphur ita maturum. Et ideo ipsis immaturis succurrendum est cum maturis vt maturentur. Igitur non tingunt sed tinguntur, quia tinctura auri & argenti proportionabilem naturam habet cum ipsis scil. immaturis vel imperfectis, quia originem ex Mercurio traxerunt. Ex his manifestè patet quòd minora mineralia tingere nō possunt, quia corpora metallica imperfecta, quæ non conueniunt cum auro & argento ex parte Mercurij maturi, tingere non possunt, nec naturam auri vel argenti infundere. Et ideo non est tingendum nisi cum illis quibus inest virtus tingendi. Tinge ergo cum auro & argento, quia aurum aureū tribuit colorem & naturam. Quare omnia alia despicias, quibus non inest virtualiter seu naturaliter virtus tingendi, cùm in ipsis non sit fructus, sed solùm perditio rerum & stridor dentium.

Quomodo aurum curet infirmitates hominum & ægra corpora metallorum.

CAP. XI.

Cùm autem inter vulgares & Philosophos aurū formam teneat, quod in prima sua dispositione manens, leprā curet, & plures alias virtutes habeat: hoc autem est propter eius completam digestionem, quia excel-

lentia ignis in eo agens, omnes malos humores consumit in corporibus ægris existentibus tàm ex causa calida quàm frigida. Sed hoc argentum facere non potest, quia tantam superfluitatem ignis non habet, nec tantum est digestum & decoctum naturali maturitate. Tamen isto non obstante, igneitatem occultè & virtualiter habet. sed non ita plenè, quia adhuc ignis non facit tales qualitates elementales sicut in auro. Et ideo argentum in sua prima dispositione manens non curat lepram ita potēter, nisi priùs per artem digeratur, quousque habeat gradus summos auri in omni maturitate: quare alia ægra corpora metallica minus curant infirmitates, secundùm quod magis differunt in imperfectione & maturitate ab eis, & ex defectu sulphuris infecti, & fœtidi, & vrentis, ex quo, generatione & coagulatione sua facta sunt ab initio, & ideo non curant. Cùm ergo aurum tanti vigoris sit apud vulgares, & hoc in sua prima dispositione manens, quare non mirum, sicut expertum est, si aurum in medicinis per artis ministerium sequentis naturam redigatur, & eius virtus subtilietur per digestionem decoctionis, & qualitatum purgationem, quòd multas seu omnes ægritudines habeat tunc curare. Quod patet per Arnoldum de Villa noua peritissimum medicum, qui dominum Innocentium Papam cum hac medicina ab infirmitate, cæteris medicis incurabilem liberauit. De sene facit iuuenem, & reuiuiscere facit, seruat sanitatem, corroborat naturam, & omnem ægritudinem corporis expellit: venenum à corde declinat, arterias humectat, contenta in pulmone dissoluit, breuiter totum corpus habile reddit. Est ita preciosum quòd nullus habet exsoluere, & ita rarum quod nullibi poteris reperire: ergo, &c. O fœlix scientia cum sciente, qui eam habet, incomparabilem thesaurum possidet, in salubri constellatione natus est, & in hoc seculo super omnes ditatus, coram Deo & hominibus honoratus: quia non per vsuram & fraudem vel falsis mercimonijs, & pauperum spoliationem, nec per subditorum oppressionem, sicut iam potentes Mundi ditantur: sed per laborem manuum & industriam ingenij hic thesaurus acquiritur: ergo beatus. Phi-

tus. Philosophi veritatem cognouerunt, ideo eam scientiam posuerunt super naturæ motum, & modum eius imitantes, nunquam aliquis Philosophus repertus est mendacium posuisse, licet obscurè locuti sint, & hoc propter eius nobilitatem fecerunt. Aliqui scribunt in libris suis mendosis & altercatis. Caue tibi ab odore eius, ne te interficiat. Ecce qualis medicina & contrarietas, quæ cùm sanare debet, inducit mortem. Non est mirum, quòd res intoxicatiuæ ex venenis compositis, hæc facere possunt. Videte fatui quomodo vestra opera differunt ab opere naturæ. Quare fatigamini in huiusmodi rebus altis ad quas venire non potestis taliter laborando, nisi miraculosè eueniat, vt accidit beato Ioanni, qui de virgultis fecit aurum. Dico vobis qualis est medicina, tale fit & aurum. Cùm res fœtidas seminatis, merdam metetis. Reuertimini ad viam veritatis propter vosmetipsos. Consulo vobis studere, dicta sapientum reuoluere, ex quibus veritatem elicite, non casualiter ad opus accedite. Non aduertatis Recipe recipe, hoc & hoc, nescio quid, & fac taliter, nescio qualiter: Instrue me hoc, & ego docebo te illud. Sic deceptus alium decipit, & sic totus Mundus per tales est defraudatus. Cæcus enim si cæco ducatum præbeat, ambo in foueam cadunt. Vbi enim videris, recipe, cogita quòd significet decipe, mutato r in d.

Quæ particularia sunt perficiuntur in hac arte. CAP. XII.

Vniuersaliter omnibus intuentibus ad quos præsentes deuenerint sermones, declaro. Quia in totius artis serie non sunt nisi duo particularia, quæ particulariter perficiuntur secundùm Philosophos & naturam. Primum particulare, tàm in albo quàm in rubeo existit in Mercurio, sine administratione medicinæ perfectæ. Quamuis bene corpus cum quo perficitur in se occultè ipsius tincturam continet, veluti natura requirit.

Primum, quod in eo particulariter perficitur ex vtraque specie rerum est illud. Cùm Mercurius ex prima materia omnium metallorum compositus ex terra nimium alba, sulphurea & aqua clara. Et ideo, albedo

terræ transparet limpiditatem aquæ, & est color in eo albissimus, vt docet experientia. Et continet in se sulphur bonum, maturum & mundum; tunc possibile est ex eo particulariter fieri Solem & Lunã. Philosophus: Admisceatur per artificium alijs corporibus metallicis: quia est de natura eorum, & ipsa generata sunt ab eo. Et ideo per artificium fieri potest, vt imitetur naturam digestam in illo, vt cum eis perficiatur. Et sic quibus cõplectitur metallis fit simile illis, sine aliqua admixtione extranea: Cùm simpliciter natura gaudet suæ naturæ, & non per aliquod extraneum. Sed cum Sole fit Sol: cum Luna Luna: cum Venere Venus, &c. Cùm vnumquodq; mittit in illud vim suam, & etiam quia in se cõtinet suum sulphur bonum & immaturum, quod per artem maturatur. Quare alia metalla coagulata & infecta per sulphur adustibile particulariter sicut ipsum, Sol & Luna fieri non possunt. Prima ratio est: Si enim Mercurium transformarent, & admiscerent cum Sole & Luna, tunc ipsorum Mercurius haberet in se illud præhabitum sulphur malum. Et si purgaretur, tunc in tantum purgari non posset, quòd reduceretur in Mercurium, sicut ante talem simplicitatem. Nec etiam posset corpus per Mercurium in eo dissolui. Et cùm dissolui non posset, tunc etiam vim seratam in illud mittere nõ posset, sed naturalis ex vtraque parte seratis, vnumquodque in examine ab altero separaretur, cùm in se non haberet naturam perfectam occultè, cum qua propriè per ipsorum solutiones perficere possent. Sed cum semper ipsis necessarium sit, mediante arte, vt alia corpora perfecta ipsis subuenirent cum sua natura, quæ naturaliter est perfecta. Secundò si insoluta adiungerẽtur corporibus perfectis, minus aurum & argentum fieri possent, cùm naturaliter per congelationem ex vtraq; parte naturæ earum seratæ sunt, & cum non est medium aperiens illas naturas, admittẽdum vnam vim in aliam, tunc coniungi non possunt coniunctione naturali, ita vt redeant in Mercurium, quæ ex vtraq; parte per originem duxerunt, & ideo per vehementiam ignis ab inuicem separantur per combustionem naturæ imperfectæ, vt bene cernitur. Ideo cùm coniungere volueris,

facias Mercurium per Mercurium, qui dissoluit & aperit naturas separatas, vt simpliciter vnum possit transire in aliud, & perfectum mittere vim in imperfectum, vt secum perficiatur. Et isti sunt labores viæ particularis. Et sic particulariter aurum & argentum fieri possunt. Non quòd Mercurius crudus dissoluit corpora, & reducit ea in primam materiam suam siue naturã: Sed Mercurius corporum hoc facere non potest, & hoc propter cruditatem sui sulphuris, quam in prima sua generatione habuit. Sed Mercurius crudus ex aqua clara ab initio factus, ille crudum semper appetit corrodere, & primo quod suæ naturæ vicinius est, scilicet aurum & argentum, &c. Sed alter Mercurius ex corporibus congelatus hoc facere non potest: quia per congelationem illud crudum sulphur, quod antea fuit in eo, est alteratum in natura, non corrodit sicut primum, nec se ratum aperit. Et ideo vna vis non mittitur in aliam, sed vnumquodque per se manet. Bene quidem fluctualiter sunt coniuncta, sed naturaliter ex vtraq; parte sunt serata. Quare per examen, & asperitatem ignis imperfectum comburitur, perfecto manente: quia vna natura alteri succurrere non potest. Sed cum argento viuo crudo hoc facere potest, scil. naturas reserare & aperire, vt vnaquęque res vicina, sit suæ naturæ adiuuamen. Ideo si dissoluitur argentum, inueniet argẽteam naturam: & si aurũ, inueniet auream: si plumbum plumbeam, &c. per ipsorum sulphur congelatur. Vnde Philosophus: Sed non alia corpora quæ suam naturam non participant sicut tu quæris in multis fœtidis rebus & immundis. Et ideo particulariter possibile est ex vtraq; parte ex eo fieri aurum & argentũ, & in aliis corporibus non, vt audiuisti.

Nota, duplex est solutio corporum in Mercurium, per Mercurium, & in aquam Mercurialem: Prima solutio requiritur ad particularia: Secunda ad vniuersalia.

Prima solutio corporum in Mercurium non est alia, nisi resolutio: id est, per solam resolutionem seratum aperitur, propter ingressum naturæ vnius in aliam, & ista resolutio est in particularibus.

Secũda solutio est in aquam Mercurialem, & fit vni-

uersaliter. Et illa fit, non per solam dissolutionem sulphuris immaturi in Mercurium, sed per putrefactionem corporis & spiritus in humido. Cùm putrefactio omnium naturarum ad inuicem ligatarum est solutio & separatio. Et sic partes ligatæ ab inuicem separantur, & vnaquæque pars ab alia: & hoc fit per separationem & solutionem elementorum, quæ in generatione Mercurij sunt connexa, scilicet aquæ & terræ. Et eædem partes dum purgantur in natura per conuersionem coniunguntur, & plus se diligunt propter eorum mundificationem, quàm antea in natura. Sed hæc separatio fieri non potest in corporibus nisi per spiritum, sic ars transcendit naturam in vna via, licet artificialia bene subitò fiant, quę tamen antea naturaliter prolixa fuerunt. Non tamen credas, quòd hæc sint elementa vulgaria, scilicet aqua nubis vel consimilia. Sed frigidum & siccum terra, frigidum & humidum aqua, humidum & calidum aër, calidum & siccum ignis. Et sic sunt in naturis elementorum. Tamen nequaquam ars potest partes connexas in generatione ita separare, quòd simpliciter in elementa quæ fuerunt transmutentur, cùm prima natura vnam qualitatem mutauit in aliam, taliter ars separare bene potest, vt humidum à sicco, frigidum à calido. Sed tamen vna qualitas adhuc de naturali commixtione possidet naturam alterius in aliqua parte, & per hæc possunt per artem viceuersa coniungi, sicut diuisa sunt. Si illud non esset, quòd vna qualitas participaret naturam alterius, scilicet aqua naturam terræ in frigiditate, aër naturam aquæ in humiditate, & sic de cæteris. Tunc sequeretur, quòd naturale opus esset totaliter destructum, cùm simplicissima essent elementa sicut antea fuerunt. Ante Mercurij generationem ars destruxisset naturam à capite incipiens, scilicet ab auro & argento, vsque ad principium: id est, argentum viuum. Et vltrà ista principia simplicium elementorum, secundùm quod antea fuerunt, ante Mercurij generationem: ità remotè in arte est impossibile. Si esset possibile, tunc sequeretur, quòd de nouo extra primam materiam Mercurium metallorum, ars componeret elementa, & viceuersa ars generaret Mercurium

rium ſicut deſtruxit, quod impoſſibile eſt artificialiter fieri. Bene quidem ars deſtruitur à capite vſque ad pedes: id eſt, Mercurium à pede ædificans vſque ad caput in ſubtiliori forma cum ſubſtantia naturæ, quæ antea fuit, ars concedit. Sic diuiduntur ſpecies rerum cùm in aliam formam quàm antea fuerunt, tranſmutantur. Vt teſtatur Philoſophus, dicens: Sciant artifices Alchemiæ, ſpecies rerum permutari non poſſe (quod quidem verum eſt) niſi in primam materiam tranſmutentur vel conuertantur: id eſt, in argentum viuum. Et vltrà hoc non conſulit. Secus fieri eſt impoſſibile.

LIBER DE ARTE CHIMICA INCERTI Authoris.

DE GENERATIONIBVS *Metallorum in Viſceribus Terræ.* CAPVT I.

OMNIVM rectè Philoſophantium eadem eſt opinio atque ſententia: cuncta Metalla vapore ſulphuris ac argento viuo generari. Quoniam cùm pinguedo terræ calefacta, aquæ ſubſtantiam adinuenerit aliquantulum globatam, eandem tum virtute naturali, tum corporum cœleſtium radijs atque conatu cœli, ſecundùm puritatem aut impuritatem vtriuſq; aurum, argentum, cuprum, ſtannum, ferrum & plumbum, corpora illa ſpecioſiſſima in venis terræ conſolidauit.

De natura & arte. CAP. II.

Sunt autem duæ in hac Mundi teſtudine cauſæ effectrices, natura & ars. Natura quotidie nouas producit rès atque generat: Ars verò illarum rerum ſimilitudines per conceptum in ſe imprimens, naturæ veſtigia lineationesque miro modo proſequitur. Ita vt ſi ingenium hominis in quibuſdam aliquando non opitule-

tur, ipsam naturam ab operatione sua palam est defe-
cisse. Ars etenim naturam, adiumento naturæ nonnun-
quam corrigit, supplet, & quodammodo (præsertim in
hac magnifica mineralium rerum diatribe) superare vi-
detur. Quod à priscis illis Philosophis iamdudū in me-
moriam est consecratum. Duo sunt Philosophorū ge-
nera. Quidam naturam duntaxat per se inuestigantes,
virtutem ac potentiam quam habent res sublunares,
tum ab elementarijs qualitatibus, tum à cœlo & stellis,
literarum monimentis tradidere, vt sunt Medici: Et qui-
dam alij, qui animātium naturas, arborum, herbarum,
metallorum & lapidum preciosorum descripserūt. Al-
teri longè quidem splendidiores, non solùm naturam,
sed ipsum denique naturæ arcanum, eiusque penitiora
adyta, sagacissimè ac argutissimè penetrantes, veriori
vocabulo Philosophi nomen sibi vsurparunt. Sed quia
natura ex duobus sulphure & Mercurio cuncta produ-
cit metalla, nobisque superiora corpora ex eis genera-
ta cum inferioribus reliquerit, certum est, diligētes ea-
dem ex tribus suis operationibus conficere, & inferio-
ra corpora ad naturam & perfectionem corporum su-
periorum deducere posse.

Refellit opinionem quorundam in hac arte, & ponitur ars Philosophica verbis paucissimis.

CAP. III.

Et quoniam apud plerosque Philosophiæ studiosos
concessum est, ipsa metalla sulphure & Mercurio gene-
rari, arbitrati sunt nōnulli, sulphur & ☿ cùm sint me-
tallorum radix & materia, accipi debere, & tantisper
decoqui, donec in corpus metallicum essent congluti-
nata. Isti quidem si profundius in naturę sanctuariū de-
scendissent, ad huiusmodi stolidas opiniones neuti-
quam deuenissent. Quamuis enim sulphur & ☿
quodammodo metallorum radix ante primam coagu-
lationem fuerint, modò tamen non sunt, cùm ad aliam
naturam sint deducta: vnde relinquitur, ex ipsis nō pos-
se fieri aliquod corpus metallicum. Cùm item ignore-
tur vinculum, quo Venus & Mercurius in debita pro-
portione

portione coeant. Quare nō sunt accipienda ea, sed potius id, quod ex ipsis in ventre terræ est plenè decoctū, & illud quidem purissimum: cuius simile comperies in natura vegetabili. Manifestum est cunctas arbusculas, flores & herbulas, ex aqua & vnione terræ subtilis progigni. Et si arborem aut herbam producere coneris, nō terram aut aquam capies: sed potius id quod ex ipsis est, veluti, surculum aut semen, quæ terræ omnium parentis gremio commissa, & suæ naturæ alimento enutrita, luminisq; solaris vibratione euocata, in speciem arboris & herbæ ad superficiem terræ debito tempore erumpunt. Pari modo ars ea diuina, semen è corpore perfectiori docet eximere, quod terræ Philosophicę per artem præparatæ, immissum, & calore temperato in puluerem album aut rubeū iugiter decoctum, inferiora corpora ad naturam superiorum traditur conuertisse.

Ponit, quare Philosophi hanc artem quæsierint, quid eos ad hoc mouerit, & soluitur ea quæstio: Quare spiritus in metallis non poßit sibi simile propagare, cùm cuiuslibet rei spiritus, sit generationis author.

CAP. IV.

Causam autem potissimam, quare prisci illi Philosophi hanc scientiam indagarint, inspirationem Dei alacriter asserimus. Videntes enim Philosophi cunctas res vegetabiles, animalesq;, tum cæteras res suo quodam spiritu se multiplicare, & sibi producere, transmutationemque fieri in hoc Mundo inferiori per aërem, qui longo tempore singulas res corrumpere videretur, naturamque alterius se motibus alterare, suborta est inter eos hæc quæstio: Quare, videlicet, spiritus in metallis non possit sibi simile propagare, cùm ex vno surculo multi coalescerent, & ex vno granulo innumera penè grana sese multiplicarent. Decretum est tandem diuino oraculo, spiritum eum crassiori cohiberi materia, qui si sublimatione quadam ad ignem secernatur, secretusq; in sua sede connaturali conseruetur, tanquam se-

minaria virtus, præter omne falſum, poſſit ſibi ſimile generare. Ex hoc cogitarunt Philoſophi, corporibus inferioribus perfectiſſimi corporis lucem & nitorem inducere, cùm inueniſſent metallica corpora ſolum penes decoctionem aut maiorem aut minorē inter ſe diſcrepare, omniumque metallorum Mercurium fuiſſe primam originem, cum quo metallicum auri Mercurio extrahentes, aurum ad naturam primam reduxerunt. Quæ quidem reductio cùm ſit facilis & poſſibilis, concluſum eſt à Philoſophis, tranſmutationem in metallis facilem & poſſibilem eſſe. Et cùm primigenij illi Philoſophi, aurum ad naturam primam reduxiſſent, influxu cœleſti vſi ſunt, ne rurſus metallum efficeretur, quale prius erat. Deinde naturam eius purificabant immundum à mundo ſeparantes. Quo facto eam rem, Philoſophorum lapidem tranſmutantem vocitarunt. Propter cuius confectionem diuerſæ operationes à diuerſis Philoſophis ſunt inuentæ, vt compleretur artificio id quod à natura eſſet relictum, cùm natura ipſa ſemper prona ſit ad ſui ipſius perfectionem.

Pertractat Quid ſit lapis Philoſophorum, & agit primò de eius prima parte.

CAP. V.

Et quoniam Philoſophi eam peritiam miris verborum inuolucris, figurarumque vmbraculis adeò obſcurè declaraſſent, dubitatum eſt à quamplurimis, de Philoſophorum lapide. Quid nam ſit, & de quibus conficiatur? Quod ſi aures diligenter arrigere velis: Lapidem in duas ſecamus partes. Primam eius partem Solem terrenum dicimus, quod mihi tum priſci Philoſophi, tum recentiores teſtimonijs ſuis liquido aſtipulantur in Turba. Sine Sole terreno opus Philoſophicum non perficitur. Cùm omnes aſſerant, nullam tincturam eſſe veram, ſine ære ſuo: quia in ipſo eſt ſulphur ſapientum puriſſimum, in quo natura ſagax continet ſementem ſuam. Et quemadmodum Sol, viuaciſſimos & penetrantes radios in hunc mundum elementarium diffundit & tranſuerberat: ſic Philoſophorum lapis, ex auro Solis, vt ita dicam, filio, Philoſophica operatione

com-

compoſitus in alia metalla ſeſe conſpergit, eaque ſibi virtute, colore & pondere æquiparabit in perpetuum. Et quia in auro ſunt omnia metalla, aurum meritò ante alia accipimus. Cùm etenim aurum vel argentum creare voluerimus, neceſſarium eſt eadem accipere. Ex homine generatur homo, ex arbore arbos, herba herbam producit, & leo leonem, cùm quælibet res ſecundùm ſuæ naturæ contemperamentum, quam complexionem vocant, ſibi ſimile generet & producat. verius tamen Philoſophi aurum vel argentum non creant: ſed natura operantis ingenio mundificata.

Agit de lapidis parte ſecunda, vbi ſpiritus glorioſiſsimi virgini D. Mariæ comparatur. CAP. VI.

Secundam lapidis partem Mercurium viuum dicimus. Qui cùm ſit viuus & crudus, corpora ipſa ſoluere perhibetur: quia in profundo naturaliter adhæret eis. Hic eſt lapis ſine quo natura nihil operatur. Vnde nobis Philoſophi conſulunt, vt non operemur niſi in Sole & Mercurio, quæ iuncta lapidem Philoſophorum conſtituunt. Quis ergo Mercurij merita laude proſequi ſufficit, cùm ipſe ſit ſolus qui aurum tenue faciat: & qui tanta polleat poteſtate, vt ipſum Solem ad naturam primam poſſit redigere? quam poteſtatem nulla res in hoc Mundo habere dignoſcitur. De ipſo Mercurio ita dicitur: Eſt in Mercurio quicquid quærunt ſapientes. Mercurius Solem foliatum deſtruit omnem, hunc ſoluit, mollit, animã de corpore tollit. Si ſublimetur aqua vitæ tunc generatur. Si quis ergo ex te quæſierit: Quinam ſint lapides? Reſpondebis: Solem & Mercurium eſſe lapides Philoſophicos. Iſti verò lapides ſunt mortui ſuper terram, & nihil operantur, niſi quod induſtria hominis eis adminiſtratur. Auri ſimilitudinem profundam, Cœlum Aethereum fuit omnibus hominibus occluſum, vt omnes homines ad infernas ſedes deſcenderent, & ibi detinerentur perpetuò. Sed Chriſtus Ieſus Aetherei Olympi ianuam aperuit, & iam Plutonia regna patefecit, vt animæ eruerentur, cùm in vtero virgineo Spiritu Sancto cooperante, ineffabili myſterio

profundissimoque sacramento conciperet Maria virgo, id quod erat excellentissimum in cœlis & in terra: & tandem nobis progenuit Mundi vniuersi Saluatorem, qui sua exuberantissima benignitate, omnes peccato deditos saluos faciet, si sæpe peccator ad eum se conuerterit. Mansit autem virgo illæsa, atque illibata: vnde non immeritò gloriosissimæ diuæ virgini Mariæ æquiparatur Mercurius. Virgo etenim est Mercurius, quia nunquam in ventre terræ aliquod corpus metallicum propagauit, & tamen nobis lapidem generat, soluendo cœlum, hoc est, aurum, aperit educitque animam: quam diuinitatem intellige: portatque eam in ventre suo aliquantulo tempore, & tandem in corpus mundificatū tempore suo trāsmittit. Vnde nobis puer, hoc est, lapis nascitur, cuius sanguine inferiora corpora tincta in aureū cœlū salua reducuntur, & permanet virgo Mercurius sine labe, qualis antea fuerat vnquam.

Decernit quare Philosophi hanc peritiam occultarint, vbi ponitur laus artis, & inuehitur in Phomasticem Zoilum.

CAP. VII.

Quare autem Philosophi hanc scientiam per similitudines recedentes Allegoriasque obscuras posteritati, & sapientiæ filijs commendarint, præcipuam ponit causam Hamul in Seniore. Vt attribuerent eam Deo glorioso, qui reuelaret eam cui vellet, & prohiberet à quo vellet. Etiam Rasis in librum Luminum refert. Si enim omnia secundùm quod se habent enodare velim, nullus vltra prudentiæ locus esset, cùm insipiens sapiēti æquiparetur. Legitur etiam in fine Turbæ: Nisi enim nomina multiplicarētur in arte Philosophica, pueri sapientiam nostram deriderent. Quare illos non magni facimus, qui diuinam eam peritiam cauillantur esse adulteram, à qua celeberrimi Philosophi omnem omnium penè rerum notitiam, tanquam olim à Polícleti statua statuarij fabri artis suæ furta & fila solebant accipere, absurdissimum itidē foret suspicari, antiquos illos venerandæ autoritatis Philosophos, in hac præsertim rerum naturaliū diatribe, aliquid falsitatis memo-

riæ

riæ cõmendaſſe, qui ſummã operam veritati inquirendæ ſemper accõmodarunt, licet ad fidei naturę ſalutiferæ ſublimitatem ſummumq; diuinæ eſſentiæ faſtigium non aſcenderint. Quis ergo niſi Zoilus hanc ſcientiam non laudet, eamq; ſingulari fauore non proſequatur? A qua cunctæ penè detractorum artes ſunt depromptæ: à qua tot colores arti pictoriæ multũ idonei ſumpſerunt exordium. Taceo artem monetariam: taceo eruditam eam medicorum deſtillationem, qua virtus, quam eſſentiam quintã vocant, elici ſolet. Quid de vaſis illis æneis dicam? quibus fulmina & tonatio apud mortales citari ſolent, ſi modò aduerſus Chriſtianæ fidei ſacrilegos hoſtes eis vterentur? Eſt præterea ſcientia lapidis adeò ſublimis atque magnifica, vt in ea tota penè natura totaq; rerum vniuerſitas, tãquam in quodam liquido ſpeculo conſpiciatur. Habet etenim ſe inſtar Mundi minoris, vbi ſunt quatuor elementa & quinta eſſentia, quam cœlum vocant, in quo ſedem poſuit alia quædam nobiliſſima eſſentia, quam Philoſophi quidam omnipotenti Deo (cum pace loquor) ſanctiſſimæ atque indiuiduæ Trinitati, ſoliti ſunt comparare. Quæ nec ſit de natura cœli, nec de naturis elementorũ, eamq; nomine peculiari animam mediam naturã vocitarunt. Et quemadmodum Deus mundi faber, vbicũque adeſt in hoc Mundo maiori: ita hæc eſſentia, quæ Dei appellatione cenſetur, vbiq; eſt in toto Mundo: id eſt, vitro Philoſophico. Et ſicut omnipotens Deus immenſus eſt & infinitus: ſic ea res quaſi innumera videtur in ſui ſimilis procreatione vſq; ad finem extremum Mundi maioris. Tunc enim natura generatiua ab omni re procreatili auferetur. Ex quibus verbis naturæ perit⁹ colligere poteſt, lapidem multas partes tingere poſſe, quibus etiã multę alię difficultates dilui poſſunt. Valeat ergo Ariſtarchus Theologus, qui diuinarũ ſe literarum interpretem fateri non erubeſcit, & hanc naturę à Deo conditæ peritiam, qua Deus magnificentius atque ſublimius, poſt Sacras literas huic Mundo contulit nihil, ſuis impudentiſſimis cõuitijs non veretur inceſſere. Dic mihi per Deum immortalem, quid eſt iniquius? quàm vt oderint homines quod ignorant.

& iam si res mereatur odium, quid demum est futilius? quid abiectius? quæúe maior est deliratio ac vecordia, quàm eam damnare scientiã, in qua nihil prorsus olfeceris? qui nec naturam, nec naturæ maiestatem, nec proprietatem, nec occultas metallorum operationes vnquam didiceris? Crocitat ac blaterat itidem Iureconsultus ac Forensis ille Rabula Philosophiæ osor maximus, qui ex miserorum lachrymis venalis linguæ malleo numismata sibi cudit: qui sacratissimos legum præteriens, per ambages glossematũ totum Mundum suis dolis est persecutus. Sed quid sannas & Satyras persequor? Maneant salebrosi isti homines eorumq; pedissequi in sua opinione perpetuò, qui nihil sapiunt quod castum, quod iucundum, quod festiuum, quod denique seductum sit à vulgari disciplina: quique nihil inclytum & celebre, sed quippiam forsan gregariũ è nigellis Cadmi filijs sunt cõsecuti. Sed quorsum hæc? Ego hanc lapidis Philosophorum indaginem mihi familiarem selegi, eamq; sæpiùs appello, totius Philosophiæ occultæ, aut Magiæ (haud quidem superstitiosæ, sed naturalis) Mineruam vnicam, atque Margaritam præcipuam. Videtur tamen opinione indoctorum longè degenerare à studio meliori, quod à voluntate diuina decretum est & constitutum.

Cap. 8. & 9. tractant de prima omnium rerum essentia, & discutitur hîc: Quid sit natura, quid anima, media natura, quid anima Mundi. Vbi maximus ille error Philosophorum, ponentium Mundum esse animal, confutatur: & differitur, quòd tantùm sit anima humana participatu, cuius brutalis anima videatur existere, & quòd Sol sit oculus Mundius, & cor Cœli.

CAP. VIII.

Libet nunc, candide Lector, aliqua de naturæ secretis è penu tum Philosophico, tum Theologico in medium depromere. Cùm viderim multos è veteribus, tum etiam recentioribus ipsi naturæ indagandæ multum insudasse, quæ toti Academiæ atque palestræ Philosophi-

losophicæ vsui futura, nemo nisi mentis exors, inficias ibit. Sed hic paulò altiùs repetenda sunt naturæ cunabula Non afficiaris ergo tædio, si aliquanto fecero digressum longiùs quàm huius fortè sit instituti.

Gloriosissimus Deus omnium rerũ opifex, & inenarrabilis author, ante Mundi exordium nullo indigus, sed ipse sibi sufficiens, atque in profundissimo suę diuinitatis sacrario semper permanens, ex vberrima sua bonitate volens res ab æterno cognitas prodire inesse, earundem in principio essentiam quandam creauit, crudis, vt ita dixerim, lineamentis, adhuc ineffigiatam, quam Moses ille, quem Philosophiæ Philosophorum fontem ac primarium Antistitem appellare libet, modò terram inanem & vacuam, modò abyssum & aquam: Anaxagoras verò Chaos confusum. Alij matrem Mũdi, fundamentum atque naturæ vultum ritè appellarunt. In cuius gremio cùm omnes res indiscretæ atque indigestæ consisterent, neque formis proprijs essent conspicuæ, spiritu Dei interueniente hunc Mundũ visibilem, secundũ Mundi intelligibilis exemplar & similitudinem graphicè & ad amussim Dandalius conditor expressit atq; descripsit. Hinc cœlum ipsum in sublimi suspensum rutilis ignibus faberrimè decorauit, motũque eius & astrorũ ita composuit atq; digessit, vt per arcam cœli mirabili ratione decurrerent ad efficiendas succedentiũ sibi temporum varietates: vtq; res inferiores motu ac lumine suo calefacerent, fouerent, & in essentia conseruarent. Propterea res inferiores superioribus, vt ouũ gallinæ fouendum, vt fœminam viro fœcundandã supposuit. Quibus à primordio seminales quasdã rationes inspersit, vt sese acceptis opportunitatibus perpetua, vt ita dicam, fœcunditate atque prole multiplicarent. Fabrefecit autem Deus hanc Mundi compaginem harmonia quadam, atque musica sibi inuicem proportione cognatam, vt quæ sint in Mundo superiori, in inferiori quoque sint, sed modo terrestri: quæ itidem sint in inferioribus, etiam in superioribus visantur, modo quidem cœlesti & secundùm causam. Ad quod fortè, opinionẽ Anaxagoræ ponentis, quodlibet esse in quolibet, applicare posses. Quare congru-

um est Deum cuncta moderari & implere quæ creauerit. Nec ideo Deum omnia implere dicimus, vt eum contineant, sed vt ipsa potius contineantur ab eo. Nec arbitrandũ est, ita Deum esse in omnibus, vt quæq; res pro modulo suæ portionis eum possit capere, vtpote maiora maius, minora minus. Sed ita Deus omnia implet, vt non sit aliquid vbi non sit. Et ergo intelligimus eum intra omnia, sed nõ inclusum: extra omnia, sed nõ exclusum: Ideo interiorẽ, vt incircumscripta magnitudine sua, omnia concludat. Quare diuus Dionysius ait: Omnes res affirmari posse de Deo, cùm sit author & gubernator. E diuersò, omnes res negari de eo verius, cùm nihil sit de his quæ condidit. Quod mihi etiam videtur esse gratius & certius, cùm ob variabilẽ huius Mundi decursum, tum propter inuestigabilem altissimæ diuinitatis abyssum. Posuit etenim Deus maximum interuallum inter se & res creatas. Est autem DEVS immensus quidem, & ineffabilis, inexcogitabilis, nõ intelligibilis, supra omnẽ imaginationem, supra omnem cogitatum, supra omnem intellectum, supra omnem essentiam, innominabilis, solo silentio in corde prædicandus, potentissimus, sapientissimus, clementissimus, Pater, Verbum, Spiritus sanctus, altitudo incõprehensibilis, Trinitas impartibilis, essentia immutabilis. Cuius imago est omnis natura, quamuis intentiuus est oculus. Qui omnium creaturarum vnitas est, & cardo omnis, & vnus, qui est omni potestate validior, omni excellentia maior, omni laude melior. Quem diuus Plato in ignea substantia habitare posuit: Intelligens, videlicet, inenarrabilem Dei in se ipso splendorem, & circa se ipsum amorem. Quem alij spiritum intellectualem asseruêre & igneum, non habentem formam, sed transformantem se in quæcunq; voluerit & coæquantẽ se vniuersis. Qui ratione multiplici quodammodo creaturis suis annectitur. Rursus ea sua infinita æternitate ac omnipotẽtia excedens feruido amore, sincera fide, & spe solida, mentibus hominum expiatis insinuari possit, qui sit benedictus per omnes chiliadum chiliades.

Diximus paulò antè Deum esse innominabilem, quem

quem proprio nomine Arithmeticam Martianus Capella salutasse dicit, cùm septingentos decem & septem numeros complicatis in eos digitis Iouem salutabunda depromeret. Sed quid nobilissimus ille numerus sibi velit, eiusque in membra sua resperſio, nouit Arithmeticus, non qui artem numerandi mercatoriam, sed proportiones inquirit. Hoc in numero omnes numeros, omnemq; proportionem, tum Musicam tum Geometricam deprehendimus. Adde aliquid magis arduũ: Nomen Dei in his numeris offendi quam exactissimè. Cuius nomen sacrosanctum & in æternum adorabile in hac temporis plenitudine quinque literis adnotatur. Cum tempore naturæ tribus, legis verò quatuor scriberetur. Dicimus præterea Deum habere omne nomẽ, quippe cùm sint omnia in ipso & ipse in omnibus, vt infrà disputabitur. Et tamen nullum nomen, cùm diuinæ maiestati non possit nomen idoneum attribui. Quantum autem mysterij atq; neruorum numero in se habeat, Pythagoricos bellè calluisse facilè crediderim, qui alium Palladem, alium Dianam, alium Patrem, alium matrem, alium deniq; virilem, alium fœmineum nominabant, aptaruntque numeralis scientiæ consultissimi Monadem opificij Deo: Diadem aut dualitatẽ materiæ: formis ipsis Triadem virginem: tum homini eiusq; vitæ Hexadẽ & Heptadem. Enneadem verò omnibus creaturis haud abs re pulcherrimè accommodarũt. Cæterùm, vt ad institutum redeã, audi Dionysium recitantem, Deum esse in omnibus, vel omnia esse in Deo, sicut numeri sunt in vnitate, sicut in centro sunt omnes recti Lunę circuli. Et sicut membrorũ vires sunt anima. Quoniam sicut vnitas omniũ numerorum cõmunis mensura, fons est & origo, omnemq; numerum in se vnicè coniunctum continens, multitudinis omnis est principium. Sed omnis multitudinis insons, semper eadẽ & immutabilis: sic pari modo res creatæ se habent circa creatorem. Et quemadmodum anima humana indiuidua rectrix extat sui corporis, & tota toti corpori eiusq; cuiq; parti præsens: ita similiter Deus in hoc Mũdo vbiq; est, eumq; implet & moderatur iugiterq; conseruat, per virtutem quàm reb. creatis quotidie de per-

enni fonte spiritus sui impluit liberaliter. Vnde ritè per quandam similitudinem animæ naturæ Deum aut Dei virtutem, qua omnes res sustinet. Animam mediam naturã, aut animam Mundi appellamus. Non quòd Mundus ipse sit animal, quòd à Christianę philosophię vestibulo, partim in Metaphysica christiana, partim in hac lapidis consideratione explodere licet. Sed illam filo orationis tersiori contexere persuadet naturę sublimitas, hic pedestri sermone incedere placuit. Eamq; Mundi animam præcipuè in Sole collocamus. Nihil etenim est in ipso firmamenti circulo, præter animam, quod maiorem Dei similitudinem præ se feret, quàm ipsum lumen. Cùm quælibet res tantum sibi, vt ita dixerim, Dei vendicet, quantum capax est luminis. Et cùm nihil sit oculatius Sole, multi ex Platonicis Orpheum in hoc potissimùm imitati, Solem, Mundi oculum nominarũt. Quoniam in eo tanquam in quodam lucidissimo speculo cuncta viserentur, atque sese ostenderent. Hinc Heraclitus cuncta dicit notescere: si Solem Mundo sustuleris. Quid est nostrum corpusculum, si desit anima? Nulla ibi contrectatur vena pulsatilis, sentiendum nullum inest iudicium. Nullus in eo vitalis halitus, aut vlla spiratio. Quare etiam nonnullis visum est Solem cor cœli nuncupare. Quoniam sicut in corde vnius extat fons sanguinis, cætera humani corporis membra humefaciens & irrigans, motumq; vitalem infundens: sic in Sole videtur esse omnium rerum tum inferiorum, tum superiorum vegetatio & cõseruatio: Quoniam vitam & calorem inferioribus quodammodo inspirat lumine suo. Est autẽ lumen actus quidã simplex, cuncta ad se viuifico calore conuertens, cuncta permeans entia, qualitates eorum virtutesq; ducens per omnia, ac tenebras caliginesque dispergens. Quare in medio considet Phœbus aurea coma fulgente, tamquam Rex & Imperator Mundi sceptrum, & gubernaculum tenens: cui omnes cœlestium inesse virtutes, non solùm Iamblichus, sed & multi alij confirmarunt. Et inquit Proclus: Ad Solis aspectum omnes omnium cœlestium vires congregari in vnum atque colligi, quas tandem in hunc Mundũ inferiorem per eius ignea spiracula

racula

racula credimus, disseminari. Hoc tibi etiam vel maximo argumento esse potest. Sole ad nos vergente terrā herbescere atque pubescere. Abeunte verò deflorere. Sed de naturæ infantia nonnihil commentandi voluptate capior.

De natura. CAP. IX.

Naturam vim quandam esse rebus infinitam ex similibus similia procreantem asserimus. Generat enim natura, cunctas res auget, alitq;. Quare omnium habet in se nomina rerum. Animal est à natura, lapis, lignum, arbor, & corpora quæ vides, sunt à natura eiusq; retinaculo. Natura est ligamentum elementorum virtusque commiscendi, quæ in qualibet re huius Mundi sublunaris elementorum mixtiones efficit, formamque suæ speciei congruam impressit: per quam ea res à quauis alia re distinguitur atque segregatur. Nec est natura alicuius coloris, omnium tamen colorum particeps & effectrix: nullius etiam ponderis aut qualitatis, omniū denique qualitatum rerumq; fœcunda genitrix. Quid ergo est natura? Deus est natura, & natura Deus. Sic intellige: Ex Deo oritur aliquid proximum ei. Est ergo natura ignis quidem inuisibilis, à quo Zoroaster cūcta esse genita docuit: cui Heraclitus Ephesius astipulari videtur. Nónne spiritus Domini, qui est amor igneus, quum ferebatur super aquas, edidit eisdem igneum quendam vigorem, quum nihil sine calore generari possit? Inspirauit Deus rebus creatis, quum diceretur in Mundi genitura: Crescite & multiplicamini, quandam germinationem, hoc est, viriditatem, qua sese cunctæ res multiplicarent. Vnde quidam profundiùs speculātes, omnes res dicebant esse virides, quum esse viride crescere dicatur, ac coalescere, eamq; viriditatem Naturam vocitabant. Sed Aristoteles inquit: ignorato motu ignorari naturam, quum modò sit volatilis & in continuo motu generationis, augmentationis, alterationisq;, quæ tandem in extrema Mundi calce stabilis erit, atq; fixa. Quoniam tunc eam generandi virtutem potentiamq; Deus à rebus auferet, & in reconditissimo suæ omnipotentię thesauro vbi ab æterno erat, col-

locabit. Hanc ergo generandi virtutem rerumq; conseruationẽ Animã Mundi vocare libuit:non quòd Mũdus sit animal, vt Platonicæ rationes, & etiam astrologorum Arabum, Aegyptiorum, Chaldæorumq; testimonia comprobare videntur. Posuerunt etenim Philosophi Mundũ esse animal cœlosq; ac stellas esse animalia, & animas rerũ esse intelligentes, mentẽ participantes diuinã. Insuper cuilibet rei Deũ aut animã quãdam præesse, omniaque plena diis esse Democritus & Orpheus & multi Pythagoreorum sunt opinati: quibus statuerunt diuinos honores, precesque & sacrificia dedicarunt eisdem, & diuerso cultu venerabãtur. Præterea omnes eiusmodi animas reducebant ad vnam animam Mundi. Similiter deos omnes ad vnũ referebant Iouẽ. Hoc Aristoteles Aristotelicusque Theophrastus: hoc Auicenna, Algazeles: hoc Stoici, omnesque Peripatetici confitentur, ac summo opere comprobare sunt conati. Hinc omnem gentilitatis errorem: hinc Poëtarum figmenta: diabolica sacrificia, & immolationes sacrilegas emanasse non ambigo: hinc Aegyptia tellus animalia quædam, & alia monstrifica portenta in Lararijs suis coluit & adorauit. Qui ergo Ethnicorũ Philosphiã vanam esse non dixerit? quæ hoc vulgatissimo errore alijsque multis est miserrimè labefactata. Vbi mihi visi sunt Philosophi Pelidibus puellisque simul limi puteum magnum perforatis vrnulis haurire satagentibus.

Eos tamen venia dignos iudicare possumus, quum ipsis nondum illuxerit vera lux, Iesus Christus Saluator. Quare Christiani Philosophi, cuius authoritas est grauior iudiciumque certius, interest, quæcunque ad fidei naturæ sacramentum facere videntur, tanquam ab iniustis hæredibus possessa, ad Catholicæ ecclesiæ septum deducere, Virgiliano more. Qui aurum sic colligere dicebat ex stercore Enniano. Apicularum item more, dum suauiores Hymetti intrehible flores generandi mellis gratia exuxerint. Quis nõ intempestiuam Pici Mirandulani necem lachrymis non madefaceret? quẽ nostris seculis Parcæ sorores singulariter inuiderunt. Qui si vitæ munere aliquandiu functus esset,

lace-

laceram eam Philoſophiam atq; mendicantem, expunctis erroribus, nouo candore concinnaſſet. Legitimam tamen Philoſophiam quiſque ſumma laude decantet: cuius natura aut mundus eſt fundamentum, quæ mores & virtutem homini præſcribit.

Quæ tibi lactantes primæ lanuginis annos
Corrigit, & vitæ lineamenta tuæ.

Quæ naturæ interpretationem & abſtruſiſſimarũ ab oculis rerum inueſtigationem ſibi vendicat. Digniſſima quidẽ cui diuinarum & humanarum rerũ diſceptatio deferatur. Per eam Mundi penetralia terrasq; tractuſq; maris, cœlumq; profundum, quantum poſſumus diuina gratia, & naturali lumine perquirimus. Ipſa decernit cœlum aſtrorumque innumerabilem multitudinẽ: tum auricomi Solis iter triuiæque labores. Hæc vias ſyderum radio deſcribit.

Hæc docet Aeoleos folles ventiq; ſuſurros,
Hippotades ſceptro quos domat ille ſuo.
Cur titubet terræ moles, quid Iridis arcum
Efficiat, canasq; niues, rigidamq; pruinam.
Quid generet rorem, fulgur quid concaua nubis.
Vellera quid terræ gibbos fulmenq; triſulum.

Quid glomeret imbres, vitrea quid grando: Quæ ſint auri, quæ ſemina ferri. Vnde ſæua tonatio. Vnde aquarum perennium fontes ſibi ſumant initia, & cætera id genus. Eam Philoſophiam perdiſcant teneri iuuenes lactantibus annis, fabulasque aniles Philoſophorum vbique deuitent, ponentium Mundum eſſe animal, ipſumque innumeris conſtare animalibus, eisque diuinis. Quid futilius? quid ineptius? Quid etenim eſt dicere: Solem animarum, aut alia corpora cœleſtia eſſe animata, mentemq; participantia diuinam, quàm labi ad malam hæreſim & abominabilem idololatriæ perfidiam? Neque concedendum eſt (diuo Auguſtino teſte) globos illos ſydereos, quibuſdam proprijs animis viuere, eisque intellectualibus atque beatis. Ego certè ſcio, tantùm animam humanam lucem eſſe diuinam ad imaginem verbi cauſæ cauſarum primi exemplaris creatam, ſubſtantia ſigilloque Dei figuratam: cuius character eſt verbum æternũ, participatu cuius animã eam

brutalem è naturæ gremio depromptam, subsistere credimus tenuem animæ rationalis similitudinem modicumque vestigium præ se ferentem: quemadmodum viuæ vocis Echo imago est & simulachrum. Sed de anima vegetali cæteri riderint. Admittunt Theologi Doctores intelligentias orbium motrices, non quòd ipsos orbes informēt, aut sensibiles, iuxta D. Hieronymi sententiam, intellectualésue reddant, sed vt assistant eos mouendo. Licet & ij orbes possent esse diuina voluntate iubente propria ratione volubiles. Voluit tamen omnipotens Deus ex ineffabili bonitate sua huic mūdanæ fabricæ secundas causas præesse, vt quicunque se ipso moueat, dant etiam cæteris mouendi potentiam. Vnde etiam animabus humanis angelos in custodiam deputauit: licet & ipse primariè eas custodiret. Non est tamen arbitrandum huiusmodi intelligentias ex necessitate voluendis sphæris accommodatas, quasi non possent proprio rotatu versatiles. Cum quidā sollicití homines ex ære, aut orichalco machinam eam cœlestem consimiliter effingant in meditullio terram stabilientes. Deinde consequenter cætera elementa tum orbes syderum & cœlorum rotulis quibusdam affigunt, quibus planetarū motum, & cœli faciem ad amussim conantur exprimere. Sunt alij scrupulosi homines, qui machinas horarias tum molas quasdam molendinarias perpetuò versatiles fabricare nituntur. Quòd si homo potest diuinam rationem æmulari, quis non existimaret globos istos sydereos propria virtute non posse rotari? Sed quid de varia Astrologia dicam, quam Picus noster in omni genere disciplinæ famigeratus superioribus diebus validis rationibus eneruauit? Dic mihi, quid omnia in cœlum refers Astrologe? quid de naturis astrorum, & signorum, & motibus planetarum comminisceris? Qui nullo pacto nec minimæ cuiusdā rei terrenæ vires & proprietatem augurari queas? Quid sydera & stellas metuas, aut potius mentiris? qui ne terreum aliquod corpusculum mensione complecteteris. Quid magis ridiculum? quid est absurdius, quàm in cœlo nono, aut decimo, tales figurationes, ac lineatū imagines, aut figuras cœli octaui ex multiuaga stel-

larum

larum applicatione forte deprehendere? Quid virtutis habere credis huiusmodi imagines imaginatas? Quid triplicitates? Quid syderum eorum aspectus? & cætera id genus folia inania veritatis aut virtutis præ se ferant? licet huiusmodi motus & naturæ stellarum variéque rerum inter se adaptationes viderentur habere aliquid significationis: mihi tamen ita persuasi, hominem nō posse ea probè dignoscere, nisi miraculo quodam sibi cœlitùs ostendatur. Hinc diuus Hieronymus Astrologos & Genethliacos ita deridet: Hi sunt qui eleuant se aduersus scientiam Dei, & omne quod geritur in seculo, fictam sibi scientiam pollicentes: referunt ad ortus stellarum & occubitus. Hi sunt qui vulgò appellantur Mathematici, & ex astrorum cursu lapsusque syderum, res humanas regi arbitrantur; & cùm salutem alijs promittebant, sua ignorabant supplicia. Ego quū adhuc essem in Agrippa ciuitate, de Astrologis ita luserim: illis quidem Astrologis, meo iudicio, solet accidere, quod Thaleti Milesio olim vsu venit: qui quū è domo spectandorum syderum gratia exiret, in subiectā foueam cecidisse fertur. Qui quum rem ridiculam cuidā aniculæ faceret; ab ea derisus in ædes cū ludibrio est reuersus. Quare Christiane homo cuiusmodi stolidos Astrologię cornicationes, eiusq; filias Geomantiam, Hydromantiam, Pyromantiam, Necromantiam, Haruspicinam, & multa id genus alia deliramenta cum gregarijs æmulis vltra montes Caspios in ęternum exilium relega. Et gloriam omnipotentis Dei Domini tui noli creaturis suis attribuere. Videamus nunc quam naturam Philosophi petierint.

Quid Philosophi, & qualem naturam desiderauerint, vbi spiritus æthereus animæ currus perhibetur. CAP. X.

Quem Philosophi lapidem quærunt, est spiritus inuisibilis & impalpabilis, est tinctura & spiritus tingens. Quem alter quidem spiritus visibilis atque palpabilis in penitissimis visceribus abdidit. Ita pariter Philosophi eundem spritum sub ænigmatum velamine inexplicitum nobis reliquerunt. Lapis ille est, quintū à quatuor

ſegregatum. Eſt ligamentum elementorum, medium atq; vinculum, quod elementa auri fecit eſſe cōcordia, & quod ſulphur & Mercurius in aluo terræ in corpus metallicū conglutinauit. Et quia tale ligamentū, quod eſt in terra, quum ſit inuiſibile, haberi non poſſit, quæſiuerunt ipſum Philoſophi in corpore perfectiori. Petunt ergo Philoſophi naturam eam generatiuam, quæ metalla generare poterit, vt eā mundificēt, & in tinctura reddant potentiorē centies millies, magis quā priùs in natura firma fuerit. Eamque viuum ignem, viuum aut ignem naturę, aut animam mediam naturam vocabulo ſecretiori appellare conſueuerunt. Et quemadmodum Medici hominem in corpus, ſpiritum & animam diſcriminant, pari modo Philoſophi lapidem ſuum in eas partes ſunt partiti. Modò ſpiritus eſt vita animæ, anima vita eſt ſpiritus. Rurſus illa duo vita ſunt corporis. Etiam ſpiritus nodus eſt animæ & corporis, & tanquam æthereus animæ currus vehiculumque, quod virtutem animæ per totum corpus diſſeminet. Poteris etiam intelligere, cùm Philoſophi aſſerunt, lapidem ex corpore, ſpiritu & anima, conſtitui quatuor elementa corporis. Aqua etenim eſt ſpiritus: itidem aër: ignis medius, vt ita dicam, eſt ſpiritus: terram non ſpiritum, ſed corpus dicimus, quoniam aliorum elementorum retinaculum eſt, materia atque ſedes.

Docet ſolutionem eſſe neceſſariam, per quam ſpiritus generatiuus è corpore ducitur.

CAP. XI.

Tale autem ligamentum non poteſt facilè haberi, propter fortiſſimam ipſius auri compactionem, niſi per ſolutionem, quæ huius nobilis ſcientiæ fundamentum eſt, & principium, in qua conſiſtit totius naturæ arcanū. Ipſa eſt huius rei theſaurus: ipſa eſt quæ erigit pauperem de ſtercore, & comparat eum regibus & principibus. Vnde quærunt Philoſophi, quare ſoluantur corpora, hoc eſt, aurum vel argentum. Reſpondent ipſi, vt ſeparetur purum ab impuro. Ad hoc enim ſoluitur corpus, vt terra ipſa in profundo poſſit mundificari. Quod natura non potuit, quia ſimpliciter operatur. Et in ea mun-

mũdificatione deletur impedimentũ tincturæ, ita vt innumerè possit sibi simile propagare. Quòd si fieri debeat ea sui similis propagatio per spiritum, quũ omnis spiritus sit generationis author, & crassiori cohibeatur materia, necessariam solutionem dicimus, per quam aurum viuum, & (vt ita dicam) spirituale efficiatur, & in primam naturam, hoc est, in spiritum aquæ & vaporem terræ reducatur, vt tandem habeatur sulphur, & ☿ apud nos, è quibus in ventre terræ sunt metalla generata. Perfecta aũt solutio est, quum spiritũ & animã auri separaueris. Sed quoniam aurum apud Philosophos corpus est temperatissimũ, æquales habens partes calidi, frigidi, humidi, & sicci. Ideo ipsum difficiliùs propter parem elementorum concordiam atque proportionem, corrumpi potest, atq; dissolui. Oportet ergo fieri discordiam in elementis per contraria elementa, & hęc discordia facit corporis solutionem & mortificationem: qua facta fit naturæ mundificatio, quæ tamen nõ potest fieri sine Philosophica elementorum separatione. Elementa verò corporis separari debent, ita vt natura generatiua maneat in flore & germine. Quòd si quis eum florem combusserit, atq; elementa ab inuicẽ separauerit, sperma generatiuũ perderetur, nec ea posset aliqua creatura ampliùs cõiungere, vt generent. Hæc est verissima Philosophorũ consideratio: si quis secus ex propria phantasia consideraret, stultus quidẽ est naturalis: quia contra naturam falsò syllogizat.

De occultatis in arte disputat, & de triplici separatione. CAP. XII.

Sunt autem tres solutiones filiæ sapientiæ in opere Philosophico. Prima est crudi corporis: secunda terræ Philosophicæ: tertiam in augmentatione ponimus. Sunt item in solutione hæc tria abdita, pondus, mensura temporis & ignis. Quare si pondus Mercurij & auri mensuramque temporis quamdiu fiat solutio, atque ignem temperatum cognoueris, solutionem habes: quæ fieri debet in furnello secreto, & vitris paulò maioribus. Vnde inquirendi sunt diuersi ignes, & tã variæ partes in vitris ponendæ, vt tandem diuina gratia dota-

tus eam offenderes. Oportet etiã in hoc præclaro opere dies, menses & annos Philosophorum dignoscere. Asserunt Philosophi te in tribus diebus naturalibus facere periculum, si bene operatus sis. Quod si ingenio viuaciori fueris, inquiunt, te in 24. horis cognoscere. Ipsi in Philosophia duas noctes & tres dies statuerunt. Obsecra Deum Opt. Max. vt diem vltimum rubeum videre dignus sis. Ponunt similiter Philosophi tres Philosophiæ claues, solutionem, coniunctionem, atq; fixionem. Aut si profundè intellexeris, tres separationes. Primò fit separatio animę à corpore per spiritũ. Secundò crimina ipsa, quę sese in solutione ostenderint, ab anima & spiritu secernũtur. Postremò spirit⁹ ab anima separabitur: & hoc in naturæ fixione contingit: vt infrà & hic tibi tãta secreta dixerim, quòd nõ credi possit. Ego duas claues in toto Philosophiæ ambitu fideliter assero. Altera quidem quæ corpus aperit in varias claues potest distribui. Quæcunque enim res aurum soluerit, atque in spiritum reduxerit, clauis dicitur: quamuis vna duntaxat inter alias sit clauis potẽtissima & naturalis, vt 8. cap. scripsi. Et talis res dicitur lapis. Altera clauis quæ claudit, & spiritum tingentem retinet, & coagulat, terram solam dicimus, quã cuncti Philosophi Principẽ lapidẽ vocitarunt. Sed de capite corui dicimus alacriter omnes à principio Mundi Philosophos tam modicum habuisse, quòd vix credi possit. Miselli tamen Philosophastri eam nigredinẽ, quę ex superfluitate Mercurij & corporis in superficie apparet, caput corui sunt arbitrati.

Agit de praxi lapidis, de eius prima solutione, atque separatione, vbi arcanum illud naturæ alioqui abstrusissimum sapientiæ filio in aprico ponitur, in quo Lucifer è cœlo labitur.

CAP. XIII.

Tempus est nunc, fili, sapientiæ calamum ad praxim conuertere, vbi quemq; Philosophiæ deditum imprimis monitum velim, omnia genera salium, aluminum, & aliarum multarum & perigrinarum rerũ vana esse, nec

nec aliquid momenti aut efficaciæ præ se ferre. Similiter cunctas vulgares solutiones, sublimationesq; communes, esse labores adulteros, & nihil ad veram & naturalē Philosophorum scientiam pertinere. Quare eos homines circumforaneos effugiendos censeo, qui totū fermè Mundū suis dealbationib. aut rubefactionib. deceperunt, in quibus nulla Philosophiæ vena calet, quiq; potiùs Pseudophilosophi sunt iudicādi, cū apud Philosophos nihil veritate sit antiquius: nihil turpius falsitate atq; deceptione. Quò fit, vt pauciores sint Philosophi, quā forsan credidisti. Nūc in praxim descendamus, quam in duo partiemur opera. In primo erit mentio de solutione prima, & separatione distillationeq;. In secundo agemus de coniunctione & fixione, vbi de augmentatione secretissima habebitur consideratio, quā in nullo libro Mūdi inuenies. Sed hīc in vniuersali gradus operis lubet interferre. Primo etenim cōponimus, compositū putrefacimus, putrefactum soluimus, solutum diuidimus, diuisum mundamus, mundatum vnimus, & sic cōpletur opus. De his verò particulatim nostra laborabit oratio. Arbitrantur autē Philosophi, in lapidib. praxi minus quàm 12. partem ☿ accipi debere. Etiam apud eos corporis soluti periculum est, si per pellem eius fieret cōpressio. Putabant itidē nonnulli è recentioribus, solutionem posse fieri tēpore breuiori, si priùs folius auri per molā quandā, aut mortario fieret diuturna contusio, aut cōtritio. Depuretur ergo primò ☿ cum sale cōmuni parato, aut alia quauis re idonea, vt eius subtilissima substantia haberi possit. Huius aquæ purificatæ aliquot partes perbellè commisceantur cū vna parte Solis purissimi in folia, aut tenues bracteolas ducti, & ponantur in ampulla vitrea longiori, panniculis atq; crucis signaculo obstipata, & operiatur vitrum cineribus, ad aquæ superficiem, deturque ignis leuissimus, ne aqua ascendere videatur, sed viua apud aurum remaneat, & seruetur quasi diutina. Is calor equilibris, quoad in aqua Mercurij super exudet terra quædam vaporosa & subtilis, quæ in colore mirabili solet cognosci quando sit extrahenda. Fulget autem sulphur

ipsum iridis instar, per aquas, non tamen secundùm omnes colores, quemadmodum iris in hoc Mundo maiori. Stat ipse iridis arcus medius in pura, liquida, & fluente aqua, & medius super terram. Hinc tota sulphuris proprietas, eiusque naturalis similitudo per iridem exprimitur: nec conspicitur in cœlo iris, nisi Sole fulgente: quam etiam pluuia solet succedere. Venientibus autem nebulis, aut nubibus opacis, Sol ipse, similiter arcus iridis occultatur. Iridem Physicis sic explicare placuit, quando imago Solis humidam & cauam nubem, densamque, instar speculi colorat, & medietatem orbis eius intersecat, quod ad hanc diuinam & mirabilem peritiam nostram propiùs accedit. Non est tamen opinandum sulphur ipsum nigrescere cùm ipsum extraxeris, vt nonnulli putauerunt. Extracta tandem Venere, aquam in qua est anima Solis, aut Mercurij auri metallicus distillabis calore lento, vt inter guttã & guttã 60. momenta recenseri possint. Et vocatur aqua illa destillata, aqua nostra viua, quæ viuificat omnia corpora, & est ex duabus naturis composita: intellige spiritũ, animam, fermentum, quoniam spiritus animæ sedes est, eiusq; retinaculum, vocaturq; hæc aqua nominib. multis, acetum acerrimum, luna, fœmina, sperma vel menstruum fœmineum, cœlum, Mercurius, capilli rubei hominis: hoc est, spiritus Solis: id est, auri: sulphur verò dicitur corpus, Sol masculus, sperma masculeum, terra & Mercurius. Sunt autem hæ destillationes necessariæ, per quas depuratur Mercurius ab omni feculentia terrestri, & cadit Lucifer: hoc est, immunditia & terra maledicta è cœlo aureo. & hic fit separatio criminis ab anima, vt in cap. 12. disputaui. Audi similitudinem arduam: Cœlum, hoc est, aurum fuit in primordio purũ, sed quum solutum esset, ostendit corruptionem. Ergo primum malum in cœlo fuit, cùm adhuc corruptio aut Lucifer esset, quo lapso, cœlum est mundificatũ. Ita vt nullus angelus iam è cœlo aureo labi possit. Quòd si Lucifer in se animam mediam naturam aut Deum habuisset, nullo pacto ad inferos detrusus esset.

De praxis parte secunda disputat, vbi de igne & coloribus secretior habetur disputatio: & soluuntur hæ quæstiones: An cœlum descendere debeat ad terram, vel terra ascendere ad cœlum: Vtrum spiritus ire debeat cum anima in cœlum: vel, an ambo manere debeant infra cœlum: vbi spiritus angelo comparatur, qui cum anima humana in corpus videtur descendere.

CAP. XIIII.

Restat nunc pars altera Philosophicæ praxeos, longè quidem difficilior, longè sublimior. In qua omnes ingenij neruos, omnia deniq; mentis curricula multorum Philosophorum elanguisse legimus. Difficilius etenim hominem faceres reuiuiscere, quàm mortem appetere. Hic Dei petitur opus: Maximum quidem mysteriũ est errare animas, atq; corpus inanime in statuã viuentem confingere. Putas ne esse viuacis ingenij animam ad spiritum, tum spiritum ad animam, rursus illa duo ad corpus reducere? In hoc nostro corpore scire cõuenit, quantũ spiritus, quantũ anima, & quantum sit corporis. Porrò quantum animæ mediæ naturæ sit in spiritu, & quantum in corpore, vt hac quasi duas naturas sibi congeneas atq; cognatas in debita proportione coniungas. Coniungere ergo debemus duas aquas, sulphur auri ac ejus Mercurij animam & corpus, Solem & Lunam, masculum & fœminam, duo spermata, cœlum & terram, & duo, vt ita dicam, argenta viua; & ex istis argentis viuis fit viuus Mercurius, ex quo solo dicunt Philosophi, lapidem suum constitui, quod miselli homines de Mercurio crudo sunt hallucinati: Is verò Mercurius est omnia metalla, masculus & fœmina, & monstrum Hermaphroditum in ipso anima, & corporis matrimonio: quam ego solutionem & Philosophorum putrefactionem voco. Terra auri suo proprio spiritu soluitur, quod in his proportionibus deprehendes. Corpus debet solui in medio aëre subtilissimo: corpus item, propria caliditate & humiditate soluitur: vbi anima media natura in calore nigredinis vbique in toto vitro principatum tenet, quam naturę nigredinẽ caput

corui, aut Solem nigrũ prisci Philosophi nominabant. Vnde quidam hanc propositionem afferebat in medium: Tres circulos circuitu, vidi tres Soles in firmamento habentes tres facies, Solẽ nigrum videlicet, Solem album & rubrum. Vocabatur etiã ea nigredo omniũ rerum nigrarũ nominibus, postquam cuncti Mundi colores, qui ingenio concipi possunt, solent apparere, qui tandem ad albedinem veram tanquam ad centrum & cardinem referuntur. In albo sunt omnes colores, & ex ipso cæteri, vt ita dixerim, colorari videntur. Album & nigrum sunt ipsa natura colores, & quidem extremi: ex quorum multiplici ad se inuicem commixtione proportioneque medij, quos dicunt colores, suboriri credimus. Opinamur etiam ex albi & nigri confusione quandã conflari rubedinẽ. Eam verò albedinem appellamus lapidem album, Solem album, Lunam plenam, lunamque calcinatam, argentum album, terram albam fructuosam, mundificatam & calcinatam, calcem albam, & sal metallorum, corpusque calcinatum, & alijs plerisq; nominibus nuncupamus. Dicitur insuper terra viua & sulphur viuum albumq;, quando anima introducta est, in corpus, & impedimentũ est remotum. Hîc quæstionẽ hanc soluimus, vtrum terra debeat esse aërea aut ignea. Vtrumque simul dicimus. Quòd si solũ ignea existeret, combureretur in cinerem mortuorum. Si verò solum aërea, volatilis effecta in tingendis metallis euanesceret. Sed de igne quo fit terræ solutio, quid memorem? Vide calorem in terræ visceribus, quẽ sola natura ministrat: vbi quasi nullum videris deprehendere, qui tum à calore Solis instigatus in montibus metalliferis ascendendo & descendendo multis cubitis vbiq; aquam spissiorem coagulet, & vnà cum pinguedine terræ in vnum corpus associet. Sed cùm natura vix nonnunquam in quingentis annis suas operationes efficiat, & nobis non sit tributa tanta vitę vsura, nec vltra elephantũ, aut ad annum, quẽ aiunt, Platonis, detur viuere. Philosophus igni gradum maiorem attribuit, quo naturam ducem tempore breuiori æmuletur. Propterea eum singulari ingenij beatitudine pollere iure dixeris, qui tibi ignẽ naturę congruũ possit ostendere.

dere. Ignem suum naturalem Philosophi balneum, aut Solem suum, aut fumum equinum vocant: quem alij aut ligno, aut alia quauis materia, nos verò carbonibus furnello præsertim ad hoc aptato conficimus. Solet præterea lapis in triplici vase fictili componi, quo lentior igniculus haberi possit, calori inquam gallinæ, dum excubat oua, quamsimillimus. Et eo calore draco, hoc est terra auri, se ipsum mortificat, quando elementa & spiritus de se dat. E diuersò seipsum viuificat, quando spiritus rursum ad se acceperit. Quare comparatur Iesu Christo qui se ipsum morti pro nobis obtulit voluntariè, & sese postea per resurrectionis gloriam propria virtute vita restituit ampliùs nō interiturus. Dicimus hoc etiam in loco, draconem de se expuere omnem obscuritatem, & venenum, & postea imbibere & dealbari. Et quoniam supra cœlum cum terra debere coniungi diximus, oritur hæc quæstio: An cœlum descendere debeat ad terram, vel terra ascendere debeat ad cœlum. Certum est terram non posse ascendere, nisi priùs cœlum descenderit: terra autem in cœlum sublimari dicitur, quando spiritu proprio soluta tandem cum eo vna res efficitur. Hac similitudine tibi satisfaciam: Filius Dei delapsus in virginem, ibique caro figuratus homo nascitur, qui cùm nobis propter nostram salutem veritatis viam demonstrasset, pro nobis passus & mortuus, post resurrectionem in cœlos remeat. Vbi terra, hoc est humanitas exaltata est, super omnes circulos Mundi, & in cœlo intellectuali sanctissimę Trinitatis est collocata. Pariformiter cùm ego morior, anima adiuta gratia & meritis Christi ad fontem vitalem remeat, vnde descenderit. Corpus in terram reuertitur, quod tandem depuratum in extremo Mundi iudicio, anima è cœlo labens, secū perducit ad gloriam. Cæterùm quia congruum est animam ad cœlum ascendere, aliud quoddam dubium sese ingerit. An spiritus videlicet, cùm anima transire debeat ad cœlum, vel an ambo manere debeant infra cœlum? Diximus spiritum esse animæ retinaculum in isto Mundo, sed cùm lapis ad albedinem fixam peruenerit, erit alius Mundus priore longè excellentior, vbi spiritus mane-

brit in medio, Anima in cœlo, & Corpus in fundo: intellige terram esse cœlum animæ. Ediuersò, animam esse cœlum corporis. Et quia spiritus animam in solutione labefecerit, ambo faciunt pœnitentiam & purgatur anima per spiritum & similiter corpus. Anima defecata solum in cœlum conscendit, & abit spiritus cum suis criminibus. Quòd si is spiritus apud animam & corpus manserit, perpetua ibidem esse corruptio, nec fieret elementorum recta concordia atque parilitas. Hunc spiritum angelo congruè in quibusdam æquiparare poteris, qui cum anima humana (quando in punctum cordis medium & exinde per vniuersas corpusculi partes infunditur) solet descendere. Fingimus item corpus, spiritum & animam, loqui per modum dialogi: dicente spiritu ad animam: Ego ducam te ad æternam mortem, ad inferos, & ad domum tenebrosam. Cui anima: Anime mi spiritus. Quare ad eum sinum non reducis, à quo me adulando exceperis? credebam te mihi deuinctum necessitudine. Ego quidem sum amica tua, ducamq; te ad æternam gloriam. Sed putat corpus quod viuificãdo gloriosum efficit. Cui spiritus: Faciam certè, sed miser ego abire cogor, cùm te super omnes lapides preciosos constituero beatamq; fecero. Quare te obsecro, cùm ad regni solium deueneris, mei aliquando memor existes. Cui corpus tandem gratias egit innumeras, quòd essentiam sibi dederit excellentissimam, per quam Deum tanquam in speculo est intuitum, promisitq; recordaturum, primasq; ei partes in regni solio congratulatur.

Explicat hanc propositionem: In vmbra Solis est calor Lunæ, & in calore Lunæ est frigus Solis: similiter quo pacto cognoscitur in Luna quando Sol fulgere debeat. Quid est vmbra Solis & Lunæ? Et quod necessarium est Solem & Lunam, similiter cœlum & terram coniungi, & de Aurora citrina meminit.

CAP. XV.

Diximus capite præcedenti, Solem & Lunam debere coniungi. credimus te sapere? quid Sol, quid denique sit

quę sit ipsa Phœbe. Cinthia: id est, Luna, Phœbum Solem aperit. Phœbus sororem: id est, Lunam suam claudit atque coagulat. In ipso Solis & Lunæ coniugio hanc propositionem intellige: In vmbra Solis est calor Lunæ. Et in calore Lunæ est frigus Solis. Enimuerò quando humiditas Lunæ calorem & lumen à Sole acceperit, Sol in Lunam intrare dicitur, quo intrante incrementum Luna suscipit atq; calescere incipit. Sol verò frigescere & humescere: quoniam aquam ad se acceperit, & calorem siccitatemq; perdiderit, ex quo luminis exors obtenebrescit. Cùm autem Luna in Solem ierit, Sol ipse reuiuiscere incipit, atq; fulgescere: quia lux ei redditur, & Luna splendore viduata gracilescit & inumbratur. Vnde Solis vmbra frigiditatem & humorem Lunæ, vmbram verò Lunę diem assero. Deme ergo vmbram à Sole, & tota lux eius vbiq; dispergitur. Non tamen opineris Lunam à Sole posse capere lumen vno horæ punctulo, sed paulatim & paulatim corpus soluitur. In principio quando soli Phœbe est coniuncta, ab ipso incenditur: quà incensa paulatim ante noctem mediam fulgere conspicitur: quando verò Orbe toto plena extiterit, totam noctem solet nitore suo perfundere. Quà rursus decrescente, atque à lumine hebescente Phœbi calor vigere incipit. Vbi liquido cognosces in Luna quãdo Sol splendere debeat, si scriptorum meorum mentem deferens, introrsum animo peruadas, licet & alio ingenio intelligi possit. Cùm Luna, hoc est, lapis albus citrinescere aut rubescere cœperit, Solis fulgentis est indicium. Principium rubedinis aurora est, auroram citrinam quis non diceret? Tithonia: id est, aurora communi huic videtur esse mancipata numeri, vt aërem perroret atque rapidum Phaëthontis: id est, Solis iter, luce prima demonstret. Vbi tandem fuluus Eous fundit oculatam Nabathæo cardine lucem, quæ anima videtur. Quod aũt vt suprà disputatũ est, Solem in Lunam, ire: deinde Lunã in Solem sit necessarium, duo in cœlo impedimenta inter media deprehẽdimus Venerem & Mercuriũ, quibus ablatis eorum mirabilis erit coitio, qua facta Luna non perdet amplius lumen suum, sed fulgebit luce propria. Et Sol identidem

Aderitque dies vltimus Mundi prioris, post quem sequitur alius Mundus, atque alia vita, vbi erit aut dies perpetuus apud superos, aut apud inferos vmbra perpetua. Descendetq; ignis cœlo, & rursus ad cœlum aureum conscendet: id est, tinget imperfecta.

De ipsa lapidis augmentatione tum priscorum Philosophorum tum Neotericorum: Et inducitur tantum vnum esse diem, & vnam noctem. Rursus septem dies à septem dominis Mundi.

CAP. XVI.

Placet nunc, fili sapientiæ, lembum eum Philosophicum ad portum felicem appellere: age ergo remos: expande vela, da ventum celerem & fœcundum, portus salutaris est petendus. Postquam lapis noster factus est albus, filium nostrum generatum dicimus: licet modò puer homo sit perfectus, corpore & anima consistens, non tamen aliam prolem generare potis est, quin priùs suæ naturæ alimento educetur, donec ad ætatem generationi maturam perueniat. Accepimus à priscis illis Philosophis, qui sola natura sunt operati, aquam suam viuam in partes duas esse partitam. Qui cùm ad albedinem fixam cum altera parte aquæ peruenissent, eandem cum altera parte reseruata, aut etiam solo fortè igne rubefecerint. Alij in lapide rubro: quia ad supremum gradum ascenderit, & per se augeri non possit, labores quos antea confecerint, rursum sunt auspicati. Soluentes eam rubedinem cum altera parte aquæ reseruatæ. Ipsam ad primam, vt ita dixerim, essentiam denuò reduxerunt: laboraruntq; penè in omnibus sicut à primordio, sed maiori quidem tum ignis tū laborū industria: & hanc repetitionem veriorem, aut maiorem augmentationem crediderunt. Quare etiam tempore prolixiori in lapide peragendo vsi sunt primi Philosophi. Quem minores natu atque posteri, anni curriculo soliti sunt absoluere. ea de re vt album lapidem quo in Lunam tingere velint spermate lunari per totum, aut ei addendo

addendo alios ſpiritus, albos videlicet, è Ioue & Saturno per ſublimationem eductos augmentauerint. Quin etiam lapidem album ſpermate ſolari aut ſpiritibus alijs rubellis è Marte & Venere augmentando rubefecerint. Et hoc haud abs re factum eſſe exiſtimes, quando eiuſmodi inferiora corpora multum tincturæ in ſe habeant. Quòd ſi perfectius ex eis corporibus exemeris, & corpori perfectiori addideris, totum effici perfectum quid ambigitur? Et dicuntur huiuſmodi corpora inferiora ſpiritus, cùm dicimus, ſolue corpus, hoc eſt, lapidem factum, & adiunge ſpiritus. Vocantur itidem pueri cùm dicimus: Pueri ludunt cum lapide, quãdo ipſum maiorem pondere & virtute fecerint. Vnde etiam in alijs laboribus vrinam puerorum quatuor annorũ ſcimus eſſe aquam, quatuor inferiorum corporum, quæ cùm ſit dicta aqua fortis Philoſophorum, Aurum ſoluere dicitur, ex quibus lapidem quendam creari non imus inficias. Mineralem lapidem trifariam diſtinguimus. Philoſophorum lapis ex ſolo auro, ſolaque natura conficitur, & is eſt ſublimior, qui omnes ægritudines curare à Philoſophis perhibetur. Alius ſimplex lapis eſt, quando ſola radix & ſulphur auri aut argenti in fine ſpiritibus inferiorum corporum augmentatur. vbi hæc pondera: Vnum ad tria, vel duo ad ſeptem in Minori Turba poſita diſcutiuntur, ſolo ſulphure indigens aut aureo aut argenteo. Ad ſulphur aureum tres rubelli ſpiritus. Ad argentum verò tres albicantes reducuntur. Modò duo ſunt ſulphura, & ſeptem ſpiritus, è quiqus nouenarius ille numerus excreſcit atque colligitur. De quo plerique in hunc vſque diem ſtolidè ſunt commentati. Tertium lapidem omnium metallorum ſulphura cum ſuis ſpiritibus conſtituere dicimus. lapidem partes innumeras poſſet tingere, apud Philoſophiæ conſultiſſimos, ita decernitur: Quemque ſpiritum eſſe multiplicabilem, ſed nullum corpus. Et cùm lapis noſter factus ſit maximè volatilis, atque, vt ita dicam, ſpiritualis, totusque igneus, & diuturna decoctione in igne enutritus, atque per multijugas ſolutiones & coagulationes ſæpiùs repetitus. Quid ni crederes eum lapidem innumeras partes tingere? ſi emunctis naribus

naturæ rationem eiusq; dotes mirificas introrsum olfeceris. Quò plus in Solem album solueris, & iteratò coagulaueris, eò plus tinges. Quantò item plures fœminas vir acceperit, eò plures habebit proles. Et quidē Philosophus ita inquit: Si tincturam dederis, tinges quomodo volueris. Quod etiam in frumētarijs aut semine videre licet, cùm ex vno granulo multa producantur: ex quibus sæpiùs repetitis, opima tandem seges solet exurgere. Nec hoc minori argumento erit, si Soli & Lunæ priùs coniunctis pueros: hoc est, inferiores planetæ addideris, & planetæ sunt domini Mundi, qui totam hanc molem regunt. Quid refragetur, lapidem ex omnibus metallicis compositum, totum Mundum non posse tingendo rubefacere? Manifestum est etiam de lapide ex solo auro. Quoniam Sol aliorū planetarum est dominus, & cæteri planetæ ab eo capiunt fulgores aureos. E quibus elici potest, tantùm vnum esse diem, vnamq; noctem tota ætate Mundi. Rursus septem dies à planetis septem, eosq; dies vnum diem: quoniam vnus est Sol: splendor Solis dies est, quo lucescente, fugit à te omnis ærumna atque calamitas.

Quasdam proportiones obscuras in libris Philosophorum huius Diatribæ positas explicat. *CAP. XVII.*

Pythagoras ille Samius cùm auditores ad collegium suum erudiendos acciperet, in primis hoc præceptum eis tradidisse fertur, ne quid ex his quæ in eorum scholis tractabantur, in vulgus emitterent. Quare auditores suos quinq; annorum curriculo fecit obmutescere, vt neq; interrogare præceptorem de his rebus, neq; inter se differere liceret. Quem morem consecuti Pythagorei, tandem memoria labente cœperunt ea, quæ à præceptore didicerant, tum de primis rerum principijs, tum de rebus diuinis literis commendare, ita vt secretaria earum rerum medulla in numerorum sacramentis delitesceret. Quod etiam Platonem fecisse, qui per similitudines recedentes Mathematicasq; figuras præceptiones suas abstruserit, indicio est eius epistola, quam

quam de natura primi entis ad Dionysium scripsit. Scribendum est, inquit, per ambages & ænigmata, vt si fortè mari vel terra iactari librũ contigerit, qui legerit non intelligat. Hoc etiam Poëtis fabulandi locum dedisse arbitror, quo ne res sublimes ad plebem ignobilem deuenirent, sub fabellarum extraneo cortice suauissimum Philosophiæ victum intus reconderent. Legimus Aegyptios, vt dogmata sua haberent in sanctuarijs, literis ignorabilibus, hoc est, quibusdam animalium figuris, ipsa occultasse, vtpote, naturæ signaculum. Si bene memini, vultur erat effigiatus. Draco in circulum ductus caudamque suam mordicans, anni currentis imaginem figurabat. Nónne quidam curiosiores cuilibet rei proprium characterem nituntur ascribere, quo eius rei occultior esset annotatio? Eò fit vt prisci illi Philosophi hanc diuinam artem sub verbis obscurioribus tradere censerent. Causam in capite septimo reperies. Quare putauerim frugi & operæ precium esse, si tibi tanquam filio Philosophiæ, quasdam propositiones obscuras explicarem, è quibus facillimè alias tibi obiectas exeutere queas. Dicunt Philosophi, lapidem suum vbique offendi, in montibus & cauernis. Ex ea propositione malè intellecta, mihi persuasi omnes errores emanasse ad posteros, qui in sanguine ouis, capillis, & cæteris rebus vanis & extraneis sunt operati. Eam sic intellige. Quemadmodum Sol ipse cœlestis, vbique est in hoc Mundo maiori per radios suos: ita Sol iste terrenus: id est, aurum, vbique est in toto vitro: id est, Mundo minori. In montibus: id est, capite vitri, & cœlo, atque cauernis: id est, in fundo vitri & terrra. Dicunt lapidem nasci in duobus montibus. In cœlo monte, & terra, intellige in vitro. Præterea asserunt lapidem suum esse in omnibus rebus: id est, in omnibus metallis, quæ eorum res sunt. Lapis item est in omni re: id est, natura est in omni re: & quia natura habet omnia in se nomina, & natura est totus Mundus. Ergo lapis habet multa nomina, & dicitur esse in omni re, quamuis vna sit propinquior quã in alia, cùm Philosophi solam naturã generatiuam metallorum efflagitent. Vnde dicunt, diuites: id est, perfecta corpora, sicut est aurum & argentum,

habent eam naturam vt pauperes: id eſt, imperfecta metalla. Eſt tamen perfectior & in igne permanentior auri vel argenti natura, quàm in cæteris metallis. Etiam Philoſophi rem fixam & permanentem quærunt, quæ totum Mundum regat, vtpote Solem aut Lunam. vnde antiquitus Solem, Mundi Dominum vocitabant: in quo eſt vita ad ſanandum omnia, qui diem motu ſuo efficit, atque noctem, totumque Mundum ſuo fulgore illuminat. Quare dicit Sol: Ego ſum lapis. vel: In me eſt lapis. Dicunt etiam Philoſophi: Opus lapidis eſſe opus mulieris, & ludum puerorum. Mulier nonnunquam terra eſt, aliquando Mercurius, qui totum opus videtur perficere. pueri ludunt cum lapide, hoc eſt, elementa tria cum terra, vel inferiora corpora ludunt cum lapide aureo, quando ipſum in fine augmentauerint. Similiter pueri ludunt cum lapide & proijciunt, hoc eſt, ignari & imperiti proijciunt in fundo terram ipſam, quando ſublimationem fecerint. Compararunt aliqui Philoſophi opus lapidis creationi Mundi. Similiter, generationi hominis & eius naturalitati. Poſteriores verò Philoſophi non ſolùm hanc peritiam verbis recentibus: ſed etiam imaginibus depictis abdiderunt. Vidi ego depictam filo pulcherrimo, virginem nudam, ætate viridem, coma eburnea, oculis fuſcis, albicantibus rubentibusque genis, cuius papillæ erant lacteæ & admodum teretes atque tornatæ. Erátque ea virgo toto corporis candore adeò inſignis, atque omnibus naturæ dotibus adeò venuſtè decorata, continuata, vt regio thalamo digniſſima cenſeri poſſet, quam etiam cuncti Philoſophi, tum priſci, tum neoterici deperirent. Qualem Venerem, aut Iunonem, aut aliam quamuis venuſtam puellam, aut iuuenculam Poëtæ ſolent deſcribere. Habebat autem ea Nympha in manibus pendulis faces duas ardentiſſimas, & ſub pede eius dextro lapis erat aureus, è cuius gremio aureus quidā fons in multas venulas excurrebat. Sub leuo pede lapis erat argenteus, argenteam de ſe flammam euomens. Depingebatur à dextris Titan ipſe, radiis ſuis vndiquaque ſcintillans. A ſiniſtris depicta erant cornua Phœbes: ferebantur hinc inde quædam auiculæ, partim ad aëra ſurſum;

partim

partim ad terram deorsum. A tergo virginis coaluisse vides arborem variis pomis & floribus grauidè refertam, quam vitæ arborem in horto Paradisi consitam putares, si modò eius gratiam & viuacitatem delibares. Describitur in Tiara Philosophica Hermes omnium Philosophorum facilè Triumuir, in Cathedra sedens, super genibus geminas tabulas seruans. In quarum altera delineabantur, tum globus Solis, tum Phœbe cornicularis: sub quibus duæ aues in circulum ductæ mutuò sese glutientes, consistebant: quarum altera superior alata: altera sine alis depingebatur. In tabula altera depicti erant tres circuli versicolores, in quorum medio imago erat Lunæ, ad quã duo Soles, alter radium vnum, alter duos diuerberabat, volabantq; circum Hermetis Cathedram nouem aquilæ habentes in pedibus arcus extensos, è quibus sagittæ pennatæ emittebantur in terram. Nónne scientiam nostram Vlmãnus quidam diui Francisci ordinis frater Minor, miro artificio in lingua vernacula ac populari contexuit? atque per Christi passionem verissimam esse comprobauit? Vbi visitur imago illa biformis, partim mascula, partim fœminea, monstrum illud androginum Imperatoriæ maiestatis sceptrum in manibus gestans. & pleraque id genus alia in Philosophorum libris conspiciuntur.

Ostendit quòd lapis omnes ægritudines curare potis sit, cùm omnis natura sit in Sole, & Sol in natura, & præsertim in lapide.

Cap. XIIX.

Quòd verò lapis omnes ægritudines curare queat, de his omnium Philosophorum libri sunt referti. Ratione tamen naturali id ostendere pro virili portione studebo. Omnis natura est in Sole, & Sol in natura: ergo spiritum eius aucupari possumus in omnibus, & præsertim in auro. Et quando natura est ægrota, ille lapis sanat naturam. In auro propagando maximè elaborauit cœlũ, similiter Sol ipse, & Iupiter. Sol quidem ei cunctas suas dotes indidit. Propter igneam eius virtutem atq; splendorem. Iupiter autẽ, quem vitæ patro-

num Medici vocant, temperantiam & elementorum æqualitatem ei infudit. Ab his dotibus adeò incorruptibile factum est aurum, vt nullus ignis in eius substantiam, aut virtutem corrumpendo agere possit. Accedit ad hæc auri solutio, & naturæ eius purificatio, atque longa in igne enutritio, à quibus mirabilem, & propè diuinam sortitum est operationem. Quòd si eo lapide in esculentis, aut poculentis in pōdere grani sinapi vescereris, vitæ oleum & igniculum cœlesti suo vigore, in æqualitate conseruaret, elementaque tui corporis in pace & fœdere colligaret temperaretque. Quibus temperatis, anima elementis duraretur, & homo incolumis semper existeret, vsque ad eum finem, quem omnipotens Deus homini propter inobedientiam primi parentis instituit. In corpore Christi tanta erat elementorum affinitas, tantaq; colligatio, quia nulli crimini obnoxius erat, tum propter mirabilem essentiæ diuinæ vnionem, quod nunquam fuisset mortuus naturaliter, nisi hominis redimendi gratia, propter quem & natus esset, voluntariè mortem appetiisset. Age illi gratias perpetuas te creanti, te pretioso sanguine suo ab infernis sedibus redimenti, teq; hoc tanto munere donanti, quo sanitatem atq; vitam diuturnā in fœlicitate transigeres: propter quam præcipuè lapis noster est perēdus. Taceo diuitiarum vbertatem, quæ homini confertissimè ac copiosissimè per hanc artem exuberant, aurum potabile, vel aureum liquorem habens. Si in aqua vitæ è vino Maluatico expressa, aut alio quodam Phalerno: id est, vino nobili, lapidem eum solueris.

Praxim philosophicam repetit, vbi diuina ea lapidis peritia breuibus sententijs tota contexit sæpiusculè.

CAP. XIX.

Masculinum precium foliatum aut limatum compone cum Mercurio in duodecima proportione se habente ad precium. Pone ad ignem lentum, & continua eum, quoad in Mercurio corpora soluente superemineat Venus natans, quod extrahe, donec nihil corporis in fundo

in fundo remaneat: & habes primam partem operis philosophici. Secunda pars operis est sulphur, ipsum pone in vitro sine aqua, & aquam corporis, in qua est anima Lunæ destillando. Hanc aquam iunge sulphuri, & permitte vt multis viribus vnum cum altero quandoque surgat, quandoque deprimatur, donec Venus aquam suam conceperit, quod fit in colore albissimo, & habes elixir ad album. Tertia pars operis est. Habitam terram albissimam forti igne citrinabis: deinde vi ignis rubificabis; & est elixir ad rubeum.

De alio modo operandi. Adhuc peritiam eam diuinam breuibus, & cum miro ingenio comprehendere lubet. Solue corpus, accipe sulphur, mundifica ipsum, sublima spiritum, iunge spiritum cum sulphure, & habebis artem philosophicam. In omni perfecto opere alchimico, quantumcunque etiam exiguo, spiritum & sulphur auri habere est necessarium. Spiritus tingit colore aureo. Sulphur dat pondus aureum, atq; coagulat. Si altero careret, opus nihil efficeret. In Venere auri Philosophici totum naturæ arcanum inquiunt delitescere, & dicunt verissimum. Quare coagulum nominari solet, cùm dicitur: Accipe coagulum à corpore, & habes magisterium, quo non est maius in natura. Similiter mundifica coagulum, & dele impedimenta, & tinges. Sed quia pannus immundus sulphuri non comparatus, mundificari nō possit absq; aqua: sic sulphur naturam sine aqua non abluitur. Abluere est soluere, soluere est purificare, aqua est Mercurius, ipse est clauis: solus aperit corpus, & albificat sulphur: quo albato recedit cū immunditia. Ego te singulari eruditione vigere dicerē, si eam amouere poteris. Ipse est impedimentum & mors æterna. Quare nō ibit in cœlum, vt suprà in 14. cap. insigniter demonstraui. Et dico tibi per Deum creatorem cœli, quod est vnum de secretis maximum. Amplius ipsa lapidis scientia nihil est aliud, quàm terrę aut naturæ purificatio. Nec est alchimia aliud, quàm naturæ purificatio. Non potest terra à sordib. suis defecari ac purgari, nisi per medium aquam ad se acceperit. Et hoc totam artem breuibus complectitur, si naturam intellexeris. Plura his similia ꝑ te ipsum diuina gratia po-

teris deprehendere. Lauda Deum per omnia ſecula ſeculorum.

FINIS MEAE CONSIDERAtionis. Viceſimum caput nunc ſequitur.

Ponit quæſtiones factas à Necromantico Illardo ad Diabolum, de lapide Philoſophorum. CAP. XX.

Necromanticus quidam, nomine Illardus, in prouincia Catilania has fecit quæſtiones ad Diabolum. Quęſtio I. Vtrum poſſit fieri Philoſophorum lapis ad conuertenda imperfecta metalla in Sole & Luna igne iudice? Reſpon. In auro ſunt omnia metalla eſſentialiter cum ſuis terris in colore multiplici. Ex terra eius cum eſſentia ſua conficitur lapis, qui ſua natura omnem immunditiam aufert, & proiectus ad imperfecta, fixat ea perpetuò. Quæſt. Quid & qualis eſt ea eſſentia? Reſp. Eſt anima media natura, quæ permittit vnam formam conuerti in aliam. Quæſt. Quo pacto agit anima media natura? Reſpon. Omnes Angeli aut homines non poſſunt introrſum per intellectus ſuos acutiſſimos vllo pacto eam videre, aut comprehendere. Quoniam hoc Dei propriū eſt, qui ſuæ maieſtati hanc ſeruauit. Quæſt. Poteſtne homo eum lapidem conficere? Reſpon. Quicquid Deus creauit, proprietatem habens, poſſibile eſt homini vt in id agat: ſed valdè difficile eſt lapidem conficere: tamen cōfici poteſt. Quæſt. Anima media natura habétne corpus? Reſpon. Color auri eſt corpus animæ mediæ naturæ. Quæſt. Quo pacto poteſt color de auro ſeparari? Reſpon Anima media natura cum calore ſuo & humiditate diuidit, & cōiungit ambo ſimul. Quæſt. Color auri eſt albus, aut niger, aut cuius generis? Reſpon. Eſt albus ad viſum humanum, ſed ſpiritu eſt cyaneus. Quæſt. Quo pacto, & è quibus fit color? Reſpon. Natura facit eum ex pura terra, & pura aqua. Quæſt. Eſt color in omnibus metallis? Reſpon. Non ſolùm in metallis, ſed etiam in omnibus elementis eſt color abſconditus. Quæſt. Cuius virtutis eſt lapis? Reſpon. Lapis de-

pis depurare poteſt omnia corpora metallica imperfe-
cta ab omni lepra, vt ſint perpetua, vſque ad iudicium
extremum. Corpora humana ſanat ab omni ægritudi-
ne, vſque ad mortem naturalem. Quæſt. Qualis, & quæ
res eſt anima humani corporis? Reſpon. Eſt ignis viuus
cœleſtis vitæ, & habet in ſe animam mediam naturam.
Ab anima media natura vocatur Deus, creator omniũ
rerum, quæ ſunt in Mundo. Quæſt. Habuítne Virgilius
lapidem? Reſpon. Non ſolùm ipſe habuit lapidem, ſed
multi Philoſophi habuerunt eum, & ſcripſerunt de eo
multifariam obſcuris nominibus, & multis operatio-
nibus. Quæſt. Quomodo & quare appellatur lapis?
Reſpon. Ego dico tibi, lapis eſt nomen eius, & non eſt
mihi data libertas tibi aliquid manifeſtandi amplius.
Quæſt. Quanto tempore poteſt lapis ad finem deduci?
Reſp. Duodecim menſes ſunt neceſſarij à primo die in-
ceptionis. In triginta diebus terra ex Saturno genera-
tur, vel natura terræ facit creſcere Saturnum. In centum
diebus creſcit argentum viuum in aqua. In ſexaginta
diebus completis creuit aër ex Ioue. In alijs diebus an-
ni creſcit ignis à Sole. In puncto anni anima media na-
tura de cœlo deſcendit in hanc terram, & mortificat ſu-
periores & inferiores poteſtates. Imago multiplicis vi-
ctoriæ ad conſumendum bellum in corde ventris
eorum, vſque ad ignis iudicium perpe-
tuum. Non amplius tibi
dicam.

FINIS.

IN

TOMVM PRIMVM OPVSCVLORVM ALCHIMIAE INDEX.

cœme-

distil-

gradus

medi-

solutio

T

INDICIS in Tomum primum Opusculorum ALCHIMIAE FINIS.